

פז חברת נפט בע"מ

וחברות מאוחדות שלה

דו"ח תקופתי
לשנת 2019

תוכן עניינים

פרק מבוא

א. תיאור עסקי התאגיד

ב. דוח דירקטוריון

ג. דוחות כספיים מאוחדים

ד. פרטים נוספים על התאגיד

ה. פז חברת נפט בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים
המיוחסים לחברה עצמה ליום 31 לדצמבר 2019

ו. דוח שנתי בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על
הדיווח הכספי ועל הגילוי לפי תקנה 9ב (א)

פז חברת נפט בע"מ וחברות מאוחדות שלה

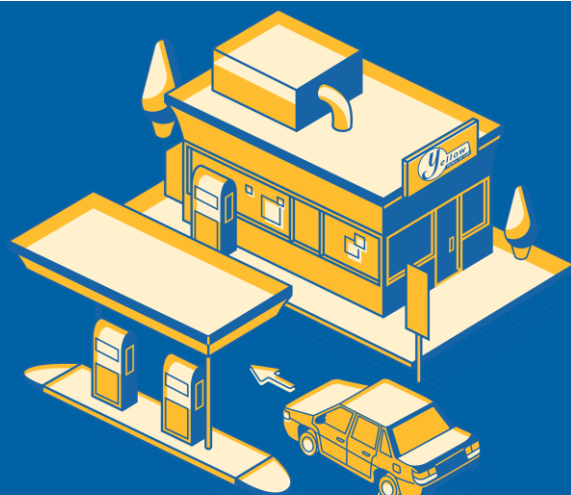
מבוא

כרטיס ביקור לפי מגזרי פעילות

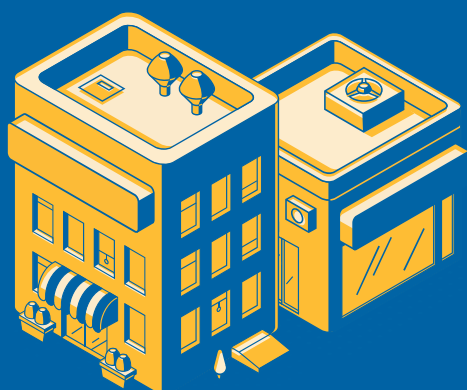
קמעונאות ומסחר

- < **268** תחנות תדלוק בפריסה ארצית ובמיקומים אסטרטגיים
- < **241** חנויות נוחות Yellow
- < מכירה סיטונאית למגוון רחב של לקוחות
- במעל **200** תחנות פנימיות
- < רשת הובלה עצמאית פזמוביל להובלת דלקים ומוצרי Yellow

נדל"ן

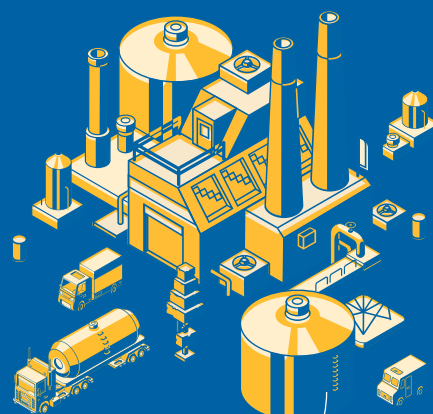
- < **235** נכסים בשווי הוגן של כ- **3.97 מיליארד ₪**
- < כ- **24 אלף** מ"ר מושכרים לצד ג' ב- **60** מתחמי תדלוק המניבים תזרים הכנסות מדמי שכירות וניהול
- < קידום השבחה נדלנית ב- **22** אתרים באזורי ביקוש עם פוטנציאל השבחה של כ- **150 אלף** מ"ר זכויות בנייה

כרטיס ביקור לפי מגזרי פעילות

זיקוק ולוגיסטיקה

- < כושר זיקוק: **5.4 מיליון טון** בשנה (נומינלי)
המספק כ-1/3 מצריכת התזקיקים בישראל
- < כ-**55%** ממכירות בית הזיקוק פז אשדוד הינם לזרוע
פז קמעונאות ומסחר
- < בית זיקוק אשדוד – **9.5** במדד המורכבות NELSON
COMPLEXITY INDEX
- < היערכות לתקן ספנות IMO/2020 ובאמצעות מתקן
ה-Cat Cooler

תעשיות ושירותים

- < **פזגז שיווק גפ"מ** ללקוחות פרטיים ועסקיים
כ-600 אלף בתי אב
- < **פז שמנים וכימיקלים**
- < **פזקר** פיתוח, יצור, ומכירת חומרי איטום
- < **פז נכסי תעופה** אחסון דס"ל בנתב"ג
- < **פז שירותי תעופה** שירותי תדלוק מטוסים
בנתב"ג, שתפ"א ומשהב"ט

פז במספרים

נתונים פיננסיים עיקריים לתקופה ולרבעון

10-12/2019		שינוי	10-12/2018	10-12/2019	במיליוני ₪
השפעת IFRS-16	בנטרול השפעות IFRS-16				
					רווח תפעולי
4	50	(9)	63	54	קו"מ
-	21	(5)	26	21	נדל"ן
-	(64)	(99)	35	(64)	זיקוק
-	56	(3)	59	56	תעו"ש
-	(47)	(18)	(29)	(47)	הוצאות לא מוקצות (מטה)
4	16	(134)	154	20	סה"כ רווח תפעולי מדווח*
-	(26)	(33)	7	(26)	זיקוק מתואם
4	54	(68)	126	58	סה"כ רווח תפעולי מתואם
					סה"כ רווח נקי
(3)	(5)	(107)	99	(8)	סה"כ רווח נקי מדווח*
(3)	26	(52)	75	23	סה"כ רווח נקי מתואם
					EBITDA
46	70	32	84	116	קו"מ
7	30	3	34	37	נדל"ן
6	(10)	(94)	90	(4)	זיקוק
2	67	(1)	70	69	תעו"ש
1	(40)	(13)	(26)	(39)	הוצאות לא מוקצות (מטה)
62	117	(73)	252	179	סה"כ EBITDA מדווח
6	28	(28)	62	34	זיקוק מתואם
62	155	(7)	224	217	סה"כ EBITDA מתואם

1-12/2019		שינוי	1-12/2018	1-12/2019	במיליוני ₪
השפעת IFRS-16	בנטרול השפעות IFRS-16				
					רווח תפעולי
13	303	11	305	316	קו"מ
-	105	(2)	107	105	נדל"ן
3	(68)	(164)	99	(65)	זיקוק
-	206	12	194	206	תעו"ש
-	(99)	(20)	(79)	(99)	הוצאות לא מוקצות (מטה)
16	447	(163)	626	463	סה"כ רווח תפעולי מדווח*
3	(77)	(204)	130	(74)	זיקוק מתואם
16	438	(203)	657	454	סה"כ רווח תפעולי מתואם
					סה"כ רווח נקי
(10)	262	(149)	401	252	סה"כ רווח נקי מדווח*
(10)	254	(183)	427	244	סה"כ רווח נקי מתואם
					EBITDA
148	377	144	381	525	קו"מ
28	138	27	139	166	נדל"ן
26	146	(135)	307	172	זיקוק
9	251	20	240	260	תעו"ש
8	(86)	(9)	(69)	(78)	הוצאות לא מוקצות (מטה)
219	826	47	998	1,045	סה"כ EBITDA מדווח
26	137	(175)	338	163	זיקוק מתואם
219	817	7	1,029	1,036	סה"כ EBITDA מתואם

* לא כולל השפעה חד פעמית של הפחתת ערך מוביטין בסך 566 מיליון ₪ ב-Q4/2019 (כ-514 מיליון ₪ נטו לאחר מס)

פרק א' תיאור עסקי התאגיד

תיאור עסקי התאגיד - תוכן עניינים

6	חלק ראשון: תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד
6	1.1 פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו
12	1.2 תחומי הפעילות של החברה:
12	1.3 השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו
13	1.4 חלוקת דיבידנדים
15	חלק שני: מידע אחר
15	2.1 מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של התאגיד
17	2.2 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד
25	תיאור עסקי התאגיד לפי תחומי פעילות
25	חלק שלישי: תחום פעילות קמעונאות ומסחר
25	3.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים החלים בו
37	3.2 מוצרים ושירותים בתחום הפעילות
39	3.3 פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים בתחום הפעילות
40	3.4 מוצרים חדשים בתחום הפעילות
40	3.5 לקוחות בתחום הפעילות
44	3.6 שיווק והפצה בתחום הפעילות
45	3.7 צבר הזמנות בתחום הפעילות
45	3.8 תחרות בתחום הפעילות
48	3.9 עונתיות בתחום הפעילות
48	3.10 כושר יצור בתחום הפעילות
48	3.11 רכוש קבוע, מקרקעין ומיתקנים בתחום הפעילות
49	3.12 מחקר ופיתוח בתחום הפעילות
49	3.13 נכסים לא מוחשיים בתחום הפעילות
50	3.14 הון אנושי בתחום הפעילות
50	3.15 חומרי גלם וספקים בתחום הפעילות
50	3.16 השקעות בתחום הפעילות
51	3.17 איכות הסביבה בתחום הפעילות - סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם
57	3.18 מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד בתחום הפעילות
67	3.19 הסכמים מהותיים בתחום הפעילות
67	3.20 הסכמי שיתוף פעולה בתחום הפעילות
68	חלק רביעי: תחום פעילות תעשיות ושירותים
68	4.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים החלים בו
74	4.2 מוצרים ושירותים בתחום הפעילות
75	4.3 פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים בתחום הפעילות
75	4.4 מוצרים חדשים בתחום הפעילות
75	4.5 לקוחות בתחום הפעילות
77	4.6 שיווק והפצה בתחום הפעילות
78	4.7 צבר הזמנות בתחום הפעילות
78	4.8 תחרות בתחום הפעילות
79	4.9 עונתיות בתחום הפעילות
80	4.10 כושר יצור בתחום הפעילות
80	4.11 רכוש קבוע, מקרקעין ומיתקנים בתחום הפעילות
84	4.12 מחקר ופיתוח בתחום הפעילות
84	4.13 נכסים לא מוחשיים בתחום הפעילות
84	4.14 הון אנושי בתחום הפעילות
84	4.15 חומרי גלם וספקים בתחום הפעילות
87	4.16 השקעות בתחום הפעילות
87	4.17 איכות הסביבה בתחום הפעילות - סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם

91.....	מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד בתחום הפעילות.....	4.18
98.....	הסכמים מהותיים בתחום הפעילות.....	4.19
99.....	חלק חמישי: תחום פעילות הזיקוק והלוגיסטיקה.....	
99.....	מבנה תחום הפעילות ושינויים החלים בו.....	5.1
103.....	מוצרים ושירותים בתחום הפעילות.....	5.2
104.....	פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים בתחום הפעילות.....	5.3
106.....	מוצרים חדשים בתחום הפעילות.....	5.4
106.....	לקוחות בתחום הפעילות.....	5.5
107.....	שיווק והפצה בתחום הפעילות.....	5.6
107.....	צבר הזמנות בתחום הפעילות.....	5.7
108.....	תחרות בתחום הפעילות.....	5.8
109.....	עונתיות בתחום הפעילות.....	5.9
109.....	כושר יצור בתחום הפעילות.....	5.10
109.....	רכוש קבוע, מקרקעין ומתקנים בתחום הפעילות.....	5.11
112.....	מחקר ופיתוח בתחום הפעילות.....	5.12
112.....	נכסים לא מוחשיים בתחום הפעילות.....	5.13
112.....	הון אנושי בתחום הפעילות.....	5.14
112.....	חומרי גלם וספקים של תחום הפעילות.....	5.15
113.....	השקעות בתחום הפעילות.....	5.16
116.....	איכות הסביבה בתחום הפעילות - סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם.....	5.17
122.....	מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד בתחום הפעילות.....	5.18
130.....	הסכמים מהותיים בתחום הפעילות.....	5.19
137.....	חלק שישי: תחום הנדל"ן.....	
137.....	מידע כללי על תחום הפעילות.....	6.1
139.....	נתונים אודות מגזר הנדל"ן:.....	6.2
141.....	מבנה תחום הפעילות והשינויים החלים בו.....	6.3
146.....	פילוחים ברמת הפעילות בכללותה.....	6.4
147.....	מיצוי ומימוש מיטבי של פוטנציאל המקרקעין.....	6.5
147.....	מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד בתחום הפעילות.....	6.6
147.....	יעדים ואסטרטגיה עסקית בתחום הפעילות.....	6.7
149.....	חלק שביעי: מידע נוסף ברמת התאגיד.....	
149.....	הון אנושי.....	7.1
154.....	הון חוזר.....	7.2
156.....	השקעות.....	7.3
157.....	מימון.....	7.4
160.....	מיסוי.....	7.5
160.....	איכות הסביבה.....	7.6
160.....	מידע נוסף ברמת החברה - סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם.....	7.7
161.....	הליכים משפטיים.....	7.8
169.....	הסכמים מהותיים.....	7.9
169.....	יעדים ואסטרטגיה עסקית.....	7.10
172.....	דיון בגורמי סיכון.....	7.11

דירקטוריון פז חברת נפט בע"מ (להלן: "החברה" או "פז") מתכבד להגיש בזאת את דוח תיאור עסקי התאגיד ליום 31 בדצמבר 2019 (להלן: "הדוח"), הסוקר את התאגיד וחברות בנות שלו והתפתחות עסקיהם, כפי שחלו בשנת 2019. הדוח נערך בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970.

למען הנוחות, בדוח זה תהיה לקיצורים הבאים המשמעות הרשומה לצידם:

מקרא

אינסטנז הולדינגס בע"מ	"אינסטנז"
בתי זיקוק לנפט בע"מ	"בז"ן"
בית הזיקוק באשדוד שבבעלות פז"א	"בז"א" או "בית הזיקוק"
בינו אחזקות בע"מ	"בינו-אחזקות"
גז פחמימני מעובה	"גפ"מ"
דולפין אנרגיות בע"מ	"דולפין"
דולר ארה"ב	"דולר"
דור אלון אנרגיה בישראל (1998) בע"מ	"דור-אלון"
"דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ	"דלק"
דלק סילוני המשמש לתדלוק מטוסים	"דס"ל"
פז חברת נפט בע"מ	"החברה" או "פז" או "התאגיד"
מדינת ישראל	"המדינה"
הממונה על התחרות	"הממונה"
פז חברת נפט בע"מ וחברות הבת שלה	"הקבוצה" או "קבוצת פז"
חברה העוסקת בזיקוק ו/או ביצוא ו/או ביבוא ו/או בשיווק של דלק ו/או במתן שירותי תשתית דלק	"חברת דלק"
חוק אוויר נקי, התשס"ח-2008	"חוק אוויר נקי"
חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988	"חוק התחרות"
חוק החברות, התשנ"ט-1999	"חוק החברות"
חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993	"חוק חומרים מסוכנים"
חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968	"חוק ניירות ערך"
חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968	"חוק רישוי עסקים"
חברת החשמל לישראל בע"מ	"חח"י" או "חברת החשמל"
רשת חנויות הנוחות של החברה	"Yellow"
בנזין, סולר (תחבורה והסקה), דלק סילוני (דס"ל), מזוט, קרוסין (נפט), נפטא, גפ"מ, ביטומן (זפת), חומרי זינה ושמנים סטנדרד & פורס מעלות בע"מ	"מוצרי נפט" / "תזקיני נפט"
מתחם תדלוק הכולל תחנת תדלוק, חנות Yellow ושטחים נוספים במתחם שקבוצת פז משכירה לצדדים שלישיים	"מעלות"
מתחם הכולל תחנת תדלוק וחנויות נוחות Yellow	"מתחם קמעונאי"
ניתוב תחנות תדלוק בע"מ	"מתחם תדלוק"
פז נכסי תעופה בע"מ	"ניתוב"
נמל התעופה על שם דוד בן גוריון	"נכסי-תעופה"
סונול ישראל בע"מ	"נתב"ג"
פזגז בע"מ	"סונול"
פז בית זיקוק אשדוד בע"מ	"פזגז"
פזומט מקבוצת פז בע"מ (עד ליום 19.12.2018 היתה חברה בת בבעלות מלאה והחל מאותו מועד, מוזגה לתוך החברה. ראה דוח מידי מיום 23.12.2018 (אסמכתא מס' 117127-01-2018))	"פז"א"
פז מוביל בע"מ	"פזומט"
פז שמנים וכימיקלים בע"מ	"פז מוביל"
פז תעשיות ושירותים (נפט) בע"מ	"פז-שמנים"
פזקר בע"מ	"פז-תעשיות"
פי-גלילות מסופי נפט וצינורות בע"מ	"פזקר"
	"פי-גלילות"

מקרא

קו מוצרי דלק בע"מ (חברה בת בבעלות מלאה של תש"ן)	 "ק.מ.ד."
קו צינור אסיה אירופה בע"מ (חברה בבעלות מלאה של מדינת ישראל), אשר החליפה את קו צינור אילת אשקלון בע"מ אשר היתה חברה בבעלות משותפת של מדינת ישראל (50%) וצד ג.	 "ק.צ.א.א."
רשות התחרות הכלכלית	 "רשות התחרות"
רשות החברות הממשלתיות	 "רשות החברות"
פז שרותי תעופה בע"מ	 "שרותי-תעופה"
תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ (חברה בבעלות מלאה של מדינת ישראל)	 "תש"ן"

התאמות למדד ולשער חליפין

הנתונים הכספיים לתקופה החל מיום 1 בינואר 2004 מוצגים בסכומים מדווחים כמתואר בביאור 2.3 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019. מקום בו מתורגם בדוח מטבע חוץ כלשהו לש"ח, נעשה הדבר לפי שער החליפין היציג של אותו מטבע ליום 31 בדצמבר 2019, למעט מקום בו נאמר אחרת במפורש.

מידע צופה פני עתיד

בדוח זה, הכולל תיאור עסקי התאגיד ליום 31 לדצמבר 2019, כללה החברה, ביחס לעצמה וביחס לקבוצה, מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. מידע כאמור כולל, בין היתר, תחזיות, מטרות, הערכות ואומדנים, המתייחסים לאירועים או עניינים עתידיים, אשר התממשותם אינה וודאית ואינה בשליטת החברה. מידע צופה פני עתיד בדוח זה יזוהה בדרך כלל באופן ספציפי, או באמירות כמו "החברה צופה", "החברה מעריכה", "בכוונת החברה" וביטויים דומים.

מידע צופה פני עתיד אינו מהווה עובדה מוכחת והוא מבוסס רק על הערכתה הסובייקטיבית של החברה, אשר הסתמכה בהנחותיה, בין השאר, על ניתוח מידע כללי, שהיה בפניה במועד עריכת דוח זה, ובכללו פרסומים ציבוריים, מחקרים וסקרים, אשר לא ניתנה בהם התחייבות לנכונותו או לשלמותו של המידע הכלול בהם ונכונותו לא נבחנה על-ידי החברה באופן עצמאי.

בנוסף התממשותו ו/או אי התממשותו של המידע הצופה פני עתיד תושפע מגורמים אשר לא ניתן להעריכם מראש והם אינם מצויים בשליטת החברה ובכללם, גורמי הסיכון המאפיינים את פעילות החברה כמפורט בסעיף 7.11 להלן וכן מההתפתחויות בסביבה הכללית ובגורמים החיצוניים המשפיעים על פעילות החברה, כמפורט בסעיף 2.2 להלן בדוח זה.

לפיכך, על אף שהחברה מאמינה שציפיותיה, כפי שמופיעות בדוח זה, הינן סבירות, הרי שאין כל וודאות כי תוצאותיה בפועל של החברה בעתיד תהיינה בהתאם לציפיות אלה והן עשויות להיות שונות מאלו שהוצגו במידע צופה פני עתיד כמובא בדוח זה.

במקרים בהם נכלל מידע צופה פני עתיד כאמור, צוין הדבר באופן מפורש.

חלק ראשון: תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי התאגיד

1.1 פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו

1.1.1 מבוא

קבוצת פז היא הקבוצה הגדולה בישראל בענף האנרגיה במרבית תחומי העיסוק העיקריים שלה. הקבוצה מפעילה רשת תחנות תדלוק, רשת חנויות נוחות, מתחמי תדלוק ומתחמים קמעונאיים, עוסקת בשיווק ישיר של מוצרי נפט (כולל גפ"מ באמצעות פזגז) לתעשייה ולצריכה פרטית ובעלוותה אחד משני בתי הזיקוק בישראל, השני בגודלו. קבוצת פז פעילה גם בתחומים תעשייתיים משיקים: ביצור שמנים לתעשייה ולרכב, ביצור מוצרי איטום ועוד.

נכון ליום 31.12.2019, תחומי הפעילות של החברה שהינם גם מגזרי הפעילות בדוחות הכספיים הם:

מגזר הקמעונאות והמסחר (באמצעות "חטיבת הקו"מ") – כולל את מתחמי התדלוק והקמעונאות פעילות ההובלה, השיווק ההפצה והמכירה של דלקים ומוצרים שונים במתחמים אלה. המתחמים כוללים את תחנות התדלוק וחנויות הנוחות Yellow אותם מנהלת החברה, הפרוסים ברחבי הארץ. החברה פועלת להקמה, הרחבה וגיוון של מתחמי התדלוק והמתחמים הקמעונאיים בדרך של אספקת שרותי דרך, הצעת מזון מהיר ומוצרים נוספים. כן עוסקת החברה בתחזוקת המתחמים, התשתיות והציוד וניהול מלאי הציוד להקמה ואחזקה שלהם. בנוסף, החברה מפעילה אפליקציה המאפשרת רכישת דלקים ומוצרים שונים באמצעות שימוש בטלפון הסלולרי וכן אתר המקוון Yellow.co.il העוסק במכירת מוצרי צריכה ואיסופם ממתחמי התדלוק ו/או המתחמים הקמעונאיים. הפעילות בתחום נעשית תוך שמירה על איכות הסביבה ועל הבטיחות בתחנות התדלוק הציבוריות. הפצת דלקים ומוצרים לחנויות מבוצעת על ידי חברת הבת פזמוביל שבבעלותה צי משאיות ומיכליות.

המגזר כולל גם את פעילות הסחר והשווק הישיר של דלקים ללקוחות מסחריים, תעשייתיים ומוסדיים (המשווקים בעיקר לחצר הלקוח), את שיווק הדלקים לרשות הפלשתינאית ואת שיווק הדלקים ללקוחות התדלוק האלקטרוני (פזומט).

במסגרת זו החברה בוחנת כל העת אתרים פוטנציאליים להקמת תחנות תדלוק ומתחמים מסחריים וביצוע התקשרות עם בעלי האתרים האמורים, וכן מטפלת ברישוי והסדרה סטטוטורית של מקרקעין לצד הגנה על נכסי החברה ומיצוי הפוטנציאל העסקי שלהם, ובניהול חברות משותפות עם בעלי זכויות נוספים בתחנות תדלוק בבעלות משותפת.

מגזר תעשיות ושירותים (באמצעות "חטיבת-התעשיות") – כולל את פעילות החברה באמצעות חברות הבנות: פזגז, פזקר, פז-שמנים, שרותי-תעופה ונכסי-תעופה. תחום זה מתמקד באמצעות היחידות השונות כאמור, ביצור, ביבוא, באחסון, בשיווק, במכירת מוצרים, ביצוא, במיחזור ובפיתוח מוצרים חדשים.

מגזר זיקוק ולוגיסטיקה (באמצעות "חטיבת-הזיקוק") – כולל את ניהול בז"א ומתקן האחסון והניפוק בחיפה, יבוא נפט גולמי ומוצריו, יצור תזקי נפט לשווק בשוק המקומי ולייצוא, יצור חשמל וקטור לשימוש עצמי ויצור חשמל למכירה ללקוחות חיצוניים. תחום-הזיקוק כולל בתוכו את השירותים הלוגיסטיים בקבוצת פז לרבות: איחסון דלקים וניפוק (בחצרי בז"א, במתקני האחסון והניפוק בחיפה ומחוצה להם), הזרמה ושירותי רכש לחלק מיחידות הקבוצה. כל המלאי של הנפט הגולמי ומוצריו, למעט מלאי תפעולי בתחנות התדלוק, מנוהל תחת תחום-הזיקוק.

מגזר נדל"ן – החל מדוח רבעון שני לשנת 2019, חל שינוי בדיווח המגזרי של החברה, כך שפעילות הנדל"ן פוצלה מתוך מגזר הקו"מ למגזר ולתחום פעילות נפרד. בתחום זה פועלת החברה למימוש מיטבי של הנדל"ן שבבעלותה, תוך קידום סטאטוס תכנוני לשינוי ייעוד, למיצוי פוטנציאל והשבחת מקרקעין, השכרת נדל"ן מניב (שטחים מסחריים) לצד ג', לצד – מכלול הטיפול בניהול הנכס לרבות הגביה והתשלומים בזיקה לנכסים, ניהול וטיפול הקשר עם השוכרים ובחירת מותגים מובילים למתחמים.

נכון לשנת הדוח נוהלו המגזרים תחת החטיבות השונות בתיאום ביניהם, באופן המכיל את כל שרשרת הערך והאספקה של פז, מיבוא נפט גולמי במסגרת תחום-הזיקוק ועד שיווק תזקי הנפט על ידי מגזר

הקו"מ ומגזר התעשיות, תוך ראייה כוללת של הרווחיות המאוחדת של הקבוצה. פעילות הסחר תחת תחום הקו"מ מהווה את זרוע המכירות לשוק המקומי של בית הזיקוק למיצוי מקסימאלי של תפוקות היצור למול ביקושי השוק מחד, וצרכיו משמשים לתיכנון היצור של בית הזיקוק מאידך.

נכון לשנת הדוח הקבוצה מפעילה מטה משותף, כשבראשו פורום הנהלת הקבוצה הכולל את: מנכ"ל הקבוצה, מנהל חטיבת-הזיקוק ומנכ"ל פז"א, סמנכ"לית הכספים הראשית, היועצת המשפטית הראשית ומזכירת החברה (סמנכ"ל), סמנכ"ל קמעונאות ומסחר, סמנכ"ל סיטונאות ומסחר ומנכ"ל שרותי-תעופה ונכסי-תעופה, סמנכ"ל תפעול ונדל"ן וסמנכ"ל תקשורת ורגולציה. לענין בחינת המבנה הארגוני – תאגידי ומבנה ההפעלה המתוכנן לקבוצה, ראה סעיף 7.10 להלן.

יתרונותיה היחסיים של פז במתחמי התדלוק, עוד מראשית ימיה, נובעים מחשיבה אסטרטגית לרכישת זכויות קניין במקרקעין, במיקומים מרכזיים, לצורך הקמת תחנות תדלוק.

בסוף שנת 2006 רכשה פז את בית הזיקוק באשדוד על מנת למצב את עצמה כקבוצת האנרגיה היחידה בישראל שהינה ורטיקלית אינטגרטיבית.

לחברה מערך יצור, אחסון, שיווק ומכירה של מוצרי נפט ומוצרים אחרים; פעילות לוגיסטית המאפשרת הפצה עצמאית של מוצרי הנפט ומוצרים אחרים; פעילות הנדסה ותחזוקה של תחנות התדלוק של החברה ומתקני התדלוק של לקוחות השיווק הישיר; תדלוק אלקטרוני, אתר מקוון ואפליקציה סלולרית למכירת מוצרי צריכה.

הקבוצה משקיעה באופן שוטף ביצירת סביבת מחשוב מתקדמת – במערכות מידע, באבטחת מידע ובשמירה על רציפות תפעולית. מערכות המידע של הקבוצה פועלות בתקשורת כוללת לכל הנקודות בהן היא פועלת: משרדים, תחנות תדלוק, מחסנים ומסופים.

החברה רואה בפיתוח וטיפול ההון האנושי נדבך חשוב המאפשר את מיצוי יכולות הקבוצה.

ביום 23 בפברואר 2020 פירסמה החברה את התכנית האסטרטגית החדשה שגיבשה בסיוע חברת מקינזי. לפרטים נוספים ראה דיווח החברה מיום 23 בפברואר 2020 (אסמכתא מס' 2020-01-015448 וסעיף 7.10 להלן).

1.1.2. מבנה ענף האנרגיה והדלקים בישראל בו פעילה הקבוצה

להלן תיאור ענף האנרגיה בישראל, הכולל את שרשרת האספקה, מיבוא נפט גולמי לישראל, דרך יצור מוצרי הנפט ועד למכירה לצרכן הסופי.

1.1.2.1. יבוא נפט גולמי

בתי הזיקוק בישראל ובהם פז"א, חברות הדלק הישראליות ואחרים בעלי רישיון יבוא, רשאים לייבא נפט גולמי, לרבות מזוט SR וקונדנסט, ומוצרי נפט לישראל.

1.1.2.2. פריקה ואחסנה של נפט גולמי ושל תזקיקים מיבוא

פריקת הנפט הגולמי מיבוא נעשית בשלושה נמלים (חיפה, אשקלון ואילת) באמצעות תש"ן וק.צ.א.א.. פריקת מזוט SR (הנצרך כחומר גלם על ידי פז"א) נעשית במקשר חברת חשמל באשדוד. הקונדנסט (שאינו מייבוא ושנצרך על ידי פז"א) מוזרם למתקן נובל אנרג'י באשדוד.

אחסון הנפט הגולמי, המיבוא לישראל על ידי בתי הזיקוק, עד העברתו לחצרי בתי הזיקוק, נעשה במסופים באזור נמלי הפריקה. המסופים מתופעלים על ידי תש"ן וק.צ.א.א.. הזרמת הנפט הגולמי לזיקוק במפעל בז"ן בחיפה נעשית מהטרמינל של תש"ן בקרית חיים, בצנרת שבבעלות בז"ן ותש"ן, וגם ממסוף ק.צ.א.א. אשקלון, בצנרת שבבעלות ק.צ.א.א.. הזרמת הנפט הגולמי לזיקוק בבז"א נעשית ממסופי ק.צ.א.א. באשקלון ובאילת, בצנרת המופעלת על ידי ק.צ.א.א., וממקשרים של חברת החשמל בנמל אשדוד.

תעריפי שירותי תשתית (פריקה, אחסון והזרמה) של נפט גולמי, מהטרמינל בחיפה בלבד, נקבעו בצו יציבות מחירים במצרכים ושירותים (הוראת שעה) (תעריפי תשתית במשק הדלק), התשנ"ו-1995 ועדכונים.

פריקת מוצרי נפט (להבדיל מנפט גולמי) מיבוא נעשית בשלושה אתרים: בשני נמלים (חיפה ואשקלון) באמצעות תש"ן וק.צ.א.א. ובמקשרים של חברת החשמל באשדוד.

אחסון מוצרי הנפט מייבוא נעשה במסופים באזור נמלי הפריקה, בבתי הזיקוק, במתקנים השונים של חברות הדלק ובמתקני פזגז. המסופים מתופעלים על ידי תש"ן, ק.צ.א.א., בתי הזיקוק, החברה וחברות דלק נוספות.

הזרמת מוצרי הנפט מייבוא למסופי האחסון והניפוק נעשית בצנרת בבעלות ק.מ.ד. הזרמת מוצרי נפט מייבוא ממקשרי חברת החשמל באשדוד לבז"א נעשית בצנרת יבשתית שבאחזקת פז"א. הובלת גפ"מ מייבוא ממסופי ק.צ.א.א. מתבצעת באמצעות מיכליות כביש.

תעריפי שירותי תשתית (פריקה, אחסון, ניפוק והזרמה) של מוצרי נפט, שמספקת תש"ן, נקבעו בצו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (תעריפי תשתית במשק הדלק), התשנ"ו-1995 (להלן: **"צו הפיקוח על מחירי התשתיות"**). תעריפי שירותי תשתית המסופקים על ידי ק.צ.א.א. וחברת החשמל אינם מפוקחים.

1.1.2.3 זיקוק

זיקוק הנפט הגולמי בישראל נעשה על ידי בז"ן, בבית הזיקוק בחיפה, ועל ידי החברה באמצעות פז"א, בבית הזיקוק באשדוד.

1.1.2.4 הולכה, אחסון וניפוק של מוצרי נפט

מוצרי נפט שיוצרו בבתי הזיקוק בחיפה או באשדוד וכן תזקיקים מיבוא, מוזרמים ומולכים באמצעות צנרת תזקיקים ארצית, השייכת בעיקר לק.מ.ד., למסופי דלק פי-גלילות (שממוקמים באזור אשדוד, באר שבע וירושלים), למסופי חברת תש"ן, למסוף החברה שבאזור חיפה, למסופי חברות דלק אחרות באזור חיפה, למתקן הגפ"מ של פזגז בקרית אתא, למתקן האחסון של נכסי-תעופה בנתב"ג, ובמישרין לצרכנים גדולים שאתריהם קרובים לבתי הזיקוק (כגון מזוט למתקני חברת החשמל בחיפה ובאשדוד וסולר לטורבינות הגז ברחבי ישראל).

אחסון מוצרי הנפט (תזקיקים) נעשה בעיקר בבתי הזיקוק, במסופי תש"ן, במסופי דלק פי-גלילות, במסופי חברות הדלק, בק.צ.א.א., במתקני יצרני חשמל פרטיים, בתחנות התדלוק של חברות הדלק, במתקני פזגז, במתקן נכסי-תעופה בנתב"ג, במפעל פזקר, במפעל פז-שמנים ובמתקני חברת החשמל (מזוט וסולר).

באתרי הניפוק מאוחסנים מוצרי הנפט במיכלים ומשם הם מנופקים למיכליות כביש. בחירת אתר האחסון ואופן הזרמת מוצרי הנפט השונים נעשית, מעת לעת, על ידי חברות הדלק בהתאם לשיקוליהן העסקיים.

החברה מנפקת מוצרי נפט למרבית לקוחותיה מאתר הניפוק בבז"א וממתקן הניפוק בחיפה. מתקן הניפוק בחיפה ומתקן פזגז בקרית אתא משמשים את החברה לאחסון ולניפוק מוצרי נפט ללקוחותיה בצפון הארץ. נכסי-תעופה מנפקת ללקוחותיה דס"ל ובגזין תעופתי מחוות המיכלים בנתב"ג.

תעריף שירותי ההזרמה (ללקוחות קצה) הינו מפותח על פי צו הפיקוח על מחירי התשתיות ומחושב על בסיס הכמויות המוזרמות ומרחק ההזרמה. בנוסף, נקבעו בצו הפיקוח על מחירי התשתיות תעריף לניפוק מוצרי נפט לגבי חלק מאתרי הניפוק הקיימים בארץ, אך לא לגבי אתרי ניפוק בצפון הארץ, לרבות אתר הניפוק של החברה באזור חיפה.

ניפוק מוצרי הנפט למיכליות כביש נעשה ממסופי דלק פי-גלילות, ממסופי חברות הדלק, ממסופי בתי הזיקוק בחיפה ובאשדוד, ממסופים של תש"ן ושל ק.צ.א.א. וממתקן פזגז בקרית אתא.

1.1.2.5 הובלת מוצרי הנפט מאתרי הניפוק לתחנות התדלוק וללקוחות

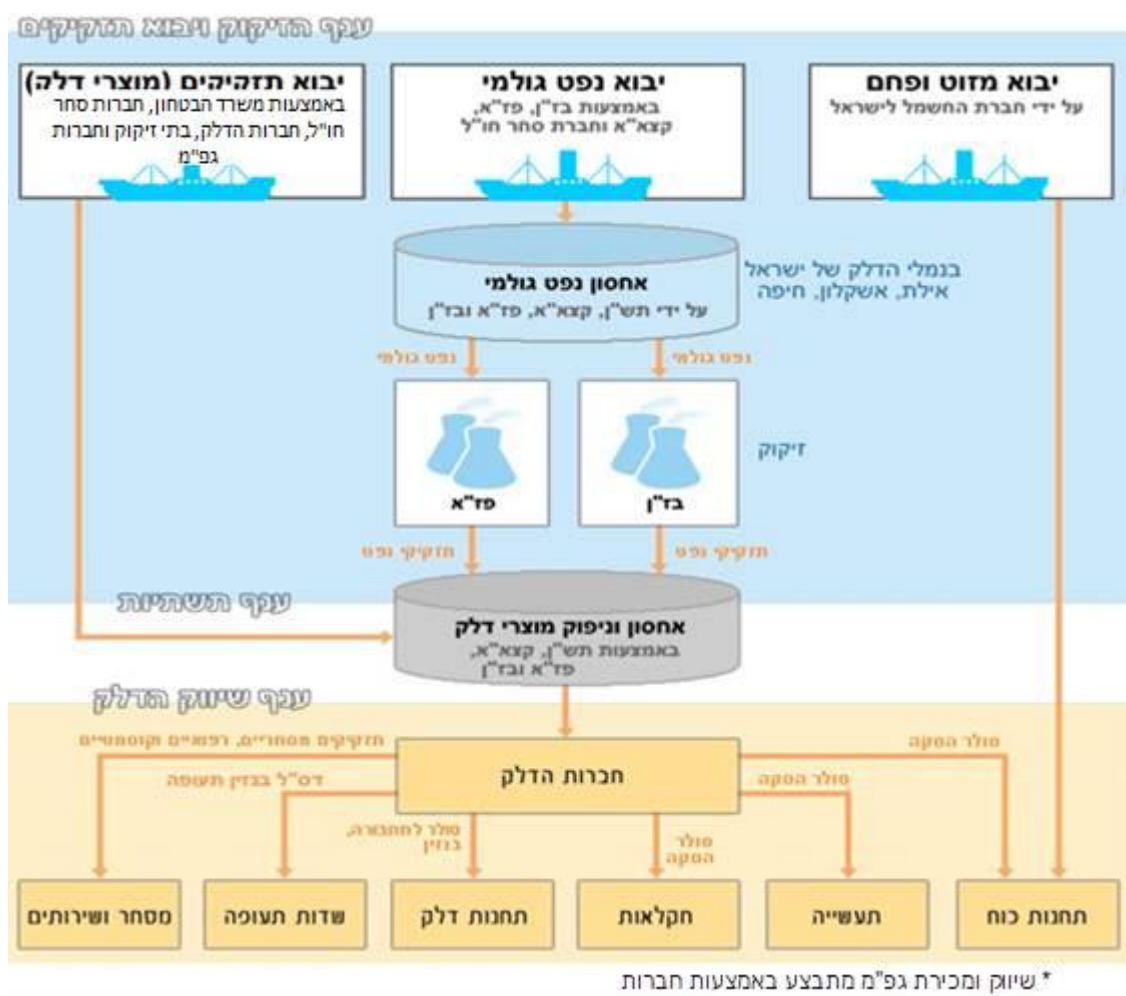
הובלת מוצרי נפט מאתרי הניפוק נעשית, עבור חברות הדלק השונות, באמצעות מיכליות כביש.

הפצת והובלת מוצרי הנפט של החברה מאתרי הניפוק אל תחנות התדלוק, אל חצרות לקוחות הסחר ואל לקוחות אחרים של הקבוצה, מבוצעת על ידי מיכליות של פז מוביל ו/או על ידי פזגז ו/או על ידי קבלני הובלה שונים, באמצעות מיכליות כביש. מרבית פעילות הניפוק של החברה מבוצעת במתקן הניפוק שבבז"א.

1.1.2.6 שיווק מוצרי נפט

למיטב ידיעת החברה, רשומות במינהל הדלק עשרות חברות דלק, אשר להן אישור מרשות המיסים בישראל, המורשות לרכוש מוצרי נפט במישרין מבתי הזיקוק. להערכת החברה פועלים עוד מספר רב של חברות, סוכנים, מפיצים ולקוחות סיטונאיים אשר רוכשים מוצרי נפט מחברות הדלק המורשות ומשווקים אותם ללקוחות.

1.1.2.7 להלן תרשים ענף הדלקים בישראל:

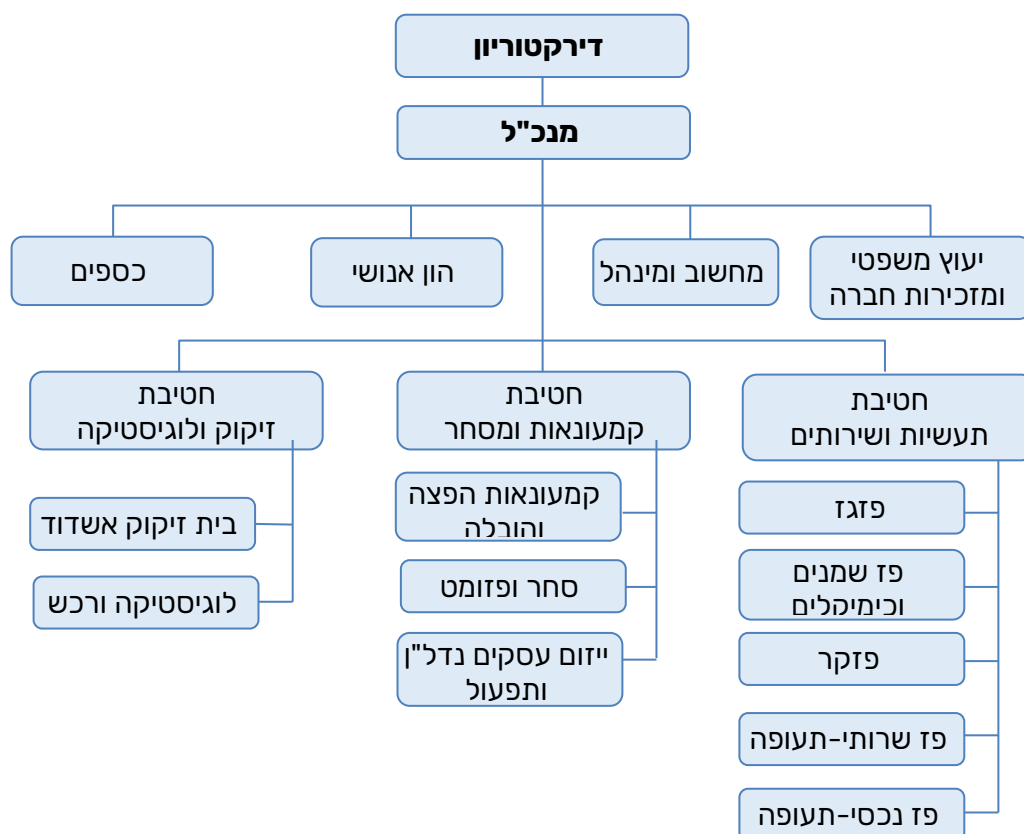
1.1.3. תולדות הקבוצה

בשנת 1922 החלה החברה את פעילותה כחברה שנרשמה באנגליה בשם ANGLO ASIATIC PETROLEUM. בשנת 1927 החלה החברה לפעול תחת קונצרן הנפט העולמי SHELL ושמה שונה ל- THE SHELL COMPANY OF PALESTINE. לאחר גלגולים שונים, במסגרתם, בין היתר, הוקנו הזכויות של החברה האנגלית לחברה ישראלית, בראשות ה"ה וולפסון ונחמיאס, בשנת 1960 שונה שם החברה הישראלית לשמה הנוכחי - פז חברת נפט בע"מ (PAZ OIL COMPANY LIMITED). בשנת 1981 הועברו מניות החברה לממשלת ישראל ובשנת 1988 הופרטה החברה והמניות נרכשו על ידי תאגיד בשליטת מר ג'ק ליברמן ז"ל מאוסטרליה. בחודש דצמבר 1999 רכשו בינו-אחזקות, דולפין ואינסטנז את השליטה בחברה (להלן: "**בעלי השליטה לשעבר**"). בחודש ספטמבר 2006 הושלמה רכישת בית הזיקוק באשדוד על ידי החברה. בחודש דצמבר 2006, נרשמו לראשונה ניירות הערך של החברה למסחר בבורסה. בחודש אוגוסט 2016, קיבלה החברה היתר לשליטה ולאחזקה בפז"א, בנסיבות שבהן לא יהיה בעל שליטה בחברה. בחודש ספטמבר 2016, לאחר התפטרות בעלי השליטה לשעבר ובעלי זיקה אליהם מדירקטוריון החברה, ומכירת חלק מהחזקות בעלי השליטה לשעבר בחברה, באופן שהוריד את החזקותיהם אל מתחת ל- 30% באותו מועד, מכל אחד מאמצעי השליטה בחברה, ובהמשך להיתר השליטה שקיבלה החברה, הפכה החברה לחברה ללא גרעין שליטה. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.18.1 להלן, דוחות מידיים מיום 24 באוגוסט 2016 (אסמכתא מס' - 109279-01-2016) ומיום 18 בספטמבר 2016 (אסמכתא מס' - 124645-01) ותקנה 21א' לפרק ד' - פרטים נוספים על התאגיד.

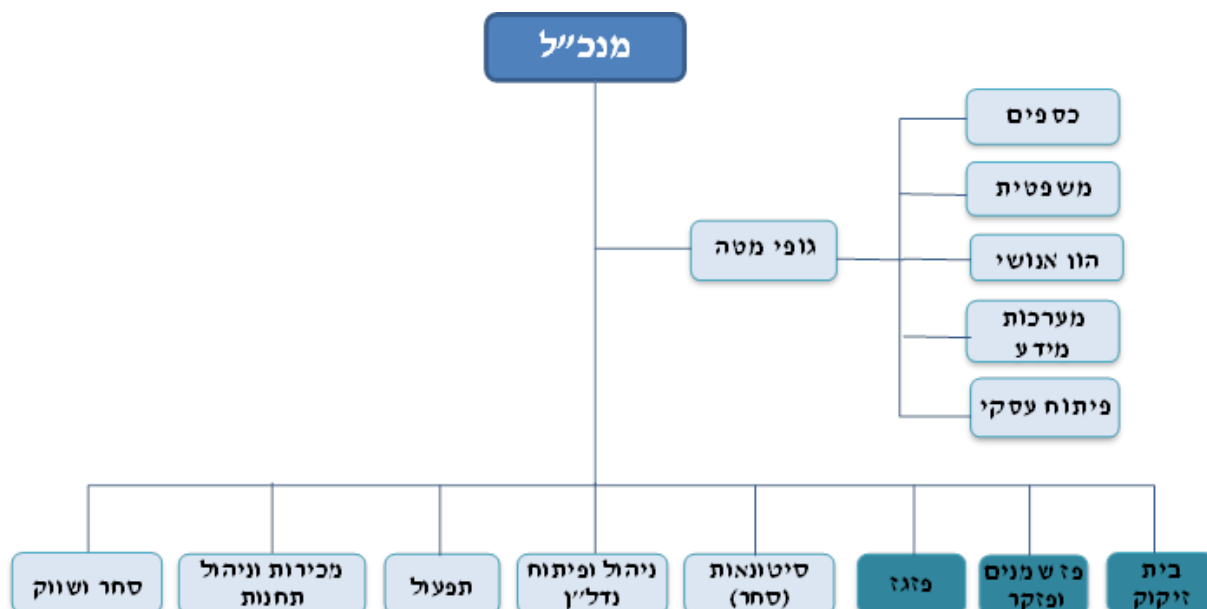
ביום 30 במרץ 2017 חדלו בעלי השליטה לשעבר בחברה מלהיות בעלי עניין בחברה. לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים מיום 27 במרץ 2017 (אסמכתא מס' - 025009-01-2017) ומיום 2 באפריל 2017 (אסמכתאות מס' - 029164, 029170, 029173-01-2017).

1.1.4. מבנה אירגוני קבוצת פז

להלן המבנה האירגוני של קבוצת פז נכון ליום 31 בדצמבר 2019.

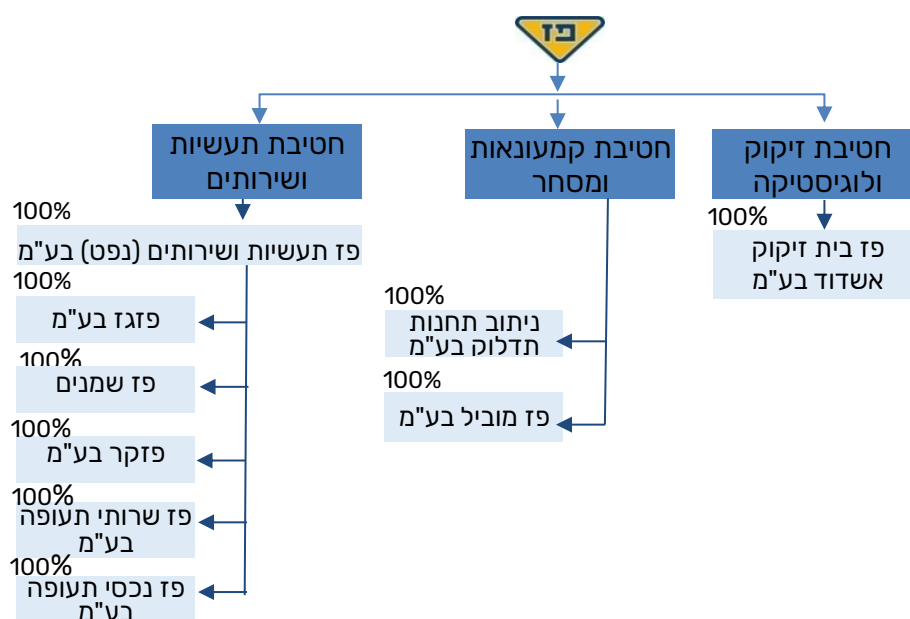

במהלך הרבעון השני של שנת 2020 עתידה פז להתארגן במבנה ארגוני חדש המצורף אף הוא להלן. לפרטים נוספים, ראה סעיף 7.10 להלן:

1.1.5. תרשים חברות קבוצת פז

להלן תרשים ובו תיאור קבוצת פז ושיעורי האחזקה, במישרין ובעקיפין, של החברה בחברות הבנות העיקריות שבקבוצה, בכל אחד מתחומי פעילותה של קבוצת פז (נכון לשנת הדוח):

לפרטים בדבר מיזוג חברת פזומט מקבוצת פז בע"מ (להלן: "פזומט") (חברת בת בבעלות ובשליטה מלאה של החברה) עם ולתוך החברה ראה דוחות מידיים מיום 26 באוגוסט 2018 (אסמכתא מס' - 078697-01-2018) ומיום 23 דצמבר 2018 (אסמכתא מס' - 117127-01-2018).

1.1.6.

רכישה, מכירה או העברה של נכסים בהיקף מהותי שלא במהלך העסקים הרגיל

לפרטים נוספים בדבר מימוש החזקות החברה בשופרסל פיננסים ראה סעיף 3.20 להלן.

ביום 22 בינואר 2020 נחתם בין החברה לבין אינרום תעשיות בניה בע"מ מזכר הבנות למכירת חברת פזקר. ראה בענין זה סעיף 4.1.1 להלן.

1.2.

תחומי הפעילות של החברה:

כאמור, החטיבות ותחומי הפעילות שהינם גם מגזרי הפעילות בדוחות הכספיים הם:

פז קמעונאות ומסחר – לפרטים נוספים אודות תחום קמעונאות ומסחר ראה חלק שלישי להלן.

פז תעשיות ושירותים – לפרטים נוספים אודות תחום תעשיות ושירותים ראה חלק רביעי להלן.

פז זיקוק – לפרטים נוספים אודות תחום זיקוק ראה חלק חמישי להלן.

נדל"ן – בהתאם לדוח מיידי שפרסמה החברה ביום 6 בפברואר 2019 (אסמכתא מס' – 01-2019-012909), החל מדוח רבעון שני לשנת 2019, חל שינוי בדיווח המגזרי של החברה, כך שפעילות הנדל"ן פוצלה למגזר ולתחום פעילות נפרד מזה של מגזר הקמעונאות והמסחר. לפרטים נוספים ראה החלק השישי בפרק זה להלן.

החברה נערכה לשינוי האמור מבעוד מועד, לרבות באמצעות הערכות שווי משמאים חיצוניים לנכסי הנדל"ן השונים הנכללים בתחום הנדל"ן (הכוללים נדל"ן להשקעה ונדל"ן לשימוש עצמי).

1.3.

השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניות

1.3.1.

השקעות בהון התאגיד

בשנים 2018 ו-2019 לא בוצעו השקעות בהון התאגיד.

1.3.2.

רכישה עצמית של אג"ח על ידי החברה

לחברה תוכנית רכישה עצמית של אג"ח של החברה.

לפרטים על תוכנית רכישה עצמית של אגרות חוב (סדרה ג'), אגרות החוב (סדרה ד'), אגרות חוב (סדרה ה'), אגרות חוב (סדרה ו') ואגרות חוב (סדרה ז') של החברה עד ליום 31 בדצמבר 2020 ראה דוח מדי מיום 23 בדצמבר 2019 (אסמכתא מס' – 01-2019-123316). עד למועד פרסום דוח זה לא רכשה החברה ו/או חברת בת של החברה אגרות חוב (סדרה ד') ו/או אגרות חוב (סדרה ה') ו/או אגרות חוב (סדרה ו') ו/או אגרות חוב (סדרה ז').

1.3.3.

עסקאות מהותיות במניות החברה על ידי בעלי ענין

למיטב ידיעת החברה, במהלך השנים 2016 ו-2017 בוצעו על ידי בעלי ענין שהיו בעלי שליטה בחברה עסקאות מהותיות למכירת מניות החברה מחוץ לבורסה, כמפורט להלן. במהלך שנת 2019, לא בוצעו עסקאות כאמור.

תאריך	בעל העניין	כמות המניות הנמכרות	שער העסקה
18.9.2016	בינו-אחזקות*	14,093	582.66 ש"ח
28.9.2016	דולפין*	1,714	582.66 ש"ח
27.9.2016	אינסטנז*	2,599	582.66 ש"ח
15.12.2016	בינו-אחזקות	1,194,111	590 ש"ח
21.12.2016	דולפין	145,251	560.44 ש"ח (לאחר התאמה לדיבידנד)
22.12.2016	אינסטנז	220,226	560.44 ש"ח (לאחר התאמה)

תאריך	בעל העניין	כמות המניות הנמכרות	שער העסקה
			(לדיבידנד)
27.3.2017	בינו-אחזקות**	605,734	580 ש"ח
30.3.2017	אינסטנז**	149,961	580 ש"ח
30.3.2017	דולפין**	98,909	580 ש"ח

* עם ביצוע המכירה חדלו בינו-אחזקות, דולפין ואינסטנז להיות בעלי שליטה בחברה. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.18.1 להלן.

** עם ביצוע המכירה חדלו בינו אחזקות, דולפין ואינסטנז להיות בעלי ענין בחברה.

העסקאות המפורטות לעיל נעשו בעסקאות מחוץ לבורסה ונמכרו לגוף פיננסי אשר הפיץ את המניות לגופים מוסדיים.

חלוקת דיבידנדים

1.4

בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד של החברה כמפורט בסעיף 1.4.3 להלן, ביום 17 במרץ 2018 החליט דירקטוריון החברה על חלוקה מותרת של דיבידנד במזומן, בסכום כולל של 400 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 18 במרץ 2018 (אסמכתא מס' 2018-01-020706).

ביום 27 במרץ 2019 החליט דירקטוריון החברה על חלוקה מותרת של דיבידנד במזומן, בסכום כולל של 280 מיליוני ש"ח לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 27 במרץ 2019 (אסמכתא מס' 2019-01-026106).

לאור המשבר בשווקים בעקבות מגפת ה"קורונה", ביום 25 במרץ 2020 החליט דירקטוריון החברה לדחות בשלב זה את הדיון בחלוקת הדיבידנד לשנת 2019 עד לאחר חזרת החברה לשגרת עבודה מסודרת. לפרטים נוספים ראה סעיף 2.2.1 וסעיף 1.5 לדוח הדירקטוריון.

יתרת עודפים

1.4.1

יתרת העודפים של החברה, בהתאם לדוחותיה הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019, הינה כ- 2,089 מיליוני ש"ח.

יתרת העודפים של החברה, בניכוי מניות באוצר (בסך של כ- 187 מיליוני ש"ח), בהתאם לדוחותיה הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019, הינה כ- 1,902 מיליוני ש"ח.

יתרת הרווחים של החברה הראויים לחלוקה (בניכוי רווחי שיערוך בסך של כ- 432 מיליוני ש"ח ומניות באוצר בסך של כ- 188 מיליוני ש"ח), ליום 31 בדצמבר 2019, הינה כ- 1,470 מיליוני ש"ח.

מגבלות חיצוניות על יכולת התאגיד לחלק דיבידנד

1.4.2

בהתאם לשטר הנאמנות של אגרות החוב (סדרה ד') של החברה מיום 11 ביוני 2014, אחת מהעילות לפירעון מיידי של אגרות החוב (סדרה ד') היא אם החברה תחלק דיבידנד או תבצע רכישה עצמית של מניותיה אשר בעקבותיה יפחת ההון העצמי של החברה אל מתחת ל- 2 מיליארדי ש"ח.

בהתאם לשטרי הנאמנות של אגרות החוב (סדרה ה'), אגרות החוב (סדרה ו') של החברה מיום 29 בנובמבר 2016 ואגרות החוב (סדרה ז') מיום 12 בדצמבר 2017 אחת מהעילות לפירעון מיידי של אגרות החוב (סדרה ה'), אגרות החוב (סדרה ו') ואגרות החוב (סדרה ז') היא אם החברה תחלק דיבידנד או תבצע רכישה עצמית של מניותיה אשר בעקבותיה יפחת ההון העצמי של החברה אל מתחת ל- 2.3 מיליארדי ש"ח. בהתאם לשטר הנאמנות של אגרות החוב (סדרה ח') של החברה מיום 4 בפברואר 2020, אחת מהעילות לפירעון מיידי של אגרות החוב (סדרה ח') היא אם החברה תחלק דיבידנד או תבצע רכישה עצמית של מניותיה אשר בעקבותיה יפחת ההון העצמי של החברה אל מתחת ל- 2.3 מיליארדי ש"ח.

למועד הדוח, אין מגבלות חיצוניות על יכולת התאגיד לחלק דיבידנד, למעט המגבלות הקבועות בדיון והמגבלות האמורות לעיל.

1.4.3. מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 23 בנובמבר 2016 אימץ דירקטוריון החברה מדיניות דיבידנד לפיה: מידי שנה, החל משנת 2017 ובגין שנת 2017 ואילך, החברה תחלק לבעלי מניותיה דיבידנד, בשיעור של 70% מרווחיה הנקיים השנתיים הראויים לחלוקה, על פי הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה באותה שנה שבגינה מחולק הדיבידנד.

כל חלוקת דיבידנד תהיה כפופה להחלטה נפרדת של הדירקטוריון. החלטה בדבר חלוקת הדיבידנד תתקבל רק במידה ותשלום הדיבידנד לא יפגע בפעילות העסקית השוטפת של החברה, בתוכנית ההשקעות שלה, בנזילות החברה, בדירוג אגרות החוב של החברה, בהתחייבויות ואמות מידה פיננסיות, במדיניותה הפיננסית של החברה ובצורכי החברה. חלוקת הדיבידנד תהיה כפופה להוראות חוק החברות, לרבות לקיום מבחני החלוקה.

יצוין כי אין בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין, על שינוי המדיניות או על שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל.

לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 24 בנובמבר 2016 (אסמכתא מס' 2016-01-081567).

חלק שני: מידע אחר

2.1 מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של התאגיד

2.1.1 נתונים כספיים לפי תחומי הפעילות של קבוצת פז

לענין מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של קבוצת פז ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

להלן נתונים כספיים בחלוקה לתחומי הפעילות של קבוצת פז:

מאחד	לא מוקצה והתאמות למאחד	נדל"ן	זיקוק	תעשיות ושירותים*	קמעונאות ומסחר	2019 (מיליוני ש"ח)
1. הכנסות						
12,696	-	49	4,190	1,158	7,299	הכנסות התחום מחיצוניים
-	(5,819)	141	5,200	301	177	הכנסות המהוות עלויות של תחום פעילות אחר בתאגיד
12,696	(5,819)	190	9,390	1,459	7,476	סך הכל
2. עלויות						
765	(107)	75	259	103	435	עלויות קבועות
11,455	(5,613)	10	9,197	1,153	6,708	עלויות משתנות
12,220	(5,720)	85	9,456	1,256	7,143	סך עלויות
12,220	100	85	9,446	1,055	1,534	עלויות התחום לחיצוניים
-	(5,820)	-	10	201	5,609	עלויות המהוות הכנסות של תחום אחר בתאגיד
12,220	(5,720)	85	9,456	1,256	7,143	סך הכל
13	-	-	(1)	(3)	17	הוצאות (הכנסות) אחרות
463	(99)	105	(65)	206	316	3. רווח תפעולי
462	(99)	105	(65)	205	316	רווח תפעולי המיוחס לבעלים
1	-	-	-	1	-	רווח תפעולי המיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה
11,297	1,047	1,563	4,282	1,096	3,309	4. סך הנכסים המיוחסים לתחום הפעילות ליום 31.12.19
7,724	3,581	160	2,067	434	1,482	סך ההתחייבויות המיוחסות לתחום הפעילות ליום 31.12.19

* נתוני תחום הפעילות של חטיבת התעשיות והשירותים כוללים הכנסות של פזגז בסך של 881 מיליוני ש"ח ורווח תפעולי בסך של 122 מיליוני ש"ח. יצוין, כי הרווח התפעולי המוצג לעיל הינו לפני הוצאות להפחתת ירידת ערך מוניטין המיוחס לבית זיקוק אשדוד בסך 566 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה ביאור 13 לדוחות הכספיים וסעיף 14 בדוח הדירקטוריון.

מאחד	לא מוקצה והתאמות למאחד	נדל"ן	זיקוק	תעשיות ושירותים*	קמעונאות ומסחר	2018 (מיליוני ש"ח)
1. הכנסות						
14,119	-	52	5,327	1,167	7,573	הכנסות התחום מחיצוניים
-	(6,033)	130	5,257	422	224	הכנסות המהוות עלויות של תחום פעילות אחר בתאגיד
14,119	(6,033)	182	10,584	1,589	7,797	סך הכל
2. עלויות						
823	23	70	250	100	380	עלויות קבועות

מאחד	לא מוקצה והתאמות למאחד	נדל"ן	זיקוק	תעשיות ושירותים*	קמעונאות ומסחר	2018 (מיליוני ש"ח)
12,673	(5,978)	5	10,236	1,296	7,114	עלויות משתנות
13,496	(5,955)	75	10,486	1,396	7,494	סך עלויות
13,496	78	75	10,480	1,127	1,736	עלויות התחום לחיצוניים
-	(6,033)	-	6	269	5,758	עלויות המהוות הכנסות של תחום אחר בתאגיד
13,496	(5,955)	75	10,486	1,396	7,494	סך הכל
3	(1)	-	1	1	2	הכנסות אחרות
626	(79)	107	99	194	305	3. רווח תפעולי
622	(79)	107	99	190	305	רווח תפעולי המיוחס לבעלים
4	-	-	-	4	-	רווח תפעולי המיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה
13,826	3,975	1,418	4,764	1,110	2,559	4. סך הנכסים המיוחסים לתחום הפעילות ליום 31.12.18
9,689	6,337	1	2,271	437	643	סך ההתחייבויות המיוחסות לתחום הפעילות ליום 31.12.18

* נתוני תחום הפעילות של חטיבת התעשיות והשירותים כוללים הכנסות של פזגז בסך של 1,019 מיליוני ש"ח ורווח תפעולי בסך של 128 מיליוני ש"ח.

מאחד	לא מוקצה והתאמות למאחד	נדל"ן	זיקוק	תעשיות ושירותים*	קמעונאות ומסחר	2017 (מיליוני ש"ח)
						1. הכנסות
11,268	-	45	3,628	1,117	6,478	הכנסות התחום מחיצוניים
-	(4,929)	120	4,195	461	153	הכנסות המהוות עלויות של תחום פעילות אחר בתאגיד
11,268	(4,929)	165	7,823	1,578	6,631	סך הכל
						2. עלויות
815	27	63	237	107	381	עלויות קבועות
9,672	(4,858)	6	7,324	1,267	5,933	עלויות משתנות
10,487	(4,831)	69	7,561	1,374	6,314	סך עלויות
10,487	98	69	7,557	1,202	1,561	עלויות התחום לחיצוניים
-	(4,929)	-	4	172	4,753	עלויות המהוות הכנסות של תחום אחר בתאגיד
10,487	(4,831)	69	7,561	1,374	6,314	סך הכל
(13)	(1)	-	(16)	2	2	הכנסות אחרות
768	(99)	96	246	206	319	3. רווח תפעולי
764	(99)	96	246	202	319	רווח תפעולי המיוחס לבעלים
4	-	-	-	4	-	רווח תפעולי המיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה
13,020	3,095	1,440	5,230	1,116	2,139	4. סך הנכסים המיוחסים לתחום הפעילות ליום 31.12.17
8,888	5,824	1	1,610	445	1,008	סך ההתחייבויות המיוחסות לתחום הפעילות ליום 31.12.17

* נתוני תחום הפעילות של חטיבת התעשיות והשירותים כוללים הכנסות של פזגז בסך של 1,066 מיליוני ש"ח ורווח תפעולי בסך של 135 מיליוני ש"ח.

לפרטים בדבר הרווח התפעולי המתואם בחלוקה למגזרי הפעילות (בהתאמת השפעות מסויימות על מנת להציג את הרווח התפעולי השוטף של הקבוצה ללא השפעות חריגות) ראה סעיף 3.1.2 לדוח הדירקטוריון.

לפרטים בדבר הרווח הנקי המתואם של החברה (בהתאמת השפעות מסויימות על מנת להציג את הרווח הנקי השוטף של הקבוצה ללא השפעות חריגות) ראה סעיף 3.4 לדוח הדירקטוריון.

להסבר בדבר התפתחויות שחלו במידע הכספי הנ"ל ראה סעיף 3 לדוח הדירקטוריון.

2.1.2 מהות ההתאמות למאחד

ההתאמות למאחד כוללות את הוצאות ההנהלה והכלליות של החברה שלא ניתן ליחס לאחד המגזרים (כגון הוצאות מטה החברה: לשכת מנכ"ל, כספים, משפטיים וכו') וכן את ביטולי העסקאות הבין-מגזריות.

2.2 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

קבוצת פז חשופה למגמות, אירועים והתפתחויות במשק הדלק בישראל ובעולם, אשר עשויה להיות להם השפעה על פעילות הקבוצה ועל מתחריה, ובכלל זה:

2.2.1 המצב הכלכלי בעולם ובישראל והשפעות על שוק הנפט

פעילות החברה מושפעת מגורמים מאקרו כלכליים שונים ובהם – שיעור צמיחת המשק ומצב הכלכלה המקומית, שיעור האינפלציה, צמיחת שווקי הנפט הדלקים המזון ומוצרי הנוחות, הצריכה הפרטית לנפש (לרבות הכנסה פנויה לנפש), עלית שכר המינימום, ארועי מאקרו שונים ועוד.

בהתאם לנתוני בנק ישראל ומקורות מאקרו כלכליים, שנת 2019 התאפיינה בגידול בפעילות הכלכלית במשק, עם שיעור צמיחה של 3.3%.

על פי פרסומים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2019, היה גידול משמעותי ביבוא כלי רכב ברבעון הרביעי של שנת 2019 ביחס לרבעון שקדם לו, בין היתר כתוצאה מהחלטת הממשלה להעלות את המיסוי על כלי רכב היברידיים החל מינואר 2020. השפעה זו הביאה לעלייה בצריכה הפרטית כולה, אשר צמחה בקצב שנתי של כ- 3.9%.

צריכת דלקי התחבורה, על פי נתוני משרד האנרגיה (בנזין, סולר וקרוסין), עלתה בשנת 2019 בכ- 2.5% לעומת הצריכה בשנת 2018.

על פי נתוני סטורנקסט, במהלך שנת 2019, קצב הצמיחה של מוצרי הצריכה הביתית (בשוק הקמעונאות) עמד על כ- 2.7% בהשוואה לקצב צמיחה של 4% אשתקד.

מגפת ה"קורונה"

בחודש ינואר 2020 התפרץ בעולם ובארץ נגיף ה"קורונה". נכון למועד אישור הדוחות הכספיים הנגיף התפשט בכל העולם לרבות במדינת ישראל. בחודש מרץ 2020 הכריז ארגון הבריאות העולמי על המגפה כפנדמיה (מגפה עולמית).

הממשלות בעולם וגם בישראל הטילו הגבלות שונות על הציבור במטרה לצמצם את התפשטות הנגיף. בין היתר, הוטלו מגבלות תנועה לרבות – מגבלות על תעופה, מגבלות על התקהלויות, סגירת קניונים מקומות בילוי וחנויות, הגבלות על עבודה והגעת עובדים למקומות עבודה, בידוד אזרחים ועוד. בישראל החל מחודש מרץ 2020 הוטלו מגבלות שונות על תנועת אזרחים ועל הפעילות במגזר הפרטי העסקי והציבורי.

להתפשטותו של נגיף ה"קורונה" ברחבי העולם ובארץ ולצעדים הננקטים על-ידי ממשלת ישראל בענין יש השלכות משמעותיות על פעילותה של החברה. להרחבה ראה סעיף 1.5 לדוח הדירקטוריון.

2.2.2 המצב הביטחוני והמדיני

המצב הביטחוני והמדיני בעולם משפיע באופן ישיר על המצב הכלכלי העולמי, על מחירי הנפט העולמיים ועל מחירי תזקיני הנפט ולפיכך, גם על פעילות החברה. המצב הביטחוני בישראל משפיע, בין היתר, על נוהגי הבילוי והנופש של ציבור בעלי כלי הרכב הפרטיים בישראל, וכתוצאה מכך על צריכת הדלקים שלהם. החמרה או מתיחות ביטחונית עלולה להביא לירידה בצריכת תזקיני נפט של הציבור בישראל וברשות הפלשתינאית. לפרטים נוספים בדבר ההסכם של החברה עם הרשות הפלשתינאית ראה סעיף 3.5.2.2 להלן.

בנוסף, למצב הביטחוני בישראל השפעה על התיירות הנכנסת והיוצאת לישראל ועל היקף הפעילות של חברות התעופה (הפעילות גדלה בעיתות רגיעה וקטנה בעיתות בהן קיימת החמרה במצב הביטחוני), אשר משפיעים על היקף מכירות הדס"ל בישראל.

מחירי נפט גולמי בעולם ובישראל

2.2.3.

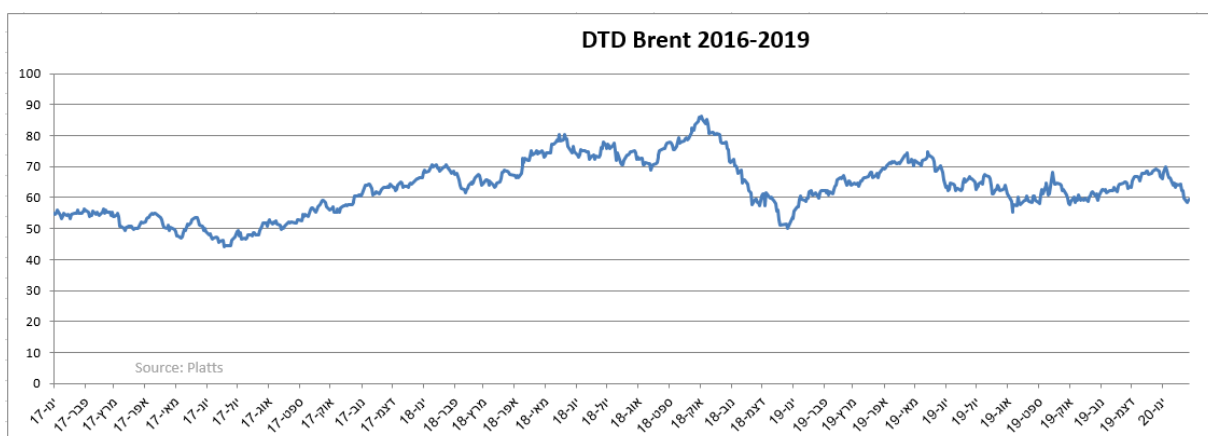
הגורמים העיקריים שמשפיעים על מחירי מוצרי נפט בישראל הינם: מחיר מוצרי נפט בעולם ובעיקר באגן הים התיכון, מרווח הזיקוק, שער ההמרה של הדולר לש"ח וסכום הבלו והמע"מ המוטלים על מכירת מוצרי נפט בישראל.

שוק הנפט בעולם מאופיין בתנודתיות קיצונית בכל הקשור למחירי נפט גולמי ולמרווחי הזיקוק, ששניהם יחדיו מהווים את הפרמטרים העיקריים לקביעת מחירי מוצרי הנפט, ולפיכך מוצרי הנפט חשופים לתנודתיות גדולה, אשר לא ניתן לצפותה מראש ולהיערך לה ברמה שתאפשר מניעת ירידת ערכי מלאי נפט גולמי ומוצרי נפט המוחזקים על ידי קבוצת פז, בטווחי זמן בהם יש ירידה במחירים אלו בעולם.

בשנת 2017 נע מחיר חבית נפט בטווח שבין 44 דולר לחבית ל- 61 דולר לחבית. במהלך שנת 2018 הגיע המחיר עד לרמה של 86 דולר לחבית. במהלך שנת 2019 נע מחיר החבית בטווח שבין 53 דולר לחבית ל- 75 דולר לחבית. נכון לחודש ינואר 2020 מחירה של חבית נפט עומד על כ- 65 דולר, אך במהלך הרבעון הראשון של השנה, בין היתר, בשל משבר ה"קורונה" והתפתחויות גלובאליות נוספות, צנח מחיר החבית לכ- 28 דולר ארה"ב. לפרטים נוספים בדבר מחירי חבית נפט גולמי ראה סעיף 1.3 לדוח הדירקטוריון.

הגרף שלהלן מתאר את תנודתיות מחירי הנפט הגולמי (Brent) באירופה, החל מינואר 2017 ועד ינואר 2020 (מקור: סוכנות הידיעות "רויטרס"):

התפתחות מחיר הנפט הגולמי מסוג BRENT:

לענין מרווח הזיקוק בבית הזיקוק בבז"א ראה סעיף 5.1.4 להלן.

המידע הכלול בסעיף זה בדבר תחזיות הצמיחה הגלובאליות הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. מידע זה מבוסס על תחזיות בינלאומיות. היצע תזקיני הנפט בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מהאמור לעיל, בין היתר, בשל שינויים גלובאליים שעשויים לחול בענף הזיקוק, שינויים ברגולציה ועוד.

2.2.4.

תקני מוצרי הנפט

מוצרי הנפט בשוק הישראלי כפופים לתקנים בינלאומיים ומקומיים בכל הנוגע לאיכות המוצר והרכבו. שינויים בתקני מוצרי הנפט, המשווקים בישראל או בחו"ל, עלולים להשפיע על דרישות הלקוחות לגבי מפרטי מוצרי הדלק שפז"א מייצרת. פז"א מספקת ללקוחותיה דלקים העומדים בדרישות התקנים.

2.2.5.

שיעורי הריבית ומדד המחירים לצרכן

לפרטים ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

2.2.6.

שער החליפין של הדולר מול השקל

לפרטים ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

2.2.7.

בלו על מוצרי נפט

מרכיב הבלו (שעליו מוטל גם מע"מ) בחלק ממחירי מוצרי הנפט הינו משמעותי ביותר. הבלו מוטל על חברות הדלק ומשולם על ידי בעת ניפוק הדלק, באשראי של 10 ימים (למעט בלו בגין גפ"מ, אשר משולם לבתי הזיקוק עם התשלום עבור הגפ"מ ובתי הזיקוק מעבירים את הבלו בגין הגפ"מ לרשות המיסים או בלו עבור גפ"מ מייבוא משולם לרשות המיסים בעת שחרור הייבוא), וזאת בעוד שמספר ימי האשראי הניתנים על ידי החברה ללקוחותיה גבוה משמעותית מכך.

במטרה לייעל את גביית הבלו על הדלק, להגביר את האכיפה ולשפר את ההרתעה, קובע חוק הבלו על הדלק, התשי"ח-1958, בין היתר, כי מקום בו נעשה שימוש בדלק במקום היצור, למעט שימוש בדרך של עיבוד הדלק לסוג אחר של דלק חב בלו, ישולם הבלו בעת השימוש בדלק על ידי מי שעשה בו שימוש. כמו כן, קובע החוק כי לא יהיה החזר בלו בגין חובות אבודים. משמעות קביעה זו היא כי, בעוד שחובות אבודים מוכרים כהוצאה על פי פקודת מס הכנסה (נוסח חדש) התשכ"א-1961 וכהוצאה על פי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, חוק הבלו על הדלק אינו מכיר בבלו בגין חוב אבוד כהוצאה וחברות הדלק לא זכאיות להחזר הבלו ו/או להכרה בבלו בגין חוב אבוד כהוצאה.

צו הבלו על דלק (הטלת בלו), התשס"ד-2004, שנחקק מכוח חוק הבלו על הדלק, התשי"ח-1958, קובע שיעורים ספציפיים של בלו לכל מוצר נפט.

העלאת שיעורי הבלו גורמת להגדלת החשיפה של החברה לאשראי לקוחות וכן לגידול בהוצאות המימון שלה.

לפרטים בדבר פטור מתשלום בלו על דס"ל ועל בנזין תעופתי ראה סעיף 4.18.12 להלן.

לפרטים בדבר הטבות בשיעור הבלו על מנת לעודד מעבר לשימוש בגז טבעי דחוס או במתנול ראה סעיפים 2.2.14 ו- 2.2.15 להלן, לפי הענין. לפרטים בדבר הכוונה להטיל בלו על ממסים ראה סעיפים 3.1.10 ו- 4.1.9 להלן.

לפרטים נוספים בדבר מדיניות החברה בכל הנוגע לאשראי לקוחות ראה סעיף 7.2.1.3 להלן.

2.2.8.

התפתחויות רגולטוריות

פעילות הקבוצה מושפעת משינויים רגולטוריים שחלים מעת לעת במשק הדלק בישראל, ובכלל זה ביחס למחירי מוצרי נפט.

כך, במסגרת הרגולציה הקיימת במשק הדלק, הוטל פיקוח על מרווח השיווק במכירת בנזין 95 אוקטן בתחנות התדלוק, פיקוח ברמת דיווח על רווחיות הגפ"מ בשער בית זיקוק (למעט על גפ"מ שאינו מכיל מרקפטן - גז ללא ריח), פיקוח על מחיר מיכל גפ"מ ניח, פיקוח ברמת דיווח על מחיר גפ"מ ללקוחות ביתיים,

פיקוח על מחירים מירביים לפיקדון בגין ציוד גז, פיקוח ברמת דיווח על רווחיות ומחיר גז טבעי, פיקוח ברמת דיווח על סולר לתחבורה, פיקוח על מחירי שירותי תשתית שניתנים על ידי נכסי-תעופה, פיקוח על מחירי בנזין תעופתי לשדות תעופה פנים ארציים ופיקוח על מחירי שירותי תדלוק למטוסים שניתנים על ידי שרותי-תעופה בנתב"ג.

חברות הדלק, חברות הגז ובתי הזיקוק מקבלים, מעת לעת, דרישות להעברת נתונים למשרד האנרגיה ולרשות התחרות, בין היתר, לצורך בחינת הטלת פיקוח על מחירים.

בחודש ספטמבר 2011 המליצה הוועדה לשינוי כלכלי חברתי (ועדת טרכטנברג) לעדכן את המתודולוגיה המשמשת לפיקוח על מחירים ועל רווחיות, הואיל ולדעתה שיעורי התשואה הנקובים בה עולים במידה ניכרת על הראוי - זאת, בין השאר, נוכח העובדה ששיטת הפיקוח הקיימת נקבעה בתקופה של ריבית גבוהה באופן ניכר, מסביבת הריבית כיום, ולאור השפעת השינויים בכללי התקינה החשבונאית. המלצה זו הפכה להחלטת ממשלה בחודש דצמבר 2011.

בחודש ינואר 2017 פרסם משרד האוצר מסמך קווים מנחים כלליים למתודולוגיה לפיקוח על מחירים (להלן: **"המסמך"**). על פי המסמך, מטרת המסמך הינה להכווין את וועדת המחירים בתהליך הפיקוח על המחירים תוך יצירת אחידות מתודולוגית, ככל האפשר, בתהליך הפיקוח על מצרכים ושירותים של משרדי הממשלה השונים. על פי המסמך, יישום המתודולוגיה יעשה בהדרגתיות וכל וועדה בין משרדית תחליט על ההדרגתיות ביישום המתודולוגיה. עוד מצוין במסמך, כי המסמך אינו מהווה תחליף לשיקול דעת ועדת המחירים, ולוועדת המחירים הסמכות לסטות מקווים מנחים אלו אם השתכנעה כי בשוק האמור שוררים תנאים יחודיים או אם חל שינוי מהותי בנסיבות הכלכליות או אם סברה כי קיים קושי תפעולי ממשי ביישום הקווים המנחים שבמסמך בשוק זה ובלבד שנימקה את החלטתה.

יצוין כי כבר במהלך שנת 2011 שונתה המתודולוגיה בכל הקשור לפיקוח על מרווח השיווק של בנזין 95 אוקטן, כך שחלק מהשינויים במתודולוגיה החדשה נכללו במתודולוגיה לפיקוח על מרווח השיווק של בנזין 95 אוקטן כבר בשנת 2011.

לפרטים בדבר החלטת וועדת המחירים משנת 2018 בענין יישום מתודולוגיה חדשה בייחוס העלויות וכן פרטים בדבר כוונת מינהל הדלק לשנות את תיקון צו הפיקוח בנוגע לתדלוק בשירות עצמי ראה סעיף 3.18.8.3 להלן.

2.2.8.1. החוק לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013

בחודש דצמבר 2013 פורסם החוק לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 (להלן בסעיף זה: **"החוק"**). החוק כולל, בין היתר, הוראות בדבר הפרדה בין החזקות בתאגידים מהותיים בתחום הריאלי (תאגיד ריאלי משמעותי) לבין החזקות בגופים משמעותיים בתחום הפיננסי (גוף פיננסי משמעותי), כהגדרתם בחוק. בהתאם לחוק, מפרסמת מעת לעת הוועדה לצמצום הריכוזיות את רשימת הגורמים הריכוזיים, רשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים ואת רשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים. החברה ופזג נמנות ברשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים.

לפרטים נוספים בדבר מכירת חלק ממניות בעלי השליטה לשעבר, התפטרות בעלי השליטה לשעבר ובעלי זיקה אליהם מדיקטוריון החברה בעקבות החוק וכניסתו לתוקף של היתר השליטה שניתן לחברה, לשליטה ולאחזקת אמצעי שליטה בפז"א, ראה סעיף 5.18.1 להלן, דוחות מידיים מיום 24 באוגוסט 2016 (אסמכתא מס' 109279-01-2016) ומיום 18 בספטמבר 2016 (אסמכתא מס' 124645-01-2016) ותקנה 21'א' בפרק ד' - פרטים נוספים על התאגיד.

בנוסף, החוק כולל, בין היתר, גם מגבלות על הקצאת זכות, לרבות על הקצאת זכות בתחום תשתית חיונית (כהגדרת הקצאת זכות בסימן ב' לפרק א' בחוק) לגורמים ריכוזיים. בהתאם לחוק ולרשימה שפורסמה, החברה מהווה תאגיד ריאלי משמעותי וגורם ריכוזי. תחומי התשתית החיונית כוללים, בין היתר, גם תחומי פעילות של חברת דלק, זיקוק דלק ורישיון ספק גז. בהתאם לחוק, המבקש להקצות זכות בתחום תשתית חיונית לגורם ריכוזי יעשה זאת רק לאחר ששקל שיקולי ריכוזיות כלל משקית, ושיקולים של קידום התחרות

הענפית ובהתייעצות עם הוועדה לצמצום הריכוזיות והממונה על התחרות (במקרה של קידום התחרות הענפית).

בחודש ספטמבר 2017, פרסמה רשות התחרות את רשימת הזכויות, לפי סעיף 13 לחוק, שבטרם הקצאתן על ידי גורם מאסדר, חלה חובה להתייעץ עם הממונה על התחרות בנוגע לשיקולי התחרות הענפית. במסגרת רשימת הזכויות הנ"ל נכללים, בין היתר, תחום פעילות יצור שלגביה נדרש רישיון ספק גז לפי חוק הגז (בטיחות ורישוי), התשמ"ט-1989, תחום פעילות של חברת דלק הרשומה במרשם חברות הדלק, לפי סעיף 12 לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת 2001), התשס"א-2001; תחום פעילות שלגבי נדרש רישיון הספקה לפי חוק משק החשמל, התשנ"ו-1996; ותחום פעילות זיקוק של דלק כהגדרתו בסעיף 9 לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת 2001), התשס"א-2001. פעילות החברה כוללת את תחומי הפעילות שנזכרו לעיל.

ביום 3 במרץ 2019, פרסמה ועדת הריכוזיות, מתודולוגיה לבחינת ריכוזיות כללית משקית. ככלל סבורה ועדת הריכוזיות שהתחומים החיוניים ביותר במשק הישראלי שהשפעתם מהותית והפסקה, או פגיעה בפעילותם השוטפת, היא בעלת השפעה חמורה ומיידית על המשק כולו הם, בין היתר, ייצור, הולכה וחלוקה של חשמל וניהול מערכת החשמל; זיקוק, הפקה, אחסנה, הולכה וחלוקה של גז טבעי. לאותם מחזיקים באותה פעילות, קיימים כוח מיקוח והשפעה רבים, כלפי קובע המדיניות וכוח המיקוח אף מושפע ממעמדו התחרותי של הגורם בתחום. מכאן, שיינתן משקל למידת חיוניות תחומי התשתית בהם לגורם הריכוזי, זכויות להיקף פעילותו ומעמדו באותם תחומים ולכלל הזכויות והתחומים בהם הוא פועל.

המתודולוגיה מציגה, בין היתר, את העקרונות לניתוח הקצאות לגורמים ריכוזיים תוך קביעת פרמטרים למדידת כוח המיקוח וההשפעה של גורם ריכוזי, ניתוח ההקצאה וזיהוי הקצאות שעשויה לקום הצדקה למניעתן ותיאור אופן השפעת הקצאת הזכות לגורם הריכוזי על היקף הריכוזיות הכללית משקית. כמו כן הוצגו הדרכים בהן עלולה להיפגע רווחת הצרכנים כתוצאה מהימנעות מהקצאה לגורם ריכוזי ואת האיזון שתבצע הוועדה בין החשש מהגדלת הריכוזיות הכלל משקית לבין האפשרות כי מניעת ההקצאה תגרום פגיעה משמעותית ברווחת הצרכנים.

2.2.8.2 מיסוי

לפרטים ראה ביאור 28 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

2.2.9 איכות סביבה

העיסוק בנפט גולמי ובמוצרי נפט כפוף להסדרה ופיקוח נרחבים, שמטרתם מניעת פגיעה באיכות הסביבה (בעיקר זיהום מים, אוויר, קרקע וים) ושמירה על בטיחות הציבור ובטיחות העובדים. מוצרי נפט מוגדרים כרעלים על פי חוק חומרים מסוכנים. לפיכך, הטיפול והעיסוק בהם, לרבות זיקוק, אחסון והובלה, כפופים להסדרה ולפיקוח. בשנים האחרונות ניכרת מגמת החמרה בחקיקה הרלבנטית לתחום וקביעת תקנות, תקנים ותנאים מחמירים לרשימות עסק בהקשר של איכות הסביבה וכן ניכרת מגמת החמרה באכיפת הוראות הדין. יצוין כי החברה מקיימת תוכנית אכיפה פנימית בתחום איכות הסביבה. לפרטים בדבר פעילות החברה בתחום איכות הסביבה ראה סעיפים 3.17, 4.17, 5.17 ו- 7.11.2.6 להלן.

2.2.10 בטיחות

נפט גולמי ומוצרי הנפט שברשות קבוצת פז הינם חומרים מסוכנים, הן לעוסקים בהם והן לסביבה. לפיכך, העיסוק בהם כפוף להוראות רגולטוריות שונות ודורש הקפדה על בטיחות בעבודה. הקבוצה עומדת בדרישות תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תוכנית לניהול הבטיחות), התשע"ג-2013, שנכנסו לתוקף בחודש אוגוסט 2014 ושמטרתן לקבוע תוכנית שיטתית לניהול הבטיחות במקום העבודה כדי למנוע תאונות, לצמצם סיכונים ולמלא אחר דרישות החוק בנושאי בטיחות ובריאות תעסוקתית. יצוין כי החברה מקיימת תוכנית אכיפה פנימית בתחום הבטיחות.

2.2.11 תחרות

תחומי הפעילות בהם פועלת הקבוצה הינם תחרותיים ביותר.

בענין תנאי התחרות בתחום הקמעונאות והמסחר ראה סעיף 3.8 להלן.

בענין תנאי התחרות בתחום התעשיות והשירותים ראה סעיף 4.8 להלן.

בענין תנאי התחרות בתחום הזיקוק ראה סעיף 5.8 להלן.

בענין תנאי התחרות בתחום הנדל"ן ראה סעיף 6.3.9 ו- 6.3.10 להלן.

שינויים בהרגלי הצריכה בישראל

2.2.12

הגז הטבעי הפך למקור אנרגיה משמעותי במשק הישראלי והוא החל להחליף את השימוש בגז"מ לתעשייה, במזוט ובסולר, במקומות בהם הוקמה ומוקמת תשתית הולכה וחלוקה או באמצעות מיכליות כביש (להובלת גז טבעי דחוס - CNG). הגידול בצריכת הגז הטבעי נובע מטעמים כלכליים (מחיר הגז הטבעי אל מול מחיר תזקיני נפט) ומטעמים סביבתיים. יחד עם זאת, להערכת החברה ההשפעה על פזגז במעבר לגז טבעי אינה מהותית.

פז"א נערכה ונערכת לגידול בצריכת הגז הטבעי על מנת לצמצם את כמויות המזוט לשוק המקומי ועל מנת לאפשר השבחת סולר הסקה לסולר תחבורה. מפעלי פז-שמנים ופזקר נערכים למעבר לשימוש בגז טבעי, מהלך שיקטין את עלויות היצור שלהם (ככל ומחירי הגז הטבעי יהיו נמוכים יותר ממחירי תזקיני הנפט).

גז טבעי נמכר ללקוחות מוסדיים כגון: חברת החשמל, תחנות כח ומפעלים גדולים. זיכיונות לחלוקת גז טבעי במספר אזורים בארץ ניתנו על פי מכרזים שפרסמה המדינה. הרחבת השימוש בגז טבעי עלולה להקטין את היקף המכירות של החברה. בחוק משק הגז הטבעי (תיקון מס' 6), התשע"ה-2014, הותר לחברות המוגדרות כמזקק נפט או גורם קשור למזקק נפט לשווק ולמכור גז טבעי. בהתאם, החברה באמצעות פזגז משווקת גז טבעי לתעשייה בהיקפים נמוכים. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.1.2 להלן.

מעבר לתדלוק בגז"מ

2.2.13

תיקון לתמ"א 18 (שינוי מס' 3), מאפשר שימוש בגז"מ אוטומטיבי לתדלוק כלי רכב בתחנות תדלוק (להלן: **"גז"מ אוטומטיבי"**).

המעבר לשימוש בגז"מ אוטומטיבי לתדלוק כלי רכב מוגבל בהיקפו, והחברה אינה צופה כי הוא יגדל באופן מהותי בתקופה הקרובה ו/או ישפיע באופן מהותי על תוצאותיה הכספיות.

הקבוצה מפעילה עמדות לתדלוק בגז"מ אוטומטיבי בחלק מתחנות התדלוק של החברה. כמו כן מספקת פזגז גז"מ אוטומטיבי לתחנות חצר. שילוב תדלוק בגז"מ אוטומטיבי בתחנות התדלוק אינו כרוך בהשקעות מהותיות לחברה.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. יתכן שבפועל אופן וקצב המעבר לתדלוק בגז"מ אוטומטיבי יהיה שונה ממה שהחברה צופה, כתוצאה מסיבות שונות כגון: עלויות ההסבה, הגבלת שימוש בחניונים, התייעלות אנרגטית של רכבים וחלופות כדאיות אחרות.

כלי רכב בעלי הנעה חלופית

2.2.14

במהלך השנים האחרונות החלו מספר יבואני רכב לשווק בישראל רכבים היברידיים (מכוניות המופעלות באמצעות שילוב של מנוע חשמלי ומנוע בעירה) ורכבי PLUG IN (מכוניות המופעלות באמצעות חשמל ומנוע בעירה), אשר צורכים פחות מוצרי נפט לתחבורה. כמו כן, בשנים האחרונות החלה פעילות לשיווק רכבים חשמליים ופעילות ליצירת תשתית טעינה לרכבים חשמליים. שיעור הרכבים בהנעה חלופית מתוך כל הרכבים החדשים העולים לכביש בישראל בכל שנה, עולה בהדרגה במהלך השנים האחרונות.

במסגרת הפעילות למימוש החלטת הממשלה מינואר 2013, לקידום תחליפי דלקים בתחבורה, פרסם המשרד להגנת הסביבה הוראות למניעה ולצמצום של זיהום אוויר מציי כלי רכב, לפי סעיפים 14 ו-16 לחוק אוויר נקי. ההוראות ניתנו ל-48 חברות המנהלות ציי כלי רכב גדולים, במסגרתן נקבע, החל מיום 1 בינואר 2018, יעד פליטת חלקיקים ממוצע לציי כלי רכב, אשר יביא להפחתה הדרגתית בפליטת מזהמים. עוד קובעות ההוראות יעד חדירה לפיו לפחות 3% מציי כלי הרכב של אותן חברות יהיה, החל משנת 2020, עם אמצעי הנעה חלופיים (הנעה חשמלית, הנעה היברידית, הנעה בגז טבעי, הנעה בסולר סינטטי שמקורו בגז טבעי או בביומסה והנעה בתערובת סולר וביודיזל שהופק מפסולת, שמן משומש או עודפי שומן בעלי חיים).

החל משנת 2015 מחויבות אותן חברות לפרסם נתונים לגבי רמת הפליטות מציי כלי הרכב ואת אופן עמידתן בהוראות. חלק מהנתונים מפורסמים באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה וכולם נדרשים לפרסום באתר האינטרנט של אותן חברות.

למיטב ידיעת החברה, על פי נתוני ה-IEA (International Energy Agency), נכון לשנת 2018, כמות כלי הרכב החשמליים הקיימת בעולם עמדה על למעלה מ-5.1 מיליון כלי רכב - המהווים כ-0.35% מכלל כמות רכבי הנוסעים (רכבים פרטיים ומשאיות קלות) הקיימת בעולם, והמכירות של כלי רכב חשמליים, נכון לשנת 2018, מהוות, על פי ההערכות, כ-2.5% מכלל המכירות של רכבי הנוסעים בעולם (כ-2 מיליון מכונות).

על פי תחזית ה-IEA בשנת 2019 לפי תרחיש בסיס על סמך המדיניות הקיימת במדינות השונות בעולם (ועל סמך מדיניות שהוכרזה) סך הרכבים החשמליים המצטבר בשנת 2025 יעמוד על כ-55 מיליון (עם צפי מכירות של כ-12 מיליון כלי רכב באותה שנה). בשנת 2030 לפי אותה תחזית, סך כלי הרכב החשמליים המצטבר יעמוד על כ-135 מיליון כלי רכב (עם צפי מכירות של כ-23 מיליון כלי רכב באותה שנה). כמות הרכבים החשמליים הצפויה להימכר בשנת 2030 מהווה כ-15% מסך כלי הרכב הצפויים להימכר באותה השנה.

יצוין, שעל פי ניתוח של ה-IEA קיים תרחיש נוסף לקצב חדירה גבוה יותר של רכבים חשמליים המבוסס על הגברה משמעותית של דרישות הרגולציה מעבר למדיניות הקיימת והמוצהרת. על פי ה-IEA, בתרחיש כזה, מספר כלי הרכב החשמליים הכולל בשנת 2030 צפוי לעמוד על למעלה מ-250 מיליון כלי רכב.

למיטב ידיעת החברה, על פי נתונים של יבואני הרכב בישראל ופרסומים שונים, אחוז המכירות של רכב חשמלי בישראל, בשנת 2018, הינו נמוך מממוצע המכירות של רכבים חשמליים בעולם ונע סביב 0.8%, כאשר מרבית המכירות הינה של רכבי PLUG IN יוקרתיים (זאת לאור הטבת המס הגבוהה) וחלקן הקטן של המכירות (כ-0.05%) הינה של כל רכב חשמליים.

למיטב ידיעת החברה, על פי פרסומים שונים, אחוז הרכבים ההיברידיים שנמכרו במחצית הראשונה של שנת 2019 הינו כ-21.7% מכמות רכבי הנוסעים החדשים שנמכרו בתקופה זו (כ-33,800 כלי רכב היברידיים).

ביום 1 בינואר 2020 נכנס לתוקף עדכון נוסחת חישוב מס הקניה על מכונות היברידיות (מ-30% ל-45%) ועל מכונות פלאג-אין היברידיות (מ-20% ל-25%), והביא לעליה במחירי מכונות מסוגים אלה.

כחלק מן ההערכות למגמת המעבר של צרכנים לרכבים חשמליים כאמור, פז נערכת להתאמת אתרים נבחרים במתחמי התדלוק שלה, להצבה של עמדות טעינה חשמלית לרכבים. לשם כך פועלת החברה להגדלת חיבורי החשמל ולהתאמת התשתיות באתרים אלו. התקנת עמדות כאמור תבוצע בפועל בהתאם לקצב חדירת רכבים חשמליים לשוק. יצוין, כי להערכת החברה, בעתיד, מתקני ההטענה החשמלית יהיו זולים יותר והטכנולוגיה תשתפר באופן שקצב ההטענה יגדל משמעותית.

מגמות השינוי המתוארות לעיל בנוגע לשינויים בתמהיל האנרגטי להנעת רכבים ובנוסף - שיפורים טכנולוגיים שמיישמות יצרניות הרכב, אשר מביאים לשיפור בהספק המנועים של רכבים חדשים, עשויים להביא בעתיד לקיטון בהיקף צריכת דלקי תחבורה מסוג סולר ובנזין.

בנוסף לאמור, בהתאם לפירסומים שונים, בשנים האחרונות החלו במספר מדינות לפתח הנעה חלופית למכוניות באמצעות אנרגיית מימן. החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה, האם טכנולוגיה זו תפותח ותישם במדינת ישראל, באיזה היקף ומה תהיה השפעתה על שוק הדלקים בישראל ועל החברה.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. החברה אינה יכולה להעריך, בשלב זה, את ההשפעה לטווח ארוך של כניסת כלי רכב עם הנעה חלופית על תוצאותיה הכספיות. ייתכן שבפועל המעבר לשימוש בכלי רכב עם הנעה חלופית ישפיע לרעה על שוק דלקי התחבורה ועל תוצאות החברה וזאת עקב חדירה מהירה ובהיקפים גדולים של כלי רכב עם הנעה חלופית ו/או כתוצאה מסיבות נוספות, לרבות - שיעור בלו נמוך או תמריצים רגולטוריים אחרים למעבר מסיבי יותר לכלי רכב עם הנעה חלופית. הערכותיה של החברה לגבי שוק ההטענה החשמלית עלולות שלא להתממש.

2.2.15. תדלוק במתנול

בחודש אוגוסט 2016 אושרה בוועדת שרים לחקיקה הצעת מחליטים, במסגרת התוכנית הכלכלית של הממשלה לשנים 2017-2018. בפרק העברת המשק לגז טבעי הוטל על מספר שרים לפעול באופן שיתמך תדלוק במתנול, וזאת בין היתר, במתן הקלות בבלו לתדלוק במתנול, בהקטנת אגרות רישוי, במתן מענק ל- 50 תחנות תדלוק, השווה ל- 15% מההשקעה בהסבת תחנת תדלוק לתדלוק במתנול ועוד. החברה אינה יכולה להעריך, בשלב זה, את ההשפעה שתהיה להחלטה, ככל שתהיה, על פעילותה.

2.2.15.1. התכנית להצלת ישראל מאנרגיה מזהמת

ביום 10 באוקטובר 2018 פרסם משרד האנרגיה טיוטה להתייחסות הציבור של יעדי משק האנרגיה לשנת 2030. בהתאם לטיוטה, גיבש משרד האנרגיה תכנית שמטרתה - גמילה מדלקים מזהמים במשק האנרגיה, במהלך תריסר השנים הבאות (להלן: "**התכנית להצלת ישראל מאנרגיה מזהמת**"). התכנית מפרטת צעדים קונקרטיים, יעדים מספריים ולוחות זמנים להשגת המטרה האמורה עד לשנת 2030, ובהם - בתחום החשמל: מעבר לייצור 80% גז טבעי ו- 20% או יותר אנרגיות מתחדשות ב- 2030, תוך סגירה סופית של התחנות הפחמיות בחדרה ובאשקלון; בתעשייה כ- 95% מהאנרגיה והקיטור הנדרשים ייוצרו בגז טבעי החל מ- 2030. בתחבורה: מעבר הדרגתי למכוניות חשמליות ומשאיות גז טבעי, והטלת איסור מוחלט על יבוא מכוניות בדלקים מזהמים החל מ- 2030.

2.2.16. שינויים בהרגלי הצריכה והעדפות צרכנים בתחום הקמעונאות

תחום הקמעונאות מושפע משינויים בהרגלי הצריכה ובהעדפות הצרכנים.

בשנים האחרונות ניכרת מגמה של העדפה של צרכנים לרכישת מותגים, חווית רכישה ייחודית, ערך מוסף ושירות איכותי. צרכנים מעדיפים מגוונים רחבים, זמינות ואיכות וביצוע רכישות בהתאם להזדמנויות ולעיתוי. דגש חזק ניתן לחסכון בזמן ונוחות מקסימאלית, ובכלל זה - רבים מעדיפים לבצע רכישות מקוונות - online. בהתאם, חדשנות ושינויים טכנולוגיים משפיעים על הרגלי הצריכה והעדפת רכישה מותאמת לקוח ועוד.

העדפות הצרכנים משפיעות גם על הרגלי הצריכה שלהם במתחמי הקמעונאות של החברה ובחנויות ה-YELLOW.

2.2.17. יוקר המחיה בישראל

יוקר המחיה בישראל משפיע על הפעילות הכלכלית במשק, על הרגלי הצריכה והעדפות הצרכנים ועל שוק הקמעונאות בכללותו.

תיאור עסקי התאגיד לפי תחומי פעילות

להלן תיאור מפורט של תחומי הפעילות של החברה.

התיאור לגבי תחום פעילות קמעונאות ומסחר מובא בחלק השלישי (סעיף 3); התיאור לגבי תחום פעילות תעשיות ושירותים מובא בחלק הרביעי (סעיף 4); התיאור לגבי תחום פעילות הזיקוק מובא בחלק החמישי (סעיף 5); התיאור לגבי תחום פעילות הנדל"ן מובא בחלק השישי (סעיף 6).

חלק שלישי: תחום פעילות קמעונאות ומסחר

3.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים החלים בו

3.1.1 הפעילויות הכלולות בתחום הפעילות

תחום הקמעונאות כולל את פעילות מתחמי התדלוק והקמעונאות וחנויות הנוחות, ובכלל זה - הובלה, שיווק, הפצה ומכירה של דלקים ומוצרים שונים במתחמים אלו, הכוללים את תחנות התדלוק וחנויות הנוחות Yellow הפרוסים ברחבי הארץ. החברה פועלת להקמה, הרחבה וגיוון של מתחמי התדלוק והמתחמים הקמעונאיים בדרך של אספקת שרותי דרך, הצעת מזון מהיר ומוצרים נוספים. כן עוסקת החברה בתחזוקת המתחמים, התשתיות והציוד וניהול מלאי הציוד להקמה ואחזקה של מתחמי התדלוק, חנויות הנוחות Yellow והמתחמים הקמעונאיים. החברה מפעילה אפליקציה המאפשרת רכישת דלקים ומוצרים שונים באמצעות שימוש בטלפון הסלולרי. הפעילות בתחום זה נעשית תוך שמירה על איכות הסביבה, על הבטחון ועל הבטיחות בתחנות התדלוק הציבוריות. הפצת דלקים ומוצרים לחנויות מבוצעת על-ידי חברת הבת פזמוביל שבבעלותה צי משאיות ומיכליות.

תחום הקמעונאות כולל גם את פעילות הסחר - השיווק הישיר של דלקים ללקוחות מסחריים, תעשייתיים ומוסדיים (המשווקים בעיקר לחצר הלקוח), שיווק דלקים ללקוחות התדלוק האלקטרוני (פזומט), וכן את שיווק הדלקים לרשות הפלשתינאית.

3.1.1.1 הקמעונאות

פעילות הקבוצה בתחנות התדלוק הציבוריות הינה מתחומי העיסוק העיקריים של קבוצת פז. במתחמי התדלוק נמכרים ללקוחות הקבוצה דלקים, שמנים, מוצרי מזון ושתייה, מוצרי צריכה מוצרים שונים ושירותים נלווים לנהג. החברה ממשיכה במהלך התרחבות והעמקה של פעילות המסחר הקמעונאי במתחמי התדלוק, במטרה לספק לצרכנים חווית קניה משופרת במתחמי התדלוק. מרבית המתחמים פתוחים 7 ימים בשבוע, 24 שעות ביממה. במתחמים הקמעונאיים, פז משכירה שטחים מסחריים לעסקים שונים כגון: מסעדות ובתי קפה.

נכון לסוף שנת 2019 לחברה 268 תחנות תדלוק ציבוריות הפרוסות ברחבי ישראל, מתוכן ב- 239 תחנות תדלוק פועלות חנויות נוחות Yellow (ועוד 2 חנויות נוחות Yellow מחוץ לתחנות תדלוק). מתוך סך תחנות התדלוק 60 תחנות תדלוק מהוות מתחם קמעונאי. להערכת החברה, לחברה מספר תחנות תדלוק, חנויות נוחות ומתחמים קמעונאיים הגדול ביותר מבין חברות הדלק בישראל.

לגבי שיטות ההפעלה ופירוט זכויות החברה בתחנות תדלוק ראה סעיף 3.1.11 להלן.

3.1.1.2 פעילות הסחר

פעילות קבוצת פז במסגרת הסחר כוללת שיווק, מכירה, הפצה ואספקה של דלקים ללקוחות מחוץ לתחנות תדלוק ציבוריות, ללקוחות מסחריים (תעשייתיים ומוסדיים) וללקוחות פרטיים וכן שיווק ומכירה של דלקים בתחנות התדלוק, באמצעות מערכת תדלוק אלקטרונית (פזומט), בעיקר לציי רכב. בנוסף פעילות הסחר כוללת שיווק ומכירה של דלקים לרשות הפלשתינאית.

פעילות הסחר למכירה, הפצה ואספקה של דלקים מחוץ לתחנות ציבוריות, מבוצעת הן במישרין על ידי החברה והן באמצעות סוכנים ומפיצים עצמאיים הקשורים בהסכמים עם פז. פעילות ההובלה מתבצעת באמצעות פז מוביל וקבלני הובלה חיצוניים.

בתחום פעילות הסחר, החברה מתקשרת עם הלקוחות בהסכם או בהזמנה חד פעמית.

שיווק מוצרי הנפט נעשה, בין השאר, לכ- 200 תחנות תדלוק פנימיות הממוקמות בחצרי חלק מהלקוחות.

לקוחות החברה, בפעילות הסחר, כוללים: מפעלי תעשייה, קיבוצים, מושבים, חברות ממשלתיות, גופי ביטחון, חברות הובלה, קבלני תשתיות ואחרים. לקוחות החברה המוסדיים כוללים גם גופים המחויבים במכרזים מכוח הדין.

בשנת 2019 היתה הרשות הפלשתינאית הלקוח הגדול ביותר של הקבוצה (אך לא לקוח מהותי). כמויות המכירה של החברה לרשות הפלשתינאית בשנת 2019 עלו לעומת אשתקד וכן, רווחיות החברה מלקוח זה בשנת הדוח, לא השתנתה באופן מהותי, לעומת שנה קודמת. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.5.2.2.

פעילות הסחר כוללת גם מכירה של דס"ל למטוסים, שמתבצעת ברובה על בסיס מכרזים שנתיים. חלק מהמכירות מתבצע ישירות לחברות התעופה וחלקן האחר מתבצע באמצעות סוכנים בינלאומיים – AIR BP – QAS.

פעילות הסחר כוללת, כאמור, גם שיווק ומכירת מוצרי נפט באמצעות תדלוק אלקטרוני אשר נעשה בתחנות התדלוק על ידי פזומט, המתמחה בתדלוק ממוחשב, תוך שליטה ובקרה על הוצאות התדלוק והרחיצה של צי הרכב.

להלן נתונים כמותיים של מכירות מוצרי נפט בתחום הפעילות בשנים 2017, 2018 ו- 2019:

3.1.1.3.

תחנות תדלוק שמכרו מוצרי נפט בכמות הנמוכה מהממוצע השנתי	תחנות תדלוק שמכרו מוצרי נפט בכמות הגבוהה מהממוצע השנתי	ממוצע מכירות תחנות תדלוק (בקילו- ליטרים)	סה"כ מכירות מוצרי נפט (בקילו- ליטרים)	
				2019:
163	107	5,148	1,388,879	תחנות תדלוק ציבוריות*
			419,485	פזומט בתחנות תדלוק ציבוריות
			1,731,834	שיווק ישיר
			25,316	דלקים בהזרמה
				2018:
162	109	4,989	1,355,694	תחנות תדלוק ציבוריות*
			433,582	פזומט בתחנות תדלוק ציבוריות
			1,597,783	שיווק ישיר
			15,840	דלקים בהזרמה
				2017:
165	107	4,909	1,335,286	תחנות תדלוק ציבוריות*
			436,994	פזומט בתחנות תדלוק ציבוריות
			1,630,959	שיווק ישיר
			23,486	דלקים בהזרמה

* כולל מכירות באמצעות פזומט

3.1.2. התחרות בתחום הפעילות ושינויים החלים בו

לפרטים ראה סעיף 3.8 להלן.

3.1.3. מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

פעילות החברה כפופה למגבלות חקיקה ותקינה שונות. לתיאור נרחב בענין מגבלות החקיקה והתקינה בתחום הפעילות ראה סעיפים 3.17 ו- 3.18 להלן.

3.1.4. שינויים בהיקף הפעילות וברווחיות

ראה סעיפים 3.1, 3.1.1 ו- 3.1.2 לדוח הדירקטוריון.

3.1.5. התפתחויות בשווקים

בעשור האחרון מתרחשת מגמה של פיתוח תחנות תדלוק למתחמים קמעונאים, כאשר כל אחת מחברות הדלק הגדולות פיתחה רשת חנויות נוחות ממותגת. בשנים האחרונות חברות הדלק הגדולות, המתחרות בחברה (דלק, סנוול ודור אלון), מצמצמות פערים הקיימים בינן לבין החברה, בכמות תחנות התדלוק וחנויות הנוחות המופעלות על ידן. כמו כן, בשנים האחרונות המגמה של הקמת תחנות תדלוק, שאינן של אחת מחברות הדלק הגדולות, מקבלת תאוצה גבוהה, תוך יצירת מותגים פרטיים בשוק.

3.1.6. שינויים טכנולוגיים

בשנים האחרונות הוחמרה התקינה בנושא איכות הסביבה לגבי תחנות תדלוק, ונדרשות השקעות הן בתשתית להגנה על הקרקע ועל מקורות המים והן בתחום מישוב אדי הדלק במיכלים ובמשאבות, כהגנה על איכות האוויר. במסגרת זו החליפה החברה בתחנות התדלוק את המנפקות הישנות במנפקות חדישות ומודרניות, המאפשרות ניטור רציף של אדי הדלק ברמת מנפקה, על מנת לעמוד בתקן גרמני, ה- BIMSCH 21 שאומץ על ידי המשרד להגנת הסביבה. לענין איכות הסביבה ראה סעיף 3.17 להלן.

התחרות, רמת השירות הגבוהה והמעבר לתדלוק בשירות עצמי, הביאו לפיתוח תוכנות וציוד המאפשרים ניהול ושליטה מרכזיים בתחנות התדלוק ולשכלול התדלוק האלקטרוני והשירותים הנלווים לו. לחברה תשתית אלחוטית בתחנות התדלוק, המאפשרת להתקני התדלוק ולמשאבות לשדר באלחוט ולא באמצעות חיווט. לענין תקנות התקן תדלוק אוניברסלי ראה סעיף 3.18.11 להלן.

3.1.7. גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

בין גורמי ההצלחה הקריטיים במתחמי התדלוק ובמתחמים הקמעונאיים ניתן למנות את הגורמים הבאים: פריסה ארצית במיקומים אסטרטגיים; איתנות פיננסית המאפשרת ביצוע השקעות בהקמת תחנות תדלוק חדשות; שיפוף והרחבת תחנות תדלוק קיימות (תוך ביצוע השקעות ניכרות בתחום הבטיחות, ההתייעלות האנרגטית ואיכות הסביבה); הרחבת רשת חנויות הנוחות, הגדלת שטחי מסחר והקמת מתחמים קמעונאיים; יכולות מכירה דיגיטלית; גמישות ויכולת התאמה מהירה לשינויים בהעדפות הצרכנים; קיומן של זכויות קנייניות במקרקעין עליהם בנויים מתחמי התדלוק והמתחמים הקמעונאיים; תנאי ההתקשרות עם מפעילי תחנות התדלוק; הענקת אשראי ללקוחות ציי הרכב בתדלוק אלקטרוני; ושימור המשאב האנושי המקצועי בחברה.

בין גורמי ההצלחה הקריטיים בשיווק הישיר ניתן למנות את הגורמים הבאים: זמינות מוצרים ויכולות אחסון; יכולת תחרותית במכרזים של לקוחות מוסדיים; מערכי שיווק ולוגיסטיקה מפותחים; איתנות פיננסית המאפשרת גמישות במתן אשראי ללקוחות; יכולת גביה ובקרה מפותחת; איכות ומקצועיות השירותים הניתנים ללקוחות; והישענות על ערוצי שיווק והפצה מגוונים בפריסה ארצית. לפרטים נוספים בדבר מדיניות החברה בכל הנוגע לאשראי ללקוחות ראה סעיף 7.2.1.3 להלן.

3.1.8. שינויים במערך הספקים וחומרי הגלם

מרבית מוצרי הנפט הנמכרים על ידי החברה מזוקקים בבז"א ונרכשים על-ידי החברה מפז"א. את יתרת מוצרי הנפט להם זקוקה החברה, רוכשת החברה מבז"ן ומיבוא. לפרטים נוספים ראה סעיפים 3.15.2 ו- 3.15.3 להלן.

לצורך תדלוק באמצעות התקני תדלוק, החברה התקשרה עם ספקים לאספקת תשתית אלחוטית לתחנות התדלוק, המורכבת מקורא התקנים אלחוטי המורכב על אקדח התדלוק, מיחידה/יחידות מקלט-משדר ומתכנה לניהול התקשורת והעברת המסרים בין רכיבי המערכת השונים. לפרטים נוספים בדבר תקנות התקן תדלוק אוניברסלי ראה סעיף 3.18.11 להלן.

לצורך התקנת מנפקות בתחנות התדלוק הציבוריות, התקשרה החברה עם ספק יחיד המייצר, מספק ונותן שירות למנפקות עבור החברה. לחברה אין תלות בספק יחיד זה, למעט לענין רכישת חלפים יעודיים עבור המנפקות.

3.1.9. מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות ושינויים החלים בו

כניסה לתחום הפעילות מצריכה השקעות גבוהות, שדורשות מקורות אשראי בהיקפים ניכרים ואיתור מיקומים להקמת מתחמי תדלוק ומתחמים קמעונאיים (שכרוך בזמן ממושך). השקעות אלה מושפעות מהסטנדרטים הגבוהים הנדרשים בבניית המתחמים, ממגבלות תכנוניות ומדרישות חקיקה ותקינה בתחום התכנון והבניה, בתחום איכות הסביבה ובתחום הבטיחות (לרבות קבלת אישורים, רישונות והיתרים לפעילויות השונות, כמפורט בסעיף 3.18 להלן).

מובהר כי קבלת רישיון לפעול כחברת דלק, אינו מהווה חסם כניסה משמעותי.

בשיווק מוצרי הנפט בתחום השיווק הישיר, חסמי הכניסה הינם נמוכים ביותר ולפיכך התחרות בתחום זה גדולה.

3.1.10. תחליפים למוצרי תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

3.1.10.1. לענין שימוש בגפ"מ אוטומטיבי לתדלוק כלי רכב בתחנות תדלוק, לרבות בתחנות תדלוק של החברה ראה סעיף 2.2.13 לעיל.

3.1.10.2. לענין צו הפעלת רכב (מנועים ודלק) (הפעלת רכב בגז טבעי), התשע"ד-2014 המאפשר תדלוק כלי רכב בגז טבעי דחוס (CNG) ראה סעיף 2.2.12 לעיל.

3.1.10.3. לענין הוראות למניעה וצמצום של זיהום אוויר מציי כלי רכב באמצעות הנעה חלופית ראה סעיף 2.2.14 לעיל.

3.1.10.4. מספר יבואני רכב משווקים רכבים היברידיים (מכוניות המופעלות באמצעות שילוב של מנוע חשמלי ומנוע בעירה) ורכבי PLUG IN (מכוניות המופעלות באמצעות חשמל ומנוע בעירה) אשר צורכים פחות מוצרי נפט לתחבורה. להערכת החברה, מספר כלי הרכב ההיברידיים ורכבי ה- PLUG IN בישראל הינו נמוך אך נמצא במגמת עלייה, בייחוד בקרב ציי הרכב וצפוי שיגדל עם השנים.

בשנים האחרונות החלה פעילות לשיווק רכבים משולבי חשמל ופעילות ליצירת תשתית טעינה לרכבים חשמליים כמפורט בסעיף 2.2.14 לעיל. החברה נערכת להגדלת חיבורי החשמל ולהתאמת תשתיות באתרים נבחרים במתחמי התדלוק שלה על מנת שיותאמו להצבה של עמדות טעינה חשמליות. התקנת עמדות כאמור תבוצע בהתאם לקצב חדירת רכבים חשמליים לשוק. להערכת החברה, בעתיד, מתקני ההטענה יהיו זולים יותר והטכנולוגיה תשתפר באופן שקצב ההטענה יגדל משמעותית. בשלב זה, החברה אינה יכולה להעריך את ההשפעה לטווח ארוך של פעילות זו על תוצאותיה הכספיות.

בהתאם לפירסומים שונים, בשנים האחרונות החלו במספר מדינות לפתח הנעה חלופית למכוניות באמצעות אנרגיית מימן. החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה, האם טכנולוגיה זו תפותח ותיושם במדינת ישראל, באיזה היקף ומה תהיה השפעתה על שוק הדלקים בישראל ועל החברה.

לפרטים נוספים בדבר החלטת הממשלה בנושא הפחתת התלות במוצרי נפט לתחבורה ועידוד מעבר למקורות אנרגיה חליפיים לנפט ראה סעיף 2.2.14 לעיל. החברה אינה יכולה להעריך, בשלב זה, את ההשפעה לטווח ארוך של פיתוח מקורות אנרגיה חלופיים כאמור על הביקושים למוצרי נפט לתחבורה.

השימוש בכלי רכב היברידיים, חשמליים ורכבי PLUG IN או בתחליפי נפט לתחבורה עשוי להשפיע לרעה על עסקי החברה, ככל ותהיה חדירה מהירה ובהיקפים גדולים ו/או בשל קידום רגולציה, מתן הטבות מס נוספות וכו'.

המידע האמור אודות השימוש בכלי רכב היברידיים, חשמליים ורכבי PLUG IN או בתחליפי נפט לתחבורה וכן פיתוח הנעה חליפית למכוניות באמצעות אנרגיית מימן ועידוד מעבר למקורות אנרגיית חליפיים כאמור לעיל, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. הערכותיה של החברה בנוגע למגמות אלה עלולות להשתנות מן המתואר בהתאם למצב בשווקים, להחלטות רגולטוריות שונות, להעדפות צרכני רכב ועוד.

3.1.10.5 בשנים האחרונות החלו מספר חברות במשק לייבא ממסים, אשר ניתן לערבבם עם סולר וליצור מוצר תחליפי לסולר תחבורה והסקה.

בחודש יוני 2019 פורסמו ברשומות תיקונים לצו הבלו על דלק (הטלת בלו) ולצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין. בהתאם לנוסח הצווים המתוקן ימוסו שמני בסיס, ממסים וחומרים נוספים העשויים להחליף סולר לבעירה או לשמש למהילה עם סולר (למעט בעת מכירה למפעל פטור כהגדרתו בצוים). מועד כניסתו המקורי של התיקון לתוקף היה ינואר 2020. בחודש דצמבר 2019 פורסמו ברשומות תיקונים לצו הבלו על דלק (הטלת בלו) ולצו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין המורים על דחיית מועד כניסת התיקונים לתוקף לחודש יולי 2020. לתיקונים עשויה להיות השפעה חיובית על פעילות הסחר של החברה והם יכולים להביא לגידול במכירות הסולר. לפרטים אודות האפשרות להשפעת התיקונים על ריווחיות פז שמנים, ראה סעיף 4.1.9 להלן.

המידע האמור אודות השפעת הצווים על פעילות הסחר והזיקוק של החברה כאמור לעיל, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, הערכותיה של החברה בנוגע להשפעת הצווים עלולות שלא להתממש.

3.1.11 שיטות ההפעלה וזכויות החברה בתחנות התדלוק

3.1.11.1 סוגי מתחמי התדלוק של החברה – כללי:

מתחמי התדלוק של החברה נחלקים למספר סוגים על פי שני מאפיינים. האחד – אופי הזכויות הקנייניות של החברה במקרקעין עליהן בנוי המתחם, והשני – אופי ההפעלה של המתחם.

לחברה אין תלות באיזו מתחנות התדלוק בהן היא משווקת את מוצריה ולאף אחד ממתחמי התדלוק של החברה אין השפעה מהותית על תוצאות פעילותה.

להלן פירוט תחנות התדלוק של החברה, לפי מאפייני הזכויות הקנייניות במקרקעי תחנת התדלוק, ומאפייני הפעלת תחנות התדלוק, נכון לסוף שנת 2019:

סוג תחנת תדלוק	רשת	קשת בשליטה	הסכם קמעונאי פעיל	הסכם אספקה	סה"כ
בעלות	86	17	1	1	105
נכים	24	4	12	-	40
ריאליות	16	0	6	-	22
שכירות	68	18	1	-	87
ללא זכות קניין	-	-	-	14	14
סה"כ	194	39	20	15	268

להלן ריכוז מאפיינים עיקריים של תחנות התדלוק בחלוקה לפי זכות הקניין ושיטת ההפעלה –

(א) זכות הקניין:

סוג זכות הקניין (בסוגריים – מס' תחנות התדלוק של החברה מסוג זה)	סיכון בתביעות הגבלים עסקיים (תחרות)	זכויות ההפעלה	מהות הזכות הקניינית של פז	תקופת הזכות (הקניינית (בשנים)
בעלות (105)*	לא קיים	נתונות לפז. 13 תחנות תדלוק הנן בבעלות משותפת. מתוכנן ב-12 תחנות תדלוק ההפעלה הועברה לפז לזמן קצוב. תחנת תדלוק הנוספת מופעלת על ידי השותף	בעלות או חכירה ראשית	ללא הגבלה (בקרקות רשות מקרקעי ישראל לרוב 49 + 49 שנים)
תחנות נכים (40)	קיים	בעיקרון נתונות לנכה, אך בכ- 26 תחנות תדלוק קיים הסכם העברת הפעלה לחברה לתקופה קצובה	חכירת משנה בקרקות רשות מקרקעי ישראל (פרט לתחנה אחת)	49 + 49 שנים (ברוב המקרים)
תחנות ריאליות (22)	קיים	בעיקרון אינן נתונות לפז, אך ב-16 תחנות תדלוק קיים הסכם העברת הפעלה לחברה	חכירה ראשית מבעלים (שאינו רשות מקרקעי ישראל) או חכירת משנה בקרקעות רשות מקרקעי ישראל	לרוב 49 שנים. בחלק מהמקרים קיימת אופציה ל- 49 שנים נוספות
שכירות (87)	לא קיים	נתונות לחברה	חכירה	לרבות חמש שנים עד 25 שנים פחות חודש
הסכמי אספקות (14)	לא קיים	לא נתונות לחברה	אין זכות קניין	שנה אחת עד 3 שנים

*לא כולל תחנה שאינה פעילה משיקולים כלכליים.

(ב) שיטת הפעלה:

סוג ההפעלה (בסוגריים – מס' תחנות תדלוק של החברה מסוג זה)	מהות ההפעלה	בעלות על המלאי	סיכון אשראי ללקוח הסופי	תקופת ההסכם	קביעת המחיר לצרכן	רמת בטחונות
תחנות רשת (194)	תחנות תדלוק בהפעלה על ידי פז באמצעות ניתוב או מנהל עצמאי שנותן שירותי ניהול והפעלה	של פז	על פז	לרוב 1 עד 3 שנים	פז	לרוב קיימים בטחונות נאותים להבטחת ההתחייבויות
תחנות קשת (74) קשת בשליטה (39)	תחנות תדלוק בהן לאחר רכישת ושכירת ההפעלה בתחנת התדלוק הקנתה פז את הזכויות לזכיון לתקופה של עד 3 שנים	של המפעיל	על המפעיל	לרוב 3 שנים	המפעיל	לרוב קיימים בטחונות לאספקות בגובה חלק מהאוביליגו

סוג ההפעלה (בסוגריים - מס' תחנות תדלוק של החברה מסוג זה)	מהות ההפעלה	בעלות על המלאי	סיכון אשראי ללקוח הסופי	תקופת ההסכם	קביעת המחיר לצרכן	רמת בטחונות
קמעונאי (20)	תחנות תדלוק בהן לפז זכות קניינית והיא מינתה מפעיל לתקופה לא קצובה בהסכם קמעונאי, לפיו הקמעונאי רוכש מפז דלקים במחיר שיקבע על ידי פז	של המפעיל	על המפעיל	לא קצוב בזמן	המפעיל	במרבית המקרים בטחונות מספקים אין
אספקות (15)	הסכמי אספקות קצרי טווח במקרים בהם אין לפז זכויות קנייניות במקרקעי תחנת התדלוק	של המפעיל	על המפעיל	1 עד 3 שנים	המפעיל	במרבית המקרים בטחונות מספקים אין

3.1.11.2. סוגי תחנות תדלוק בהיבט זכויות במקרקעין

תחנות התדלוק של החברה נחלקות לחמישה סוגים בהיבט הזכויות הקנייניות במקרקעין של תחנת התדלוק. יוער, כי בנוסף לתחנות התדלוק הפעילות של החברה, יש לחברה שתי תחנות תדלוק המושכרות לצדדים שלישיים תחנת נכה צה"ל אחת שסגורה עקב סכסוך משפטי ותחנת תדלוק אחת בבעלות שנסגרה מחוסר כדאיות כלכלית. להלן פירוט הסוגים בהיבט הזכויות הקנייניות במקרקעין של תחנות התדלוק:

(א) תחנות תדלוק בבעלות

תחנות תדלוק בבעלות החברה או בחכירה ראשית מרשות מקרקעי ישראל (להלן: "**תחנות תדלוק בבעלות**") הינן תחנות תדלוק בהן לחברה זכות בעלות במקרקעין עליה בנויה תחנת התדלוק (בחלק קטן מהמקרים בבעלות משותפת עם צד ג'), או שהחברה היא חוכרת ראשית מרשות מקרקעי ישראל או שהחברה הינה חוכרת משנה מחוכר ראשי (שאינו רשות מקרקעי ישראל), וכן תחנת תדלוק אחת שהחברה חוכרת מקרן ציבורית עד לשנת 2033. לחברה 105 תחנות תדלוק בבעלותה, כאשר 86 תחנות תדלוק מופעלות כתחנות רשת, כהגדרתן בסעיף 3.1.11.3(א) להלן ו- 17 תחנות תדלוק מופעלות כתחנות קשת בשליטה, כהגדרתן בסעיף 3.1.11.3(ב) להלן. תחנת תדלוק אחת שבבעלות החברה מופעלת על ידי קמעונאי בהתאם להסכם קמעונאי, כהגדרתו בסעיפים 3.1.11.2(ב) ו- 3.1.11.3(ב) להלן. תחנה אחת מופעלת במסגרת הסכם אספקות.

עוד יצוין, כי במסגרת 105 תחנות התדלוק שבבעלות החברה קיימות 13 תחנות תדלוק בהן לאחרים יש זכויות בעלות במקרקעין ביחד עם החברה, בחלקן מדובר בזכויות בעלות ביחד עם החברה בכל המתחם ובחלקן הבעלות בשטח תחנות התדלוק היא של החברה והבעלות ביתר המתחם היא של הצדדים האחרים.

בעלות של החברה במקרקעי תחנת התדלוק מאפשרת לה גמישות תפעולית בבחירת שיטת ההפעלה המתאימה.

בתוכנית תשתיות לאומיות 70 א' - "רכבת קלה במטרופולין ת"א - הקו הסגול" - מקטע מערבי, סומנה תחנת תדלוק שבבעלות החברה ברמת גן כמיועדת להפקעה. נחתם הסכם המגדיר את מועד הפינוי של התחנה לשנת 2020, כנגד תשלום הפיצוי שאינו שנוי במחלוקת לחברה, תוך שהחברה שומרת על זכותה להגיש תביעה לפיצוי מעבר לסכום שאינו שנוי במחלוקת בגין ההפקעה ופגיעה בזכויותיה הקנייניות.

(ב) תחנות נכים

תחנות תדלוק בחכירת משנה של פז בהסדר שיקום נכי צה"ל (לעיל ולהלן: "**תחנות הנכים**") הן תחנות תדלוק שהוקמו מכח הסדר בין משרדי שהיה נהוג בין מדינת ישראל לבין חברות הדלק. על פי ההסדר האמור, על פי ההסדר האמור תוענק לנכה צה"ל זכות חכירה ראשית ל- 49 שנים ובמרבית תחנות התדלוק ניתנה אופציה להארכה לתקופה נוספת של 49 שנים. בד בבד, לחברת הדלק תוענק זכות חכירת משנה לאותן תקופות. המערכת ההסכמית של תחנות תדלוק אלו מורכבת מארבעה הסכמים: הסכם מסגרת בין נכה צה"ל לבין החברה (להלן: "**הסכם המסגרת**"), הסכם חכירה ראשית בין רשות מקרקעי ישראל לבין נכה צה"ל, הסכם חכירת משנה בין החברה, נכה צה"ל ורשות מקרקעי ישראל וכן הסכם הפעלה בין החברה לבין המפעיל המכונה "הסכם קמעונאי" (לעיל ולהלן: "**הסכם קמעונאי**").

בהסכמים הנקבע, בין השאר, שהחברה תקים על חשבונה את תחנת התדלוק על הקרקע שיחזור נכה צה"ל מרשות מקרקעי ישראל, תציידה במרבית הציוד הדרוש ותתחזק את כל מערכותיה. נכה צה"ל התחייב, כי יחזיר את המקרקעין לחברה בחכירת משנה. החברה התחייבה כי לאחר שתקים את תחנת התדלוק, תמנה את נכה צה"ל למפעיל מטעמה בהתאם להסכם קמעונאי כמפורט להלן.

בהסכמת הצדדים, החברה משלמת את דמי החכירה לרשות מקרקעי ישראל במהלך תקופת החכירה.

בהסכם הקמעונאי נקבעה הנכה מחוייב לרכוש מהחברה בלבד את מוצרי הנפט, ומחיר מוצרי הנפט לתחנת התדלוק (היינו, מחיר המכירה לנכה צה"ל) נקבע על ידי החברה. בחלק מהמקרים לא קיימים בטחונות מספקים לאספקת הדלקים.

כמפורט בסעיף 3.18.12.1 להלן, בשנת 1995 עדכן הממונה על התחרות את קביעתו משנת 1993, במסגרת הסדר מוסכם שבינו לבין החברה וחברות דלק נוספות. על פי הקביעה המעודכנת של הממונה על התחרות, הסכמים קמעונאיים - הסכמי בלעדיות ארוכי טווח - בתחנות תדלוק שאינן בבעלות של חברות הדלק, מהווים הסדר כובל כמשמעותו בחוק התחרות הכלכלית, למעט בתחנות תדלוק בהן יש "הסכם חכירה מקובל". בקביעה צוין, כי היא אינה מונעת ממפעילי תחנות תדלוק פרטניים לפנות לערכאות משפטיות ולטעון אחרת. ההסכמים של החברה עם נכי צה"ל ועם תחנות התדלוק הריאליות כהגדרתן להלן, מהווים "הסכם חכירה מקובל" כהגדרתו בהסדר משנת 1995.

מספר נכי צה"ל, הקשורים עם החברה בהסכמים המתוארים לעיל וכן נכים הקשורים עם חברות דלק אחרות, פתחו בהליכים משפטיים פרטניים במספר עילות, לרבות בטענות נגד תוקף זכויות חכירת המשנה של החברה וכן טענות כי זכות האספקה הבלעדית שהוקנתה לחברה, הזכות לקבוע את מחיר מכירת מוצרי הנפט לתחנות התדלוק והזכות לבטל את ההסכם ללא תשלום פיצוי, ביחד עם הזכות לפנות את נכה צה"ל, מהוות הסדרים כובלים או תניות מקפחות בחוזה אחיד. הכרעות בתי המשפט המחוזיים בסוגיות היו סותרות, כאשר בחלקן נדחו כל טענות הנכים, בחלקן נדחו חלק מטענות הנכים ובחלקן התקבלו כל טענות הנכים ובכלל זאת בוטלו זכויות הקניין של חברת הדלק. במרבית המקרים הוגשו ערעורים על החלטות בתי המשפט המחוזיים, אך נכון למועד הדו"ח, לא ניתנה הכרעה של בית המשפט העליון בנושא ובחלק מן המקרים הושגו בין הצדדים הסדרי פשרה. נכון למועד פרסום דוח זה תלויים ועומדים כנגד החברה שישה הליכים משפטיים בענין תחנות נכים בבית המשפט המחוזי, ולא עומדים נגדה הליכים בבית המשפט העליון.

לפרטים נוספים אודות הליכים משפטיים המתנהלים ביחס לתחנות תדלוק ראה סעיף 7.8 להלן.

ביום 1 בספטמבר 2008 הגיש היועץ המשפטי לממשלה לבית המשפט העליון חוות דעת, במסגרת ערעור בתיק שהחברה היתה צד לו ושהיה תלוי ועומד בבית המשפט. מסקנות חוות הדעת היו כי תניית הבלעדיות בהסכם הקמעונאי מהווה הסדר כובל לא פטור ולפיכך בטלה, וכי תניית הבלעדיות והתנייה המקנה לחברה את הכוח לקבוע את המחיר לתחנת התדלוק מהוות תנאי מקפח בחוזה אחיד ולפיכך בטלות. חוות הדעת גם מתייחסת לאפשרות לפצות את החברה בגין השקעותיה אם וכאשר תחנות התדלוק יחדלו לרכוש ממנה דלקים באופן בלעדי. במהלך שנת 2018, הגיש היועץ המשפטי לממשלה לבית המשפט המחוזי, במסגרת מספר הליכים תלויים ועומדים בין החברה לבין נכי צה"ל, חוות דעת המאמצת את חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה משנת 2008.

לחברה 40 תחנות נכים. ב- 26 מתוך 40 תחנות הנכים של החברה קיים בנוסף הסכם חדש, שבמסגרתו השעו הצדדים את תוקפו של ההסכם הקמעונאי המקורי לפרק זמן של מספר שנים, במהלכן הומחתה

הזכות להפעיל את תחנת התדלוק לחברה כנגד תשלום דמי הפעלה לנכה צה"ל (להלן: "**הסכם העברת הפעלה**"). במרבית הסכמי העברת ההפעלה קיים סעיף של ויתור על טענות ותביעות לגבי העבר ועד לתום תקופת הסכם העברת ההפעלה. בחלק מתחנות הנכים, שבהן אין הסכם העברת הפעלה, נחתם הסכם תנאים מסחריים חדש. במהלך השנים 2020-2025 יסתיים תוקפם של 25 הסכמי העברת הפעלה ובחלק מהמקרים יש לחברה אופציה להאריך את תוקף הסכם העברת ההפעלה החברה מעריכה שגם אם הסכמי העברת ההפעלה לא יוארכו ו/או לא יחודשו, לא תפגע רווחיות החברה באופן מהותי שכן, בין היתר כאמור לעיל, בתום תקופת ההפעלה מחוייב מפעיל תחנת התדלוק על פי ההסכם הקמעונאי לרכוש מוצרי נפט מהחברה בלבד.

הערכת החברה הינה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המתבסס על ניסיון העבר של החברה. אי חידוש מרבית הסכמי העברת ההפעלה עלול להקטין את נתח השוק של החברה ולהשפיע לרעה על עסקי החברה.

במהלך השנים 2008 ו- 2009 פנה אגף השיקום של משרד הביטחון לנכי צה"ל ולחברות הדלק בבקשה לקבל פרטים בדבר הסכמי העברות הפעלה, בטענה כי הצדדים היו חייבים לקבל את הסכמת אגף השיקום ו/או רשות מקרקעי ישראל להסדרי העברות ההפעלה וכי עמדתו העקרונית של אגף השיקום היא שלא להסכים להסדרים כאמור. עמדת החברה, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, היא כי המערכת ההסכמית אינה מחייבת את קבלת הסכמת אגף השיקום ו/או רשות מקרקעי ישראל להסדרים האמורים, וממילא, המדינה ידעה על הסדרים אלו ולא התנגדה להם. החברה השיבה לאגף השיקום במכתב מפורט שלא נענה. בתביעת הפינוי שהגישה רשות מקרקעי ישראל בחודש דצמבר 2018 כנגד החברה וכנגד יורשיו של נכה כמפורט להלן, טענה רשות מקרקעי ישראל כי העברת הפעלה בין יורשי נכה לפז מהווה הפרת ההסכמים ומקנה לרשות מקרקעי ישראל את הזכות לפנות את חברת הדלק מהתחנה. החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה מה תהיינה תוצאות ההליך ואם טענות הרשות בענין זה תתקבלנה.

בהחלטה מס' 3473 של הנהלת רשות מקרקעי ישראל, שהתפרסמה בחודש ינואר 2014 נקבע כיחוכר, נכה צה"ל, יהיה זכאי להארכת תקופת החכירה הראשונה שלו (בת 49 שנים) ב- 49 שנים נוספות, אם ישלם דמי היוון בשיעור 51% מערך הקרקע על פי קביעת השמאי הממשלתי. אם התקופה תקוצר, החוכר יהיה רשאי לקבל החזר. זאת, בשונה משיעור דמי ההיוון החלים על חוכר (שלא על פי החלטה זו) העומדים על 22.75%. בנובמבר 2018 פרסמה רשות מקרקעי ישראל נוהל פנימי, לפיו, לא תותר העברת זכויות בתחנת תדלוק בכל דרך שהיא, לרבות בירושה. להערכת החברה, לא אמורה להיות לנוהל האמור השפעה על זכויותיה בתחנות התדלוק שבחכירת משנה לפי הסדרי שיקום הנכים, מכיון שלפי הסכמי החכירה, זכות חכירת המשנה של החברה אינה תלויה בזהותו של החוכר הראשי המסוים בתחנה. בנוסף, בחודש דצמבר 2018 הגישה רשות מקרקעי ישראל כנגד פז ויורשי נכה תביעה לפינוי תחנת תדלוק מסוימת (ותביעה כספית לקבלת דמי שימוש ראויים בגין התקופה בה הופעלה התחנה על-ידי יורשי הנכה, לאחר פטירתו, אשר הועמד בחודש נובמבר 2019 על סך של 35 מליון ש"ח). לענין זה יציין, כי בהסכם החכירה עם רמ"י בענין אותה תחנת תדלוק נקבע שפקיעת הסכם החכירה אינה פוגעת בתוקף חכירת המשנה של החברה, וכי עם פקיעתו, המינהל ימנה נכה חדש שיכנס בנעלי הנכה שנפטר (בכפוף להמלצת משרד הבטחון). לאור חוסר הבהירות ו/או חוסר החוקיות (לדעת החברה) של החלטות אלה או איזו מהן, החברה אינה יכולה להעריך את השפעותיהן על תחנות התדלוק שבחכירת משנה של החברה על פי הסדר השיקום עם נכי צה"ל. ביום 29 בינואר 2019 התקבלה החלטת מועצת רשות מקרקעי ישראל הקובעת שלא ניתן יהיה לבצע שינוי ייעוד בקרקע שהוקצתה בפטור ממכרז לנכה צה"ל למטרת תחנת דלק.

(ג) תחנות בחכירה ריאלית

תחנות תדלוק בחכירה ריאלית הן תחנות תדלוק בהן יש לחברה חכירת משנה או חכירה ראשית מצד ג' שאינו רשות מקרקעי ישראל, ובהן מינתה החברה את החוכר הראשי / בעלים למפעיל לפי הסכם קמעונאי. בתחנות תדלוק אלו המערכת ההסכמית מורכבת לרוב משלושה הסכמים: הסכם מסגרת, הסכם חכירה או חכירת משנה, והסכם קמעונאי (לעיל ולהלן: "**תחנות ריאליות**").

הסכם המסגרת בתחנות ריאליות מסדיר את מערכת היחסים בין החברה לבין הבעלים / חוכר ראשי של הקרקע, ובדרך כלל קובע כי החברה תקים את תחנת התדלוק על חשבונה, תציידה במרבית הציוד הדרוש

לשם פעילותה התקינה ותתחזק את כל מערכותיה. הבעלים מתחייב להחזיר את מקרקעי תחנת התדלוק לחברה ולהעביר לה את זכות החזקה. החברה מתחייבת בהסכם זה כי לאחר שתקים את תחנת התדלוק תמנה את הבעלים, או מי מטעמו, למפעיל מטעמה בהתאם להסכם הקמעונאי כהגדרתו בסעיף (ב) לעיל.

בתחנות התדלוק בהן הבעלות בקרקע הינה פרטית, החברה חוכרת את הקרקע בחכירה ראשית מבעליה. דמי החכירה במקרים אלו נקבעים ומתעדכנים בהתאם לחוזה שנחתם בין הצדדים. בתחנות תדלוק בהן הבעלות בקרקע הינה של רשות מקרקעי ישראל, חוכרת החברה את המקרקעין בחכירה משנה מהחוכר הראשי, בתמורה לדמי החכירה השווים לאלו שמשלם החוכר הראשי למנהל או בסכום הגבוה מדמי חכירה אלו. דמי החכירה נקבעו ו/או נקבעים במשא ומתן בין הצדדים.

בחלק מתחנות תדלוק אלו, זכויות הקנין של החברה, על פי המערכת ההסכמית, הינן לתקופה של 49 שנים מיום קבלת החזקה ובמרביתן קיימת אופציה להארכת תקופת החכירה ב- 49 שנים נוספות. בחלק מתחנות התדלוק הריאליות תקופת החכירה קצרה יותר מ- 49 שנים. הואיל ומדובר בתחנות תדלוק ותיקות, ב- 5 תחנות תדלוק יסתיימו הסכמי החכירה בין השנים 2020-2025. בחלק מההסכמים יש לחברה אופציה להאריך את הסכם החכירה.

החברה אינה יכולה להעריך אם ייחתמו הסכמי חכירה לתקופה נוספת, ואם כן מה יהיו תנאיהם. החברה מעריכה, כי אי הארכת הסכמי החכירה ו/או שינוי בתנאי הסכמי החכירה לא ישפיעו מהותית לרעה על רווחיות החברה.

הערכת החברה הינה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המתבסס על ניסיון העבר של החברה. השפעת אי חידוש מרבית הסכמי החכירה לזמן ארוך עלולה להקטין את נתח השוק של החברה ולהשפיע לרעה על עסקי החברה.

בהסכם הקמעונאי נקבע שהמפעיל מחויב לרכוש מהחברה בלבד את מוצרי הנפט ושמחיר מוצרי הנפט לתחנת התדלוק (היינו, מחיר המכירה למפעיל), יקבע על ידי החברה. בחלק מהמקרים לא קיימים בטחונות מספקים לתשלום בגין אספקת הדלקים.

הקביעה המעודכנת של הממונה על התחרות בהתייחס להסכמים קמעונאיים, ביחס לתחנות נכי צה"ל, כמפורט בפסקה (ב) לעיל ובסעיף 3.18.12.1 להלן, חלה גם ביחס לתחנות הריאליות. לדעת החברה, ההסכמים עם התחנות הריאליות מהווים "הסכם חכירה מקובל" כהגדרתו בהסדר מ- 1995.

מספר חוכרים ראשיים בתחנות תדלוק ריאליות הגישו בעבר הליכים משפטיים נגד החברה, שהתבססו על מספר עילות, לרבות בענין זכות האספקה הבלעדית כהסדר כובל לא פטור או תניה מקפחת בחוזה אחיד. רק לגבי תחנת תדלוק אחת ניתנה הכרעה בפסק דין של בית המשפט המחוזי, נגד החברה ובהמשך, לאחר ערעור לבית המשפט העליון, בשנת 2012 נחתם הסכם פשרה בין הצדדים בו הוסכם, בין היתר, על ביטול פסק הדין המחוזי במישור היחסים בין הצדדים וחליפיהם והפעלת תחנת התדלוק הועברה לחברה.

נכון למועד הדוח תלויים ועומדים שלושה הליכים משפטיים נוספים שהוגשו על ידי מפעילים בתחנות ריאליות כנגד החברה. לפרטים נוספים ראה סעיף 7.8 להלן.

לחברה 22 תחנות תדלוק ריאליות. מתוכן, ב- 16 תחנות תדלוק ריאליות, נחתם במהלך השנים הסכם העברת הפעלה, בדומה להסכמים עם נכי צה"ל. הסכמי העברת ההפעלה הינם לתקופות קצובות. אשר תסתיימנה עד שנת 2025. בחלק מההסכמים יש לחברה אופציה להאריך את הסכם ההפעלה. החברה מעריכה שגם אם הסכמי העברת ההפעלה לא יוארכו ו/או לא יחודשו, לא תפגע רווחיות החברה באופן מהותי שכן, בין היתר כאמור לעיל, בתום תקופת ההפעלה מחויב מפעיל תחנת התדלוק, על פי ההסכם הקמעונאי, לרכוש מוצרי נפט מהחברה בלבד.

הערכת החברה הינה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המתבסס על ניסיון העבר של החברה. אי חידוש מרבית הסכמי העברת ההפעלה עלול להקטין את נתח השוק של החברה ולהשפיע לרעה על עסקי החברה.

(ד) תחנות תדלוק בשכירות

תחנות תדלוק אלו הוקמו על מקרקעין שבבעלות או בחכירה ראשית של צד ג', שמרביתן הושכרו לחברה לתקופה של בין 5 שנים ל- 25 שנה פחות חודש. בחלק מהמקרים לחברה זכות סירוב ראשונה לתקופת שכירות נוספת בתום תקופת השכירות. תחנות תדלוק אלו (למעט בודדות) הוקמו על ידי החברה ו/או במימונה. זכות החזקה והשימוש, לרבות ההפעלה, נמסרו לחברה על ידי בעלי הקרקע למשך תקופת השכירות. בחלק מהמקרים החברה התחייבה כי בתום תקופת החכירה וההפעלה, היא תפנה את המקרקעין תוך שהיא תשאיר את הציוד והמבנים לבעל המקרקעין, למעט הציוד העילי (קרי, מטלטלין, לרבות ציוד מחובר שניתן לפרקו ואינו נחשב לחלק מהמקרקעין), ובחלק מהמקרים גם הציוד התת קרקעי. במהלך תקופת השכירות משלמת החברה לבעל המקרקעין דמי שכירות, כפי שהוסכם בין הצדדים בהסכם השכירות. בחלק מהמקרים מדובר בסכום קבוע הצמוד לשינויים במדד המחירים לצרכן או לשינויים בשער הדולר, בחלק אחר, הסכום צמוד באופן חלקי או מלא לשינויים במרווח השיווק של בנזין 95 אוקטן, שהינו מוצר בפיקוח, וביתרת תחנות התדלוק, דמי השכירות משתנים בהתאם לכמות מכירות מוצרי הנפט בתחנת התדלוק. בחלק מהמקרים בהם דמי השכירות משתנים, התחייבה החברה לסכום מינימום מסוים שאינו תלוי בכמויות.

לחברה 87 תחנות תדלוק בשכירות ארוכה. בשנים 2020-2025 תסתיים תקופת השכירות ב- 60 תחנות תדלוק. החברה אינה יכולה להעריך אם יחתם הסכם שכירות לתקופה נוספת ואם כן מה יהיו תנאיו. עם זאת, כאמור לעיל, בחלק מהמקרים לחברה יש זכות סירוב ראשונה לתקופת שכירות נוספת בתום תקופת השכירות. החברה מעריכה, כי אי הארכת הסכמי השכירות ו/או שינוי בתנאי הסכמי השכירות לא ישפיעו מהותית לרעה על רווחיות החברה.

הערכת החברה הינה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המתבסס על ניסיון העבר של החברה. אי חידוש מרבית הסכמי השכירות עלול להקטין את נתח השוק של החברה ולהשפיע לרעה על עסקי החברה.

(ה) תחנות תדלוק ללא זכות קניין (הסכמי אספקה)

תחנות תדלוק בהן אין לחברה זכות קניין, זכות חזקה או זכות שימוש. בחלק מהמקרים מדובר בתחנות תדלוק בהן הסתיימו זכויות הקניין של החברה, בין מכח סיום תקופת החכירה המוסכמת ובין בעקבות ההסדר עם הממונה משנת 1995, כמפורט בפסקה (ב) לעיל ובסעיף 3.18.12.1 להלן. בחלק מהמקרים מדובר בתחנות תדלוק בהן מעולם לא היו לחברה זכויות קניין והן מופעלות על ידי הבעלים של מקרקעי תחנת התדלוק או נציג מטעמו. בחלק מהמקרים החברה חתמה על הסכמים עם הבעלים של מקרקעי תחנת התדלוק, המבטיחים לה בלעדיות באספקת מוצרי הנפט לתקופות של שנה עד שלוש שנים, ובחלק אחר קיימות הסכמות בנוגע לתנאים המסחריים. בחלק מהמקרים אין בטחונות מלאים לאספקת מוצרי הנפט. במרבית המקרים מתחזקת החברה את תחנת התדלוק בהתאם לקריאה מתחנת התדלוק. לחברה 14 תחנות תדלוק ללא זכות קניין ותחנה אחת נוספת שהינה בבעלות משותפת ומופעלת בהסכם אספקה.

מנסיון העבר ולאור הקשרים עם בעלי תחנות תדלוק אלו, החברה מעריכה, כי לרוב תחנות תדלוק אלו תימשך האספקה באמצעות החברה בתום תקופת הסכם האספקה ואולם, אין וודאות כי שיעורי הרווחיות בעת חידוש הסכמים אלו לא ישתנו. החברה מעריכה כי במקרה של אי הארכת הסכמים מסויימים, תצליח החברה להתקשר בהסכמי אספקה חלופיים.

הערכת החברה בדבר השפעת אי חידוש הסכמי האספקה על עסקי החברה הינה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המתבססת על ניסיון העבר של החברה. אי חידוש הסכמי האספקה עלול להקטין את נתח השוק של החברה באופן לא מהותי.

מובהר, כי להערכת החברה, ככל שלא יחודשו בו זמנית כלל ההסכמים שפורטו בסעיף זה 3.1.11.2 על כל סעיפי המשנה שבו (או מרביתם), הדבר עלול להקטין את נתח השוק של החברה ו/או לפגוע באופן משמעותי ברווחיותה.

3.1.11.3. סוגי תחנות תדלוק בהיבט ההפעלה - כללי

מתוך כלל 268 תחנות התדלוק של פז, ב- 194 תחנות תדלוק מתבצעת המכירה הקמעונאית של מוצרי הנפט לציבור באמצעות החברה. מתוכן ב- 18 תחנות תדלוק בהפעלה עצמית, באמצעות חברת הבת ניתוב וב- 176 תחנות תדלוק באמצעות אגוראים (כהגדרתם להלן) (להלן: "**תחנות רשת**"). ביתר 74 תחנות התדלוק מתבצעת המכירה הקמעונאית של מוצרי הנפט לציבור באמצעות קמעונאים/זכיינים, אשר רוכשים מפז את מוצרי הנפט (להלן: "**תחנות קשת**"). ב- 39 תחנות מתוך תחנות קשת לחברה הזכות להפעלת התחנות והחברה בחרה להפעילן באמצעות זכיינים המכונים: "קשתים בשליטה" כהגדרתם להלן.

(א) תחנות רשת

מרבית תחנות רשת וחנויות הנוחות של Yellow, הממוקמות בתחנות תדלוק אלו (ככול שקיימות), מופעלות מטעמה של החברה על ידי מנהל בעל עסק עצמאי, הנותן לחברה שירותי ניהול לרבות העסקת עובדי מתחם התדלוק, תמורת עמלה הנגזרת ממכירות מוצרים שונים באותה תחנת תדלוק (לעיל ולהלן: "**אגוראי**").

בהתאם להסכמים שנחתמים מעת לעת בין האגוראים לבין החברה מעניקה החברה לאגוראי, למשך תקופת זמן קצובה של עד כשלוש שנים (עם זכות הדדית לסיים את ההתקשרות בהודעה מוקדמת של עד חודשיים), זכות בלעדית לנהל תחנת תדלוק אחת או יותר, כתחנת תדלוק ברשת תחנות התדלוק של החברה, תוך שימוש מוגבל (בהתאם להסכם) בסימני המסחר של קבוצת פז. האגוראי מתחייב למכור בתקופת ההסכם מוצרי נפט של החברה בלבד. במסגרת התפעול השוטף של תחנת התדלוק נושא האגוראי בעלויות כוח אדם לתפעול תחנת התדלוק. החברה נושאת בעלויות הקבועות ובכל יתר עלויות התחזוקה השוטפת והינה הבעלים של הציוד ומלאי הדלקים במתחם התדלוק. האגוראי נותן לחברה בטחונות להבטחת קיום ההסכם.

בפסק דין שניתן בחודש מרץ 2014 קיבל בית המשפט את עמדת החברה לפיה שיטת הפעלה באמצעות אגוראי לא יוצרת יחסי עובד מעביד בין החברה לבין האגוראי.

במרבית תחנות רשת קיימת חנות Yellow. בתחנות תדלוק אלו, ההסכם עם האגוראי מעניק לאגוראי הרשאה לנהל גם את חנות הנוחות Yellow לתקופה זוהר, לרבות הרשאה לשימוש מוגבל (בהתאם להסכם) בסימני המסחר, במותגים ובשיטות העבודה של Yellow. החברה נושאת באופן מלא בעלויות הקמת החנות, רכישת הציוד ותחזוקת החנות. האגוראי נושא בעלויות התפעול השוטפות. בשונה מתחנת התדלוק, הבעלות במלאי המוצרים בחנות עד למכירתם ללקוח היא של האגוראי ועוברת לבעלות החברה בסמוך לפני המכירה לצרכן הסופי. בגין הזכות לנהל את החנות ומכלול השירותים שהוא מקבל מהחברה בקשר לחנות הנוחות, משלם האגוראי לחברה דמי שירותים או דמי זיכיון שהינם תמורה שלרוב מורכבת מסכום קבוע ואחוז ממחזור המכירות בחנות הנוחות Yellow. החברה מפקחת באמצעות מנגנון ממוחשב, נהלי עבודה וכח אדם, בין היתר, על מגוון ומלאי המוצרים ועל רמת השירות שבכל תחנת תדלוק וחנות. כאמור לעיל, במסגרת תחנות רשת נכללות 18 תחנות תדלוק בהפעלה עצמית של החברה, המתבצעת באמצעות חברת הבת ניתוב ו- 176 תחנות תדלוק המופעלות על ידי אגוראי.

(ב) תחנות קשת

התקשרויות החברה עם מפעילי תחנות קשת נחלקות לשלושה:

הסכם קשת בשליטה - ב- 39 תחנות תדלוק, הזכות לתפעול תחנת התדלוק היא של החברה, בין מכח בעלות של פז במקרקעי התחנה ובין לתקופה קצובה מכוח הסכם שכירות או הסכם להעברת הפעלה, אך החברה הקנתה את הזכות לתפעול תחנת התדלוק לתקופה קצרה של עד כשלוש שנים לזכיון (לעיל ולהלן: "**תחנות קשת בשליטה**"). תחנות קשת בשליטה נבדלות מתחנות תדלוק המנוהלות על פי הסכם קמעונאי, בין היתר, במשך הזמן הקצוב והקצר של ההסכם במסגרתו מוענקת למפעיל הזכות להפעיל את תחנת התדלוק.

הסכם קמעונאי - 20 תחנות תדלוק פועלות על פי "הסכם קמעונאי". על פי ההסכם הקמעונאי, הקמעונאי מתחייב לשווק את מוצרי החברה בלבד בתחנת התדלוק והוא נוטל על עצמו את עיקר הסיכונים הכרוכים בהחזקת מלאי הדלק שרכש מהחברה, לרבות שינויים במחיר מכירת מוצרי הנפט לצרכן הסופי ולמעט

מכירות בהתקני תדלוק אלקטרוני. הקמעונאי מחויב לשלם לחברה את תמורת מוצרי הנפט בתנאי האשראי המוסכמים בינו לבין החברה. בחלק מהמקרים המכירה נעשית ללא בטחונות ו/או עם בטחונות חלקיים.

הסכם אספקה - ב- 15 תחנות תדלוק נחתם הסכם אספקה קצר מועד, לתקופות שבין שנה לבין שלוש שנים. בהסכם האספקה בין החברה לבין מפעילי תחנות התדלוק מתחייבים האחרונים לרכוש מהחברה באופן בלעדי, במחירים ובתנאי אשראי מוסכמים, את כל מוצרי הנפט והמוצרים האחרים שישווקו בתחנת התדלוק ולמכרם תחת סימני המסחר של החברה. מפעילי תחנות התדלוק מתחייבים למכור את מוצרי הנפט במסגרת מגבלות הפיקוח על המחירים ובהתאם להנחיות החברה. בחלק מתחנות התדלוק, הבעלות בצידוד התת קרקעי היא של החברה, המשאילה את הצידוד למפעיל תחנת התדלוק. החברה מתקינה בתחנת התדלוק את הצידוד העילי הדרוש להפעלתה ומספקת לבעל הזכויות בתחנת התדלוק שירותי תחזוקה לצידוד שבבעלותה והדרכה מקצועית. בחלק מהמקרים אין בטחונות מספקים לאספקות.

3.2. מוצרים ושירותים בתחום הפעילות

בתחום הפעילות בקמעונאות ומסחר, לקבוצת פז הכנסות משלוש קבוצות מוצרים עיקריות: (1) דלקים בתחנות התדלוק (2) מוצרי נוחות (3) דלקים בשיווק ישיר.

3.2.1. קבוצת המוצרים - דלקים

3.2.1.1. כללי

מוצרי הנפט המשווקים במתחמי התדלוק של החברה כוללים: בנזין לסוגיו, סולר תחבורה, גפ"מ אוטומטיבי, אוריאה (מוצר משלים לסולר תחבורה לשימוש ברכבים כבדים) ושמיני מנוע וסיכה המשמשים לכלי רכב.

מוצרי הנפט הנמכרים בשיווק הישיר כוללים: סולר הסקה, סולר תחבורה, בנזין לסוגיו (לתחנות תדלוק פנימיות וללקוחות ישירים), גפ"מ, דס"ל, מזוט, אוריאה וחומרי זינה.

3.2.1.2. מחירי מוצרי הנפט בתחנות התדלוק

בתחנות התדלוק המופעלות על ידי החברה (תחנות רשת), נקבעים מחירי המכירה של מוצרי הדלק ללקוח הסופי על ידי החברה.

מחיר המכירה לצרכן של בנזין 95 אוקטן בתחנות תדלוק נמצא תחת פיקוח. לפרטים בדבר צו הפיקוח על בנזין 95 אוקטן ראה סעיף 3.2.1.3 להלן.

לענין בחינת הטלת פיקוח על מרווח השיווק של סולר לתחבורה בתחנות התדלוק ראה סעיף 3.18.8.1 להלן.

הפער בין מחיר המכירה ללקוח הסופי (בניכוי בלו ומע"מ) לבין מחיר הדלק בשער בית הזיקוק, מכונה מרווח השיווק (להלן: "**מרווח השיווק**").

לפרטים אודות מרווח השיווק של בנזין 95 אוקטן ראה סעיף 3.18.8.3 להלן.

בתחנות התדלוק שאינן מופעלות על ידי פז (תחנות קשת), מסכמים פז ומפעיל תחנת התדלוק את מחיר המכירה של מוצרי הנפט מפז למפעיל תחנת התדלוק. על פי ההסכם, נוטל על עצמו מפעיל תחנת התדלוק את הסיכונים הכספיים הכרוכים בהחזקת מלאי הדלק שרכש מהחברה ובמתן אשראי ללקוחותיו, וכן קובע מפעיל תחנת התדלוק את מחיר המכירה של מוצרי הנפט לצרכן הסופי.

המרווח בין מחיר המכירה למפעיל ובין מחיר הרכישה של מוצרי הנפט על ידי החברה בשער בית הזיקוק (לאחר תשלום הבלו והמע"מ), מכונה המרווח הסיטונאי.

המחיר שמשלמים לקוחות השיווק הישיר נקבע בהסכמים בין החברה לבין הלקוחות או על פי מכרזים בהם זוכה החברה.

המחיר שמשלמים לקוחות פזומט נקבע במשא ומתן בין לקוחות פזומט לבין פזומט ו/או במכרזים. במרבית תחנות התדלוק מקבלים מפעילי תחנות התדלוק עמלות בגין מכירות פזומט ובנוסף משלמים עמלה לפזומט בגין השירות הניתן על ידה. בתחנות תדלוק אלו החברה ו/או פזומט נושאים בהנחות הניתנות ללקוחות כמו גם בסיכויי האשראי. בחלק אחר מתחנות התדלוק, מפעילי תחנות התדלוק משתתפים במרבית מהנחות פזומט ובנוסף משלמים עמלה לפזומט בגין השירות הניתן על ידה. בתחנות תדלוק אלו פזומט נושאת בסיכויי האשראי.

בחלק מתחנות התדלוק של החברה נמכר גפ"מ אוטומטיבי שמחירו נקבע על-ידי החברה ואינו מפוקח.

3.2.1.3 מחיר מירבי למוצרי נפט שבפיקוח

בצו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מירביים בתחנות תדלוק), התשס"ב-2002 (לעיל ולהלן: "**צו הפיקוח**"), נקבע המחיר המירבי לצרכן של בנזין 95 אוקטן. לפרטים נוספים אודות מרווח השיווק של בנזין 95 אוקטן ראה סעיף 3.18.8.3 להלן.

לענין בחינת הטלת פיקוח על מרווח השיווק של סולר לתחבורה בתחנות התדלוק ראה סעיף 3.18.8.1 להלן.

3.2.2 קבוצת מוצרי נוחות

3.2.2.1 מוצרי נוחות בחנויות Yellow - כללי

החברה מעניקה לצדדים שלישיים (מפעילי תחנות התדלוק) זיכיונות, לתקופות זמן קצובות, להפעלת חנויות נוחות תחת המותג Yellow לצד תחנות התדלוק של החברה. חלק מחנויות הנוחות Yellow מופעלות על ידי קבוצת פז בעצמה ושאר החנויות מופעלות על ידי צדדים שלישיים במנגנון לפיו משולמת לחברה תמורה קבועה ו/או שיעור מההכנסות. חנויות הנוחות Yellow פועלות כרשת ומתמחות במכירת מוצרי נוחות, הכוללים מוצרי מזון לדרך (קפה, כריכים, דברי מאפה, חטיפים, משקאות קלים מקוררים, גלידות וכיו"ב), במכירת מוצרי מזון אחרים לקניה משלימה לרבות פירות וירקות בחלק מן החנויות, במכירת מוצרי עישון, במכירת מוצרי Non-Food (כגון: מוצרי חשמל וטואלטיקה) ובמתן שירותים מתקדמים (כאמור בסעיף 3.2.2.2 להלן). רוב חנויות הנוחות Yellow פועלות 24 שעות ביממה, 7 ימים בשבוע. החברה פועלת לפתיחת חנויות נוחות Yellow נוספות ולהגדלת פעילות חנויות הנוחות Yellow, בין היתר, על ידי הגדלת מגוון המוצרים לקניה משלימה ומתן שירותים מתקדמים. החברה רואה בחנויות הנוחות Yellow מנוע צמיחה של החברה וחלק מפעילות משלימה במתחמי התדלוק. החברה מעריכה כי לחנויות הנוחות Yellow יש כר לצמיחה, בין היתר בהשוואה לפעילות חנויות נוחות במדינות אחרות בחו"ל. בשנים האחרונות הרחיבה החברה את מגוון מוצרי ה- Non-Food הנמכרים בחנויות הנוחות Yellow.

במסגרת התכנית האסטרטגית של החברה שגובשה ועיקריה פורסמו ביום 23 בפברואר 2020, החליטה החברה כי בתחום הקמעונאות - מנועי הצמיחה העיקריים שלה יתמקדו בחנויות הנוחות, ובין היתר: בשיפור והרחבת שטחי החנויות, באופטימיזציה של המתחמים המסחריים וביישום שיטות שונות להענקת הצעות ערך רלוונטיות ומשופרות ללקוחות.

בכוונת החברה לבצע חלוקה מחודשת של חנויות הנוחות למספר סגמנטים, תוך התאמת המגוון הנכון והמתאים לכל סגמנט, לבחון שיתופי פעולה להגברת התנועה למתחמים, שיפור המכר הצולב באמצעות הגברת תנועת הלקוחות מתדלוק לחנויות ה- yellow ולהפך (cross sell), שימוש בטכנולוגיות חדשניות דוגמת זיהוי מיקום משתמשים לפנייה בזמן אמת עם הצעות ערך רלוונטיות ועוד.

3.2.2.2 שירותים מתקדמים בחנויות הנוחות Yellow

במרבית חנויות הנוחות Yellow שבתחנות התדלוק ניתנים, בין היתר, שירותים מתקדמים כגון: שירותי משיכת מזומנים ("כספומן"), משיכת מזומנים ממכשירי ATM (בחלק מהמתחמים הקמעונאיים ו/או בחלק ממתחמי התדלוק ו/או בחלק מחנויות הנוחות Yellow) ושירותי Pre-Paid (טעינת מכשירים סלולריים והטענת כרטיסי חניה).

כמובילת שוק בתחום חנויות הנוחות פועלת החברה להגדלת המכירות הן בתוך מתחמיה והן מעבר לשטח המדף, להרחבת מגוון המוצרים והשירותים ולפיתוח טכנולוגיות מתקדמות למכירת מוצרים בחנויות הנוחות Yellow. כך, לחברה אתר מקוון Yellow.co.il למכירת מוצרי צריכה, מוצרי NON FOOD וירקות ופירות טריים. איסוף המוצרים על ידי הלקוחות מתבצע בחנויות הנוחות Yellow או באמצעות ה - Yellow Box - מתקני לוקרים אוטומטיים לאסוף ושילוח חבילות בשירות עצמי שהוקמו בחלק מהמתחמים הקמעונאיים.

במהלך חודש מאי 2018 השיקה החברה לציבור הרחב אפליקציה סלולארית המאפשרת לשלם על רכישת דלקים מתחנות התדלוק של החברה ו/או על רכישת מוצרים בחנויות הנוחות Yellow.

נכון למועד פרסום הדוח, מספר התקנות האפקליציה עמד על - 594,142 ומספר הנרשמים לאפליקציה עמד על - 268,303. השקעות החברה באפליקציה נאמדות במיליוני שקלים.

לחברי מועדון הלקוחות, לרבות משתמשי האפליקציה, ניתנות הטבות מסויימות המשתנות מעת לעת, אשר להערכת החברה מעודדות נאמנות וצריכת מוצרים.

בתחום החדשנות הדיגיטלית והטכנולוגית מנועי הצמיחה העיקריים בתכנית האסטרטגית של הקבוצה מתמקדים בשדרוג תכנית הנאמנות לתוכנית פרסונלית מבוססת דאטה, המעניקה נוחות וערך, תוך יצירת שיתופי פעולה עם חברות מובילות במשק, השקת מערכות מתוחכמות לרכישה עצמית, ליעול ושיפור חווית הלקוח ועוד.

לפרטים נוספים, ראה דיווח החברה מיום 23 בפברואר 2020 (אסמכתא מס' 015448-01-2020).

המידע בדבר עיקרי התכנית האסטרטגית כמפורט בסעיפים 3.2.2.1 ו- 3.2.2.2 לעיל בתחום הקמעונאות, השיווק וחנויות הנוחות הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך והתממשות ו/או אי התממשות עיקרי התכנית כאמור לעיל, עלולים שלא להתממש בפועל כתוצאה מתנאים כלכליים ומצב כלכלי, מצב ענף הקמעונאות, התפתחות התחרות ושינויים בתנאי התחרות, שינויים רגולטורים, שינויים בהעדפות צרכנים והרגלי צריכה, שיקולי כדאיות כלכלית וכתוצאה מקשיים ואילוצים שונים.

3.3 פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים בתחום הפעילות

להלן פרטים אודות ההכנסות בתחום הפעילות בחלוקה לקבוצות מוצרים: דלקים ושמן בתחנות תדלוק, דלקים בשיווק ישיר, מוצרים הנמכרים בחנויות הנוחות Yellow (הנתונים כוללים מכירות בין-מגזריות בקבוצה):

הכנסות 2019	שיעור מהכנסות הקבוצה 2019	הרווח הגולמי 2019	הכנסות 2018	שיעור מהכנסות הקבוצה 2018	הרווח הגולמי 2018	הכנסות 2017	שיעור מהכנסות הקבוצה 2017	הרווח הגולמי 2017
דלקים ושמן בתחנות תדלוק (כולל פזומט)	24%	694	3,279	23%	706	2,772	25%	716
דלקים בשיווק ישיר	28%	169	3,751	27%	163	3,131	28%	157
מוצרי Yellow	6%	247	767	5%	227	728	6%	212

הכנסות 2019	שיעור מהכנסות הקבוצה 2019	הרווח הגולמי 2019	הכנסות 2018	שיעור מהכנסות הקבוצה 2018	הרווח הגולמי 2018	הכנסות 2017	שיעור מהכנסות הקבוצה 2017	הרווח הגולמי 2017
סה"כ	59%	1,110	7,797	55%	1,096	6,631	59%	1,085

בשנת 2019 ההכנסות ממכירת בנזין 95 אוקטן וממכירת סולר היוו כ- 62% ממכירות המגזר. שיעור הרווחיות הגולמית ממכירות הדלקים בתחנות התדלוק בש"ח לק"ל של בנזין 95 גבוה מזה של הסולר. ההכנסות ממכירת בנזין 98 אוקטן היוו כ- 0.3% מהכנסות המגזר, אך שיעור הרווחיות הגולמית בש"ח לק"ל של בנזין 98 אוקטן גבוה יותר ביחס לשאר המוצרים (בנזין 95 וסולר).

מחזור מכירות חנויות הנוחות Yellow, לרבות מחזור המכירות באמצעות זכיינים, שאינו כלול בספרי החברה, אך החברה נהנית מהרווחים בגינו, הסתכם בשנת 2019 לסך של כ- 943 מיליוני ש"ח לעומת כ- 892 מיליוני ש"ח בשנת 2018. להסבר על השינויים בהיקף הפעילות וברווחיות ראה סעיפים 3.1.1 ו- 3.1.2 לדוח הדירקטוריון.

3.4. מוצרים חדשים בתחום הפעילות

לחברה תכנית אסטרטגית חדשה הכוללת, בין היתר, תכניות להגדלת מגוון המוצרים שימכרו בחנויות הנוחות Yellow והתאמתם לסגמנטים השונים של חנויות ה-Yellow.

לענין אסטרטגיית החדשנות בחנויות הנוחות Yellow ראה סעיף 3.2.2.2 לעיל.

לענין מתן שירותים מתקדמים בחנויות הנוחות Yellow ראה סעיף 3.2.2.2 לעיל.

בכוונת החברה להתחיל בשנת 2020 לפעול בתחום התדלוק הנייד של כלי תחבורה כבדים.

3.5. לקוחות בתחום הפעילות

3.5.1. לקוחות מתחמי התדלוק

לקוחות החברה בתחום פעילות מתחמי התדלוק, הם ציבור הנוסעים / המבקרים הפוקד את תחנות התדלוק, לרבות לקוחות פזומט, לקוחות חנויות הנוחות Yellow, לקוחות האתר, מפעילי תחנות קשת של תחנות התדלוק וכן שוכרי הנדל"ן במתחמים הקמעונאיים. לחברה אין תלות במי מלקוחות מתחמי התדלוק ולאף אחד מלקוחות אלו אין השפעה מהותית על תוצאות פעילותה של החברה.

3.5.2. לקוחות השיווק הישיר

3.5.2.1. לקוחות קצה

החברה משווקת ומוכרת מוצרי נפט, באמצעות פעילות הסחר, ללקוחות מוסדיים, ללקוחות עסקיים, ללקוחות על פי מכרזים, ללקוחות פרטיים ולרשות הפלשתיאית. לקוחות החברה המוסדיים כוללים גם גופים ממשלתיים וגופים המחויבים במכרזים מכוח הדין. הלקוחות העסקיים כוללים מפעלי תעשייה, קיבוצים ומושבים, חברות תעופה, חברות הובלה, קבלני תשתיות וכדומה. החברה משווקת ללקוחות פרטיים סולר או נפט, באמצעות סוכנים או מפיצים.

המכירה של דס"ל לחברות תעופה מתבצעת על ידי פעילות הסחר או באמצעות סוכן בינלאומי Air BP ו-QAS. החברה או הסוכן הבינלאומי משתתפים במכרזים ומתחייבים לאספקת הדס"ל. החברה מספקת בפועל את הדס"ל לחברות התעופה. חלק מהמכרזים לרכישת דס"ל כוללים גם שירותי תדלוק הניתנים על ידי שירותי-תעופה או ספק תדלוק אחר. הלקוח הגדול ביותר של החברה לדס"ל הוא אל על נתיבי אוויר לישראל בע"מ.

לענין אשראי לקוחות שיווק ישיר ראה סעיפים 7.2.1.3 ו- 7.11.3.3 להלן.

3.5.2.2. הרשות הפלשתינאית

בהמשך להסכם קודם מיום 29 בספטמבר 2006, ותוספת לו מחודש דצמבר 2007, שנחתמו גם על ידי הממשלה הפלשתינאית הנוכחית, מזכר הבנות מיום 30 בדצמבר 2010, מזכר הבנות מחודש מאי 2012 ומזכר הבנות מיום 30 בספטמבר 2014, מזכר הבנות מיום 31 בדצמבר 2016, בחודש דצמבר 2018 חתמה פז על הסכם עם הרשות הפלשתינאית (להלן בסעיף זה: "**הרשות**") לאספקת כ- 50% מתצרוכת הדלקים וכ- 85% מתצרוכת הגז "מ" בשטחי הגדה המערבית ועזה, בתנאים דומים לתנאי ההסכמים הקודמים כאמור. תוקף ההסכם הוא החל מיום 1 בינואר 2019 ועד ליום 31 בדצמבר 2020 והוא ניתן לביטול בהודעה מוקדמת של שני הצדדים בת 90 ימים. במסגרת ההסכם, התחייבה החברה, בין היתר, לספק לרשות שירותי תחזוקה, ציוד והדרכה בתנאים הקבועים בהסכם. עוד נקבעו בהסכם הסדרים לגבי תנאי התשלום והיקף האשראי. להבטחת תשלומי הרשות, התחייבה הרשות לאפשר לחברה לגבות את המגיע לה מכספי המיסים הקשורים לדלק, המוחזקים עבור הרשות על ידי ממשלת ישראל. בעניין זה יצוין כי החברה מעמידה לרשות אשראים בהיקפים מהותיים וכי היא אינה יכולה להעריך את היכולת ואת משך הזמן שיידרש לה על מנת לגבות את הכספים מממשלת ישראל, אם וככל שהחברה תדרוש את הכספים מממשלת ישראל. להערכת החברה כספי המיסים הקשורים לדלק המוחזקים עבור הרשות על-ידי ממשלת ישראל מבטיחים חלק מן האשראי שמעניקה החברה לרשות כאמור. לא הועמדו לטובת החברה בטוחות נוספות. נסיון העבר מול הרשות מלמד על גביה רציפה ותקינה של תשלומי הרשות לחברה והחברה אינה צופה שינוי בהמשך הגבייה מול הרשות. הערכות החברה כאמור הנן מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. לפרטים נוספים ראה דוחות מדיניים של החברה מימים 11 בנובמבר 2018 ו-27 בדצמבר 2018 (אסמכתאות מס' 01-2018-101971 ו-01-2018-119371), הדו"ח התקופתי של החברה לשנת 2018 וכן ביאור 30 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

יצוין כי בשנת 2019 סיפקה החברה לפחות 50% מצריכת מוצרי הנפט של הרשות וכ- 80% מצריכת הגז "מ", הן לגדה המערבית והן לרצועת עזה.

בשנת 2019 הרשות היתה הלקוח הגדול ביותר של החברה. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.5.3 להלן.

3.5.2.3. לקוחות סרטונאיים

לחברה התקשרויות עם לקוחות סרטונאיים (סוכנים ומפיצים) אשר רוכשים את מוצרי החברה ומוכרים אותם ללקוחותיהם. המוצרים המשווקים על ידי הלקוחות הסרטונאיים אינם מזוהים בהכרח עם מותגי החברה. לרוב, החברה מתקשרת עם הלקוחות הסרטונאיים בהסכם לתקופה שאינה קצובה בזמן. ההסכם עומד בתוקפו, אלא אם מי מהצדדים מודיע אחרת. לפרטים בדבר סוכני ומפיצי החברה ראה סעיף 3.6.4.1 להלן.

3.5.2.4. לקוחות ציי הרכב

לקוחות ציי הרכב כוללים, בין השאר, לקוחות ממשלתיים, עסקיים או מוסדיים אחרים ולקוחות פרטיים לרבות לקוחות המאוגדים בוועדי עובדים או בארגונים שונים. הלקוחות הממשלתיים וחלק מהלקוחות המוסדיים מחויבים לקיים מכרזים על פי דין. במקרים בהם מתקבלת הצעת החברה במכרז, היא מתקשרת עם מפרסם המכרז בהסכם לאספקת מוצרים, בנוסחאות מחיר ואשראי, אשר בדרך כלל נקבעים מראש לכל תקופת ההתקשרות. בין לקוחות אלו ניתן למנות את מינהל הרכב הממשלתי, מגן דוד אדום ועוד. כן לחברה לקוחות מוסדיים אחרים הרוכשים דלקים מהחברה לאחר משא ומתן מסחרי ולא על פי מכרז. לקוחות ציי הרכב מתדלקים בתחנות התדלוק הציבוריות של החברה וחלקם מתדלקים גם בתחנות תדלוק פנימיות שבחצריהם. הרכבים של לקוחות אלו מצויידיים בהתקני תדלוק או באמצעי תדלוק "פזומט", המאפשרים תדלוק אלקטרוני וחיוב ישיר של הלקוח (כגון כרטיסי תדלוק או קודים דיגיטליים) (לעיל ולהלן: "**פזומט**").

ביום 31.12.2018 הסתיימה תקופת המעבר, בהתאם לתקנות משק הדלק (קידום תחרות) (כללים להתקני תדלוק אוטומטיים כלליים), התשע"ב-2011 (להלן: "**התקנות**"). בהתאם לתקנות, החברה התאימה את כל פיות התדלוק בכל תחנות התדלוק של החברה, לתדלוק בהתקן תדלוק אוניברסלי - "פזומט אוניברסלי",

התקנות קובעות כי החל מיום החל מיום 31 בדצמבר 2018, תדלוק באמצעות התקן תדלוק יהיה אך ורק באמצעות התקן תדלוק שהנו אוניברסלי. בתחום התדלוק בהתקני תדלוק קיימת בשוק תחרות. בשלב זה, אין למעבר לתדלוק בהתקני תדלוק אוניברסלים השפעה מהותית על תוצאות החברה. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.18.11 להלן.

החברה זכתה במכרז לאספקת דלקים ושירותים נלווים (שירותי רחיצה ושירותי תחזוקה) למשרדי הממשלה ולגופים ממשלתיים / עירוניים נוספים (להלן: "**מנהל הרכב**"). תקופת האספקה על פי המכרז הינה עד לסוף שנת 2020 עם אפשרות של מנהל הרכב להאריך את התקופה לשנה נוספת, או עד להכרזה על זוכה אחר במסגרת תחרות עתידית שייערכו, ככל ויערכו, בין כל הספקים שיעמדו בתנאי הסף ויחתמו על הסכם ההתקשרות. אספקת הדלקים למנהל הרכב מתבצעת בתחנות התדלוק הציבוריות של החברה באמצעות התקני תדלוק. בנוסף מספקת החברה דלקים לתחנות תדלוק פנימיות של הגופים השונים במנהל הרכב. סה"כ, על פי המכרז, מדובר בכ- 10,000 כלי רכב וכ- 57,000 ק"ל מוצרי נפט לשנה. המכרז כולל התחייבות של החברה לספק התקני תדלוק ומערכות הגנה קתודיות, לקיים בדיקות תקופתיות לאטימות הציוד ולתחזק את מערכות המחשוב בתחנות התדלוק הפנימיות.

בשנים האחרונות ניכרת ירידה בביקוש עובדים לרכב ממקומות העבודה ואיתה ירידה בכמות כלי הרכב המתדלקים באמצעות התקני תדלוק, ולעליה בתדלוק של לקוחות מזדמנים. להרחבה ראה סעיף 2.2.14 לעיל.

3.5.3. תלות בלקוח בודד

בשנת 2019 הרשות הפלשתינאית היתה לקוח גדול של החברה (אך לא מהותי). להערכת החברה אין לה תלות בלקוח זה, זאת מכיוון שבמקרה של ביטול ההסכם עם הרשות הפלשתינאית תוכל החברה להגדיל את מכירות מוצרי הנפט העודפים של פז"א לחברות דלק (בשל קרבת בז"א לאיזור מרבית הצריכה בישראל) ו/או לייצא (ללא מע"מ ובלו). עם זאת, סביר להניח, כי במקרה של ביטול ההסכם עם הרשות הפלשתינאית, תיפגע רווחיות החברה באופן משמעותי.

מכלול הסכמי הקבוצה, עם לקוחותיה המוסדיים והעסקיים, מהותי לפעילותה של החברה ואולם אין לחברה תלות במי מלקוחותיה.

3.5.4. התפלגות המכירות

להלן התפלגות המכירות ללא בלו ומע"מ של לקוחות המגזר (הנתונים אינם כוללים מכירות בין-חברתיות בקבוצה):

(א) לפי סוג הלקוח:

סוגי הלקוחות (*)	מכירות במיליוני ש"ח לשנת 2019	% מסה"כ לשנת 2019	מכירות במיליוני ש"ח לשנת 2018	% מסה"כ לשנת 2018	מכירות במיליוני ש"ח לשנת 2017	% מסה"כ לשנת 2017
עסקי (ללא צ"י רכב) (**)	3,363	46%	3,449	46%	2,913	45%
מוסדי ומכרזים (ללא צ"י רכב)	64	1%	89	1%	78	1%
צ"י רכב	897	12%	1,054	14%	900	14%
פרטיים	2,975	41%	2,981	39%	2,587	40%
סה"כ	7,299	100%	7,573	100%	6,478	100%

(*) הנתונים סווגו לפי המכירות ללקוחות הסופיים (לרבות לקוחות המתדלקים בתחנות קשת).

(**) בין הלקוחות העסקיים נמנים: חקלאים, מושבים וקיבוצים, לקוחות תעשייה, חברות תשתית, יבואני רכב, חברות תובלה, חברות הסעות, ארגונים עסקיים, חברות תעופה, הרשות הפלשתינאית וסיטונאים.

מספר הלקוחות של הקבוצה בכל אחת מהקטגוריות שבטבלה לעיל הינו רב. לקבוצה מאות לקוחות עסקיים, עשרות לקוחות מוסדיים (הקונים באמצעות מכרזים), אלפי לקוחות ציי רכב, לרבות לקוחות פרטיים המאוגדים תחת ארגון, ומיליוני לקוחות פרטיים (כלל הציבור).

(ב) לפי זכות הקנין ושיטת ההפעלה:

שנת 2019 מכירות במיליוני ש"ח

קטגוריית תחנות תדלוק	רשת	קשת בשליטה	הסכם קמעונאי פעיל	הסכם אספקה	סה"כ
בעלות	1,354	124	39	-	1,517
נכים	380	42	153	-	575
ריאליות	270	-	51	-	321
שכירות	1,177	156	15	-	1,348
ללא זכות קנין	-	-	-	120	120
סה"כ	3,181	322	258	120	3,881

שנת 2018 מכירות במיליוני ש"ח

קטגוריית תחנות תדלוק	רשת	קשת בשליטה	הסכם קמעונאי פעיל	הסכם אספקה	סה"כ
בעלות	1,390	120	51	-	1,561
נכים	400	45	163	-	608
ריאליות	275	-	61	-	336
שכירות	1,225	172	16	-	1,413
ללא זכות קנין	-	-	-	128	128
סה"כ	3,290	337	291	128	4,046

שנת 2017 מכירות במיליוני ש"ח

קטגוריית תחנות תדלוק	רשת	קשת בשליטה	הסכם קמעונאי פעיל	הסכם אספקה	סה"כ
בעלות	1,161	101	54	-	1,316
נכים	350	38	139	-	527
ריאליות	219	19	50	-	288
שכירות	1,104	151	14	-	1,269
ללא זכות קנין	-	-	-	100	100
סה"כ	2,834	309	257	100	3,500

(ג) לפי ותק לקוחות של ציי רכב מתדלקים:

ותק	מכירות במיליוני ש"ח לשנת 2019	שיעור מסך ההכנסות לשנת 2019	מכירות במיליוני ש"ח לשנת 2018	שיעור מסך ההכנסות לשנת 2018	מכירות במיליוני ש"ח לשנת 2017	שיעור מסך ההכנסות לשנת 2017
עד שנה	13	1%	16	2%	16	2%
בין שנה ל- 5 שנים	123	14%	117	11%	98	11%
מעל 5 שנים	761	85%	921	87%	786	87%
סה"כ	897	100%	1,054	100%	900	100%

(ד) לפי ותק לקוחות וסוגי לקוחות אחרים:

ותק, שנים	מכירות במיליוני ש"ח לשנת 2019	% מסה"כ לשנת 2019	מכירות במיליוני ש"ח לשנת 2018	% מסה"כ לשנת 2018	מכירות במיליוני ש"ח לשנת 2017	% מסה"כ לשנת 2017
לקוחות עסקיים						

ותק, שנים	מכירות במיליוני ש"ח לשנת 2019	% מסה"כ לשנת 2019	מכירות במיליוני ש"ח לשנת 2018	% מסה"כ לשנת 2018	מכירות במיליוני ש"ח לשנת 2017	% מסה"כ לשנת 2017
עד שנה	10	0%	86	1%	4	0%
בין שנה ל- 5 שנים	371	5%	70	1%	79	1%
מעל 5 שנים	2,982	41%	3,293	44%	2,830	44%
סה"כ	3,363	46%	3,449	46%	2,913	45%
לקוחות מוסדיים ומכרזים						
עד שנה	0	0%	0	0%	4	0%
בין שנה ל- 5 שנים	19	0%	20	0%	6	0%
מעל 5 שנים	45	1%	69	1%	68	1%
סה"כ	64	1%	89	1%	78	1%

3.6. שיווק והפצה בתחום הפעילות

3.6.1. שיווק במתחמי התדלוק

מדיניות השיווק של פז מבוססת על חיזוק מעמדה של פז כחברה הגדולה והמובילה בישראל לשיווק מוצרי נפט ולמכירת מוצרים בחנויות נוחות.

כחלק מפעילות השיווק החברה משקיעה ומתחזקת את מתחמי התדלוק באופן שוטף ובאיכות גבוהה.

פז נותנת מעת לעת הנחות והטבות ללקוחותיה. ההנחות הניתנות ללקוחות במתחמי התדלוק, נגזרות מהסביבה התחרותית בה ממוקמת תחנת התדלוק. כמו כן מבצעת פז פעילות פרסום וקידום מכירות המותאמת לצרכי הלקוחות (כגון: פרסום באמצעי מדיה שונים, מבצעי פרסום ארציים ומקומיים, עיתונים מוזלים, מבצעי אפליקציה, מבצעי רחיצה למיניהם וכיו"ב). פז מרחיבה את מגוון שירותיה במתחמי התדלוק ופועלת באופן שיטתי לשיפור רמת השירות ולשיפוץ ושדרוג חלק מתחנות התדלוק.

חנויות הנוחות Yellow פועלות ב- 239 מתחנות התדלוק של החברה. פז קבעה לעצמה סטנדרט גבוה למתחמי התדלוק לחנויות ולתאי השירותים, כך שיהיו נגישים גם לאנשים עם מוגבלויות ובהתאם לסטנדרטים שנקבעו בחקיקה.

פז מטפלת בחזות ונראות סביבת תחנות התדלוק ובמסגרת זו החליפה החברה, ברוב תחנות התדלוק, מנפקות ישנות במנפקות חדישות ומודרניות, בהן מותקן מסך גדול המאפשר שיווק, הצגה ותקשורת נוחה יותר ללקוחות. כמו כן, בשנים האחרונות התקינה החברה, ברוב תחנות התדלוק שלה, תאורה בעלת יעילות אנרגטית גבוהה יותר, אשר תרמה גם לשיפור רמת התאורה.

ההשקעות בתשתיות ובתפעול נועדו להפוך את חווית הקנייה במתחמי התדלוק, תחנות התדלוק ובחנויות הנוחות Yellow לחווית קניה טובה יותר עבור הלקוח.

3.6.2. הפצה והובלה למתחמי התדלוק

הפצת והובלת מוצרי הנפט של החברה מאתרי הניפוק של החברה בבז"א ובחיפה, מבז"ן בחיפה (לבנזין 98 אוקטן), ומאתרי ניפוק דלק של פי-גלילות, בבאר שבע ובירושלים, לתחנות התדלוק הציבוריות, מבוצעת על ידי מיכליות כביש של פז מוביל ו/או על ידי קבלני הובלה שונים.

מרבית פעילות הניפוק של מוצרי החברה מתבצעת במתקן הניפוק שבבז"א.

הפצת והובלת המוצרים לרשת חנויות הנוחות Yellow נעשית בחלקה על ידי ספקים שונים ובחלקה על ידי פז מוביל.

3.6.3.

שיווק בתחום השיווק הישיר

החברה משווקת ומוכרת, בין ישירות ובין באמצעות סוכנים ומפיצים, את מוצרי הנפט השונים.

3.6.4.

הפצה בתחום השיווק הישיר

הפצת מוצרי הנפט השונים, נעשית באמצעות הפצה ישירה על ידי מיכליות כביש או על ידי סוכנים ומפיצים או בהזרמה למתקני הניפוק, המתבצעת באמצעות תשתית צנרת תת קרקעית, הנמצאת בבעלות ק.מ.ד. ו/או בז"ן ו/או פז"א (לעניין הזרמה בתשתית צנרת תת קרקעית ראה סעיף 5.6.1 להלן), והינה חלק מתחום פעילות הזיקוק. מחירי ההזרמה בתשתית צנרת תת קרקעית נקבעים בצו הפיקוח על מחירי התשתיות. לפרטים נוספים ראה סעיף 1.1.2.2 לעיל.

בכוונת החברה להתחיל בשנת 2020 לפעול גם בתחום התדלוק הנייד של כלי תחבורה כבדים.

3.6.4.1.

סוכנים ומפיצים

שיווק מוצרי החברה אל מחוץ לתחנות התדלוק מבוצע גם באמצעות סוכנים ומפיצים עצמאיים. לחברה התקשרויות עם כ- 9 סוכנים וכ- 14 מפיצים. במסגרת ההתקשרויות לקחו על עצמם הסוכנים והמפיצים את הסיכונים הכרוכים בהחזקת המוצרים שרכשו מהחברה (למעט אחריות לטיב המוצר, עד למסירת מוצרי הנפט לחזקת הלקוח, בה נושאת החברה), לרבות סיכונים מחיר, מלאי וגביה. הסוכנים / המפיצים רוכשים מהחברה את מוצריה בהתאם למחיר שנקבע בין הצדדים. המחיר ללקוח הסופי נקבע על ידי הסוכנים / המפיצים. במסגרת התקשרותה עם הסוכנים / המפיצים והלקוח הסופי משאילה החברה, במידת הצורך, ללקוח הסופי, ציוד ייעודי שבבעלותה. ככלל אין בטחונות מלאים לאספקת הדלקים לסוכנים / מפיצים, אך היקף חשיפת האשראי אינו מוערך כמהותי לחברה.

3.6.4.2.

תלות בצינורות שיווק

לפז אין תלות במי מהסוכנים או המפיצים המשווקים את מוצרי הנפט בתחום השיווק הישיר, אולם התקשרויות החברה עם הסוכנים או המפיצים, חשובות לחברה, בשל הקשר שלהם עם חלק מהלקוחות הסופיים בתחום השיווק הישיר. ככל ורוב הסוכנים או המפיצים יפסיקו את התקשרותם עם החברה, תידרש החברה להרחיב את מערך השיווק הישיר הקיים.

3.7.

צבר הזמנות בתחום הפעילות

צבר הזמנות אינו רלוונטי לבחינת תחום הפעילות וזאת לאור העובדה שבתחנות התדלוק ובחנויות הנוחות Yellow, המכירה היא קמעונאית, לרבות האספקה לצרכני לקוחות ציי הרכב, ולכן אין צבר הזמנות. בפעילות השיווק הישיר, לרבות לרשות הפלשתיאית, מתקבלות ההזמנות עד כחודש לפני מועד אספקתן. לקוחות שהתחייבו לרכוש מהחברה מוצרי נפט, במסגרת מכרזים לתקופות קצובות, לא התחייבו להיקף כספי, וההסכמים עימם בדרך כלל נוקבים בהערכה, שאינה מחייבת, של סכומים או כמויות רכישה.

3.8.

תחרות בתחום הפעילות

3.8.1.

תחרות במתחמי התדלוק ובמתחמים הקמעונאיים

על פי נתוני מינהל הדלק, בשוק הדלקים בישראל רשומות עשרות חברות דלק המורשות לרכוש מוצרי נפט מבתי הזיקוק או לייבא מוצרי נפט. ארבע מתוך החברות הפעילות (כולל החברה) הינן חברות הדלק הגדולות, המחזיקות בנתח השוק העיקרי בישראל. להערכת החברה, נכון לתום שנת 2019, למתחרותיה העיקריות מספר תחנות תדלוק ציבוריות כדלהלן: דלק כ- 240 תחנות תדלוק, סונול כ- 235 תחנות תדלוק, קבוצת דור-אלון כ- 212 תחנות תדלוק ולחברה 268 תחנות תדלוק, המהוות, להערכת החברה, כ- 22% מכלל תחנות התדלוק הציבוריות. בשנים האחרונות ניכר גידול במספר תחנות התדלוק שאינן קשורות לארבע חברות הדלק הגדולות. להערכת החברה, נכון למועד הדוח קיימות כ- 276 תחנות תדלוק כאמור, מתוכן כ- 65 תחנות תדלוק של חברת טן חברה לדלק בע"מ.

להערכת החברה, נכון לתום שנת 2019, למתחרותיה העיקריות של החברה מספר חנויות נוחות כדלהלן: דלק כ- 199 חנויות נוחות, סונול כ- 193 חנויות נוחות (מתוכן כ- 189 בתחנות תדלוק), דור-אלון כ- 174 חנויות נוחות (מתוכן כ- 139 בתחנות תדלוק) ולחברה 241 חנויות נוחות (מתוכן 239 בתחנות תדלוק).

בשנים האחרונות פועלת החברה, כמו גם מתחרותיה, לפתח את תחנות התדלוק ומתחמי התדלוק למתחמים קמעונאיים המציעים מגוון שירותים, הכוללים בין היתר, חנויות נוחות, מסעדות ובתי קפה. החברה מובילה במספר המתחמים הקמעונאיים בתחנות תדלוק הפועלים ברחבי המדינה.

התחרות במתחמי התדלוק ובמתחמים הקמעונאיים מתבטאת, בין היתר, בשלושה היבטים עיקריים: תחרות בתחום השיווק לצרכן הסופי של מוצרי הדלק (לרבות במגוון השירותים הנלווים המוצעים ללקוחות, ברמת השירותים, בהנחות, בתנאי האשראי ובמבצע קידום מכירות), תחרות על רכישת ו/או שכירת זכויות להקמת מתחמי תדלוק חדשים ותחרות על התקשרויות עם תחנות תדלוק ותיקות (שתוקף חוזי השכירות או הסכמי אספקת הדלקים שלהן פג).

לפרטים אודות "קול קורא" שפרסם משרד האנרגיה ראה סעיף 3.18.12.1 להלן. לפרטים אודות טיוטת דוח תחרות גיאוגרפית בין תחנות תדלוק שפרסמה הרשות לתחרות ראה סעיף 3.18.12.3 להלן.

החברה פעלה בשנים האחרונות להעברת תחנות תדלוק להפעלה עצמית. עם זאת, החברה בוחנת את המשך כדאיות ההפעלה העצמית בתחנות תדלוק מסויימות וזאת לאור רמת מרווחי השיווק, ובחלקן, במועד סיום הסכם ההפעלה, מוחזרת הפעלת תחנת התדלוק לקמעונאי, בעל זכות ההפעלה.

בנוסף, פועלת החברה להקמת תחנות תדלוק חדשות בהן, לרוב, זכויות ההפעלה הן של החברה מלכתחילה.

על אף התגברות התחרות בשנים האחרונות בענף, פריסת תחנות התדלוק של החברה, המיקומים העדיפים, שיטות ההפעלה, ההשקעות בשדרוג ומיתוג תחנות התדלוק והקמת מתחמים קמעונאיים, איפשרו לחברה לשמור על מקומה המוביל בתחרות וליצור מקורות הכנסה נוספים, מעבר למכירת מוצרי נפט.

האסטרטגיה הקמעונאית של החברה הינה הקמת מתחמים קמעונאיים מודרניים על-ידי בנייה מחדש ו/או שדרוג של בינוי קיים וזאת בהתבסס על התרומה הכוללת והסינרגיה בין פעילות מתחמי התדלוק לבין פעילות המתחמים הקמעונאיים. התאמת סוג ומיתוג העסקים הנכון לכל מתחם ואופיו, הינה נקודת מפתח ביכולת לענות על מגוון צרכי הלקוחות הפוטנציאליים.

בתנאי הממונה על התחרות למיזוג בין החברה לבין פז"א, קבועות מגבלות גאוגרפיות על פתיחת תחנות תדלוק על-ידי החברה ונקבע, בין היתר, כי במקרים מסויימים פז לא תתקשר בהסדר לקבלת זכות בתחנת תדלוק, לפני קבלת אישור הממונה. לפרטים נוספים בדבר אישור הממונה ראה סעיף 3.18.12.2 להלן.

לענין חקיקה והחלטות הממונה על התחרות שיש בהן כדי להשפיע על התחרות ראה סעיפים 3.18.12.1 עד 3.18.12.2 להלן.

3.8.2. תחרות בשיווק הישיר – במסגרת פעילות הסחר

השיווק הישיר משמש כזרוע של פז"א למכירת מוצרי נפט לשוק המקומי (מחוץ לתחנות התדלוק הציבוריות של החברה).

התחרות הגבוהה בתחום השיווק הישיר הינה פועל יוצא מכך שהשיווק הוא ישיר ללקוח ואינו תלוי במיקום הפיזי של המשווק (לעומת תחנות התדלוק הציבוריות) ובדרך כלל אינו כרוך בהשקעה כספית גדולה במתקנים. הלקוחות המוסדיים והעסקיים של השיווק הישיר מתאפיינים ברגישות גבוהה למחיר ולתנאי תשלום וספקי הדלק נדרשים להעמיד ללקוחות אשראי גבוה, תוך לקיחת סיכונים בשל העדר בטחונות מלאים ולהקפיד על רמת איכות השירות. לפרטים נוספים בדבר מדיניות החברה בכל הנוגע לאשראי ללקוחות ראה סעיף 7.2.1.3 להלן.

ככלל, נאמנות לקוחות השיווק הינה נמוכה. חלק מהתקשרויות השיווק הישיר נעשות באמצעות מכרזים לתקופה של מספר שנים ובתנאים תחרותיים, וקיים סיכון שבתום ההתקשרויות, החברה לא תזכה במכרזים החדשים או בחלקם ו/או שהרווחיות שלה תפגע במקרה של שינוי בתנאים.

הגורמים המתחרים בפז בשיווק הישיר הינם: חברות הדלק הגדולות (דלק, סונול ודור-אלון), חברות קטנות יותר המורשות לרכוש דלקים ופועלות, בין היתר, בתחום השיווק הישיר, סוכני דלקים ומפיצים נוספים. כך שלהערכת החברה, פועלים בשוק עוד מספר רב של חברות, סוכנים, מפיצים ולקוחות סיטונאיים אשר רוכשים מוצרי נפט מחברות הדלק המורשות ומשווקים אותם ללקוחות. החל מיום 1 ביולי 2007, רשאית בז"ן למכור מוצרי נפט במישרין ללקוחות. פעילות זו הינה מתחרה לפעילות החברה בתחום השיווק הישיר למיטב ידיעת החברה, בעיקר בקשר עם מכירות לרשות הפלשתינאית; למיטב ידיעת החברה, החל מחודש אוקטובר 2012 מספקת בז"ן כ- 50% מצריכת מוצרי הנפט של הרשות הפלשתינאית (בגפ"מ במהלך שנת 2019 כ- 20%).

בשנים האחרונות ניכרת עלייה במספר המתחרים בתחום אספקת מוצרי נפט ללקוחות השיווק הישיר. הגברת התחרות נובעת מחסמי הכניסה הנמוכים לפעילות זו ומכך שמרבית מוצרי הנפט הינם מוצרים גנריים, אשר יש חשיבות מוגבלת למקורם. לפיכך, התחרות מתמקדת בעיקר בתנאי הממכר.

להערכת החברה, הבעלות על בז"א מעניקה לה יתרון יחסי על חברות הדלק המתחרות בה בתחום השיווק הישיר. לחברה יש יתרון בגמישות וזמינות המוצרים, בשל שליטה על תמהיל היצור, יכולות אחסון וניפוק בבז"א ויכולת לספק את המוצרים ללקוחות. עם זאת, בחודש ינואר 2018 החלו חברות הדלק הגדולות לייבא בעצמן בנזין (בנוסף לסולר) (שלהערכת החברה, רובו חלף ייבוא על ידי אחרים) בהתאם לצרכיהן ולשיווק לאחרים.

3.8.3. תחרות בתחום התדלוק האלקטרוני

חברות הדלק משווקות דלקים לחלק מהלקוחות על ידי מערכת תדלוק אלקטרוני. החברה, באמצעות פזומט, מתמחה במתן שירותי תדלוק ממוחשב ללקוחות תדלוק אלקטרוני, תוך מתן אפשרות לחברות המנהלות ציי רכב לשלוט ולבקר על הוצאות התדלוק והרחיצה של ציי הרכב. התחרות בתחום זה מתמקדת בעיקר במחיר, בתנאי האשראי, בפריסת תחנות התדלוק ובשירותים נוספים כגון: דוחות ואמצעי מדיה אלקטרוניים, אמצעים לניהול ציי רכב, ושירותים אחרים כגון רחיצת רכב. תחום התדלוק האלקטרוני מתאפיין בתחרות גבוהה ובמעבר לקוחות מחברת דלק אחת לשנייה. החל מיום 1 ינואר 2019 חל איסור למכור דלק באמצעות התקן תדלוק שאינו התקן תדלוק אוניברסלי.

לפרטים נוספים לגבי תקנות משק הדלק (קידום תחרות) (כללים להתקני תדלוק אוטומטיים כלליים), התשע"ב-2011 ראה סעיף 3.18.11 להלן.

3.8.4. שיטות להתמודדות עם התחרות

על מנת להתמודד עם התחרות במתחמי התדלוק, ובשל היות מיקום תחנת התדלוק פרמטר עיקרי בהחלטת הלקוח לבחירת מקום התדלוק, משקיעה החברה מאמצים ואמצעים רבים בהתאמת הפריסה לשינויים בתוואי הכבישים, בצירי התנועה ובבינוי בארץ. לחברה יתרון מסוים על מתחרותיה עקב פריסת מתחמי התדלוק במיקומים מרכזיים. החברה פועלת לשימור מעמדה כמובילה במספר תחנות התדלוק ובמיקומן, בכפוף לתנאי הממונה למיזוג בין החברה לבין פז"א ולחוק משק הדלק. לענין תנאי הממונה למיזוג ראה סעיף 3.18.12 להלן.

להערכת החברה, ההשקעה הצפויה בבניית תחנת תדלוק (הכוללת חנות נוחות Yellow ממוצעת) הינה כ- 6 מיליון ₪, בהתאם לגודל המתחם. סכומים אלו אינם כוללים את עלות רכישת הקרקע.

החברה משקיעה מאמצים רבים בפיתוח ובהרחבת רשת חנויות הנוחות Yellow. לפרטים נוספים אודות רשת חנויות הנוחות Yellow ראה סעיף 3.2.2 לעיל.

כמו כן, משקיעה החברה מאמצים רבים לשיפור השירות במתחמי התדלוק ובמתחמים הקמעונאיים, לרבות באמצעות מוקדי שירות לקוחות, ובאמצעות מתן הטבות שונות ללקוחות החברה (כגון - מבצעי רחיצה, מבצעי אפליקציה, אתר Yellow.co.il, הטבות בחנויות הנוחות Yellow, הטבות למועדון הלקוחות, עיתונים וכד').

פעילות החברה בתחום מכירת מוצרי נפט ללקוחות המוסדיים והעסקיים כרוכה בסיכון גבוה יחסית בשל חשיפה לסיכונים אשראי ורווחיות נמוכה יחסית. לפרטים בדבר מדיניות החברה בכל הנוגע לאשראי לקוחות ראה סעיף 7.2.1.3 להלן.

צינורות השיווק השונים של החברה, המבוססים, בין היתר, על סוכנים ומפיצים עצמאיים, הקשורים עם פז בהסכמים שחלקם ארוכי טווח והמהווים זרוע ארוכה של החברה, אשר להם היכרות וקשרים עם לקוחות השיווק הישיר, הינם בעלי חשיבות בהתמודדות עם המתחרים של החברה בשיווק הישיר.

איתנותה הפיננסית של החברה ופעילות השיווק המפותחת שלה מועילים לחברה בהתמודדותה עם התחרות.

3.9. עונתיות בתחום הפעילות

ככלל, רמות הביקוש למוצרי נפט במתחמי התדלוק אינן משתנות משמעותית לאורך השנה הקלנדרית. עם זאת, קיימת צריכה מוגברת של דלק בחודשים יולי ואוגוסט. למוצרי חנויות הנוחות Yellow יש ביקוש גבוה יותר בחודשי הקיץ ובתקופות החגים (ספטמבר - אוקטובר / מרץ - אפריל). הביקוש הגבוה למוצרי הנפט ולמוצרי חנויות הנוחות Yellow בתקופות אלו נובע מריבוי נסיעות ברכבים פרטיים לחופשות ולאירועים.

ככלל, לא קיימת עונתיות מהותית בתחום השיווק הישיר. בתחום הדס"ל קיימת עליה משמעותית בצריכה בחודשי הקיץ ובתקופות החגים.

3.10. כושר יצור בתחום הפעילות

לא רלוונטי לתחום הפעילות.

3.11. רכוש קבוע, מקרקעין ומיתקנים בתחום הפעילות

3.11.1. כללי

לחברה זכויות קנייניות (בעלות, חכירה ושכירות) במרבית תחנות התדלוק ובנכסי נדל"ן נוספים. קרקעות שבבעלות החברה (שבחלקן מושכרות לצד שלישי או חברות בנות), דמי חכירה ששולמו מראש, מבנים וציוד בתחנות תדלוק, מהווים חלק מרכושה הקבוע של החברה.

בנוסף, לחברה ציוד ומבנים (בתקופת הסכמי השכירות / ההפעלה) גם בחלק מתחנות התדלוק בהן אין לחברה זכויות קנייניות במקרקעין.

ציוד החברה בתחנות התדלוק כולל את כל הציוד הנדרש להפעלת התקינה של תחנות התדלוק לרבות מיכלים, צנרת, משאבות, מערכות מחשוב ותקשורת, ציוד משרדי, מערכות חשמל וגנרטורים, מערכות לכיבוי אש, לוקרים/ תאים, תאי שירותים, ציוד לחנויות היילו, עמודי פרסום, תאורה וציוד ביטחון ובטיחות וכו'.

במסגרת מדיניותה, החברה מוכרת או פועלת לשינוי יעוד של תחנות תדלוק עם תרומת רווחיות נמוכה ושאינן חיוניות לפריסת תחנות התדלוק של החברה. לפרטים נוספים בדבר מדיניות החברה בכל הנוגע למיציא הפוטנציאל הנכסי של החברה ראה סעיף 6.5 להלן.

למידע נוסף אודות זכויות הקניין של החברה במקרקעין עליהם בנויות תחנות התדלוק, ראה סעיף 3.1.11 לעיל.

3.11.2.

פי-גלילות

לחברה היו אחזקות בחברת פי-גלילות (כ- 21.5%), המחזיקה בזכויות מקרקעין במתחם פי-גלילות ברמת השרון, בשטח כולל של כ- 164 דונם, עליהם היה בעבר מתקן אחסון וניפוק.

אגב מימוש זכות הסירוב הראשונה על פי תקנון חברת פי-גלילות, מכרה החברה את החזקותיה בחברת פי-גלילות לחברת פינת גלילות בע"מ (להלן: "**פינת גלילות**"). בחודש מרץ 2017 הושלמה העברת הבעלות המשפטית בהחזקות החברה בחברת פי גלילות לפינת גלילות.

לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 26 לאוקטובר 2015 (אסמכתא מס'- 2015-01-141633) ודוחות מידיים מיום 31 במרץ 2016 (אסמכתא מס'- 2016-01-020946) ומיום 5 במאי 2016 (אסמכתא מס'- 2016-01-059911).

בחודש יוני 2016 הוגשה תביעה כנגד בעלי מניות בחברת פי-גלילות, וביניהם החברה שענינה באכיפת הסכם לרכישת החזקות סונאפקו בנק סטרייט קורפוריישן בע"מ (אחת מבעלות המניות בחברת פי-גלילות) בחברת פי-גלילות, על ידי התובעת. במסגרת התביעה נטענו על ידי התובעת, בין היתר, טענות שונות ביחס לתוקפה של עסקת רכישת החזקות החברה בחברת פי-גלילות על ידי פינת גלילות, אולם לא נתבקשו סעדים כלשהם ביחס לעסקה זו.

ביום 15 באפריל 2019 ניתן פסק דין הדוחה את התביעה. ביום 21 ביולי 2019, הועבר לחשבונה של פז סכום לא מהותי נוסף שהוחזק בנאמנות בגין מכירת מקרקעי פז במתחם פי גלילות, ובכך הושלמה העסקה.

לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים מיום 22 בינואר 2015 (אסמכתא מס'- 2015-01-016957 ו- 2015-01-017320). לפרטים נוספים בקשר לפי-גלילות ראה סעיף 3.11 לפרק א': תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי לשנת 2016.

3.12.

מחקר ופיתוח בתחום הפעילות

לא רלוונטי לתחום הפעילות.

3.13.

נכסים לא מוחשיים בתחום הפעילות

3.13.1.

סימני מסחר

לפז סימני מסחר רשומים ותיקים ומוכרים המבדלים אותה מיתר מתחרותיה ומהווים נכס משמעותי בפעילותה. הסימנים המרכזיים הינם: פז, פזומט, פז מוביל ו- Yellow.

פז משקיעה משאבים בפיתוח ושימור המוניטין והמודעות למותגיה.

3.13.2.

רשיונות

החברה רשומה במינהל הדלק ויש לה אישור ממינהל הדלק ומרשות המיסים בישראל לרכוש מוצרי נפט במישרין מבתי הזיקוק בישראל ומיבוא.

3.13.3.

זכויות הפעלה בתחנות תדלוק

החברה רכשה את מרבית הזכויות הקמעונאיות בתחנות התדלוק שבבעלותה, אשר במשך שנים הופעלו על ידי קמעונאיים לתקופה בלתי קצובה. רכישת הזכויות הקנתה לחברה הטבות כלכליות הנובעות מהפעילות הקמעונאית ומזכויות ההפעלה בתחנות התדלוק, לתקופות המוערכות על-ידי החברה בכ- 20 שנים בממוצע. נכון ליום 31 בדצמבר 2019, יתרת התמורה המופחתת בספרי החברה בגין רכישת זכויות אלה מסתכמת בכ- 65 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים אודות נכסים לא מוחשיים ראה ביאור 13 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

3.14. הון אנושי בתחום הפעילות

ראה חלק שביעי להלן.

3.15. חומרי גלם וספקים בתחום הפעילות

3.15.1. כללי

מרבית מוצרי הנפט הדרושים לחברה, מסופקים על ידי פז"א.

בשנת 2019 כ- 95% ממוצרי הנפט ששווקו על ידי החברה ללקוחותיה נרכשו מפז"א ומרבית היתרה נרכשה מבז"ן (נתונים אלה אינם כוללים בנזין 98 אוקטן שנרכש מבז"ן, גפ"מ אשר נרכש על ידי פזגז מבתי הזיקוק ומיבוא, ביטומן שנרכש עבור פזקר מבז"ן, ושמןנים בסיסיים שנרכשים מספקים שונים). היקף היצור של פז"א הינו כמחצית מהיקף היצור של בז"ן.

בז"ן ופז"א הינן יצרניות מוצרי הנפט היחידות בישראל ולצידן פועלות חברות המתמחות בסחר בינלאומי במוצרי נפט. במהלך חודש ינואר 2018 החלו חברות הדלק הגדולות (דלק וסונול) לייבא בעצמן בנזין (בנוסף לסולר) (שלהערכת החברה, רובו חלף ייבוא על ידי אחרים) בהתאם לצרכיהן ולשיווק לאחרים. בז"ן הוכרזה כמונופול בשירות זיקוק דלק ובאתילן.

3.15.2. רכישות מבז"ן

רכישות מוצרי הנפט מבז"ן על ידי החברה וחלק מחברות הקבוצה ותנאי הרכישה מבז"ן, מבוססים על נוהג ארוך שנים הקיים בין בז"ן לבין חברות הדלק, לפיו חברות הדלק מתקשרות בהסכם שנתי עם בז"ן ומידי חודש מזמינות מראש את המוצרים לחודש השוטף. בהתאם לצורך (בתקופות שיפוף, עם קרות תקלות במתקני היצור בבז"א וכו') רוכשת החברה מוצרי נפט מבז"ן גם ברכישות מזדמנות. ביום 23 בנובמבר 2006 אישר הממונה על התחרות לחברה לבצע, ללא צורך באישור נוסף, רכישות שוטפות של מוצרי זיקוק מוגמרים מבז"ן במתכונת המקובלת בבז"ן.

רוב מוצרי הנפט שרוכשת החברה, נרכשים מפז"א למעט מוצרי ביטומן, מזוט לצפון, קרוסין וסולר הסקה לצפון ובנזין 98 אוקטן, הנרכשים מבז"ן. גפ"מ נרכש מבתי הזיקוק ומיבוא, דס"ל נרכש מפז"א ומיבוא, ושמןנים בסיסיים נרכשים מספקים שונים.

3.15.3. יבוא מוצרי נפט

החברה מייבאת לעתים מוצרי נפט מוגמרים (בעיקר דס"ל), במסגרת פעילות הסחר.

3.15.4. מערכת התקני זיהוי לכלי רכב

לפרטים בדבר התקשרות לרכישת מערכת התקני זיהוי לכלי רכב בקשר עם התקן תדלוק פזומט ראה סעיף 3.1.9 לעיל.

3.16. השקעות בתחום הפעילות

במתחמי התדלוק השקיעה ומשקיעה החברה ברכישת ו/או בשכירת זכויות בתחנות תדלוק קיימות מצדדים שלישיים ו/או בבניה מחדש ושדרוג של תחנות תדלוק קיימות ו/או בהקמת והרחבת תחנות תדלוק חדשות, חנויות נוחות Yellow ומתחמים קמעונאיים.

החברה מתמקדת בהקמת ובהרחבת חנויות נוחות Yellow / Yellow מרקט (חנויות גדולות עם מגוון מוצרים רחב יותר) ובגיוון תמהיל המוצרים הנמכרים בחנויות הנוחות Yellow, תוך מתן הצעת ערך מוסף

ללקוח. בכלל זה, החברה הקימה, ברוב חנויות הנוחות Yellow, מתחמי קפה ובחלקן מתחמים לאפייה. כמו כן, במהלך שנת 2018 השקיעה החברה במתקני ילו בוקס לאיסוף ושילוח חבילות.

בנוסף משקיעה החברה בפתרונות דיגיטליים, באפליקציה הסלולרית ובטכנולוגיות לשיפור ושדרוג חווית הקניה והשירות. בכוונת החברה להרחיב את השקעותיה בטכנולוגיות כאמור, לשדרג את תכנית הנאמנות שלה. לפרטים נוספים ראה סעיף 7.10 להלן.

השקעות החברה בשיווק הישיר בשנים האחרונות היו בעיקרן בבניה ו/או בשיפוץ תחנות תדלוק פנימיות אצל הלקוחות.

בשנת 2019 השקיעה החברה כ- 82 מיליוני ש"ח בתחום הקמעונאות והמסחר (סכום זה כולל בתוכו גם את השקעות החברה בקיום הוראות איכות הסביבה כמפורט בסעיף 3.17 להלן).

בכוונת החברה להמשיך ולהשקיע בהרחבת רשת תחנות התדלוק, רשת חנויות הנוחות Yellow והמתחמים הקמעונאיים, לרבות בהתאם לתכנית האסטרטגית של החברה בתחום הקמעונאית – ראה סעיף 3.2.2.2 לעיל.

המידע בדבר ההשקעות המתוכננות הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, בהיותו מבוסס על תוכניות העסקיות של החברה. יתכן שההשקעות בפועל תהיינה שונות, בין היתר, כתוצאה מהזדמנויות עסקיות שיקרו בפני החברה ו/או כתוצאה מהעדר כדאיות כלכלית ו/או כתוצאה מקשיים בהשגת היעדים ו/או כתוצאה מקשיים בהשגת ההיתרים לביצוע ההשקעות המתוכננות ועוד.

3.17. איכות הסביבה בתחום הפעילות - סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם

3.17.1. סיכונים סביבתיים

מוצרי נפט הינם חומרים מסוכנים ו/או מזהמים מטבעם. העיסוק במוצרי נפט בתחום הקו"מ עלול לגרום לסיכונים סביבתיים, בעיקר לזיהום אוויר מאדי דלק ולזיהום קרקע ומי תהום, העלולים להיגרם כתוצאה מפעילות תחנות התדלוק. הדרישות ההולכות וגוברות בתחום איכות הסביבה, בין היתר, כתנאי לקבלת רישיונות והיתרים, כרוכות בהוצאות והשקעות כבדות.

3.17.2. השלכות מהותיות שיש להוראות הדין על החברה

פעילות תחום-הקו"מ כפופה להוראות חקיקה שונות שיפורטו להלן.

3.17.2.1. חוק המים, התשי"ט-1959 (להלן: "חוק המים")

חוק המים נועד להגן על מקורות המים בישראל, ומטיל אחריות פלילית על מי שבמעשה או במחדל גרם ו/או עלול לגרום לזיהום מקורות מים. חוק המים מקנה לרשויות המדינה סמכויות נרחבות, ובכלל זה סמכות למנהל רשות המים לדרוש ממי שגרם לזיהום לעשות כל הדרוש על מנת להפסיק את הזיהום, להשיב את המצב לקדמותו ולהטיל קנסות על מפר הצו. במקרה שלא קויים הנדרש בצו, רשאי מנהל רשות המים לעשות את הנדרש על פי הצו ולחייב את המזהם, מפר הצו, בהוצאותיו. לפירוט השלכות החוק על ההשקעות שידרשו מהחברה במקרה של זיהום מקורות המים ראה סעיפים 3.17.2.2, 3.17.4 ו- 3.17.7 להלן.

להשלכות חוק המים על החברה ראה סעיף 3.17.7 להלן.

3.17.2.2. תקנות המים (מניעת זיהום מים) (תחנות דלק), התשנ"ז-1997 (להלן: "תקנות המים")

(א) כללי

תקנות המים כוללות הוראות מקיפות שנועדו למנוע זיהומי קרקע ומים מתחנות תדלוק והוראות בדבר דרכי הדיווח והטיפול באתר שזוהם עקב דליפת דלק.

האחריות לקיום הוראות תקנות המים חלה על מפעיל תחנת התדלוק. מפעיל תחנת התדלוק מוגדר בתקנות המים כבעל רישיון העסק, או האדם שבהשגחתו, הנהלתו או פיקוחו מופעלת תחנת התדלוק. קיימת אפשרות שבית משפט יקבע, כי לאור התנאים בהסכם בין החברה לבין בעל תחנת תדלוק, המפעיל אותה, יחשבו גם החברה וגם בעל תחנת התדלוק למפעיל תחנת התדלוק.

אי קיום הוראות חוק המים ותקנות המים, עלול להוות עבירה פלילית שדינה מאסר שנה או קנס גבוה ועונשים כבדים יותר במקרה של עבירה מתמשכת. החברה חשופה לסיכון של הגשת כתבי אישום בקשר עם חוק המים ותקנות המים.

(ב) התקנת אמצעי הגנה

במסגרת תקנות המים נקבעו, בין היתר, הוראות המחייבות מפעילי תחנות תדלוק לנקוט אמצעי הגנה הן בשלבי הקמת תחנת התדלוק והן בשלבי הפעלתה. בתחנת תדלוק אשר הוקמה ו/או מוקמת לאחר כניסת התקנות לתוקף, יש לבנות, בין היתר, משטחים אטומים לחלחול דלקים ושמנים, מערכת ניקוז, מפריד דלק - מים, מיכל משני ואמצעי ניטור לגילוי דליפות. כמו כן, מחייבות תקנות המים את מפעיל תחנת התדלוק לערוך ולבצע בדיקות אטימות תקופתיות למיכלים ולצנרת, במועדים שנקבעו בתקנות המים. בתחנות תדלוק שהוקמו טרם חקיקת תקנות המים היה צורך בביצוע התאמות למרבית הוראות תקנות המים. החברה סיימה ליישם את כל דרישות תקנות המים בהליך הדרגתי שנמשך מספר שנים, לפי סדר עדיפות, שנקבע על ידי המשרד להגנת הסביבה.

(ג) התקנת אמצעי ניטור בתחנות התדלוק הותיקות

בהתאם להוראות תקנות המים, נדרשה החברה להתקין בכל תחנות התדלוק שהוקמו לפני שנת 1997 (להלן: "**תחנות התדלוק הותיקות**"), אמצעי ניטור, שמטרתו גילוי דליפת דלק בקרקע תחנת התדלוק. לחברה כ- 180 תחנות תדלוק ותיקות. החברה התקינה בכל תחנות התדלוק הותיקות אמצעי ניטור מסוג ATG ומסוג פיזומטר.

(ד) בדיקות אטימות

תקנות המים מחייבות ביצוע בדיקות אטימות תקופתיות (אחת לשלוש עד חמש שנים) לצנרת ולמיכלים בכל תחנת תדלוק. החברה מבצעת את הבדיקות התקופתיות בהתאם לתקנות המים. עלות ביצוע בדיקות אטימות בתחנות התדלוק אינה מהותית לחברה.

תקנות המים מחייבות את המפעיל לטפל בקרקע שזוהמה באחת מהשיטות המפורטות בתקנות המים. למידע בנוגע לטיפול בזיהומי קרקע ראה סעיף 3.17.4 להלן.

להשלכות תקנות המים על החברה ראה סעיף 3.17.7 להלן.

(ה) תנאים נוספים ברישיון עסק

המשרד להגנת הסביבה קבע תנאים נוספים ברישיונות העסק של מספר תחנות תדלוק של החברה, המחייבים התקנת מספר אמצעי הגנה למניעת זיהומים, מעבר לתנאים הנדרשים בתקנות המים. אמצעי הגנה אלה כוללים: מערכת הגנה קתודית (למניעת קורוזיה במכלים התת קרקעיים), אמצעים למניעת מילוי יתר, אמצעים למניעת שפיכות ואיטום מתחת למנפקות.

החברה התקינה את אמצעי ההגנה שנדרשו על ידי המשרד להגנת הסביבה, בכל תחנות התדלוק בהן היא מחויבת לכך.

3.17.2.3. חוק חומרים מסוכנים

חוק חומרים מסוכנים נועד לשמור על הסביבה ועל בריאות הציבור מפני נזקים הכרוכים בעיסוק ברעלים או בכימיקלים מזיקים, ולמנוע אירוע חומרים מסוכנים המהווה סיכון לאדם ו/או לסביבה. החוק קובע סנקציות פליליות על הפרת הוראותיו.

בהתאם להוראות החוק, בין היתר, חל איסור לעסוק בחומרים מסוכנים ללא היתר רעלים מאת מי שמונה על ידי השר להגנת הסביבה. כן נקבע כי גוף העוסק במכירת חומרים מסוכנים טעון רישוי בהתאם לחוק רישוי עסקים.

מוצרי נפט מוגדרים כרעלים על פי חוק חומרים מסוכנים. לחברה היתר רעלים לעיסוק במסחר דלקים, והחברה דורשת גם מלקוחותיה שרוכשים מוצרי נפט להיות בעלי היתרי רעלים מקום בו הדבר נדרש.

לאור העובדה שכמות מוצרי הנפט המאוחסנת בכל תחנת תדלוק אינה עולה על הכמות הקבועה בתקנות (שהוצאו מכוח חוק חומרים מסוכנים), ככזו המחייבת היתר רעלים, לא נדרש היתר רעלים לכל תחנת תדלוק.

להערכת החברה, אין לחוק חומרים מסוכנים השפעה מהותית על תוצאות החברה. מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. יתכן שבפועל ההשפעה של הוראות חוק חומרים מסוכנים תהיה שונה, בין היתר, לאור שינוי בהוראות החוק ו/או דרישות רגולטוריות חדשות.

3.17.2.4 כללי תאגידי מים וביוב (שפכי מפעלים המוזרמים למערכת הביוב), התשע"א-2011 (להלן: "**כללי תאגיד המים והביוב**")

כללי תאגיד המים והביוב קובעים, בין היתר: את הדרישות לטיפול בשפכים בהזרמת שפכים ממפעלים (לרבות מתחנות תדלוק וממתחמים קמעונאיים) למערכת הביוב העירונית; את הדיווח שיינתן לרשויות על ידי המפעלים; את סמכות הרשויות לדרוש ממפעלים לבצע טיפול מקדים ו/או ניטור לשפכים; את תהליכי הביקורת והאכיפה; את העלויות שיוטלו על המפעלים בגין בדיקות השפכים, המבוצעות על ידי הרשויות; ואת העיצומים הכספיים שיוטלו על המפעלים. כללי תאגיד המים והביוב החמירו את הדרישות לטיפול בשפכים ואת רמת הביקורת והאכיפה. החברה יישמה את כל הדרישות בתחנות התדלוק ובחלק מהמתחמים הקמעונאיים ונערכת ליישום הדרישות ביתרת המתחמים הקמעונאיים. להערכת החברה, לכללי תאגיד המים והביוב אין השפעה מהותית על תוצאותיה הכספיות של החברה.

3.17.3 הצעות חוק בתחום איכות הסביבה

להלן פירוט הצעות החוק העיקריות הידועות לחברה:

3.17.3.1 הצעת חוק רישוי סביבתי משולב, תשע"ה-2015 (להלן: "**הצעת חוק רישוי סביבתי**")

בחודש ספטמבר 2015 פורסמה הצעת חוק רישוי סביבתי שמטרתה להביא להאחדה של אישורי איכות סביבה השונים הניתנים למפעל באישור אחד (להלן: "**האישור המאוחד**") ואימוץ סטנדרטים לקביעת התנאים באישור המאוחד. הצעת חוק רישוי סביבתי מגדירה, בין היתר, את אופן הגשת בקשת האישור המאוחד; את אופן קביעת התנאים באישור המאוחד; את השיקולים במתן האישור המאוחד; את תוקף האישור המאוחד; ואת הצורך בפרסום תנאי האישור המאוחד.

הצעת חוק רישוי סביבתי אף קובעת הוראות שונות למפעלים העוסקים בחומרים מסוכנים הכוללות, בין היתר, עריכת תוכנית בטיחות; עריכת תוכניות למקרה של אירוע בטיחות; מינוי אחראי בטיחות ועוד. הצעת חוק רישוי סביבתי מקנה למשרד להגנת הסביבה כלי אכיפה שונים, לרבות: חובות דיווח רחבות של מפעלים; אפשרות למתן צווים; סמכות לביטול האישור המאוחד; סמכות להטיל היטלים בגין השפעות סביבתיות של המפעלים השונים; סמכות להטיל עיצומים כספיים ועוד. הצעת חוק רישוי סביבתי מגדירה אף סנקציות פליליות.

החברה, באמצעות המכון הישראלי לאנרגיה וסביבה, העבירה את הערותיה להצעת חוק רישוי סביבתי. להערכת החברה, הצעת חוק רישוי סביבתי, אם תאושר בנוסחה הנוכחי, עלולה לסרב ולחכיד על קבלת

ההחלטות בשל חובת ההתייעצות בין הגופים השונים (וזאת בניגוד לתכליתו של האישור המאוחד) ועלולה לגרום לפגיעה בתעשייה הישראלית. בשלב זה, החברה אינה יכולה להעריך את ההשפעה של הצעת החוק על החברה.

אירועים ועניינים אשר גרמו או צפויים לגרום לפגיעה בסביבה

3.17.4.

ההסדר עם המשרד להגנת הסביבה בנושא טיפול בזיהום קרקע ומים

בשנת 2007 הגיעו החברה והמשרד להגנת הסביבה להסדר ביחס להוראות הקבועות בחוק המים ו/או בתקנות המים (להלן: "**ההסדר**"), לפיו תערוך החברה סקרי קרקע מקיפים בכל תחנות התדלוק הציבוריות שלה, שהוקמו לפני כניסת תקנות המים לתוקף (להלן: "**תחנות התדלוק עליהן חל ההסדר**"), וזאת על מנת לאתר תחנות תדלוק בהן קיים זיהום קרקע ו/או זיהום מי תהום ועל מנת לאמוד את היקפי זיהומי הקרקע ו/או מי התהום ולאפשר הכנה וביצוע של תוכנית לשיקום הקרקעות וטיהור מי התהום, ככל שיידרש.

במסגרת ההסדר סוכם כי עלויות שיקום הזיהומים לשנה קלנדרית, בתחנות התדלוק עליהן חל ההסדר (הן סקרים, הן שיקום זיהומים שהתגלו בסקרי קרקע והן שיקום זיהומים שאותרו ו/או יאותרו באמצעים אחרים), יהיו סך מירבי השווה למכפלת 1 (אחת) אג' בכמות הליטרים שתמכר בתחנות התדלוק הציבוריות של החברה בשנה קלנדרית. יצוין כי סכומים אלו ישמשו לצורך שיקום הזיהומים בתחנות התדלוק בהן נמצא ו/או יימצא זיהום מי תהום ו/או זיהום קרקע. החברה שמרה על זכותה לתבוע את האחראים בפועל לגרימת הזיהומים, כגון מפעילי תחנות התדלוק.

הואיל ולא ניתן היה להעריך במועד עריכת ההסדר את היקפי הזיהומים, סוכם בין המשרד להגנת הסביבה לבין החברה כי ההסדר ימשך עד אשר המשרד להגנת הסביבה יאשר כי כל פעולות השיקום בכל תחנות התדלוק עליהן חל ההסדר הושלמו. מאידך, על פי ההסדר, לא צפוי כי המשרד להגנת הסביבה ידרוש מהחברה להוציא מדי שנה סכומים נוספים מעבר לסכומים האמורים לעיל לצורך שיקום זיהומים בתחנות התדלוק.

החברה ביצעה סקרי קרקע בתחנות התדלוק עליהן חל ההסדר. עד כה התגלה חשד לזיהום, או זיהום בפועל של מי תהום ב- 33 תחנות תדלוק של החברה (כולן תחנות תדלוק עליהן חל ההסדר). פעילויות הבדיקה והשיקום, ככל שנדרשות, מתואמות עם רשות המים והמשרד להגנת הסביבה. החברה פועלת לשיקום של מי התהום ב- 11 תחנות תדלוק. ב- 17 תחנות תדלוק נדרש דיגום תקופתי בלבד, שמתבצע באופן שוטף, וב- 5 תחנות תדלוק מתקיימת עדיין בדיקה של החברה, בתיאום עם רשות המים, בדבר היקף הזיהום של מי התהום.

בדוחותיה הכספיים של החברה קיימת הפרשה, בסך של כ- 1 מיליון ש"ח, לשיקום מי תהום באותן 11 תחנות תדלוק בהן התגלה זיהום במי תהום ושהחברה פועלת לשיקומן. ההפרשה, כאמור לעיל, מבוססת על הניסיון המצטבר של החברה ועל הערכות מומחים ויועצים של החברה, המתבססים על מחקרים ומידע סטטיסטי שהצטבר בעולם, ובעיקר בארה"ב. החברה מעריכה כי ההפרשה שביצעה בספריה הינה נאותה, ומשקפת את העלויות הצפויות, הניתנות להערכה בשלב זה, לשיקום מי תהום בתחנות התדלוק הנ"ל, על פי הנחיות רשות המים. עלויות השיקום האמורות נכללות במסגרת הסכומים שבהסדר עם המשרד להגנת הסביבה.

יצוין כי ייתכן שהחברה תידרש לבצע השקעות ולהוציא הוצאות כספיות בהיקפים רחבים יותר מהמפורט לעיל, בקשר ל- 11 תחנות התדלוק בהן נדרשת החברה לטפל בזיהום במי תהום ו/או בקשר ליתרת תחנות התדלוק, כאמור לעיל, זאת בשל העדר וודאות לגבי היקף הזיהום במי התהום (בתחנות התדלוק שבבדיקה) ורמת הניקיון שתידרש על ידי הרשויות לצורך קבלת אישור בדבר סיום השיקום.

עבודות השיקום ברוב תחנות התדלוק בהן התגלה זיהום במי התהום, ושהחברה פועלת לשיקומן (11 תחנות תדלוק), החלו כבר בשנים 2003-2008 ועיקר עלויות השיקום הוצאו בשנים אלו. ההפרשה הקיימת בדוחותיה הכספיים של החברה לשיקום מי תהום בתחנות התדלוק הללו מייצגת את יתרת עלויות השיקום שטרם הוצאו וזאת, בהתבסס על הערכות וחוות דעת המומחים והיועצים, כאמור לעיל.

בנוסף, במספר תחנות תדלוק, שהוקמו לפני כניסת תקנות המים לתוקף, נמצא זיהום קרקע ברמות שונות. החברה פועלת לפנות את הקרקע ו/או לשקם את הקרקע בסביבת תחנות תדלוק אלו. החברה מעריכה את עלויות השיקום של תחנת תדלוק במקרה של זיהום קרקע בלבד (ללא זיהום מי תהום) כלא מהותיות. עלויות השיקום האמורות נכללות במסגרת הסכומים שבהסדר עם המשרד להגנת הסביבה.

החברה מקיימת פוליסה לביטוח אחריות כלפי צד שלישי, עם גבול אחריות לכל מקרה ביטוח בסך 100 מיליון דולר ארה"ב (אך במצבר ביחס לחבות המוצר), שמבטחת, בין היתר, את חבות החברה על פי דין בשל פגיעה גופנית ו/או נזק לרכוש מוחשי הנגרמים עקב זיהום תאונתי ובלתי צפוי. החברה אינה מקיימת ביטוח המבטח חבות כלשהי הנובעת מזיהום שאינו פתאומי ובלתי צפוי, כדוגמת הזיהומים המפורטים בסעיף זה לעיל.

3.17.5. הליכים משפטיים ומנהליים ועלויות סביבתיות שהוצאו או יוצאו בגינם

3.17.5.1. הסדר עם המשרד להגנת הסביבה בנושא טיפול בזיהום קרקע ומים

כמפורט בסעיף 3.17.4 לעיל, הגיעה החברה להסדר עם המשרד להגנת הסביבה בנוגע לשיקום זיהומים בתחנות התדלוק.

3.17.5.2. מערכת מישוב אדים

החברה התקינה בכל תחנות התדלוק מערכת מישוב אדים מסוג STAGE (I), כנדרש על פי רישיון העסק שניתן לתחנות התדלוק. מערכת מישוב אדים STAGE (I) מונעת פליטת אדי בנזין ממכלי תחנת התדלוק בעת אספקה ממכליות כביש.

כמו כן, בעקבות דרישת המשרד להגנת הסביבה והרשויות המקומיות (שאף עוגנה כתנאי נוסף בחלק מרישיונות העסק של תחנות התדלוק), סיימה החברה בחודש אפריל 2017 להתקין בתחנות התדלוק בהן היא מחויבת מערכת מישוב אדים STAGE (II), שמטרתה למנוע פליטת אדי בנזין בעת תדלוק כלי רכב.

בחודש אוגוסט 2017 פורסמו תקנות אוויר נקי (מניעת זיהום אוויר מתחנות דלק), התשע"ז-2017 (להלן: "**התקנות**"), המעגנות בין היתר את דרישת המשרד להגנת הסביבה ברישיונות העסק לפעול למניעת פליטת אדי בנזין מתחנות תדלוק באמצעות התקנת מערכות מישוב אדים מסוג Stage (I) ו- Stage (II) (להלן: "**מערכות מישוב האדים**"); הוראות לניטור; הוראות לביצוע בדיקת אטימות; הוראות לביצוע תחזוקה וטיפול בתקלות במערכות מישוב האדים (לרבות חובה להשבית משאבת דלק שמערכת מישוב האדים המחוברת אליה לא תקינה במשך תקופה העולה על 7 ימים).

התקנות קובעות כי הפעלת תחנת תדלוק ללא מערכות מישוב האדים מהווה זיהום חזק או בלתי סביר.

כמו כן, התקנות קובעות כי פליטת אדי דלק מתחנת תדלוק הגורמת לריח, מתמשך או חוזר ונשנה, של דלק מחוץ לתחום תחנת התדלוק מהווה ריח חזק או בלתי סביר.

כאמור לעיל, החברה סיימה להתקין את מערכות מישוב האדים Stage (II) בתחנות התדלוק בהן היא מחויבת בהתקנתן (לאחר שהשלימה לפני שנים את התקנת מערכות מישוב האדים Stage (I)).

3.17.5.3. הליכים משפטיים פליליים שהסתיימו

בשנת 2019 לא התנהלו ולא הסתיימו הליכים משפטיים פליליים כנגד החברה בתחום איכות הסביבה.

3.17.5.4. כתבי אישום תלויים ועומדים

נכון למועד פרסום דוח זה, לא קיימים כתבי אישום תלויים ועומדים כנגד החברה בתחום איכות הסביבה.

3.17.5.5. הליכים אזרחיים תלויים ועומדים

בחודש יוני 2015 הוגשה כנגד 11 נתבעים, ובהם החברה וחברה בת בבעלותה המלאה, תביעה ובקשה להכיר בתביעה כייצוגית, בגין טענה לכאורה לזיהום אוויר במפרץ חיפה ולנזקים הנגרמים כתוצאה ממנו לאוכלוסיית מפרץ חיפה. לפרטים נוספים ראה סעיף 7.8 להלן.

בחודש יולי 2019 הוגשה כנגד 30 נתבעים, ובהם החברה וחברה בת בבעלותה המלאה, תביעה ובקשה להכיר בתביעה כייצוגית, בטענה כי פליטות חומרים מזהמים גרמו לתחלואה עודפת בנפת חיפה בסרטן ריאה וב-NHL. לפרטים נוספים ראה סעיף 7.8 להלן.

אין הליכים אזרחיים מהותיים נוספים תלויים ועומדים כנגד החברה בתחום איכות הסביבה.

3.17.5.6. הליכים אזרחיים שהסתיימו

בשנת 2019 לא הסתיימו הליכים אזרחיים מהותיים כנגד החברה בתחום איכות הסביבה.

3.17.6. מדיניות החברה בניהול סיכונים סביבתיים ואמצעים הננקטים להפחתת הסיכונים הסביבתיים

לענין מדיניות החברה בניהול סיכונים סביבתיים והאמצעים הננקטים על ידה להפחתת הסיכונים הסביבתיים ראה סעיף 7.7.3 להלן.

3.17.7. סכומים שנפסקו, הפרשות ועלויות סביבתיות

בשנת 2019 נפסקו סכומים שאינם מהותיים כנגד החברה במסגרת הליכים משפטיים בתחום איכות הסביבה.

בשנת 2019 הסתכמו ההשקעות והעלויות הסביבתיות של החברה בתחום פעילות הקו"מ, לרבות עלויות השיקום בתחנות התדלוק בהן התגלה זיהום מי תהום, בסכום של כ- 16 מיליוני ש"ח (לא כולל השקעות בהקמת תחנות תדלוק חדשות בהתאם לדרישות איכות הסביבה), מתוכם כ- 8 מיליוני ש"ח הוצאו לצורך מניעת פגיעה בסביבה וכ- 8 מיליוני ש"ח הוצאו לשיקום תחנות תדלוק שנמצא בהן זיהום.

כאמור לעיל, החברה מבצעת הפרשה מתאימה, בהסתמך על הערכת מומחים ויועצים בתחום איכות הסביבה, כאשר נדרש שיקום של זיהום מי תהום בתחנת תדלוק. יתרת ההפרשות לטיפול בשיקום מי תהום ליום 31 לדצמבר 2019, הסתכמה בסך של כ- 1 מיליון ש"ח.

להלן פירוט עלויות סביבתיות צפויות לשנת 2020 ועלויות צפויות בשנים שלאחר מכן בתחום איכות הסביבה במגזר הקמעונאות והמסחר:

תחזית ממוצעת בשלוש שנים שלאחר מכן (מדי שנה) במיליוני ש"ח	תחזית 2020 במיליוני ש"ח	2019 בפועל במיליוני ש"ח	
9	9	8	עלויות מהותיות
8	8	8	השקעות מהותיות
17	17	16	סה"כ במיליוני ש"ח

הואיל ולחברה כ- 180 תחנות תדלוק ותיקות שנבנו בהתאם לסטנדרטים שהיו נהוגים טרם כניסת תקנות המים לתוקף, והואיל והידע המצטבר כיום מלמד שהסטנדרטים שהיו נהוגים באותה תקופה אינם יכולים להבטיח שלא נגרם נזק לקרקע ו/או למים, אין ביכולת החברה להעריך האם איזו מתחנות התדלוק הותיקות שלה גרמה בעבר לזיהום קרקע או מים בסביבתה בשל דליפה כלשהי. למיטב הערכת החברה, אם וככל שהחברה תידרש לבצע השקעות בשל זיהומים כאמור, השקעות אלו עלולות להיות בסכומים מהותיים לחברה, שכן האומדן המוערך לשיקום זיהום מי תהום הינו כחצי מיליון דולר לתחנת תדלוק אחת והאומדן המוערך לשיקום קרקע מזהמת הינו בין 100,000 ש"ח לבין 400,000 ש"ח לתחנת תדלוק אחת.

הנזקים העלולים להיגרם לצדדים שלישיים כתוצאה מהיבטי איכות הסביבה, הכרוכים בפעילות מתחמי התדלוק, עלולים להיות בהיקפים כספיים משמעותיים, ויכולים לחשוף את הקבוצה לתביעות בסכומים מהותיים.

יצוין, כי העלויות הצפויות בתחום איכות הסביבה, כמפורט לעיל, הינן מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוססות בין השאר, על הערכות החברה. ייתכן כי העלויות וההשקעות בפועל יהיו שונות, באופן משמעותי מהמצוין לעיל, כתוצאה מסיבות שונות וביניהן: הצבת דרישות נוספות ו/או סיכומים נוספים ו/או אחרים עם המשרד להגנת הסביבה, שינויים בדיני איכות הסביבה, לרבות בעקבות כניסת הצעת חוק שיקום קרקעות לתוקף, הגברת/הקטנת הפיקוח של דיני איכות הסביבה ועוד.

3.18. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד בתחום הפעילות

להלן יתוארו ההוראות העיקריות המטילות מגבלות ופיקוח על תחום הקמעונאות והמסחר. יצוין כי ההוראות המפורטות להלן אינן מהוות רשימה ממצה של הוראות החוק והתקינה החלות על החברה.

3.18.1. אישור המכס והבלו

חוק הבלו על הדלק, התשי"ח-1958 (להלן: "**חוק הבלו**") קובע, כי לא ייצר אדם דלק ולא יעסוק במכירתו, אלא אם קיבל רישיון לכך מאת מנהל המכס והבלו. "יצור" מוגדר כמגוון פעולות הקשורות בדלק, לרבות החזקת דלק לשם מסחר בו בסיטונות. לחברה הוצא רישיון יצור כאמור והיא פועלת לחדשו מדי שנה. לפי הוראות חוק הבלו, דלק המיוצר בישראל חב בבלו (למעט דס"ל לתעופה). סכום הבלו נקבע בצו המוצא על-ידי שר האוצר. על-פי צו הבלו על דלק (פטור מחובת קבלת רישיון ואישור), התש"ך-1960, נקבע פטור מקבלת רישיון יצור, בין היתר, ליצרנים ומחזיקים של דלק שקיבלו את הדלק, לאחר שהבלו שולם בגינו, וזאת בהתקיים תנאים מסויימים. לפרטים נוספים ראה סעיף 2.2.7 לעיל.

3.18.2. אישור לפעול כחברת דלק והחזקת מלאי חירום

בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2001), התשס"א-2001 (להלן: "**חוק ההסדרים**"), נקבע כי חברת דלק תירשם לפני תחילת עיסוקה במרשם המנוהל על ידי מנהל מינהל הדלק ותוכל לעסוק בעיסוקה כל עוד היא רשומה במרשם. חברת דלק מוגדרת בחוק ההסדרים כחברה העוסקת בזיקוק ו/או ביצוא ו/או ביבוא ו/או בשיווק של דלק ו/או במתן שירותי תשתית של דלק. החברה רשומה במרשם מנהל מינהל הדלק.

בחוק ההסדרים נקבעה, בין היתר, החובה על חברת דלק לרכוש על חשבונה ולהחזיק עבור מדינת ישראל מלאי דלקים לסוגיו כמלאי חירום בטחוני, כפי שייקבע על ידי שר האנרגיה, בהתייעצות עם שר הביטחון והאוצר (להלן: "**מלאי חירום בטחוני**").

מכח חוק ההסדרים הותקנו תקנות ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2001) (החזקת מלאי ומלאי בטחוני של דלק), התשס"א-2001.

בכון למועד דוח זה, החברה אינה נדרשת להחזיק מלאי חירום בטחוני. ככל והחברה תידרש להחזיק מלאי חירום בטחוני בכמות משמעותית יכולה להיות לכך השפעה על סעיף המימון בדוחות הכספיים של החברה, שבשלב זה אינה ניתנת להערכה.

3.18.3. ספק מוכר למשרד הביטחון

פז אושרה כספק מוכר על ידי הוועדה המשרדית לאישור ספקים מוכרים למשרד הביטחון.

3.18.4. הגבלות על תכנון והקמה של תחנות תדלוק

הליך הרישוי וההקמה של תחנות תדלוק מוסדר במספר רב של חוקים, שהעיקריים שבהם הינם:

על פי חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (להלן: "**חוק התכנון והבניה**") כל בניה ו/או שימוש בקרקע טעונים היתר. לעתים קרובות כרוך היתר בנייה לתחנת תדלוק גם בשינוי הייעוד של הקרקע.

מכוחו של חוק התכנון והבניה אישרה המועצה הארצית לתכנון ולבניה את תוכנית המתאר הארצית לתחנות תדלוק תמ"א 18, התשמ"ו-1986 (להלן: "**תמ"א 18**"), הקובעת, בין היתר, תנאים וקריטריונים להקמתן של תחנות תדלוק תוך מניעת מפגעים בטיחותיים, תחבורתיים וסביבתיים; מרחקים מינימליים בין תחנות תדלוק; מרחק מזערי בין מיכלי הדלק ובין משאבות התדלוק לבין בנייני מגורים ומבני ציבור; ומרחק מזערי של תחנות תדלוק מצומת או ממחלף.

על פי תיקון מס' 4 לתמ"א 18 מוסמכות הוועדות המקומיות לתכנון ולבניה לאשר הקמת תחנות תדלוק בכל איזור בנוי, לרבות הקמת תחנות לתדלוק בגפ"מ ובגז טבעי דחוס (גט"ד), באיזור המיועד למגורים, למשרדים, למסחר ועוד (בעוד שקודם לכן הסמכות של הוועדות המקומיות היתה באיזורי תעשייה או איזורים משולבים לתעשייה ולמסחר). כמו כן מאפשר תיקון מספר 4 לתמ"א 18 להקים תחנות תדלוק זעירות אשר דורשות השקעה הוגנת נמוכה יותר להקמתן, מההשקעה הנדרשת כיום להקמתן של תחנות תדלוק ציבוריות.

במקרים בהם, על מנת להקים תחנת תדלוק, יש לערוך שינוי יעוד של המקרקעין עליהם תוקם תחנת התדלוק, ובמקרים בהם נקבעו הוראות מפורשות בענין הקמת תחנת תדלוק בתוכנית מתאר מחוזית, דרושים בנוסף לאישור הוועדה המקומית לתכנון ולבניה והוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, אישורים ורשיונות למתן היתר ו/או לרישוי של תחנת התדלוק, כגון: אישור משרד התחבורה, אישור מכבי אש, אישור נציבות המים, אישור המשרד להגנת הסביבה, אישור משרד הבריאות, אישור הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית (כשתחנת התדלוק מוקמת על קרקע חקלאית) וכיו"ב.

הגבלות על הפעלת תחנת תדלוק

3.18.5.

הפעלת תחנת תדלוק מחייבת קבלת רישיון עסק בהתאם לחוק רישוי עסקים. על פי צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשנ"ה-1995, תחנת תדלוק, הינה עסק הטעון רישוי לפי חוק רישוי עסקים. לצורך קבלת רישיון עסק לתחנת תדלוק יש לקבל, בין היתר, את אישורם של הגורמים העיקריים הבאים: משטרת ישראל, המשרד להגנת הסביבה, משרד הכלכלה, שירותי הכבאות ואישור הוועדה הרלבנטית לתכנון ולבניה. מכוח חוק רישוי עסקים הותקנו תקנות רישוי עסקים (אחסנת נפט), התשל"ז-1976 (להלן: "**תקנות רישוי עסקים**"), שקובעות, בין היתר, כי מתקן לאחסנת נפט, בכמויות העולות על הקבוע בתקנות רישוי עסקים, כולל תחנת תדלוק ציבורית או פנימית או חוות מיכלי דלק או גפ"מ, טעון רישיון מאת המפקח הראשי הממונה על-ידי שר הכלכלה. אחסנת הנפט תיעשה על-פי תנאי הרישיון ובהתאם לתקנות רישוי עסקים. בנוסף, קובעות התקנות מפרטים טכניים לאופן בניית המיכלים בתחנות תדלוק ציבוריות ופנימיות ובחוות מיכלים.

הפעלת חנויות נוחות במתחמי התדלוק ובמתחמים הקמעונאיים מחייבת אף היא קבלת רישיונות נפרדים (כך לדוגמא, לחנויות נוחות נדרש, בין היתר, אישור משרד הבריאות).

על-פי תקנות רישוי עסקים (מפעלים מסוכנים), התשנ"ג-1993, עסק, אשר בו מאחסנים, מייצרים, מעבדים או מוכרים חומרים מסוכנים, טעון רישיון מיוחד לכך ועל אותו עסק לעמוד בהוראות בטיחות הקבועות בחוק או מכוחו.

על פי צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשע"ג-2013 והתיקון לו (להלן: "**הצו**"), תוקף רישיון עסק לתחנות תדלוק הינו למשך 5 שנים ותוקף רישיון עסק לבית אוכל הינו למשך 10 שנים.

בחודש אוקטובר 2015 פורסמו מפרטי רישוי אחידים, בין היתר, לתחנות תדלוק ולבתי אוכל. תחולת הוראות המפרטים האחדים, לגבי עסקים שביום פרסום המפרטים האחדים לא היה להם רישיון עסק קבוע או זמני, הינה מחודש אוקטובר 2015, ולגבי עסקים שביום פרסום המפרטים האחדים היה להם רישיון עסק קבוע או זמני, הינה מסוף חודש דצמבר 2018.

לענין הצעת חוק רישוי סביבתי משולב, התשע"ה-2015 ראה סעיף 3.17.3.1 לעיל.

למרבית תחנות התדלוק הציבוריות וחנויות הנוחות Yellow, המופעלות על-ידי פז, הוצאו רישיונות עסק או היתרים זמניים. ביחס לתחנות התדלוק וחנויות הנוחות Yellow האחרות, פועלת החברה להוצאת רישיונות עסק או היתרים זמניים.

3.18.6. הגבלות על מיקום תחנות תדלוק

בחוק משק הדלק (קידום התחרות), התשנ"ד-1994, נקבע כי חברת דלק לא תתקשר בחוזה להקמת תחנת תדלוק או בחוזה בלעדיות (למעט חוזה בלעדיות המתייחס לתחנת תדלוק המצויה במקרקעין שבבעלות חברת הדלק או בחכירה של חברת הדלק מרשות מקרקעי ישראל) אם במרחק אווירי של 1 ק"מ (בדרך עירונית) או 10 ק"מ לאורך כבישים (בדרך אחרת), מהמקום שבו נמצאת או תוקם תחנת התדלוק, נמצאת תחנת תדלוק אחרת, שבה נמכר דלק של אותה חברת הדלק. הוראה זו בתוקף עד ליום 29 ביולי 2021. בנוסף, נקבעו בתמ"א 18, הוראות לענין מרחק מזערי בין תחנות תדלוק לבין מגורים ומוסדות ומרחק מזערי מצומת או ממחלף. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.18.4 לעיל.

לפירוט המגבלות שהוטלו על החברה מכח תנאי המיזוג של החברה עם פז"א ראה סעיף 3.18.12.2 להלן.

3.18.7. הגבלות ייחודיות בנוגע להקמת תחנות תדלוק פנימיות

ביחס לתחנות תדלוק פנימיות, הממוקמות בקיבוצים או במושבים, קובעת הוראת האגף החקלאי ברשות מקרקעי ישראל, כי ניתן להקים בתחום משבצת ישוב חקלאי נקודת תדלוק פנימית שאיננה מסחרית (שמטרתה לשרת רכבים חקלאיים של האגודה ורכבים שבבעלות האגודה), ללא תשלום לרשות מקרקעי ישראל, וזאת בכפוף לתנאים מסויימים. הקמת תחנות תדלוק פנימיות טעונה היתרי בנייה ואישורי הפעלה.

בשנים האחרונות פנתה רשות מקרקעי ישראל לקיבוצים ולמושבים בדרישה להסדיר את השימוש המסחרי שנעשה בתחנות תדלוק פנימיות, מעבר למכירת דלקים לרכבים חקלאיים של האגודה ולרכבים בבעלות האגודה. ההסדרה כוללת גביית דמי חכירה, כמקובל לגבי תחנות תדלוק ציבוריות וכן תשלום דמי שימוש בגין העבר. להערכת החברה, אכיפת מדיניות זו על ידי רשות מקרקעי ישראל עשויה להביא לצמצום כמויות הדלקים הנמכרים בתחנות התדלוק הפנימיות ולהגדלת הכמות הנמכרת בתחנות התדלוק הציבוריות. הואיל ופריסת תחנות התדלוק הציבוריות של החברה היא הרחבה ביותר, להערכת החברה, לא צפויה להיות לכך השלכה שלילית על עסקי החברה.

3.18.8. הגבלות על מחירי המכירה של מוצרי הנפט

3.18.8.1. פיקוח על מחירי המוצרים בתחום הפעילות

בעקבות פיצול בז"ן ובהתאם לצו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מרביים למוצרי נפט בשער בז"ן) (תיקון), התשס"ו-2005, ביום 1 בינואר 2007 הוסר הפיקוח על מחירי מוצרי הנפט בשער בתי הזיקוק, פרט לפיקוח על רווחיות גפ"מ (למעט על גפ"מ שאינו מכיל מרקפטן - גז ללא ריח) ועל מחיריהם של מוצרי הנפט שלמעלה מ- 50% מהיקף צריכתם בשוק המקומי נמכרים על ידי אחד מבתי הזיקוק ובמקביל פחות מ- 15% מהיקף צריכתם בשוק המקומי נמכרים על ידי בית הזיקוק השני.

מחירו של בגזין 95 אוקטן, הנמכר ללקוחות בתחנות התדלוק, מפוקח מכוח צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מרביים בתחנות תדלוק), התשס"ב-2002 (להלן: "**צו הפיקוח**" או "**המחיר המרבי**", לפי הענין).

בחודש יולי 2012 פורסם צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (החלת החוק על סולר לתחבורה וקביעת רמת פיקוח), התשע"ב-2012, המחיל על סולר לתחבורה פיקוח ברמת דיווח על רווחיות ומחירים לפי פרק ז' לחוק הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996.

3.18.8.2. על פי צו הפיקוח, המחיר המרבי לבגזין 95 אוקטן, בתחנות תדלוק ציבוריות, שווה לסכום המצטבר של הרכיבים הבאים:

- (א) רכיב שער בית הזיקוק - המחיר הממוצע של בנזין 95 אוקטן שנקבע לפי 5 ימי פרסום ב - Platts European Marker Scan Cargoes (להלן: "**פלאטס**") של מחירי Genova/ Lavera Cargoes C.I.F Med Basis, שהאחרון שבהם קדם בשני ימי עבודה ליום עדכון המחירים כאמור להלן, בתוספת או בניכוי סכומים כמפורט במסמך הקרוי "מבנה מחיר", שמפיץ מינהל הדלק לחברות הדלק. לא פורסם בפלאטס מחירו של בנזין 95 אוקטן, יקבע מינהל הדלק, באישור שר האנרגיה, את המחיר המירבי בהתחשב במחירו של מוצר דומה (להלן: "**רכיב שער בנזין**").
- (ב) בלו - על פי חוק הבלו על דלק, התשי"ח-1958 (ראה סעיף 2.2.7 לעיל) וכל מס אחר המוטל על פי דין (להלן: "**רכיב המיסים**").
- (ג) סל הוצאות שיווק בנזין 95 אוקטן - שנקבע בצו הפיקוח בגין מכירת בנזין 95 אוקטן בשירות עצמי בתחנת תדלוק של חברת דלק (להלן: "**סל ההוצאות**").
- (ד) מס ערך מוסף - כמשמעותו בחוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1965 (להלן: "**רכיב המע"מ**").
- 3.18.8.3. בנוסף, בבנזין 95 אוקטן, הנמכר בשירות מלא (דהיינו, במשאבה המיועדת לתדלוק על ידי עובדי תחנת התדלוק), מותר לגבות בנוסף למחיר המרבי את הרכיבים הבאים:
- (א) תוספת תשלום בעד שירות מלא בסכום שנקבע בצו הפיקוח (להלן: "**תוספת בעד שירות מלא**"); התוספת בעד שירות מלא לא תגבה מרכב הנושא תו נכה.
- (ב) תוספת בעד מכירת בנזין בתחנות תדלוק בין השעות 20:00 ל- 06:00 ובימי המנוחה, כמשמעותם בסעיף 18א (א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948 וביום העצמאות, כמשמעותו בחוק יום העצמאות, תש"ט-1949.
- על פי צו הפיקוח, המחיר המרבי של בנזין 95 אוקטן יעודכן לפי הצטברות העדכונים כדלקמן:
- (א) רכיב שער בנזין - ביום העבודה הראשון בכל חודש;
- (ב) רכיבי המיסים ורכיב המע"מ - כעדכונם, מזמן לזמן, על פי דין;
- (ג) רכיב סל ההוצאות והתוספת בעד שירות מלא.
- נכון למועד פרסום דוח זה, בהתאם לצו הפיקוח, קיימת חובה לפיה בכל תחנות התדלוק לפחות שליש מהמשאבות תהיינה בשירות עצמי. מינהל הדלק פירסם כי בכוונתו לשנות את צו הפיקוח, ולדרוש להעלות את אחוז המשאבות בשירות עצמי בכל תחנה ל- 75%. החברה מעריכה כי ככל שהתיקון לצו יאושר, השינוי יגדיל את כמות התדלוקים בשירות עצמי ובוחנת את המשמעויות של תיקון הצו כאמור.
- המידע האמור לעיל, בדבר ההשפעה הצפויה של תיקון צו הפיקוח על כמות התדלוקים בשירות עצמי הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. יתכן שבפועל התממשותו תהיה שונה ממה שהחברה צופה במועד דו"ח זה, בין היתר, כתוצאה מהפעולות בהן החברה מתכוונת לנקוט כאמור לעיל, ממידת הצלחת החברה לנקוט בהן או משינויי רגולציה נוספים.
- ביום 30 באפריל 2018 הומצאו לחברה החלטת וועדת המחירים במשרד האנרגיה (להלן: "ההחלטה"), וצו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מרביים בתחנות תדלוק), (תיקון) התשע"ח - 2018 (להלן: "הצו") הקובעים, בין היתר, כי:
- (א) מרווח השיווק לליטר בנזין 95 לתדלוק עצמי (להלן: "מרווח השיווק") יעמוד על סך של כ - 55.6 אג' לליטר (לא כולל מע"מ) - ירידה של כ - 4.7 אג' לליטר (לא כולל מע"מ) בחישוב שנתי, לעומת מרווח השיווק שהיה ידוע ערב פרסום הצו;

(ב) מרווח השיווק יעודכן על פי סל תשומות שהומלץ על ידי הוועדה - במקום הצמדת מרווח השיווק למדד המחירים לצרכן ערב פרסום הצו [כך, בין היתר, החל מיום 1 בספטמבר 2018 יוטל מקדם התייעלות שנתי של 0.39% (לעומת מקדם ההתייעלות שנתי ערב התיקון לצו שהיה 1%)]. מועדי העדכון שונו והם יהיו מידי מרץ וספטמבר (במקום מידי אפריל ומאי). בהתאם, מרווח השיווק נכון ליום 31.12.2019 עמד על 55.8 אג' לליטר.

(ג) התוספת בעד שירות מלא לליטר בנזין 95 תעמוד על סך של 21 אג' לליטר (כולל מע"מ) - העלאה של כ-1 אג' לליטר (כולל מע"מ) לעומת התוספת הידועה ערב פרסום הצו;

(ד) מחיר בנזין 95 בשער בתי הזיקוק (מחיר CIF) יתורגם לשקלים לפי שער החליפין היציג שיתפרסם על ידי בנק ישראל ביום שקדם לשני ימי העבודה האחרונים לפי יום העדכון, מוכפל במקדם בגובה 1.009;

(ה) כן החליטה ועדת המחירים לבחון האם יש מקום לשינויים רגולטוריים באופי הפיקוח על מחיר בנזין 95 כגון: הסרה מפיקוח של עמלת השירות בעד תדלוק מלא, בחינת החרגת פיקוח על תחנות תדלוק חדשות, שיטת פיקוח אחרת במקטעים שונים של מחירי הדלק וכו'. לאחר מכן, הנושא יובא לדיון בפני ועדת המחירים.

לפרסום ההחלטה והצו קדמו הליכי בדיקה ושימוע של משרד האנרגיה מול חברות הדלק שהתקיימו במהלך 2017-2018 על בסיס טיוטת דוח ייחוס עלויות למרווח השווק של בנזין 95 שנערך על-ידי משרד האנרגיה.

ההחלטה והצו פגעו וצפויים לפגוע לרעה בתוצאותיה הכספיות של החברה. החברה פעלה ופועלת למזעור הפגיעה האמורה, בין היתר, באמצעות הפחתת הוצאות השיווק בפועל, לרבות הפחתת הנחות, הורדת דמי השכירות, והקטנת עלויות תפעוליות ופעולות להגדלת המכירות.

השפעת ההפחתה במרווח השיווק, על בסיס מכירות בנזין 95 בתחנות התדלוק של החברה בשנה מייצגת, בהתעלם מביצוע התוכנית כאמור לעיל לצמצום ההשפעה של הפחתת מרווח השיווק, הוערכה בחישוב שנתי בקיטון ברווח לפני מס של כ-35 מיליוני ש"ח. יצוין כי על פי הערכות החברה, יישום התוכנית בפועל, צמצם באופן משמעותי את ההשפעה על תוצאותיה הכספיות. יחד עם זאת, ככל שתהיה שחיקה נוספת במרווח השיווק, היא עלולה להקטין את ריווחיות חברות הדלק ממכירת מוצרי נפט ולצד כניסה של אנרגיות חלופיות להנעה היא עלולה לפגוע בריווחיות החברה.

המידע האמור לעיל, בדבר ההשפעה הצפויה של הפחתת מרווח השיווק ביחד עם כניסת אנרגיות חלופיות על תוצאותיה הכספיות של החברה, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. יתכן שבפועל התממשותו תהיה שונה ממה שהחברה צופה במועד דו"ח זה, בין היתר, כתוצאה מהפעולות בהן החברה מתכוונת לנקוט כאמור לעיל, ממידת הצלחת החברה לנקוט בהן, משינויי רגולציה נוספים או מהתפתחויות כלליות במשק בכלל או בענפים בהם פועלת החברה.

לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 30 לאפריל 2018 (אסמכתא מס'- 034344-01-2018).

לפרטים בדבר טיוטת דוח שפרסם משרד האוצר, בדבר מתודולוגיה חדשה של פיקוח על מחירים ראה סעיף 2.2.8 לעיל.

ביום 4 באוקטובר 2018, התקבלה במשרדי החברה פניית מינהל הדלק לשימוע ציבורי בנושא מדיניות הפיקוח על מחיר בנזין 95 בתחנות תדלוק, בשני עניינים: הצורך בפיקוח על תדלוק בשירות מלא והשפעת המחיר המפוקח על יוזמות להקמת תחנות חדשות ועל כמות התחנות החדשות המוקמות בפועל. פז הגישה את עמדתה, לפיה מן הראוי להסיר את הפיקוח על תדלוק בשירות מלא, וכי לא יהיה בכך כדי להשפיע על יוזמות להקמת תחנות תדלוק חדשות. בשלב זה, טרם התקבלה החלטת מינהל הדלק בנושא.

3.18.9. מעבר לתדלוק בגז

לענין המעבר לתדלוק כלי רכב בגז ראה סעיף 3.1.10 לעיל.

3.18.10.

הפעלת מתחמי התדלוק והמסחר והמתחמים הקמעונאיים בשבתות

מרבית מתחמי התדלוק והמתחמים הקמעונאיים של החברה פועלים בימי שבת. על פי סעיף 9 לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951 (להלן: "**חוק שעות עבודה ומנוחה**"), העסקת עובדים יהודים ביום השבת, הכלול במנוחה השבועית על-פי חוק שעות עבודה ומנוחה, טעונה היתר של שר הכלכלה. בנוסף, בחוק שעות עבודה ומנוחה, נקבע בין היתר, כי בימי המנוחה הקבועים כמשמעותם בפקודת סדרי שלטון ומשפט, התש"ח-1948, לא יקיים בעל חנות מסחר בחנותו.

אי קיום הוראות חוק שעות עבודה ומנוחה הינו עבירה פלילית (שבצידה עונש מאסר וקנס) ועבירה מנהלית [שבצידה קנס מינהלי על-פי תקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי - שעות עבודה ומנוחה), התשנ"ח-1998].

קיימים חוקי עזר של רשויות מקומיות, החלים על חלק ממתחמי התדלוק והמתחמים הקמעונאיים של החברה, לפיהם אסורה פתיחת עסקים מסויימים בשבת, בחגי ישראל ובחלק מהמקרים אף בשעות הלילה. החברה רואה בהפעלת תחנות תדלוק בשבת ובחגי ישראל צורך חיוני למשק.

בחודש ינואר 2018 אושר החוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (חוקי עזר בעניין פתיחתם וסגירתם של עסקים בימי מנוחה), התשע"ח-2018 (להלן: "**חוק המרכולים**"). חוק המרכולים קובע כי חקיקת או תיקון חוקי עזר בעניין פתיחתם וסגירתם של עסקים בימי מנוחה יהיו טעונים הסכמה של שר הפנים לצורך פרסום ברשומות, וכי הסכמת שר הפנים תינתן רק אם פתיחת העסקים בימי המנוחה כמוצע בחוק העזר נדרשת כדי לספק צרכים שהם, לדעת השר, צרכים חיוניים. לעניין זה, חוק המרכולים מגדיר "עסקים" כ-כל המוסדות או המקומות המנויים כיום בסעיף 249(20) לפקודת העיריות (נוסח חדש) ובכלל זה חנויות, אך למעט, בין היתר, מסעדות, בתי קפה, בתי תה, בתי משקה וכל מקום אחר שבו מכינים או מגישים מאכלים או משקאות לצריכה במקום, ובהם חנויות בתחנות תדלוק, שנועדו לשרת את משתמשי תחנות התדלוק, שנמצאים בהן מרכזי הפעלה וקופות התשלום של תחנות התדלוק.

בנוסף, לחברה היתר מיוחד להעסקה במנוחה השבועית, לפי חוק שעות עבודה ומנוחה, של עובדים כוננים לתקלות קריטיות, סביבתיות ובטיחותיות בתחנות התדלוק. תוקף ההיתר הינו עד לחודש מרץ 2021.

כמו כן, לחלק מחנויות הנוחות Yellow ניתן רישיון עסק להפעלת "בית אוכל". על פי היתר משנת 1951, העסקת עובדים ב"בית אוכל" מותרת במנוחה השבועית.

עד כה לא היו למגבלות הנובעות מחוק שעות עבודה ומנוחה ומחוקי העזר שמגבילים את הפעלת חנויות הנוחות בימי המנוחה השפעה מהותית לרעה על תוצאותיה העסקיות של החברה, ולהערכת החברה, המבוססת על ניסיון העבר ועל הוראות חוק המרכולים, כאמור לעיל, לא תהיינה למגבלות אלו השפעה מהותית לרעה על תוצאות החברה גם בעתיד.

מידע זה הוא מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. יתכן שלמגבלות האמורות תהיינה השפעה לרעה על תוצאותיה העסקיות של החברה, בין היתר מהסיבות הבאות: שינויי חקיקה והגברת האכיפה, שעלולים להביא לסגירת מתחמי תדלוק ומתחמים קמעונאיים בימי המנוחה (שבתות וחגים).

3.18.11.

תקנות התקן תדלוק אוניברסלי

בהתאם לתקנות משק הדלק (קידום תחרות) (כללים להתקני תדלוק אוטומטיים כלליים), התשע"ב-2011 (להלן: "**התקנות**"), החל מיום 1 בינואר 2019, חברת דלק לא תמכור דלק באמצעות התקן תדלוק שאינו אוניברסלי. חברת דלק לא תסרב סירוב בלתי סביר להתקשר עם לקוח בהסכם לרכישת דלק באמצעות התקן תדלוק אוניברסלי.

החברה התאימה את כל פיות התדלוק בכל תחנות התדלוק של החברה, לתדלוק בהתקן תדלוק אוניברסלי וחדלה להשתמש בתשתיות הפזומט הקיימות.

החברה סבורה כי אבטחת המידע של התקן התדלוק האוניברסלי (של כלל חברות הדלק בשוק) איננה מיטבית, דבר העלול לגרום ללקוחות חברות הדלק נזק.

בשלב זה, אין השפעה מהותית למעבר לתדלוק בהתקני תדלוק אוניברסלים על התחרות, הלקוחות ותוצאות החברה המאוחדות (מעבר להוצאות החברה שהיו כרוכות במעבר), והחברה אינה יכולה להעריך אם תהיה השפעה כזו בעתיד.

3.18.12. הגבלות על פעילות החברה מכח חוק התחרות הכלכלית.

3.18.12.1. הסדרי בלעדיות לרכישת דלקים בתחנות התדלוק.

בשנת 1993 קבע הממונה על התחרות כי הסכמי הבלעדיות ארוכי הטווח בין החברות פז, דלק וסונול לבין מפעילי תחנות תדלוק, שאינן בבעלותן הבלעדית של חברות הדלק, מהווים הסדר כובל לא פטור כמשמעותו בחוק התחרות הכלכלית. זאת, בין השאר, משום שהסכמים אלו חוסמים את הדרך בפני חברות דלק חדשות ופוגעים בתחרות.

בשנת 1995 עדכן הממונה את קביעתו, באופן שהחריג מקביעתו תחנות תדלוק לגביהן מתקיים "הסכם חכירה מקובל", זאת מבלי שהדבר ימנע ממפעילי תחנות תדלוק פרטניים לפנות לערכאות משפטיות ולטעון אחרת. "הסכם חכירה מקובל" הוגדר כהסכם חכירה שדמי החכירה המשולמים או תמורה אחרת הניתנת על פיו הינה ריאלית, דהיינו בסכום שאינו נמוך מדמי החכירה אותם גובה רשות מקרקעי ישראל בגין תחנת תדלוק שהיקף מכירותיה דומה. בתחנות תדלוק בהן לא היה "הסכם חכירה מקובל", הוסכם שחברות הדלק יראו את הסדר הבלעדיות והסכם החכירה כאילו פקע. כמו כן קבע הממונה כי במידה וחברת הדלק תתקשר בעתיד בהסכם אספקות עם תחנות תדלוק אלו, אזי תקופת הסכם האספקה הבלעדית לא תעלה על שנה אחת בכל פעם.

חלק מתחנות התדלוק, בהן לא התקיים "הסדר חכירה מקובל", קשורות כיום עם החברה בהסכמי אספקה בלעדית קצרי טווח או שבעלי הזכויות בקרקעות אלו העבירו לחברה את הזכות לנהל ו/או להפעיל בעצמה ו/או באמצעות מי מטעמה את תחנות התדלוק לתקופות קצובות.

לגבי תחנות תדלוק חדשות נקבע, כי תקופת האספקה הבלעדית לא תעלה על 3 שנים. עם זאת, נקבע כי תקופת הסכם אספקה בלעדית, המתייחסת לתחנת תדלוק אשר במסגרת כריתתו התחייבה חברת הדלק לשאת במלוא או כמעט במלוא מימון הקמת תחנת התדלוק, יכולה להגיע ל- 14 שנים ממועד פתיחת שירותי תחנת התדלוק לציבור הרחב. כן נקבע כי תקופת הסכם לאספקה בלעדית המתייחסת לתחנת תדלוק, שבה יבוצעו, במימונה של חברת הדלק, עבודות שיפוץ ו/או עבודות חידוש משמעותיות או שיפורים מהותיים דומים, יכולה להגיע ל- 7 שנים ממועד תחילת האספקה על ידי חברת הדלק. הסדרי הבלעדיות בתחנות התדלוק החדשות יובאו לאישור בית הדין לתחרות ובית הדין לחוזים אחידים.

עוד נקבע, לענין התקשרות חברות הדלק בהסדרים המתייחסים לנכי צה"ל לא יחולו הכללים האמורים ויחולו כללים ייחודיים. כללים כאלו טרם נקבעו.

בחודש מרץ 2017 פרסם משרד האנרגיה "קול קורא" לקבלת התייחסות חברות הדלק ומפעילי תחנות תדלוק לענין הצורך להתערב בהסכמים בין חברות דלק לבין מפעילי תחנות תדלוק שתקופת ההתקשרות שלהם הינה מעל 6 שנים ואשר כוללים תנאים כלכליים מגבילים.

בחודש מאי 2017 העבירה החברה התייחסות ראשונית ל"קול קורא" שפרסם המשרד. במסגרת התייחסותה הראשונית של החברה, טענה החברה, בין היתר, לחוסר סמכות המשרד בסוגיה זו ולהיקף הבחינה שבדעת המשרד לקיים. עד למועד פרסום דוח זה טרם התקבל מענה פורמלי מהמשרד לעמדת החברה.

לפרטים בדבר דוח הרשות לתחרות לענין תחרות גאוגרפית בתחנות תדלוק ראה סעיף 3.18.12.3 להלן.

לענין הליכים משפטיים המתנהלים כנגד החברה על ידי מפעילי תחנות תדלוק בעקבות ההסדר המוסכם ראה סעיף 7.8 להלן.

3.18.12.2. מגבלות שהוטלו על החברה בקשר עם תחנות התדלוק מכח המיזוג של החברה עם פז"א:

תנאי המיזוג בין החברה לבין פז"א קובעים, בין היתר, שבכל אחד מהמקרים המנויים להלן, פז לא תתקשר, במישרין או בעקיפין, בכל הסדר לקבלת, בין היתר, זכות מכח הסכם חכירה או שכירות, זכות החזקה במקרקעין מכח מעמד "בר רשות", זכות דיירות מוגנת, זכות להפעיל את תחנת התדלוק או להשפיע על הפעלתה, זכות מכח הסכם אספקה בלעדית, או כל זכות אחרת המקנה לפז, במישרין או בעקיפין השפעה על רכישה או מכירה של מוצרי נפט בתחנת תדלוק (להלן: "**זכות בתחנת תדלוק**"), אלא אם קיבלה את אישור הממונה על התחרות מראש, שינתן אם ימצא כי אין בהתקשרות כדי להגביל את התחרות:

(א) לגבי תחנות תדלוק שהיו קיימות ביום 27 בספטמבר 2006, ואשר לפז לא היתה זכות בהן (להלן: "**תחנות תדלוק קיימות**"), ולגבי תחנות תדלוק שיוקמו לאחר יום 27 בספטמבר 2006 (להלן: "**תחנות תדלוק חדשות**"), אם תחנות התדלוק הקיימות או תחנות התדלוק החדשות מצויות בשטח המוניציפלי של ירושלים או של תל אביב - יפו. למען הסר ספק, לא נדרש אישור הממונה להתקשרות עתידית בין פז לבין תחנת תדלוק בתל אביב - יפו או בירושלים אשר ביום 27 בספטמבר 2006, היתה לפז זכות בתחנת התדלוק, היינו: תחנת תדלוק שנשאה את סמלי פז בתאריך האמור.

(ב) לגבי תחנות תדלוק קיימות נוספות, ביתר חלקי מדינת ישראל, החל מהמועד בו הוקנו לפז זכויות בחמש תחנות תדלוק קיימות, תביא פז לאישור הממונה על התחרות כל הסדר המקנה לה זכות בתחנת תדלוק קיימת. טרם הוקנו לפז זכויות בחמש תחנות תדלוק קיימות. אישור הממונה יינתן אם ימצא כי אין חשש לפגיעה בתחרות.

(ג) לגבי תחנות תדלוק קיימות ו/או תחנות תדלוק חדשות - תחנת התדלוק סמוכה לתחנת פז. סמיכות משמעה מרחק של ק"מ אחד בקו אווירי בדרך עירונית ומרחק של 10 ק"מ, הנמדד לאורכם של כבישים, בדרך אחרת.

(ד) הגיע שיעור תחנות התדלוק של פז ל- 33% ומעלה מכלל תחנות התדלוק הציבוריות בישראל, תביא פז לאישור הממונה כל הסדר המקנה לה זכות בתחנת תדלוק חדשה. אישור הממונה יינתן אם ימצא כי אין בו להקים חשש לפגיעה בתחרות.

על פי מרשם מינהל הדלק, תחנות התדלוק של פז, מהוות כ- 22% מכלל תחנות התדלוק הציבוריות בארץ.

ההגבלות הנ"ל פגעו וצפויות לפגוע בתכניות ההתרחבות של פז בכל הקשור לתחנות תדלוק חדשות, בעיקר באזור תל אביב - יפו וירושלים.

לפרטים אודות "קול קורא" שפרסם משרד האנרגיה ראה סעיף 3.18.12.1 לעיל.

לפרטים בדבר דוח הרשות לתחרות לענין תחרות גאוגרפית בתחנות תדלוק ראה סעיף 3.18.12.3 להלן.

3.18.12.3. דוח הרשות לתחרות בענין בחינת התחרות הגאוגרפית של תחנות תדלוק

ביום 9 ביולי 2017 התפרסמה טיוטה להערות הציבור של דוח הרשות לתחרות (להלן: "**הרשות**") שעניינו: "תחרות גאוגרפית בתחנות תדלוק: הקשר בין מבנה שוק למחירי בנזין" (להלן: "**הדוח**").

על פי הדוח, מהניתוח של הרשות, עולה לכאורה תמונה כללית של העדר תחרות משמעותית בין ארבע חברות הדלק הגדולות, קיומם של חסמי כניסה גבוהים בדמות רגולציה נרחבת ומחסור בשטחים וקרקעות בהם ניתן להקים תחנות תדלוק עבור שחקנים חדשים.

לאור האמור לעיל, ממליצה הרשות כלהלן:

1. ליצור מתווה הדרגתי לכניסתן של חברות דלק קטנות וחדשות במקום תחנות התדלוק הקיימות - באזורים בהם קיימת ריכוזיות של חברת דלק גדולה כך שחברת דלק גדולה לא תוכל להתקשר בכל סוג של הסכם מבלי לקבל תחילה היתר פרטני מהרשות.

2. באזורים בהם ישנה נוכחות של חברת דלק גדולה אחת, ממליצה הרשות כי המדינה תשקוד במיוחד על איתור קרקעות להקמת תחנות תדלוק חדשות ותקצה אותן לחברות דלק קטנות

3. עמדת הרשות היא שהסכמים של חברות הדלק לענין תחנות תדלוק (לרבות הסכמים לאספקה בלעדית עם מפעילי תחנות והסכמי שכירות במקרקעין) עלולים להיחשב כהסדרים כובלים. הרשות סבורה כי יש לנקוט מדיניות אחידה לגבי הסכמים אנכיים של חברות דלק בנוגע לתחנות תדלוק ולתחום את משך ההתקשרות של הסכמי הבלעדיות לתקופה של עד 3 שנים, למעט הסכמים בהם חברת הדלק נושאת בעלויות שיפוץ תחנת התדלוק או בעלויות ההקמה של תחנת התדלוק, שאז תעמוד תקופת הבלעדיות על עד 6 שנים.

בד בבד ממליצה הרשות לבטל את ההסדרים הפרטניים שנקבעו בצו השכירות (צו מוסכם בין הממונה על התחרות לבין דלק, מחודש נובמבר 2003), בתנאי המיזוג שבין החברה לבין פז"א, מחודש יוני 2006 ובחוק משק הדלק (קידום התחרות), התשמ"ד-1994.

בחודש מרץ 2018 העבירה החברה (במסגרת הליכי שימוע בכתב) את התייחסותה לטיטות הדו"ח וזאת על אף שהרשות לא פרסמה ו/או העבירה לחברה את כל המידע, המסמכים והנתונים העומדים בבסיס הדו"ח.

במסגרת המענה מטעמה, הנתמך בחוות דעת כלכליות ומשפטיות, הצביעה החברה על שורה של שגגות מהותיות בעבודת הרשות, הן ביחס לנתוני הבסיס ששימשו את הרשות, הן ביחס לניתוח הנתונים והן ביחס לממצאים האמפיריים שנתקבלו בגדרם. כמו כן, הצביעה החברה על שורה של פגמים משפטיים בעבודת הרשות ובכלל זה, טענה שבדוח לא מוצג הבסיס המשפטי לחלק מן ההמלצות מרחיקות הלכת הקבועות בו וכן שהמלצות אלו חורגות באופן מהותי מסמכותה של הרשות, בפרט שעה שהן מבקשות לאיין זכויות קנייניות של החברה בחלק מתחנות התדלוק, ללא הסמכה כנדרש ולשיטתה של החברה, אף בניגוד לדין. בנוסף, הצביעה החברה על הפגמים שנפלו בעבודת הרשות, בכל הנוגע להעדר ניתוח לפי חוק התחרות הכלכלית וכן שההמלצות עצמן מנותקות מהניתוח הכלכלי המוצג בדו"ח.

במסגרת שימוע בעל פה שנערך לחברה בחודש יוני 2018, חזרה החברה על טענותיה שפורטו במענה בכתב. טרם התקבלה עמדת הרשות לטענות החברה.

3.18.13. חוק משק הדלק (איסור מכירת דלק לתחנות תדלוק מסוימות), התשס"ה-2004

חוק משק הדלק מטיל איסור על מכירה ואספקת דלקים לתחנות תדלוק ציבוריות, אלא אם היא כלולה ברשימת תחנות תדלוק ציבוריות מורשות, שמפורסמת על ידי מינהל הדלק. ברשימה שפורסמה על ידי מינהל הדלק מופיעות מרבית תחנות התדלוק הציבוריות של החברה (למעט תחנות תדלוק בשטחי יהודה ושומרון, לגביהן החוק לא חל).

3.18.14. מפעל חיוני

החברה ותחנות התדלוק שלה הוכרזו כמפעל חיוני באישור שניתן על ידי משרד הכלכלה. בהתאם לאישור כאמור, במצב חירום, ציי הרכב ומתקני הניפוק והמילוי של החברה מגויסים לטובת המשק לשעת חירום, על מנת לאפשר אספקה סדירה של דלקים וגז. לענין הכרזת פזגז ושרותי-תעופה כמפעל חיוני ראה סעיף 4.18.15 להלן. לענין צו אינטרסים חיוניים שהוצא לפז"א אגב הליכי ההפרטה ראה סעיף 5.18.5 להלן.

3.18.15. איכות הסביבה

לפרטים בדבר מגבלות רגולטוריות בתחום איכות הסביבה ראה סעיף 3.17 לעיל.

3.18.16. חוק הפעלת רכב (מנועים ודלק) (תיקון מס' 3) (הגברת האכיפה במכירת דלק שאינו עומד בדרישות התקן), התשס"ט-2008

על פי החוק, מוטלת חובה על כל מפעיל תחנת תדלוק לבצע לפחות שש בדיקות שנתיות לתקינות הדלק, בכל משאבה, באמצעות מעבדה מוסמכת. החוק מגדיל בצורה משמעותית את הסנקציה שתוטל בגין דלק שאינו עומד בתקן, לרבות אפשרות לצווי סגירה מינהליים, פרסום שמות תחנות תדלוק שמוצריהן נמצאו לא תקינים והחמרה משמעותית בקנסות. לחוק אין השפעה מהותית על פעילותה של החברה, שכן החברה נוקטת באמצעים סבירים וראויים כדי למנוע מכירת דלקים שאינם עומדים בתקן.

3.18.17. צו הפעלת רכב (מנועים ודלק) ניפוק דלק במיכליות, התשס"ח-2007

הצו מטיל אחריות על כל המשתתפים בשרשרת ניפוק מוצרי הנפט - חברת הדלק, מתקן הניפוק, מפעיל תחנת תדלוק וחברת ההובלה - לכך שהמיכליות שמובילות דלק לתחנות תדלוק ציבוריות תהיינה מצוידות בחותם אלקטרוני אשר עומד בתנאים הקבועים בתוספת לצו.

3.18.18. חוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד-2014

ביום 27 למרץ 2014 נחקק החוק לקידום התחרות בענף המזון, התשע"ד-2014. מטרת החוק הינה להגביר את התחרות בענף המזון לשם הפחתת המחירים לצרכן. החוק קובע את מערכת היחסים שבין ספק בכלל וספק גדול בפרט לבין קמעונאי בכלל וקמעונאי גדול בפרט, ובין היתר, אוסר מעורבות של ספק גדול בקביעת מחיר המכירה לצרכן; אוסר על סידור מדפים על ידי ספק גדול אצל קמעונאי גדול; אוסר על ספק גדול להתנות מכירת מצרך ברכישת מצרך אחר; אוסר על ספק להעביר תשלומים לקמעונאי גדול; קובע כי הממונה יפרסם רשימת ספקים גדולים באינטרנט וכן, רשימת ספקים גדולים מאד, לצורך הגבלת שטחי המדף המוקצים לאותם ספקים אצל קמעונאים גדולים; קובע כי הממונה יוסמך ליתן הוראות לקמעונאי גדול לענין מותג פרטי בנסיבות מסוימות; קובע חובות דיווח לממונה של ספקים גדולים וקמעונאים גדולים; קובע כי הממונה יגדיר אזורי ביקוש וקבוצת תחרות לצורך הגבלת פתיחת חנויות על ידי קמעונאי גדול; קובע כי קמעונאי גדול יפרסם לציבור באינטרנט, בנפרד לכל חנות, את המחיר הכולל העדכני לכל מוצר ועוד. החוק קובע עונשי מאסר ועיצומים שונים. על פי חוות דעת משפטית של יועציה המשפטיים של החברה, החברה אינה נכנסת להגדרת קמעונאי גדול במסגרת חנויות הנוחות Yellow.

3.18.19. עבודה מועדפת

בחודש יולי 2017 הופץ תזכיר חוק הביטוח הלאומי (תיקון לוח ח') (להלן: "**התזכיר**") להערות הציבור. במסגרת התזכיר מוצע לתקן את לוח ח' ולהסיר את ענף תחנות הדלק מרשימת העבודות המזכות במענק עבודה מועדפת.

בחודש יולי 2017 העבירו החברה ואיגוד חברות הנפט את עמדתם לתזכיר לפיה, בין היתר, פיזור תחנות התדלוק יוצר הזדמנות תעסוקה לחיילים משוחררים בכל ישוב ומציב להם גם אפשרות לאופק ניהולי. תחנות התדלוק מוגדרות כמפעל חיוני (כחלק ממשק לשעת חירום) וחשוב שיעבדו בהן עובדים ישראלים הכשירים לשירות מעין זה, לרבות חיילים משוחררים. מחסור בעובדים בתחנות התדלוק יפגע בבטיחות וברמת השירות ללקוחות.

החברה אינה יכולה להעריך, בשלב זה, מה תהיה השפעתו של התזכיר, ככל שיאושר במתכונת המוצעת, על מצבת עובדי תחנות התדלוק, על פעילות תחנות התדלוק ועל החברה.

3.18.20. חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק (תיקון מס' 7), התשע"ט-2019

ביום 8 בינואר 2019, נחקק תיקון לחוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק (תיקון מס' 7), התשע"ט-2019 אשר חלקו נכנס לתוקף בחודש מרץ 2019. מטרת התיקון, להקטין את חשיפת הציבור למוצרי עישון ולפרסומות לאותם מוצרים. התיקון בין היתר, קובע איסור כולל על פרסומת למוצרי עישון (למעט רשימת חריגים מצומצמת של פרסומות מותרות); קובע הגבלות ואיסורים נוספים לגבי שיווק מוצרי עישון, ובכלל זה איסור הצגת מוצרי עישון למכירה (למעט בחנויות ייעודיות או בחלק נפרד בחנות שאינו גלוי לעין); הגדלת

שטחי האזהרה שחובה לכלול בפרסומות מותרות ועל גבי אריזות מוצרי העישון; חובה לייצר ולשווק מוצרי עישון בחפיסות ובאריזות אחידות; ואוסר על מכירת מוצרים בעלי ריכוז ניקוטין גבוה.

בהתאם, החל ממרץ 2019 הוסרו שלטי פרסומת למוצרי עישון בחנויות הנוחות Yellow וחל איסור לבצע בחנויות הנוחות פעילות דיילות לקידום מכירות. החל מה- 8 לינואר 2020 מאוחסנים מוצרי הטבק באופן שהם לא גלויים לעיני הלקוחות. הערכת החברה היא ששינוי אריזות מוצרי העישון והסתרתם מעיני הלקוחות עלולים להביא לירידה במכירות מוצרים אלו.

3.19. הסכמים מהותיים בתחום הפעילות

3.19.1. ככלל, בתחום מתחמי התדלוק אין הסכם מהותי אחד ביחס לזכויות במקרקעין ואופן ההפעלה של תחנות התדלוק, אך מערכת ההתקשרויות בקשר לתחנות התדלוק, המפורטת בסעיף 3.1.11 לעיל, הינה מהותית לחברה.

3.19.2. לענין ההסדר בין החברה לבין הממונה על התחרות משנת 1995 ראה סעיף 3.18.12.1 לעיל.

3.19.3. לענין תנאי המיזוג פז - פז"א ראה סעיף 3.18.12.2 לעיל.

3.19.4. ככלל, מערכת התקשרויות החברה עם המובילים והסוכנים השונים של מוצריה חשובה לחברה, ואולם אין הסכם אחד להובלה והפצה שהינו מהותי לחברה. לענין התקשרויות של החברה עם המובילים, המפיצים והסוכנים של החברה ראה סעיפים 3.6.2 ו-3.6.4.1 לעיל.

3.19.5. לענין ההסדר עם המשרד להגנת הסביבה בנוגע לשיקום זיהומים בתחנות תדלוק שהוקמו לפני כניסת תקנות המים לתוקף ראה סעיף 3.17.4 לעיל.

3.19.6. לענין ההתקשרות בין החברה לבין הרשות הפלשתינאית ראה סעיף 3.5.2.2 לעיל.

3.19.7. לענין רכישות החברה מבז"ן ראה סעיף 3.15.2 לעיל וסעיף 4.15.4 להלן.

3.20. הסכמי שיתוף פעולה בתחום הפעילות

בעבר התקשרה פז במיזם שופרסל פיננסים, במסגרתו ניתנו הטבות, בין היתר, ברכישה ברשת שופרסל, ברשת חנויות הנוחות Yellow ובתחנות התדלוק של פז. החברה החזיקה 20% בשותפות. על פי הסכם השותפות לשופרסל בע"מ ניתנה אופציה לקנות את החזקות החברה בשותפות. שופרסל מימשה את האופציה האמורה, ורכשה את זכויות פז במהלך שנת 2018.

חלק רביעי: תחום פעילות תעשיות ושירותים

4.1 מבנה תחום הפעילות ושינויים החלים בו

4.1.1 כללי

מגזר התעשיות כולל את פז-תעשיות המחזיקה, במישרין או בעקיפין בחברות בנות, שהעיקריות בהן הינן: פזגז, פז-שמנים, פזקר, שרותי-תעופה ונכסי-תעופה.

בתחום התעשיות והשירותים עוסק המגזר:

באמצעות פזגז - בשיווק, הפצה ומכירה של גפ"מ לבישול, להסקה, לחימום ולתדלוק כלי רכב המותאמים לגפ"מ, ללקוחות מוסדיים, עסקיים ופרטיים; בשיווק, הפצה ומכירה של מכשירים צורכי גפ"מ (מכשירי הסקה, מחממי מים ומייבשי כביסה) וכן בביצוע הסבות של מפעלים לעבודה באמצעות גז טבעי, בחלקם בגיבוי גפ"מ.

כמו כן, בשנת הדוח, פזגז החלה לשווק גז טבעי למספר מצומצם של מפעלים. לפרטים נוספים בדבר ההסכם שנחתם בין פזגז לבין השותפים בפרויקט תמר ראה סעיף 4.1.2 להלן.

באמצעות פז-שמנים - ביצור, מיחזור, יבוא, שיווק ויצוא של שמנים, כימיקלים וממסים.

באמצעות פזקר - ביצור, שיווק ויצוא של מוצרי איטום ובידוד לענף הבניה; ביצור ושיווק מוצרים לתשתית תחבורתית; ובפיתוח מוצרים חדשים.

בחודש ינואר 2020 הודיעה החברה כי חתמה על מזכר הבנות עם אינרם תעשיות בנייה בע"מ (להלן: "הרוכשת") בקשר עם מכירה אפשרית של כל מניות פזקר המוחזקות במלואן על ידי חברות הקבוצה. תמורת רכישת מלוא השליטה והבעלות בפזקר תשולם במעמד השלמת העסקה ותעמוד על סך כולל של 135 מיליון ש"ח (cash free debt free). הצדדים מנהלים משא ומתן לגיבוש הסכם מפורט, שצפוי להיחתם עד שלושה חודשים ממועד חתימת מזכר ההבנות הנ"ל. השלמת העסקה תהא כפופה, בין היתר, לקבלת אישורי הרשויות הרלבנטיות ולכך שלא יחול שינוי מהותי לרעה במצבה של פזקר עד למועד השלמת העסקה.

מובהר כי המידע בנוגע לאפשרות מכירת מניות פזקר הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. לאור העובדה כי הצדדים מצויים בשלבי מו"מ לצורך גיבושו וניסוחו של הסכם מפורט, בד בבד עם בדיקת נאותות מצד הרוכשת, ומטבע הדברים, ייתכן שהמו"מ הנ"ל לא יתממש לכדי הסכם מחייב או שיתממש באופן שונה מהמתואר לעיל. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי מיום 23 בינואר 2020 (אסמכתא מס' 2020-01-008053).

באמצעות שרותי-תעופה - בשיווק ואספקת דס"ל ובנזין תעופתי ובמתן שירותי תדלוק לחברות תעופה.

באמצעות נכסי-תעופה - באיחסון וניפוק דס"ל ובנזין תעופתי בנתב"ג.

בנוסף, בתחום הפעילות, לקבוצה זכויות במקרקעין שונים ובכללם: מגרש בחיפה בחוף שמן (כ- 100 דונם), עליו ממוקמים חוות מיכלים ומתקן הניפוק של החברה (כ- 56 דונם) ומפעל פז-שמנים (כ- 44 דונם). מגרש באיזור התעשייה אלון תבור (כ- 52 דונם), עליו ממוקם מפעל פזקר. זכויות שחלקן בבעלות וחלקן בחכירה (לדורות) במקרקעין (כ- 23 דונם), עליהם בנויה חוות המיכלים של נכסי-תעופה בנמל התעופה בן גוריון. מגרש (כ- 4 דונם) בראשל"צ, המשמש כחלק מהמרכז הלוגיסטי של פזגז. מגרש (כ- 17 דונם) בקרית אתא, המשמש כמתקן איחסון ומילוי של פזגז. מגרש (כ- 7 דונם) בבאר שבע, המשמש כמתקן אחסון של פזגז. לפרטים נוספים בנושא זכויות במקרקעין של פזגז ראה סעיף 4.11.2.1 להלן.

4.1.2 מכירת גפ"מ, מכשירים צורכי גפ"מ, ביצוע הסבות של מפעלים לעבודה באמצעות גז טבעי ושיווק גז טבעי

פזגז עוסקת בשיווק, הפצה ומכירה של גפ"מ לבישול, להסקה, לחימום ולתדלוק כלי רכב המותאמים לגפ"מ, ללקוחות מוסדיים, עסקיים ופרטיים; בשיווק, הפצה ומכירה של מכשירים צורכי גפ"מ (מכשירי הסקה, מחממי מים ומייבשי כביסה); וכן בביצוע הסבות של מפעלים לעבודה באמצעות גז טבעי, חלקם בגיבוי גפ"מ. כמו כן, פזגז החלה לשווק גז טבעי למספר מצומצם של מפעלים.

מכירת הגפ"מ מבוצעת על ידי פזגז ובאמצעות סוכנים עצמאיים. לפרטים נוספים בדבר שיווק הגפ"מ ראה סעיף 4.6.1 להלן.

פזגז רוכשת את הגפ"מ מפז"א, מבז"ן ומיבוא ישיר מספק יחיד. כמו כן משווקת פזגז גפ"מ אוטומטיבי לתחנות תדלוק. שיווק גז טבעי למספר מצומצם של מפעלים מבוצע על ידי פזגז אותו רוכשת פזגז ממאגר תמר.

בעבר בוצעה חלק מהפעילות הישירה באמצעות חברות בנות של פזגז (סוכנויות גז וחברות העוסקות באביזרים וציוד גז). חברות הבנות האמורות מוזגו בהמשך לתוך פזגז, למעט חברת בת אחת ביום 13 ביוני 2019, נחתם הסכם בין פזגז, האחים יפת (1987) בע"מ ויפת אביזרי גז בע"מ לרכישת מניות האחים יפת (1987) בע"מ ביפת אביזרי גז בע"מ (49%) ע"י החברה. החל ממועד חתימת ההסכם מחזיקה פזגז ב-100% ממניות יפת אביזרי גז בע"מ.

את מכירות הגפ"מ לרשות הפלשתינאית מבצעת פז באמצעות פזגז. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.5.2.2 לעיל.

לענין מכירת גפ"מ על ידי בתי זיקוק וספקי גז על פי תקנות ההקצבות, כהגדרתן להלן, ראה סעיף 4.15.2 להלן.

לענין המגבלה שחלה על פז"א באספקת גפ"מ לפזגז, מכוח תנאי המיזוג בין פז"א לבין פז ראה סעיף 4.18.2 להלן.

בחודש נובמבר 2017 נחתם הסכם לרכישת גז טבעי בין פזגז לבין השותפים במאגר תמר (להלן: **"ההסכם"** או **"מאגר תמר"**, לפי הענין) לשיווק גז טבעי על ידי פזגז ללקוחות מסחריים, עד לתום שנת 2023, בתנאים הקבועים בהסכם. ההסכם כולל מנגנוני פיצוי במקרה של אספקה בחסר, מנגנון תשלום Take or Pay בעבור כמות שנתית מינימלית של גז ועוד. פעילות שווק הגז הטבעי של פזגז הינה בהיקף זניח.

4.1.3 מתן שירותי תדלוק מטוסים, ניפוק, הזרמה, מכירת דס"ל ובנזין תעופתי

שרותי-תעופה עוסקת: במתן שירותי ניפוק, הזרמה ותדלוק מטוסים בנתב"ג, בשדות תעופה פנים ארציים ובמנחתים שונים ברחבי המדינה; במכירת דס"ל / או בנזין תעופתי בשדות תעופה פנים ארציים ובמנחתים שונים ברחבי המדינה; ובמכירת בנזין תעופתי בנתב"ג. כן עוסקת פז, במישרין, במכירת דס"ל ללקוחות שונים בנתב"ג.

בחודש ספטמבר 2015 זכתה שרותי-תעופה במכרז, שפרסמה רשות שדות התעופה (להלן: **"רש"ת"**), לאספקת שירותי תדלוק ושירותים נלווים בנתב"ג (על פי הסכם הרשאה), לתקופה שתסתיים בחודש מרץ 2021. לרש"ת הזכות להאריך את התקופה במספר תקופות נוספות, שמשכן יקבע על ידה בכל פעם, בהודעה בת 60 יום מראש, ובלבד שאורך התקופות הנוספות לא יעלה על 59 חודשים.

בחודש מרץ 2013 זכתה שרותי-תעופה במכרז, שפרסמה רש"ת, למכירת דס"ל, בנזין תעופתי ושירותי תדלוק בשדות תעופה פנים ארציים (להלן: **"שתפ"א"**), לתקופה של 24 חודשים, החל מיום 1 במאי 2013 ועד ליום 30 באפריל 2015. בחודש יוני 2015 חתמו שרותי-תעופה ורש"ת על הסכם להארכת תוקפו של ההסכם, בשינויים שסוכמו בין הצדדים, אשר עמד בתוקפו עד לסגירתו של שדה התעופה שדה דב ביוני 2019. לפני סגירת שדה דב, שירותי תעופה היתה הגורם היחיד שמכר דס"ל ובנזין תעופתי בשתפ"א. ביום 30 ביוני 2019, נסגר שדה התעופה בשדה דב וההסכם עם שתפ"א בא לסיומו. עם סיומו נכנס לתוקף הסכם נשוא מכרז בו זכתה שירותי תעופה בינואר 2017, אשר חל בין השאר גם על שדה התעופה רמון שנפתח במרץ 2019. עיקרי ההתקשרות הם כדלקמן:

1. מתן הרשאה לתפעול חוות מכלי דס"ל למטוסים בשדה התעופה הבינלאומי על שם רמון, שהוקם בתמנע, וזאת החל מהמועד בו יפתח שדה התעופה רמון לפעילות תעופתית מסחרית. בחודש מרץ 2019 החלה הפעלה מסחרית של שדה התעופה רמון כאמור. במסגרת זו הקימה שרותי-תעופה (במימון רש"ת) חוות מכלים זמנית שתשמש את שדה התעופה רמון, עד להפעלתה של חוות מכלים קבועה שתוקם על ידי רש"ת; ו-2. מתן שירותי תדלוק למטוסים בשדות תעופה פנים ארציים, החל מהמועד בו ייסגר שדה התעופה בשדה דב לפעילות תעופה אזרחית (מועד זה חל ב-30 ביוני 2019). תקופת ההתקשרות תסתיים בתום 9 שנים ו-11 חודשים החל מהמועד המוקדם מבין אלה: מועד תחילת מתן השירותים בשדה התעופה רמון או מועד סגירת שדה התעופה שדה דב לפעילות אזרחית ותחילת מתן השירותים בשדות התעופה הפנים ארציים. יציין כי שירותי תעופה רשאית למכור דלקים תעופתיים בשדות התעופה הפנים ארציים, כמו גם חברות אחרות.

התמודדות שרותי-תעופה במכרז בוצעה לאחר שהוועדה לצמצום הריכוזיות, שהוקמה מכוח החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013, קבעה כי אין מקום למנוע או להגביל את השתתפותה של שרותי-תעופה במכרז משיקולים של ריכוזיות כלל משקית.

בעקבות סגירת שדה התעופה שדה דב, חלה ירידה ברווחיות תחום הדס"ל, שאיננה מהותית ברמת החברה.

בחודש נובמבר 2016 זכתה שרותי-תעופה במכרז, שפרסם משרד הביטחון, לאזור שירותי תדלוק בשבעה בסיסים של חיל האוויר. על פי המכרז תספק שרותי-תעופה, בין היתר, שירותי תדלוק לכלי טיס ושירותי אחזקת תשתיות דלק תעופתי. תקופת ההסכם הינה חמש שנים, החל מיום 1 בינואר 2017, עם אופציה של משרד הביטחון להאריך את התקופה בחמש שנים נוספות. כמו כן, למשרד הביטחון אופציה להרחיב את השירותים על פי המכרז לשני בסיסים נוספים של חיל האוויר לחלק מתקופת ההסכם ו/או מתקופת האופציה, כנגד תמורה כספית נוספת.

לקוחותיה של שרותי-תעופה במתן שירותי תדלוק בנתב"ג הם: החברה, חברות דלק אחרות (אשר מוכרות דס"ל לחברות התעופה) וכן חברות תעופה. לקוחותיה של שרותי-תעופה באספקת דלקים, מתן שירותי הובלה ותדלוק הם: חברות תעופה, בתי ספר לטיסה ולקוחות פרטיים. כמו כן, מוכרת שרותי-תעופה דס"ל, בנזין תעופתי ושירותי תדלוק לחיל האוויר, לתעשייה האווירית, למשטרת ישראל וללקוחות במנחתים שונים ברחבי המדינה.

בפסק דין שדחה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד שרותי-תעופה והחברה, לענין סבירות מחירו של בנזין תעופתי, התייחס בית המשפט לשרותי-תעופה כבעלת מונופולין בבנזין תעופתי.

להערכת החברה, אף אם תחשב שרותי-תעופה כמונופול ו/או כבעלת כוח שוק משמעותי לפי חוק התחרות הכלכלית באיזה מתחומי פעילותה, לא תהיה לכך השפעה מהותית על תוצאותיה הכספיות של החברה.

על פי חוק התחרות הכלכלית, על בעל מונופולין מוטלות חובות מוגברות בנושאים כגון איסור ניצול לרעה של מעמדו, מגבלות על מחירי מכירה ועוד. כן, נתונות לממונה על התחרות סמכויות אכיפה ופיקוח מורחבות, על פעילותו של בעל מונופולין.

מחיר בנזין תעופתי מפוקח על פי חוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996. לפרטים נוספים ראה סעיפים 4.1.7.4 ו-4.18.12 להלן.

4.1.4 מכירת מוצרי שמנים, כימיקלים ומוצרים שעברו תהליכי מיחזור

פז-שמנים עוסקת ביצור ו/או ביבוא ו/או בשיווק ו/או ביצוא של: שמנים לתחבורה ותעשייה; מוצרי עזר לרכב; תוספים לדלקים; שמנים ומשחות סיכה לתעשייה; חומרי גלם לתעשיית הדטרגנטים והקוסמטיקה; מוצרי תהליך לתעשיית המתכת; חומרי ניקוי לתעשייה; מונעי אבק; כימיקלים; ממסים; ונוזל בעירה.

מוצרי פז-שמנים מיועדים בעיקר למפעלי תעשייה, מוסכים, ציי רכב, לקוחות מוסדיים ולקוחות עסקיים.

4.1.5 מכירת מוצרי תשתית ואיטום

פזקר עוסקת בעיקר ביצור ו/או ביבוא ו/או ביצוא ו/או בשיווק ופיתוח של: מוצרים מבוססי ביטומן (שהינו אחד מתזקיני הנפט בהליך הזיקוק) ויריעות ביטומניות. מוצרים אלו מיועדים לענף התשתיות והבניה.

בענף התשתיות מוכרת פזקר לקבלני תשתיות ולמפעלי אספלט את המוצרים הבאים: ביטומנים המיועדים ליצור אספלט לסלילת כבישים; אמולסיות ביטומניות המשמשות לסלילה של כבישים חדשים ולחידוש כבישים קיימים; ויריעות ביטומניות לכבישים, המשמשות לאיטום תשתית חרסיתית לצורך מניעת היסדקות של תשתית זו וכן ליישום על כבישים קיימים ותחזוקתם.

לענף הבניה מוכרת פזקר יריעות ביטומניות (המשמשות לאיטום גגות, חניונים ותשתיות) וביטומן מנושף (זפת המשמשת לאיטום גגות). בנוסף, משווקת פזקר ללקוחות בענף הבניה חומרי איטום כמפורט להלן: משחות ביטומניות, משחות פוליאוריתניות, משחות אקריליות, נוזלי איטום וציפוי שונים לגגות ומשטחים, וכן מגוון רחב של מוצרים נוספים המיוצרים על ידה, לרבות משחות איטום מתקדמות למבנים תת קרקעיים, המתבססים על טכנולוגיה ידידותית לסביבה.

למיטב ידיעת החברה, פזקר היא היצרנית היחידה בארץ של יריעות ביטומניות והיא מתחרה עם מספר רב של יבואנים בתחום זה.

פזקר מייצאת מוצרי איטום ומוצרים אחרים.

לפרטים אודות מזכר הבנות בנוגע לאפשרות מכירת חברת פזקר, ראה סעיף 4.1.1 לעיל.

4.1.6 שירותי אחסון והזרמה של דלקים תעופתיים

נכסי-תעופה מספקת, באופן בלעדי, שירותי אחסון והזרמת דלקים תעופתיים בנתב"ג ומספקת שירותי אחזקה מסוימים של צנרת הדס"ל של רש"ת בנתב"ג. פעילותה של נכסי-תעופה בנתב"ג מתבצעת בהתאם להרשאה שניתנה לנכסי-תעופה על ידי רש"ת בשנת 2011 ובתמורה לדמי הרשאה שמשלמת נכסי-תעופה לרש"ת.

בבעלות נכסי-תעופה חווה לאחסון דלקים תעופתיים, דס"ל ובנזין תעופתי, בשטח כולל של כ- 23 דונם בתחומי נתב"ג.

במסגרת הסכם הרשאה בין נכסי-תעופה לבין רש"ת, שהינו תוצאה של גישור שהתקיים בין רש"ת לבין נכסי-תעופה שקיבל תוקף של פסק דין (להלן: "**הסכם ההרשאה**"), הוסדרו, בין היתר: ההרשאה לאחסון הדלקים בחווה שבבעלות נכסי-תעופה בנתב"ג לתקופה של 10 שנים פחות חודש (משנת 2011) עם אופציה של רש"ת להאריך את התקופה; ודמי ההרשאה שישולמו על ידי נכסי-תעופה בגין הרשאה זו. כמו כן, ניתנה לרש"ת אופציה לרכוש את מניות נכסי-תעופה בתנאים ובהליכים שנקבעו בהסכם. רש"ת הודיעה לנכסי תעופה על מימוש האופציה להארכת תקופת ההסכם ב- 5 שנים החל מדצמבר 2020, לרש"ת אופציה להארכת ההסכם ב- 5 שנים נוספות.

המחיר שגובה נכסי-תעופה מלקוחותיה קבוע בצו, מכוח חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.18.12 להלן. צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחיר שירותי תשתית לתדלוק מטוסים בנמל התעופה בן גוריון) (תיקון), התשע"ב-2012, כולל את מלוא דמי ההרשאה שנכסי-תעופה התחייבה בתשלומם לרש"ת על פי הסכם ההרשאה.

במסגרת היתר השליטה בפז"א, הותר לפז להמשיך להחזיק בנכסי-תעופה, וזאת על אף שהפעילות של נכסי-תעופה (בעלת חוות המיכלים בנתב"ג) עשויה להחשב לתשתית חיונית ומשמעותית למשק הדלק. במסגרת צו המיזוג בין פז לבין פז"א, קבעה רשות התחרות, כי על נכסי-תעופה יחולו הוראות פרק ד' לחוק התחרות הכלכלית והחובות החלות על בעל מונופולין לכל דבר וענין, לרבות: איסור על סירוב בלתי סביר לספק את שירותיה; איסור התנית מתן שירותיה בתנאים אשר מטבעם או לפי תנאי מסחר מקובלים אינם נוגעים לנושא ההתקשרות; איסור קביעת תנאי התקשרות שונים לעסקאות דומות; איסור עריכת הבחנה בין לקוחותיה על פי זהותם וכיוצ"ב.

נכסי-תעופה מבצעת בדיקה ובקרה של איכות הדלקים לפני כניסתם למטוס והיא נושאת באחריות, כלפי רש"ת, לאיכות הדלקים עד הגיעם למטוס. מנגד, נכסי-תעופה קיבלה התחייבות מחברות התדלוק, מרקורי תעופה (ישראל) בע"מ ושרותי-תעופה, לשאת באחריות לאיכות הדלקים מנקודות התדלוק למטוסים או מנקודות התדלוק למיכליות חברות התדלוק ועד למיכל המטוס. לפרטים נוספים בדבר גורם הסיכון הכרוך בפעילות זו ראה סעיף 7.11.3.4 להלן.

4.1.7. מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על התחום

4.1.7.1 פגז - בשנים האחרונות ניכרת מגמת החמרה בהסדרה ובפיקוח בתחום הגפ"מ, בעיקר במטרה להגביר את בטיחות המשתמשים והציבור בכללותו ולעודד תחרות וניידות צרכנים בין חברות שיווק הגפ"מ. למימוש מטרת אלו, מטילות הוראות חוק שונות חובות רישוי על כל העוסקים בגפ"מ, לרבות על העוסקים בשיווק, בהובלה ובאחסנה של גפ"מ; ועל העוסקים בהתקנה ובהבטחת תקינות ציוד הגפ"מ, המותקן אצל לקוחות ו/או המושאל ללקוחות (כולל בדיקות תקופתיות) וכן הגבלות על חברות שיווק הגפ"מ במעבר צרכנים בין חברות שיווק הגפ"מ וחובות העוסקות במסירת מידע לצרכנים. לפירוט החקיקה והתקינה בתחום זה ראה סעיפים 4.18.4 עד 4.18.6, 4.18.8 עד 4.18.11 ו- 4.18.15 עד 4.18.22 להלן.

לענין הטלת פיקוח ברמת דיווח על הגפ"מ ראה סעיף 4.18.4 להלן.

לענין תנאי המיזוג בין החברה לבין פז"א ראה סעיף 4.18.2 להלן.

4.1.7.2 על מפעלי פז-שמנים ופזקר חלות הגבלות שונות מכוח חוק רישוי עסקים, דיני איכות הסביבה ובטיחות. לפרטים נוספים ראה סעיפים 4.17 ו- 4.18 להלן.

4.1.7.3 נכסי-תעופה פועלת על פי תקנים בין לאומיים (JIG-JOINT INSPECTION GROUP). המחיר שגובה נכסי-תעופה מלקוחותיה קבוע בצו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירי שירותי תשתית לתדלוק מטוסים בנמל התעופה בן גוריון), התשס"ח-2008 ובתיקון לו, צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירי שירותי תשתית לתדלוק מטוסים בנמל התעופה בן גוריון) (תיקון), התשע"ב-2012. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.18.12 להלן.

4.1.7.4 מחיר בנזין תעופתי, שגובה שרותי-תעופה, מפוקח על פי צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מרביים לבנזין תעופתי בשדות התעופה), התשע"א-2011 והתיקון לו, צו פיקוח על מצרכים ושירותים (מחירים מרביים לבנזין תעופתי) (תיקון), התשע"ג-2013.

מחיר שירותי תדלוק מטוסים, שגובה שרותי-תעופה בנתב"ג, מפוקח על פי צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירי שירותי תדלוק מטוסים בנמל התעופה בן גוריון), התשנ"ו-1996. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.18.12 להלן.

4.1.7.5 לפרטים בדבר מגבלות רגולטוריות בתחום איכות סביבה ראה סעיף 4.17 להלן.

4.1.8 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיות

לפרטים ראה סעיף 3.1.3 לדוח הדירקטוריון.

4.1.9 התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות

4.1.9.1 פגז - ראה שינויים בתחום הרגולציה כמפורט בסעיף 4.18 להלן.

4.1.9.2 פז-שמנים - השיפורים הטכנולוגיים שנעשו בשנים האחרונות על ידי יצרני הרכב השונים, כניסת רכבים חשמליים והיברידיים והגידול בדרישות הרגולטוריות להפחתת פליטות לאוויר, מקטינים את הצריכה של שוק השמנים האוטומטיביים, שאמור היה לגדול כתוצאה מעלייה במספר כלי הרכב בישראל.

בחודש יוני 2019 פורסמו ברשומות תיקונים לצו הבלו על דלק (הטלת בלו) ולצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין. בהתאם לנוסח הצווים המתוקן ימוסו שמני בסיס, ממסים וחומרים נוספים העשויים להחליף סולר לבעירה או לשמש למהילה עם סולר (למעט בעת מכירה למפעל פטור מהגדרתו בצווים). מועד כניסתו המקורי של התיקון לתוקף היה ינואר 2020, בחודש דצמבר 2019 פורסמו ברשומות תיקונים לצו הבלו על דלק (הטלת בלו) ולצו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין המורים על דחית מועד כניסת התיקונים לתוקף לחודש יולי 2020. התיקונים עלולים לפגוע באופן מהותי ברווחיותה של פז שמנים, ובהתאם, פז שמנים בוחנת אפשרויות וחלופות להתמודדות עם השלכותיהם. מאידך, כמפורט לעיל, לתיקונים עשויה להיות השפעה חיובית על פעילות הסחר והזיקוק של החברה.

המידע האמור אודות השפעת הצווים כאמור לעיל, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך.

4.1.9.3. פזקר - עד סוף שנת 2016 היתה צמיחה בענף הבניה ותקציבים רבים הושקעו, בין היתר, בפיתוח תשתיות לתחבורה. החל משנת 2017 (ובמהלך השנים 2018-2019) חלה עצירה בצמיחה.

4.1.9.4. שירותי-תעופה ונכסי-תעופה - מדיניות שמיים פתוחים מגדילה את מספר חברות התעופה ואת מספר הטיסות שנכנסות לישראל ויוצאות מישראל.

4.1.10. גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

גורמי ההצלחה הקריטיים למגזר התעשיות והשירותים הם: זמינות מוצרים, יכולת יצור, יכולת יבוא, פריסה ארצית, פיתוח מוצרים, ידע ומקצועיות, הון אנושי, יכולות אחסון, יכולת תחרותיות במכרזים, מערכי שיווק ולוגיסטיקה מפותחים, יכולת ליתן אשראי ללקוחות, איתנות פיננסית, בקרת איכות, יכולת גביה ובקרה מפותחת, מיתוג משמעותי של מוצרי החברה לעומת מתחריה, יכולת עמידה בדרישות רגולטריות משתנות ותקני מוצרים, מוניטין וכן איכות ומקצועיות השירותים והשירות הניתנים על ידי הקבוצה ללקוחותיה, מערך מכירות אפקטיבי, הפועל לאיתור לקוחות חדשים ושמירה על קשר שוטף עם הלקוחות הקיימים וכן יכולת ואמצעים לאחסון ושינוע של גפ"מ.

לענין מדיניות החברה בכל הנוגע לאשראי ללקוחות ראה סעיף 7.2.1.3 להלן.

4.1.11. שינויים במערך הספקים וחומרי הגלם בתחום הפעילות

בשנת 2019 לא חלו שינויים מהותיים במערך הספקים וחומרי הגלם בתחום פעילות זה, למעט רכישת גז טבעי, בהיקף מצומצם, על ידי פזגז ממאגר תמר. לפרטים אודות מערך חומרי הגלם והספקים ראה סעיף 4.1.2 לעיל וסעיף 4.15 להלן.

4.1.12. חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

פעילות בתחום הגפ"מ מצריכה השקעות ניכרות בכוח אדם, בציוד, במערך רכישת הגפ"מ, בהקמת מתקני אחסון, בשינוע ואספקת הגפ"מ ללקוחות. כך נדרש חוסן פיננסי, לרבות מקורות אשראי בהיקפים ניכרים ומערך טכני והנדסי לצורך עמידה בדרישות הרגולטריות בכל הקשור לתכנון להתקנה ולתחזוקה של הציוד. הפעילות בתחום מצריכה קבלת רישיון ספק גז. ספק גז בעל רישיון חייב להעסיק בעלי מקצוע שהינם בעלי הסמכה ורישיון, להפעיל מוקד חירום ארצי לקבלת הודעות על דליפות גז וליוקיי בטיחות ולקיים פוליסות ביטוח מתאימות על פי החוק. עם זאת, הצורך בקבלת רישיון ספק גז אינו מהווה חסם כניסה משמעותי לתחום הפעילות בגפ"מ.

בכל הנוגע לייצור עצמי - הקמת מפעלי יצור, כדוגמת מפעלי פז-שמנים ופזקר, כרוכה בעלויות הקמה גבוהות ובצורך בקבלת אישורים רגולטוריים, המהווים חסמי כניסה לתחום.

הקמת חוות מיכלים נוספת בנתב"ג כרוכה בעלויות הקמה גבוהות, באיתור קרקע מתאימה באזור שדה התעופה ובקבלת אישורים רגולטוריים מתאימים, המהווים חסמי כניסה לתחום פעילותה של נכסי-תעופה.

העלויות הגבוהות הנובעות מהוראות הדין החלות בתחום פעילות זה, בצירוף היקפי האשראי אותם נדרשות החברות תחת מגזר התעשיות להעמיד ללקוחותיהן (בעיקר העסקיים), מחייבים חוסן פיננסי משמעותי, המהווה חסם כניסה לתחום.

4.1.13. מבנה התחרות בתחום הפעילות ושינויים החלים בו

לפרטים ראה סעיף 4.8 להלן.

4.1.14. תחליפים למוצרי תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

בשנים האחרונות ניכרת מגמה של ביטולי חוזים של צרכנים פרטיים של חברות הגפ"מ עקב מעבר לכיריים חשמליות כתחליף לכיריים על גז. בנוסף, מגמה זו באה לידי ביטוי בירידה באחוז הלקוחות המתחברים למערכת הגז המרכזית באיכלוסים של בנינים חדשים. לענין גז טבעי המשמש כתחליף לגפ"מ ראה סעיף 2.2.12 לעיל.

4.2. מוצרים ושירותים בתחום הפעילות

4.2.1. מוצרים ושירותים עיקריים

קבוצת פז משווקת בתחום פעילות התעשיות והשירותים את המוצרים והשירותים הבאים:

4.2.1.1. מוצרי פזגז

פזגז עוסקת ביבוא, שיווק, מכירה והפצת גפ"מ לבישול, להסקה ולחימום. פזגז משווקת את הגפ"מ ללקוחות ביתיים במיכלים מיטלטלים בקיבולת של 12 ק"ג ו- 48 ק"ג וכן באמצעות מערכות גז מרכזיות. כמו כן, משווקת פזגז גפ"מ ללקוחות תעשייתיים ומסחריים, אצלם מאוחסן הגפ"מ, על פי רוב, במיכלים נייחים (צוברים).

בנוסף, משווקת פזגז גפ"מ אוטומטיבי לכלי רכב המותאמים לכך.

כמו כן, עוסקת פזגז בשיווק והפצה של מכשירים המופעלים באמצעות גפ"מ (מכשירי הסקה, מחממי מים ומייבשי כביסה).

פזגז מבצעת עבודות הסבה של מפעלים שונים לעבודה בגז טבעי (חלקם בגיבוי גפ"מ). כמו כן, פזגז החלה לשווק גז טבעי למספר מצומצם של מפעלים. לפרטים נוספים בדבר ההסכם שנחתם בין פזגז לבין השותפים בפרויקט תמר ראה סעיף 4.1.2 לעיל.

4.2.1.2. מוצרי פז-שמנים

פז-שמנים עוסקת ביצור, יבוא, יצוא, שיווק ומכירה של שמנים וכימיקלים בשלושה תחומים עיקריים:

פעילות השמנים - יצור ו/או יבוא ו/או שיווק ו/או יצוא של שמנים לתחבורה ולתעשייה ושמני סיכה אוטומטיביים. כמו כן, עוסקת פז-שמנים ביצור ושיווק של מוצרי עזר לרכב, תוספים לדלקים, משחות סיכה וחומרי ניקוי לתעשייה.

פעילות הכימיקלים ומוצרי תהליך - יצור ו/או יבוא ו/או שיווק ו/או ייצוא של ממסים שונים, חומרי גלם לתעשיית התמרוקים והדטרגנטים, מוצרי תהליך לתעשיית האגרו (חומרי הדברה ודשנים) ושיווק של חומרי גלם לתעשיית הצבעים, הדפוס והבנייה. להשפעת הכוונה להטיל בלו על ממסים ראה סעיף 4.1.9 לעיל.

פעילות המיחזור - יצור ושיווק של נזל בעירה לתעשייה ולחימום, שמן מחודש וממסים ממוחזרים. לענין זה יצוין, כי החל מחודש יוני 2018 היה מתקן מיחזור השמנים של פז-שמנים מושבת עד להסדרת ערכי הפליטה כתוצאה מפעילות המתקן. המתקן חזר לפעול במהלך מאי 2019.

4.2.1.3. מוצרי פזקר

מוצרי פזקר לתחומי האיטום והתשתיות כוללים: יריעות ומשחות ביטומניות, משחות פוליאוריתניות, משחות אקריליות, מוצרי איטום וחומרי בידוד, ביטומנים (המשמשים בעיקר לסלילה וריבוד כבישים ולאטום גגות), אמולסיות ביטומניות ומוצרי תחזוקה לכבישים.

4.2.1.4. נכסי-תעופה

נכסי-תעופה מספקת בנתב"ג את השירותים הבאים: שירותי אחסון ו/או הזרמת דס"ל (הדס"ל בבעלות חברות הדלק המוכרות דס"ל בנתב"ג, משרד הבטחון וחברת אל על נתיבי אוויר לישראל בע"מ), שירותי אחזקה מסויימים של צנרת הדס"ל של רש"ת בנתב"ג ושירותי קליטה, אחסון וניפוק של בנזין תעופתי עבור לקוחות שונים.

4.2.1.5. שרותי-תעופה

שרותי-תעופה מספקת שירותי תדלוק ואספקה של דס"ל ובנזין תעופתי לתדלוק מטוסים (לחברות תעופה, למטוסים פרטיים ולחיל האוויר).

4.3. פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים בתחום הפעילות

4.3.1. להלן פרטים אודות ההכנסות במגזר התעשיות והשירותים בחלוקה לקבוצות המוצרים כדלקמן: מוצרים תעשייתיים, וסחר ושירותים (הנתונים כוללים מכירות בין-מגזריות בקבוצה):

מיליוני ש"ח	הכנסות לשנת 2019	שיעור מהכנסות הקבוצה לשנת 2019	רווח גולמי לשנת 2019	הכנסות לשנת 2018	שיעור מהכנסות הקבוצה לשנת 2018	רווח גולמי לשנת 2018	הכנסות לשנת 2017	שיעור מהכנסות הקבוצה לשנת 2017	רווח גולמי לשנת 2017
מוצרים תעשייתיים*	456	4%	95	421	3%	80	389	3%	95
סחר ושירותים**	1,002	8%	355	1,168	8%	364	1,189	11%	369
סה"כ	1,459	12%	450	1,589	11%	444	1,578	14%	464

(*) מוצרי פז-שמונים ופזקר (מיצרים וקנויים): בעיקר שמנים, כימיקלים, מוצרי מיחזור, אמולסיות, ביטומן מנושף, יריעות ביטומניות, מוצרי בידוד ומוצרי איטום.

(**) מוצרי ושירותי פזגז, נכסי-תעופה ושרותי-תעופה: בעיקר גפ"מ, דס"ל, שירותי אחסון וניפוק ושירותי תדלוק לחברות תעופה ולחיל האוויר.

4.4. מוצרים חדשים בתחום הפעילות

אין מוצרים חדשים בתחום הפעילות.

4.5. לקוחות בתחום הפעילות

4.5.1. כללי

בתחום התעשיות החברה משווקת את מוצריה ושירותיה ללקוחות עסקיים, ללקוחות מוסדיים, לגופים ממשלתיים, לחיל האוויר וללקוחות פרטיים, עימם היא מתקשרת בהסכמים על בסיס משא ומתן, בתנאים שנקבעים בכל הסכם והסכם ובמכרזים.

4.5.2. לקוחות בתחום הגפ"מ

שיווק, מכירת והפצת גפ"מ ללקוחות פזגז מתבצעים ישירות על ידי פזגז ובאמצעות סוכנויות אזוריות ומחלקי משנה¹. החברה פועלת באמצעות משווקים גם במגזר הבדואי במאפיינים המותאמים למגזר זה. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.6.1 להלן.

על לקוחותיה העיקריים של פזגז נמנים לקוחות מוסדיים ועסקיים ממגוון ענפים, כגון: תעשייה, חקלאות, מלונאות, תדלוק רכבים בגפ"מ אוטומטיבי ועסקים אחרים (מסעדות, מכבסות וכו'). כמו כן, לפזגז לקוחות ביתיים, הצורכים גפ"מ לבישול, חימום ועוד שימושים.

התקשרות פזגז למכירת גפ"מ ללקוחותיה, שהינם מפעלים תעשייתיים, כוללת התקנת ציוד אחסנה וציוד קצה אצל הלקוח. תקופת ההתקשרות לרוב נעה בין 3 עד 7 שנים ומושפעת, בין היתר, מהיקף ההשקעה בציוד שהועמד לרשות הלקוח. ההתקשרות מבוססת על הזמנות באשראי, לרוב ללא בטחונות, ולפיכך חשופה פזגז לאפשרות של אי פירעון האשראי על ידי לקוחותיה. התקשרות עם לקוחות חדשים כוללת בטחונות.

כמו כן, פזגז מתקשרת עם קבלני בנין ו/או יזמים בתחום הבניה להקמת תשתית לאספקת גפ"מ בבתיים משותפים. לפזגז יש הסכמים חתומים להקמת תשתית עתידית לאספקת גפ"מ בהיקפים של עשרות אלפי יחידות דיור.

פזגז מספקת לפז גפ"מ עבור הרשות הפלשתינאית, על פי הסכם שנחתם בין פז לבין הרשות הפלשתינאית. בשנת 2019 סיפקה פזגז גפ"מ, הן לגדה המערבית והן לרצועת עזה. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.5.2.2 לעיל.

פזגז מבצעת עבודות הסבה של מפעלים שונים לעבודה בגז טבעי (חלקם בגיבוי גפ"מ) והחלה בשיווק גז טבעי למספר מצומצם של לקוחות מסחריים. כמו כן, פזגז בוחנת כניסה לשיווק הגז הטבעי ללקוחות ביתיים בבנייני מגורים. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.1.2 לעיל.

4.5.3. לקוחות בתחום הדס"ל והבנזין התעופתי

שרותי-תעופה מספקת שירותי תדלוק ומוכרת בנזין תעופתי לחברות תעופה בנתב"ג. עיקר לקוחותיה של שרותי-תעופה הן חברות הדלק, אשר מוכרות לחברות תעופה את הדלק יחד עם שירותי התדלוק. מכירות דס"ל בנתב"ג (על ידי הקבוצה) לחברות תעופה מתבצעות על ידי תחום פעילות-הקו"מ.

בשדות התעופה הפנים ארציים ובמנחתים שונים ברחבי המדינה, שרותי-תעופה מוכרת דס"ל ו/או בנזין תעופתי ומספקת שירותי תדלוק לחברות תעופה, בתי ספר לטיסה ולקוחות פרטיים.

כמו כן, מספקת שרותי-תעופה שירותי תדלוק ואחסון לחלק מבסיסי חיל האוויר.

4.5.4. לקוחות בתחום האחסון והניפוק של הדס"ל והבנזין התעופתי

נכסי-תעופה מספקת שירותי אחסון וניפוק של דס"ל ובנזין תעופתי בנתב"ג לחברות דלק, לחברות תעופה ולחיל האוויר.

4.5.5. לקוחות בתחום השמנים והכימיקלים

על לקוחותיה העיקריים של פז-שמנים נמנים בעיקר לקוחות עסקיים, ביניהם מפעלי תעשייה, מוסכים, ציי רכב, גופים ממשלתיים, לקוחות מוסדיים, לקוחות בחו"ל וכן החברה, ולרבות לקוחות ברשות הפלשתינאית.

1 סוכנות אחת בבעלות משותפת של פזגז עם צדדים שלישיים ומספר סוכנויות עצמאיות (שאינן בבעלות פזגז).

4.5.6. לקוחות בתחום ענפי התשתית והאיטום

על לקוחותיה העיקריים של פזקר נמנים: מפיצים, בעלי מגרשים לחומרי בניה, קבלני איטום, מפעלי אספלט וחברות הבניה והתשתית בישראל. כמו כן, לפזקר לקוחות בחו"ל, ברשות הפלשתינאית וכן החברה.

4.5.7. תלות בלקוח בודד

מכלול הסכמי המגזר עם הלקוחות המוסדיים והעסקיים, הם מהותיים כקבוצה לפעילות המגזר, ואולם אין לחברה תלות במי מלקוחותיה ואף לקוח הוא לא "לקוח מהותי" ברמת הקבוצה. לפרטים נוספים ראה סעיפים 3.5.2.2 ו-3.5.3 לעיל.

4.5.8. התפלגות המכירות לפי סוגי לקוחות

להלן פרטים אודות המכירות, ללא בלו ומע"מ, בחלוקה לסוגי לקוחות (הנתונים אינם כוללים מכירות בין-חברתיות בקבוצה) במיליוני ש"ח:

סוג הלקוחות*	מכירות לשנת 2019	שיעור מהמכירות לשנת 2019	מכירות לשנת 2018	שיעור מהמכירות לשנת 2018	מכירות לשנת 2017	שיעור מהמכירות לשנת 2017
עסקיים	865	75%	883	76%	828	74%
מוסדיים	42	4%	44	4%	30	3%
פרטיים	251	21%	240	20%	259	23%
סה"כ	1,158	100%	1,167	100%	1,117	100%

* לקוחות פרטיים - לקוחות קצה פרטיים. לקוחות מוסדיים - כגון: משרדי ממשלה, חברות ממשלתיות, עיריות, מועצות, קיבוצים ומושבבים, עמותות ובתי חולים. לקוחות עסקיים - כל שאר החברות והעסקים שלא נכללו בקטגוריות לעיל. מרבית לקוחותיה העסקיים והפרטיים של הנכללים תחת מזגר התעשיות הם לקוחות ותיקים של למעלה מחמש שנים. לקוחות מוסדיים ומכרזיים נוהגים להתקשר עם החברות במגזר לתקופות קצובות של שנה או מספר שנים בודדות. תחת מגזר התעשיות ישנם אלפי לקוחות עסקיים ומוסדיים, ומאות אלפי לקוחות פרטיים.

4.6. שיווק והפצה בתחום הפעילות

4.6.1. שיווק והפצת גפ"מ

שיווק והפצת גפ"מ מבוצעים על ידי פזגז ועל ידי סוכנים עצמאיים. פזגז קשורה עם הסוכנים העצמאיים ומחלקי משנה בהסכמים לאזורים גיאוגרפיים מוגדרים. הלקוחות מתקשרים בחוזים עם פזגז בלבד. המחיר ללקוח הסופי נקבע על ידי הסוכנים / מחלקי המשנה. פזגז והסוכנים העצמאיים אחראים: לשיווק, אחסון ומכירת גפ"מ ומוצרים צורכי גפ"מ, לצירוף לקוחות חדשים לפזגז, להתקנת ואחזקת מערכות הגז אצל הלקוחות, למתן שירות, לגביית תשלומים, לתחזוקת ציוד גפ"מ המושאל ללקוחות ולעריכת בדיקות תקופתיות, כנדרש על פי דין.

לפזגז עלולה להיות חשיפה, בגין אחריות, שעלולה להיות מוטלת על סוכן עימו היא מתקשרת, בגין אחסון גפ"מ ו/או הפצת גפ"מ ו/או התקנה ו/או תחזוקה של מערכות גפ"מ בניגוד להוראות הבטיחות הנדרשות על פי דין.

בחודש אוגוסט 2015 נכנס לתוקף תיקון מס' 16 לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 במסגרתו, בין היתר, בוטל סעיף 3(6) לחוק התחרות הכלכלית, אשר קבע, כי לא יחשבו כהסדרים כובלים הסכמים בין ספק של נכסים או שירותים לבין מפיץ של אותם נכסים או שירותים, אשר התקשרו ביניהם בהסדרי בלעדיות הדדית.

בהמשך לפניית פזגז לרשות התחרות, בחודש פברואר 2016 הודיעה רשות התחרות לפזגז, כי לא תראה בפזגז ובסוכני ההפצה שלה מתחרים רק בשל העובדה שהן פזגז והן סוכני ההפצה שלה מפיצים את מוצרי פזגז. הודעה זו מאפשרת לפזגז ולסוכני ההפצה שלה לחסות תחת פטור הסוג להסדרים שאינם אופקיים.

פזג מספקת ללקוחותיה מוצרי גפ"מ באמצעות כלים לקיבול (צוברים או מיכלים מיטלטלים) המותקנים במתקני הלקוחות. הצובר, הינו מיכל נייח בעל קיבולת גדולה, בדרך כלל בנפח של 150 גלון עד 2,000 גלון, המותקן במתקני הלקוח. מיכל הגז ("בלון גז") הינו מיכל בעל קיבולת קטנה (12 ק"ג או 48 ק"ג).

הובלת הגז ללקוחות מתבצעת על-ידי פזג וחברות הובלה חיצוניות אחרות המתמחות בתחום.

4.6.2. שיווק והפצה של דס"ל ובנזין תעופתי

עיקר השיווק של דס"ל ובנזין תעופתי מתבצע מכוח הרשאה שנתנה רש"ת (על פי מכרז) לשרותי-תעופה ולנכסי-תעופה, ולרוב על פי התקשרויות עם חברות הדלק ומכרזים שמפרסמים משרד הביטחון וחברות תעופה.

4.6.3. שיווק והפצת שמנים וכימיקלים

שיווק והפצת שמנים וכימיקלים ללקוחות החברה נעשים באמצעות: פעילות השיווק וההפצה בפז-שמנים, סוכנים עצמאיים, מפיצים, סוחרים ברשות הפלשתינאית ותחנות התדלוק של החברה. ההובלה מתבצעת באמצעות פז-שמנים וחברות הובלה חיצוניות.

4.6.4. שיווק והפצת מוצרי תשתית ואיטום

שיווק והפצת מוצרי התשתית והאיטום ללקוחות החברה בישראל וברשות הפלשתינאית נעשים באמצעות פעילות השיווק וההפצה בפזקר ובאמצעות מפיצים. ההובלה מתבצעת באמצעות חברות הובלה חיצוניות.

4.7. צבר הזמנות בתחום הפעילות

צבר הזמנות אינו רלוונטי לתחום הפעילות, לאור העובדה שמרבית ההזמנות נמסרות לחברות בתחום פעילות זה עד שלושה חודשים לפני אספקת המוצרים.

4.8. תחרות בתחום הפעילות

4.8.1. כללי

בתחומי הפעילות של מגזר התעשיות פועלים מתחרים רבים והתחרות הינה גבוהה. הלקוחות המוסדיים, העסקיים והפרטיים מתאפיינים ברגישות גבוהה למחיר ולתנאי תשלום. השירותים המקצועיים וההנדסיים, הניתנים ללקוחות לצורך תכנון מערכות והתאמת ציוד, מהווים גורם נוסף המשפיע על התחרות, במיוחד אצל לקוחות מוסדיים ועסקיים.

4.8.2. פזג

בתחום מכירת הגפ"מ פועלות חברות הגז הגדולות [פזג, דורגז (שהינה בשליטת קבוצת דור אלון), סופרגז ואמישראלגז], וכן חברות גז קטנות (גז יגל, ש.א.מ. מרכז הגז ועוד). לפי חישוב שערכה החברה, על בסיס נתוני מינהל הדלק והגז, נתח השוק הממוצע המשוקלל של פזג בישראל (ללא הרשות הפלשתינאית) בשנת 2019 עמד על כ- 26%. בשנים האחרונות גברה התחרות בין החברות בשוק הגפ"מ שהובילה, בין היתר, לגידול בהנחות ללקוחות.

לענין חוק משק הגז (קידום התחרות בגז לצריכה ביתית), התשס"ח-2008 ולענין חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנות התקציב 2017-2018), התשע"ז-2016 - פרק תשתית ואנרגיה, שנועדו לאפשר נידודת גבוהה יותר של הצרכנים הביתיים במשק הגפ"מ ולהגביר את התחרות במשק הגפ"מ, ראה סעיפים 4.18.5 ו- 4.18.20 להלן.

לפרטים בדבר חקירת הרשות לתחרות בענין חשד להסדר כובל בין פזג לבין חברת גז אחרת ראה סעיף 7.8 להלן.

4.8.3.

שרותי-תעופה

המתחרה של שרותי-תעופה בתדלוק דס"ל למטוסים בנתב"ג הינה חברת מרקורי תעופה (ישראל) בע"מ². מכירת הדס"ל בנתב"ג (על ידי הקבוצה) מתבצעת במסגרת השווק הישיר והסחר בתחום הקמעונאות. המתחרות העיקריות של החברה בפעילות זו הן חברות הדלק הגדולות. שרותי-תעופה היא החברה היחידה המחזיקה בהרשאה לאספקת דלקים בשדות התעופה הפנים ארציים. לפרטים בדבר ההרשאה של שרותי-תעופה לאספקת דלקים ושירותי תדלוק בשדות התעופה הפנים ארציים ראה סעיף 4.1.3 לעיל.

4.8.4.

נכסי-תעופה

נכסי-תעופה הינה ספקית בלעדית של שירותי אחסון והזרמת דלקים תעופתיים בנתב"ג. מחיר השירותים המוענקים על ידיה ממוקד מכה צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחיר שירותי תשתית לתדלוק מטוסים בנמל התעופה בן גוריון), התשס"ח-2008.

4.8.5.

פז-שמנים

בתחום השמנים פועלות חברות הדלק העיקריות (סנוול ודור אלון), דלק תעשיות בע"מ וגדות מסופים לכימיקלים (1985) בע"מ וכן יבואני שמנים. בתחום הכימיקלים קיימים ענפי פעילות שונים (דטרגנטים, קוסמטיקה, ממסים וכו'), בהם פועלים ספקים רבים.

4.8.6.

פזקר

בתחום מוצרי האיטום, המתחרים העיקריים של פזקר הינם: יצרנים מקומיים (ביטום תעשיות פטרוכימיות בע"מ ואחרים) ומספר רב של יבואנים.

בתחום מוצרי התשתית, המתחרות העיקריות של פזקר הינן: בז"ן, סנוול, דלק ודור אלון, המספקות ביטומן למפעלי בטון לאספלט וכן מספר רב של יבואנים המייבאים ומשווקים מוצרים אחרים בתחום מוצרי התשתית.

4.8.7.

שיטות להתמודדות עם התחרות

המוניטין, הניסיון, המקצועיות, רמת השירות והבטיחות שפזגז מעניקה ללקוחותיה מהווים כלי להתמודד עם התחרות בשוק הגפ"מ.

איכות המוצרים הגבוהה, המקצועיות, המוניטין, התמיכה בלקוחות, פעילות התפעול וההפצה של פז-שמנים ופזקר וההשקעה המתמדת בפיתוח ושיפור המוצרים, מאפשרים לקבוצה להתמודד מול המתחרים בענף.

הניסיון המקצועי והמוניטין של שרותי-תעופה בתחומי פעילותה מהווים יתרונות תחרותיים.

יכולתה של הקבוצה לתת אשראי ללקוחותיה העסקיים ומערכי השיווק המפותחים של החברות הנכללות תחת מגזר התעשיות, מהווים גם הם יתרונות תחרותיים.

לענין מדיניות החברה בכל הנוגע לאשראי לקוחות ראה סעיף 7.2.1.3 להלן.

4.9.

עונתיות בתחום הפעילות

היקף מכירות גפ"מ על ידי פזגז, ומכירות של מוצרים להסקה על-ידי פז-שמנים עולה בתקופת החורף, דהיינו ברבעונים הראשון והרביעי של כל שנה קלנדרית, בשל שימוש לחימום.

2 למיטב ידיעת החברה, בעלי השליטה במרקורי תעופה (ישראל) בע"מ כוללים את קבוצת דור אלון ותאגיד גרמני זר.

בשרותי-תעופה ובנכסי-תעופה קיימת עליה משמעותית בפעילות בחודשי הקיץ ובתקופות החגים בנתב"ג ובחודשי החורף בחלק משדות התעופה הפנים ארציים, בשל גידול בכמות הטיסות.

היקף מכירות פזקר יורד בחודשי החורף בשל קיטון בפעילות האיטום והתשתית התחבורתית.

4.10. כושר יצור בתחום הפעילות

כושר היצור הפוטנציאלי של מפעל פז-שמנים בתחומי השמנים והכימיקלים הינו כ- 80 אלף טון לשנה. כושר היצור הממוצע המנוצל בפועל של מפעל פז-שמנים בתחומי השמנים והכימיקלים הינו כ- 75%. כושר היצור הפוטנציאלי של מפעל פז-שמנים בתחומי המיחזור הינו כ- 20 אלף טון לשנה. כושר היצור הממוצע המנוצל בפועל של מפעל פז-שמנים בתחומי המיחזור הינו כ- 10%.

כושר היצור הפוטנציאלי של מפעל פזקר הינו כ- 140 אלף טון לשנה. כושר היצור הממוצע המנוצל בפועל של מפעל פזקר הינו כ- 60%.

4.11. רכוש קבוע, מקרקעין ומיתקנים בתחום הפעילות

4.11.1. כללי

לפזגז זכויות קנייניות (בעלות חכירה ושכירות) במרבית הסניפים והמתקנים שלה. נכסים שבבעלות פזגז, דמי חכירה ששולמו על ידה מראש וצידוד, מהווים חלק מרכושה הקבוע של פזגז.

4.11.2. רכוש קבוע ומתקנים בתחום הגפ"מ

הרכוש הקבוע של פזגז כולל: מתקן לאחסנה, מילוי וניפוק גפ"מ ובדיקת תקינות מיכלים מיטלטלים בקרית אתא (בשטח שהינו בחכירה מהוונת מרשות מקרקעי ישראל); חלק ממשרדי פזגז ברחבי הארץ; המרכז הלוגיסטי בראשון לציון (המצוי בשטח שחלקו בבעלות פזגז וחלקו בשכירות, כמפורט להלן); מחסן לוגיסטי בבאר-שבע (המצוי בבעלות פז והמוכר על ידה לפזגז); מיכליות להובלת גז; משאיות לחלוקת מיכלי גז מיטלטלים; צוברי גז; מאיידים; מיכלי גז מיטלטלים; מוני גז; ווסתי גז. בנוסף, שוכרת פזגז מק.צ.א.א., בהסכמים ארוכי טווח, קיבולת אחסון ושירותי מילוי מיכלים מיטלטלים³. לפרטים נוספים בדבר התקשרויות פזגז עם ק.צ.א.א., ראה סעיף 4.15.1 להלן.

4.11.2.1. מתקני אחסון, מילוי וניפוק בתחום הגפ"מ

שני המתקנים בהם עושה פזגז שימוש, הינם בעלי קיבולת מקסימלית של כ- 3,600 טון גפ"מ יחדיו: קרית אתא - כ- 600 טון גפ"מ וק.צ.א.א. - כ- 3,000 טון גפ"מ.

מתקן קרית אתא

לפזגז מתקן לאחסנה, מילוי, ניפוק גפ"מ ובדיקת תקינות מיכלים מיטלטלים בקרית אתא. לפרטים נוספים בדבר הערכות שווי לרכוש הקבוע, מקרקעין ומיתקנים בתחום הפעילות, ראה סעיף 6.2 להלן.

3 ק.צ.א.א. הינה בעלת זיכיון משנה על פי שטר זיכיון לחוק זיכיון צינור הנפט, התשכ"ח-1968. ק.צ.א.א. חכרה מאת רשות מקרקעי ישראל שטחים ביבשה ובים לתקופה שהסתיימה בחודש מרץ 2017. זיכיון ק.צ.א.א. לא הוארך. לחברה נמסר כי ק.צ.א.א. ממשיכה לנהל את נכסיה לתקופת מעבר עד ליום 28 בפברואר 2019. בחודש מרץ 2019 הועברה פעילות ק.צ.א.א. לחברת קו צינור אירופה אסיה בע"מ, חברה בבעלות מלאה של המדינה (להלן: "ק.צ.א.א." או "הגורם המפעיל"). הגורם המפעיל קיבל על עצמו את חובות וזכויות ק.צ.א.א. בחודש מרץ 2013 נחתם בין פזגז לבין ק.צ.א.א. הסכם לשירותי מילוי מיכלי גז מיטלטלים לתקופה של 14 שנים שתוקפו הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2025. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.15.1 להלן.

במהלך השנים 2015 ו- 2016 התבצעו במתקן קרית אתא עבודות להטמנה עילית של צוברי הגז, בהתאם לתמ"א 32 ג' כמפורט להלן ושדרוג המתקן (להלן: "**פרוייקט הטמנה**"). עלות פרויקט ההטמנה הסתכמה בסך של כ- 46 מיליוני ש"ח.

בחודש יולי 2017 הגישה פזגז, כמו חברות הגז האחרות שפועלות במתקן קרית אתא, ערר על החלטת הוועדה המקומית לתכנון ובניה קרית אתא, לדחות את בקשת פזגז לקבלת היתר שינויים, בקשר לפרוייקט ההטמנה. עיקרם של השינויים המבוקשים על ידי פזגז מתייחסים לצמצום הבניה ביחס להיתר הבניה שקיבלה פזגז. אי מתן היתר השינויים לא אפשר לפזגז לקבל רישיון עסק כדין למתקן קרית אתא, על אף שברשות פזגז כל האישורים הנדרשים לקבלת רישיון עסק מכל הגופים הרלוונטיים. בחודש אוגוסט 2019 התקבל הערר באופן שניתן לפזגז היתר שינויים לפרוייקט ההטמנה. בהמשך לכך, בחודש מרץ 2020, ניתן לפזגז רישיון עסק לפעילותה במתקן קריית אתא בהתאם לחוק רישוי עסקים תשכ"ח-1968.

למתקן קרית אתא היתר רעלים שתוקפו עד ליום 5 ביוני 2020, אישור כיבוי אש שתוקפו עד ליום 10 בפברואר 2020 והיתר הפעלה שתוקפו עד ליום 31 במרץ 2022.

תמ"א 32

בשנת 2006 אושרה תוכנית תמ"א 32 ג' אשר נועדה להסדיר את הטמנת מיכלי הגז בחוות הגז בקרית אתא והסדרת פעילותו כאתר לזמן מוגבל (להלן: "**תמ"א 32 ג'**").

על פי תמ"א 32 ג', חוות הגז בקריית אתא תפעל באופן זמני, עד להקמת והפעלת אתר גפ"מ מרכזי באזור הצפון (על פי תוכנית מתאר ארצית). בהתאם להוראות תמ"א 32 ג' והוראות משרדי הממשלה הרלוונטיים, ביצעה פזגז הטמנה עילית של מיכלים בחוות הגז בקרית אתא.

במקביל לתמ"א 32 ג', נתנה המועצה הארצית לתכנון ובניה הוראה לעריכת תמ"א 32 ד', לאיתור וייעוד שטח לאתר גפ"מ מרכזי לטווח הארוך באזור הצפון (להלן: "**תמ"א 32 ד'**").

בחודש אפריל 2011 אישרה המועצה הארצית לתכנון ולבניה אתרי אחסון וניפוק גפ"מ באזור הצפון כמפורט להלן: אתר קרקעות הצפון, אתר פסדי העמק ואתר דמון. בהתאם להחלטת המועצה הארצית לתכנון ובניה הוחל בתכנון תוכנית מתאר ארצית חלקית ותכנון מפורט של שני אתרים: אתר פסדי העמק ואתר דמון, כולל תכנון לצנרת גפ"מ. כמו כן, הורתה המועצה הארצית על הכנת תוכנית מתאר ארצית כללית לאתר קרקעות הצפון.

בחודש אוקטובר 2013 החליטה המועצה הארצית לתכנון ובניה כי חוות הגז בקרית אתא תמשיך לפעול, לאחר סיום הטמנת המיכלים, עד לסוף שנת 2030 (קרי, 15 שנה מסיום ההטמנה), וכי מיגון האתר יותווה על ידי המשרד להגנת הסביבה, שיבוא בדיון ודברים עם משרד האנרגיה, פיקוד העורף וחברות הגז, באופן שיאפשר את המשך הפעילות המסחרית והציבורית סביב האתר.

לענין ההליכים המשפטיים, לרבות כתבי אישום שהוגשו כנגד פזגז, נושאי משרה בפזגז ואחרים, בנוגע להפעלתו של האתר בקרית אתא ראה סעיף 7.8 להלן.

מחסן לוגיסטי באר שבע

פזגז פועלת באתר מזה עשרות שנים על שטח של כ- 7 דונם שהינו בבעלות פז, ומוכר לפזגז. עד לחודש יולי 2017 שימש האתר כמתקן אחסון וסינון גז ללא ריח והחל ממועד זה משמש כמחסן לוגיסטי לאזור הנגב.

לפרטים נוספים בדבר הערכות שווי לרכוש הקבוע, מקרקעין ומיתקנים בתחום הפעילות, ראה סעיף 6.2 להלן.

בחודש ינואר 2008 פנתה עיריית באר שבע לפזגז ולחברת גז נוספת בדרישה להעתיק את פעילות הגז לאתר אחר בשל מיקומו המפריע, לטענת העירייה, להמשך התפתחות העיר.

בחודש נובמבר 2010 החליטה הממשלה על סגירת מתקני הגז בבאר שבע בתוך תקופה שלא תעלה על 24 חודשים (להלן: "**החלטת הממשלה**").

בחודש יולי 2015 חתמו פזגז, עיריית באר שבע, המשרד להגנת הסביבה ומשרד האנרגיה על הסכם, שאושר על ידי הממשלה (בהחלטה שביטלה את החלטת הממשלה ואימצה את עקרונות מתווה ההסכם). ההסכם הסדיר מתווה להפסקת פעילות פזגז במתקן הגז בבאר שבע. במסגרת ההסכם נקבעה תקופת ביניים, בה יפעל מתקן הגז בבאר שבע במתכונת מצומצמת מיום החתימה על ההסכם ועד למועד הפינוי, בחודש יולי 2017 (להלן: "**תקופת הביניים**"). בסוף תקופת הביניים הופסק אחסון של גז ללא ריח בצוברים והופסק סינון וטיפול בגז ללא ריח. על פי ההסכם קיבלה פזגז פיצוי בסכום שאינו מהותי לחברה. בהתאם להפסקת הפעילות כאמור לעיל, פזגז הודיעה ללקוחותיה על הפסקת אספקת גז ללא ריח החל מחודש יולי 2017.

עיריית באר שבע התחייבה לפעול לקידום הכשרת שטח חלופי שיוקצה להקמת מתקני גז מוטמנים. שטח כנ"ל אותר, נבדק ונמצא מתאים על ידי הצדדים, אך טרם הוקצה לפזגז.

הפסקת אחסון גז ללא ריח בצוברים והפסקת סינון וטיפול בגז ללא ריח במתקן הגז בבאר שבע, כאמור לעיל, לא מונעת מהחברה לעשות כל שימוש חוקי אחר במקרקעין ובמבנים שמצויים בו. הפסקת הפעילויות כאמור לעיל, לא השפיעה לרעה, באופן מהותי, על התוצאות הכספיות של הקבוצה.

למחסן הלוגיסטי בבאר שבע היתר רעלים שתוקפו עד ליום 13 באוגוסט 2021 ואישור כיבוי אש שתוקפו עד ליום 1 באפריל 2020.

מתקן ראשון לציון

המתקן הלוגיסטי של פזגז בראשון לציון משתרע על שטח כולל של כ- 8 דונם, מתוכו, כמחצית נשכרה על ידי פזגז מצד שלישי, לתקופה שעד ליום 31 בדצמבר 2020. יתרת שטח המתקן הלוגיסטי מצוי בבעלות פזגז. למתקן בראשון לציון היתר רעלים שתוקפו עד ליום 22 באפריל 2020 ואישור כיבוי אש שתוקפו עד ליום 4 באפריל 2018 (באישור כיבוי האש הנ"ל נקבע כי תוקפו לשנה, או - כל עוד למתקן רשיון עסק בתוקף (לפי המאוחר); למתקן בראשון לציון רשיון עסק לצמיתות). יצוין, כי רשות הכבאות נוהגת לערוך ביקורות תקופתיות בכל המתקנים.

לפרטים נוספים בדבר הערכות שווי לרכוש הקבוע, מקרקעין ומיתקנים בתחום הפעילות, ראה סעיף 6.2 להלן.

4.11.2.2 ציוד אחר של פזגז

פזגז משאילה ללקוחותיה ציוד שבבעלותה (מיכלי וצוברי גז, וסמים ומוני גז), בחלקם כנגד הפקדת פיקדון. הסכום המרבי של הפיקדון נקבע ומעודכן מעת לעת בצווים המוצאים על ידי שר האנרגיה.

צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (קביעת רמת פיקוח ומחירים מרביים לפיקדון בעד ציוד גז), התשע"ו-2015 (להלן: "**הצו**") קובע, בין היתר, כי ספק גז רשאי לגבות מצרכן גז ביתי חדש פיקדון מרבי שסכומו, להערכת החברה, מהווה כמחצית מערך כינון הציוד המושאל לצרכן הגז הביתי. עוד קובע הצו מנגנון לעדכון הפיקדון ואת הדרך לחישוב הפיקדון שיוחזר לצרכן הגז. בנוסף קובע הצו, כי במקרה בו נגנב מצרכן גז ציוד גז או הושחת ציוד גז יהיה רשאי ספק הגז לגבות מצרכן הגז תעריפי פיקדון גבוהים יותר.

על פי חוק המקרקעין (החלפת ספק גז בבית משותף), התשנ"א-1991 ועל פי תקנות ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (משק הגז-החלפת ספק גז), התשנ"א-1991, ספק גז שקיבל הודעה על בקשה לסיום חוזה לאספקת גז, חייב להחזיר את הפיקדון ללקוח הזכאי להחזר הפיקדון, במועד פירוק מתקני הגז ולא יאוחר מ- 30 יום ממועד קבלת ההודעה.

תקנות ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (משק הגז- החלפת ספק גז) (תיקון), התשע"ו-2015, קובעות הוראות לענין החזרת דמי פיקדון ולענין פירוק מיכלי גז וציוד מושאל במקרה של החלפת ספק גז בבית שאינו משותף.

חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנות התקציב 2017-2018), התשע"ז-2016 קבע בפרק תשתית ואנרגיה, בין היתר, הוראות משלימות לענין סיום התקשרות בחוזה להספקת גז ממכל מטלטל והחזר דמי פיקדון בעד ציוד מושאל בשל שינוי בעלות בנכס.

לחקיקה הנ"ל אין השפעה מהותית על תוצאותיה הכספיות של הקבוצה.

4.11.3. רכוש קבוע של שרותי-תעופה

לשרותי-תעופה כלי רכב יעודיים, מיכליות תדלוק, מיכלים לאחסון דלקים וציוד כללי.

4.11.4. רכוש קבוע של נכסי-תעופה

בבעלות נכסי-תעופה חווה לאחסון דס"ל ובנזין תעופתי בשטח כולל של כ- 23 דונם בתחומי נתב"ג. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.1.6 לעיל.

4.11.5. מפעל פז-שמנים

לפז-שמנים מפעל בשטח כולל של כ- 44 דונם המצוי בסמוך למתקן הניפוק של החברה בחיפה. הקרקע הינה בבעלות הקבוצה. המפעל כולל: מתקני ערבול שמנים, מתקני מילוי אריזות, מתקן למיחזור שמנים, מתקנים ליצור ומיחזור ממסים, מתקן ביולוגי לטיפול בשפכים, מתקן מרכזי לטיפול בפליטות, מחסנים, מעבדות, מבנים שונים ומשרדי פז-שמנים.

פז-שמנים נערכת להסבת מפעל פז-שמנים לשימוש בגז טבעי. פז-שמנים חתמה על הסכם עם חברה לחלוקת גז טבעי ועל הסכם עם פזגז להסבת מפעל פז-שמנים לעבודה גם באמצעות גז טבעי, וחתמה על הסכם לרכישת גז טבעי. בשל עיכוב בפעילות החברה בעלת הרישיון להקמה והפעלה של רשת חלוקת גז טבעי באזור חיפה והגליל, המועד המתוכנן לסיום עבודות הסבת מפעל פז-שמנים לשימוש בגז טבעי נדחה לסוף רבעון שני 2020.

המידע בדבר הסבת מפעל פז-שמנים לגז טבעי והמועד המתוכנן לסיום עבודות ההסבה מתבסס על הערכות החברה והינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. לחברה אין כל וודאות כי הערכותיה יתממשו, וזאת בין היתר, בשל גורמים שאינם בשליטת החברה, הכוללים שינויים בתנאי השוק לרבות קושי ו/או עיכוב באספקת גז טבעי ושינויים רגולטוריים.

בשטח מפעל פז שמנים ומתקני הניפוק בחיפה נמצאו מספר מבנים שאינם מחזיקים בהיתר בניה (חלקם נבנו בתקופה שלפני קום המדינה) ובהתאם, מזה מספר שנים מתנהל הליך להכשרתם. הוועדה המקומית לתכנון ובניה חיפה דחתה בקשה שהוגשה על ידי החברה למתן היתר בניה להסדרת המצב הקיים. ערר על החלטה זו הוגש לוועדת הערר המחוזית לתכנון ובניה מחוז חיפה. ב- 16 בדצמבר 2019 קיבלה ועדת הערר המחוזית את הערר שהגישה החברה והורתה לוועדה המקומית להנפיק היתרי בניה למבנים נשוא ההליך, זאת - בכפוף למילוי תנאים להיתר אשר החברה פועלת להסדרתם. במקביל, הגישה עיריית חיפה בקשה לצו הפסקת שימוש בקשר עם המבנים הנ"ל. בית המשפט נעתר לבקשה במעמד צד אחד, אולם עיכב את כניסתו של הצו לתוקף עד להחלטה אחרת. בקשה לביטול הצו תלויה ועומדת ודיון בה קבוע ליולי 2020.

4.11.6. מפעל פזקר

לפזקר מפעל המצוי באזור התעשייה אלון תבור, בשטח כולל של כ- 52 דונם, בחכירה ראשית מרשות מקרקעי ישראל עד ליום 28 באוגוסט 2031, עם אופציה להארכה לתקופה של 49 שנים נוספות.

בשטח המפעל מצויים מבנים תעשייתיים ובהם: קווי יצור ליריעות ביטומניות; מתקנים ליצור משחות ביטומניות ומוצרים נוספים; מתקנים ליצור אמולסיות ביטומניות; מתקן ליצור אמולסיות שעווה; חוות מיכלים בנפח כולל של כ- 4,000 טון לטיפול ואחסון ביטומנים; בתי מלאכה; משרדים; מחסנים; מעבדות; מתקנים; וסככות בשטח בנוי כולל של כ- 16,000 מ"ר.

מפעל פזקר החל להשתמש בגז טבעי בגיבוי גפ"מ. עבודת ההסבה המלאה מתוכננת להסתיים בסוף הרבעון השני לשנת 2020. פזקר חתמה על הסכם עם פזגז להסבת מפעל פזקר לשימוש בגז טבעי בגיבוי גפ"מ, על הסכם עם חברה העוסקת בחלוקת גז טבעי וכן על הסכם לרכישת גז טבעי מפזגז.

הסבתו המלאה של המפעל לעבודה בגז טבעי ולוחות הזמנים כמפורט לעיל עשויים שלא להתממש ו/או להתעכב בשל גורמים שונים שחלקם אינם בשליטתה של החברה, הכוללים שינויים בתנאי השוק לרבות קושי ו/או עיכוב באספקת גז טבעי ושינויים רגולטוריים.

לפרטים נוספים בדבר הערכות שווי לרכוש הקבוע, מקרקעין ומיתקנים בתחום הפעילות, ראה סעיף 6.2 להלן.

4.12. מחקר ופיתוח בתחום הפעילות

פזקר עוסקת באופן שוטף בפיתוח מוצרים חדשים בתחום פעילותה ובהחדרתם לשוק וכן בשיפור של מוצרים קיימים המיוצרים על ידה.

עבודות הפיתוח מבוצעות על ידי צוותי פיתוח במעבדות מפעל פזקר. עלויות הפיתוח אינן מהותיות לקבוצה.

4.13. נכסים לא מוחשיים בתחום הפעילות

4.13.1. סימני מסחר

לקבוצה סימני מסחר רשומים, ותיקים ומוכרים, המבדלים אותה מיתר מתחרותיה, ומהווים נכס משמעותי בפעילותה. הסימנים המרכזיים בתחום הפעילות הינם: פזגז, פז-שמנים, פזקר, שרותי-תעופה ונכסי-תעופה.

4.13.2. הקבוצה משקיעה משאבים בפיתוח ושימור המוניטין והמודעות למותגיה. זכויות הפצה

כחלק מהרחבת הפעילות הקמעונאית, השיבה פזגז לידיה זכויות הפצה באזורים גיאוגרפיים שונים ברחבי הארץ. השבת זכויות זו לוותה בתשלומים לצדדים שלישיים. התשלומים לצדדים השלישיים הנ"ל מוצגים בדוחות הכספיים כזכויות הפצה בעלות מופחתת בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים אודות נכסים לא מוחשיים ראה ביאור 13 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

4.14. הון אנושי בתחום הפעילות

ראה חלק שביעי להלן.

4.15. חומרי גלם וספקים בתחום הפעילות

4.15.1. התקשרויות עם ק.צ.א.א. לשירותי ניטול, איחסון ומילוי של פזגז

פזגז שוכרת מק.צ.א.א., בהסכמים ארוכי טווח, קיבולת אחסון גפ"מ של 3,000 טון. קיבולת זו נועדה לאפשר לפזגז אחסון של גפ"מ מיובא. תקופת השכירות מסתיימת בין השנים 2021 ועד 2024 (בהתאם לתקופות שכירות המכלים מק.צ.א.א.). בחודש מרץ 2019 הועברה פעילות ק.צ.א.א. לחברת קו צינור אירופה אסיה בע"מ, חברה בבעלות מלאה של המדינה (להלן: "**ק.צ.א.א.**" או "**הגורם המפעיל**"). הגורם המפעיל קיבל על עצמו את חובות וזכויות ק.צ.א.א. להערכת החברה, אין באמור כדי להשפיע על פעילותה השוטפת של פזגז.

בחודש יוני 2019 פרסמה ק.צ.א.א. הזמנה לקבלת הצעות בנושא אחסון גפ"מ בחלק מן המיכלים שלה (6.5 מיכלים) מתוכם 3 של פזגז. בחודש ספטמבר 2019 הודיעה ק.צ.א.א. לפזגז, כי התקבלה הצעתה לשכירת

קיבולת אחסון גפ"מ של 1,125 טון לתקופה של 15 שנים שתחל ביום 1 בינואר 2023, תוך שמירת רציפות תפעולית ביחס להסכמים הקיימים.

בנוסף, על פי תנאי המכרז הודיעה פזגז לק.צ.א.א כי הנה מעוניינת בבניית נפח אחסון נוסף בקיבולת של 1,125 טון נוספים, על פי תנאי המכרז.

פזגז מייבאת גפ"מ לישראל ומקבלת שירותי פריקה, איחסון וניפוק (להלן: **"שירותי ניטול"**) מק.צ.א.א. וזאת על פי הסכם שנחתם בין הצדדים ואשר תוקפו היה עד לחודש מרץ 2017. על פי הסכם זה, התחייבה ק.צ.א.א. לספק לפזגז שירותי ניטול של גפ"מ, ופזגז התחייבה לרכוש את שירותי הניטול בכמות מינימלית ובתעריפים הקבועים בהסכם.

בחודש יוני 2017 נחתם בין פזגז לבין ק.צ.א.א. הסכם חדש לשירותי ניטול לתקופה של 5 שנים נוספות, וזאת עד ליום 31 במרץ 2022 (להלן: **"ההסכם החדש"**). ההסכם החדש דומה בתנאיו המסחריים להסכם הקודם. יחד עם זאת, קיימת בהסכם החדש חלופה שנתית, לפי בחירת פזגז, לקבלת שירותי הניטול ללא התחייבות לכמויות ולתשלום על פי מחירון.

בנוסף, בחודש מרץ 2013 נחתם בין פזגז לבין ק.צ.א.א. הסכם לשירותי מילוי מיכלי גז מיטלטלים לתקופה של 14 שנים שתוקפו הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2025 (להלן: **"הסכם המילוי"**). בהסכם המילוי התחייבה פזגז לרכוש את שירותי המילוי בכמות שנתית מינימלית ובתעריפים הקבועים בהסכם.

לפזגז תלות תפעולית בק.צ.א.א. בכל הנוגע לשירותי ניטול.

4.15.2. הספקים העיקריים המשמשים בתחום הגפ"מ

פזגז רוכשת את הגפ"מ, המשמש לפעילותה, מבתי הזיקוק ומיבוא. שיעור הרכישות של פזגז מהספקים השונים הינו כמפורט להלן: מבז"ן - בשנת 2017 כ- 23%, בשנת 2018 כ- 30% ובשנת 2019 כ- 34%; מפז"א - בשנת 2017 כ- 5%, בשנת 2018 כ- 9% ובשנת 2019 כ- 6%; מיבוא - בשנת 2017 כ- 72%, בשנת 2018 כ- 61% ובשנת 2019 כ- 60%. מידי חודש מזמינה פזגז גפ"מ מבתי הזיקוק, באמצעות מכתב הזמנה ובכפוף למגבלות תקנות הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (מכירת גז על ידי בתי זיקוק וספקי הגז), התש"ע-2009 (בסעיף זה להלן: **"תקנות ההקצבות"**). מכירת הגפ"מ מפז"א אף כפופה למגבלות תנאי המיזוג בין פז לבין פז"א. הואיל ולבתי הזיקוק אין מלאי מתאים עבור פזגז (בהתאם לתקנות ההקצבות), פזגז מייבאת את כמויות הגפ"מ הנדרשות ומקבלת שירותי ניטול מק.צ.א.א., על פי הסכם עם ק.צ.א.א., כמפורט בסעיף 4.15.1 לעיל. עלות יבוא הגפ"מ, הכוללת עלויות פריקה, גבוהה מהעלות הכרוכה ברכישה מבתי הזיקוק. בכל אחד מהחודשים בשנים 2017, 2018 ו- 2019 בוצע יבוא גפ"מ על ידי פזגז.

כאמור, חלוקת הגפ"מ על ידי בתי הזיקוק מתבצעת בהתאם לתקנות ההקצבות ועל פי החלק היחסי אותו רכשו חברות הגז מבתי הזיקוק בשלושת החודשים המקבילים בשנה שקדמה בממוצע ושל שלושת החודשים שקדמו לחודש החלוקה בממוצע ובכפוף להקצאה מועדפת לחברות גז חדשות או קטנות. אולם, על פי תנאי המיזוג בין פז לבין פז"א, שיעור הגפ"מ שיסופק לפזגז מפז"א צריך להקבע בהתאם לכמות היחסית שסופקה לפזגז מפז"א בחודש הקלנדרי המקביל בשנה הקודמת (להלן: **"שיעור פזגז"**).

במטרה להתאים את תנאי המיזוג לתקנות ההקצבות, במהלך שנת 2009, במהלך שנת 2013 ובמהלך שנת 2015 פנתה החברה לרשות התחרות בבקשה לבטל את התנאים הנוגעים לשיעור פזגז, על מנת שתחולנה תקנות ההקצבות באופן שוויוני על כל חברות הגז. בשיחות שהתקיימו עם הרשות במהלך שנת 2013, הביעה הרשות נכונות עקרונית לתיקון תנאי המיזוג באופן ששנת הבסיס לענין שיעור פזגז תהיה שנת 2012.

במהלך שנת 2015, בפגישה שהתקיימה בין נציגי החברה לבין נציגי הרשות לתחרות, הביעו נציגי הרשות הסכמה לעמדת החברה, כי קיים קושי בהחלה מקבילה של תקנות ההקצבות ותנאי המיזוג וכן הביעו נכונות עקרונית לערוך תיקונים בתנאי המיזוג. החברה תמשיך לפעול לתיקון תנאי המיזוג בין פז לבין פז"א בכל הנוגע להקצבות גפ"מ מפז"א לפזגז.

לפזגז הסכם ליבוא גפ"מ מספק יחיד עם חברת סחר בינלאומית, שתוקפו הוארך בחודש מאי 2019 בשנתיים נוספות ועד לתום שנת 2022 ללא שינוי בתנאי ההסכם. ההסכם הינו הסכם מסגרת, על פיו מזמינה פזגז, מידי חודש בחודשו, את כמות הגפ"מ הנדרשת לה לחודש העוקב. אספקת הגפ"מ מבוצעת לנמל ק.צ.א.א. באשקלון באמצעות אוניות צובר המיועדות להובלת גפ"מ. בשנת 2019 יבאה פזגז גפ"מ מספק אחד בלבד.

לפזגז תלות בספק היבוא ובבתי הזיקוק בכל הקשור לאספקת גפ"מ (אם כי אין לה תלות רק באחד מבתי הזיקוק). באופן שאם יחדלו הספק ובתי הזיקוק לספק גפ"מ, ופזגז תאלץ להגדיל את כמויות הגפ"מ המיובא ו/או לייבא גפ"מ באמצעות ספק יבוא אחר, עלול הדבר להיות כרוך בעלויות מהותיות.

לאור תקנות ההקצבות ותנאי המיזוג בין פז לבין פז"א, אין לפזגז יתרון על פני מתחרותיה, בשל כך שלחברה בית זיקוק בבעלותה. לפרטים בדבר תקנות ההקצבות ראה סעיף 4.18.6 להלן.

4.15.3. חומרי הגלם והספקים העיקריים של פז-שמנים

חומרי הגלם המרכזיים, המשמשים את פז-שמנים בתהליכי יצור השמנים וחומרי הסיכה, הינם שמנים בסיסיים, הנרכשים מספקים בחו"ל וכן תוספים שונים הנרכשים בעיקר מספקים בחו"ל. ספק השמנים הבסיסיים המקומי של פז שמנים, שמנים בסיסיים חיפה (שב"ח) בע"מ, סיים את פעילות בתחום במהלך הרבעון הראשון לשנת 2019, וכפועל יוצא מכך, פז-שמנים הגדילה את היקף היבוא שלה בתחום זה, באופן שאינו משפיע על פעילותה השוטפת ו/או על עלויותיה.

חומרי הגלם המרכזיים, המשמשים את פז-שמנים בתהליכי יצור הכימיקלים, הינם מוצרי נפט, הנרכשים מהחברה (על בסיס רכישות חודשיות) ועוברים תהליכי זיקוק ועיבוד נוספים במפעל פז-שמנים.

חומרי הגלם המרכזיים, המשמשים את פז-שמנים בתהליכי המיחזור, הינם שמנים וממסים משומשים, הנאספים מספקים שונים בארץ ועוברים תהליכי זיקוק ועיבוד במפעל פז-שמנים וכן מוצרי נפט הנרכשים מהחברה.

כן מייבאת פז-שמנים מגוון מוצרים מוגמרים נוספים מספקים בחו"ל.

לפז-שמנים אין תלות במי מספקיה בתחומי פעילותה העיקריים.

4.15.4. חומרי גלם עיקריים המשמשים את פזקר

חומרי הגלם העיקריים המשמשים את פזקר הינם ביטומן, לבדים ופולימרים. ביטומן מהווה את חומר הגלם העיקרי בחלק ממוצריו של פזקר. פזקר רוכשת את הביטומן מבז"ן באמצעות החברה ברכישות חודשיות.

בז"ן הינה יצרנית בלעדית של ביטומן בישראל. לפזקר יש תלות בבז"ן במוצר זה. את חומרי הגלם מסוג לבדים ופולימרים רוכשת פזקר ממספר ספקים שונים. ביום 19.1.2020 הודיעה בז"ן בדיווח מידי כי קיבלה ביום 16.1.2020 צו מכח סעיף 45 לחוק אויר נקי, התשס"ח-2008 במסגרתו הורה לה המשרד להגנת הסביבה להפסיק את פעולות הייצור האחסנה והניפוק של הביטומן במפעלה, לא יאוחר מיום 16.4.2020 ועד לעמידה בהוראות היתרי הפליטה שלה. בדיווח זה הודיעה בז"ן, כי היא מתעתדת להשלים את הליכי שדרוג מתקן הטיפול בפליטות לאוויר ממתקן הביטומן שבמפעלה עד לתום חודש אוקטובר 2020. ביום 27.1.2020 הודיעה בז"ן, במסגרת דיווח המשך, כי התקשרה בהסכם לרכישת מערכת זמנית לתקופת הביניים עד להשלמת התקנת המערכת הקבועה, וכי להערכתה לא תדרש הפסקת פעילות מתקן הביטומן. החברה עודכנה בנושא כאמור, על ידי בז"ן ישירות ביום 6.2.2020.

4.15.5. חומרי גלם וספקים עיקריים המשמשים את שרותי-תעופה ואת נכסי-תעופה

שרותי-תעופה רוכשת דס"ל מפז ובנזין תעופתי מספקים אחרים.

לשרותי-תעופה ולנכסי-תעופה תלות תפעולית בחברות התשתיות (תש"ן ודלק פי גלילות) המזרימות אליהן דס"ל בצינורות מבתי הזיקוק.

4.16. **השקעות בתחום הפעילות**

בשנת 2019 לא בוצעה במגזר-התעשיות השקעה מהותית בתחום הפעילות.

4.17. **איכות הסביבה בתחום הפעילות - סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם**

4.17.1. **סיכונים סביבתיים**

מוצרי נפט הינם חומרים מסוכנים ו/או מזהמים מטבעם. העיסוק במוצרי נפט בתחום פעילות מגזר-התעשיות עלול לגרום לסיכונים סביבתיים בעיקר לזיהום אוויר, זיהום קרקע וזיהום מי תהום. הדרישות ההולכות וגוברות בתחום איכות הסביבה, כתנאי לקבלת רישיונות והיתרים, מצריכות הוצאות והשקעות כבדות.

4.17.2. **השלכות מהותיות שיש להוראות הדין על החברה**

פעילות החברה במגזר-התעשיות כפופה להוראות חקיקה שונות בנוגע לאיכות הסביבה ולדרישות שונות של המשרד להגנת הסביבה, כמפורט להלן:

4.17.2.1. **פעילות שיווק הגפ"מ**

על פי חוק חומרים מסוכנים, החזקת גפ"מ באתר, שהיקף אחסון הגפ"מ בו עולה על 8,000 ק"ג, מצריך היתר רעלים. בידי פזגז היתרי רעלים למתקני המילוי והניפוק שבבעלותה (למתקן בקרית אתא בתוקף עד ליום 5 ביוני 2020, למתקן הלוגיסטי בראשון לציון בתוקף עד ליום 22 באפריל 2020).

4.17.2.2. **פעילות שיווק השמנים והכימיקלים**

פז-שמנים עוסקת, בין היתר, ביצור שמנים, כימיקלים וממסים, משכך חלק מהוראות הדין החלות על פעילות תחום הקמעונאות והמסחר (חוק המים, חוק חומרים מסוכנים, כללי תאגידי מים וביוב והצעת חוק מניעת זיהום קרקע וקרקעות מזהמות) חלות גם עליה, בשינויים המחוייבים. לפרטים נוספים ראה סעיפים 3.17.2 ו-3.17.3 לעיל.

לפז-שמנים היתר רעלים עבור יצור, מסחר ואחסון שתוקפו עד לחודש ספטמבר 2020. לפז-שמנים וכימיקלים (שיווק ומסחר) בע"מ (חברת בת של פז-שמנים) היתר ליבוא, מסחר ושינוע רעלים שתוקפו עד לחודש ספטמבר 2020.

בפז-שמנים קיים מתקן לטיהור ביולוגי של שפכים היוצאים את המפעל (זאת לאחר שטופלו במתקן נוסף הקיים בפז-שמנים).

בפז-שמנים קיים מתקן RTO (מתקן מרכזי לטיפול בפליטות, המבוסס על טכנולוגיה של חמצון תרמי).

לפז-שמנים יש רישיונות עסק בתנאים כמפורט להלן: רשיון עסק לאחסנה ולמכירה של חומרים מסוכנים, בתוקף עד לסוף חודש יולי 2020, רשיון עסק לפעילות העיבוד והיצור שלה, ורישיון עסק למעבדת פז-שמנים, שתוקפם עד לסוף חודש יולי 2020. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.17.2.6 להלן.

להסבת מפעל פז שמנים לשימוש בגז טבעי ראה סעיף 4.11.5 לעיל.

4.17.2.3. **פעילות פזקר**

פזקר עוסקת ביצור מוצרי איטום ובידוד. משכך, חלק מהוראות הדין החלות על פעילות תחום הקמעונאות והמסחר (חוק המים וחוק חומרים מסוכנים) חלות גם עליה, בשינויים המחוייבים. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.17.2 לעיל.

תחום מוצרי התשתית והאיטום כפוף לפיקוח נרחב, שמטרתו למנוע פגיעה באיכות הסביבה. בשנים האחרונות ניכרת מגמת החמרה באכיפת הוראות החוק הרלוונטיות, אשר השלכותיה העיקריות הן בהשקעות הדרושות לטיפול בפליטות לאוויר.

לפזקר יש היתר רעלים שתוקפו עד לחודש נובמבר 2020.

פזקר מטפלת בתשטיפים ללא שפיכה למערכת הביוב, באיסוף ביעילות של פליטות אוויר לא מוקדיות ובריה. בפזקר קיים מתקן RTO (מתקן מרכזי לטיפול בפליטות, המבוסס על טכנולוגיה של חמצון תרמי).

לפזקר רישיון עסק בתנאים. פזקר עומדת ברוב התנאים שנקבעו ברישיון העסק ופנתה בבקשה לדחות את הדרישה לקיים את שאר התנאים וזאת עד למועד תחילת פעילות מפעל פזקר באמצעות גז טבעי. למרות עמדתו החיובית של המשרד להגנת הסביבה טרם נתקבל אישורו בכתב. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.17.2.6 להלן.

לעניין מעבר מפעל פזקר לשימוש בגז טבעי בגיבוי גפ"מ ראה סעיף 4.11.6 לעיל.

4.17.2.4 פעילות נכסי-תעופה

נכסי-תעופה עוסקת באחסנה של דלקים תעופתיים בנתב"ג. משכך חלק מהוראות הדין החלות על פעילות תחום הקמעונאות והמסחר (חוק המים, חוק חומרים מסוכנים והצעת חוק מניעת זיהום קרקע וקרקעות מזוהמות) חלות גם עליה. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.17.2 לעיל.

לנכסי-תעופה יש היתר רעלים שתוקפו עד לחודש מאי 2020.

בבדיקות שבוצעו במהלך שנת 2005 בקרקע של נכסי-תעופה בנתב"ג, התגלה זיהום קרקע בעומק של כ- 1 מטר. במי התהום לא התגלה זיהום. נכסי-תעופה פועלת בהתאם להנחיות המשרד להגנת הסביבה בקשר לזיהום זה וביצעה סקר קרקע וקידוח בארות לניטור מי תהום. לאור ממצאי ניטור מי התהום, החל משנת 2014 נדרשת נכסי-תעופה לבצע בדיקות אחת לשנה, חלף פעמיים בשנה.

4.17.2.5 פעילות שרותי-תעופה

שרותי-תעופה עוסקת בניפוק של דלקים תעופתיים ובמתן שירותי תדלוק. משכך, חלק מהוראות הדין החלות על פעילות תחום הקמעונאות והמסחר (חוק המים, חוק חומרים מסוכנים והצעת חוק מניעת זיהום קרקע וקרקעות מזוהמות) חלות גם עליה. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.17.2 לעיל.

לשרותי-תעופה יש היתר רעלים לגבי פעילותה בשדה התעופה רמון, שתוקפו עד לחודש ינואר 2021. ביתר שדות התעופה הפנים ארציים אין צורך בהיתר רעלים וזאת לאור הכמות הקטנה של סולר, קרוסין (דס"ל) ובנזין תעופתי המאוחסנת בהם.

בהתאם לממצאי סקרי קרקע, שבוצעו במהלך השנים 2008-2010, התגלתה עדשת דלק ישנה בקרקע שבחזקתה של שרותי-תעופה בשדה דב. שרותי-תעופה ביצעה עבודות שיקום לקרקע ולמי התהום. בעקבות עבודות השיקום צומצם מאד היקף העדשה. שרותי-תעופה מסרה את החזקה בקרקע לרשות מקרקעי ישראל, על פי הוראתה, במסגרת פינוי שדה דב.

4.17.2.6 חוק אוויר נקי

חוק אוויר נקי ותקנות אוויר נקי (ערכי איכות אוויר) (הוראת שעה), התשע"א-2011, עוסקים, בין היתר, בקבלת היתרי פליטה, בניטור איכות האוויר מפליטות מוקדיות ופליטות לא מוקדיות, בסנקציות אותן ניתן להטיל על גופים שיפעלו ללא היתר פליטה או יחרגו מתנאי היתר הפליטה וכו'.

המפעלים של החברה בתחום הפעילות הינם מפעל פז-שמנים ומפעל פזקר. המשרד להגנת הסביבה מחיל חלק מהוראות חוק אוויר נקי על התעשייה באמצעות קביעת תנאים נוספים לרישיון עסק.

כאמור לעיל, בפז-שמנים קיים מתקן RTO (מתקן מרכזי לטיפול בפליטות המבוסס על טכנולוגיה של חמצון תרמי). כמו כן, בהתאם להוראות חוק אוויר נקי, בחודש יוני 2014 קיבלה פז-שמנים היתר פליטה מפעלי לשבע שנים שתוקפו עד לחודש יוני 2021. בסוף הרבעון השני של שנת 2020 צפוי מפעל פז-שמנים לעבור לשימוש בגז טבעי. נוכח המעבר הצפוי לשימוש בגז טבעי, פז-שמנים הגישה למשרד להגנת הסביבה בקשה לדחות את יישומן של חלק מהדרישות שנקבעו בהיתר הפליטה המפעלי. טרם התקבל אישור מהמשרד להגנת הסביבה לדחיית יישום חלק מהדרישות.

כאמור לעיל, בפזקר קיים מתקן RTO (מתקן מרכזי לטיפול בפליטות המבוסס על טכנולוגיה של חמצון תרמי). מפעל פזקר החל להשתמש בגז טבעי בגיבוי גפ"מ. עבודת ההסבה המלאה תסתיים בסוף הרבעון השני לשנת 2020. נוכח המעבר הצפוי לשימוש בגז טבעי, הגישה פזקר בקשה לדחות את יישומן של חלק מהדרישות שנקבעו ברישיון העסק שלה. למרות עמדתו החיובית של המשרד להגנת הסביבה טרם נתקבל אישורו בכתב לדחיית יישום חלק מהדרישות.

בחודש אוקטובר 2017 קיבלה ממשלת ישראל החלטה בנושא: "האצת השימוש בגז טבעי בתעשייה וצמצום זיהום האוויר ותיקון החלטת ממשלה" (להלן: "**ההחלטה**"). ההחלטה עוסקת, בין היתר, במקורות פליטה נייחים, שנקבעו להם תנאים בהיתרי פליטה וברישיונות עסק, וקובעת שככל והגוף, בעל מקור הפליטה, חתם עד ליום 1 בנובמבר 2017 על הסכם לקבלת שירותי הולכה או חלוקה של גז טבעי עד לסוף שנת 2019, ומקור הפליטה טרם חובר לרשת החלוקה או ההולכה, הרי שבכוונת הממשלה לפעול לבחינה ולתיקון המועדים בתנאים שנקבעו לענין עמידה בערכי פליטה, באופן שהמועדים יהיו בהתאם למועד חיבורם הצפוי לרשת החלוקה ולא יאוחר מסוף 2019. פז-שמנים ופזקר חתמו על הסכם לקבלת שירותי חלוקה של גז טבעי לפני יום 1 בנובמבר 2017.

במהלך הרבעון הראשון לשנת 2020, עברו פז שמנים ופזקר לפעולה באמצעות מזוט 0.5%, תוספת העלות כתוצאה מכך, לא צפויה להשפיע באופן מהותי על תוצאותיה הכספיות של החברה.

בתחילת חודש ספטמבר 2019, התקבלה אצל פז שמנים התראה מהמשרד להגנת הסביבה בגין הפרה לכאורה של תנאי היתר הפליטה לאוויר בו היא מחזיקה, בעקבות ריכוז מזהמים החורג מערכי ההיתר בגזי הפליטה שנמצא במסגרת ביקורת פתע שגרתית בחודש אפריל 2019.

פז שמנים הגיבה להתראת המשרד ודחתה את הנטען נגדה, אך טרם התקבלה התייחסות המשרד בענין.

להערכת החברה, ההוצאות שיידרשו ליישום הדרישות, שנקבעו בהיתר הפליטה של פז-שמנים וברישיון העסק של פזקר, אינן מהותיות לחברה.

4.17.3 אירועים ועניינים אשר גרמו או צפויים לגרום לפגיעה בסביבה

לפרטים בדבר זיהום הקרקע בקרקע של נכסי-תעופה ראה סעיף 4.17.2.4 לעיל.

לפרטים בדבר עדשת דלק ישנה שהיתה בקרקע שבחזקתה של שרותי-תעופה בשדה דב ראה סעיף 4.17.2.5 לעיל.

להערכת החברה, המבוססת על תוצאות סקרי קרקע ועל תוצאות בדיקות נוספות שנערכו על ידי החברה, עלויות הטיפול בזיהומי הקרקע הנ"ל לא צפויות להיות מהותיות לחברה.

המידע שלעיל, בדבר הערכת החברה לגבי העלויות הצפויות, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, ומבוסס בין היתר על בדיקות החברה. יתכן כי העלויות בפועל יהיו גבוהות מהערכת החברה

וישפיעו לרעה על תוצאות שרותי-תעופה ו/או נכסי-תעופה, וזאת בין השאר, עקב ממצאים נוספים ו/או דרישות רגולטוריות חדשות ו/או עלויות נוספות שלא נצפו מראש.

4.17.4 הליכים משפטיים ומנהליים ועלויות סביבתיות שהוצאו או יוצאו בגינם

4.17.4.1 הליכים משפטיים פליליים שהסתיימו

בשנת 2019 לא התנהלו ולא הסתיימו הליכים משפטיים פליליים כנגד מי מהחברות הכלולות במגזר-התעשיות בתחום איכות הסביבה.

4.17.4.2 כתבי אישום תלויים ועומדים

בשנת 2019 נכון למועד פרסום דוח זה, לא היו ו/או לא קיימים כתבי אישום תלויים ועומדים כנגד מי מהחברות הכלולות במגזר-התעשיות בתחום איכות הסביבה.

4.17.4.3 הליכים אזרחיים תלויים ועומדים

לענין תביעות ובקשות להכיר בתובענות כיצוגית כנגד החברה ופז-שמנים ראה סעיף 7.8 להלן. מעבר לתביעות ובקשות אילו, בשנת 2019 לא היו הליכים אזרחיים מהותיים תלויים ועומדים כנגד מי מחברות חטיבת-התעשיות והשירותים בתחום איכות הסביבה.

4.17.4.4 הליכים אזרחיים שהסתיימו

בשנת 2019 לא הסתיימו הליכים אזרחיים מהותיים כנגד מי מחברות הכלולות תחת מגזר-התעשיות בתחום איכות הסביבה.

4.17.5 מדיניות החברה בניהול סיכונים סביבתיים ואמצעים הננקטים להפחתת הסיכונים הסביבתיים

לענין מדיניות החברה בניהול סיכונים סביבתיים ואמצעים הננקטים להפחתת הסיכונים הסביבתיים ראה סעיף 7.7.3 להלן.

4.17.6 סכומים שנפסקו, הפרשות ועלויות סביבתיות

בשנת 2019 לא נפסקו סכומים כלשהם, כנגד מי מהחברות הכלולות תחת מגזר-התעשיות, במסגרת הליכים משפטיים בתחום איכות הסביבה.

להלן פירוט עלויות סביבתיות צפויות לשנת 2020 ועלויות צפויות בשנים שלאחר מכן בתחומי איכות הסביבה של החברה בתחום התעשיות והשירותים:

תחזית בשלוש שנים שלאחר מכן (מדי שנה) במיליוני ש"ח	תחזית 2020 במיליוני ש"ח	2019 בפועל במיליוני ש"ח	
1	1	1	עלויות מהותיות
2	2	1	השקעות מהותיות
3	3	2	סה"כ

ההשקעות הצפויות, להערכת החברה, לשם קיום הוראות הדין בתחום איכות הסביבה במגזר התעשיות והשירותים, אינן בסכומים מהותיים לחברה.

המידע שלעיל בדבר השקעות צפויות באיכות הסביבה בתחום הפעילות, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, ומבוסס, בין היתר, על הערכת החברה כי התקנות שיוקנו מכוח חוק אוויר נקי והצעת חוק מניעת זיהום קרקע ושיקום קרקעות מזהמות, התשע"א-2011 יהיו סבירות ומקובלות. יתכן כי יתברר שהתקנות תהיינה מחמירות ותחייבנה השקעות מהותיות.

4.18. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד בתחום הפעילות

4.18.1 תקני איכות

בשנת 2018 קיבלו פזגז, פז שמנים ופזקר אישור הסמכה לתקן ISO 9001:2015.

בשנת 2019 קיבלה פזגז אישור הסמכה לתקן ISO 9001:2015.

בשנת 2018 קיבלה פז-שמנים אישור הסמכה לתקן ISO 14001:2015.

ביום 20 ביוני 2018 פורסמה אכרזת התקנים (תקן רשמי), התשע"ח - 2018, המכריזה על תקן ישראלי 6294 כתקן רשמי. עניינו של התקן בבקרת איכות ותפעול של דלק תעופתי (שירותי תדלוק, מסופי דלק ויצור, אחסון והפצה של דלקים). תחילתה של האכרזה הינה 90 יום, מיום פרסומה. נכסי תעופה ושרותי-תעופה פועלת בהתאם להוראות התקן עוד בטרם הוכרז כתקן רשמי.

למפעלי היצור של פז-שמנים ופזקר מערכת ניהול איכות, התואמת ומוסמכת על-ידי מכון התקנים הישראלי לדרישות תקן: ISO 9001:2008.

פז-שמנים קיבלה אישור על עמידה בת"י ISO 14001:2004 (איכות הסביבה) ובת"י ISO 18001:2007 (בטיחות).

בחודש מרץ 2016 קיבלה פז-שמנים "תו הזהב לשנת 2016" ממכון התקנים הישראלי, על התאמת מערכות הניהול שלה לאמות מידה של תווי האיכות של מכון התקנים הישראלי בתחום מערכת ניהול סביבתי, מערכת ניהול בטיחות ובריאות בתעסוקה ומערכת ניהול איכות.

לפזקר יש היתרים ממכון התקנים הישראלי לסמן בתו-תקן ובתו-תקן ירוק מוצרים המיוצרים על ידה. כמו כן, מוצרי פזקר עומדים בתקני איכות בינלאומיים שונים באירופה ובארצות הברית.

שרותי-תעופה ונכסי-תעופה פועלות על פי תקנים בינלאומיים (JIG - JOINT INSPECTION GROUP) ומחזיקות בתו תקן ISO 9001:2008. בקרת איכות התפעול של דס"ל כפופה לת"י 6294, ואיכות הדס"ל כפופה להוראות תקן ישראלי 5563.

4.18.2 מגבלות מכח תנאי מיזוג החברה עם פז"א

בהתאם לתנאי המיזוג בין פז"א לבין פז, מיום 27 בספטמבר 2006, פז"א לא תעסוק בשיווק גפ"מ, אלא באמצעות תאגיד נפרד שישמש ספק גפ"מ. זולת אם ניתן לכך אישור הממונה בכתב ומראש, פז"א לא תספק לכל ספק גפ"מ, שיש לה זכות בו - פזגז, גפ"מ בכמות חודשית כוללת העולה על שיעור פזגז מתוך סך כמות הגפ"מ שתמכור באותו חודש קלנדרי לספקי גפ"מ, והכל בכפוף לתנאים שהציבה רשות התחרות לענין מכירה שוויונית של גפ"מ ושירותי ניפוק גפ"מ על ידי פז"א.

"שיעור פזגז" - הינו כמות הגפ"מ הכוללת שסופקה לפזגז מפז"א בחודש הקלנדרי המקביל בשנה הקודמת, כשהיא מחולקת בכמות הגפ"מ הכוללת שסופקה לספקי הגפ"מ השונים מפז"א בחודש הקלנדרי המקביל בשנה הקודמת. בצו המיזוג נקבע, כי תוקפה של מגבלה זו יובא לבחינה מחודשת של רשות התחרות במקרה שייקבעו בחיקוק הוראות לענין חובת אספקה שוויונית על פז"א, או במקרה שבית דין יזיקו אחר במדינת ישראל לא יהיה כפוף לחיקוק לענין חובת אספקה שוויונית של גפ"מ והוא נוקט אפליה כלפי ספקי גז, או במקרה שיחול שינוי נסיבות מהותי בתנאי התחרות באספקת גפ"מ.

לאור התקנת תקנות ההקצבות בשנת 2009, המטילות על בתי הזיקוק חובת אספקה שוויונית של גפ"מ לספקי הגפ"מ, פנתה החברה, במהלך שנת 2009, במהלך שנת 2013 ובמהלך שנת 2015, לממונה על התחרות בבקשה לשנות את ההוראות הרלוונטיות בצו המיזוג בין פז לבין פז"א. בשיחות שהתקיימו עם הרשות לתחרות בשנת 2013 הביעה הרשות נכונות עקרונית לתיקון תנאי המיזוג באופן ששנת הבסיס לענין שיעור פזגז תהיה שנת 2012. במהלך שנת 2015, בפגישה שהתקיימה בין נציגי החברה לבין נציגי

הרשות, הביעו נציגי הרשות הסכמה לעמדת החברה, כי קיים קושי בהחלה מקבילה של תקנות ההקצבות ותנאי המיזוג וכן הביעו נכונות עקרונית לערוך תיקונים בתנאי המיזוג. החברה תמשיך לפעול לתיקון תנאי המיזוג בין פז לבין פז"א בכל הנוגע להקצבות גפ"מ מפז"א לפזגז.

על פי תנאי המיזוג, פז נדרשת לקיים הפרדה תאגידית וחשבונית מלאה בין עסקי פז"א ו/או פז לבין עסקי פזגז. כן נקבע כי פעילות, נכס או שירות הקיימים במועד ההחלטה בידי פזגז, לא יועברו לאדם קשור⁴ בפז"א או בפז ללא אישור הממונה.

לפרטים נוספים, אודות מגבלות על מכירת גפ"מ על ידי פז"א, שהוטלו על ידי הממונה ראה סעיף 5.18.2.2 להלן.

במסגרת צו המיזוג בין פז לבין פז"א, קבעה רשות התחרות כי על נכסי-תעופה יחולו הוראות פרק ד' לחוק התחרות הכלכלית והחובות החלות על בעל מונופולין לכל דבר וענין, לרבות איסור על סירוב בלתי סביר לספק את שירותיה, איסור התניה מתן שירותיה בתנאים אשר מטבעם או לפי תנאי מסחר מקובלים אינם נוגעים לנושא ההתקשרות, איסור קביעת תנאי התקשרות שונים לעסקאות דומות, איסור עריכת הבחנה בין לקוחותיה על פי זהותם וכיוצ"ב.

4.18.3. ספק מוכר למשרד הביטחון

פזגז, פז-שמינים, שרותי-תעופה ונכסי-תעופה אושרו כספק מוכר על ידי הוועדה המשרדית לאישור ספקים מוכרים למשרד הביטחון.

4.18.4. פיקוח על מחירי הגפ"מ

על פי צו פיקוח על מוצרים ושירותים (מחיר מירבי לגפ"מ בשער בית זיקוק) (תיקון), התש"ס-2000, חלה חובת דיווח של בתי הזיקוק על מחירי גפ"מ (למעט גפ"מ שאינו מכיל מרקפטן), בהתאם להוראות פרק ז' לחוק פיקוח על מחירי מוצרים ושירותים, התשנ"ו-1996. כמו כן, על פי הצו נאסרה אפליה בין צרכנים (ספקי הגז), באופן שבאותו מועד יימכר גפ"מ לצרכנים (ספקי הגז) שונים במחיר שונה. עוד נקבע, כי היה ובית הזיקוק מכר גפ"מ במחיר העולה על "מחיר היבוא", כהגדרתו בצו, יחולו עליו הוראות פרק ו' לחוק פיקוח על מחירי מוצרים ושירותים, התשנ"ו-1996, המטילות איסור על העלאת מחיר ללא קבלת אישור.

על פי צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (החלת החוק על גפ"מ), התש"ע-2010 והתיקון לו משנת 2013, מוטל פיקוח ברמת דיווח על רווחיות ומחירים של גפ"מ, לפי פרק ז' לחוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996.

בחודש מאי 2013 התקבל במשרדי פזגז מכתב ממשד האנרגיה ממנו עולה, כי בהמשך לפיקוח ברמת דיווח על רווחיות ומחירים של גפ"מ, שהוטל על פזגז וחברות גפ"מ אחרות, שוקלים מנהל מינהל הדלק והגז והמפקחת על המחירים במשרד האנרגיה, להמליץ להטיל פיקוח על מחירי הגפ"מ במכירה באמצעות מרכזיות ובאמצעות מיכלים למגזר הפרטי.

בשלב זה, אין באפשרות פזגז להעריך את ההשלכות של הטלת פיקוח כאמור, אם וככל שיוטל.

לפרטים בדבר דוח, שפרסם משרד האוצר, בדבר מתודולוגיה חדשה של פיקוח על מחירים ראה סעיף 2.2.8 לעיל.

4.18.5. חוק משק הגז (קידום התחרות בגז לצריכה ביתית) (תיקוני חקיקה), התשס"ח-2008

4 אדם קשור הינו מי ששולט בפז או בפז"א, תאגיד הנשלט על ידי פז או פז"א וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם.

חוק משק הגז (קידום התחרות בגז לצריכה ביתית) קובע, בין היתר: חובת ביצוע בדיקות תקופתיות למערכת הגז; איסור ביצוע פעילות לשימור לקוחות שמסרו הודעה בכתב בדבר החלפת ספק גז, במשך שישה חודשים ממועד קבלת ההודעה בכתב; מתן שירות שוויוני ללקוח חדש דומה באותו אזור (איסור סירוב בלתי סביר ואספקה לצרכנים חדשים דומים בתנאים דומים); חובה על ספק הגז היוצא לאפשר לספק הגז הנכנס, המעוניין בכך, לרכוש את המיכלים הנייחים (צוברים) על פי מנגנון מחיר שנקבע בצו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחיר מכל גפ"מ נייח), התשס"ט-2009; ועיצומים כספיים בגין הפרת הוראות החוק.

חלקן של ההוראות נחקקו כהוראות שעה לתקופות קצובות שהוארכו מעת לעת. כך, תוקפן של הוראות השעה בדבר איסור ביצוע פעילות לשימור לקוחות שמסרו הודעה בכתב בדבר החלפת ספק גז, במשך שישה חודשים ממועד קבלת ההודעה בכתב ותוקפה של הוראת השעה בדבר מתן שירות שוויוני ללקוח חדש דומה באותו אזור (איסור סירוב בלתי סביר ואספקה לצרכנים חדשים דומים בתנאים דומים) הוארך בחודש דצמבר 2018 בצו ההסדרים במשק האנרגיה (תיקוני חקיקה) (הארכת התקופות האמורות בסעיפים 17א(ב) ו-17ב(ב), התשע"ט-2018 עד לחודש ינואר 2024).

4.18.6 תקנות הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (מכירת גז על ידי בתי זיקוק וספקי גז) (תיקון), התשע"ח-2018 (להלן: "תקנות ההקצבות")

תקנות ההקצבות עניינן בהסדרת מכירת גז על ידי בתי הזיקוק לספקי הגז. תקנות ההקצבות מסדירות, בין היתר, מכירת גז בחודשי מחסור, תוך מתן העדפה לספקי גז קטנים או חדשים. על פי תקנות ההקצבות, אספקת גפ"מ על ידי בתי הזיקוק לספק גז קטן או גדול מתבצעת בהתאם לחלק היחסי של אותו ספק גז מסך הגז אותו רכשו כלל ספקי הגז הקטנים או הגדולים, בהתאמה, מבתי הזיקוק בשלושת החודשים המקבילים בשנה שקדמה לתקופת המחסור, בממוצע, ובשלושת החודשים שקדמו לחודש שלפני חודש המחסור, בממוצע, ובכפוף, להקצאה מועדפת לחברות גז חדשות או קטנות. על פי תקנות ההקצבות, ספק גז יגיש למשרד האנרגיה, מידי חודש (עד ה- 15 לחודש) דוח מאושר בידי רואה חשבון, הכולל פירוט כמות הגז שהזמין וקיבל מכל אחד מבתי הזיקוק; כמויות הגז שמכר לספקי גז אחרים ורכש מהם; וכמויות הגז אשר סיפק לצרכנים. בנוסף, מסדירות תקנות ההקצבות העברת הקצבה בין חברות הגז במקרה של מעבר צבר צרכנים ביתיים ובתמרוץ ספקים קטנים, המוכרים גז במחירים תחרותיים. כמו כן, מגבילות תקנות ההקצבות מכירת גז נוספת בשל ייצור נוסף לתאגיד קשור. לפרטים נוספים בדבר מגבלות פזגז במכירת גז לפזגז מכח תנאי מיזוג החברה עם פז"א ראה סעיף 4.18.2 לעיל וסעיף 5.18.2 להלן.

4.18.7 רישוי עסקים (והיתרי בניה)

לכל מתקני החברה בהם מבוצעים אחסון וניפוק נדרש רישיון עסק. למרבית מתקני החברה בהם מבוצעים אחסון וניפוק בתחום הפעילות יש רישיון עסק. החברה פועלת לקבלת רישיון עסק בכל מתקניה בתחום הפעילות. בחודש מרץ 2020, ניתן לפזגז רישיון עסק לפעילותה במתקן קריית אתא בהתאם לחוק רישוי עסקים תשכ"ח-1968. (לפרטים נוספים ראה סעיף 4.11.2.1 לעיל. לפרטים בדבר הליכים משפטיים ביחס לחוות הגז בקרית אתא ראה סעיף 7.8 להלן). בשל העדר הסדרה תכנונית של מתקני החברה בשדות התעופה חיפה ונתב"ג קיימים רישיונות עסק זמניים למתקני החברה שם. החברה קיבלה היתר בניה בנתב"ג ופועלת לקבלת היתרי בנייה ולאחריהם רישיונות עסק קבועים. שדות התעופה מגידו והרצליה אינם מוסדרים תכנונית בכללותם. על אף האמור, ניתן רישיון עסק זמני למתקני החברה במגידו, אך טרם ניתן בהרצליה. בשל העדר הסדרה תכנונית של מפעל פז שמנים ומתקני הניפוק חיפה קיימים רישיונות עסק זמניים. החברה פועלת לקבלת היתרי בנייה ולאחריהם, ככל שנדרש, רישיונות עסק קבועים.

4.18.8 רישוי ספק גז ורישיון לעיסוק בעבודת גז

הוראות חוק הגז (בטיחות ורישוי), התשמ"ט-1989 (להלן: "חוק הגז") מטילות חובת רישוי על מי שמשמש כספק גז. פזגז הינה בעלת רישיון ספק גז ורשאית, על פי תנאי הרישיון, לעסוק ברכישת גפ"מ; בשיווק במיכלים מיטלטלים, במיכלים נייחים ובמיכלי מחנאות למילוי חוזר; במילוי ואחסון גפ"מ במיכלים מיטלטלים ונייחים; בהובלת גפ"מ בצובר במיכלים מיטלטלים ובמיכלי מחנאות על ידי משאיות חלוקה ומיכליות כביש; באחסון גפ"מ בצובר; ובאספקת גפ"מ אוטומטיבי.

על פי חוק הגז, הקמת מתקן גז, שלא לצריכה עצמית, טעונה היתר מאת המנהל לענייני הבטיחות במשרד האנרגיה. לפזגז היתרים מתאימים למתקנים המופעלים על ידה.

לפרטים נוספים בדבר חוק הגז ראה סעיף 4.18.11 להלן.

כמו כן, ספק גז מחויב, כי לכל עוסק מטעמו בעבודת גז יהיה רישיון מתאים על פי סוג הפעילות, בהתאם לדרגת הרישוי הקבועה בתקנות הגז (בטיחות ורישוי) (רישוי העוסקים בעבודות גפ"מ), התשס"ו-2006, (להלן: "**תקנות רישוי העוסקים בעבודות גפ"מ**"), שהותקנו מכוח חוק הגז.

כספק גז, כפופה פזגז גם לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הבטחת ההספקה של גפ"מ), התשמ"ט-1989, הקובע, בין היתר, כי לא יעסוק אדם כספק גז אלא אם קיבל אישור בכתב מהמנהל (מי שמונה על-ידי שר האנרגיה) כי הוא ערוך לעמוד בהוראות צו זה.

לפזגז מנגנוני בקרה פנימיים ותוכנית אכיפה פנימית בבטיחות בגז שנועדו להבטיח עמידה בקריטריונים לקבלת האישורים הנ"ל ולהבטיח שמירה על בטיחות עובדיה ולקוחותיה, ביניהם: אישור על עמידה בתקן ISO 9001:2015 ומערך בקרה פנימית לקיום תקן זה.

בחודש ינואר 2019 נכנס לתוקף תיקון מחודש ספטמבר 2018 לתקנות רישוי העוסקים בעבודות גפ"מ. במסגרת התיקון הוספה, בין היתר, חובת הפיקוח של המדינה על הליך הכשרת מתקיני הגז, באופן שעשוי להעלות את רמת מתקיני הגז בענף. בנוסף, כחלק מהתיקון, הוגדרו הקלות בתחום הרישוי, כגון יצירת משרה חדשה של התמקצעות עובדים ייעודיים בביצוע בדיקות תקופתיות למערכת גפ"מ קבועה המשמשת צרכן גז ביתי, ובמערכת גפ"מ מרכזית, וזאת, ללא צורך בהכשרה מפוקחת, אלא על פי נהלים כתובים של ספק הגז ובחינות פנימיות בנוסחים שיאושרו על ידי משרד האנרגיה.

4.18.9. בטיחות בשיווק ואספקת הגז

על פי חוק הגז ותקנות ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (משק הגז - החלפת ספק גז), התשנ"א-1991, קיימת חובה על ספק הגז הנכנס לבדוק את מערכת הגז הקיימת ולוודא את תקינותה, לפני שהוא מתחיל לספק גז לצרכן.

צו הגז (בטיחות ורישוי) (מכלי גפ"מ מיטלטלים), התשע"ה-2015 (להלן: "**צו הגז**") שהוצא מכוח חוק הגז, מחייב כי כל מיכל גז יסומן באופן ובסימון שיאפשר לזהות בוודאות את ספק הגז, וכן בסימון אזהרה כנדרש בתקנים הישראליים. צו זה אוסר על ספק גז למלא ו/או להוליך ו/או להוביל ו/או להחזיק ו/או לאחסן ו/או להכניס למתקן מילוי שלו מיכל גז אשר יש עליו סימון של ספק אחר, ו/או למכור ו/או לשווק לצרכן גפ"מ במיכל גז אשר יש עליו סימון של ספק אחר (זאת, למעט במקרים בהם ניתן היתר מיוחד על ידי המנהל כהגדרתו בחוק הגז).

4.18.10. תקנים

פזגז - בישראל קיימים תקנים מחייבים למיכלי גז, למערכות גז, להתקנת מערכת גז מרכזית וכו'. התקינה כוללת, בין היתר, חובת סימון, הוראות טכניות, בדיקות לחץ ובדיקות בטיחות שיש לערוך קודם לאספקת גז.

ספק גז רשאי למכור גפ"מ במיכלי גז העומדים בת"י 70. כחלק מהתקן חייב ספק הגז לבצע בדיקה תקופתית ראשונה של מיכלי הגז 15 שנה לאחר יצורם וכן בדיקות תקופתיות שוטפות אחת ל-10 או 12 שנים תלוי בסוג מכל הגפ"מ.

בהתאם להוראות ת"י 158, מתקני גז צריכים להיבדק אחת לחמש שנים. כמו כן, על פי ת"י 158, חל איסור על שימוש במחממי מים אטמוספריים בתוך דירות מגורים, החל מסוף שנת 2015.

4.18.11. הצעת חוק הגז הפחממני המעובה, התשע"ח-2018 (להלן: "**הצעת החוק**")

בשנת 2012 יזם משרד האגרגיה את הצעת החוק. ההצעה עברה בקריאה ראשונה בכנסת ה-18. הוחל עליה דין רציפות בכנסת ה-19 והתקיימו לגביה דיונים בוועדת הכלכלה של הכנסת ה-19, לקראת הכנתה לקריאה שניה ושלישית. הדיונים לא הסתיימו קודם לפיזור הכנסת ולא הוחל על ההצעה דין רציפות, פעם נוספת. בכנסת ה-20 עברה הצעת החוק קריאה ראשונה.

הצעת החוק מבוססת בעיקרה על חוק הגז (לפרטים נוספים לעניין חוק הגז ראה סעיף 4.18.8 לעיל), עם התיקונים שהוצעו בהצעת החוק. בשל השינויים הרבים המוצעים בחוק הגז ומכיוון שחוק זה חל הן על גפ"מ והן על גז טבעי, הוצע לפצל את חוק הגז כך שהחוק המקורי, בשינויים נחוצים, יחול על גז טבעי, ואילו על גפ"מ יחול חוק חדש, נשוא הצעת החוק.

חלק מהוראות הצעת החוק אינן משנות את המצב הקיים כיום, ובכללן - חובת רישוי של ספקי הגז והעוסקים בעבודות גז, חובת רישוי של מיתקני גז מסוימים, חובת ביצוע בדיקות למיתקן גז טרם הספקת הגז ואחת לתקופה שייקבע, חובה לספק גז רק לצרכן שיש עמו הסכם בכתב וחובת עריכת ביטוח לכיסוי חבות ספק גז בשל כל אירוע, בסכום שלא יפחת מחמישה מיליון דולר ארה"ב. בנוסף, מוצע במסגרת הצעת החוק, בין היתר, להסדיר ברישיון ספקי הגז את פעילות הסוכנים מטעמם, להגביל את תוקפם של היתרים למיתקני גפ"מ, לקבוע תנאים מהותיים לקבלת רישיון ספק גז, רישיון לעיסוק בעבודת גז ורישיון לספק גז באמצעות סוכן, לחייב ניתוק של מיתקן גז שנמצאו בו ליקויים מסוכנים או מיתקן גז של צרכן שלא איפשר את בדיקתו. בנוסף, מוצע לאסור על הספקת גז למי שאינו צרכן ואין לו רישיון לעסוק בגז, לאסור על רכישת גז ממי שאין לו רישיון לעסוק בגז, לתת למנהל סמכויות מינהליות נרחבות, לחזק את סמכויות הפיקוח והאכיפה, להחמיר את הענישה על העבירות החמורות בתחום, להוסיף סמכות להטיל עיצום כספי על הפרה של חלק מההוראות לפי החוק ולהגביר את אחריות נושאי המשרה.

בנוסף להיבט הבטיחותי, הצעת החוק מציעה להסמיך את שר האגרגיה, בהתייעצות עם שר הכלכלה והתעשייה ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, לקבוע אמות מידה לענין הרמה, הטיב והאיכות של השירותים שנותן בעל רישיון ספק גפ"מ.

במהלך השנים, העבירה פזגז את התייחסותה להצעת החוק ובה טענה, בין היתר, כי התיקון המוצע יפגע בזכויות חוקתיות רבות, שלא לצורך, של ספקי הגפ"מ וסוכניהם, תוך הרחבת סמכויות המנהל באופן שאינו סביר. להערכת החברה, להצעת החוק, בין אם תאושר בנוסחה הנוכחית ובין אם בנוסח אחר, לא תהיה השפעה מהותית על פעילות ורווחיות החברה.

המידע שלעיל, בדבר ההשפעה של הצעת החוק על החברה, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך ומבוסס, בין היתר, על הערכות החברה. יתכן כי ההשפעה בפועל תהיה שונה מהערכת החברה ותשפיע לרעה על פזגז, בין היתר, כתוצאה מעלויות נוספות ו/או ממעורבות יתר של הרגולטור שלא ניצפו מראש על ידי פזגז ו/או משינוי נוסף ברגולציה שיחול בעקבות הצעת החוק.

4.18.12. מגבלות ופיקוח על פעילות החברה בשיווק דס"ל ובנזין תעופתי

המחיר שגובה נכסי-תעופה מלקוחותיה קבוע בצו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחיר שירותי תשתית לתדלוק מטוסים בנמל התעופה בן גוריון), התשס"ח-2008 והתיקון לו: צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירי שירותי תשתית לתדלוק מטוסים בנמל התעופה בן גוריון) (תיקון), התשע"ב-2012, שחוקקו מכוח חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996.

צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחיר שירותי תדלוק למטוסים בנמל התעופה בן גוריון), התשנ"ו-1996, קובע את המחיר המירבי, אשר ניתן לגבות בנמל התעופה בן גוריון, עבור מתן שירותי תדלוק מטוסים באמצעות מיכליות תדלוק או באמצעים אחרים.

מחיר בנזין תעופתי, שגובה שירותי-תעופה, מפוקח על פי צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מרביים לבנזין תעופתי בשדות התעופה), התשע"א-2011, כפי שתוקן בצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (מחירים מרביים לבנזין תעופתי בשדות התעופה) (תיקון), התשע"ג-2013.

צו הבלו על דלק (פטור והישבון), התשס"ה-2005 (להלן: "הצו") קובע, בין היתר, כי לא תחול חובת תשלום בלו על דס"ל ועל בנזין תעופתי לתצרוכת כלי טייס. הפטור לבנזין תעופתי על פי הוראת שעה מכוח הצו פקע ביום 31 בדצמבר 2017. צו הבלו על דלק (הטלת בלו) (הוראת שעה), התשע"ח-2018 האריך את הפטור לבנזין תעופתי עד ליום 27 בפברואר 2018. החל מיום 28 בפברואר 2018 חלה חובת תשלום בלו על בנזין תעופתי. ביום 1.3.2018 תוקן צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מירביים לבנזין תעופה) תשע"א - 2011 כך שהבלו על בנזין תעופתי יכלול במחיר המירבי. להערכת החברה, תשלום בלו על בנזין תעופתי לא צפוי לגרום לפגיעה מהותית ברווחיות שירותי-תעופה.

4.18.13. חוק חומרים מסוכנים

בכל הנוגע להיתרי הרעלים של מתקני פזגז ראה סעיפים 4.11.2.1 ו-4.17.2.1 לעיל.

לפז-שמנים יש היתר רעלים עבור יצור, מסחר ואחסון הממסים והכימיקלים השונים, המאוחסנים בשטח המפעל, שתוקפו עד לחודש ספטמבר 2020. לפז-שמנים וכימיקלים (שיווק ומסחר) בע"מ (חברת בת של פז-שמנים) יש היתר ליבוא, מסחר ושינוע רעלים שתוקפו עד לחודש ספטמבר 2020. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.17.2.2 לעיל.

למפעל פזקר יש היתר רעלים שתוקפו עד לחודש נובמבר 2020. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.17.2.3 לעיל.

לשירותי-תעופה יש היתר רעלים לגבי פעילותה בשדה התעופה רמון שתוקפו עד לחודש ינואר 2021. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.17.2.5 לעיל.

לנכסי-תעופה יש היתר רעלים לגבי פעילותה בנתב"ג שתוקפו עד לחודש מאי 2020. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.17.2.4 לעיל.

4.18.14. איכות סביבה

לגבי הוראות הקשורות באיכות הסביבה בתחום הפעילות ראה סעיף 4.17 לעיל.

4.18.15. מפעל חיוני

פזגז, נכסי-תעופה ושירותי-תעופה הוכרזו כמפעל חיוני באישורים שניתנו להן על ידי משרד הכלכלה. בהתאם לאישורים כאמור, במצב חירום, מתקני הניפוק והמילוי של פזגז ומתקני נכסי-תעופה ושירותי-תעופה מגויסים לטובת המשק לשעת חירום על מנת לאפשר אספקה סדירה של גז ושל דלקים תעופתיים.

לענין הכרזת החברה ותחנות התדלוק כמפעל חיוני ראה סעיף 3.18.14 לעיל. לענין צו האינטרסים החיוניים שהוצא לפז"א אגב הליכי ההפרטה ראה סעיף 05.18.5 להלן.

4.18.16. תקנות ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (מסירת מידע בנוגע להספקת גז), התשע"ה-2015 (להלן: "תקנות מסירת מידע")

בחודש יוני 2015 נכנסו לתוקף תקנות מסירת מידע, המטילות חובה על ספק גז למסור לצרכן בחשבונית הגז את כתובות הצרכנים הנוספים הקשורים לאותה מערכת גז מרכזית או קוד זיהוי לאתר האינטרנט של הספק, שבו תהיה גישה לאותן כתובות. בנוסף, על פי תקנות מסירת מידע על ספק הגז להעביר, בתחילת כל חודש, למנהל מינהל הדלק והגז במשרד האנרגיה, דוח שבו יפורטו המחירים הממוצעים שבהם חייב את הצרכנים הביתיים בחודשיים שקדמו לדיווח, בפילוח לפי רשות מקומית, סוג תשתית גז (מיכלים 12/48, מיכל מיטלטל, מיכל נייד) וסוג השירות הניתן (התקנה, חיבור, אספקה ותשלום דמ"ש). מנהל מינהל הדלק והגז רשאי לפרסם את הדוח גם באתר האינטרנט של משרד האנרגיה. כמו כן, ספק גז שיש לו אתר אינטרנט מחויב בפרסום הדוח באתר זה.

4.18.17. טיוטת צו הגז (בטיחות ורישוי) (אירועי גז), התשע"ז-2017 (להלן: "טיוטת צו אירוע גז")

בחודש יוני 2015 פרסם משרד האנרגיה להערוך הציבור את טיוטת צו אירוע גז, שעניינה הטלת חובות על ספקי הגז, שתכליתן לייעל ולשפר את התנהלותם של ספקי הגז בעת ולאחר אירוע גז. פזגז העבירה את התייחסותה לטיוטת צו אירוע גז, במסגרתה הציעה התאמות נוספות שיאפשרו לספקי הגז להתנהל באופן מיטבי בעת אירוע גז והביעה את הסתייגותה מהוראות מסוימות, בעיקר מטעמים של חוסר סבירות (המועד המוצע להגעה לאירוע, הגבלת חידוש אספקת גז וכו'). בכנסת ה-20 התקיימו דיונים בועדת הכלכלה בטיטות צו אירוע גז.

4.18.18 הצעת חוק רישוי סביבתי משולב, התשע"ה-2015

לפרטים בדבר הצעת חוק רישוי סביבתי ראה סעיף 3.17.3.1 לעיל.

4.18.19 דוח רשות התחרות בעניין אספקת גפ"מ למשקי בית באמצעות מערכת גז מרכזית

בחודש ינואר 2017 פרסמה רשות התחרות דוח בעניין אספקת גפ"מ למשקי בית באמצעות מערכת גז מרכזית (להלן: "**דוח הרשות**"). בדוח הרשות מציינת הרשות, כי בדיקתה העלתה כי ישנם כשלי תחרות בשוק אספקת גפ"מ ללקוחות הצורכים גפ"מ באמצעות מערכת גז מרכזית, ובפרט נמצא כי ישנם חסמי כניסה וחסמי התרחבות גבוהים הנובעים ממגבלת כושר יצור מקומי וקשיים של ספקים קטנים לייבא גפ"מ. עיקרי המלצות הרשות: 1. בניית מתקני אחסון על ידי המדינה והשכרתם לספקים קטנים וחדשים. 2. הסרת המגבלה הקיימת על ספקים קטנים וחדשים בתקנות ההקצבות, ברכישת גז ביתי מבתי הזיקוק. חלק מהמלצות הרשות (שנכללו בטיטות דוח להערוך שפורסמה לפני פרסום דוח הרשות) אף מצאו את ביטוי בחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנות התקציב 2017-2018), התשע"ז-2016 בפרק תשתית ואנרגיה ובתקנות הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (מכירת גז על ידי בתי זיקוק וספקי גז) (תיקון), התשע"ח-2018. לפרטים נוספים בדבר תקנות ההקצבות ראה סעיף 4.18.6 לעיל. לפרטים נוספים בדבר חוק התוכנית הכלכלית ראה סעיף 4.18.20 להלן.

לדוח הרשות וההמלצות שיושמו בעקבותיו, אין השפעה מהותית על תוצאות החברה.

4.18.20 חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנות התקציב 2017-2018), התשע"ז-2016 (להלן: "**חוק התוכנית הכלכלית**")

במטרה להגביר את התחרות במשק הגפ"מ למגזר הביתי, נקבעו בפרק תשתית ואנרגיה בחוק התוכנית הכלכלית, תיקוני חקיקה בחוק המקרקעין (החלפת ספק גז בבית משותף), התשנ"א-1991, בחוק המקרקעין התשכ"ט-1969 ובחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט-1989 הוראות כמפורט להלן: הליך החלפת ספק גז בבית משותף ייעשה בהסכמה בכתב של יותר ממחצית מבעלי הדירות או בהחלטת האסיפה הכללית שהתקבלה בהסכמת רוב מבין בעלי הדירות שהשתתפו באסיפה; ספק גז יחויב להציע לצרכנים שונים המחוברים לאותה מערכת גז מרכזית את אותן החלופות להסכם התקשרות לאספקת גז; הוראות לענין העברת פיקדון בין ספק גז יוצא לספק גז נכנס ובכלל זה חובה על ספק גז להחזיר את הפיקדון לצרכן גז שהודיע לו כי הבעלות על הדירה הועברה לצרכן חדש, או להעביר את הפיקדון על שם הצרכן החדש, לפי בחירת הצרכן העוזב; וחובת גילוי פרטים על גבי חשבונית הגז (דמי שימוש קבועים, מחיר ומחיר ממוצע משוקלל ככל ורלוונטי) בצירוף מע"מ לצד כל פריט בחשבונית.

לחוק התוכנית הכלכלית על פזגז, אין השפעה מהותית על תוצאות החברה.

4.18.21 חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (תיקון מס' 16), התשע"ח-2017

בחודש נובמבר 2017 נכנס לתוקף תיקון לחוק ההסדרים, במסגרתו ניתנו למנהל מינהל הדלק והגז במשרד האנרגיה סמכויות פיקוח, אכיפה והטלת עיצומים כספיים על חברות גז שיפרו הוראות חוק שונות בעיקר מתחום התחרות במשק הגז, ובכלל זה הפרת הוראות שונות מחוק משק הגז (קידום התחרות בגז לצריכה ביתית) (תיקוני חקיקה), התשס"ח-2008, מתקנות ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (מסירת מידע בנוגע להספקת גז), התשע"ה-2015 ומתקנות הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (מכירת גז על ידי בתי זיקוק וספקי הגז), התשע"ט-2009.

4.18.22.

דוח מבקר המדינה בעניין משק הגפ"מ בהיבטי תחרויות ובטיחות

בחודש אוקטובר 2017 פורסם דוח מבקר המדינה בעניין פעולות לקידום התחרות במשק הגפ"מ וכן בעניין היבטים בנושא הבטיחות (להלן: "**דוח המבקר**"). על פי דוח המבקר, מצא המבקר, בין היתר, כי קיימים כשלים / קשיים בשיטת הקצבת הגפ"מ לספקי הגז, במקטע ייבוא ואחסון הגפ"מ, במקטע השיווק לצרכני הגפ"מ, במחירי הגפ"מ למגזר הביתי ובתחום הבטיחות בגפ"מ והכשרות מתקני הגפ"מ. עיקרי המלצות המבקר כללו, בין היתר: 1. ביצוע תוכנית פיילוט, בה יבוטלו, לתקופה קצובה, הקצבות הגפ"מ במתכונתן הנוכחית לספקי גז קטנים וחדשים, במקומן ינפקו בתי הזיקוק לספקי גז אלו כמויות גפ"מ בהתאם לצרכי לקוחותיהם הקיימים וכן כמות נוספת ללקוחותיהם החדשים, וזאת תוך בחינת מידת הפגיעה בספקי הגפ"מ הגדולים. 2. הגדלת ההקצבה לספקי גז קטנים עקב מעבר צרכנים ביתיים לספקי גז קטנים (תוך התחשבות בצורך בהגדלת ההקצבה לספקי גז עקב אספקת גז לבתים משותפים חדשים ובצורך בהקטנת ההקצבה לספקי גז עקב נטישת צרכנים, לטובת שימוש בגז טבעי). 3. קידום פתרון שייתן מענה לצורך במתקן פריקת גפ"מ נוסף בצפון הארץ. 4. בחינת סוגיית האחסון בק.צ.א.א. וברשויות המקומיות. 5. בחינת הטלת עיצום כספי על ספק גז יוצא בגין אי פירוק ציוד במעבר צרכנים לספק גז אחר. 6. בחינת רווחיות ספקי הגפ"מ במגזר הביתי (במקביל לבחינת השפעת שינויי החקיקה שבוצעו על הגידול בתחרות, לאור דוח הרשות לתחרות מינואר 2017). 7. זירוז הליך העברת הסמכויות והמידע בנוגע לצוברים ממשרד העבודה למשרד האנרגיה. החברה אינה יכולה להעריך, בשלב זה, האם המלצות דוח המבקר יאומצו כולן או חלקן ואת השפעתן על תוצאות החברה, ככל וההמלצות יאומצו כולן או חלקן.

4.19. הסכמים מהותיים בתחום הפעילות.

- 4.19.1. לענין ההתקשרות לרכישת גז טבעי ממאגר תמר ראה סעיף 4.1.2 לעיל.
- 4.19.2. לענין ההתקשרות בין החברה לבין הרשות הפלשתינאית ראה סעיפים 3.5.2.2 ו- 4.5.2 לעיל.
- 4.19.3. לענין רכישות מבז"ן ראה סעיפים 4.15.2 ו- 4.15.4 לעיל.
- 4.19.4. לענין ההסכמים שבין פזגז לבין ק.צ.א.א. ראה סעיף 4.15.1 לעיל.
- 4.19.5. לענין ההסכם בין רש"ת לבין נכסי-תעופה ולענין אחריות לטיב הדלק ראה סעיף 4.1.6 לעיל. לפרטים בדבר הסיכון הביטוחי הכרוך באחריות לטיב הדלק ראה סעיף 7.11.3.4 להלן.
- 4.19.6. לענין הסכם ההרשאה בין נכסי-תעופה לבין רש"ת ראה סעיף 4.1.6 לעיל.
- 4.19.7. לענין ההסכם בין פזגז לבין חברת סחר בינלאומית ליבוא גפ"מ ראה סעיף 4.15.2 לעיל.
- 4.19.8. לענין ההסכם בין שרותי-תעופה לבין רש"ת למכירת דס"ל, בנזין תעופתי ושירותי תדלוק בשדות תעופה פנים ארציים ראה סעיף 4.1.3 לעיל.
- 4.19.9. לענין ההסכם בין שרותי-תעופה לבין רש"ת לאספקת שירותי תדלוק ושירותים נלווים בנתב"ג ראה סעיף 4.1.3 לעיל.

חלק חמישי: תחום פעילות הזיקוק והלוגיסטיקה

5.1. מבנה תחום הפעילות ושינויים החלים בו

5.1.1. פז"א – כללי

פז"א מייבאת ומזקקת נפט גולמי וחומרי ביניים לתזקיקי נפט המיועדים לשיווק בשוק המקומי וליצוא.

פז"א הינה הבעלים של בז"א (בית הזיקוק באשדוד), אשר החל את פעילותו בשנת 1973 כחלק מבז"ן. עד לפיצול במסגרת תוכנית ההפרטה של בתי הזיקוק, התנהלו שני בתי הזיקוק (באשדוד ובחיפה) כיחידה אחת והופעלו על ידי בז"ן.

פז"א הינה חברה שנוסדה (בשם אחר) על ידי בז"ן והמדינה ביום 4 בינואר 2006, לצורך קליטת פעילות ונכסי בז"א. בחודש ספטמבר 2006 (להלן: "מועד ההשלמה"), הושלם הפיצול בין בז"ן לבין פז"א, על פיו הועברו והוסבו מבז"ן לפז"א נכסים והתחייבויות הקשורים לבז"א. לפרטים נוספים ראה סעיפים 5.19.3 – 5.19.1 להלן.

לענין תנאי המיזוג בין פז"א לבין פז ראה סעיף 5.18.2 להלן.

כושר הזיקוק הנומינלי (NAME PLATE CAPACITY) של פז"א הינו כ- 5.4 מיליוני טון נפט גולמי בשנה. נפח האחסון של פז"א הינו כ- 900,000 מ"ק.

המתקנים הקיימים בבז"א כוללים: מתקני זיקוק נפט גולמי ופיצוק; מתקני אשפרת מוצרי נפט; מתקני השבת גופרית; מתקן אלקלציה; מתקן השבת גזים; מיכלי אחסון (לחומרי גלם, למוצרי ביניים ולמוצרים סופיים); מערכות הזרמת מוצרים לאתרים שונים מחוץ לשטח בית הזיקוק; מתקני ניפוק למיכליות כביש; מתקנים שונים לשמירה על איכות הסביבה (בעיקר טיפול במי שפכים וגזי פליטה); מערכת קבלה לגז טבעי ממערכת ההולכה הארצית; ושתי תחנות כוח בשיטת קו-גנרציה המייצרות חשמל וקיטור לשימוש עצמי של בז"א וחשמל למכירה לצדדים שלישיים.

אחד המדדים למורכבות (Complexity) בתי זיקוק, קרי היכולת של בתי זיקוק לייצר מוצרי נפט בעלי ערך מוסף גבוה באמצעות שימוש במתקני זיקוק מורכבים, נמדדת באמצעות מדד נלסון (Nelson Complexity Index-1960). ככל שהמדד גבוה יותר יכול בית הזיקוק לייצר מוצרים בעלי ערך מוסף גבוה יותר ו/או לזקק סוגי נפט גולמי באיכות נמוכה יותר. ניקוד בז"א במדד נלסון הינו 9.5 (טווח מדד נלסון בבתי הזיקוק באגן הים התיכון ואירופה נע בין 3 ל- 18.8).

פז"א מייבאת נפט גולמי באמצעות הטרמינל באשקלון, שהינו בבעלות ק.צ.א.א., הממוקם בחופי אשקלון ומאפשר פריקת מיכליות גדולות. הפריקה מתבצעת לאתר חוות המיכלים של ק.צ.א.א. ומשם מוזרם הנפט הגולמי לבז"א באמצעות תשתיות של ק.צ.א.א. כמו כן, מייבאת פז"א חומרי גלם, המוזרמים ישירות לבז"א, באמצעות המקשרים הימיים של חח"י באשדוד. מקשרים אלו משמשים גם ליצוא מרבית תזקיקי הנפט המיוצאים על ידי פז"א. תעריפי ק.צ.א.א. (שאינם מפוקחים) נקבעים מעת לעת במשא ומתן עם פז"א. תעריפי חח"י נקבעו בהסכם בין הצדדים. לפרטים נוספים בענין ההסכם עם חח"י ראה סעיפים 5.15.2 ו- 5.19.11 להלן.

ק.צ.א.א. מחזיקה במרבית מתשתיות הקליטה והאחסון של נפט גולמי. פז"א מאחסנת נפט גולמי בק.צ.א.א.. לפרטים בדבר הסכם האחסון של פז"א עם ק.צ.א.א. ראה סעיף 5.19.9 להלן.

כמו כן, בסמוך לטרמינל באשקלון קיימת חוות מיכלים, בבעלות תש"ן, המשמשת גם את פז"א לאחסון נפט גולמי ותזקיקים לתקופות קצרות ומעת לעת.

להעברת חומרי ביניים בין בתי הזיקוק ומוצרים מוגמרים למסופי הניפוק והאחסון, משתמשת פז"א בעיקר במערכת הקווים הארצית הנמצאת בבעלות ק.מ.ד ותש"ן. תעריפי התשתית של ק.מ.ד ותש"ן מפוקחים מכוח צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (תעריפי תשתית במשק הדלק), התשע"ד-2014.

5.1.2.

זיקוק נפט

מטרתם של תהליכי זיקוק נפט היא הפקת מוצרי אנרגיה מנפט גולמי לשימושים וישומים שונים. בתהליכי היצור קיימים חמישה תהליכים עיקריים:

הפרדה (זיקוק) – תהליכים אשר באמצעותם מתקבלות קבוצות מוצרים לפי סגולותיהם הטבעיות.

תהליכי פיצוח – תהליכים אשר באמצעותם משנים את ההרכב הכימי ואת התכונות הפיזיקליות של חלק מן החומרים שהופרדו, במטרה לקבל מוצרים בעלי ערך מוסף גבוה יותר.

תהליכי סינטזה – תהליכים אשר באמצעותם משנים את ההרכב הכימי של המולקולות על מנת לייצר מוצרים חדשים בעלי ערך כלכלי גבוה יותר.

זיכוך – תהליכי אשפורה שמטרתם טיהור וניקוי המוצרים המתקבלים בתהליכי ההפרדה, הסינטזה והפיצוח.

גימור – תהליכים שמטרתם עמידה במפרטים ובתקנים הדרושים, הנקבעים על-ידי מכון התקנים והמחוקק, או בהסכמים עם לקוחות ספציפיים.

5.1.3.

בתי הזיקוק בישראל והתחרות בענף

כאמור, בישראל יש שני בתי זיקוק – האחד בחיפה, בבעלות בז"ן שבשליטת החברה לישראל בע"מ, והשני באשדוד (בז"א), שבבעלות פז"א.

בעקבות הפיצול וההפרטה של בתי הזיקוק נוצרה תחרות בין שני בתי הזיקוק, שבעקבותיה גדל כושר היצור של בתי הזיקוק והצטמצם היקף היבוא של תזקיני נפט לישראל. עודפי כמויות היצור מופנים ליצוא.

יבוא תזקיני נפט כרוך בעלויות נוספות לרבות בגין: פריקה, הובלה מהנמל למסופי הניפוק, אחסון ואחזקת מלאי ברמות גבוהות יותר מאשר ברכש מבית זיקוק מקומי, עמידה בדרישות חוק רלוונטיות ליבוא וניהול מסחרי ולוגיסטי. כמו כן, תלוי היבוא במזג האוויר, בהעדר שביתות והשבתות של נמלי הדלק (חיפה, אשקלון ואילת), בתקינות המקשרים של חח"י ובאמינות של מקורות האספקה. עם זאת, במהלך חודש ינואר 2018 החלו חברות הדלק הגדולות לייבא בעצמן בנזין (בנוסף לסולר) (שלהערכת החברה, רובו חלף ייבוא על ידי אחרים) בהתאם לצרכיהן ולשיווק לאחרים.

מסופי פי-גלילות (ובפרט מסופי פי-גלילות באשדוד) מאפשרים לחברת דלק להגדיל את פעילות יבוא התזקינים.

לאור היות גפ"מ מוצר במחסור, חברות הגז מייבאות גפ"מ על מנת לתת מענה למלוא הביקוש במשק.

לפז"א כלים להתמודד עם היבוא, הנובעים הן ממיקומה הקרוב למרבית הצריכה בישראל והן מכח הרכישה של מוצרי בז"א על ידי פז (פז רוכשת ומשווקת בממוצע כ- 52% ממוצרי בז"א (נכון לשנת 2019)). ההחלטה על היקפי הרכישה של מוצרי בז"א על ידי פז נעשית מידי חודש בחודשו. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.5.2 להלן.

המידע הכלול בסעיף זה, בדבר הכלים שיש לפז"א להתמודד עם התחרות הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. מידע זה מבוסס על הערכת החברה באשר לפעילויות ועלויות הקשורות ביבוא, מיקומה של פז"א והיקפי הרכישה של מוצרי בז"א על ידי פז. ההתמודדות בפועל עשויה להיות שונה באופן מהותי מהמתואר ו/או הנחזה לעיל, בין היתר, בשל שינויים שיתרחשו בשוק ו/או ברגולציה.

5.1.4.

מגמות בתחום הזיקוק בישראל ובעולם

בתי הזיקוק בישראל, כחלק מתעשיית הזיקוק של אגן הים התיכון ואירופה, מתמודדים וצפויים להתמודד בשנים הקרובות עם הנושאים הבאים:

(א) המשך החמרה בתקני המוצרים כתוצאה מדרישות איכות הסביבה בכלל ושינוי תקן המזוט לספנות IMO 2020 בפרט (להלן: "תקן ספנות IMO 2020"). ארגון הספנות העולמי (IMO) קבע את תקן הספנות IMO 2020, לפיו תופחת רמת הגופרית המותרת בשימוש עבור דלקים לספנות וזאת החל מיום 1 בינואר 2020 מ-3.5% ל-0.5%. התחליף העיקרי למזוט רב גופרית (3.5%, HSFO) הינו וצפוי להיות מזוט דל-גופרית (0.5%, VLSFO), בעוד שיתר הביקוש יסופק באמצעות סולר ימי (MGO). בנוסף, חלק מציי האוניות התקינו ו/או עתידים להתקין סקראברים (התקנים מיוחדים המאפשרים טיפול בגופרית על גבי האוניות), וקיימת אף סבירות כי חלק מסוים מכלי השיט לא יצייתו לתקן ויחשפו לקנסות ולתביעות פליליות.

סל הגלמים אותו צורכת פז"א מותאם, בין היתר, לייצור מזוט דל-גופרית.

נכון למועד פירסום הדוח נראה שלתקן ספנות IMO 2020 אין השפעה על סביבת מרווחי הזיקוק באופן שנחזה בתחילה ראו עוד לענין תקן ה- IMO 2020 והשפעתו על החברה בסעיף 5.16.1 להלן.

מידע זה הנו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך. יתכן שבפועל התממשותו ו/או אי התממשותו של המידע הצופה פני עתיד תושפע מגורמים אשר לא ניתן להעריכם מראש והם אינם מצויים בשליטת החברה ובכללם, התפתחויות בסביבה הכללית וגורמים החיצוניים המשפיעים על פעילות החברה, מבנה השוק, שינוי בפרמיות על הגלמים ועוד.

(ב) עודפי מזוט כתוצאה ממעבר לשימוש בגז טבעי.

(ג) המשך צמיחה בשוק הבנזין למרות התייעלות המנועים, המשך צמיחה בשוק הדס"ל והסולר. יובהר, כי מגמת התייעלות המנועים והמעבר לרכבים בהנעה חלופית מצמצמת את צריכת הבנזין אך השפעותיה של מגמה זו מתקזזות אל מול מגמת הגידול בכמות הרכבים, שהיא מגמה חזקה יותר. להערכת החברה, מגמות אלו יימשכו בשנים הקרובות באופן ששוק הבנזין ימשיך לצמוח (באופן מתון) כאמור. לענין שינויים בהרגלי הצריכה בתחום ההנעה החלופית ראו סעיף 2.2.12 – 2.2.15 לעיל.

(ד) החמרת הפיקוח על פליטות מזהמים לאוויר ולקרקע (מי תהום) ומטרדי ריחות.

(ה) הקמת מגה בתי זיקוק (בתי זיקוק ענקיים) מתקדמים ויעילים בהודו ובמזרח התיכון.

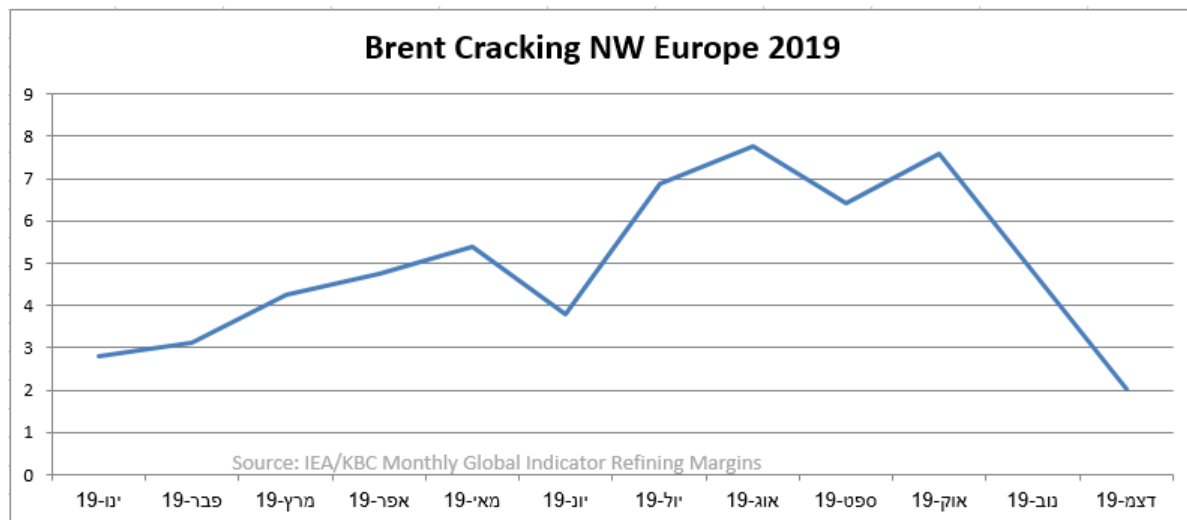
נושאים אלו מחייבים את החברה לבצע באופן שוטף התאמות ושדרוגים במתקנים הקיימים ולהקים מתקנים חדשים.

בשנים האחרונות, בעקבות היחלשות הכלכלה העולמית, ההאטה בצריכת האנרגיה בעולם והירידות בביקושים, נסגרו בתי זיקוק רבים בעולם שלא היו יעילים. ואולם, מנגד הוקמו מגה בתי זיקוק (בתי זיקוק ענקיים) מתקדמים בהודו ובמזרח התיכון, שקיזזו את ההשפעה של בתי הזיקוק שנסגרו.

מרווח הזיקוק של פז"א, כפי שהיא מחשבת אותו, כולל את הפער בין מחירי תמהיל הנפט הגולמי לבין מחירי התזקיקים, את השפעת מבנה השוק ואת ההכנסות מחשמל ומניפוק, ומוצג בניכוי צריכה ואובדנים. המרווח אינו כולל הוצאות משתנות וקבועות אחרות, הוצאות אנרגיה ליצור החשמל (גז"ט), פחת והפחתות.

לשם השוואה לסביבה העסקית בה פועלת החברה, מרווח הייחוס העיקרי בו משתמשת בז"א בשנים האחרונות הינו IEA/KBC NWE FCC, אשר מתבסס על נפט מסוג ברנט, ומתייחס לסל מוצרים הכולל מזוט דל-גופרית. להלן מוצג גרף של מרווח הזיקוק של נפט גולמי מסוג NORTH WEST EUROPE BRENT FCC+VB, אשר מחושב על פי המתודולוגיה של חברת KBC (חברת יעוץ בינלאומית בתחום האנרגיה) ומתפרסם באתר סוכנות האנרגיה העולמית (IEA). לאור שינויים בשוק הספנות העולמי וכניסת תקן המזוט IMO2020 כאמור, הפך מרווח האורל המבוסס על מזוט 3.5% ללא מייצג את הסביבה העסקית בה פועל בית הזיקוק ולכן הוחלט להפסיק להציגו (להלן: "**מרווח הייחוס**"). מרווח הייחוס, אינו מייצג בהכרח את מרווח הזיקוק של פז"א, אך מהווה אינדיקציה רלוונטית לסביבה העסקית שבה פועלת החברה. החברה תמשיך לעקוב אחר רלוונטיות המרווחים האמור, וככל שיידרש, תעדכן בהתאם. לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים מימים 11 ביולי 2018 ו-31 בדצמבר 2019 (אסמכתאות מס' 066367-01-2018 ו- 01-2019-126259 בהתאמה).

להלן גרף המתאר את תנודתיות מרווח NORTH WEST EUROPE FCC+VB בשנת 2019 (הנתונים בדולר לחבית) (מקור: "IEA"):

שיטת החישוב של מרווח היחוס, המתפרסם על ידי IEA, מדמה מצב בו רכישת נפט גולמי מסוג BRENT ומכירת תזקי הנפט נעשות באותו מועד ומתבססת על ממוצע תמהיל מייצג של תזקיקים המופקים בבית זיקוק בתצורת FCC + VB בצפון מערב אירופה (פצחן קטליטי ומתקן לשבירת צמיגות), הדומה לתצורת פעילותה של פז"א.

המידע הכלול בסעיף זה בדבר תחזיות הצמיחה הגלובאליות הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. מידע זה מבוסס על תחזיות בינלאומיות. היצע תזקי הנפט בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מהאמור לעיל, בין היתר, בשל שינויים גלובאליים שעשויים לחול בענף הזיקוק, שינויים ברגולציה ועוד.

5.1.5 מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הזיקוק

לפרטים אודות מגבלות על פעילות פז"א במסגרת הפרטת בתי הזיקוק ראה סעיף 5.18 להלן.

לפרטים אודות מגבלות על פעילות פז"א בתחום איכות הסביבה ומכח דרישות חוק נוספות ראה סעיפים 5.17 ו- 5.18 להלן.

5.1.6 שינויים בהיקף הפעילות בתחום ורווחיותו

ראה סעיפים 3.1.3, 3.2 לדוח הדירקטוריון.

5.1.7 התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות

לשינויים במחירי הנפט ובמרווח הזיקוק האינדיקטיבי ראה סעיף 2.2.3 לעיל.

5.1.8 שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות

בשל סוגיות הקשורות באיכות הסביבה ובגיוון מקורות האנרגיה, ממשלות וחברות בעולם משקיעות בפיתוח מקורות אנרגיה חליפיים לנפט.

לפרטים נוספים בדבר החלטת ממשלת ישראל להפחתת התלות בנפט לתחבורה, אשר עשויה להביא לשינויים טכנולוגיים בתחום הפעילות ראה סעיף 2.2.14 לעיל.

החברה אינה צופה, בטווח של השנים הקרובות, ירידה משמעותית בביקושים למוצרי נפט, עקב פיתוח מקורות אנרגיה חליפיים כאמור. החברה בוחנת אפשרויות שונות ליצור ולשיווק של מוצרי נפט חליפיים, כחלק מסל המוצרים הקיים של החברה ובהתאם להתפתחויות הרגולטוריות בתחום.

הצפי לכך שלא תהיה ירידה משמעותית בביקושים בשנים הקרובות הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, והוא מבוסס על הערכת החברה באשר לקצב וליכולת לאתר תחליפי אנרגיה יעילים לנפט. ייתכן ובפועל הערכות החברה כאמור לא יתממשו, בין היתר, בשל אי הוודאות הגדולה השוררת בתחום זה. ייתכן ובעתיד תהיה עליה משמעותית בביקושים למקורות אנרגיה חליפיים מהטעמים הבאים: ירידה משמעותית בתעריפי האנרגיה החליפיים, תמריצים ממשלתיים לשימוש במקורות אנרגיה חליפיים, העדפות צרכנים וגידול בזמינותם של תחליפים אלה.

5.1.9. גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

גורמי ההצלחה הקריטיים של תחום פעילות-הזיקוק הם: מרווח הזיקוק בעולם; יכולת טכנולוגית, פיננסית וניהולית על מנת לשמר רציפות תפעולית, לתחזק ולהשביח את מתקני בז"א; אופטימיזציה של שרשרת האספקה והיצור; נגישות לשוק מקומי; יכולת עמידה בתקני מוצרים ובדרישות רגולטוריות משתנות והתאמת בז"א לתקנים ולדרישות אלו; ניהול המלאי וגידור הסיכונים הנובעים מתנודתיות המחירים.

5.1.10. שינויים ברשת הספקים וחומרי הגלם

בשנים האחרונות הרחיבה פז"א את מגוון הספקים ומקורות הגלם באופן שמאפשר לה: לרכוש חומרי גלם במחירים תחרותיים, אופטימיזציה בתמהיל הזיקוק, אי תלות בספקים וגמישות תפעולית.

5.1.11. מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הזיקוק ושינויים החלים בהם

מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם: משאבים כספיים גבוהים הנדרשים להקמת בית זיקוק, תקופת הקמה ארוכה, הצורך בשטח קרקע נרחב להקמת בית זיקוק, קרבה לים, ידע ומיומנות ספציפיים, דרישות רישוי מחמירות ומגבלת גודל שוק (שני בתי הזיקוק בישראל, בז"ן ובז"א, ביחד עם יבוא תזקיקים, מספקים את כל התצרוכת של ישראל ואף מעבר לכך. לפיכך גודל השוק הישראלי, הקטן באופן יחסי, מהווה חסם כניסה לתחום).

מחסום היציאה המשמעותי בתחום זה הינו שווים של המתקנים בבית זיקוק והשלכות איכות סביבה על המקרקעין בו הם מצויים, המגבילות שימושים עתידיים אפשריים.

5.1.12. תחליפים למוצרים המיוצרים בתחום הזיקוק ושינויים החלים בהם

הגז הטבעי הפך למקור אנרגיה משמעותי במשק הישראלי והוא החליף חלק ניכר מהשימוש במזוט, סולר הסקה וגפ"מ, בעיקר לצרכי יצור חשמל ולתעשייה, דבר אשר חייב את החברה למצוא חלופות לשוק המזוט והסולר ולהגדיל את היקף היצוא של פז"א. לפרטים נוספים ולאפשרויות הנעה חלופיות שעשויות לצמצם את צריכת הדלקים המאובנים ראה סעיף 2.2.14 לעיל.

5.1.13. מבנה התחרות בתחום הפעילות ושינויים החלים בו

ראה סעיף 5.8 להלן.

5.2. מוצרים ושירותים בתחום הפעילות

5.2.1. מוצרים ושירותים עיקריים

פז"א עוסקת בעיקר בזיקוק נפט גולמי. מספר המוצרים המופקים מנפט גולמי הוא רב וכולל מספר ניכר של תרכובות כימיות:

גזים קלים - לשימוש עצמי כאנרגיה בבז"א.

גפ"מ (תערוכת פרופאן ובוטאן) – המשמש בעיקר לבישול ביתי וכחומר גלם לתעשייה. כאמור לעיל, כמות הגפ"מ המיוצרת על ידי בתי הזיקוק בישראל נמוכה מהצריכה המקומית ועל כן יש צורך ביבוא גפ"מ. עם זאת, כניסת הגז הטבעי עשויה להקטין את הצורך ביבוא של גפ"מ.

נפטא – המשמש כחומר גלם בעיקר לתעשייה הפטרוכימית.

בנזין לסוגיו – המשמש להפעלת מנועי בנזין. הביקוש לבנזין עולה ביחס לקצב עליית המינוע בישראל וביחס לגידול בהכנסה הפנויה, זאת למרות השיפור בנצילות האנרגטית של מנועים ומעבר להנעה חשמלית. ככלל, הביקוש הגלובלי לבנזין עולה בעיקר בשל הגידול בנסועה בעיקר בסין ובהודו.

דס"ל (קרוסין) – דלק למטוסי סילון ולחימום. הביקוש לדס"ל תלוי בעיקר בנפח התנועה האווירית הקשור, בין היתר, במחירי הנפט ובשיעור הצמיחה הגלובלי.

סולר תחבורה למנועי דיזל (תחבורה ותעשייה) – הביקוש הגלובלי לסולר תחבורה נמצא במגמת עלייה מתונה כתוצאה מעליית קצב המינוע וההובלה במדינות מפותחות וכן מפיתוח תשתיות במדינות מתפתחות. יחד עם זאת, בישראל אין מעבר מבנזין תחבורה לסולר תחבורה בעיקר בעקבות מדיניות המיסים.

מזוט לסוגיו – דלק כבד המשמש לתנורי תעשייה וליצור חשמל ולהנעת אוניות. הביקוש למזוט בישראל יורד בעקבות כניסת הגז הטבעי.

חומרי הביניים העיקריים (מוצרים המשמשים כחומרי בלילה ו/או כחומרי גלם למוצרים אחרים ו/או כמוצרים סופיים בשווקי יצוא) המיוצרים על ידי בז"א הינם: נפטא, בנזין מפוצח, פרופילן וחומרי בלילה למזוט (להלן: **"חומרי הביניים"**).

מוצרי הבנזין וסולר תחבורה, שמוצרים על ידי בז"א ומשווקים בישראל, מותאמים לתקן אירופי EURO 5.

כמו כן עוסקת פז"א ביצור חשמל בשיטת הקו-גנרציה, לשימוש עצמי ולמכירה לצדדים שלישיים, ביצור קיטור לשימוש עצמי (לפרטים נוספים ראה סעיף 5.11.3 להלן) ובמתן שירותי לוגיסטיקה ורכש לקבוצה.

5.2.2. אתר הניפוק בחיפה

לפז מתקן ניפוק ואחסון בחיפה, המשמש כאתר הניפוק והאחסון העיקרי של החברה ללקוחותיה באזור הצפון. האחריות התפעולית למתקן הינה של מגזר-הזיקוק. לעדכון בנוגע להכשרת היתר בניה באתר הניפוק ראה סעיף 4.11.5 לעיל.

בעקבות הסכמות שהושגו עם עיריית חיפה, בחודש אוקטובר 2019, ובהמשך לעתירה מנהלית שהגישה החברה כנגד עיריית חיפה בעניין זה, קיבלה החברה רישיון עסק, לתקופה בת ארבע שנים (עד יום 10 באוקטובר 2023), לשינוע דלקים בצנרת, עבור קווי הדלק המזינים את מתקן הניפוק. במסגרת ההסכמות האמורות, נקבעו גם התנאים לחידוש הרישיון בתום תקופה זו.

5.3. פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים בתחום הפעילות

להלן נתונים אודות התפלגות הכנסות פז"א מחיצוניים, על פי המוצרים העיקריים בתחום הזיקוק (הנתונים אינם כוללים מכירות בין-מגזריות בקבוצה):

הכנסות מחיצוניים

מוצרים ושירותים	מיליוני ש"ח לשנת 2019	אחוזים מסך הכנסות הקבוצה לשנת 2019	מיליוני ש"ח לשנת 2018	אחוזים מסך הכנסות הקבוצה לשנת 2018	מיליוני ש"ח לשנת 2017	אחוזים מסך הכנסות הקבוצה לשנת 2017
סולר	1,140	9%	1,512	11%	990	9%
בנזין ונפטא	1,746	14%	2,214	16%	2,214	14%

מוצרים ושירותים	מיליוני ש"ח לשנת 2019	אחוזים מסך הקבוצה לשנת 2019	מיליוני ש"ח לשנת 2018	אחוזים מסך הקבוצה לשנת 2018	מיליוני ש"ח לשנת 2017	אחוזים מסך הקבוצה לשנת 2017
מזוט	958	8%	1,145	8%	747	7%

לפרטים נוספים ראה סעיפים 5.5.2 ו- 5.10 להלן.

הרווח (הפסד) הגולמי מהמכירות במגזר הזיקוק הסתכם בשנת 2019 בהפסד של כ- (2) מיליוני ש"ח, בשנת 2018 ברווח של כ- 165 מיליוני ש"ח ובשנת 2017 ברווח של כ- 316 מיליוני ש"ח.

שיעור הרווח (הפסד) הגולמי מסך מכירות מגזר הזיקוק (לרבות המכירות לקבוצה) הסתכם בשנת 2019 בכ- 0%, בשנת 2018 בכ- 2% ובשנת 2017 בכ- 4%.

להסבר בדבר ההתפתחות ברווח (בהפסד) הגולמי ראה סעיף 3.2 לדוח הדירקטוריון.

מחירי הנפט הגולמי שפז"א רוכשת, המהווים את עיקר עלויותיה, הינם תוצאה של מסחר בשווקים בינלאומיים. מחירי מוצרי פז"א מושפעים מהמחירים שנקבעים במסחר בינלאומי.

רווחיות הזיקוק הגולמית הינה הפער בין ההכנסות ממכירת סל המוצרים לבין עלות חומרי הגלם (בעיקר נפט גולמי) ועלות האנרגיה הנדרשת לשם זיקוקם. רווחיות הזיקוק מושפעת משלושה משתנים עיקריים: (א) מחירי הנפט הגולמי (לרבות תשלום תוספת פרמיות כמפורט להלן); (ב) היקף הביקוש למוצרי נפט באגן הים התיכון ובאירופה וכושר הזיקוק העולמי – שני אלה קובעים את היצע המוצרים בשוק ובהתאם את מחירם; ו- (ג) תמהיל המוצרים המיוצר בפז"א, המושפע מסוגי הנפט הגולמי, ממתקני היצור ומטכנולוגיית הזיקוק. הואיל ורק הגורם האחרון נתון לשליטתה המלאה של פז"א, הרי שרווחיות בתחום זה תלויה בעיקר במגמות בשוק העולמי.

במרווח הזיקוק בפז"א נכללות גם הכנסות מניפוק ומחשמל המופק משתי תחנות הכוח בשיטת הקו-גנרציה, המהוות חלק בלתי נפרד מפז"א.

כנהוג בענף, בגין כל סוג של נפט גולמי משולמת תוספת פרמיה, שמחושבת ביחס למחיר חבית נפט מסוג ברנט או מזוט. פרמיות אלה משתנות מעת לעת בהתאם לתנאי השוק ומהוות סיכון בסיס שאינו בר הגנה.

מרווח הזיקוק מושפע גם מפערי הזמנים בין מועד רכישת הנפט הגולמי לבין מועד מכירת המוצרים שזוקקו ממנו ומהיקף ההגנות על מחירי הנפט הגולמי ועל המוצרים.

ההגנות נועדו להתמודד עם החשיפה הנוצרת בעת קביעת המחיר לנפט הגולמי, הנרכש על ידי פז"א, והמתקיימת עד למועד קביעת מחירי המכירה למוצרים המופקים. החברה מבצעת הגנות על מרבית המלאי, בהתאם למדיניות החברה ולמצב השוק. יצוין כי בכל מקרה, לא ניתן להגן באופן מלא כנגד הסיכון הנובע מתנודות מחירי הנפט הגולמי והשפעתו על המלאי, בין השאר, מהסיבות הבאות:

1. השוני בין סוג הנפט הגולמי שרוכשת פז"א לבין סוג הנפט הגולמי שהינו נכס הבסיס עליו מגנים הנגזרים – חשיפת בסיס (Basis Risk) הנובעת מהפער שבין נגזר ההגנה ובין הנכס הפיזי.

2. השפעת ציפיות השוק (מבנה העקום - Calender Spread) על מחירי החוזים העתידיים של נפט מסוג BRENT ב-ICE. השפעה זו יכולה להיות בעלת אפקט חיובי (Contango) או שלילי (Backwardation). יצוין, כי קיימים נגזרים המאפשרים למתן את החשיפה הנ"ל ופז"א עושה בהם שימוש מעת לעת. במהלך שנת 2019 השתנה מבנה השוק מעת לעת, כשבמרבית הזמן שרר מבנה Backwardation.

לפרטים נוספים אודות מדיניות ההגנות וההגנות שמבצעת החברה על המלאי ראה סעיף 3.2.2 לדוח הדירקטוריון וביאור 30 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

5.4.

מוצרים חדשים בתחום הפעילות

אין מוצרים חדשים בתחום הפעילות.

5.5.

לקוחות בתחום הפעילות

5.5.1.

מאפייני הלקוחות

מרבית מוצרי הדלק המיוצרים בבז"א נמכרים בשוק המקומי לחברות הדלק ולחברות הגז (הרוכשות גפ"מ בלבד) ויתרת המוצרים מיוצאת ללקוחות שונים ברחבי העולם.

הלקוח העיקרי של פז"א הינו פז. בשנת 2019 כ- 52% מכמות המכירות של פז"א היו לפז ו/או לחברות אחרות בקבוצת פז.

חברת דור אלון מהווה את הלקוח הגדול של פז"א לאחר פז. לפרטים נוספים בדבר ההסכם עם דור אלון ראה סעיף 5.19.7 להלן.

מחזור מכירות מוצרי הנפט בשוק המקומי היווה בשנת 2019 כ- 76% מסך מכירות פז"א, לעומת כ- 72% בשנת 2018.

מרבית חומרי הביניים נמכרים לבז"ן (לרבות לכא"ל) על פי הסכם שנחתם בין החברות. כמו כן, נמכרים חומרי ביניים ליצוא. תקלה במתקני כא"ל עשויה להקטין את היקף היצור של מוצרי פז"א. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.19.5.1 להלן.

פז"א מוכרת מוצרי נפט ללקוחותיה העיקריים בשוק המקומי (שאינם החברה) על בסיס הסכמי מסגרת כמפורט בסעיף 5.7 להלן ועל בסיס הזמנות חודשיות.

פז"א התקשרה בהסכמים למכירת חשמל לצדדים שלישיים ולחברת החשמל. לפרטים נוספים לענין תחנות הכוח בשיטת הקו-גנרציה ראה סעיפים 5.11.3 ו- 5.16 להלן.

להערכת החברה, הפסקת ההתקשרויות של פז"א עם אחד או יותר מלקוחותיה, שאינם פז, לא צפויה להשפיע באופן מהותי על תוצאות הפעילות של פז"א מהסיבות הבאות: לחברה יכולת לרכוש ולשווק ללקוחות קצה אחרים (במקום התקשרויות שיופסקו) את עיקר הכמויות המיוצרות, קיים ביקוש יציב יחסית למוצרים, בז"א נמצא בקירבה למרבית מרכזי הצריכה ולפז"א יכולת לייצא את עודפי המוצרים.

המידע הכלול בסעיף זה, בדבר הסיכון שבהפסקת התקשרויות עם אחד או יותר מלקוחותיה של פז"א, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. מידע זה מבוסס על הערכת החברה באשר למגמות בתחום הזיקוק ובתחום השיווק בישראל. להפסקת התקשרויות כאמור לעיל, עשויה להיות השפעה לרעה על תוצאותיה הכספיות של פז"א, בין היתר, כתוצאה מרווחיות שונה כתוצאה ממעבר לאספקה ללקוחות אחרים, שינויי רגולציה שייצרו יתרונות ליבוא וכו'.

5.5.2.

התפלגות המכירות בתחום הזיקוק לפי לקוחות

להלן פרטים אודות מכירות פז"א (ללא בלו ומע"מ) ללקוחות (הנתונים כוללים מכירות בין-חברתיות בקבוצה):

הלקוח	מיליארדי ש"ח לשנת 2019	מיליארדי ש"ח לשנת 2018	מיליארדי ש"ח לשנת 2017	שעור מהכנסות פז"א לשנת 2019	שעור מהכנסות פז"א לשנת 2018	שעור מהכנסות פז"א לשנת 2017
פז"א ⁵	5.2	5.2	4.2	55%	49%	54%
לקוחות אחרים בישראל	1.9	2.5	1.9	20%	24%	24%
יצוא	2.3	2.9	1.7	25%	27%	22%
סה"כ	9.4	10.6	7.8	100%	100%	100%

5.6 שיווק והפצה בתחום הפעילות

5.6.1 שיווק והפצה

שיווק מוצרי הנפט בשוק המקומי נעשה באמצעות תחום פעילות-הקו"מ (שווק ישיר).

הזרמה ישירה של מוצרי נפט לחצרי הלקוח הינה חלק מפעילות תחום-הזיקוק ומתבצעת באמצעות תשתית הנמצאת בבעלות ק.מ.ד, פז"א ובז"ן. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.1.1 לעיל. מחירי ההובלה בהזרמה ישירה נקבעים בצו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (תעריפי תשתית במשק הדלק), התשע"ד-2014.

לענין המגבלות החלות על החברה במכירת מוצרי גפ"מ ראה סעיף 5.18.2 להלן.

פז"א מוכרת בשוק הבינלאומי מוצרי נפט וחומרי ביניים. מכירות אלו מבוצעות בחלקן בעסקאות SPOT ללקוחות מזדמנים ובחלקן על בסיס הסכמי מסגרת.

פז"א מוכרת חשמל לחברת החשמל ולצדדים שלישיים.

5.6.2 תלות בתשתית ההזרמה ובאחסון

לפז"א תלות תפעולית בחברות התשתיות (ק.צ.א.א., תש"ן, ק.מ.ד וחח"י) המזרימות את המוצרים בצינורות ממתקני בז"א ואליהם. בנוסף לפז"א תלות בק.צ.א.א. באחסון נפט גולמי. תש"ן וק.מ.ד כפופות להוראות וצווים המחייבים אותן ליתן את השירותים לבתי הזיקוק ולחברות הדלק, ואילו ק.צ.א.א. וחח"י אינן כפופות להוראות וצווים אלו. ק.צ.א.א. הינה בעלת מונופולין מקומי בהזרמת נפט גולמי מנמל ק.צ.א.א. באשקלון לבז"א ובאחסון נפט גולמי.

5.7 צבר הזמנות בתחום הפעילות

מכירות פז"א ללקוחותיה בשוק המקומי מתבצעות בעיקר על פי הזמנות חודשיות.

פז"א חתמה על הסכמי מסגרת כלליים עם חלק מלקוחותיה, בהם נקבעו, בין היתר, אופן ביצוע ההזמנות, התנאים הכלליים לביצוע המכירה, נוסחאות מחיר, תנאי תשלום וביטחונות.

היקף ההזמנות החודשי נקבע לרוב במועד ההזמנה.

כמו כן, כלפי חלק מלקוחותיה, שהתחייבו מראש לרכוש כמויות מוגדרות מידי חודש בחודשו, פז"א התחייבה בהסכמים שנתיים לספק את המוצרים בכמויות אלו מידי חודש בחודשו.

היקף צבר ההזמנות של פז"א מלקוחותיה נכון ליום 31 בדצמבר 2019 עמד על כ- 2.5 מיליארדי ש"ח, והוא צפוי להתקבל בחלוקה דומה על פני כל החודשים במהלך שנת 2020.

5 המכירות לקבוצת פז מתבטלות במסגרת הדוחות הכספיים המאוחדים של פז.

צבר ההזמנות של פז"א מלקוחותיה ליום 31 בדצמבר 2018 עמד על כ- 2.8 מיליארדי ש"ח.

השינוי בהיקף צבר ההזמנות בין שנת 2019 לבין שנת 2018 נובע בעיקר מירידה בכמויות המוצרים.

האמור לעיל, בדבר חלוקת צבר ההזמנות על פני שנת 2020 הינו מידע צופה פני עתיד, המבוסס בעיקר על ניסיונה של החברה משנים קודמות. אין כל וודאות כי התפלגות ההזמנות בפועל על פני שנת 2020 תהיה כמתואר לעיל וזאת לאור כמות המטענים שתידרש ו/או כמות ההזמנות שתישלח על ידי הלקוחות ו/או לאור תקלות לא צפויות.

5.8. תחרות בתחום הפעילות

בשוק תזקיני הנפט המקומי פז"א מתחרה מול בז"ן ומול יבוא. בז"ן מהווה מונופול בחלק מתזקיני הנפט. להערכת החברה, נתח השוק של פז"א, מסך תזקיני הנפט בישראל בשנת 2018, הוא כ- 33% ובשוק הבינלאומי חלקה של פז"א זניח.

פז"א חשופה ליבוא תזקינים שמקורם באגן הים התיכון ובמזרח הרחוק, חלקם בסמיכות גיאוגרפית לישראל או בסמוך למקורות הנפט הגולמי.

מוצרי בתי הזיקוק הינם מוצרים סחירים (Commodities), ויבוא תזקיני נפט מהווה תחליף ליצור מקומי. ואולם, יבואנים פוטנציאליים של תזקיני נפט לישראל ניצבים בפני מספר חסמים:

- (א) עלות יבוא תזקיני נפט לישראל לרוב גבוהה יותר מעלות יבוא נפט גולמי וזיקוקו בישראל;
- (ב) יבוא כמויות מצומצמות אינו כלכלי ואילו יבוא כמויות גדולות מצריך אמצעי אחסון ומשאבי ניהול מלאי המגדילים את עלויות המימון;
- (ג) בתי זיקוק מבצעים רכישות חוזרות של כמויות גדולות ולכן עשויים להנות מתנאי סחר מועדפים;
- (ד) יבוא עצמי חושף את היבואנים לסיכונים בהחזקת מלאי תזקינים, בין היתר, בשל התנודתיות הגבוהה במחירי התזקינים בעולם;
- (ה) יש צורך לייבא מוצרים העומדים בתקן הישראלי ולא כל בתי הזיקוק בעולם מסוגלים לייצר על פי תקן זה.
- (ו) יבוא מצריך מומחיות ועשוי לחשוף את היבואן לסיכונים כגון תקלות לוגיסטיות (עיכובים) ותקלות באיכות התזקינים.

להערכת החברה, הכמות של יבוא תזקיני נפט לישראל מסך תזקיני הנפט בשוק הישראלי, ובעיקר בנזין, מוגבלת ומייצגת בדרך כלל את הכמות השולית הנדרשת להשלמת הצריכה שאינה מסופקת על ידי הייצור המקומי. עם זאת, החל משנת 2018 החלו חברות הדלק הגדולות לייבא בעצמן בנזין (בנוסף לסולר) (שלהערכת החברה רובו חלף יבוא על ידי אחרים) בהתאם לצרכיהן ולשיווק לאחרים. למיטב ידיעת החברה, צפוי להתבצע על-ידן יבוא של בנזין וסולר כאמור גם בשנת 2020.

בין הגורמים המשפיעים או עשויים להשפיע על מעמדה התחרותי של פז"א ניתן למנות את הגורמים הבאים:

- (א) קרבת בז"א למרכז הצריכה הארצי, כאשר כשני שלישים מצריכת מוצרי הנפט בישראל הינם באזור גיאוגרפי הקרוב יותר לבז"א מאשר לבז"ן; (ב) החברה רוכשת חלק ניכר ממוצרי בז"א לצורך שיווקם בישראל; (ג) יכולת פיצוח גבוהה יחסית לתפוקה, המאפשרת תמחיל מוצרים בעל ערך גבוה; (ד) מוצרי בז"א נמכרים על ידי פז לרשות הפלשתינאית (שבשנת 2019 היתה הלקוח הגדול ביותר (אך לא לקוח מהותי) של החברה) (לפרטים בדבר ההסכם עם הרשות הפלשתינאית ראה סעיף 3.5.2.2 לעיל); (ה) מוצרי בז"א נמכרים לחברת דור אלון שהינה לקוח גדול של פז"א; (ו) קרבה גיאוגרפית לנמל יבוא נפט גולמי ולטרמינל ק.צ.א.א. באשקלון וקרבה למקשרי חח"י באשדוד; (ז) שימוש בגז טבעי לתהליך הזיקוק שתורם להוזלת עלויות האנרגיה של בז"א, לרציפות פעילות המתקנים, להקטנת הבלאי של המתקנים ולהפחתת פליטות המזהמים לאוויר. לפרטים בדבר ההסכם לרכישת גז טבעי ממאגר תמר ראה סעיף 5.19.4 (ב) להלן; ו- (ח) גמישות נמוכה יחסית בזיקוק חומרי גלם "חמוצים" (בעלי שיעור גופרית גבוה).

בשוק תזקיני הנפט העולמי – כמויות היצוא של פז"א הינן זניחות ביחס לשוק העולמי ואין בהן כדי להשפיע על מערך הסחר הבינלאומי, שכן במסגרת שוק תזקיני הנפט העולמי נמכרים, על בסיס יום יומי, עשרות אלפי טונות של תזקיני נפט. מחיר תזקיני הנפט המיוצאים על ידי פז"א נקבע על פי ציטוטים של מחירי התזקינים בשווקים הבינלאומיים.

יצוא תזקיני נפט כרוך בעלויות שונות, הגבוהות מהעלויות הנלוות למכירת תזקינים בשוק מקומי, והכוללות: שינוע והזרמת דלקים אל מסוף היצוא, טעינה, דמי שהיה ככל ויש עיכובים בפריקה, תשלומי רציף ואגרות שונות, הובלה ימית ממסוף היצוא לנמל היעד ועמידה בדרישות דין רלוונטיות. כמו כן, היצוא תלוי בתנאי מזג אוויר, בפעילות נמלי הדלק (חיפה, אשקלון ואילת) ובמקשרי חח"י באשדוד.

5.9. עונתיות בתחום הפעילות

ככלל, לא קיימת בישראל עונתיות מהותית בתחום הזיקוק. אולם, קיימת עונתיות בצריכת דס"ל בהתאם לתנודות המאפיינות את פעילות חברות התעופה. בנוסף, קיימת עונתיות במחירי המוצרים המושפעת, בין היתר, מביקוש והיצע גלובלים ושינויים בין תקני חורף וקיץ. פז"א מתאימה את תמהיל היצור לעונתיות בתחום הפעילות.

5.10. כושר יצור בתחום הפעילות

כושר הזיקוק הנומינלי (NAME PLATE CAPACITY) של בז"א מוערך בכ- 5.4 מיליוני טון נפט גולמי בשנה. כושר הזיקוק המירבי תלוי בסוג חומר הגלם המעובד.

להערכת פז"א, בשנים הקרובות חומרי הגלם המעובדים יאפשרו זיקוק של כ-5 מיליון טון בשנה.

להלן פירוט המוצרים והכמויות שהופקו מהנפט הגולמי שזוקק:

מוצר	אלפי טון לשנת 2019	שיעור לשנת 2019	אלפי טון לשנת 2018	שיעור לשנת 2018	אלפי טון לשנת 2017	שיעור לשנת 2017
בנזין ונפטא	1,661	37%	1,745	38%	1,389	38%
סולר	1,357	30%	1,325	29%	1,071	30%
דס"ל וקרוסין	548	12%	527	12%	407	11%
אחרים	225	5%	238	5%	136	4%
מזוט	687	16%	742	16%	619	17%
סה"כ	4,478	100%	4,577	100%	3,622	100%

5.11. רכוש קבוע, מקרקעין ומתקנים בתחום הפעילות

5.11.1. כללי

מתקני פז"א ממוקמים באשדוד וכוללים יחידות זיקוק ראשוניות (זיקוק גלם), פצחן קטליטי ומתקן פירום קטליטי, מתקני הדחת גופרית ושני מתקני השבת גופרית, שתי תחנות כוח בשיטת קו-גנרציה, מתקן אלקלציה, מתקן השבת גזים, יחידות יצור נוספות, תשתית (מבנים, מיכלי אחסון, צנרת וכד'), מתקני ניפוק מוצרים למיכליות כביש (גז, תזקינים ומזוט), מתקני שירותים (דוודי קיטור, אוויר בלחץ, טיפול במים, טיפול בשפכים וצידוד כיבוי אש) וכן מלאי חומרי עזר וחלפים. לענין המקרקעין עליהם ממוקמים מתקני פז"א ראה סעיף 5.11.5 להלן.

על פי מאזן פז"א ליום 31 בדצמבר 2019, עלות המקרקעין, המבנים, הפרויקטים שבוצעו ו/או בביצוע, המכונות והציוד הינה כ- 5,242 מיליוני ש"ח. הפחת שנצבר בגינם מסתכם בכ- 2,167 מיליוני ש"ח, והעלות המופחתת נטו מסתכמת בכ- 3,075 מיליוני ש"ח.

5.11.2. מתקנים עיקריים

להלן פירוט היחידות היצרניות העיקריות בפז"א:

מתקן	אומדן כושר זיקוק (חביות ליום)
מתקן זיקוק גלם (מז"ג)	110,000
מתקן זיקוק בוואקום	46,000
מתקן שבירת צמיגות	26,000
פצחן קטליטי (פצ"ק)	36,000
מתקן פירום קטליטי (מפ"ק)	12,000
מה"ד נפטא	24,000
מה"ד קרוסין	15,000
מה"ד סולר	33,000
מה"ד בנזין פצ"ק	21,000
מתקן MTBE	900
מתקן האלקלציה	3,600
מתקן השבת גזים	19,146 (ק"ג לשעה)

כמו כן בפז"א קיימים שני מתקני השבת גופרית, שתי תחנות כוח בשיטת קו-גנרציה, מתקן ביולוגי לטיפול בשפכים ומסוף ניפוק למיכליות כביש.

בנוסף לתחזוקה שוטפת של מתקני היצור, אחת לכארבע עד כחמש שנים נערך בבז"א שיפוץ תקופתי מקיף של מתקני היצור. השיפוץ התקופתי האחרון בוצע במהלך הרבעון השני של שנת 2017 בעלות שהסתכמה בכ- 151 מיליוני ש"ח (לא כולל היוון עלויות שוטפות), ושמופחתת בדוחותיה הכספיים של החברה עד למועד השיפוץ התקופתי הבא.

עלות זו כוללת גם את עלות השיפוץ של המתקנים החדשים שהוקמו, במסגרת תוכנית ההשקעות בשנת 2012 (מתקן האלקלציה ומתקן הדחת גופרית מסולר), ושלא נכללו בשיפוץ הקודם. בנוסף, אחת לכעשרים שנה מתבצע שיפוץ רב שנתי בפצ"ק (פצחן קטליטי). השיפוץ הרב שנתי בפצ"ק בוצע אף הוא ברבעון השני של שנת 2017 בעלות של כ- 44 מיליוני ש"ח, שתופחת אף היא בדוחותיה הכספיים של החברה עד למועד השיפוץ הרב שנתי הבא של הפצ"ק.

השיפוץ התקופתי האחרון של מתקני היצור בבז"א החל ביום 20 באפריל 2017 (לרבות שיפוץ רב שנתי בפצחן הקטליטי) והסתיים ביום 5 ביוני 2017 (Mechanical Completion) (למעט בגזרת הפצחן הקטליטי, שם הסתיימו עבודות השיפוץ ביום 9 ביוני 2017); עיכוב בהשלמת השיפוץ ובאתחול מחדש של מתקני הייצור עד לתחילת חודש יולי 2017 נבע מעיצומי עובדים בפז"א באותה תקופה, כאמור בסעיף 6.1.7.1 להלן עד לתחילת לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים מיום 23 באפריל 2017 (אסמכתא מס' 01-034090-2017).

השיפוץ הבא של מתקני היצור בבז"א יחל בשנת 2021.

ביום 14 באוגוסט 2017, פרצה דליקה באחד משני מתקני אשפרת הסולר (הקטן שבהם) בפז"א (להלן בהתאמה: "האירוע" או "המתקן"). כוחות הכיבוי הפנימיים והחיצוניים הצליחו להשתלט על הדליקה ללא נפגעים. כתוצאה מהדליקה נגרם נזק לחלק מהמתקן. הנזק שנגרם כתוצאה מהאירוע הסתכם בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח (לאחר קבלת השיפוי על פי פוליסות הביטוח הקיימות לפז"א). לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים מיום 14 באוגוסט 2017 ומיום 15 באוגוסט 2017 (אסמכתא מס' 01-082854-2017 ואסמכתא מס' 01-083235-2017).

מידי שנה עד שנתיים, מתבצעת בבית הזיקוק, הדממת מתקנים חלקית לצורך ריענון (Regeneration) של קטליזטורים במתקני האשפרה. בשנת 2019, הריענון, שנמשך כשלושה שבועות בוצע בחודשים אוקטובר-נובמבר 2019, במסגרתו הוחלפו או הופעלו מחדש קטליזטורים המשמשים להדחת הגופרית מתוך מוצרי החברה השונים. כמו כן, נוצלה ההדממה לצורך ביצוע עבודות אחזקה מניעתיות. בנוסף, בשנת 2019, תוזמן הריענון באופן כזה, שיאפשר את גמר פרויקט מצנן הקטליסט (Cat Cooler) וחיבורו למערכת המתקנים, כמפורט בסעיף 5.16 הלן. עלות הרענון מהווה חלק מתקציב האחזקה השוטף של החברה. הריענון הסתיים והמתקנים הופעלו בהדרגה במהלך חודש נובמבר 2019.

5.11.3 תחנות כוח בשיטת קו-גנרציה

5.11.3

פז"א מפעילה בחצרית שתי תחנות כוח בשיטת קו-גנרציה ומייצרת חשמל לצורכי פז"א ולמכירה ללקוחות פרטיים ו/או לחברת החשמל וקיטור לתהליכי הזיקוק בפז"א. תחנות הכח פועלות באמצעות גז טבעי ובכך תורמות מהותית להפחתת פליטות גזי חממה ולשיפור הניצולת האנרגטית של פז"א. תחנות הכוח כוללות (כל אחת) טורבינה ליצור חשמל ודוד קיטור, המבוסס על חום שיורי, ובנוסף תחנת השנאה המחברת את פז"א לרשת המתח העליון של חברת החשמל.

תחנת הכוח הראשונה (שהוקמה בשנת 2009) מייצרת חשמל בהיקף של כ- 49 מגה וואט לשעה וכ- 60 טון קיטור לשעה לצורכי פז"א (להלן: "**תחנת הכוח הראשונה**").

תחנת הכוח השנייה (שהוקמה בשנת 2012) מייצרת חשמל בהיקף של כ- 60 מגה וואט לשעה וכ- 60 טון קיטור לשעה לצורכי פז"א (להלן: "**תחנת הכוח השנייה**").

בחודש אוגוסט 2015 פורסמה החלטה מס' 4 (989) של רשות החשמל, שעניינה קביעת תעריפים לשירותי ניהול של מערכת החשמל (תעריפים מערכתיים) לכלל היצרנים הפרטיים (להלן: "ההחלטה"). בעקבות ההחלטה קטנו ההכנסות של פז"א ממכירת חשמל וזאת בשל העברה של עלויות מסוימות, המוכרות לחברת החשמל, מרכיב היצור לתעריף שירותי ניהול המערכת. כמו כן, על פי ההחלטה, נדרשה פז"א לשלם בגין שירותי ניהול המערכת, שסופקו על ידי חברת החשמל, לשתי תחנות הכוח המופעלות על ידה, סך של כ- 45.6 מיליוני ש"ח למועד הדרישה (לא כולל מע"מ) בגין התקופה שמחודש יוני 2013 ועד לחודש ספטמבר 2015 (להלן: "החייב הרטרואקטיבי"). בחודש ספטמבר 2015 הגישה פז"א, כמו גם יצרני חשמל אחרים, עתירה לבג"צ כנגד ההחלטה. בחודש ינואר 2017 דחה בג"צ את הסעדים המבוקשים בעתירת פז"א ובחלק מעתירות יצרני חשמל אחרים, ונתן צו על תנאי בכל הנוגע לחלק מהחייב הרטרואקטיבי (המתייחס לשנים 2013 ו- 2014). בחודש ינואר 2018 ניתן תוקף של פסק דין להסכם הפשרה שנחתם בין הצדדים, במסגרתו העתירה שהגישה פז"א, כמו גם עתירות אחרות שהוגשו, נדחו. המשמעות של הסכם הפשרה לגבי פז"א הינה הפחתה של סכום הדרישה הרטרואקטיבית בגין התקופה שמחודש יוני 2013 ועד חודש ספטמבר 2015 מסך של 45.6 מיליוני ש"ח למועד הדרישה (לא כולל מע"מ) לסך של כ- 29 מיליוני ש"ח (לא כולל מע"מ). הסכום בהתאם להסכם הפשרה שולם במלואו במהלך שנת 2018. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 11 באוגוסט 2015 (אסמכתא מס' 2015-01-093918).

ביום 8 במאי 2019 כשל המנוע של תחנת הכח השנייה בבית הזיקוק, באופן שלא אפשר תיקונו וחייב החלפתו. בהתאם להסכם התחזוקה ארוך הטווח עם ספק המנוע, סימנס ישראל בע"מ וחברה נוספת מקבוצת סימנס העולמית (להלן ביחד: "**סימנס**"), היה על סימנס להחליפו בתוך 72 שעות. בפועל, מנוע חדש סופק רק ביום 22 במאי 2019. תהליך התקנת המנוע ארך זמן רב וזמן קצר לאחר התקנתו, ביום 21 ביוני 2019 כשל המנוע החלופי ונדרשה גם החלפתו. המנוע החלופי השלישי הגיע לאתר החברה ביום 15 ביולי 2019, הותקן והופעל הפעלה מסחרית מלאה ביום 28 ביולי 2019. לאור האמור, ביום 22 ביולי 2019, העבירה פז"א לסימנס מכתב דרישה המפרט את כשליה שגרמו להשבתה מלאה של תחנת הכח השנייה למשך למעלה מחודשיים ונדרשו מלוא נזקי החברה בגין השבתה זו שנאמדו בכ- 14 מיליון ש"ח. בחודש דצמבר 2019, נחתם הסכם תחזוקה ארוך טווח בין פז"א לסימנס עבור שתי תחנות הכח לתקופה בת 15 שנים. התמורה החוזית שנקבעה בהסכם, כוללת הנחה המבטאת פיצוי חלקי של כ-20% מנזקי פז"א כפי שפורט לעיל, וזאת במסגרת פשרה שהוסכמה בין הצדדים.

5.11.4 מיכלים

5.11.4

לפז"א יש כ- 66 מיכלי אחסון (לא כולל מיכלים לאחסון גפ"מ). נפח האחסון של פז"א מסתכם בכ- 900 אלפי מ"ק. פז"א ממשיכה לפעול להגדלת כושר המיכול שלה לתזקיקים, לפרטים נוספים ראה סעיף 5.16 להלן.

5.11.5 קרקע בית הזיקוק

5.11.5

פז"א הינה בעלת הזכויות להרשם כבעלים וכחוכרים לדורות בשטח של כ- 1,080,000 מ"ר המצויים באשדוד, עליהם נמצא, בין היתר, פז"א (להלן: "**מקרקעי פז"א**"). מקרקעי פז"א משמשים לפעילות מגזר-הזיקוק, לרבות ליצור, לאחסון, לשירותים ולצרכים מנהליים.

זכות הבעלות במקרקעי פז"א כפופה לרישום זיקת הנאה לטובת המדינה, בענין התחייבות להימנע משינוי ייעוד או ניצול של קרקעות פז"א, ללא הסכמת החשב הכללי, מנכ"ל משרד האנרגיה ורשות מקרקעי ישראל. פז"א פועלת לרישום הזכויות על שמה.

לפרטים נוספים בדבר התיקון להסכם ההרשאה המסדיר את זכויות פז"א במקרקעי פז"א ראה סעיף 5.19.3 להלן.

5.12. מחקר ופיתוח בתחום הפעילות

פז"א פועלת לשיפור תהליכים, לרבות על ידי אימוץ טכנולוגיות שפותחו על-ידי חברות בעלות ידע.

5.13. נכסים לא מוחשיים בתחום הפעילות

5.13.1. רשיונות

לפרטים בדבר ההיתרים והרשיונות החיוניים לפעילות בז"א ראה סעיף 5.18 להלן.

לפרטים לענין רשיונות ליצור חשמל ולהפקת מים ראה סעיפים 5.18.3.3 ו- 5.18.3.4 להלן.

5.13.2. סימני מסחר

כל סימני המסחר של פז"א נרשמו אצל רשם סימני המסחר. סימן המסחר העיקרי של פז"א הינו: פז זיקוק.

לפז"א ידע בקשר להפעלת מתקנים מיוחדים אשר נרכש מצדדים שלישיים.

לפרטים נוספים אודות נכסים לא מוחשיים ראה ביאור 13 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

5.14. הון אנושי בתחום הפעילות

לפרטים בענין הון אנושי בתחום הפעילות ראה סעיף 7.1.7 להלן.

5.15. חומרי גלם וספקים של תחום הפעילות

5.15.1. חומרי גלם

חומרי הגלם העיקריים של בז"א הם נפט גולמי ומזוט ישיר (המשמש כחומר גלם לתהליך). שוק הנפט הגולמי ומוצריו הינו שוק משוכלל של סחורות (Commodities), בעל סחירות גבוהה מאוד הן במסחר פיזי והן במסחר עתידי. המסחר מתבצע עם גופים בינלאומיים גדולים. המקור העיקרי לחומרי הגלם הינו: מדינות הים השחור ומדינות ברית המועצות לשעבר (רוסיה, קזחסטאן, אזרביג'אן, טורקמניסטאן). מקורות זמינים אחרים הינם מדינות מערב אפריקה, צפון אמריקה וצפון אירופה.

5.15.2. רכש וספקים

פז"א רוכשת נפט גולמי ממספר ספקי נפט גולמי בינלאומיים. ההתקשרות עם ספקי הנפט הגולמי נעשית בעיקר על בסיס עסקאות SPOT. חלק מהנפט הגולמי נרכש על ידי פז"א באמצעות הסכמי מסגרת עם חברות סחר גדולות. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.19.10 להלן.

לפז"א אין קושי מהותי בהשגת נפט גולמי והיא אינה תלויה בספק זה או אחר. יחד עם זאת, מספר מקורות לאספקת נפט גולמי לאזורנו, חסומים בפני פז"א מסיבות גיאופוליטיות. כמו כן, זמינות מיכליות להובלת נפט גולמי לנמלי הארץ מוגבלת, ומספר חברות ספנות בינלאומיות נמנעות מליצור קשרים עם בתי הזיקוק בישראל, עובדה שגורמת לעלויות נוספות.

המידע האמור לעיל, בכל הנוגע להעדר קושי בהשגת נפט גולמי, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך. מידע זה מבוסס על הערכות החברה וניסיון העבר של החברה. אין ודאות כי שינויים גיאופוליטיים לא ישפיעו לרעה על זמינות המקורות של פז"א ועל העלויות של הקבוצה.

לפז"א תלות בנמלים המשמשים ליבוא נפט גולמי ובעיקר במקשרים הימיים של חח"י באשדוד ובמסוף האחסון של ק.צ.א.א. באשקלון.

עבודות הקמת הנמל הימי החדש באשדוד, המתבצעות החל משנת 2015, יוצרות אילוצים והתניות בכל הנוגע לתפעול המקשרים הימיים של חח"י, המשמשים גם את פז"א. למיטב ידיעת פז"א, בכדי לשמר ולהגדיל את זמינות המקשרים (על פי תוכנית שמצויה בהליכי אישור בות"ל – בוועדה לתשתיות לאומיות), החליטו משרד האנרגיה ומשרד האוצר להעתיק את המקשרים צפונית מערבית למיקומם הנוכחי.

להלן נתונים המתייחסים לשעור הרכישות של נפט גולמי מספקים עיקריים מתוך סך הרכישות של פז"א:

ספק עיקרי	שיעור רכישות לשנת 2019	שיעור רכישות לשנת 2018	שיעור רכישות לשנת 2017
ספק א'	29%	36%	36%
ספק ב'	20%	17%	19%
ספק ג'	14%	11%	11%
ספק ד'	10%	8%	7%
אחרים	27%	28%	27%
סה"כ	100%	100%	100%

פז"א רוכשת, גז טבעי להפעלת מספר מתקנים בבז"א, לרבות להפעלת תחנות הכוח בשיטת הקו-גנרציה משני ספקי גז טבעי (שותפות תמר ושותפות לווייתן). לפז"א תלות בספקים אלה.

לענין ההסכמים לאספקת גז טבעי ראה סעיף 5.19.4 להלן.

לפז"א אין תלות באף אחד מספקי הנפט הגולמי שלה והיא מבצעת רכישות ממספר ספקי נפט גולמי כמתואר בטבלה בסעיף 5.15.2 זה. ההתקשרויות מבוצעות על בסיס כלכלי מסחרי בלבד, כאשר ישנם מספר רב של ספקי נפט גולמי בשוק שמתחרים אחד בשני ומהווים תחליף אחד לשני ובאפשרות החברה לשנות את התמהיל ביניהם, מבלי שתיגרם תוספת עלות מהותית לחברה כתוצאה משינוי כאמור.

בחודש אוקטובר 2019, עתרה פז"א לבג"צ בבקשה למתן צו על תנאי נגד מספר משרדי ממשלה וחברות ממשלתיות בטענה לגבייה שלא כדין של דמי תשתית מכח צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (שירותי נמל), תש"ע-2010 (להלן: "**צו פיקוח שירותי נמל**") וזאת בגין הזרמת דלקים ממכליות העוגנות מחוץ לשטח הנמל לפז"א דרך המקשר הימי שבבעלות חברת חשמל. בית המשפט התבקש להורות על השבת כספים אשר נגבו מפז"א ביתר, ולחלופין לחייב את תיקון צו פיקוח שירותי נמל, כך ששיעור דמי התשתית ימצא בהלימה לשירות ההזרמה. ההליך המשפטי תלוי ועומד בבג"צ.

5.15.3 תנודתיות במחירים

שינויים בביקוש ובהיצע, נסיבות פוליטיות, כושר יצור, אקלים ופעילות ספקולטיבית של גופים פיננסיים הינם בין הגורמים לתנודתיות הגבוהה במחירי הנפט הגולמי, במחירי המוצרים ובמרווח הזיקוק.

5.15.4 איכות המוצרים

פז"א מקיימת תהליכי בקרה וביקורות איכות בהתאם לתקנים החלים עליה. בפז"א פועלת מעבדה המוסמכת על-ידי הרשות הלאומית להסמכת מעבדות לבצע בדיקות, כיולים ופעילויות פיקוח. במסגרת ההתקשרויות השונות של פז"א עם לקוחותיה, אחראית פז"א לטיב המוצרים.

5.16 השקעות בתחום הפעילות

5.16.1 השקעות שבוצעו בשנים האחרונות

החברה השקיעה בשנים האחרונות בפרויקטים שונים שבוצעו על ידה שהעיקריים שבהם מפורטים להלן:

מתקן אלקילציה – שהופך מרכיבי גפ"מ אולפיני למרכיבי בנזין גבה אוקטן, במטרה לטייב את סל המוצרים המופקים ולהחליף יבוא מרכיבי בלילה ביצור עצמי;
תחנת כוח שניה בשיטת הקו-גנרציה – הפועלת באמצעות גז טבעי, ומספקת קיטור לבז"א בהיקף של עד כ- 60 טון לשעה וחשמל בהיקף של עד כ- 60 מגה וואט לשעה;
פרויקט להגדלת תפוקת הפצחון הקטליטי – שכלל טיפול במתקן הפצ"ק (מתקן הפצחון הקטליטי) ובמתקן המז"ג (מתקן זיקוק גלם), והקמת מתקן מה"ד חדש (מתקן הדחת גופרית);
תוספת מיכול נפט גולמי בנפח של כ- 60,000 מ"ק והקמת מערכת בלילה מתקדמת עבור נפט גולמי, ותוספת מיכול תזיקי נפט בנפח של כ- 80,000 מ"ק, יחד עם שדרוג פעילות ההזרמה.

מתקן השבת מרכיבים מגז בעירה מפעלי (חומר הבעירה העיקרי המשמש את בז"א) – שהקמתו החלה בשנת 2017, הופעל במהלך שנת 2018. במסגרתו מופרד גז הבעירה המפעלי למרכיבי השונים (שהינם בעלי ערך כלכלי גבוה יותר מערכם כמרכיב בעירה), ובמקום שימוש בגז הבעירה המפעלי נעשה שימוש בגז טבעי, שהינו חומר בעירה זול משמעותית מהמוצרים המופקים מגז הבעירה. עלות הפרויקט הסתכמה בסך של כ- 37 מיליוני דולר (כולל היוונים) ותקופת החזר ההשקעה צפויה להיות קצרה.

לאחר כחודש הרצה, בחודש יולי 2018, החל מתקן השבת הגזים לעבוד ולהפריד את הגז המפעלי למרכיבי (גפ"מ, מימן, בנזין ועוד). בחודש אוגוסט 2018 הפיק מתקן השבת הגזים תרומה חלקית והחל מחודש ספטמבר 2018 פועל מתקן השבת הגזים באופן מלא.

מצנן קטליסט (CAT COOLER) – הקמת מתקן מצנן הקטליסט מאפשרת לחברה תמהיל יצור גמיש והתאמה למצבי שוק משתנים. בכך שיפרה פז"א את גמישות הייצור שלה והיא יכולה להתאים את סל המוצרים להתפתחויות שונות (למשל – ייצור מזוט 0.5% לשוק הספנות בעקבות תקן הספנות החדש) – ראה לענין זה סעיף 5.1.4 לעיל. מתקן מצנן הקטליסט מאפשר הפחתה משמעותית של עד כ- 70% מכמות המזוט המיוצר על ידי פז"א נכון להיום, וזאת בכפוף לשיקולים כלכליים בהתאם למחירי המזוט, זמינות ה-LSSR (חומר גלם) ומחירי הגלם כפי שיהיו באותה עת.

בעבר העריכה פז"א כי כניסת תקן הספנות IMO 2020 תביא לגידול בביקוש לסולר לאוניות, וביחד עם הפעלת מתקן מצנן הקטליסט צפתה פז"א כי היא צפויה לשפר את מרווחי הזיקוק שלה (על הסולר), וכפועל יוצא מכך – את לשפר רווחיותה בשנים שלאחר כניסת התקן.

בפועל, במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 (לאחר מועד הדוח), נראה כי ההשפעה האמורה שנחזתה איננה מתממשת באופן שנחזה מכיוון שאוניות עברו להשתמש בעיקר במזוט דל גופרית ולא בסולר לאוניות כפי שנחזה בתחילה. לפיכך, הדרישה למוצרי פז"א בתחום זה ירדה. עלות פרויקט התקנת ה-Cat Cooler עמדה על כ- 25 מיליון דולר ארה"ב. השלב הסופי של חיבור מצנן הקטליסט לרשת הייצור, החל ביום 23 באוקטובר 2019 והסתיים ביום 11 בנובמבר 2019. במועד זה החל תהליך ההרצה של היחידה החדשה.

על רקע התקנת ה-Cat Cooler בנובמבר 2019, כמפורט בסעיף 5.16 להלן, פז"א שיפרה את גמישות תמהיל הייצור שלה, לרבות בקשר עם תקן הספנות החדש IMO2020.

לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 11 ביולי 2018 (אסמכתא מס' 066367-01-2018).

השקעות בביצוע

שדרוג המט"ש – פז"א מבצעת פרויקט להרחבה ושדרוג של מתקן טיהור השפכים על מנת לעמוד באמות המידה העתידיות הנדרשות על פי היתר הזרמת השפכים לים שניתן לה מאת המשרד להגנת הסביבה.

העתקת קווי הדלק היבשתיים למקשרים הימיים – פז"א מבצעת פרויקט להעתקת קווי הדלק היבשתיים למקשרים הימיים, המצויים בבעלותה. הפרויקט נובע כתוצאה מאילוצי הקמת נמל הדרום וסלילת דרכי הגישה אליו.

5.16.2. השקעות נוספות המתוכננות על ידי פז"א

5.16.2.1.

פז רואה הזדמנות עסקית בכניסה לשוק החשמל ובהתאם, דירקטוריון החברה אישר לחברה בכפוף להשלמת בדיקות כלכליות, פיננסיות וטכנולוגיות, ולקבלת כל ההיתרים והאישורים כנדרש לפי הדין – לקדם תכנית מסגרת להקמת תחנת כוח שלישית בשטח פז"א, בהספק של כ- MW700, אשר תייצר חשמל לרשת החשמל הארצית – להלן פרטים הכלולים בתכנית הבסיסית של החברה להקמת תחנת הכוח, כמפורט לעיל:

1. התחנה תוקם על-ידי החברה – בעצמה ו/או עם שותפים נוספים – כחברה נפרדת, בשטח בית הזיקוק באשדוד; 2. לפי הערכה ראשונית של החברה, עלות ההקמה צפויה להגיע לכ- 700 מיליון דולר אשר תמומן הן באמצעות הון עצמי והן באמצעות גיוס חוב (פרטי או ציבורי); 3. התחנה תופעל על בסיס גז טבעי ותתבסס על טכנולוגית מחזור משולב עם טורבינת קו-גנרציה; 4. להערכת החברה, הכנסות התחנה ינבעו מתשלומי זמינות מחברת החשמל וממכירת חשמל בשוק; 5. לוחות הזמנים להקמה וצפי להפעלה מסחרית של התחנה נבחנים מול הביקוש לחשמל בישראל ומול מגבלות רשת ההולכה; 6. כאמור, ביצוע התכנית כפוף לקבלת כל ההיתרים והאישורים כנדרש על פי דין, ובכלל זה – קבלת רישיון מותנה לייצור חשמל או אישור רגולטורי שמשמעותו הבטחת תעריף מכסה ואסדרה, היתר בניה, סקר חיבור מחייב מחברת החשמל וכיוצ"ב וכן בחתימה על הסכמים שונים, לרבות הסכם רכישת גז טבעי, הסכם הולכת גז טבעי, הסכם עם ספק הצידוד העיקרי, והסכמים עם קבלני ההקמה והתפעול ועוד; 7. החברה סבורה כי בהקמת תחנה זו באמצעות פז"א ובשטחה עשוי להיות יתרון למשק החשמל – בניצול תשתיות קיימות של פז"א ויכולות קיימות של בית הזיקוק, המשלבות נצילות, זמינות ואמינות.

על מנת להקים את התחנה, על החברה לקבל ממשרד האנרגיה החלטה על הסמכתה במסגרת ההליך, לאחר שהמשרד יקבל את המלצת מנהל התכנון ואישור רשות החשמל בענין זה. בחודש ספטמבר 2019, נודע לחברה כי מנהל התכנון המליץ שלא להמשיך בתהליך ההסמכה של החברה בשל ריבוי אתרי ייצור באזור אשדוד ומגבלות לכאורה ברשת ההולכה שלה. בחודש אוקטובר 2019, התקבל אישור רשות החשמל במסגרת תהליך ההסמכה. החלטת משרד האנרגיה בענין הסמכת החברה טרם התקבלה. לענין המלצת מנהל התכנון יצוין, כי על אף האמור בה, להערכת החברה, יש בידי פז"א גמישות טכנולוגית להתאמת הקונפיגורציה המתוכננת והתאמה לאילוצי רשת ההולכה. בהתאם, החברה בוחנת את האפשרויות העומדות לה בנסיבות הענין.

5.16.2.2.

השתתפות במכרז לרכישת תחנת כוח "אלון תבור" – במסגרת הרפורמה בחברת החשמל, הוצעה למכירה תחנת הכח אלון תבור. בחודש יוני 2019 הגישה פז"א את הצעתה לרכישת תחנת הכוח האמורה בהתאם למסמכי המכרז, וביום 3 ביולי 2019, קיבלה פז"א הודעה מחברת החשמל לפיה לא זכתה במכרז. החברה החליטה כי בשלב זה לא תשתתף במכרזים נוספים של חברת החשמל שיפורסמו בענין זה.

תכניות החברה כאמור לעיל הינן מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר יכולות שלא להתממש או להתממש באופן שונה, בין היתר בשל ממצאי בדיקת היתכנות מצד החברה, תנאי השוק ושינויים עתידיים בעלויות רלוונטיות, הצורך בקבלת היתרים ואישורים על פי דין, אי התקשרות בהסכמים הנדרשים, תנאי המכרזים ושיקולים עסקיים שונים של החברה. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 6 בפברואר 2019 (אסמכתא מס' 012900-01-2019).

5.16.2.3.

מתקן השבת גופרית SRU 155 – בכוונת פז"א להקים מתקן נוסף להשבת גופרית מגזי הפליטה. הפרויקט נדרש לצורך עמידה באמות מידה הנדרשות על פי היתר הפליטה המפעלי, המחייבות קיומו של מתקן השבת גופרית נוסף חלף מתקן הגיבוי הקיים שהגיע לסוף חייו וחדל מלפעול. המתקן שיוקם יגדיל את הגמישות של פז"א בתמהיל חומרי הגלם הנצרכים על ידה, וגוונם. עלות הקמת המתקן מוערכת בכ- 38 מיליון דולר.

5.16.2.4.

תוספת מיכול גפ"מ – בנפח של כ- 8,000 טון, בעלות מוערכת של כ- 30 מיליון דולר.

בחודש נובמבר 2019, פרסם משרד האנרגיה מכרז (91/2019) להקמת מתקן אחסון גפ"מ, רכישת הגפ"מ ואחסונו. על פי מסמכי המכרז, השירות המבוקש הינו הקמת מתקן לאחסון כמות של 11,000 טון גפ"מ נטו,

רכישת הגפ"מ, אחסונו, שמירה על איכות ועמידה בתקנים, שיווק ואספקה של הגפ"מ על פי הנחיות מנהל הדלק והגז. פז"א בוחנת את מסמכי המכרז ובכוונתה להגיש הצעה במסגרתו.

בנוסף משקיעה פז"א מידי שנה בעשרות פרויקטים לשיפור תהליכים שונים במתקני פז"א. בשנת 2020 צפויה השקעה זו להגיע לכ- 35 מיליון ש"ח.

המידע הכלול בסעיף זה, בדבר אומדן עלויות ההשקעות ותקופת החזר ההשקעות בגינו, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המתבסס על הערכות החברה. לחברה אין כל וודאות כי הערכותיה יתממשו, וזאת בין היתר, בשל גורמים שאינם בשליטת החברה, לרבות שינויים בתנאי השוק, שינויים רגולטורים, שינויים בעלויות היצור, שינויים בנגישות ובמחירי חומרי הגלם וכן התממשות איזה מגורמי הסיכון של החברה המפורטים בסעיף 7.7 להלן.

5.16.3 ביום 23 בפברואר 2020 פרסמה החברה את תכניתה האסטרטגית לשנים הבאות. בהתייחס לפז"א מתמקדת התכנית האסטרטגית בארבעה נושאים עיקריים: 1. שיפור הרציפות התפעולית; 2. שיפור ההון החוזר, בין היתר, על ידי רענון מדיניות המלאי ואופטימיזציה מיכול; 3. שחרור צווארי בקבוק באמצעות השקעות בעלות החזר מהיר אשר יאפשרו הגדלת תפוקות בית הזיקוק ומיצוי פוטנציאל כלל המתקנים; 4. אופטימיזציה במערך האחזקה, בין היתר, באמצעות טיוב נקודת האיזון שבין אחזקת שבר לאחזקה מונעת. ארבעה נושאים אלה צפויים על פי התכנית האסטרטגית להביא לשיפור בתוצאות הכספיות של פז"א, ופז"א החלה ביישומם. ראה עוד לענין זה סעיף 7.10 להלן.

המידע בדבר מימוש התכנית האסטרטגית הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. ייתכן שבפועל מימוש התכנית האסטרטגית כאמור יהיה שונה מהמתוכנן, בין היתר, כתוצאה ממצב ענף האנרגיה בישראל ובעולם, התפתחויות במשק האנרגיה בארץ ובעולם, גורמים חיצוניים המשפיעים על פעילות החברה, התפתחות התחרות בשוק האנרגיה, ושינויים בתנאי התחרות ובשוק עצמו, התפתחות בסביבה הכלכלית והגיאופוליטית באזורי הפעילות של החברה, קבלת אישורים רגולטוריים נדרשים, שינויים במחירי נפט גולמי ומוצרי נפט בעולם ומרווח הזיקוק, קצב המעבר לאנרגיה חלופית ועוד. כמו כן, ייתכן שלא יעלה בידי החברה לממש את התכנית במלואה או בחלקה בשל סיבות התלויות בחברה, באפשרויות גיוס כוח אדם מתאים, בהתאמת מערכות וכד'.

5.17 איכות הסביבה בתחום הפעילות - סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם

5.17.1 סיכונים סביבתיים

מוצרי נפט הינם חומרים מסוכנים ו/או מזהמים מטבעם. העיסוק במוצרי נפט בתחום פעילות מגזר-הזיקוק ופעילות פז"א, עלולים לגרום לסיכונים סביבתיים לרבות: לזיהום אוויר, לזיהום קרקע, לזיהום מי תהום ולזיהום הסביבה הימית. הדרישות ההולכות וגוברות בתחום איכות הסביבה כתנאי לקבלת רישונות והיתרים מצריכות הוצאות והשקעות כבדות.

5.17.2 השלכות מהותיות שיש להוראות הדין על החברה

5.17.2.1 במטרה להגן על איכות האוויר, המים והקרקע ועל בריאות הציבור, בתי הזיקוק בעולם, לרבות פז"א, נאלצים להתמודד עם סוגיות בתחום איכות סביבה ועם תהליך מתמשך של החמרת תקנים במפרטי מוצרים ודרישה להקטנת פליטות בתהליכי היצור.

פז"א פועלת מכוח חקיקה ו/או הוראות שניתנו לה על ידי הרשויות המוסמכות בתחום איכות הסביבה, לשמירה על: איכות האוויר, איכות הקולחין המוזרמים לים, טיפול ופינוי פסולת מוצקה או רעילה ומניעת זיהום קרקע ומי תהום על ידי מוצרי נפט. ההוראות החלות על פז"א מוצאות ביטוי, בין היתר, בחוק אוויר נקי, בתנאים מיוחדים ברישיון עסק למניעת זיהום אוויר, בהיתרי פליטה, בהיתר הזרמה לים, בהיתר רעלים ועוד. מעת לעת נדרשת פז"א לערוך ניטורים וסקרים באוויר (בחצר המפעל), סקרים בסביבה הימית וסקר הידרולוגי בהיקפים גדולים.

לפז"א הסמכה לתקן ISO 14001 שהינו תקן לניהול איכות הסביבה.

5.17.2.2.

חוק חומרים מסוכנים

מוצרי נפט וכן חומרים נוספים, בכמות המאוחסנת בפז"א, מהווים רעלים המחייבים היתר רעלים על פי חוק חומרים מסוכנים. לפז"א היתר רעלים בתוקף עד לחודש ינואר 2021.

על פי חוק חומרים מסוכנים, מכירת תזקיקים על ידי פז"א מתבצעת רק למי שמחזיק בהיתר רעלים בתוקף (בהתאם לכמות המוגדרת בחוק).

בחודש ינואר 2017 קיבלה פז"א מהמשרד להגנת הסביבה, התראה לפי סעיף 15 (ד) לחוק חומרים מסוכנים, בגין הפרה לכאורה של תנאי היתר הרעלים של פז"א, בעיקר בקשר עם ליקויי אחסון וליקויי שילוט של חומרים מסוכנים. פז"א כפרה במרבית הטענות של המשרד להגנת הסביבה והיא הציגה את עמדתה למשרד להגנת הסביבה בשימוע שהתקיים בחודש ינואר 2017.

בהמשך לכך, בחודש מאי 2018 התקבלה בפז"א הודעה על כוונת המשרד להגנת הסביבה להטיל על פז"א שני עיצומים כספיים, לפי חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג - 1993, בסך כולל של כ - 1.77 מיליון ש"ח. פז"א העבירה את עמדתה בכתב למשרד להגנת הסביבה וטענה, בין היתר, לכשלים בתיעוד ההפרות הנטענות ולפרשנות לא נכונה של התנאים בהיתר הרעלים של פז"א.

ביום 21 במאי 2019, קיבלה פז"א הודעה לפיה הממונה החליט לקבל את טענתה ביחס לאחד העיצומים ולהטיל עליה עיצום אחד בלבד תחת כוונתו המקורית להטיל שני עיצומים במצטבר. מסכום העיצום הסופי החליט הממונה להפחית עשרים אחוזים לאור העובדה שהחברה לא הורשעה בעבירה לפי חוק חומרים מסוכנים בחמש השנים האחרונות. לאחר העברת עמדת פז"א ובהמשך להתנהלות החברה מול המשרד להגנת הסביבה, נקבע סכום העיצום ל- 718,440 ש"ח והוא שולם על ידיה ביום 31 ביולי 2019.

בחודש ינואר 2020, פרסם המשרד להגנת הסביבה טיוטת תנאים נוספים בהיתר רעלים לחוות דלקים, להערות הציבור. על פי הפרסום, מדובר ברגולציה לחוות דלקים המאחסנות דלקים במיכלים שנפחם עולה על 1000 מ"ק שתוטמע בהיתרי הרעלים של כ- 35 חוות מיכלים ברחבי הארץ, לרבות חוות המיכלים של פז"א ושל פז במתקן חיפה. הטייטה עוסקת בהיבטים שונים של עיסוק בחומרים מסוכנים וקרקעות מזוהמות. פז"א התייחסה לטייטה התנאים ומשתתפת בשיח המקצועי מול המשרד להגנת הסביבה, ביחד עם יתר חוות המיכלים בישראל, בחסות המכון הישראלי לאנרגיה וסביבה. בשלב זה, החברה אינה יכולה להעריך מה יכללו התנאים הנוספים שיאושרו (אם בכלל) ומה תהיה השפעתם עליה.

5.17.2.3.

חוק הגנת הסביבה (המזהם משלם) (תיקוני חקיקה), התשס"ח-2008 (להלן: "**חוק הגנת הסביבה**")

חוק הגנת הסביבה קובע כי אם אדם השיג טובת הנאה או רווח (לרבות חסכון בעלויות) כתוצאה מעבירה סביבתית [לרבות עבירה על חוק המים, חוק שמירת הניקיון, חוק חומרים מסוכנים, החוק למניעת זיהום המים (הטלת פסולת) והחוק למניעת זיהום ים ממקורות יבשתיים], ניתן לקנוס אותו בשיעור טובת הנאה ו/או הרווח שהשיג וזאת בנוסף לכל עונש אחר. חוק הגנת הסביבה העלה את רף הענישה וסיווג, בין היתר, עבירה על פי חוק המים כעבירה מסוג אחריות קפידה. בנוסף, חוק הגנת הסביבה מקנה סמכות להטיל עיצום כספי, מקום בו נעברה עבירה לפי החוק למניעת זיהום ים ממקורות יבשתיים ו/או חוק חומרים מסוכנים. להערכת החברה, להוראות החוק אין השפעה מהותית ו/או אין בהן כדי לגרום להוצאות מהותיות על מגזר-הזיקוק.

5.17.2.4.

תקנות המים (מניעת זיהום מים) (קווי דלק), התשס"ו-2006 (להלן בסעיף זה: "**תקנות המים**")

תקנות המים נועדו, בין היתר, להסדיר את הטיפול בחשש לזיהום שיכול ונגרם לסביבה ו/או בזיהום שנגרם בעקבות דליפה מקו דלק. תקנות המים קובעות כי בנוסף לבדיקת תקינות קו הדלק, לרבות על ידי סיורים בשטח, במקרה של חשש לדליפה יש לערוך גם בדיקות סביבתיות כדי לעמוד על נזק אפשרי, שיכול ונגרם לסביבה. כן קובעות תקנות המים את דרך הטיפול בקרקע מזוהמת כאשר הזיהום נגרם כתוצאה מדליפה בקו.

לפז"א מספר מצומצם של קווי דלק (שמונה קווים בלבד באורך של מאות מטרים ספורים), והיא פועלת בהתאם להוראות תקנות המים ועורכת בקרת דליפות וסיורים כנדרש.

5.17.2.5.

חוק אוויר נקי

בחוק אוויר נקי ובתקנות שהוצאו מכוחו נקבעו פרוצדורות מחמירות לענין קבלת היתרי פליטה וניטור איכות האוויר מפליטות לא מוקדיות. כן קובע חוק אוויר נקי שורה של סנקציות למקרה של הפרת הוראות החוק. בשנים האחרונות, ניכרת החמרה של דרישות המשרד להגנת הסביבה בתחום זה.

המשרד להגנת הסביבה מחיל חלק מהוראות חוק אוויר נקי על התעשייה, באמצעות קביעת תנאים נוספים לרישיון עסק, כגון הצבת דרישה לעריכת סקר פערי טכנולוגיה בנושא פליטות לאוויר, עריכת סקר תהליכים ועריכת מודלים לפיזור מזהמים.

בחודש נובמבר 2014 התקבל בפז"א היתר פליטה מפעלי לתקופה בת שבע שנים, החל מיום 1 בדצמבר 2014. במסגרת היתר הפליטה המפעלי אוחדו היתרי הפליטה של מתקן מה"ד סולר 142 ושל תחנת הכח השניה. פז"א עומדת בתנאי היתר הפליטה המפעלי ומבצעת, בין היתר, ניטור רציף על הפרמטרים של איכות האוויר. בחודש אפריל 2019, פורסם עדכון להיתר הפליטה של פז"א המבטא החמרה של דרישות המשרד להגנת הסביבה (ובחלק קטן מהוראותיו גם הקלות לעומת המצב הקיים).

בחודש אפריל 2017 פתח המשרד להגנת הסביבה בחקירה של אירוע שבו, כתוצאה מתקלת חשמל שגרמה להפסקת פעילות של מתקנים בבז"א, הופנו עודפי גזים מהמתקנים למערכת הליפיד ובשל מחסור בקיטור נראה עשן שחור בליפיד. לפז"א נערך שימוע במשרד להגנת הסביבה, בטענה להפרה לכאורה של היתר הפליטה שניתן לה. ביום 2 באפריל 2019, התקבלה בפז"א הודעת הממונה לפי חוק אוויר נקי על כוונה להטיל עיצום כספי בסך של 906,100 ש"ח בשל הפרה לכאורה של הוראות היתר הפליטה. ביום 2 במאי 2019, השיבה פז"א להודעת הממונה וטענה, בין היתר, כי יש להימנע מהטלת עיצום כספי. לחילופין, התבקש הממונה להפחית את העיצום הכספי. בחודש ינואר 2020 התקבלה בפז"א החלטת המשרד להגנת הסביבה שלא להפחית את סכום העיצום ולחייב את החברה במלוא סכום העיצום. החברה ביצעה הפרשה מתאימה בספריה ושילמה את סכום העיצום. פז"א בוחנת אפשרות לעתור כנגד החלטת המשרד ביחס לחלק מרכיביה.

בחודש אוקטובר 2017 נערך לפז"א שימוע במשרד להגנת הסביבה, בטענה להפרה לכאורה של הוראות חוק אוויר נקי בגין חריגות ערך הסביבה הקבוע לבנזן. פז"א חולקת על המתודולוגיה של המשרד להגנת הסביבה ועל הטענה לחריגה ומתבססת על דיגומים שנערכו בשנתיים האחרונות ועל חוות דעת מומחים.

בהמשך לשימוע האמור, בחודש מאי 2018, התקבל בפז"א צו מנהלי, לפי סעיף 45 לחוק אוויר נקי, למניעה או לצמצום של זיהום האוויר (להלן: "**הצו**"). על פי המפורט בצו נמצאה חריגה לכאורה מהערכים הסביבתיים שנקבעו לבנזן באזור בז"א, ולטענת המשרד להגנת הסביבה קיים חשש סביר שמקור החריגה הינו בפעילות בז"א, בנוסף, נטען בצו לחריגות לכאורה שנמצאו בערכי פליטה בחלק מארובות בז"א. במסגרת הצו נדרשת פז"א לבצע פעולות שונות לצמצום ובקרת פליטות. פז"א פנתה למשרד להגנת הסביבה והעלתה טענות והשגות בענין ביום 1 במאי 2019, התקבלה בפז"א הודעת המשרד להגנת הסביבה לפיה המשרד אינו מקבל חלק מתשובות פז"א להוראות הצו ולפיכך פז"א אינה עומדת בחלק מהוראות הצו המנהלי וככל שפז"א לא תעמוד בהוראות הצו יאלץ המשרד לשקול הוצאת צו מנהלי להפסקת שימוש. פז"א כופרת בטענות המשרד והגישה התייחסות לטענות אלה, בהתאם לאמור בהודעת המשרד.

כמו כן, בחודש מאי 2018 זומנה פז"א על ידי המשרד להגנת הסביבה לשימוע לפי חוק אוויר נקי, בטענה לכאורה להפרה של הוראות היתר הפליטה בשל חריגות לכאורה שנמצאו בערכי הפליטה ממספר ארובות במפעל שנתגלו במספר דיגומי פתע שביצע המשרד. בהמשך לכך, בחודש ספטמבר 2018, קיבלה פז"א מכתב התראה נוסף מהמשרד בקשר עם חריגות נוספות לכאורה בערכי הפליטה. ביום 29 בנובמבר 2018, נערך לפז"א שימוע. פז"א חלקה על ממצאי המשרד להגנת הסביבה על מהימנות הדיגומים. בבחודש במרץ 2019 התקבלה בפז"א הודעה על העברת התיק להמשך טיפול, בהמלצה על הטלת עיצום כספי. החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה אם יוטל עליה עיצום כספי ומה יהיה סכומו. מכל מקום, ככל שיוטל עיצום כאמור, להערכת החברה הוא יהיה בסכום שאינו מהותי לה.

בחודש פברואר 2020, קיבלה פז"א זימון נוסף לשימוע בגין הפרות לכאורה של חוק אוויר נקי. לטענת המשרד להגנת הסביבה, פז"א חרגה לכאורה ממספר החריגות המותרות בערך הסביבה לבנזן שנקבעו בהיתר הפליטה שלה. בנוסף, נטען על ידי המשרד להגנת הסביבה כי נמצאו חריגות לכאורה בערכי פליטה, ממספר ארובות במפעל, וכן הופרו מספר הוראות בהיתר הפליטה של פז"א, הנוגעות לדיווח אודות חריגות בפליטות ותקלות. פז"א לומדת את מסמכי הזימון לשימוע ותגיב לטענות המשרד בשימוע.

5.17.2.6. הצעת חוק מניעת זיהום קרקע ושיקום קרקעות מזוהמות, התשע"א-2011

לפרטים בדבר הצעת חוק מניעת זיהום קרקע ושיקום קרקעות מזוהמות ראה סעיף 3.17.3.1 לעיל. תחום פעילות-הזיקוק פועל על פי הנחיות המשרד להגנת הסביבה ורשות המים בכל הנוגע למניעה ושיקום זיהום קרקע. על אף העובדה שטרם אושרה הצעת החוק, כלל המשרד להגנת הסביבה חלק מהוראות הצעת החוק במסגרת תוספת לתנאי רישיון העסק של פז"א. אם תאושר הצעת החוק, בנוסחה הנוכחי, עלול הדבר לגרום לגידול בהוצאות פז"א וזאת על מנת לעמוד בתנאי רישיון העסק ו/או בדרישות החוק. לפרטים נוספים בדבר זיהומי קרקע ראה סעיף 5.17.3 להלן.

5.17.2.7. הצעת חוק רישוי סביבתי משולב, תשע"ה-2015

לפרטים בדבר הצעת חוק רישוי סביבתי ראה סעיף 3.17.3.1 לעיל.

5.17.2.8. היתר הזרמה לים

לפז"א היתר הזרמה לים, לפי חוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1998 (להלן: "**היתר ההזרמה**"). היתר ההזרמה מותנה במספר תנאים, כגון ניטור רציף של קולחין המוזרמים לים, ביצוע תוכנית ניטור ימי ודיווח לרשויות על תוצאות בדיקות מעבדה חיצונית ועל ממצאי הניטורים. בחודש יולי 2017, התקבל שינוי להיתר ההזרמה, המאפשר לפז"א להמשיך ולעמוד באמות המידה להזרמה לים, טרם היתר ההזרמה, וזאת עד ליישום טכנולוגיה מתקדמת יותר שתאפשר עמידה באמות המידה המחמירות להזרמה לים. פז"א ערכה פיילוט (באמצעות מתקן חלוץ) בטכנולוגיית MBR (שהתבצע עד חודש פברואר 2018) (להלן: "**הפיילוט**"). בהתאם לתוצאות שהושגו בפיילוט, הוחלט בפז"א בתיאום ובאישור היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית במשרד להגנת הסביבה לבצע את הפרוייקט בטכנולוגיית UF-GAC-POST ולא בטכנולוגיית MBR. הקמת והפעלת המתקן צפויים להסתיים בתחילת חודש דצמבר 2020.

בחודש דצמבר 2019 ניתן לפז"א על ידי הוועדה למתן היתרי הזרמה, היתר הזרמה לתקופה בת 5 שנים עד דצמבר 2024.

ביום 6 ביולי 2017 התקבלה החלטת המשרד להגנת הסביבה להטיל על פז"א עיצום כספי בסך של כ- 10.6 מיליוני ש"ח (הפחתה של כ- 45% מהסכום המקורי), בשל הפרה – לטענת המשרד – של תנאים בהיתר להזרמת שפכים לים בשנת 2013. פז"א שילמה את סכום העיצום הכספי. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 9 במרץ 2016 (אסמכתא מס' 2016-01-003276) וכן דוח מידי מיום 9 ביולי 2017 (אסמכתא מס' 2017-01-058276).

5.17.2.9. בוצה שמנונית

בפז"א מצטברת בוצה שמנונית (מוצקים ששוקעים) הן במט"ש (מתקן טיהור שפכים) והן בתחתית מיכלי האחסון. הטיפול בבוצה שמנונית וסילוקה נדרש לפי חוק חומרים מסוכנים ולפי תקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"א-1990. בוצת המט"ש עוברת תהליך שבו הופכת הבוצה לסמיכה יותר ולאחר מכן עוברת תהליך סחיטה ומפונה לאתר לפינוי פסולת ברמת חובב. בוצת המיכלים, שלא עוברת תהליך מיחזור, מפונה לאתר לפינוי פסולת מסוכנת ברמת חובב.

5.17.2.10. היתר לעיסוק בחומרים רדיואקטיביים

לפז"א היתר עיסוק בחומר רדיואקטיבי או במוצר המכיל חומר רדיואקטיבי, בתוקף עד חודש יולי 2020, וכן היתרים להקמת מתקן רדיואקטיבי.

5.17.2.11. לפרטים בדבר אישורים רגולטורים נוספים בתחום איכות הסביבה ראה סעיף 5.18.3 להלן.

5.17.3. אירועים ועניינים אשר גרמו או צפויים לגרום לפגיעה בסביבה

באזור התעשייה באשדוד אותרו, מאז שנות השמונים, מספר מוקדי זיהום העלולים לסכן את איכות מי התהום, בין היתר, מדלקים, שמקורם במתקנים שונים המצויים באזור מוקדי הזיהום ובכללם בבז"א. פז"א מטפלת בזיהום מי תהום (עדשת דלק צפה) שהתגלה בשטח שמתחת לאיזורי היצור בבז"א, בין היתר, באמצעות מספר קידוחי ניקוז אשר יצרו שפלה הידרולוגית ואשר מונעים את התפשטות הזיהום לשטחים אחרים. בשנים 2006-2007 הגיעה פז"א לסיכום עם רשות המים, לפיו פז"א מבצעת מעקב הידרולוגי באמצעות כ- 37 קידוחי ניטור ושאובה. פז"א מעבירה את תוצאות הקידוחים לרשות המים ולמשרד להגנת הסביבה. תוצאות הקידוחים מעידות על צמצום ניכר של העדשה, שאינה מתפשטת לקידוחי הניטור הפריפריאליים בבז"א. פז"א מעריכה כי המשך הטיפול במי התהום, באיזור בבז"א, בשנים הבאות, יהיה כפי שסוכם עם רשות המים ובתיאום עם המשרד להגנת הסביבה. עלויות השאובה והמעקב ההידרולוגי, בהתאם לסיכום עם רשות המים, הסתכמו בשנים האחרונות במיליוני ש"ח בודדים לשנה. פז"א מעריכה כי גם בשנים הבאות יסתכמו העלויות בסכום שנתי דומה.

על פי דרישת המשרד להגנת הסביבה מחוז דרום, ביצעה פז"א סקר קרקע היסטורי במקרקעי פז"א. בסקר נסקרו תשתיות תת קרקעיות, מתקני היצור, מתקני הטיפול בשפכים ואירועי זיהום היסטוריים. בסקר לא נמצאו ממצאים המחייבים טיפול מיידי.

לפרטים בדבר זימון פז"א לשימועים, לפי חוק אוויר נקי ולפי חוק חומרים מסוכנים ראה סעיפים 5.17.2.2 ו- 5.17.2.5 לעיל.

לפרטים אודות תנאים ברישיון העסק של פז"א הנוגעים לאיכות הסביבה ראה סעיף 5.18.3.1 להלן. לפרטים אודות היתרים ואישורים נוספים של פז"א הנוגעים לאיכות הסביבה ראה סעיף 5.18.3 להלן.

במתקן חיפה, המופעל על ידי פז"א, מצויה מזה עשרות שנים עדשת דלק תת קרקעית רדודה. להערכת החברה, עדשת הדלק נובעת, ככל הנראה, מפעילות הדלקים שהתקיימה במקום בעבר הרחוק. הטיפול בעדשה מבוצע בהתאם לדרישות ומתודולוגיה שנקבעו על ידי המשרד להגנת הסביבה ורשות המים. כך בוצעו, בין היתר, סקר קרקע היסטורי וקידוחי ניטור לאיתור גודל העדשה, מהם עלה כי גבולות העדשה אינם חורגים מגבולות שטח מתקן חיפה. החברה מבצעת פעילות שאובה של העדשה אשר עשויה להימשך מספר שנים ואשר עלותה אינה צפויה להיות מהותית לחברה.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. יתכן ובפועל עלות הטיפול בעדשה תהיה שונה מהערכות החברה, וזאת בין היתר, בשל הדרישות שידרשו על ידי המשרד להגנת הסביבה ואופן ישומן.

5.17.3.1. חוק רישוי עסקים

בחודש ספטמבר 2018, התקבל בפז"א מכתב התראה לפי סעיף 14 לחוק רישוי עסקים תשכ"ח-1968 לפיו פז"א הפרה לכאורה את הוראות רישיון העסק כשלא הגישה מסמכים מסויימים שנדרשו על ידי המשרד בבקשה עם איחוד היתרי הפליטה של פז"א. ביום 29 בנובמבר 2018, נערך לפז"א שימוע בעניין בו הציגה פז"א את עמדתה. בשימוע טענה פז"א כי כל המסמכים המופיעים בהתראה הומצאו למשרד וכל הדיווחים בוצעו. בעקבות השימוע המציאה פז"א למשרד בשנית את כל המסמכים ובשלב זה מתקיים דין ודברים בין פז"א למשרד להגנת הסביבה ביחס להשלמות של מסמכים מסויימים שלטענת המשרד להגנת הסביבה לא עודכנו או חסרים. למרות האמור, בחודש מרץ 2019 התקבלה בפז"א הודעה על העברת התיק להמשך טיפול, בהמלצה על הטלת עיצום כספי. החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה אם יוטל עליה עיצום כספי ומה יהיה סכומו. מכל מקום, ככל שיוטל עיצום כאמור, להערכת החברה הוא יהיה בסכום שאינו מהותי.

5.17.4. הליכים משפטיים ומנהליים ועלויות סביבתיות שהוצאו או יוצאו בגינם

5.17.4.1. הליכים משפטיים פליליים שהסתיימו

בשנת 2019 ונכון למועד פרסום דוח זה, לא התנהלו ולא הסתיימו הליכים משפטיים פליליים כנגד פז"א בתחום איכות הסביבה.

לענין עיצום כספי מנהלי שהוטל על פז"א בשנת 2017 – ראה סעיף 5.17.2.8 לעיל. לענין עיצום כספי מנהלי שהוטל על פז"א בשנת 2019 – ראה סעיף 5.17.2.2 לעיל. לענין עיצום כספי מנהלי שהוטל על פז"א בשנת 2020 – ראה סעיף 5.17.2.5 לעיל.

5.17.4.2. כתבי אישום תלויים ועומדים

בשנת 2019 ונכון למועד פרסום דוח זה, לא היו ו/או לא קיימים כתבי אישום תלויים ועומדים כנגד פז"א בתחום איכות הסביבה.

לפרטים בדבר זימון פז"א לשימועים לפי חוק אוויר נקי ולפי חוק רישוי עסקים ראה סעיפים 5.17.2.2 ו-5.17.2.5 לעיל.

5.17.4.3. הליכים אזרחיים תלויים ועומדים

בשנת 2019 לא היו הליכים אזרחיים מהותיים תלויים ועומדים כנגד פז"א בתחום איכות הסביבה.

5.17.4.4. הליכים אזרחיים שהסתיימו

בשנת 2019 לא הסתיימו הליכים אזרחיים מהותיים כנגד פז"א בתחום איכות הסביבה.

5.17.5. מדיניות החברה בניהול סיכונים סביבתיים ואמצעים הננקטים להפחתת הסיכונים הסביבתיים

לענין מדיניות החברה בניהול סיכונים סביבתיים וצעדים הננקטים על ידי החברה להפחתת הסיכונים הסביבתיים ראה סעיף 7.11.2.6 להלן.

5.17.6. סכומים שנפסקו, הפרשות ועלויות סביבתיות

למעט העיצום הכספי המנהלי שהוטל על פז"א, כאמור בסעיף 5.17.2.8, בסעיף 5.17.2.2 ובסעיף 5.17.2.5 לעיל, בשנת 2019 לא נפסקו סכומים כלשהם כנגד פז"א במסגרת הליכים משפטיים בתחום איכות הסביבה.

בשנת 2019 סך העלויות הסביבתיות שהחברה נשאה בהן בתחום פעילות הזיקוק הסתכמו בכ- 33 מיליוני ש"ח, מתוכם כ- 13 מיליוני ש"ח עלויות מהותיות וכ- 20 מיליוני ש"ח השקעות מהותיות.

להלן פירוט עלויות סביבתיות צפויות לשנת 2020 ולשלוש השנים שלאחר מכן בתחום איכות הסביבה במגזר הזיקוק:

עלויות מהותיות	2019 בפועל במיליוני ש"ח	2020 תחזית במיליוני ש"ח	בשלוש השנים שלאחר מכן (מדי שנה) במיליוני ש"ח
עלויות מהותיות	13	16	15
השקעות מהותיות	20	56	67
סה"כ	33	72	82

החברה הפרישה סך של כ- 6 מיליוני ש"ח להוצאות צפויות בנושא איכות הסביבה בתחום פעילות הזיקוק, בכל הקשור לטיפול באיכות האוויר והקרקע, טיפול בעדשה במקרקעי פז"א, פינוי פסולת, ביצוע סקרים וכו'. סכום זה נחלק לכ- 3 מיליוני ש"ח לטיפול ומניעה וכ- 3 מיליוני ש"ח לתיקון ליקויים. ההפרשה מבוססת על הערכת הנהלת פז"א והערכות מומחים. החברה מעריכה, כי ההפרשה משקפת באופן נאות את העלויות המהותיות הצפויות והידועות לחברה בתחום איכות הסביבה בתחום פעילות הזיקוק.

הערכות החברה באשר לעלויות הנדרשות בתחום איכות הסביבה, הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, ועשויות להיות שונות בשל אי הוודאות בדבר הוראות רגולציה, שינוי בהוראות רגולציה ודרישות הרשויות העלולות להיות מחמירות יותר בעתיד.

5.17.7. פרטים נוספים

במסגרת ההסכם להעברת הנכסים וההתחייבויות מבז"ן לפז"א (להלן: "**הסכם הפיצול**") הועברה מבז"ן לפז"א האחריות לכל תשלום, הוצאה, נזק, חיוב או התחייבות כלשהי בגין איכות הסביבה, הנובעים מפעילות בז"א בתקופת היותו תחת בז"ן. בהסכם הפיצול הוזכרו מספר נושאים מהותיים, הנוגעים לאיכות הסביבה, לגביהם קיבלה בז"ן, טרם מכירת פז"א, התראות בדבר הפרת התנאים הנדרשים. לפרטים בדבר ההסכם הפיצול ראה סעיף 5.19.2 להלן.

5.17.8. כיסוי ביטוחי

פז"א מקיימת פוליסה משולבת לביטוח חבויות הכוללת, בין היתר, ביטוח חבות על פי דין בשל פגיעה גופנית ו/או נזק לרכוש מוחשי הנגרמים עקב זיהום תאונתי ובלתי צפוי, וזאת עד לגבול אחריות בסך של 100 מיליוני דולר ארה"ב למקרה ובמצטבר.

בנוסף פז"א מקיימת פוליסה המבטחת הוצאות וחבויות מסויימות הנובעות מזיהום סביבתי שאינו תאונתי, בגבול אחריות בסך של 10 מיליוני דולר ארה"ב למקרה ושל 20 מיליוני דולר ארה"ב במצטבר. יצוין כי לאור גבול האחריות האמור ואופיו המוגבל של הביטוח כאמור, אין בביטוח הנ"ל כדי לכסות את חשיפתה של פז"א מפני סיכוני זיהום שאינם תוצאה של אירוע תאונתי ובלתי צפוי.

5.18. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד בתחום הפעילות

5.18.1. היתר השליטה

ההחזקה בפז"א כפופה לתנאים שנקבעו: בצו החברות הממשלתיות (הכרזה על אינטרסים חיוניים למדינה בית זיקוק לנפט - אשדוד בע"מ), התשס"ו-2006 (להלן: "**צו האינטרסים החיוניים**") (לפרטים ראה סעיף 5.18.5 להלן); בהיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בפז"א שניתן על ידי ראש הממשלה ושר האוצר (להלן: "**השרים**") מכוח צו האינטרסים החיוניים [אשר ניתן לראשונה, לבעלי השליטה לשעבר, ביום 27 בספטמבר 2006 ולאחר מכן, במועדים שונים, עבר מספר תיקונים] (להלן: "**היתר השליטה הקודם**"), ואשר הוחלף בהיתר שליטה חדש, שניתן לחברה ביום 23 באוגוסט 2016 (להלן: "**היתר השליטה החדש**"); ובאישור הממונה על התחרות למיזוג בין פז לבין פז"א, כמפורט להלן.

צו האינטרסים החיוניים קובע כי שליטה בפז"א או החזקת אמצעי שליטה בפז"א, מסוג מסוים, בשיעור של 24% או יותר, טעונים אישור בכתב ומראש מאת השרים. מגבלות ההחזקה החלות, מכח צו האינטרסים החיוניים ומכח היתר השליטה, כמפורט להלן, חלות בשינויים שנקבעו, גם על שעבוד והעברת מניות.

ביום 23 באוגוסט 2016 קיבלה החברה את היתר השליטה החדש מאת השרים. היתר השליטה החדש העביר לחברה, את ההיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בפז"א, בהתקיים נסיבות המפורטות בהיתר השליטה החדש, אשר עם קיומן הפכה החברה להיות חברה ללא גרעין שליטה. היתר השליטה החדש מאפשר לחברה לקיים את הוראות צו האינטרסים, בקשר לצורך בהיתר שליטה בפז"א, בשים לב לכך שהחברה הינה חברה ללא גרעין שליטה.

היתר השליטה החדש ניכנס לתוקף בחודש ספטמבר 2016, עם התקיימות הנסיבות המפורטות בהיתר השליטה החדש.

במועד כניסתו לתוקף של היתר השליטה החדש התבטל היתר השליטה הקודם.

הוראותיו המרכזיות של היתר השליטה החדש מפורטות להלן:

(1) החברה תחזיק, לבדה, במישרין, במלוא הון המניות, השליטה ואמצעי השליטה בפז"א (קרי פז"א תישאר בבעלות מלאה של החברה), ותמנה את כל הדירקטורים בפז"א.

(2) לא ירכוש ולא יחזיק אדם יותר מ- 5% מאחד מאמצעי השליטה בחברה, בלא אישור מראש ובכתב מהשרים.

החזקה או רכישה של אמצעי שליטה בחברה, כאמור בס"ק 2 זה, בשיעור העולה על 5% מכל אחד מאמצעי השליטה בחברה, לא תקנה למחזיק בהן כל זכות כלפי החברה בשיעור העולה על 5%, לרבות: זכות להצביע באסיפה כללית או למנות דירקטורים או נושאי משרה אחרים או זכות כלכלית, בלא אישור מראש מאת השרים ובתנאים שיקבעו.

(3) על אף האמור לעיל, גוף מוסדי⁶ יהיה רשאי להחזיק, בעצמו, או ביחד עם גוף מוסדי שבשליטתו או שולט בו או בשליטת בעלי השליטה בו, או ביחד עם כל תאגיד אחר שבשליטתו או שולט בו או בשליטת בעלי השליטה בו, עד 10% מכל אחד מאמצעי השליטה בחברה, ובלבד שהגופים האמורים, שאינם גופים מוסדיים, לא יחזיקו יותר מ- 5% מאחד מאמצעי השליטה בחברה.

החזקה או רכישה של אמצעי שליטה בחברה, כאמור בס"ק 3 זה, אשר תקנה החזקה בשיעור העולה על 10% מכל אחד מאמצעי השליטה בחברה, לא תקנה למחזיק בהן כל זכות כלפי החברה בשיעור העולה על 10%, לרבות: זכות להצביע באסיפה כללית או למנות דירקטורים או נושאי משרה אחרים או זכות כלכלית.

(4) מועמדים מטעם החברה לכהונה כדירקטורים יוצעו על ידי ועדת דירקטוריון של החברה המורכבת משלושה דירקטורים חיצוניים (להלן: "**הוועדה**"). הוועדה תציע מספר מועמדים כפול ממספר המקומות הפנויים.

(5) בעל מניה בחברה, שאין לו היתר מכוח צו האינטרסים החיוניים, לא יהיה רשאי להציע יותר ממועמד אחד לכהונת דירקטור בחברה, ולא יציע מועמדים נוספים לכהונת דירקטורים בחברה, כל עוד מכהן דירקטור שמונה על פי הצעתו, אלא באישור מראש ובכתב מאת השרים.

(6) מבלי לגרוע מהוראות סעיף 10 לצו האינטרסים החיוניים, כל הדירקטורים בחברה, ובהם יושב ראש הדירקטוריון, ומנכ"ל החברה, יהיו אזרחי ישראל ותושביה ובעלי סיווג ביטחוני והתאמה ביטחונית לתפקיד, כפי שיקבע שירות הביטחון הכללי.

החברה עיגנה את ההסדרים האמורים בתקנון ההתאגדות של החברה.

היתר השליטה החדש מתייחס, בין היתר, גם לאפשרות של ביטולו במקרה של הפרה של תנאי מתנאיו שלא תוקנה במועדים שנקבעו בהיתר השליטה החדש.

לפרטים נוספים בדבר היתר השליטה החדש ראה דוח מידי מיום 24 באוגוסט 2016 (אסמכתא מס'-109279-01-2016).

6 לעניין זה, "גוף מוסדי" הוא: "תאגיד בנקאי" - תאגיד שקיבל רישיון לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981; "תאגיד עזר" - כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981; "מבטח" - כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981; "קופת גמל" - כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005; "חברה מנהלת" - כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005; "קרן נאמנות" - קרן להשקעות משותפות בנאמנות, כמשמעותה בסעיף 3 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994; "חברה לניהול קרן נאמנות" - מנהל קרן כמשמעותו בסעיף 13 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994; "מנפיק מוצר מדדים" - חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים, כהגדרתם בפרק ט' בחלק השני לתקנון הבורסה.

לפרטים נוספים בדבר תיקון תקנון החברה, בעיקר בקשר עם היתר השליטה החדש, ראה דוח מידי מיום 29 בספטמבר 2016 (אסמכתא מס' 2016-01-058170), מיום 7 בנובמבר 2016 (אסמכתא מס' 2016-01-073911) ומיום 16 בנובמבר 2016 (אסמכתא מס' 2016-01-079287).

5.18.2. אישור הממונה

ביום 27 לספטמבר 2006, קיבלו החברה ופז"א את אישור הממונה למיזוג ביניהן בכפוף לעמידה, בין היתר, בתנאים הבאים הקשורים לפעילות פז"א:

5.18.2.1. איסור על הסכמים בין פז"א לבין בית זיקוק אחר:

(א) תישמר הפרדה מלאה בין פעילות פז"א לבין פעילות בית זיקוק אחר בישראל.

(ב) אי לכך, חל איסור על פז"א לחתום ו/או לבצע כל הסכם, הסדר או הבנה בין פז"א ובין בית זיקוק אחר בישראל ו/או כל אדם הקשור בו, לרבות הסכם שעניינו רכישה משותפת של חומרי גלם, שיתוף פעולה במכירה או בשיווק של מוצרים או שימוש במתקני יצור, אחסון, ניפוק או הזרמה או בתשתיות נמל ופריקה, אלא באישור הממונה מראש. ביום 23 בנובמבר 2006 אישרה רשות התחרות לפז ולחברות הקשורות בה, שאין פז"א, לבצע רכישות שוטפות של מוצרי זיקוק מוגמרים מבז"ן. ההיתר ניתן לרכישות במתכונת המקובלת בבז"ן.

(ג) יחד עם זאת, פז"א תוכל להתקשר עם בית זיקוק אחר בישראל לרכישת או לאספקת חומרי זינה, ובלבד שההתקשרות היא כורח למתן פתרון מיידי לתקלות יצור, והיא אינה חורגת בהיקפה ובמשכה ממתן פתרון מיידי לתקלות היצור.

הסכם להעברת חומרי ביניים, בין בז"ן לבין פז"א מיום 9 במרץ 2006, אינו טעון אישור לפי סעיף זה. ביום 10 באפריל 2011 אישרה רשות התחרות הסכם נוסף שעניינו אספקת חומרי ביניים בין פז"א לבין כרמל אולפנים בע"מ (שהינה חברת בת של בז"ן). לפרטים נוספים ראה סעיף 5.19.5.1 להלן.

(ד) ביום 24 במרץ 2009 אישרה רשות התחרות הסדר בין בתי הזיקוק, לפיו יעמיד כל אחד מבתי הזיקוק כמות חודשית קבועה של סולר תחבורה ושל בנזין 95 לרשות בית הזיקוק האחר ולבעלותו (להלן: "**ההסדר**"). פז"א מעמידה את הכמות לרשות בז"ן במתקני ק.מ.ד. / תש"ן בדרום הארץ ואילו בז"ן מעמידה את הכמות לרשות פז"א על ידי הזרמתו למתקני פז במפרץ חיפה. ההסדר הוארך מעת לעת, כאשר לגבי הפעילות בשנים 2015 ו- 2016 התנתה רשות התחרות את הארכת ההסדר במתן אפשרות לכל יבואן תזקינים שיהיה מעוניין להשתתף בהסדר בכמות חודשית קבועה וזוהי לאורך כל השנה.

בניגוד לעמדת פז"א, לפיה ההסדר מעודד תחרות ומאפשר לפז"א לספק תזקינים בצפון ולבז"ן לספק תזקינים בדרום, והכל תוך חסכון בעלויות הזרמה והובלה, הרי שלאחר שימוע שנערך לפז"א, בחודש אוגוסט 2016 הודיעה רשות התחרות כי היא סבורה שההסדר מעלה חששות תחרותיים ועל כן, פז"א נדרשת להגיש בקשה לפטור מהסדר כובל. רשות התחרות ציינה בהודעתה לפז"א כי היא רואה בהסדר תועלת תחרותית ולכן תיטה להעניק להסדר פטור, ככל שיתבקש, לתקופה של מספר שנים.

בחודש ספטמבר 2016 הגישה פז"א בקשה לפטור מהסדר כובל. ביום 21 בדצמבר 2016 ניתן להסדר פטור בתנאים מאישור הסדר כובל לתקופה של 6 שנים, החל מיום 1 בינואר 2017 ועד ליום 31 בדצמבר 2022, לכמות חודשית מקסימלית של 27,500 קו"ב בנזין 95 ושל 25,000 קו"ב סולר תחבורה, אשר תיקבע על ידי בתי הזיקוק אחת לשנה (להלן: "**הפטור**"). עוד קבעה רשות התחרות שכל יבואן תזקינים יוכל להודיע לפז"א ולבז"ן על רצונו להשתתף בהסדר ביחס לתקופה בת שנה המצויה בהסדר ובלבד שיתחייב להעמיד לרשות בז"ן כמות זהה (בהתאם לנוסחה שנקבעה בפטור) במתקני קמ"ד / תש"ן בדרום הארץ או במתקני דלק בפי גלילות, בהתאם לבקשת בז"ן.

בחודש נובמבר 2019, הודיעה רשות התחרות לפז"א ולבז"ן כי הממונה שוקלת להפעיל את סמכותה לפי סעיף 15א(ז) לחוק התחרות הכלכלית (להלן: "**החוק**"), ולקבוע כי לאחר מועד פקיעת החלטת הפטור, וכן כל הסדר כובל שבמסגרתו יבקשו הצדדים לבצע עסקאות להחלפת תזקינים מסוג בנזין 95 וסולר

לתחבורה לא יחסו תחת פטור סוג כלשהו הקבוע בכללי ההגבלים העסקיים, ויצטרכו להיות מובאים לאישור ביה"ד לתחרות, או לקבל פטור מאישור כזה, מאת הממונה. פז"א ובז"ן השיבו לרשות כי לשיטתן לא מתקיימים בהסדרי החלפת תזקינים טעמים מיוחדים המעלים חשש מיוחד להפעלת הסמכות החריגה, וההיפך הוא הנכון. ההסדרים הם מסוג ההסדרים שעלילות פגיעתם בתחרות נמוכה מלכתחילה. לפיכך, הוצע לרשות, לנוכח העובדה כי בכל מקרה תישמר לממונה הסמכות לדרוש בכל עת בחינה של ההסדרים, שהצדדים יודיעו לרשות על שינויים בהסדר או שהממונה תודיע כי סמכותה מכוח סעיף 15א(ז) לחוק יכול ותופעל במקרה של שינוי מהותי בנסיבות או בשוק.

(ה) ביום 24 בנובמבר 2013 אישרה רשות התחרות מכירת גפ"מ מפז"א לאו. אר. אל טריידינג בע"מ (חברה בשליטה המלאה של בז"ן) (להלן: "**או אר אל**"). אישור רשות התחרות ניתן לאחר שמנהל מינהל הדלק הורה לפז"א, בהתאם לתקנה 10 לתקנות הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (מכירת גז על ידי בתי זיקוק וספקי גז), התש"ע-2009, להקצות לאו אר אל גפ"מ לצורך אספקה לרשות הפלשתינאית, שהינה צרכן גדול בהתאם להוראות התקנה.

5.18.2.2. הגבלות בנושא גפ"מ

(א) בתנאי המיזוג הוטלו על פז"א מספר תנאים והגבלות אשר מטרתם הבטחת אספקה שיווייונית של גפ"מ ושל שירותי ניפוק גפ"מ לספקים השונים.

(ב) על פז"א חל איסור להפלות ו/או להתנות אספקת גפ"מ ו/או שירותי ניפוק בתנאים אשר מטבעם או לפי תנאי מסחר מקובלים אינם נוגעים לנושא ההתקשרות ו/או ברכישת מוצרים אחרים ממנה ו/או מכל אדם אחר הקשור בה.

(ג) החברה או פז"א רשאים לפנות לממונה בבקשה לבטל איזו מההגבלות בנושא האספקה השיווייונית, מהטעם שחל שינוי נסיבות מהותי בתנאי התחרות באספקת הגפ"מ.

5.18.2.3. מכירה לספקי גז

(א) פז"א נדרשת לספק לפזגז גפ"מ בהתאם לכמות שרכשה פזגז בחודש הקלנדרי המקביל בשנה הקודמת (להלן: "**שיעור פזגז**"). לפרטים נוספים ראה סעיף 4.18.2 לעיל.

(ב) בשנת 2009, בשנת 2013 ובשנת 2015 פנתה החברה לרשות התחרות בבקשה לבטל את תנאי המיזוג הנוגעים להקצבות הגפ"מ של פזגז, מהנימוק שתקנות ההקצבות מייתרות ולא תואמות את המגבלה של הקצבת הגפ"מ הקיימת בתנאי המיזוג. בשיחות שהתקיימו עם הרשות לתחרות בשנת 2013 הביעה רשות התחרות נכונות עקרונית לתיקון תנאי המיזוג, באופן ששנת הבסיס לענין שיעור פזגז תהיה שנת 2012. פז"א פועלת בהתאם לעמדה זו, בהתאמות הנדרשות בחודשים מסויימים לאור השיפוף התקופתי שבוצע בפז"א בשנת 2012. במהלך שנת 2015, בפגישה שהתקיימה בין נציגי החברה לבין נציגי רשות התחרות, הביעו נציגי הרשות הסכמה לעמדת החברה, כי קיים קושי בהחלה מקבילה של תקנות ההקצבות ותנאי המיזוג וכן הביעו נכונות עקרונית לערוך תיקונים בתנאי המיזוג. החברה תמשיך לפעול לתיקון תנאי המיזוג בין פז לבין פז"א בכל הנוגע להקצבות גפ"מ מפז"א לפזגז. לפרטים נוספים בדבר תקנות ההקצבות ראה סעיף 4.15.2 לעיל.

5.18.2.4. הפרדה חשבונאית, תאגידית ועניינית בין פז"א והחברה לבין פזגז

באישור הממונה נקבע כי תנאי לאישור המיזוג הינו קיום הפרדה תאגידית וחשבונאית מלאה בין עסקי פז"א ו/או החברה לבין עסקי פזגז. פעילות, נכס או שירות, הקיימים במועד החלטת הממונה בידי פזגז, לא יועברו לאדם קשור בפז"א ו/או בחברה, אלא אם ניתן לכך אישור הממונה.

5.18.2.5. הגבלה על תשתיות יבוא ותשתיות המשמשות בתי זיקוק בישראל

(א) פז"א לא תתקשר, במישרין או בעקיפין, בהסדר לרכישה, שכירות, חכירה או הפעלה של תשתית הנחוצה לקיומה, הפעלתה או פיתוחה של פעילות יבוא מוצרי נפט או גפ"מ לישראל, לרבות מתקן הולכה, פריקה,

אחסון או ניפוק של מוצרי נפט או גפ"מ, או לקבלת זכות כזו, ולא תחל בביצוע הסדר כזה, אלא באישור הממונה מראש.

(ב) פז"א לא תתקשר, במישרין או בעקיפין, בהסדר לרכישה, שכירות, חכירה או הפעלה של תשתית הנחוצה לפעילות של בית זיקוק אחר בישראל או ליכולתו להתחרות בפז"א, לרבות מתקן יצור, הולכה, פריקה, אחסון או ניפוק של מוצרי נפט או גפ"מ, ולא תחל בביצוע הסכם או הסדר כאלה אלא באישור הממונה מראש.

5.18.3. אישורים רגולטוריים

5.18.3.1. רישיון עסק

לפז"א רישיון עסק לצמיתות. לפז"א אישור כיבוי אש שתוקפו עד לחודש פברואר 2021.

במסגרת תנאי המשרד להגנת הסביבה ברישיון העסק של פז"א, נדרשת פז"א לבצע סקר תהליכים ופליטות בלתי מוקדיות, להכין תוכנית לצמצום פליטות ומודל לפיזור מזהמים, לקיים סקר פערי טכנולוגיות במתקני היצור ולהגיש תוכנית להשלמת הפערים. פז"א מיישמת את התנאים ברישיון העסק.

בחודש פברואר 2020 קיבלה פז"א מעיריית אשדוד התראה לפני נקיטת הליכים משפטיים בגין ניהול עסק ללא רישיון. לטענת העירייה על פז"א להסדיר רישיון של מספר פעילויות שנמצאו בסיוור שערכו נציגיה בבז"א כגון מסגריה, מסוף דלק, מט"ש, אחסנת דלקים ועוד. פז"א השיבה לעירייה ולטענתה מדובר בתתי פעילויות משניות לפעילות העיקרית היא "בית זיקוק" ובגינה אוחדת פז"א ברישיון עסק לצמיתות.

5.18.3.2. רישיון ליצור דלק

פז"א נרשמה כחברת דלק ומורשית לעסוק בזיקוק, שיווק, יבוא, יצוא, אחסון, הזרמה וניפוק של דלק, לפי סעיף 12(א) לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת 2001), התשס"א-2001. פז"א קיבלה רישיון ליצור דלק מרשות המיסים, כנדרש לפי חוק הבלו על דלק, התשי"ח-1958. הרישיון הינו עד סוף שנת 2019 והוא מתחדש מידי שנה.

5.18.3.3. רישיון הפקה ואספקה של מים

לפז"א רישיון הפקה ואספקה של מים, כנדרש לפי חוק המים, המתחדש אוטומטית מידי שנה.

5.18.3.4. רישיון ליצור חשמל

לפז"א שני רישיונות ליצור ולאספקת חשמל בשתי תחנות הכח הפועלות בשיטת הקו-גנרציה. תוקף רישיונות החשמל הינם ל- 20 שנה מיום הוצאת הרישיונות (רישיון היצור של תחנת הכוח הראשונה הינו עד לחודש נובמבר 2029, רישיון היצור של תחנת הכוח השניה הינו עד לחודש יולי 2033 ורישיון אספקת החשמל הינו עד לחודש אוגוסט 2030. לפרטים נוספים בדבר תחנות הכוח ראה סעיף 5.11.3 לעיל.

5.18.3.5. היתר מיוחד לעבודה במנוחה השבועית ואישור מפעל חיוני

לפז"א היתר מיוחד לעבודה במנוחה השבועית, אשר ניתן בהתאם לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951 וכן אישור מפעל חיוני. ההיתר הינו שנתי והוא מפרט את מספר העובדים הניתנים להעסקה בימי מנוחה ואת תפקידם. תוקף ההיתר והאישור הינו עד לחודש יוני 2020. בנוסף, על פי צרכים פרטניים, המתעוררים מעת לעת, מקבלת פז"א היתרים נוספים וספציפיים לעבודה במנוחה השבועית.

5.18.3.6. היתר יבוא

במסגרת העבודה השוטפת מייבאת פז"א רכיבים שונים החיוניים לתפעול בז"א. לפז"א היתרי יבוא (המתחדשים אחת לתקופה) לפרטי ציוד שונים וזאת מכוח צו יבוא חופשי, התשס"ו-2006.

5.18.3.7. רישיונות יצוא

פז"א מייצאת לחו"ל מוצרי נפט. ליצוא מוצרי נפט נדרשים רישיונות יצוא מאת מינהל הדלק במשרד האנרגיה. רישיונות היצוא ניתנים באופן פרטני לכל יצוא. בנוסף, עסקאות יצוא לאיחוד האירופאי מחייבות את פז"א לרישום המוצרים לפי תקינה אירופאית (פרוטוקול REACH – Registration Evaluation Authorisation and Restriction of Chemicals). פז"א עומדת בדרישות אלה.

5.18.3.8 רישיון ספק גז

לפז"א רישיון ספק גז בהתאם לחוק הגז (בטיחות ורישוי), תשמ"ט-1989 בתחומים הבאים: יצור גפ"מ, הולכת גפ"מ בצנרת בין מתקני גז שאינם משמשים לצריכה עצמית, אחסון גפ"מ במכלים ניידים שאינם משמשים לצריכה עצמית ומילוי גפ"מ במיכלית כביש. תוקף הרישיון הנו עד ליום 30 ביוני 2021.

יצוין כי, רישיון לפעילות יצור גפ"מ, נכלל ברשימת הזכויות המחייבות התייעצות עם הממונה על התחרות, בנוגע לשיקולי התחרות הענפית, לפי סעיף 11 (ב) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 (להלן: "**חוק הריכוזיות**"). לפרטים נוספים בדבר חוק הריכוזיות ורשימת הזכויות המחייבות התייעצות עם הממונה על התחרות ראה סעיף 2.2.8.1 לעיל.

5.18.3.9 היתר הפעלת מתקן למילוי גפ"מ

להפעלת מתקן למילוי גפ"מ נדרש רישיון. לפרטים נוספים – ראה סעיף 15.8.3.8 לעיל.

5.18.3.10 הסדרים ביטחוניים

הצו להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים (שינוי התוספות לחוק), התשס"ז-2007 הכליל את פז"א בתוספת השניה ובתוספת הרביעית לחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998, ומחיל על פז"א הוראות מיוחדות לענין הסדרת הביטחון במתקניה.

5.18.4 תקינה

5.18.4.1 כללי

לחלק ממוצרי הנפט שמוכרת פז"א קיימים בישראל תקנים רשמיים. יחד עם זאת, לעיתים, מפרט המוצרים שפז"א מספקת נקבע בהסכמה בין פז"א ובין הלקוח על פי תקן מחמיר מן הנדרש.

5.18.4.2 EURO 5

מוצרי הדלק המיוצרים על ידי פז"א עומדים בתקן הבינלאומי EURO 5, אשר נועד להפחית את השפעת הפליטות מרכב מנועי על הסביבה.

5.18.4.3 תקן הגפ"מ

תקנות הגז (בטיחות ורישוי) (החלת תקן 1134) (הוראת שעה) (תיקון), התשס"ז-2007, קובעות כי התכולה המירבית המותרת של הרכיבים האולפניים ביצור גפ"מ תהיה בשיעור של עד 20%.

5.18.4.4 מכון התקנים

פז"א עומדת בדרישות מכון התקנים ונמצאה מתאימה לדרישות התקן הישראלי והתקן הבינלאומי למערכת משולבת לניהול איכות ISO 14001-2015, OHSAS 18001-2007, ISO 17025-2015-9001.

5.18.5 צו האינטרסים החיוניים

במסגרת תהליך ההפרטה של פז"א, הכריזה המדינה על צו האינטרסים החיוניים, המפרט את האינטרסים הבאים שיש למדינה בקשר לפז"א: (1) שמירת אופיה של פז"א כחברה ישראלית שמרכז עסקיה וניהולה יהיו בישראל; (2) מניעת חשיפה או גילוי של מידע סודי מטעמים של ביטחון המדינה; (3) קידום התחרות ומניעת

ריכוזיות במשק הדלק; (4) מניעת היווצרות מצב בו פז"א תושפע מגורמים עוינים או גורמים העלולים לפגוע בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה; (5) הבטחת קיומה הרציף של פעילות זיקוק נפט גולמי ואספקת מוצרי בישראל.

כאמור לעיל, מכח צו האינטרסים החיוניים ניתן היתר השליטה המתואר בסעיף 5.18.1 לעיל.

על מנת להבטיח את קיומם של אינטרסים אלו, קובע צו האינטרסים החיוניים מגבלות וחובות שונות ביחס לאחזקות בפז"א:

- (א) פז לא תוכל להעביר שליטה או אמצעי שליטה בשיעור של מעל 24% בפז"א לאחר, לרבות בדרך של הקצאת מניות על ידי פז"א, כל עוד אין בידי הנעבר אישור לשליטה או אישור מאת השרים (ראש הממשלה ושר האוצר) להחזקת אמצעי שליטה (לפי העניין), כנדרש לפי צו האינטרסים החיוניים. הועברה שליטה כאמור ללא אישור, יפקע היתר השליטה הקיים.
- (ב) חל איסור להחזיק החזקות חורגות (החזקות הטעונות קבלת היתר מבלי שניתן) ללא אישור מאת השרים כהגדרתם בסעיף 5.18.1 לעיל. פז"א והשרים רשאים לפנות לבית המשפט כדי שיוורה לאדם המחזיק החזקות חורגות למכור אותן, למנות כונס נכסים או לתת סעד אחר. כמו כן, לא יהיה תוקף כלפי פז"א להפעלת זכות מכוח החזקות חורגות, לרבות לענין דיבידנד, מינוי דירקטור או מינוי מנכ"ל והצבעה באסיפה הכללית של פז"א.
- (ג) השרים רשאים לבטל את ההיתר או להתנותו בתנאים, בכל מקרה בו חל שינוי מהותי בפרטי בעל ההיתר, בפרטים שנמסרו עם הבקשה, או במקרה בו השרים סבורים כי קיים חשש ממשי לפגיעה באינטרסים החיוניים של המדינה.
- (ד) על פז"א לדווח מידית על כל שיבוש מהותי, שינוי מהותי או הפחתה מהותית הצפויים בכוח או ביכולת האספקה של תזקיקים בישראל, בין אם כתוצאה מאירוע שאינו בשליטת פז"א ובין אם כתוצאה מפעולותיה. לשרים הזכות למנות מפעיל לבז"א כדי להבטיח קיום פעילות חיונית, אם בז"א חדלה או קיים חשש כי תחדל לקיים פעילות חיונית.
- (ה) הפעולות הבאות טעונות אישור מראש ובכתב מאת השרים: (1) פירוק מרצון; (2) פשרה או הסדר בין פז"א לבין נושיה או בעלי מניותיה; (3) מיזוג; (4) פיצול, למעט פיצול שעניינו, אך ורק, העברת נכסים של פז"א שאינם משמשים לזיקוק נפט גולמי.
- (ו) הוטלו מגבלות על החזקות צולבות על בעל שליטה או על מי שמחזיק מעל 5% בפז"א, באופן שלא יוכל להיות בעל שליטה או מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בבז"א, או בתאגיד המחזיק בתשתית נמלית ליבוא או ליצוא של מוצרי נפט בישראל או במסופי ניפוק בהתאם לתנאים שנקבעו בצו האינטרסים החיוניים.
- (ז) יצוין, כי בהתאם לצו האינטרסים החיוניים מחוייבת פז"א למסור למינהל הדלק נתונים לגבי כמויות התזקיקים שיוצרו, סופקו, יובאו או הוחזקו על ידי פז"א.

5.18.6. פיקוח על מחירים

בהתאם לצו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מרביים למוצרי נפט בשער בז"א) (תיקון), התשס"ו-2005, ביום 1 בינואר 2007 הוסר הפיקוח, בדרך של קביעת מחירים מירביים, למוצרי נפט בשער בית הזיקוק, למעט על רווחיות גפ"מ (הפיקוח לא חל על גפ"מ שאינו מכיל מרקפטן – גז ללא ריח), ובמקומו מתקיים פיקוח בדרך של דיווח למפקח על רווחיות, כמויות מוצרי נפט ומחירים של פז"א במסגרת דיווחים חודשיים ושנתיים.

לפרטים אודות צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחיר מרבי לגפ"מ בשער בית הזיקוק), התש"ס-2000 ראה סעיף 4.18.4 לעיל.

גם לאחר הסרת הפיקוח, ממשיך לחול צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מרביים למוצרי נפט בשער בז"), התשנ"ג-1992, בדרך של קביעת מחירים מירביים, על מספר מוצרי נפט דוגמת מזוט 4000 (3.5% גופרית) וסוגי ביטומן שונים, שאינם מיוצרים במועד דוח זה על ידי פז"א.

מחירו של בנזין 95 אוקטן ממשיך להיות מפוקח בתחנות התדלוק ולא בבית הזיקוק, מכוח צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מרביים בתחנות תדלוק), התשס"ב-2002. לענין פיקוח על מחירי בנזין 95 אוקטן ולענין פיקוח ברמת דיווח על סולר תחבורה בתחנות התדלוק ראה סעיפים 3.18.8.1 ו- 3.18.8.3 לעיל.

לפרטים נוספים בדבר פיקוח ברמת דיווח על רווחיות ומחירים של גפ"מ (שלא בשער בית הזיקוק) ראה סעיף 4.18.4 להלן.

לפרטים בדבר טיטות דוח, שפרסם משרד האוצר, בדבר מתודולוגיה חדשה של פיקוח על מחירים ראה סעיף 5.18.7 לעיל.

5.18.7 תקנות הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (מתן שירות שוויוני), התשס"ז-2006

בתקנות אלה נקבעה החובה על בתי הזיקוק להתקשרות שוויונית עם ספקי הגז השונים, לרבות לענין כמות הגז הנמכרת ואיכותו, שירותי התשתית הניתנים על ידי בית הזיקוק לספקי הגז ותנאי האשראי.

5.18.8 תקנות הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) (מכירת גז על ידי בתי זיקוק וספקי גז), התש"ע-2009 (להלן: "תקנות ההקצבות")

תקנות ההקצבות עוסקות בהסדרת מכירת גז על ידי בתי הזיקוק לספקי הגז לרבות בחודשי מחסור, תוך הגנה על ספקי גז קטנים.

בחודש יוני 2015 פרסם משרד האנרגיה, להערות הציבור, תיקון מוצע לתקנות ההקצבות. פז"א העבירה את התייחסותה לתיקון המוצע בכתב ובעל פה (במסגרת הליך שימוע) ובין היתר, העבירה הצעות לתיקון תקנות ההקצבות בכל הנוגע לנושאים הקשורים בתחזית יצור, בחובת המכירה, בחובת האספקה לספקי גז ולצרכני גז גדולים ובמנגנון חלוקת עודפי גז לאחר ההקצאה הראשונית לספקי הגז.

בחודש מאי 2018 פורסם תיקון לתקנות ההקצבות, במסגרתו, בין היתר, הוטלו על בתי הזיקוק מגבלות על כמויות הגז אותן יכול בית הזיקוק לספק לתאגיד קשור, במקרה של ייצור נוסף. כמו כן, נקבעו הוראות שונות הקשורות באספקה לספקי גז קטנים.

לפרטים נוספים ראה 4.18.6 לעיל.

5.18.9 הצעת חוק הגז הפחממני המעובה, התשע"ו-2015 (להלן: "הצעת חוק הגז הפחממני")

לפרטים בדבר הצעת חוק הגז הפחממני ראה סעיף 4.18.11 לעיל. בחודש פברואר 2016 העבירה פז"א את התייחסותה להצעת חוק הגז הפחממני וטענה, בין היתר, שיש להחריג את יצור הגפ"מ מתחולת הצעת החוק מאחר ויצור גפ"מ הינו הליך מורכב ומחייב מומחיות יחודית, המצויה בבית זיקוק בלבד, ומאחר ובית הזיקוק פועל, בין היתר, ביצור גפ"מ בהתאם לתקנים בינלאומיים מקובלים.

5.18.10 צו הפעלת רכב (מנועים ודלק) ניפוק דלק במיכליות התשס"ח-2007

לפרטים נוספים ראה סעיף 3.18.17 לעיל.

5.18.11 צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (תעריפי תשתית במשק הדלק), התשנ"ו-1995

שירותי התשתית בקשר למוצרי נפט בישראל כוללים, בין היתר: שירות פריקה וטעינה בנמל, שירות הזרמה של מוצרי נפט, שירות איחסון של מוצרי נפט וכיו"ב. מחירי שירותי התשתית מפוקחים על פי צו פיקוח על מחירי תשתיות. צו הפיקוח על מחירי תשתיות נוקב בשירותי התשתית עליהם הוא חל וקובע תעריפים

מרביתם עבדו אותם שירותי תשתית. כך, בין היתר, נקבע בצו תעריף לניפוק מוצרי נפט לגבי חלק מאתרי הניפוק הקיימים בארץ.

5.18.12. הטבת מיסוי מכוח החוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959

לפרטים בדבר החלטה אסטרטגית שהחברה קיבלה בעניין החוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959 ראה ביאור 28.1.3 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017

5.18.13. תקנות שירותי הובלה (תיקון), התשע"ו-2016 (להלן: "תקנות שירותי הובלה")

תקנות שירותי הובלה קובעות, בין היתר, את החובה, החל מחודש יוני 2017, לכלול בשטר המטען את הטמפרטורה הממוצעת של בנזין וסולר בכל תא מתאי המכליות המנפקות בנזין וסולר, וזאת כפי שנמדדה בעת העמסת המכלית.

5.18.14. תמ"א 32/1 ד - אתר אחסון גפ"מ לאומי

בחודש אוקטובר 2017, פורסמה תמ"א, להערות והשגות הציבור, העוסקת בתכנון מפורט של מאגר גפ"מ לאומי בהיקף של 10,000 טון וקובעת שהוא ימוקם בשטח בז"א או בשטח סמוך או בשניהם. פז"א הגישה התנגדות לתכנית וטענה, בין היתר, שבתכנית אין כל הסדרה של נושא ההקמה, התפעול, והמימון של מאגר הגפ"מ, ושאישור התכנית יהווה הפקעה ופגיעה בקניינה של פז"א. בחודש פברואר 2018, לאחר שלא הושגה הסכמה על תכנית חלופית, נערך דיון בולנת"ע (ועדה לנושאים תכנוניים עקרוניים) בהתנגדויות לתמ"א, לרבות בהתנגדות פז"א.

בחודש מרץ 2018 התקבלה בפז"א החלטת הולנת"ע בעניין תמ"א 32/1 ד לאתר אחסון גפ"מ לאומי, בה התקבלו חלק מסענות פז"א, בין היתר, בקשר עם פגיעה באחוזי הבנייה המותרים בשטח המיועד לאחסון הגפ"מ; בקשר עם השימושים המותרים בשטח פז"א, שאינו מיועד לאחסון הגפ"מ, והותרת השימושים המותרים בהתאם לתכנית התקפה ערב אישור התמ"א (בתיקוניה כפי שיהיו מעת לעת); ובקשר עם מיקום האתר לאחסון הגפ"מ הלאומי, בהתאם לנספח הבינוי שצורף לתמ"א. כמו כן, לגבי הטענות האחרות שנטענו על ידי פז"א, הובטח כי לא תהיה פגיעה בפז"א וכי ככל שיוחלט להקים את המאגר בשטחה של פז"א, פז"א תהא המקימה והמתפעלת וכל הסדר אחר יהיה בתיאום עם פז"א. לאור האמור לעיל, נראה שלא צפויה פגיעה בפז"א. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.16.2.4 לעיל.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. יתכן ובפועל הקמת האתר לאחסון גפ"מ לאומי יפגע בפז"א, וזאת בין היתר, בשל סטיה מהמובטח לפז"א (לפיו לא תהיה פגיעה בפז"א) ודרישות שונות שידרשו ו/או החלטות חדשות שיתקבלו, אשר יפגעו בפז"א.

5.19. הסכמים מהותיים בתחום הפעילות

5.19.1. הסכם רכישת פז"א

ביום 12 ביולי 2006 נחתם הסכם רכישה (שהושלם ביום 28 בספטמבר 2006), בו רכשה פז ממדינת ישראל ומבז"ן את כל הון המניות המונפק של פז"א (להלן: "מניות פז"א") תמורת סך של כ- 3,251 מיליוני ש"ח (ההסכם יקרא להלן: "הסכם הרכישה").

על פי הסכם הרכישה התחייבה פז להפעיל את פז"א כעסק חי לתקופה של עשר שנים לפחות, ממועד ההשלמה, ספטמבר 2006 (התחייבות שהושלמה במהלך שנת 2016), ולפעול כבעלת שליטה בפז"א, כך שפז"א תקיים את התחייבויותיה על פי ההסכם.

על פי הסכם הרכישה, העברת שליטה בפז"א כפופה לכך שהנעבר יקבל על עצמו את התחייבויות פז על פי הסכם הרכישה. כל שינוי בשליטה בפז"א, במישרין או בעקיפין, כפוף לאישור ראש הממשלה ושר האוצר, על פי צו האינטרסים החיוניים, ולפיכך שינוי בשליטה בפז, שיש בו כדי להביא לשינוי בשליטה בפז"א, כרוך באישור כאמור.

ההחזקה בפז"א כפופה למספר תנאים הקבועים בצו האינטרסים החיוניים ובתנאי המיזוג בין פז לבין פז"א כמפורט בסעיפים 5.18.2 ו- 05.18.5 לעיל.

5.19.2.

הסכם הפיצול

ביום 9 במרץ 2006 נחתמו בין פז"א לבין בז"ן מספר הסכמים (שתוקנו מאוחר יותר), המסדירים היבטים שונים של הפיצול בין בז"ן לבין פז"א: הסכם להעברת נכסים והתחייבויות (להלן: "**הסכם הפיצול**"), הסכם שירותים והסכם להעברה של חומרי ביניים. לפרטים בדבר ההסכם להעברה של חומרי הביניים ראה סעיף 5.19.5.1 להלן. הסכם השירותים הסתיים.

לפז"א הומחו חובות והתחייבויות כמפורט להלן: שליש מחובותיה של בז"ן כלפי בנקים (אשר נפרעו על ידי פז"א במהלך שנת 2007), שליש מחובותיה כלפי מחזיקי אגרות חוב (ראה סעיף 7.4.4 להלן), התחייבויות כלפי העובדים, חובות והתחייבויות בגין תביעות (ראה סעיף 7.1.7 להלן) וחובות והתחייבויות בגין עניינים הנוגעים לאיכות הסביבה (ראה סעיף 5.17.7 לעיל).

5.19.3.

התיקון להסכם ההרשאה

ביום 2 בדצמבר 2002 וביום 27 ביולי 2006 נחתם בין המדינה לבין בז"ן הסכם הרשאה ותיקון להסכם ההרשאה (להלן: "**התיקון להסכם ההרשאה**").

על פי התיקון להסכם ההרשאה, כל שינוי יעוד או ניצול של המקרקעין שהועברו לפז"א על פי הסכם הפיצול (להלן: "**מקרקעי פז"א**") יהיה טעון הסכמה של החשב הכללי, מנכ"ל משרד האנרגיה ומנהל רשות מקרקעי ישראל, שעשויה להיות מותנית בתנאים וכרוכה בתשלום. כל הפרה של תנאים אלו או אי קבלת ההסכמות הנדרשות, תזכה את המדינה באפשרות לקחת מיד בחזרה את כל הזכויות במקרקעי פז"א, לגביהם בוצעה ההפרה. יצוין, כי נרשמה זיקת הנאה לטובת המדינה על מקרקעי פז"א בדבר התחייבויות פז"א כאמור. כמו כן, פז"א התחייבה כי התחייבויות אלה תיכללנה במסגרת כל הסכם עתידי בינה לבין צד ג' כלשהו, בנוגע להעברת זכויות מסוג כלשהו במקרקעי פז"א.

פז"א התחייבה להמנע מביצוע כל עסקה במקרקעי פז"א, אלא אם כן הצד השני לעסקה יקבל על עצמו את התחייבויות פז"א כאמור לעיל. נרשמה הערת אזהרה על מקרקעי פז"א בדבר התחייבות זו.

על פי התיקון להסכם ההרשאה המונח "שינוי יעוד או ניצול" כולל, שינוי יעוד או ניצול של מקרקעי פז"א למטרה שונה מהמטרות שהיו מותרות לפי התכניות שחלו על מקרקעי פז"א, ביום כניסת התיקון להסכם ההרשאה לתוקף; או ניצול של מקרקעי פז"א או שימוש בהם למטרה שאיננה זיקוק נפט, תשתית (מתקן להתפלת מים, מתקן תשתית אחר למים, תחנת כוח, מתקן תשתית אחר לחשמל, מתקן אחסון גז ודלק, מתקן תשתית אחר לדלק, מתקנים להולכת גז, מתקן תשתית אחר לגז, או קווי תשתית ומתקני חיבור כהגדרתם בסעיף 274 ב (ג) לפקודת העיריות), תחנת תדלוק, או תעשיית המשך (תעשייה שחומר הגלם העיקרי שלה מקורו במוצרי נפט המיוצרים בבית זיקוק).

על פי התיקון להסכם ההרשאה, פז"א תשלם למדינה תשלומים שנתיים, הנעים בין 0.75 מיליוני דולר לבין 2.9 מיליוני דולר, אשר יקבעו בהתאם לגובה הרווח השנתי לפני מס של פז"א (שיוגדר וימדד לפי דוחות כספיים מאוחדים) (להלן בסעיף זה: "**הרווח השנתי**"), כמפורט להלן:

(א) סכום שנתי קבוע של 0.75 מיליוני דולר.

(ב) סכומים שנתיים נוספים כדלקמן:

מדרגה 1 - לרווח שנתי לפני מס בתחום שבין 0-10 מיליוני דולר - 8%.

מדרגה 2 - לרווח שנתי לפני מס בתחום שבין 10-17.5 מיליוני דולר - 10%.

מדרגה 3 - לרווח שנתי לפני מס בתחום שבין 17.5-22.5 מיליוני דולר - 12%.

בכל מקרה, הסכום השנתי של התשלומים לא יעלה על סכום של 2.9 מיליוני דולר. יצוין, כי תרגום הסכומים לש"ח יתבצע על פי שער חליפין מינימלי של 4.8 ש"ח לדולר ויותאם למדד המחירים לצרכן (מדד הבסיס הינו מדד מאי 2002). עוד יצוין, כי על פז"א לשלם למדינה מקדמה כספית רבעונית, לא יאוחר מתום החודש הראשון של כל רבעון, בשיעור של 20% מן התשלום השנתי שחושב לשנה הקודמת. החברה הפרישה בספריה, בגין הערך הנוכחי של הרכיב הקבוע (0.75 מיליוני דולר), סך המסתכם, נכון ליום 31 בדצמבר 2018, בכ- 50 מיליוני ש"ח.

בין פז"א לבין המדינה התגלעה מחלוקת בקשר עם תשלום ביתר של דמי הרשאה לשנת 2016 ו- 2018, בהתאם לתיקון להסכם ההרשאה. זאת לאור פרשנות שגויה שנותנת המדינה להוראות ההסדר. בחודש מאי 2019, הגישה פז"א תביעה נגד המדינה להשבת הסכום ששולם ביתר בגין השנים הנ"ל, העומד על סך של כ- 2 מיליון ש"ח. בחודש נובמבר 2019 הגישה המדינה כתב הגנה וכתב תביעה שכנגד נגד פז"א בגין תשלומים בחסר לכאורה בגין השנים 2016 ו- 2018 בסך של כ- 3.6 מיליון ש"ח. התיק נקבע לדיון לחודש מרץ 2020 והצדדים הופנו לתיאום ישיבת מהו"ת לצורך בדיקה האם התיק מתאים להליך גישור. על פי הערכת יועציה המשפטיים של פז"א, לאור השלב המקדמי אין אפשרות להעריך את סיכויי התביעה והתביעה שכנגד.

5.19.4. הסכמים לרכישת גז טבעי

(א) פז"א היתה קשורה בהסכם לרכישת גז טבעי [שנחתם על ידי בז"ן בחודש ספטמבר 2004 (טרם הפיצול)], עם חברת Noble Energy Mediterranean Ltd, דלק קידוחים (שותפות מוגבלת), דלק השקעות ונכסים בע"מ ואבנר חיפוש נפט בע"מ (מאגר ים תטיס) (להלן: "**הסכם ים תטיס**" או "**שותפות ים תטיס**", לפי העניין). תקופת הסכם ים תטיס היתה למוקדם מבין: 10 שנים ממועד תחילת אספקת הגז הטבעי או עד למועד רכישת מלוא כמות הגז שהוגדרה בהסכם ים תטיס. בהמשך, תוקן הסכם ים תטיס בנוגע להיקפי האספקה לפז"א.

עד לחודש ספטמבר 2016, צרכה פז"א גז טבעי שחלקו סופק בהתאם לתנאי הסכם ים תטיס. אספקת הגז בוצעה בפועל ממאגר תמר. הסכם ים תטיס הסתיים.

(ב) ביום 2 באפריל 2012 נחתם הסכם לאספקת גז טבעי בין פז"א לבין השותפים בפרויקט תמר (להלן: "**הסכם תמר**" או "**שותפות מאגר תמר**", בהתאמה לפי העניין), לפיו רוכשת פז"א משותפות מאגר תמר גז טבעי לצרכי הפעלת מתקנים קיימים של פז"א, לרבות הפעלת תחנות הכוח בשיטת הקו-גנרציה. לפרטים נוספים אודות תחנות הכוח בשיטת הקו-גנרציה ראה סעיף 5.11.3 לעיל.

על פי הסכם תמר תספק שותפות תמר לפז"א גז טבעי בהיקף כולל של עד כ- MMBTU 111,800,000 בכל תקופת הסכם תמר ("**הכמות החוזית הכוללת**").

תקופת האספקה הינה ל- 15 שנים או עד אשר פז"א תצרוך את הכמות החוזית הכוללת, לפי המוקדם מביניהם (להלן: "**תקופת האספקה**"). לצדדים קיימת זכות להאריך את תקופת האספקה לתקופה של עד שנה נוספת, אם עד לאותו מועד טרם נצרכה הכמות החוזית הכוללת. תקופת האספקה החלה בחודש אפריל 2013.

הסכם תמר כולל הסכמות נוספות המקובלות בהסכמים מסוג זה כגון: מנגנוני פיצוי במקרה של אספקה בחסר, מנגנון תשלום Take or Pay בעבור כמות שנתי מינימלית של גז בהיקף ובהתאם למנגנון שנקבעו בהסכם תמר, איכות הגז, תקרת אחריות, מנגנון בוררות ועוד. כמו כן, כולל הסכם תמר הסדרים למקרה של שינויים ברגולציה ו/או למקרה שיוטל מיסוי נוסף על שותפות מאגר תמר.

מחיר הגז שנקבע בהסכם תמר צמוד לתעריף יצור החשמל, כפי שנקבע, מעת לעת, על ידי הרשות לשירותים ציבוריים חשמל (להלן: "**רשות החשמל**") וכולל "מחיר רצפה". לפרטים נוספים בדבר הסכם תמר ראה דיווח מידי מיום 2 באפריל 2012 (אסמכתא מס' 2012-01-091482).

בהתאם להחלטת רשות החשמל מחודש יוני 2012, בחודש פברואר 2013 נחתם תיקון להסכם תמר לפיו ניתנה לפז"א האופציה להקטין את הכמות השנתית המינימלית של גז טבעי אותה התחייבה פז"א לרכוש או לשלם בעבורה (Take or Pay), כך שזו תעמוד על 50% מהכמות השנתית הממוצעת שפז"א צרכה בפועל

בשלוש השנים שקדמו להודעה על מימוש האופציה, בכפוף להתאמות המפורטות בהסכם תמר. עם הקטנת הכמות השנתית המינימלית כאמור, יופחתו בהתאם יתר כמויות הגז הטבעי שנקבעו בהסכם תמר.

לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 19 בפברואר 2013 (אסמכתא מס' 2013-01-042276).

ביום 28 בדצמבר 2015 התקבלה החלטת רשות התחרות לפיה ניתן פטור בתנאים להסדרים כובלים, שנחתמו בין השותפים במאגר הגז תמר לבין צרכני גז טבעי (שפז"א הינה אחת מהם) (להלן: "**החלטת הממונה**").

בהתאם להחלטת הממונה, מימוש זכות הצרכנים (ובכללם פז"א) להודיע לשותפים בפרויקט תמר על הפחתת כמות הגז הטבעי הנקובה בתניה ה-Take Or Pay (עד לכמות השווה למחצית מכמות הצריכה השנתית הממוצעת שלהם בשלוש השנים שקדמו למועד ההודעה), תתאפשר במהלך תקופה שסיומה מאוחר יותר מבין התקופות כדלהלן: (א) התקופה שמיום 1 בינואר 2020 ועד ליום 31 בדצמבר 2022 (במקום התקופה שמיום 1 בינואר 2018 ועד ליום 31 בדצמבר 2020, הקבועה בהסכם) או, (ב) התקופה שראשיתה בתחילת השנה החמישית (במקום השנה הרביעית הקבועה בהסכם) ממועד אספקת הגז הטבעי וסיומה בתום השנה השביעית כאמור.

בעקבות החלטת הממונה, פז"א תפעל מול שותפות מאגר תמר לתיקון ההסכם שנחתם בינה לבין שותפות מאגר תמר.

החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה את ההשפעה של החלטת הממונה על החברה והיא תלויה, בעיקר, במצב השוק כפי שיהיה בשנים הרלוונטיות למימוש הזכות להודיע על הפחתת כמות רכישת הגז הטבעי ממאגר תמר. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 29 בדצמבר 2015 (אסמכתא מס' 2015-01-081559).

(ג) בחודש נובמבר 2012 חתמו פז"א ושותפות מאגר תמר על הסכם לפיו תספק שותפות מאגר תמר לפז"א קונדנסט (נוזל לוואי המופק מקידוחי גז טבעי) ממאגר תמר, שמשמש כחומר גלם בתהליך הזיקוק בפז"א. ההסכם הינו לחמש שנים ממועד התחלת אספקת הקונדסט. אספקת הקונדסט החלה בחודש אפריל 2013 בד בבד עם תחילת הזרמת הגז הטבעי ממאגר תמר. בהתאם להסכם, התמורה שמשולמת לשותפות מאגר תמר נקבעה על פי מחירי הברנט בניכוי מרווח שנקבע בהסכם. כמו כן, קובע ההסכם כמויות לרבות מגבלות יומיות, חודשיות ושנתיות. בחודש נובמבר 2016 הסכימו הצדדים על תיקון מסחרי להסכם, שאין בו כדי להשפיע באופן מהותי על החברה, ועל הארכת ההסכם בחמש שנים.

(ד) בחודש ספטמבר 2014 נחתם בין פז"א לבין שותפות מאגר תמר הסכם Spot לרכישת כמויות גז טבעי נוספות, אשר יסופקו לפז"א, לפי בקשתה, במקרה בו יעמדו לרשות שותפות מאגר תמר כמויות גז טבעי עודפות. ההסכם נחתם לתקופה של 90 יום, שתתארך אוטומטית בכל פעם לתקופה זהה, עם אפשרות לביטול ההסכם בהודעה בת 7 ימים. ההסכם אינו כולל התחייבות לאספקת ו/או לרכישת כמויות כלשהן.

(ה) בחודש נובמבר 2016 נחתם הסכם לאספקת גז טבעי בין פז"א לבין השותפים בפרויקט לויתן (להלן: "**המוכרים**" ו"**פרויקט לויתן**") או "**מאגר לויתן**", בהתאמה) לפיו תרכוש פז"א מהמוכרים גז טבעי לצורך הפעלת מתקני פז"א (להלן: "**ההסכם**").

על פי ההסכם התחייבו המוכרים לספק לפז"א גז טבעי בהיקף כולל של כ- BCM 3.12 (מיליארד מטר מעוקב) בכל תקופת ההסכם (להלן: "**הכמות החוזית הכוללת**"), בהתאם לתנאים המפורטים בהסכם.

תקופת ההסכם תחל במועד חתימת ההסכם וצפויה להסתיים במועד בו פז"א תצרוך את הכמות החוזית הכוללת או בחלוף 15 שנים ממועד הזרמת הגז הטבעי בכמויות מסחריות ממאגר לויתן לפז"א, לפי המוקדם ביניהם. לצדדים קיימת זכות להאריך את תקופת ההסכם בתקופה של עד שנה נוספת או עד למועד צריכת הכמות החוזית הכוללת, לפי המוקדם.

ההסכם כולל, בין היתר, מנגנון תשלום Take or Pay בעבור כמות שנתית מינימלית של גז טבעי בהיקף ובהתאם למנגנון שנקבע בהסכם (להלן: "**הכמות השנתית המינימלית**").

לפז"א תהיה אופציה להקטין את הכמות השנתית המינימלית לכמות השווה ל-50% מהכמות השנתית הממוצעת אותה צרכה בפועל ב-3 השנים שקדמו למועד ההודעה על מימוש האופציה, בכפוף להתאמות שנקבעו בהסכם (להלן: "**הפחתת כמות הרכישה**"). הפחתת כמות הרכישה תתאפשר בכל עת במהלך התקופה שראשיתה במועד המאוחר מבין המועדים שלהלן וסופה בתום 3 שנים ממועד זה: (1) בחלוף 4 שנים מהמועד בו אישר הממונה על ענייני הנפט את העברת הזכויות בהחזקות כריש ותנין בהתאם למתווה הגז שאושר על ידי הממשלה; (2) בחלוף 5 שנים ממועד תחילת הזרמת הגז הטבעי מפרויקט לויתן לפז"א. ההודעה על מימוש האופציה להפחתת כמות הרכישה תיכנס לתוקף 12 חודשים ממועד מתן ההודעה כאמור. עם הפחתת כמות הרכישה יופחתו בהתאמה יתר הכמויות שנקבעו בהסכם.

בהסכם נקבע כי מחיר הגז הטבעי יוצמד בחלקו למחיר חבית ברנט (Brent) ובחלקו לתעריף יצור החשמל, כפי שיקבע מעת לעת על-ידי רשות החשמל, וכולל "מחיר רצפה".

להערכת החברה, ההיקף הכספי הכולל של ההסכם בכל תקופת ההסכם (וזאת בהתבסס על הערכה לגבי המחיר וכמות הגז הטבעי שתרכוש פז"א במהלך תקופת ההסכם), עשוי להסתכם בכ- 700 מיליוני דולר ארה"ב, בהנחה שפז"א תצרוך את הכמות החוזית הכוללת. מובהר כי ההיקף הכספי בפועל ייגזר ממכלול גורמים, לרבות כמויות הגז הטבעי שתירכשנה בפועל על-ידי פז"א, מחיר חבית ברנט (Brent) ותעריף יצור החשמל.

לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 24 בנובמבר 2016 (אסמכתא מס' - 2016-01-081588).

ביום 4 במאי 2017 התקבלה הודעת השותפים בפרויקט לויתן על התקיימותם של כל התנאים המתלים שנקבעו בהסכם. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 7 במאי 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-037576).

בחודש ינואר 2020, החלה פז"א לצרוך גז טבעי ממאגר לויתן.

המידע דלעיל, לרבות ביחס להיקף הכספי הכולל של ההסכם וכמות הגז הטבעי שתירכש על ידי פז"א מהווה מידע צופה פני עתיד כמשמעותו בחוק ניירות ערך, אשר אין כל ודאות כי יתממש, כולו או חלקו, והעשוי להתממש באופן שונה מהותית, וזאת עקב גורמים שונים לרבות עקב שינויים בהיקף, קצב ועיתוי צריכת הגז הטבעי על ידי פז"א, מחיר הגז הטבעי שיקבע בהתאם לנוסחה הקבועה בהסכם האספקה, מחיר חבית ברנט (Brent) ותעריף יצור החשמל, מימוש האופציה להפחתת הכמויות הנרכשות כאמור לעיל (אם וככל שתמומש), מועד מימושה וכיוצ"ב.

לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 24 בנובמבר 2016 (אסמכתא מס' - 2016-01-081588).

5.19.5 היחסים בין פז"א לבין בז"ן לאחר הפיצול

היחסים בין פז"א לבין בז"ן לאחר הפיצול מוסדרים במספר הסכמים וכן בהנחיות של הרשויות השונות כמפורט להלן.

5.19.5.1 הסכם להעברת חומרי ביניים

(א) ההסכם להעברת חומרי ביניים, שנחתם בין בז"ן לבין פז"א ביום 9 במרץ 2006 (להלן: "**הסכם ההעברה**") מסדיר את המנגנון הכספי והתפעולי של העברת חומרי הביניים בין שני בתי הזיקוק, כך שהחברות תוכלנה לפעול באופטימיזציה, לקנות ולמכור אחת מהשנייה חומרי ביניים ולנצל עודף או חוסר בחומרי ביניים, הקיימים אצל שני בתי הזיקוק. ההעברות נעשות דרך קווי ק.מ.ד, המהווים חלק ממערך ההזרמה הארצי, באמצעות אוניות תוך שימוש במקשרים הימיים של חברת החשמל באשדוד ובמיכליות כביש. הסכם ההעברה נכנס לתוקף בספטמבר 2006 ותוקפו הוארך עד לחודש ספטמבר 2020. בהסכמת הצדדים, הסכם ההעברה ניתן יהיה להארכה לתקופות נוספות, בנות 12 חודשים כל אחת. רשות התחרות אישרה כי הסכם זה אינו בגדר הסכם כובל הטעון אישור או פטור. החברה אינה יכולה לכמת את ההשפעה שתהיה על החברה, ככל ותהיה, במקרה בו ההסכם ההעברה לא יוארך לתקופות נוספות בנות 12 חודשים כל אחת. ההשפעה על החברה, ככל שתהיה, תלויה, בעיקרה, במצב השוק ובחלופות שיהיו לחברה, באותה עת.

(ב) בחודש דצמבר 2010 נחתם בין פז"א לבין בז"ן הסכם למכירת פרופילן (מרכיבים אוליפנים), שנכנס לתוקף עם השלמת הפרויקטים שנבנו בפז"א בשנים 2011 ו-2012, לתקופה של 10 שנים. ההסכם מחליף הסכם קודם מחודש אפריל 2009. במסגרת ההסכם התחייבה בז"ן, בין השאר, כי כאו"ל לא תפלה את פז"א לרעה על פני בז"ן ברכישת זרם פרופילן, וכי במקרה של שיפוז מתוכנן ו/או תקלה, כאו"ל תרכוש זרם פרופילן מפז"א ומבז"ן פרו-רטה, לפי חלקן הממוצע באספקה השוטפת, קודם לשיפוז או לתקלה. בחודש אפריל 2011 אישרה הרשות לתחרות את ההסכם.

5.19.5.2. הסכמים והסדרים עתידיים בין בז"ן לבין פז"א

באישור הממונה הוטלו מגבלות על הסכמים והסדרים אחרים בין בז"ן לבין פז"א. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.18.2 לעיל.

5.19.6. הסכם להעברה של גז בין חברת נתיבי גז טבעי לישראל בע"מ (להלן: "נתג"ז") לבין פז"א

בחודש מאי 2008, התקשרה פז"א בהסכם לקבלת שירותי הולכת גז טבעי עם נתג"ז. בחודש נובמבר 2018, חתמו פז"א ונתג"ז על תוספת להסכם המאריכה את תוקפו של ההסכם עד ליום ה-1 בנובמבר 2027. בהסכם נקבע כי האחריות בקשר עם הובלת הגז מוטלת על פז"א. בנוסף, פז"א התחייבה לשפות את נתג"ז בגין כל הפסד, נזק או הוצאה, שייגרמו לנתג"ז בשל מעשה או מחדל של פז"א או בגין נזק שייגרם למדינת ישראל, בעקבות אי עמידת פז"א בדרישות הסטטוטוריות או בשל הפרה של התחייבויותיה בקשר עם ההסכם. פז"א חתמה על כתב ויתור במסגרתו ויתרה על כל טענה או דרישה בגין נזק שייגרם לה כתוצאה ממעשה או מחדל של נתג"ז או משרד הבטחון בשטחים צבאיים. בהסכם נקבעו מספר עילות בגין רשאים הצדדים להסכם להביא את ההסכם לכדי סיום. התשלום בגין הולכת הגז הטבעי הינו בהתאם לנוסחה ולאבני הדרך הקבועים בהסכם. בנוסף לתשלום בגין ההולכה, מחוייבת פז"א בתשלומים קבועים כגון תשלומי איזון.

5.19.7. הסכם מסגרת בין דור אלון לבין פז"א למכירת מוצרי נפט

בחודש יוני 2007, נחתם בין פז"א לבין דור אלון הסכם מסגרת שבו נקבעו תנאים כלליים המסדירים את אופן ביצוע הזמנת הרכש החודשית, את נוסחאות מחירי המוצרים, את תנאי התשלום לרבות העמדת מקדמות, את תנאי האשראי ואת תנאי האספקה. בין הצדדים נחתמו תוספות להסכם המסגרת, במסגרתן סוכמו תנאים לרכישות שנתיות של סולר תחבורה, בגזין 95 אוקטן ודס"ל. בחודש דצמבר 2019 נחתמה תוספת נוספת להסכם בין הצדדים, בכל הנוגע לרכישות בשנת 2020. דור אלון הינה לקוח גדול של פז"א.

5.19.8. הסכמי מסגרת למכירת מוצרי נפט לחברות דלק

במסגרת ההסכמים למכירת מוצרי נפט לחברות הדלק נקבעו תנאים כלליים המסדירים את אופן ביצוע הזמנת הרכש החודשית, את נוסחאות מחירי המוצרים, את תנאי התשלום לרבות העמדת מקדמות, את תנאי האשראי ואת תנאי האספקה.

5.19.9. הסכם בנייה ושכירת מיכלי אחסון נפט גולמי

בשנת 2008, התקשרה פז"א בהסכם עם ק.צ.א.א. לפיו בנתה ק.צ.א.א. עבור פז"א שני מיכלים לאחסון נפט גולמי בנפח נומינלי כולל של 96,000 מ"ק כל אחד. בניית המיכלים הסתיימה בתום שנת 2010. מתום בניית המיכלים משכירה ק.צ.א.א. לפז"א את המיכלים לשם אחסון נפט גולמי. תקופת השכירות הינה ל-14 שנים מיום סיום בניית המיכלים. כמו כן, ניתנו לפז"א שתי תקופות אופציה נוספות, של שלוש שנים כל אחת, ובסך הכל שש שנים נוספות.

בחודש ינואר 2012 התקשרה פז"א עם ק.צ.א.א. בהסכם לחכירת מיכלי אחסון נוספים ולקבלת שירותי תשתית ל-7 שנים החל מחודש ינואר 2012. הסכם זה הוארך בחודש נובמבר 2018 לתקופה בת 10 שנים נוספות, בתמורה לתשלום דמי חכירה ושירותי תשתית מקצא"א שהוסכמו בין הצדדים בהסכם. על פי ההסכם חוכרת פז"א מק.צ.א.א. מיכלים בנפח כולל של כ-306 אלפי מ"ק. בתום חמש שנים ממועד חתימת ההסכם (קרי, ביום 31 בדצמבר 2023) ירד נפח האחסון ל-249 אלפי מ"ק ודמי החכירה יתעדכנו בהתאם.

5.19.10. הסכמים לרכישת נפט

בחודש דצמבר 2018 נחתם הסכם מסגרת בין פז"א לבין ספק נפט גולמי (עמו היה לפז"א הסכם קודם באותו ענין) לרכישה של 12 עד 24 מטעני נפט גולמי לשנה, במשקל של 80,000 טון עד 130,000 טון, תוך הקניית גמישות תפעולית ומימונית מקסימלית לפז"א וזאת עד לחודש דצמבר 2020. בנוסף כולל ההסכם אפשרות להארכת תנאי האשראי הקבועים בהסכם בכ- 20 יום וזאת בתמורה לריבית שוק כאמור בסעיף 7.2.3 להלן.

5.19.11. הסכם עם חברת החשמל

בחודש פברואר 2014 נחתם בין פז"א לבין חברת החשמל הסכם לתקופה של 5 שנים עם אופציה בהסכמה הדדית להארכה בחמש שנים נוספות (בכפוף לזכותה של פז"א לקצר את תקופת ההתקשרות כנגד תשלום פיצוי מוסכם). במסגרת ההסכם הוסדרו שירותי התשתית (קשירה, התרה, פריקה וטעינה של מכליות ליבוא מזוט ישיר ויצוא מוצרי דלק), המסופקים לפז"א על ידי חברת החשמל במקשרים הימיים של תחנת הכוח אשכול באשדוד. בתמורה לשירותי התשתית משלמת פז"א לחברת החשמל סך מוסכם ביחס לכל מיכלית שתיפרק או תוטען וזאת בנוסף לתשלום שנתי קבוע. ההסכם הסתיים בחודש פברואר 2019. פז"א וחברת החשמל ממשיכות את ההתקשרות בהתנהגות בפועל. לפרטים בדבר העבודות להקמת הנמל הימי החדש באשדוד והעתקת המקשרים הימיים של חברת החשמל באשדוד ראה סעיף 5.15.2 לעיל.

חלק שישי: תחום הנדל"ן

בשנת 2019 החלה הנהלת החברה לבחון את תמהיל תחומי הפעילות שלה כקבוצה במישורים הבאים: אופן הניהול, דרך המדידה, הקצאת המשאבים ויצירת מנועי צמיחה עתידיים. בעקבות הבחינה, החליטה ההנהלה לקדם את מיצוי תפיסת ערך הנדל"ן של החברה – הן בפן האסטרטגי-עסקי והן בפן החשבונאי.

ביום 6 בפברואר 2019 הודיעה החברה כי במהלך שנת 2019 היא תחל לבחון את פעילות ותוצאות הנדל"ן של החברה באופן עצמאי, בבחינה ובראייה נפרדת מזו של פעילות הקמעונאות והמסחר (קו"מ).

זאת, על מנת שניתן יהיה לנהל, למדוד ולשקף את התשומה הכלכלית של כל אחד מתחומי הפעילות בנפרד ובאופן מיטבי יותר, להקצות משאבים בדרך מתאימה יותר ולהגדיל את המיקוד הניהולי הנפרד בכל תחום. השינוי נעשה גם על רקע שינויים אפשריים בסביבה העסקית של החברה.

בהתאם, הנהלת החברה החלה לשקף, לנהל ולמדוד את התשומה הכלכלית והתרומה של כל אחד מתחומי הפעילות (נדל"ן – קמעונאות ומסחר) בנפרד, להקצות משאבים בדרך מתאימה יותר ולהגדיל את המיקוד הניהולי הנפרד בכל אחד מתחומי הפעילות האמורים, כולל בחינה של התוצאות הכספיות הבין מגזריות. להערכת הנהלת החברה, בחינה נפרדת כאמור תשפר את המדידה והביצועים של כל אחד מתחומי הפעילות, תאפשר בחינה של הנדל"ן בערך אלטרנטיבי – גם בראייה עתידית ועל רקע שינויים שעשויים לחול בתחום התחבורה, תשקף באופן מתאים יותר את תרומת מתחמי התדלוק שבבעלותה (בהם לא משולמים כיום דמי שכירות) למול אלה שאינם בבעלותה (אשר בהם משלמת החברה דמי שכירות לצדדים שלישיים) באופן שימקסם בהמשך תרומה ושימושים, תאפשר הצגה נכונה יותר של הוצאות מתחמי התדלוק שבבעלות החברה, תמקסם את הפוטנציאל הנדל"ני ותביא להתייעלות ומקסום הרווחיות מהתחנות, ועוד.

החל מן הדוח לרבעון השני של שנת 2019, חל שינוי בדיווח המגזרי של החברה, כך שפעילות הנדל"ן פוצלה למגזר ולתחום פעילות נפרד מזה של מגזר הקמעונאות והמסחר.

יצוין, כי בהתאם לכללי החשבונאות, פעילות מגזר הנדל"ן בדוחות הכספיים מוצגת כאילו בוצעה מאז ומעולם, ומספרי ההשוואה בדוחות הכספיים הוצגו מחדש על מנת לשקף את פעילות מגזר הנדל"ן גם בתקופות ההשוואה.

לפרטים נוספים על הקמת מגזר הנדל"ן ראה סעיף 1.2.4 לדוח הדירקטוריון.

לפרטים על תוצאות מגזרי הפעילות של החברה, לאחר פיצול מגזר הנדל"ן בתקופת הדוח ובתקופות ההשוואה ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

6.1 מידע כללי על תחום הפעילות

6.1.1 נכסי הנדל"ן של החברה הכלולים בתחום הפעילות^{7,8}, הינם:

רכוש קבוע:

6.1.1.1 נכסי הנדל"ן שבבעלות ובחכירה ראשית של החברה המשמשים כתחנות תדלוק וחנויות נוחות (להלן: "נדל"ן לשימוש עצמי כתחנות")⁸. החל מהדוחות לרבעון השני של שנת 2019, מייחסת החברה הכנסה רעיונית למגזר הנדל"ן בגין נדל"ן לשימוש עצמי כתחנות, המשמש את מגזר הקו"מ. ההכנסה הרעיונית

7 שווי נכסי הנדל"ן מתייחס לשווי הקרקע של הנכסים בהתאם לשימוש שנעשה בהם (ללא המחוברים).
8 בנכסים אלה נכללים גם נכסי נדל"ן לשימוש עצמי כתחנות אשר הבעלות בהם משותפת עם צדדים שלישיים או המוחזקים באמצעות חברות בנות אשר החברה מחזיקה בחלק ממניותיהן. נכסים אלה אינם כוללים תחנות תדלוק שמפעילה החברה (והנזכרות בתחום פעילות הקמעונאות והמסחר), אשר הינן בחכירת משנה של החברה ו/או בשכירות (קצרה או ארוכה) של החברה, למעט נכס אחד שהינו בחכירת משנה של החברה מצד ג' (חברה אשר מחזיקה ממניותיה מוחזקות על ידי מדינת ישראל והחוכרת קרקעות בחכירה ראשית מרמ"י).

מבוססת ככלל, על דמי השימוש הראויים כפי שהותוו בהערכות שווי שמאיות. הנדל"ן לשימוש עצמי כתחנות מסווג בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה כרכוש קבוע ובגינו משוקפות הכנסות בין-מגזריות רעיוניות במגזר הנדל"ן.

6.1.1.2. נכסי נדל"ן בבעלות החברה המשמשים את פעילותה ואת פעילות חברות הקבוצה, שאינם נדל"ן לשימוש עצמי כתחנות – נכסי נדל"ן אלה מוצגים בדוחות הכספיים המאוחדים כרכוש קבוע. לחלק מהנכסים שימוש משולב (עצמי/מושכרים לחברות הקבוצה), ובגין חלק מהנכסים יש לחברה הכנסות הנכללות במגזר הנדל"ן, ובנוסף –

נכסי נדל"ן בבעלות חברות הבנות המשמשים את פעילותן – נכסי נדל"ן אלה מוצגים בדוחות הכספיים המאוחדים כרכוש קבוע. נכסים אלו משמשים בין היתר לשימושים הבאים: בית זיקוק, חוות מיכלים, מגרשים, משרדים, מפעלי תעשייה ושטחי אחסון. בחכירת חברת בת מצוי שטח של 1,083 דונם באשדוד, עליו בנוי בית הזיקוק. נכס זה נכלל בהערכות השווי כמפורט להלן. (להלן: "**נכסים אחרים בשימוש הקבוצה**").

נדל"ן להשקעה:

6.1.1.3. נכסי נדל"ן המהווים חלק מתחנות התדלוק, אשר מושכרים על ידי החברה לצדדים שלישיים, לרבות שטחים מסחריים בנויים, שירותי רכב ורחיצה, שטחי פרסום, מתקנים אוטומטיים, אנטנות סלולאריות⁹. חלק מנכסי הנדל"ן הינם בבעלות החברה¹⁰ או בשותפות עם צד ג' וחלק אינם בבעלות החברה – החברה שוכרת אותם מאחרים ומשכירה אותם לצדדים שלישיים¹¹ ומספרם עשוי להשתנות מעת לעת בשל סיום תקופת הסכם השכירות (להלן: "**נדל"ן מניב**"). נכסי הנדל"ן המניב מוצגים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה כנדל"ן להשקעה והכנסות החברה מדמי שכירות מהם נכללות במגזר הנדל"ן.

6.1.1.4. נכסי נדל"ן להשקעה אחרים בבעלות ו/או חכירה של החברה ו/או חברות הבת, הכוללים בעיקר מגרשים הסמוכים לתחנות תדלוק ונכסים אחרים, אשר מימוש הזכויות בהם נבחן על-ידי החברה בהתאם לכדאיות הכלכלית ולהתפתחות האזור בו הם ממוקמים. נכסי נדל"ן אלה מוצגים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה כנדל"ן להשקעה (להלן: "**נכסי נדל"ן להשקעה אחרים**"). בגין חלק הארי של נכסים אלו, המוחזקים על ידי החברה, אין לחברה הכנסות מדמי שכירות.

פעילות החברה בתחום הנדל"ן

6.1.2. פעילות החברה בתחום הנדל"ן כוללת בחינת אתרים פוטנציאליים לרכישה ולהקמה של תחנות תדלוק ומתחמים מסחריים; ניהול הקשר, לרבות חידוש הסכמים עם בעלי זכויות המשכירים נכסים לחברה, ניהול חברות משותפות עם בעלי זכויות נוספים בתחנות תדלוק בבעלות משותפת, מימוש מיטבי של פוטנציאל הנדל"ן, בעיקר בנכסים שבבעלות החברה תוך קידום סטאטוס תכנוני להשבת המקרקעין, להגדלת זכויות, לשינויי ייעוד ושימושים; הקמה, הרחבה ופיתוח של מתחמי תדלוק ומתחמים קמעונאיים, לצורך הבטחת מתן מענה למגוון של תועלות והצעות ערך ללקוח על הדרך, שדרוג תשתיות תחנות התדלוק והמתחמים, מכונות רחיצה, מזון מהיר; רישוי והסדרה סטטוטורית של מקרקעין לצד הגנה על נכסי החברה, השכרת נדל"ן מניב לצד ג' לצד מכלול הטיפול בניהול הנכס, לרבות הגבייה והתשלומים בזיקה לנכסים, ניהול וטיפול הקשר עם השוכרים. מכירת חשמל – החברה הקימה על חלק מגגות תחנות התדלוק מערכות סולאריות (פוטו-וולטאיות) עד 100 קילוואט ורושמת הכנסות ממכירת חשמל לחברת החשמל בהתאם להסכמים ארוכי טווח (ל- 20 עד 25 שנה). החברה פועלת להרחבת הפריסה של המערכות הסולאריות על גגות תחנות הדלק והמתחמים הקמעונאיים.

9 למעט מערכות סולאריות (פוטו וולטאיות), שמסווגות כרכוש קבוע ואינן נכללות בהערכות השווי של הנדל"ן המניב.

10 "בעלות" – לרבות חכירה ראשית לדורות.

11 בשווי ההוגן לא נכללו תחנות הנשכרות מצדדים שלישיים ובהן המושכר איננו שטח בנוי (לדוגמא – שלט פרסום או תחנת רחיצה).

נתונים אודות מגזר הנדל"ן

6.2

החברה ביצעה באמצעות שמאי חיצוני בלתי תלוי 155 הערכות שווי המתייחסות ל-222 נכסים הכלולים בתחום הפעילות נכון ליום 31.12.2018 במסגרת זו לא הוערכו נכסים אחרים בבעלות החברה והחברות הבנות. בדוח הרבעון השני לשנת 2019 הוצג השווי ההוגן של המקרקעין הנ"ל נכון ליום 31.12.2018 על פי חוות הדעת השמאיות שהתקבלו, אשר עמד על כ-2,301 מיליוני ש"ח. שווי זה עלה על הערך בספרים בכ-777 מיליוני ש"ח (לפני ייחוס עתודה למיסים). לפרטים נוספים ראה סעיף 1.2.4.2 בדוח הדירקטוריון.

לאחר פרסום הדוח לרבעון השני לשנת 2019, החברה ביצעה הערכות שווי חדשות לנכסי הנדל"ן להשקעה שלה (נדל"ן המניב ונכסי הנדל"ן להשקעה אחרים כהגדתם לעיל) - ליום 31.12.2019. במסגרת זו נערכו לראשונה הערכות שווי לנכסים בבעלות החברות הבנות. לאחר ביצוע כל ההערכות, השווי ההוגן של נכסי הנדל"ן של החברה והחברות הבנות, נכון ליום 31.12.2019, מסתכם בכ-3,973 מיליוני ש"ח העולה על הערך בספרים בכ-1,933 מיליוני ש"ח (לפני ייחוס עתודה למיסים). בנוגע לנכסי הנדל"ן להשקעה (נדל"ן מניב ונכסי נדל"ן להשקעה אחרים) השווי ההוגן ליום 31.12.2018 עמד על 439 מיליוני ש"ח ובהתאם להערכות השווי החדשות ליום 31.12.2019, הוא עומד על 490 מיליוני ש"ח - ראה לענין זה סעיף 6.4.3 להלן. עוד לענין הערכות השווי של קרקע בית הזיקוק ומקרקעין פזקר (הכלולים בנכסי חברות בנות) ראה הערות נוספות בהמשך לטבלה להלן.

למעריך השווי לא קיימת תלות בחברה.

הערכת השווי נערכה על בסיס "שווי הוגן", בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי IFRS-13.

השווי ההוגן של נכסי נדל"ן המסווגים כרכוש קבוע חושב לפי גישת היוון ההכנסות - חלופת השכרה ו/או גישת היוון הרווח התפעולי כ"עסק חי" תוך הפחתת מרכיב הרווח העסקי¹². השווי ההוגן של נכסי נדל"ן לשימוש עצמי נקבע תוך שקלול תוצאות השווי המתקבלות בשתי הגישות. שיעורי ההיוון השנתיים נעים בין 7% ל-7.5%. בבסיס הערכות השווי לנדל"ן שהינו רכוש קבוע, עומד דיווח מפורט מהחברה לגבי היקף מכירות הדלקים/גפ"מ, פדיונות (לרבות מחנויות הנוחות), אופן התפעול, רווח גולמי ורווח תפעולי, וכן בדיקה עצמאית ומדגמית שנערכה על ידי מעריך השווי. על בסיס נתונים אלו ערך מעריך השווי את ההערכות הפרטניות לכל תחנה/נכס בנפרד ותחת הנחת העבודה כי החברה שהינה הגדולה מסוגה בארץ ולאורך זמן, מפעילה את שדרת התחנות שלה/הנכסים, באופן מועיל ומקצועי. החברה תבצע הערכות שווי לרכוש קבוע אחת לשנתיים או כל מספר שנים, לפי שיקול דעתה.

השווי ההוגן של נכסי הנדל"ן המסווגים כנדל"ן להשקעה חושב לפי גישת ההכנסות מדמי שכירות ו/או גישת ההשוואה, לפי העניין. שיעורי ההיוון השנתיים נעים בין 7% - 9%. הערכות השווי לנדל"ן להשקעה, לרבות אפשרויות הניצול של זכויות בנייה נוספות, נערכו בדומה להערכת נכסי מקרקעין עסקיים רגילים (בעיקר מסחריים). בהתאם למידע שנאסף על ידי המעריך, באופן עצמאי, וכן בהתאם למידע שהועבר על ידי החברה לגבי השימוש, הסכמי שכירות, גובה דמי השכירות, היקף השטחים הפנויים (קיימים מעט כאלה), ההכנסות וההוצאות מניהול. החברה תבצע הערכות שווי לנדל"ן להשקעה אחת לשנה.

להלן פירוט נכסי הנדל"ן של החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2019:¹³

מספר נכסים	סה"כ שטח (אלפי מ"ר)	שווי הוגן**	ערך בספרים	עודף שווי הוגן על ערך בספרים
106	*278	1,676	1,123	553
*****17	1,306	1,792	572	1,220

12 השיעור הראוי שנקבע הינו ככלל בגבולות 20% - 25% ובתחנות "קשת" 15%.

13 ביום 31.12.2019 נערכו הערכות שווי חדשות לנדל"ן המניב ולנכסי הנדל"ן להשקעה אחרים, וכן נערכו לראשונה הערכות שווי לנכסים בבעלות החברות הבנות.

עודף שווי הוגן על ערך בספרים	ערך בספרים	שווי הוגן**	סה"כ שטח (אלפי מ"ר)	מספר נכסים	
					חברות בנות
157	295	452	***24	****95	נדל"ן מניב** - בבעלות/חכירה ראשית/שכירות
3	50	53	66	17	נכסי נדל"ן להשקעה אחרים**
1,933	2,040	3,973	1,674	235	סה"כ

* השטח המוצג כולל את כל שטח התחנה. יחד עם זאת, יצוין כי לגבי נדל"ן לשימוש עצמי כתחנת תדלוק, שוויו נקבע לפי שווי כעסק, קרי - לפי רווחיות תחנת התדלוק, ולא לפי שטחו (כמקובל ביחס לנכסי נדל"ן להשקעה אחרים).

** השטח המצוין בטבלה כולל את חלקה היחסי של פז מתוך כלל השטח המוחזק על ידי חברות בנות משותפות עם צד ג' על מנת לשקף את חלקה של החברה בשווי ההוגן של התחנה ביחס לשטח. השווי ההוגן של התחנות שבבעלות כולל את שווי זכויות הבניה הבלתי מנוצלות ובנדל"ן המניב כולל את השפעת יישום תקן חשבונאי IFRS-16.

*** השטח המצוין הינו השטח הבנוי של הנדל"ן המניב.

**** מתוך נכסים אלה, 13 הינם כספומטים ו/או שלטי פרסום ו/או רחיצה בלבד, ללא שטח בנוי.

***** נכסי חברות הבנות (14 מתוך 17 הנכסים) מוצגים לראשונה בדוח זה, בהתאם להערכת שווי ליום 31 לדצמבר 2019.

הערות נוספות לטבלה: (1) בנוגע לבית הזיקוק באשדוד הכלול ב"נכסים אחרים בבעלות החברה" - הערכת השווי כוללת את מרכיב הקרקע בשטח כולל של 1,083 דונם. יעוד הקרקע על פי התוכנית התקפות - "תעשייה ואחסנה". בשטח של כ- 12 דונם ניתן להקים מתקן לאחסון גז"מ למלאי חירום. על שטח של כ- 169 דונם חלות מגבלות בניה בשל אופציית אחסון הגז"מ. בשטח זה ניתן לממש את כל השימושים המותרים למעט מבני ציבור ושימושים קולטי קהל. שווי הוגן הקרקע בשימוש נוכחי קרי בית זיקוק ואחסון גז"מ הינו: 1.3 מיליארד ₪, לעומת הערך בספרים העומד על 300 מיליוני ש"ח. לענין מגבלות שעשויות לחול על השימוש בקרקע בית הזיקוק ראה סעיף 1.6.2 לדוח הדירקטוריון, ביאור 31.1 לדוחות הכספיים וכן סעיפים 5.11.5, 5.19.3 לעיל. (2) בנוגע למפעל פזקר הכלול ב"נכסים אחרים בבעלות החברה" ובהתייחס לאמור בסעיף 4.1 לעיל לענין מכירת חברת פזקר לצד שלישי - השווי ההוגן של מקרקעי המפעל עומד לפי הערכות השווי על 43 מיליוני ש"ח, לעומת השווי בספרים שעומד על 2 מיליון ₪.

השווי ההוגן של הנדל"ן רגיש לתנאי השוק, לפעילות החברה בתחום, ולגובה ריבית ההיוון, כך שככל שריבית ההיוון לפיה מחושב השווי ההוגן של הנדל"ן גבוהה יותר, עודף השווי ההוגן על הערך בספרים, פוחת.

יצוין, כי נכסי הנדל"ן המניב ממוקמים בצמוד לנדל"ן לשימוש עצמי כתחנות והם מהווים יחד מתחם אחד.

כאמור, החל מהדוחות לרבעון השני של שנת 2019 מייחסת החברה הכנסה רעיונית בגין הנדל"ן לשימוש עצמי כתחנות, וזאת, ככלל, תוך הישענות על דמי שימוש ראויים כפי שהותוו בהערכות שווי השמאיות.

להלן נתונים אודות ההכנסות והרווח התפעולי המיוחסים למגזר הנדל"ן לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019:

במיליוני ₪	מספר נכסים	הכנסה (במיליוני ₪)***	רווח תפעולי***	NOI***
נדל"ן לשימוש עצמי כתחנות* - בבעלות / חכירה ראשית	106	138	80	122
נדל"ן מניב - בבעלות / חכירה ראשית / שכירות	95	49	22	41
נכסי נדל"ן בשימוש חברות הקבוצה	3	3	3	3
סה"כ	204	190	105	166

* הנכסים נמצאים בשימושה העצמי של החברה כתחנות תדלוק, לפרק זמן בלתי מוגדר. נכון למועד הדוח, אין צפי לשינוי מהותי במספר התחנות כאמור. הנכסים הינם בבעלות / חכירה ראשית ו/או חכירה ראשית משותפת עם צד ג' (בחלק מהמקרים באמצעות חברה בת משותפת).

** הכנסה רעיונית.

*** ההכנסה בטבלה זו ובטבלאות האחרות, כוללת הכנסות מדמי שכירות; ההוצאות של מגזר הנדל"ן הן לאחר ניכוי דמי ניהול שהתקבלו מהשוכרים כהחזר הוצאות.

המידע בדבר פרק הזמן בו תמשיך החברה לעשות שימוש בנדל"ן לשימוש עצמי כתחנות וכן הצפי לגבי מספר התחנות בעתיד, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על הערכות החברה. יתכן שמספר התחנות בפועל יהיה שונה, בין היתר, כתוצאה משינויים בכדאיות הכלכלית ו/או שיקולים אחרים.

הפרטים והתיאור של תחום הפעילות בסעיף 6.3 להלן, מתייחסים בעיקרם לפעילות הנדל"ן המניב. כאמור לעיל, נכסי נדל"ן אלו מסווגים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה כנדל"ן להשקעה.

6.3 מבנה תחום הפעילות והשינויים החלים בו

6.3.1 שוק הנדל"ן במדינת ישראל – כללי

בתחום הנדל"ן במדינת ישראל פועלות חברות העוסקות הן בבניה והן ביזמות בענף הנדל"ן המניב העסקי. ענף הנדל"ן המניב העסקי מושפע משינויים בביקושים הנובעים, בין היתר, מחלופות השקעה באפיקים פיננסיים שונים ומשינויים במדיניות הממשלה, כגון: היקף הבנייה הציבורית, השקעות בתשתית, מדיניות שיווק קרקעות של רשות מקרקעי ישראל וקצב הליכי התכנון והרישוי של פרויקטים בתחום הנדל"ן. הפעילות בתחום הנדל"ן מושפעת מגורמים נוספים, כגון: שיעורי הצמיחה והיקף הפעילות במשק; מצב ביטחוני; אי הוודאות הכלכלית במשק; זמינות מקורות האשראי (לרבות תנאיו ומחירו); מדיניות שער הריבית.

שוק הנדל"ן המניב מושפע משינויים מאקרו כלכליים, בפרט בתקופות שפל ואי-ודאות כלכלית; מהיקף ותנאי גיוס ההתחייבויות בשוק ההון, משינויים בשערי מטבע חוץ ומשינויים במדד המחירים לצרכן שאליו צמודות חלק מההתחייבויות. בנוסף, שינויים במגמות הביקוש וההיצע לנכסים, משפיעים על שיעורי התפוסה של הנכסים.

6.3.2 המאפיינים הייחודיים של הנדל"ן המניב של החברה

לנדל"ן המניב של החברה מאפיינים ייחודיים, שכן מרבית הנכסים הכלולים בו ממוקמים על צירי תנועה עירוניים ובין עירוניים ומהווים חלק ממתחם תדלוק, הכולל, בין היתר, תחנת תדלוק, כך שהוא מהווה נקודת משיכה לצרכנים המעוניינים בהצעות ערך לנהגים "על הדרך", כגון - התרעננות והשלמת קניות ועסקים המספקים שירותים מסוג זה (בתי קפה ומסעדות).

לפרטים נוספים אודות תמהיל השוברים במתחמים הקמעונאיים של החברה, ראה סעיף 6.3.13 להלן.

מעבר להכנסות המתקבלות בחברה מהשכרת הנדל"ן המניב לצדדים שלישיים, העסקים הנוספים הפועלים במתחם מהווים מחוללי תנועה לתחנת התדלוק ותחנת התדלוק מהווה מחולל תנועה לעסקים הנוספים, ובכך, העסקים הנוספים ותחנות התדלוק תורמים זה לזה.

6.3.3 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 והתקנות שהותקנו על-פיו, עוסקים בהוראות ותקנות הקשורות להליכי התכנון והבניה, תוכניות על-פיהן נקבעים ייעודי קרקע, זכויות בניה וכיוצא באלו, רישוי והיתרים הדרושים לשם מימוש זכויות הבניה והתנאים להוצאתם. התוספת השלישית לחוק האמור, עוסקת בתחולת היטל השבחה והפטורים לו, בקשר עם מימוש זכויות בניה. לעיתים נדרשת החברה לפעול לשינוי ייעוד הנכסים שבבעלותה או לחילופין - לממש זכויות בניה על-פי תב"עות קיימות אשר בגינן לא שולם היטל השבחה בעבר. שינויים אלה כרוכים, לעיתים, בתשלום אגרות והיטלים שונים, ובכלל זה - היטל השבחה בהתאם לחקיקה האמורה.

נושא המיסוי הינו בעל השלכה על הפעילות הקשורה בנדל"ן להשקעה. חקיקה בנושא מיסוי מקרקעין עשויה להיות רלוונטית לפעילות החברה לעניין השלכות המס הכרוכות בשכירות לתקופות העולות על 25 שנים וכן, במקרה בו החברה תרכוש או תמכור נכסי נדל"ן - לעניין התמורה המתקבלת ממכירת הנכס או התמורה שתשולם ברכישתו בהתאם. כמו כן, שינוי שיעורי מס הרכישה או מס שבח או לחילופין - היטל

השבחה או תשלומים לרשות מקרקעי ישראל, ככל שנדרש, משפיעים על כדאיות ההשקעה בנכסים מניבים, השבחתם ומכירתם.

מכוחו של חוק התכנון והבניה אישרה המועצה הארצית לתכנון ולבניה את תוכנית המתאר הארצית לתחנות תדלוק תמ"א 18, התשמ"ו-1986 (להלן: "תמ"א 18") הקובעת, בין היתר, מרחק מזערי בין מיכלי הדלק ובין משאבות התדלוק לבין בנייני מגורים ומבני ציבור. הוראות אלה יוצרות מגבלה על הקמת נדל"ן נוסף להשקעה בסמיכות לתחנות תדלוק.

6.3.4. לפרטים נוספים על הגבלות על תכנון והקמה של תחנות תדלוק, ראה סעיף 3.18.4. שינויים בהיקף תחום הפעילות וברווחיותו.

האטת הפעילות בתחום הנדל"ן וכן האטה כלכלית, עלולות להשפיע על הגדלת רמות הסיכון, אליהן חשופים בעלי נכסים, עקב קיטון באכלוס שטחים מושכרים וירידה בגובה דמי השכירות, וכתוצאה מכך – להשפיע על הסיכון והתשואות הנדרשות בעסקאות נדל"ן ולגרום לירידה בביקושים. הואיל ומרבית הנדל"ן המניב של החברה נמצא במתחמי תדלוק, ירידה בצריכת הדלקים בישראל עלולה לגרום לירידה בביקושים לנדל"ן המניב הנמצא בסמוך לתחנות התדלוק.

נכסי הנדל"ן המניב של החברה ממוקמים על צירי תנועה באזורים עירוניים ובין עירוניים ומהווים חלק ממתחם תדלוק הכולל, בין היתר, תחנת תדלוק, כך שהוא מהווה נקודת משיכה לצרכנים המעוניינים בהצעות ערך לנהגים "על הדרך", כגון – התרעננות והשלמת קניות ועסקים המספקים שירותים מסוג זה (בתי קפה ומסעדות), והם נהנים מציבות יחסית. היקף הקרקעות הפנויות הממוקמות בסמוך לתחנות תדלוק הוא מוגבל וקיימים מחסומים שונים להגדלתו, בפרט – קשיים תכנוניים; להערכתה של החברה, יש בכך כדי להביא ליציבות בביקושים לנדל"ן המניב של החברה וליכולתה של החברה לאכלס נדל"ן זה בשוכרים ראויים.

הערכת החברה בדבר היתרון היחסי של מיקומי נכסי הנדל"ן המניב של החברה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, ומתבססת על ניסיון העבר של החברה. יתכן שהביקושים לנדל"ן המניב של החברה ויכולתה של החברה לאכלס נדל"ן זה בשוכרים ראויים יהיו שונים מהערכת החברה, בין היתר, כתוצאה משינויים בתוכניות מתאר, ממדיניות רשויות התכנון, משינויי רגולציה, משינויים בהתנהגות צרכנים, ועוד.

6.3.5. התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות, או שינויים במאפייני הלקוחות שלו.

להערכת החברה, בשנים האחרונות חל שינוי בהתנהגות הצרכנים כתוצאה מהגדלת היצע השירותים והמוצרים בתחנות התדלוק, נראות ונגישות התחנות והמענה למגוון צרכים יומיומיים, אשר הגדיל את היקף השימוש בעסקים הסמוכים לתחנת התדלוק (המשמשים כאמור כנדל"ן מניב), וזאת, לא בהכרח בקשר עם תדלוק בתחנת התדלוק. לאור האמור, התקשרה החברה עם שוכרים בעלי מותגים מובילים, וכן הגדילה ושיפרה את היקף השטחים המשמשים כמתחמים מסחריים.

החברה סבורה שבפעולותיה כאמור לעיל, היא מגדילה את הערך עבור לקוחות מתחמי התדלוק, וכפועל יוצא את הביקושים לשכירות הנדל"ן המניב של החברה.

6.3.6. שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות.

החברה סבורה כי שינויים טכנולוגיים המשפיעים על הרגלי הצריכה של צרכנים אינם משפיעים באופן מהותי על הרגלי הצריכה של צרכנים "על הדרך" ולפיכך אינם פוגעים בביקושים לנדל"ן המניב של החברה.

חלק מלקוחות העסקים השונים המשמשים כנדל"ן המניב של החברה, הינם צרכנים של תחנות התדלוק הסמוכות. קיימים שינויים טכנולוגיים בתחום האנרגיה אשר עלולים להפחית בטווח הארוך את צריכת הדלקים בישראל וכתוצאה מכך להשפיע על הביקוש לשטחי הנדל"ן המניב של החברה. למידע אודות שינויים בתחום האנרגיה וצריכת הדלקים ראה סעיפים 2.2.15.

6.3.7. גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם.

כדאיות ההשקעה בנדל"ן מניב נמדדת במונחים של החזר ההשקעה, דהיינו – התשואה המתקבלת מהנכס (בדרך כלל דמי השכירות) כאחוז מההשקעה בו ומשינויים במחירי הנדל"ן. לעלות גיוס ההון הזר משמעות רבה בבחינת כדאיות השקעה בנכסים מניבים. גורם הסיכון מהווה מרכיב חשוב במבחן כדאיות ההשקעה בנכס מניב וכך גם תנאי ההתקשרות עם השוכרים השונים ומידת איתנותם הפיננסית. העלויות השוטפות באחזקת הנכס בהשוואה להכנסות המתקבלות ממנו ופוטנציאל ההשבה שלו, מהווים פרמטרים חשובים בבחינת כדאיות ההשקעה בו. האטרקטיביות של נדל"ן מניב מושפעת במידה רבה ממיקומו. נכסים הממוקמים באזורים אטרקטיביים נהנים מביקוש גבוה יותר ומחירי השכירות שניתן לגבות עבורם גבוהים יותר.

בין הגורמים הקריטיים להצלחה בתחום הפעילות, ניתן למנות: מיקום אטרקטיבי של נכסי נדל"ן, ניסיון וידע בהליכי תכנון והשבה של נכסי נדל"ן, פיתוח נכסים וניהולם, יכולות מימון בהיקף הנדרש לצורך פיתוח נכסי נדל"ן – על צירי תנועה, בלב אזורים מאוכלסים; וכן, איכות השוכרים ותנאי ההתקשרות עמם ומשכן של תקופות השכירות.

מדיניות החברה הינה להביא למיצוי הפוטנציאל הנכסי שלה, ולשם כך, היא פועלת להשבת נכסים ו/או מקרקעין בעלי פוטנציאל נדל"ן גבוה. כך, במסגרת הפעילות למיצוי הפוטנציאל הנדל"ן, השביחה החברה והקימה מבנים עם שטחי מסחר להשכרה במתחמי התדלוק (בנוסף לשטחי התדלוק וחנויות הנוחות). החברה שוקדת על הרחבת שטחי המסחר (נדל"ן מניב) לגיוון תמהיל ההכנסות שלה.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות ושינויים החלים בהם.

6.3.8

השקעה בנכסי נדל"ן מניב דורשת משאבים פיננסיים ואיתנות פיננסית, שתאפשר פעילות בתחום זה – בין אם באמצעות הון עצמי ובין באמצעות מימון בנקאי.

בכל הנוגע לנדל"ן מניב הסמוך למתחמי תדלוק, קיימים חסמי כניסה להקמת תחנות תדלוק חדשות בישראל, בפרט על צירי תנועה ראשיים, וכן – קיימות מגבלות על הקמת שטחי נדל"ן בקרבה לתחנות תדלוק.

לפרטים נוספים על הגבלות על תכנון והקמה של תחנות תדלוק, ראה סעיף 3.18.4 לעיל.

לפירוט המגבלות על מיקום תחנות תדלוק שהוטלו על החברה מכח תנאי המיזוג של החברה עם פז"א ראה סעיף 3.18.12.2 להלן.

מבנה התחרות בתחום הפעילות ושינויים החלים בו.

6.3.9

בשוק הנדל"ן המניב פועלים מספר רב של גורמים, הן תאגידים והן יחידים, המחזיקים נכסי נדל"ן מניב בהיקפים שונים. החברה מעריכה את חלקה בשוק הנדל"ן כחלק זניח מכלל שוק הנדל"ן המניב העסקי בישראל.

יחד עם זאת, החברה מתחרה בתחום זה בעיקר במתחמי תדלוק אחרים ובנכסי נדל"ן מניב אחרים הנמצאים על צירי תנועה.

בתחום הנדל"ן המניב במתחמי תדלוק כאמור – היתרון התחרותי של החברה נובע, בין היתר, ממיקומם האטרקטיבי של מתחמי התדלוק של החברה, ממגוון הצעות הערך, ממותגים מובילים המשמשים כשוכרים, ממותג החברה הנתפס כבעל ערך גבוה, מאופן עיצוב ונראות המתחמים המסחריים, ומשטחי מסחר המושכים לרשתות מסחריות שונות, אשר הופכים את מתחם התדלוק לאטרקטיבי יותר לשוכרים וללקוחות.

העובדה שלחברה פריסה רחבה של נכסי נדל"ן מניב בעלי אופי דומה, מקנה לחברה יתרון תחרותי נוסף.

מדיניות החברה להביא למיצוי הפוטנציאל הנכסי שלה, ופעילותה במהלך השנים להשבת נכסים ו/או מקרקעין בעלי פוטנציאל נדל"ן גבוה, במסגרתה השביחה החברה והקימה מבנים עם שטחי מסחר

להשכרה במתחמי התדלוק (בנוסף לשטחי התדלוק וחנויות הנוחות) מקנים למתחמי התדלוק של החברה יתרון תחרותי על פני מתחמי תדלוק אחרים.

להערכת החברה, בשנים 2018-2019 ובתקופה שעד לפרסום דוח זה, לא חל שינוי מהותי במבנה התחרות בתחום הפעילות.

6.3.10. שיטות להתמודדות עם התחרות בתחום הפעילות

פז הינה חברה מובילה בישראל בתחומים של יצור, אספקה, שיווק ומכירה של מוצרי נפט, בניהול מתחמי תדלוק ומתחמים קמעונאיים ובשיווק ישיר של מוצרי נפט, ולפיכך קיימת אטרקטיביות לשכירת שטחי מסחר במתחמי התדלוק הנושאים את שם המותג שלה. כמו כן, להערכת החברה, המיקומים של מתחמי התדלוק שבבעלותה הינם מיקומים טובים, ביחס למיקומים של מתחריה בתחום הנדל"ן המניב "על הדרך". בין הגורמים החיוביים הנוספים המשפיעים או עשויים להשפיע על מעמדה התחרותי של החברה בשוק הנדל"ן המניב ניתן למנות את הגורמים הבאים: תמהיל שוכרים מגוון המעניק ללקוחות המתחם שלל אפשרויות ושירותים, מיקום מרבית הנכסים המושכרים בתוך מתחמי תדלוק הכוללים תחנות תדלוק של החברה המהוות מוקדי משיכה בפני עצמן (בשל נגישות טובה וחשיפה לקהל הלקוחות) ושטחי חניה במרבית הנכסים אותם משכירה החברה.

מגבלות רגולטוריות לגבי סוג עסקים שניתן לנהל בסמוך לתחנות תדלוק הינן גורם המשפיע או עלול להשפיע לרעה על מעמדה התחרותי של החברה בשוק הנדל"ן המניב.

לפרטים נוספים על הגבלות על תכנון והקמה של תחנות תדלוק, ראה סעיף 3.18.4 לעיל.

6.3.11. האזורים הגיאוגרפיים בהם פועלת החברה בתחום הפעילות

נכון למועד הדוח, לחברה זכויות בנדל"ן הממוקם ברחבי ישראל, באזורים עירוניים, בין עירוניים ובאזורי ספר. בתחום הנדל"ן המניב, מתייחסת החברה לכל שטח מדינת ישראל כאזור פעילות אחד. החברה איננה מחזיקה בנכסים מחוץ לגבולות מדינת ישראל.

6.3.12. ניהול פעילות הנדל"ן המניב באזור הפעילות

פעילות החברה בתחום הנדל"ן המניב כוללת, בין היתר מימוש מיטבי של נדל"ן נתון, תוך קידום סטאטוס תכנוני לשינויי ייעוד, למיצוי פוטנציאל והשבחת מקרקעין שבבעלותה, הקמה והרחבה של מתחמי תדלוק ומתחמים קמעונאיים, רישוי והסדרה סטטוטורית של מקרקעין לצד הגנה על נכסי החברה, השכרת נדל"ן מניב לצדדים שלישיים ומכלול הטיפול בניהול הנכס (לרבות הגביה והתשלומים בזיקה לנכסים), ניהול וטיפול הקשר עם השוכרים ומתן דגש למותגים אטרקטיביים ללקוחות ולשוכרים אחרים במתחמים.

לחברה מדיניות השכרת נכסי נדל"ן מניב שמרנית, הכוללת - קבלת בטחונות ראויים להסכמי השכירות (ערבות בנקאית/פקדון כספי בגובה מספר חודשי שכירות), חיוב השוכר לערוך ביטוחים ההולמים את אופי ההתקשרות, בהתאם להמלצת יועצי הביטוח של החברה וכיו"ב.

6.3.13. סוגי נכסים ותמהיל שוכרים

מרבית נכסי הנדל"ן המניב של החברה מורכבים ממתחם מסחרי הכולל תחנת תדלוק, חנות נוחות ועסקים נוספים (המושכרים לצדדים שלישיים). נכסי הנדל"ן המניב של החברה מושכרים בין היתר להצבת שילוט לפרסום, למתקנים אוטומטיים, לאיסוף ושילוח חבילות ולאנטנות סלולאריות. בתחום המזון וההסעדה ניתן למצוא, לצד חנויות הנוחות (Yellow), בתי קפה ומסעדות, חלקם נמנים עם הרשתות המובילות בישראל. בתחום עסקי ה-Non-Food פועלים במתחמים הקמעונאיים עסקים מגוונים - חנויות, משרדים, כספומטים ועסקים למוצרי פנאי, אופנה, בנקאות, סלולר ופארם. בעשרות מתחמי התדלוק של החברה פועלים שירותי רכב כגון - מכוניות לרשימת רכבים, פנצ'ריות, ואביזרי רכב, המספקים מענה לצרכי הלקוחות במסגרת המתחם הקמעונאי. הנדל"ן המניב מושכר על פי הסכמי שכירות לתקופות שונות, אשר חלקם כוללים אופציות הנותנות לשוכרים להארכת תקופות השכירות. החברה גובה דמי שכירות קבועים או דמי שכירות קבועים/דמי שכירות לפי מחזור, לפי הגבוה ביניהם.

לחברה תמהיל מגוון של שוכרים - הן מבחינת ענפי המסחר והן מבחינת זהות השוכרים. לחברה אין תלות בשוכר אחד. סכום דמי השכירות הנגבים מהשוכר של מספר שטחי המסחר הגדול ביותר, אינו מהותי לחברה ולהערכת החברה לסיום ההסכמים עם שוכר זה לא תהיה השפעה מהותית על פעילות הנדל"ן המניב שלה.

חלק מהקרקעות שבבעלות החברה ומהקרקעות החכורות של החברה טרם נרשמו על שם החברה בלשכת רישום המקרקעין, ו/או ברשות מקרקעי ישראל והחברה פועלת להשלמת הליכי הרישום ובתוך כך גם להסדרת ייעודים ושימושים בלתי תואמים, ככל שקיימים. מרבית הקרקעות שבבעלות החברה והקרקעות החכורות של החברה משמשות את החברה למכירת שירותים ומוצרים.

6.3.14. שוכרים מהותיים - החברה איננה תלויה בשוכר עיקרי אחד.

6.3.15. שינויים מהותיים בבסיס הפעילות העסקית בתחום הפעילות בשנים האחרונות

בשנים האחרונות לא חלו שינויים מהותיים בבסיס הפעילות העסקית בתחום הנדל"ן המניב.

לפרטים אודות השינוי בדיווח המגזרי של החברה, ופיצול פעילות הנדל"ן למגזר ולתחום פעילות נפרד מזה של מגזר הקמעונאות והמסחר, ראה המבוא לתחום הנדל"ן לעיל.

6.3.16. מדיניות השקעה בנדל"ן

החברה בוחנת מעת לעת הצעות שונות להשקעה בנכסים בתחום הנדל"ן העסקי. במידה שתיווצרנה הזדמנויות עסקיות כדאיות, החברה תשקול התקשרות בעסקאות חדשות, פיתוח מבנים נוספים, שותפויות, רכישת נכסי נדל"ן וכן, במידת האפשר, ניצול של זכויות בניה קיימות באופן מיטבי.

ההשקעה בנדל"ן, ברכישה ו/או מימוש נכסי נדל"ן, בהקמה של נכסים מניבים חדשים או בהשבתם של נכסי נדל"ן קיימים, נבחנת בהתייחס לכל נכס בנפרד.

כך למשל, בין השנים 2017 - 2019 רכשה החברה חלקים מתוך 5 מתחמי תדלוק הכוללים בתוכם תחנת תדלוק ונדל"ן מניב. חלק הנדל"ן המניב בנכסים אלה אינו מהותי ביחס לנדל"ן המניב בתחום הפעילות.

6.3.17. מדיניות מימוש ומיצוי פוטנציאל נכסים

ככלל, החברה שואפת להשביח ולהשיא את רווחיה מכל נכסי הנדל"ן שברשותה. בהתאם, מעת לעת, החברה בוחנת הזדמנויות עסקיות על מנת למצות את פוטנציאל נכסיה ולממשם באופן מיטבי אשר יניב לה רווחים.

לפירוט בדבר תהליך תכנוני באתרים עיקריים, ראה סעיף 6.5 להלן.

6.3.18. תמצית תוצאות פעילות החברה בתחום הנדל"ן המניב

לפרטים אודות הכנסות החברה ממגזר הנדל"ן ראה ביאור 29 לדוח הכספי.

להלן תוצאות פעילות הנדל"ן המניב (ללא המקרקעין שבשימוש מגזרים אחרים של הקבוצה):

במיליוני ₪	שנת 2019	שנת 2018	שנת 2017
סך הכנסות	49	49	45
רווח תפעולי (מאוחד)	22	27	22
NOI (מאוחד)	41	33	28

6.4 פילוחים ברמת הפעילות בכללותה¹⁴

6.4.1 תפוסת נכסי נדל"ן מניב צפויה לאור חוזי שכירות חתומים:

שנה	בהנחת אי מימוש תקופות אופציה לשוכרים****				בהנחת מימוש תקופות אופציות שוכרים			
	הכנסות מדמי שכירות (במיליוני ₪)		שטח נשוא החוזים המסתיימים במ"ר		הכנסות מדמי שכירות (במיליוני ₪)		שטח נשוא החוזים המסתיימים במ"ר	
	רכיבים קבועים***	רכיבים משתנים**	מסתיימים	חוזים	רכיבים קבועים***	רכיבים משתנים**	מסתיימים	חוזים
2020	36	3	121	9,786	38	3	44	4,387
2021	26	2	57	12,149	33	27	26	7,306
2022	18	1	47	8,233	28	3	30	5,182
2023	11	0.5	20	7,130	26	3	12	5,798
2024 ואילך	12	0.4	115	4,933	106	17	71	3,411

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

*** מחושב על דמי השכירות הקבועים בהסכמים וכפי שנגבו בפועל בחודש דצמבר 2019.

**** בכל מקרה מובהק, כי במידה ושוכר מסוים אינו מממש אופציה הנתונה לו להארכת תקופת השכירות, החברה תפעל להשכרת הנכס לשוכר חלופי.

***** בנתונים שהופיעו בטבלה בדוחות רבעון שני ושלישי בשנת 2019, הופחתו נתוני ההכנסות בשנים בהן הסתיימו תקופות השכירות ואולם הופיעו שוב בשנים שלאחר מכן ועד תום תקופת האופציה. בטבלה לעיל, הופחתו נתוני ההכנסות החל משנת סיום ההסכם ולא מופיעים בשנים שלאחר מכן.

יצוין כי הערכות החברה בדבר ההכנסות הצפויות של תחום הנדל"ן המניב, הינן מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על חוזי שכירות חתומים אשר בידי החברה, ועל הערכותיה של החברה. הערכות אלה עשויות שלא להתממש, כולן או חלקן, או להתממש באופן שונה, לרבות באופן מהותי, מכפי שנחזה, כתוצאה מאיתנות השוכרים עימם קשורה החברה בהסכמי שכירות, מצב השוק וגורמי הסיכון המאפיינים את החברה.

6.4.2 להלן פילוח נתונים לפי שימושים [יצוין כי למעלה מ- למעלה מ- 90% משטחי הנדל"ן המניב הינם בשימוש מסחרי]:

נדל"ן מניב- השכרה לצד ג' בעלות מלאה/חכירה ראשית/חלקית/משנית (כולל השטח הנשכר ומושכר לצד ג')

מס' הסכמי שכירות	שטח (באלפי מ"ר)	שיעור תפוסה	הכנסה מדמ"ש (במיליוני ש"ח)	דמ"ש ממוצעים למ"ר תפוס (בש"ח)
145	24***	92%	31	122
4	0.5***	96%	0.4	65
81	לא רלוונטי	98%	11	
5	5		1	
169	לא רלוונטי		5.5	
404			49	

* בטבלה המצורפת משוקפת הכנסה ממתקני רחיצה בתחנות בשכירות מצד ג', מ-יילו בוקס וממתקנים סולאריים (פוטו וולטאים), על אף שאינם כלולים בהערכות השווי.

** לחברה אחזקות בתאגידים המחזיקים בנדל"ן מניב בשטח מסחרי בנוי של 4,024 מ"ר ולצדם מתקן רחיצה. השטח וההכנסות בגין נכסי הנדל"ן בתאגידים אלה אינם נכללים בטבלה בחברה ומתקבלים כדיבידנדים על פי חלקה של החברה.

14 הנתונים בטבלאות הכלולות בסעיף זה, אינם כוללים נתונים בגין נכסי נדל"ן לשימוש עצמי כתחנות, נכסי נדל"ן להשקעה אחרים ונכסי נדל"ן בשימוש הקבוצה, כהגדרתם לעיל).

*** שטח בנוי מיועד להשכרה.
**** סכום נמוך מ-0.5 מיליון ₪.

שווי הוגן לערכים של הנכסים המפורטים בדוח על המצב הכספי¹⁵:

6.4.3.

פרמטרים	שווי הוגן ליום (מאוחד) (במיליוני ₪) 31.12.2019	שווי הוגן ליום (מאוחד) (במיליוני ₪) 31.12.2018	שווי הוגן ליום (מאוחד) (במיליוני ₪) 31.12.2017
סה"כ שווי הוגן נכסי נדל"ן להשקעה	490	439	420

מיצוי ומימוש מיטבי של פוטנציאל המקרקעין

6.5.

החברה פועלת למיצוי ומימוש מיטבי של הפוטנציאל הנדל"ני במקרקעיה. החברה יוזמת תכניות בניין עיר חדשות, שתכליתן הגדלת זכויות בניה, שינוי יעוד והוספת שימושים לצד תחנה או חלק תחנה. לעיתים, רשויות התכנון יוזמות תוכניות ברמה מתארית ו/או ברמה מפורטת אשר מביאות לשינויים ביעוד, בשימושים ובהיקף זכויות הבנייה. לעיתים, מכירת נכסים או רכישת נכסים, משפיעה על היקף זכויות הבניה הכולל של החברה.

ככלל, ניצול זכויות הבנייה של החברה מותנה בכדאיות כלכלית, התלויה במידה רבה - בנתוני הנכס וסביבתו, רמת הביקוש לנכסים דומים, השימושים הקיימים בנכס בפועל ועלויות השבחת הנכס ומימוש הזכויות, לרבות היטלי השבחה ותשלומים לרשות מקרקעי ישראל.

בכלל זאת, החברה מוכרת או פועלת לשינוי יעוד של תחנות תדלוק עם תרומת רווחיות נמוכה ושאינן חיוניות לפריסת תחנות התדלוק של החברה.

השבחת נכסי נדל"ן כרוכה לרוב בהליך תכנוני ממושך ולעיתים מחייבת עריכת הסדרים עם צדדים שלישיים.

בכוונת החברה להמשיך לפתח ולהשביח את נכסי המקרקעין שבבעלותה, שהינם בעלי פוטנציאל נדל"ני גבוה, בין השאר לענין שינוי ייעוד לתעסוקה, מגורים ומסחר. בהתאם להערכת החברה, לחברה זכויות בניה שאושרו ושטרם מומשו (מהסיבות האמורות).

המידע בדבר קידום ומימוש זכויות הבניה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, בהיותו מבוסס על הערכות מומחים תכנוניים ועל הפוטנציאל הסביבתי באזורים הרלוונטיים. יתכן שזכויות הבניה בפועל תהיינה שונות, בין היתר, כתוצאה משינויים בתוכניות מתאר, ממדיניות רשויות התכנון, משינויי רגולציה, מהזיקה הקניינית המשותפת עם צד ג', משיקולי כדאיות כלכלית וכתוצאה מקשיים ואילוצים שונים.

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד בתחום הפעילות

6.6.

לפרטים נוספים על הגבלות על תכנון והקמה של תחנות תדלוק ומבנים סמוכים, ראה סעיף 3.18.4.

יעדים ואסטרטגיה עסקית בתחום הפעילות

6.7.

15 כאמור לעיל, בהתאם להחלטת החברה, ועל פי המדיניות החשבונאית של החברה, לא יירשם בגין השווי ההוגן של הנדל"ן שערך בדוחות הכספיים של החברה אלא השווי ההוגן יוצג כגילוי בלבד. לפרטים ראה סעיף 1.4.4.2 בדוח הדירקטוריון וכן ביאור 12 לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019 לעניין המדיניות החשבונאית בקשר עם שערך הנדל"ן.

מדיניות החברה בתחום הנדל"ן להשקעה מבוססת על החלטת הנהלת החברה והדירקטוריון שלה על הפרדת הנדל"ן למגזר פעילות נפרד, מיצוי תפיסת ערך הנדל"ן שלה מכלל פעילותה במישור האסטרטגי-עסקי ובמישור החשבונאי תוך שיקוף, ניהול ומדידה נפרדים של תחום זה.

מדיניות החברה הינה להביא למיצוי הפוטנציאל הנכסי שלה ולשימוש מיטבי בנכסיה.

במסגרת זו השביחה החברה והקימה מבנים עם שטחי מסחר להשכרה במתחמי התדלוק (בנוסף לשטחי התדלוק וחניות הנוחות). החברה שוקדת על הרחבת שטחי המסחר בנכסים קיימים לשם גיוון תמהיל ההכנסות של החברה ומקסום ההכנסות מהנדל"ן המניב העסקי הקיים, תוך התקשרות בהסכמי שכירות עם שוכרים טובים. החברה ממשיכה להשקיע בנכסיה המניבים הקיימים, על מנת לשפר את האטרקטיביות שלהם. בהקשר זה, החברה פועלת לשיפור התפוסה בנכסים הקיימים. בנוסף, החברה שוקדת על אופטימיזציה בהוצאות הקשורות באחזקת הנכסים ובגביית דמי ניהול מהשוכרים לכיסוי עיקר עלויות האחזקה השוטפות.

בנוסף, פועלת החברה לפיתוח והשבחה של נכסים ו/או מקרקעין בעלי פוטנציאל נדל"ן גבוה – שטחים המצויים בשימושה העצמי או שטחים המיועדים לשימוש עצמי של החברה בעתיד, לרבות שטחים נלווים, בפרט – באתרים של תחנות תדלוק ומתחמים קמעונאיים. בענין זה פועלת החברה על-פי החלטות של כדאיות כלכלית והזדמנויות עסקיות בכל אתר, אשר נבחנים בשני מישורים – האחד, במישור הפוטנציאל הכלכלי, ניתוח הכדאיות והביקושים באזור המקרקעין הרלבנטיים (התחנה), והשני, במישור של היקף הביקוש לדלקים בתחנות הרלבנטיות והצפי לירידה/גידול בהיקף המכר של התחנה.

באתרים הרלבנטיים החברה מקדמת בפועל ובוחנת אפשרויות להשבחת נכסיה השונים ופיתוחם בדרך של שינוי מצב תכנוני, לרבות שינוי ייעוד, שימושים והגדלת זכויות בניה – לצד תחנות התדלוק (או במקום תחנת תדלוק במקומות הרלבנטיים), ובכוונת החברה להמשיך לפתח ולהשביח את המקרקעין שבהעלותה, שהינם בעלי פוטנציאל נדל"ן גבוה, ובין השאר, לפעול לשינוי ייעוד לתעסוקה, מגורים ומסחר, כאמור. האמור מתייחס בפרט לגבי מקרקעין המצויים באזורי ביקוש גבוה ושהינם בעלי פוטנציאל מימוש ריאלי. באזורים בהם קיים ביקוש גבוה לנדל"ן למגורים, בוחנת החברה שינוי ייעוד למגורים חלף תחנה, וזאת על בסיס כדאיות כלכלית בשינוי הייעוד והשימושים בנכס כאשר כל אתר נבחן לגופו.

לחברה 106 תחנות שמקרקעיהן הינם בבעלותה (חלקן בחכירה ראשית וחלקן בבעלות/חכירה משותפת עם אחרים), וכן זכויות קנייניות במגרשים עצמאיים שאינם משמשים לתחנות.

בכל המקרים בהם מזוהה פוטנציאל לקידום זכויות בניה ושימושים משביחים, פועלת פז באמצעות עובדיה ויועצים חיצוניים, להגשת וקידום תכניות משביחות. במקרים בהם התוכנית המוצעת הנה חלף תחנה, עומדת פז על הכללת סעיף אשר יאפשר את המשך תפעול התחנה עד להוצאת היתר לפרויקט החדש.

נכון למועד הדוח, מקדמת החברה שינוי סטטוס תכנוני ושינוי ייעוד כאמור בכ-22 אתרים מבין התחנות שבהעלותה. קידום ההשבחות באתרים השונים מצוי בשלבי הבשלה שונים, בין אם אתרים בהם זכויות זמינות למימוש מידי, זכויות בתהליכי אישור בתוכניות מפורטות בשלבים שונים, אתרים בהליכי תאום אל מול הוועדות השונות טרם הגשת התוכנית המפורטת וכן מספר אתרים בהם מקודמות תוכניות מתאר כוללניות שלאחר אישורן ניתן יהיה להגיש תוכנית מפורטת.

המידע בדבר קידום ומימוש זכויות הבניה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, בהיותו מבוסס על הערכות מומחים תכנוניים ועל הפוטנציאל הסביבתי באזורים הרלוונטיים. יתכן שזכויות הבניה בפועל תהיינה שונות, בין היתר, כתוצאה ממצב ענף הנדל"ן בישראל, משינויים בתוכניות מתאר, ממדיניות רשויות התכנון, מקבלתם או אי קבלתם של אישורים רגולטוריים נדרשים בחלק מתחומי הפעילות והמשפיעים על פוטנציאל הפיתוח שלה על פוטנציאל הנכסי של נדל"ן החברה ועל פעילות, מהזיקה הקניינית המשותפת עם צד ג', משיקולי כדאיות כלכלית וכתוצאה מקשיים ואילוצים שונים.

חלק שביעי: מידע נוסף ברמת התאגיד

7.1. הון אנושי

7.1.1. תיאור המבנה הארגוני

לתיאור המבנה הארגוני של קבוצת פז ראה סעיף 1.1.4 לעיל.

7.1.2. עובדים המועסקים בקבוצת פז לפי תחומי פעילות:

תחום פעילות	31/12/2019	31/12/2018
קמעונאות ומסחר	888	946
נדל"ן	14	14
תעשיות ושירותים	812	812
זיקוק ולוגיסטיקה	411	408
עובדים שלא יוחסו לתחומי הפעילות	96	91
סה"כ עובדים*	2,221	2,271

* מספר העובדים ללא עובדי חברת ניתוב, נכון ליום 31 בדצמבר 2019, הינו 1,717.

להליכי התייעלות וצימצומים שהחברה נקטה ראה בסעיף 7.1.13 להלן.

7.1.3. השקעות התאגיד בהדרכה

הקבוצה מקיימת הדרכות לעובדיה המותאמות לצרכיה היחודיים של כל פעילות, במטרה לפתח את היכולות המקצועיות, הטכניות והניהוליות של עובדי הקבוצה ולשפר את ביצועי הקבוצה. במסגרת תכניות האכיפה שלה, החברה מבצעת הדרכות לעובדים בנושאים שונים הקשורים בציות לחקיקה ולרגולציה החלות עליה. הקבוצה מקיימת, מידי תקופה, קורס להכשרת מנהלים כעתודה ניהולית ועובדי הקבוצה משתתפים בימי עיון וכנסים מקצועיים. פזגז מפעילה מכללה טכנית לאנרגיה ולבטיחות המכשירה אנשי מקצוע (עובדים וקבלנים חיצוניים), בין היתר, לעסוק בתחומי הבטיחות והגז.

בחברה קיים תהליך הערכת עובדים המתבצע אחת לשנה. מטרות התהליך הן, בין היתר, הזדמנות להבהרה ותיאום ציפיות עובד-מנהל, קביעה משותפת של יעדי ביצוע לשנה הקרובה, יצירת תקשורת דו סטרית עובד-מנהל ושיפור ביצועים אישיים וארגוניים.

7.1.4. תוכניות אכיפה וקוד את'

7.1.4.1. לחברה תוכנית אכיפה פנימית בתחום איכות הסביבה והבטיחות שתכליתה להבטיח ציות להוראות הדין ולנוהלי החברה. לפרטים נוספים ראה סעיף 7.7.3 להלן.

7.1.4.2. לחברה תוכנית אכיפה פנימית בתחום דיני ניירות ערך וזאת בהתאם לחוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, ולקריטריונים להכרה בתוכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות ערך, שפורסמו על ידי רשות ניירות ערך באוגוסט 2011.

7.1.4.3. לחברה תוכנית אכיפה פנימית בתחום דיני התחרות הכלכלית.

7.1.4.4. לחברה תוכנית אכיפה פנימית בדיני עבודה. לפרטים נוספים ראה סעיף 7.1.12 להלן.

7.1.4.5. לחברה תוכנית אכיפה פנימית בנושא ציות לחוקי הגנת הצרכן בכל הנוגע למתחמי התדלוק של החברה. לפזגז תוכנית אכיפה פנימית בנושא ציות לחוקי הגנת הצרכן.

7.1.4.6. הגנת הפרטיות במערכות מידע

בחודש מאי 2018 נכנסו לתוקף תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), תשע"ז-2017 (להלן: "**תקנות הגנות הפרטיות או התקנות**"). התקנות מפרטות את אופן יישום חובת אבטחת המידע המוטלת בחוק הגנת הפרטיות, קובעות מנגנונים ארגוניים ודרישות מהותיות שמטרתם הגנה על מידע אישי והפיכת אבטחת המידע לחלק משגרת ניהול החברה. החברה גיבשה תכנית ליישום והטמעת ההוראות החדשות במערכותיה ובכלל זה קיימה הדרכות, ערכה בדיקות ועוד פעולות ועריכת מסמכים לפי התקנות.

7.1.4.7. לחברה קוד התנהגות אתי על פיו מנהלת החברה את עסקיה, תוך שמירה על עקרונות החוק, המוסר והאתיקה העסקית.

7.1.5. תוכניות תגמול לעובדים

7.1.5.1. אופציות לעובדים

ביום 4 בנובמבר 2009, אישר דירקטוריון החברה תוכנית אופציות לעובדים, נושאי משרה בחברה ובחברות הבנות ולנותני שירותים קבועים וברציפות לחברה. התוכנית הינה במסלול רווח הון, באמצעות נאמן, בהתאם לסעיף 102 לפקודת מס הכנסה, התשכ"א-1961 והכללים מכוחו.

לפרטים נוספים בדבר תוכנית האופציות ראה ביאור 21 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

לפרטים על מימוש אופציות עובדים ראה ביאור 19 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019.

7.1.5.2. תגמול הוני מסוג יחידות למניות חסומות (RSU)

לפרטים בדבר תוכנית תגמול הוני, מסוג יחידות למניות חסומות (RSU), שאישר דירקטוריון החברה ביום 24 במאי 2017, המאפשרת לחברה להקצות עד 35,535 יחידות למניות חסומות (RSU) לכ- 1,600 עובדים ומנהלים בחברה [לרבות לנושאי משרה בכירה (שאינם דירקטורים) ולמנכ"ל] ובדבר ההקצאה שבוצעה בפועל, ראה ביאור 19.3 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 מתאר שפורסם על ידי החברה בדוח מידי מיום 24 במאי 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-043519) ודוחות מידיים מיום 2 ביולי 2017 (אסמכתאות מס' - 2017-01-055711 ו- 2017-01-055732).

לפרטים בדבר מדיניות התגמול של החברה ראה סעיף 7.1.6.2 להלן.

7.1.6. הטבות וטיבם של הסכמי העסקה

רוב עובדי הקבוצה מועסקים על פי הסכמי עבודה אישיים. חלק מעובדי פז"א ופזקר מועסקים על פי הסכם עבודה קיבוצי מיוחד. בנוסף התקשרה החברה בהסכמים עם מספר חברות כח אדם המספקות לחברה שירותי כוח אדם.

7.1.6.1. הסכמי עבודה אישיים

הסכמי העבודה האישיים, על פיהם מועסקים מרבית עובדי הקבוצה, כוללים תנאי העסקה סטנדרטים ו/או הנובעים מהוראות הדין, ואין להם השפעה מיוחדת על הקבוצה.

7.1.6.2. התקשרויות עם נושאי משרה בכירה ועובדי ההנהלה הבכירה

ביום 19.9.2019 הודיע מר יונה פוגל על סיום כהונתו כמנכ"ל החברה, וביום 31.12.2019 סיים מר פוגל את עבודתו בחברה. לתנאי הפרישה שאושרו למר פוגל ראו ראה פרק ד' - פרטים נוספים על התאגיד.

ביום 19 בדצמבר 2019 מונה מר ניר שטרן למנכ"ל החברה וביום 22 בינואר 2020 החל לכהן בתפקיד.

הסכמי העבודה האישיים של העובדים הבכירים כוללים תנאים סטנדרטיים ו/או הנובעים מהוראות הדין, ואין להם השפעה מיוחדת על הקבוצה. לפרטים נוספים בדבר הסכמי העסקה, כתבי פטור ושיפוי ופוליסות ביטוח של נושאי משרה בחברה ראה פרק ד' – פרטים נוספים על התאגיד.

בחודש אוקטובר 2019 אישרה אסיפת בעלי המניות, לאחר אישור ועדת תגמול ודירקטוריון החברה, מדיניות תגמול לנושאי משרה בחברה, בהתאם לסעיף 267א לחוק החברות, התשנ"ט-1999. לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים מימים 29 בספטמבר 2019 ו-30 באוקטובר 2019 (אסמכתאות מס' - 2019-01-081963 ו- 2019-01-106378 בהתאמה).

מדיניות התגמול קובעת, בין היתר, כי מענק שנתי לנושאי משרה ישולם ככל שבגין אותה שנה אושר תשלום מענק שנתי לעובדים אחרים בחברה שאינם נושאי משרה. לפרטים נוספים בדבר מדיניות התגמול ותנאי התגמול לנושאי המשרה הבכירה ראה סעיף 8 לפרק ד' – פרטים נוספים על התאגיד.

ביום 16 במאי 2019 אישר דירקטוריון החברה, לאחר אישור ועדת התגמול של החברה, מענק לשנת 2018 לנושאי המשרה (שאינם דירקטורים ומנכ"ל), בגובה של עד 2.02 משכורות חודשיות, לכל אחד מנושאי המשרה, וזאת בהתאם למדיניות התגמול של החברה.

לפרטים בדבר הקצאת יחידות למניות חסומות (RSU) לנושאי משרה בכירה בחברה (למעט לדירקטורים) ראה בסעיף 7.1.5.3 לעיל.

ביום 1 באפריל 2020 יעלו לאישור האסיפה הכללית (בהתאם ולאחר אישור ועדת תגמול ודירקטוריון החברה), תיקונים למדיניות תגמול לנושאי משרה ביחס לתשלום מענק שנתי למנכ"ל החדש של החברה ובדבר תנאי העסקה וכהונה של מנכ"ל החברה. לפרטים נוספים ראה דוח מידיי מיום 20 בפברואר 2020 (אסמכתא מס' - 2020-01-015139).

7.1.6.3. העסקת מנכ"ל החברה

לפרטים ראה ביאור 34 לדוחות הכספיים של החברה לשנת 2019 וסעיף 8.1.2 לפרק ד' פרטים נוספים על התאגיד.

לפרטים אודות תנאי הכהונה והעסקה המוצעים למנכ"ל החברה הנכנס מר ניר שטרן, ראו דיווח מידיי בדבר דוח זימון אסיפה כללית מיום 20 בפברואר 2020 (אסמכתא מס' - 2020-01-015139).

7.1.7. הסכמי עבודה בפז"א

7.1.7.1. הסכמים קיבוציים

העסקתם של כ- 353 מעובדי פז"א כפופה להסכמים קיבוציים.

ביום 14 ביוני 2006 במסגרת ההליכים לפיצול בז"ן נחתמו שלושה הסכמים קיבוציים מיוחדים בין פז"א לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה: הסכם קיבוצי בענין מעבר העובדים מבז"ן לפז"א (להלן: "**הסכם המעבר**"), הסכם קיבוצי הכולל הוראות כלליות שונות לענין תנאי העבודה (להלן: "**הסכם תנאי העבודה משנת 2006**") והסכם קיבוצי בענין פרישה מוקדמת (להלן: "**הסכם הפרישה**").

בחודש אוגוסט 2011 נחתם הסכם קיבוצי, בין פז"א לבין ועד העובדים והסתדרות העובדים הכללית החדשה (להלן: "**ההסתדרות**"), לתקופה של חמש שנים (להלן: "**הסכם 2011**").

בחודש יולי 2014 נחתמה בין פז"א לבין ההסתדרות תוספת להסכם 2011, המסדירה את קליטתם ותנאי העסקתם של חלק מעובדי החברה שנקלטו בפז"א, החל מיום 1 בנובמבר 2013 (להלן: "**תוספת 2014**").

בחודש ספטמבר 2017 נחתם בין פז"א לבין ההסתדרות הסכם קיבוצי, המאריך ומשנה את הסכם 2011 זאת לאחר סכסוך עבודה והליך משפטי שהתנהל בין הצדדים בבית הדין לעבודה כמפורט להלן:

ביום 3 באפריל 2017 החלו עובדי פז"א בעיצומים אשר במסגרתם הופסקו: הזרמה של דלקים, ניפוק דלקים מבית הזיקוק באשדוד, קבלת חומרי גלם מבית הזיקוק ואליו, עבודת המעבדות ומתן היתרי ביצוע לקבלנים. כתוצאה מכך נגרמו הפרעות בתהליכי הייצור, באחזקה, בשימור המתקנים ובהכנות שהתבצעו לשיפוץ בבית הזיקוק.

ביום 12 ביוני 2017, הגיעו הצדדים להסכמות עקרוניות בנוגע לתוכנו של הסכם קיבוצי וביום 3 בספטמבר 2017 נחתם בין הצדדים הסכם קיבוצי לחמש שנים (הכולל גם התחייבות לשקט תעשייתי) (להלן: "**הסכם 2017**"). להסכם 2017 אין השפעה מהותית על החברה.

לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים מיום 13 בפברואר 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-013246), מיום 27 בפברואר 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-017140), מיום 3 באפריל 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-029815), מיום 6 באפריל 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-031369), מיום 9 באפריל 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-032359), מיום 23 באפריל 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-034090), מיום 22 במאי 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-042958), מיום 5 ביוני 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-047458), מיום 11 ביוני 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-048541) ומיום 12 ביוני 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-048967).

להלן עיקרי ההסכמים בפז"א:

- (א) הסכם המעבר מסדיר את מעברם של עובדי בז"א מבז"ן לפז"א, תוך שמירת זכויותיהם של העובדים העוברים. על פי הסכם המעבר, ההסכמים הקיבוציים שחלו על העובדים בהיותם עובדי בז"ן ימשיכו לחול על אותם עובדים כעובדי פז"א, אלא אם שונו במפורש. תוקף הסכם המעבר הינו עד למועד סיום עבודתו של אחרון העובדים הוותיקים עליהם חל ההסכם והוא ממצה את כל תביעות עובדי פז"א וההסתדרות בגין הפיצול ומכירת בז"א.
- (ב) הסכם תנאי העבודה משנת 2006 קובע, בין השאר, הוראות בענין: פיטורי עובדים ותיקים, תוספות שכר, זכויות עובדים חדשים, הוראה לפיה פז"א תהיה רשאית להעסיק בהסכם אישי אך ורק עובד בדרגת מנהל מחלקה ומעלה, והוראות הנוגעות לאי אפליה ולפיטורי עובדים ותיקים שיחולו עד למועד סיום עבודתו של אחרון העובדים הוותיקים.
- (ג) הסכם 2011 מאריך את תוקפו של הסכם תנאי העבודה משנת 2006 בכפוף למספר שינויים, ביניהם: תוספות שכר, סולם דרגות חדש, זכויות עובדים חדשים ועדכון תשלומים שונים. בהסכם 2011 נקבע כי הצדדים ישמרו על שקט תעשייתי עד לתום תקופה של 5 שנים, בעניינים שהוסדרו בו.
- (ד) הסכם הפרישה הינו לתקופה קצובה, ועד ליום בו יגיע אחרון העובדים, עליהם חל ההסכם, לגיל פרישת חובה, ומוסדרת בו הזכאות והתנאים לפרישה של עובדים ותיקים עליהם חל ההסכם.
- (ה) תוספת 2014 קובעת את תנאי העסקתם של עובדי החברה שנקלטו בפז"א, החל מיום 1 בנובמבר 2013 והיא מבוססת על תנאי הסכם 2011, בהתאמות הנדרשות.
- (ו) הסכם 2017 קובע, בין היתר, הוראות בעניין: הקניית תנאי שכר נוספים כשל עובדי דור ב' לעובדי דור ג', תוספות שכר, מכסת דרגות קבועה, שכר מינימום מופעלי, הגדלת תקציב הרווחה, תוספות תפקיד מקצועיות, צבירת חופשה, החלת סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים על עובדים שיקלטו החל מיום 1 ביוני 2017, קליטת עובדי קבלן וסנכרון משמרת בוקר עם עובדי היום. בהסכם 2017 התחייבה נציגות העובדים לשמור על שקט תעשייתי עד לתום תקופת ההסכם, בעניינים שהוסדרו בו ובכל הנושאים שהועלו על ידם במסגרת המו"מ ערב חתימת ההסכם.
- (ז) עובדי פז"א וגמלאיה זכאים לזכויות מכח נוהגים, שאינם מוסדרים בהסכמי העבודה הקיבוציים. במסגרת הפיצול הוסכם כי זכויות עובדי פז"א וגמלאיה על פי נוהגים אלו, לא יפגעו בעקבות הפיצול. החברה ביצעה הפרשה בגין זכויות אלו, שלהערכתה מכסה את התחייבויותיה לגמלאי החברה הקיימים.

7.1.7.2. הסכם בין פז"א לבין החברה לפנסיה מוקדמת אשדוד בע"מ

בהתאם להסכם הפרישה, ביום 14 ביוני 2006 נחתם הסכם בין פז"א לבין החברה לפנסיה מוקדמת אשדוד בע"מ (להלן: "**הסכם פמ"א**" ו- "**פמ"א**" בהתאמה) (פמ"א הוקמה כגוף יעודי לצורך ביצוע הסכם פמ"א). הסכם פמ"א קבע כי פז"א תפקיד בפמ"א סך של 100 מיליוני ש"ח (להלן: "**ההלוואה**") להבטחת עמידתה בהסכם הפרישה.

ביום 31 בדצמבר 2009 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין פז"א לבין וועד עובדי פז"א לבין ההסתדרות, במסגרתו הסכימו הצדדים להמיר את הסכם פמ"א ואת ההלוואה, בהסכם נאמנות. על פי הסכם הנאמנות, 36 מיליוני ש"ח מההלוואה הושבו לפז"א, והיתרה נותרה בפיקדון ארוך טווח בידיו של נאמן, כאשר פמ"א פורקה מרצון.

עם הגיע מועד פירעון הפיקדון, בחודש ינואר 2018, הגיעו פז"א, וועד עובדי פז"א וההסתדרות להסכמה לפיה סכום של כ- 30 מיליוני ש"ח יותר בידי הנאמן ויופקד בפיקדון חדש לטווח קצר והיתרה בסך של כ- 40 מיליוני ש"ח הושבה לפז"א.

יצוין כי נכון למועד דוח זה, סכום ההתחייבות של פז"א על פי הסכם הפרישה מסתכם לסך של כ- 30 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה ביאור 7ב' לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

7.1.7.3 הסכמי עבודה אישיים בפז"א

כאמור לעיל, פז"א יכולה להעסיק במסגרת חוזים אישיים רק עובדים בכירים, מדרגת מנהל מחלקה ומעלה. לעובדים שהועסקו בהסכמי עבודה אישיים במועד ההשלמה (ספטמבר 2006), ניתנה זכות, בין היתר, למענק פיצויים, מעבר לזכותם לפיצויי פיטורים על פי דין.

7.1.8 הסכם פזקר

חלק מעובדי פזקר מועסקים על פי הסכם עבודה קיבוצי מיוחד שנחתם בין פזקר לבין ועד עובדי מפעל פזקר ולבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה (מועצת פועלי עפולה), אשר הינו בתוקף עד ליום 30 באפריל 2020. על פי ההסכם, שכר העבודה של העובדים ייקבע בהתאם ללוח הדירוג הקיים במפעל ובו 15 דרגות. כמו כן, העובדים זכאים להטבות שונות כגון: קרן השתלמות, תוספת בגין עבודה במשמרות ועוד. יצוין כי הסכם העבודה מתחדש מאליו לתקופה בת שנתיים בכל פעם, אלא אם הציג מי מהצדדים, חודשיים לפני תום תוקפו, דרישה להכניס בו שינויים או לבטלו. עד למועד הדוח לא נתקבלה דרישה כאמור.

7.1.9 אחר

ביום 29 בנובמבר 1978 נחתם הסכם קיבוצי כללי בענף תחנות הדלק בין ארגון הסוכנים ובעלי תחנות הדלק בישראל (ארגון המעבידים) לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, אשר הסדיר תנאי עבודה ותנאים סוציאליים שונים של עובדים בתחנות תדלוק. הוראות הסכם זה הורחבו בצו הרחבה על כל העובדים והמעבידים בישראל בתחנות דלק. בשנת 1991 נשלחה אל הממונה על יחסי עבודה במשרד הכלכלה הודעת מנכ"ל ארגון הסוכנים ובעלי תחנות הדלק, בדבר ביטול ההסכם הקיבוצי האמור. הביטול האמור של ההסכם הקיבוצי (ושל צו ההרחבה שלו), לא נרשם על ידי הממונה הראשי על יחסי עבודה במשרד הכלכלה. לפי חוות דעת יועציה המשפטיים של פז, ההסכם הקיבוצי האמור וצו ההרחבה שלו בוטלו. בסוגיה זו קיימים מס' פסקי דין סותרים של בתי דין אזוריים בהליכים שהוגשו נגד חברות הדלק האחרות, אולם אין הכרעה של בית הדין הארצי לעבודה. בחודש אוגוסט 2019 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד ניתוב תחנות תדלוק בע"מ (חברה בת) כמו גם נגד חברות דלק אחרות בה נטען, בין היתר, לתחולת צו ההרחבה בענף תחנות הדלק ואי תשלום זכויות מכוחו. בחודש דצמבר 2019 נשלחה אל הממונה על יחסי העבודה במשרד הכלכלה הודעת ההסתדרות הכללית בדבר ביטול ההסכם הקיבוצי האמור. לפרטים נוספים ראה סעיף 7.8 להלן.

7.1.10 העסקה באמצעות חברות כח אדם

החברה משתמשת בשירותי חברות כח אדם לשם קבלת שירותי כח אדם ו/או שירותי מיון ואיתור כח אדם.

7.1.11 התחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד

התחייבויות הקבוצה בשל סיום יחסי עובד מעביד בגין עובדי הקבוצה, מכוסות ברובן באמצעות הפרשות לפוליסות ביטוח מנהלים ו/או לקרנות פנסיה ו/או לקופות גמל שונות. סכום יתרת התחייבויות החברה, שאינו מכוסה באמצעות ההפרשות האמורות (על בסיס חוות דעת אקטואר), כלול בדוחותיה הכספיים של החברה ומבטא את מלוא יתרת ההתחייבויות שאינה מכוסה באמצעות ההפרשות האמורות.

לפרטים נוספים בדבר התחייבויות החברה בגין עובדים שפרשו, אשר אינן מכוסות על ידי הפרשות כאמור לעיל ראה ביאור 18 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

7.1.12 החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב-2012 (להלן: "החוק")

מטרת החוק הינה לייעל ולהגביר את אכיפת חוקי העבודה, הן על מעסיקים של עובדים באופן ישיר והן על מזמני שירותים מקבלני שירות בתחום הניקיון, השמירה והאבטחה וההסעדה העצמית, תוך שימוש בכלים אזרחיים, מנהליים ופוליטיים. החוק מאפשר הטלת עיצומים כספיים על מעסיק ומזמין שירותים ועל מנכ"ל מעסיק או מזמין שירותים, ללא אפשרות לשיפוי וביטוח.

החברה מינתה את מנהלת הון אנושי כממונה על האכיפה של הקבוצה בתחום דיני העבודה. בהתאם לחוק, החברה קבעה מנגנונים, תהליכי עבודה ודרכי התקשרות מול קבלני שירות, לרבות טיפול בתלונות עובדי קבלני השירות, התאמת התקשרויות חוזיות מול קבלני שירות, קבלת רישיונות, קבלת בטוחות, קבלת אישורי בודק שכר מוסמך תקופתיים וקבלת טבלאות רכיבי שכר מקבלני השירות. כמו כן, החברה מיישמת תוכנית אכיפה פנימית בתחום דיני עבודה.

7.1.13 הליכי התייעלות וצימצומים

בחודש יוני 2018, החליט דירקטוריון החברה כי החברה תפעל לצמצום של 100 מיליון ש"ח בהוצאותיה ובחודש יולי 2018 החלה החברה בהליכי התייעלות וצימצומים אשר בוצעו בשנים 2018 ו-2019 במטרה להביא לחסכון האמור. חלק ממהלכי התייעלות היו כרוכים בפיטורי עובדים, אשר החלו בשנת 2018, וחלקם יושמו והושלמו עד לסוף שנת 2019.

עם גיבושה של התכנית האסטרטגית החדשה של החברה, תכנית התייעלות האמורה בוטלה וחלקים ממנה נכללים בתכנית החדשה. התכנית החדשה כוללת מהלכי התייעלות בתחומים שונים (רכש, תהליכי עבודה, שרשרת אספקה ולוגיסטיקה וכד'). בתכנית החדשה אין מהלכים כוללים לפיטורים/צמצום עובדים (למעט במסגרת שינוי מבנה ארגוני נקודתיים).

7.2 הון חוזר

ההון החוזר של החברה ליום 31 בדצמבר 2019 מורכב מנכסים שוטפים בסך של כ- 4.2 מיליארדי ש"ח, בנכוי התחייבויות שוטפות בסך של כ- 2.8 מיליארדי ש"ח. מתוך סך הנכסים השוטפים: סך של כ- 1.4 מיליארד ש"ח משקף את יתרת המזומנים והפקדונות בבנקים לזמן קצר, סך של כ- 1.6 מיליארד ש"ח משקף את יתרת לקוחות וסך של כ- 1.0 מיליארד ש"ח משקף את יתרת המלאי. מתוך סך ההתחייבויות השוטפות: סך של כ- 0.2 מיליארד ש"ח משקף את יתרת האשראי לזמן קצר לרבות חלויות שוטפות של אגרות חוב, סך של 1.7 מיליארד ש"ח משקף את יתרת הספקים וסך של כ- 0.6 מיליארד ש"ח משקף את יתרת הזכאים.

7.2.1 מדיניות החזקת מלאי

7.2.1.1 נפט גולמי, תזקיקים ומוצרי ביניים

רמת מלאי הנפט הגולמי ומוצרי נקבעת לפי צרכי פז"א, המושפעים בין היתר, מכלכליות החזקת מלאי נפט גולמי ומלאי מוצרים, מצפי הביקושים לתקופה הקרובה ומזמינות המוצרים. תחת תחום פעילות - הקו"מ קיים מלאי תפעולי בתחנות התדלוק ובמתקן חיפה.

המלאי בקבוצה מוערך על פי מחירי העלות או מחירי השוק, לפי הנמוך מביניהם, כאשר מחירי העלות מחושבים בעיקר לפי שיטת "נכנס ראשון יוצא ראשון" (FIFO) או ממוצע נע.

מדיניות פז"א הינה להחזיק מלאי נפט גולמי ומוצרים, ברמה המבטיחה רציפות תפעולית אופטימאלית ורציפות באספקה של מוצרי נפט לשוק המקומי ולחו"ל. עם שינוי מבנה השוק מ- Contango ל- Backwardation, החל מחודש ספטמבר 2017, הקטינה פז"א את רמות מלאי הנפט הגולמי. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.3 לעיל.

הגורמים העיקריים המשפיעים על רמת המלאי הינם:

- (א) הצורך במלאי למילוי תחתיות המיכלים והצנרת;
- (ב) הצורך להחזיק מספר סוגי נפט גולמי להכנת תערובות אופטימליות לזיקוק;
- (ג) משך הזמן הדרוש להובלת הנפט הגולמי, הטיפול בו והעברתו לבז"א;
- (ד) זמינות אוניות להובלת נפט גולמי ומוצרי ביניים;
- (ה) מצב שוק הנפט הגולמי והתזקיקים, והציפיות ביחס למחירים העתידיים [מחיר הנפט הגולמי, מחיר פרמיית הנפט הגולמי ומצב שוק (Backwardation/Contango)];
- (ו) הצורך להחזיק במלאי תפעולי זמין של מוצרים מוגמרים לאספקה שוטפת ללקוחות פז"א;
- (ז) הצורך להחזיק במלאי מוצרים סביר למקרה של הדממת מתקנים מתוכננת ובלתי מתוכננת;

החברה מבצעת הגנות על מלאים בהתאם למדיניות החברה. מדיניות החברה הינה כי המלאי הלא מוגן לא יעלה על 250 אלפי טון או על 300 מיליוני דולר, הנמוך מביניהם. ניהול היקף המלאי הלא מוגן מתבצע באופן גמיש, בהתאם למצב השוק ולהערכות החברה לצפי שינויי מחיר. לפרטים נוספים על מדיניות ההגנות על המלאי ראה ביאור 30.4.3 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019 וסעיף 3.2.2 לדוח הדירקטוריון.

מחודש ספטמבר 2017, עם השינוי במבנה השוק מ- Contango ל- Backwardation, הקטינה החברה את מלאי הנפט הגולמי ואת מלאי התזקיקים ומוצרי ביניים.

התנודות בערכי מוצרי הנפט, שמחזיקה החברה כמלאי, משפיעות על תוצאותיה הכספיות של החברה. לפרטים נוספים ראה סעיף 7.11.2.1 להלן.

7.2.1.2 מלאי תחום תעשיות ושירותים

ממוצע ימי החזקת המלאי התפעולי בפז-שמנים נע בין 70-90 ימים. ממוצע ימי החזקת המלאי התפעולי בפזקר נע בין 30-40 ימים וממוצע ימי החזקת המלאי התפעולי בפזגז (כולל מלאי קיים בצוברים ובמיכלים אצל לקוחותיה) נע בין 13-30 ימים.

7.2.1.3 אשראי ללקוחות

במגזר הקו"מ העמידה החברה בשנת 2019 אשראי ללקוחותיה הפרטיים בתחנות התדלוק (ללא לקוחות תדלוק אלקטרוני) בממוצע של שוטף + 3 ימים (מרבית התשלומים מתבצעים בכרטיס אשראי). ללקוחותיה העסקיים ולסוכנים העמידה החברה אשראי בהתאם לסוג הלקוח. ממוצע ימי האשראי ללקוחות עסקיים ולסוכנים בשנת 2019 עמד על 39 ימים.

ללקוחות צ"י הרכב בתדלוק אלקטרוני העמידה החברה בשנת 2019 אשראי בממוצע של שוטף + 27 יום. האשראי נקבע, בין השאר, בהתאם לאיתנות הפיננסית של הלקוח, לרמת הבטחונות שהלקוח מעמיד ולקריטריונים נוספים שקובעת הנהלת החברה.

האשראי שניתן ללקוחות הקבוצה במגזר הקו"מ כולל בתוכו את מרכיב הבלו. החברה מחויבת להעביר לרשויות המס את הבלו כ- 10 ימים לאחר מועד האספקה, ובכך נאלצת החברה לספוג את עלויות המימון בשל פער בין ימי האשראי שהיא נותנת לעומת ימי האשראי שהיא מקבלת.

במגזר התעשיות והשירותים, ממוצע ימי האשראי שהעמידה החברה ללקוחותיה בשנת 2019 עמד על 80 ימים.

במגזר הזיקוק האשראי שנותנת החברה ללקוחות מחוץ לקבוצה הינו:

בשוק המקומי - בממוצע שוטף + 15.

ללקוחות חו"ל - 3 עד 10 ימי אשראי.

בשנת 2019 ממוצע ימי אשראי שהעמיד מגזר הזיקוק ללקוחות מחוץ לקבוצה היה כ- 16 ימים.

הקבוצה חשופה לאי פרעון אשראים, שאינם מכוסים בבטחונות או מכוסים בבטחונות חלקיים. בשנים האחרונות, סך החובות האבודים בקבוצה היה בהיקף לא מהותי.

סוגי הבטחונות שהקבוצה נוהגת לקבל מלקוחותיה הינם: שעבודים על נכסים (שעבוד צף או קבוע), המחאת זכויות, ערבויות בנקאיות, מכתבי אשראי דוקומנטרי, ערבויות אישיות, שטרי חוב, ערבויות צד ג', פקדונות, ביטוח אשראי (במועד פרסום דוח זה קיים ביטוח אשראי לרוב אשראי הלקוחות של חברת בת אחת תחת מגזר-התעשיות) ותקבולי מקדמות.

להלן פרטים אודות ממוצע ימי אשראי ללקוחות חיצוניים של החברה:

היקף אשראי ממוצע (במיליוני ש"ח) נכון ל-31.12.2019	ממוצע ימי אשראי נכון ל-31.12.2019	
607	28	מתחמי התדלוק (כולל פזומט)
713	39	לקוחות פעילות הסחר (ללא פזומט)
1,320	34	סה"כ ביניים קמעונאות וסחר
277	80	לקוחות תעשיות ושירותים
188	16	לקוחות זיקוק
1,785	39	סה"כ

7.2.2. חובות מסופקים

לפרטים ראה ביאור 2.5.2.4 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

7.2.3. אשראי ספקים

היקף אשראי ספקים, המספקים מוצרי נפט גולמי וחומרי ביניים, נכון ליום 31 בדצמבר 2019, הינו כ- 1.3 מיליארד ש"ח.

לבית הזיקוק מספר ספקי נפט עימם היא פועלת באופן כלכלי תוך הקניית גמישות תפעולית ומימונית מקסימלית.

נכון לשנת 2019, מספר ימי האשראי הממוצע של ספקי מוצרי נפט גולמי וחומרי ביניים, הינו כ- 49 ימים.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019, היקף האשראי של ספקים אחרים הינו כ- 0.4 מיליארד ש"ח, וממוצע ימי האשראי של ספקים אחרים הינו כ- 62 ימים.

לפרטים נוספים ראה סעיף 5.3 לדוח הדירקטוריון.

7.3. השקעות

להלן סכומי ההשקעות ברכוש קבוע ורכוש אחר (על פי נתוני תזרים המזומנים), וכן סכומי פחת והפחתות של הקבוצה:

מיליוני ₪	2019	2018	2017
השקעות ברכוש קבוע	300	364	597
השקעות ברכוש אחר	13	8	1
סה"כ השקעות	313	372	598
פחת והפחתות בגין רכוש קבוע ואחר	379	372	354

לפרטים נוספים בדבר ההשקעות העיקריות של הקבוצה ראה סעיפים 3.16, 4.16 ו- 5.16 לעיל.

7.4 מימון

7.4.1 מקורות מימון

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 מממנת החברה את פעילותה בעיקר מהון עצמי ועודפים בסכום של כ- 3.9 מיליארדי ש"ח (לא כולל ניכוי קרן הון שלילית), ומאגרות חוב שהונפקו לציבור, שיתרתן נכון ליום 31 בדצמבר 2019 עומדת על סך של כ- 3.8 מיליארדי ש"ח.

ההון החוזר התפעולי של החברה (לקוחות ומלאי בניכוי ספקים) ליום 31 בדצמבר 2019 מסתכם בסך של כ- 0.8 מיליארד ש"ח, לעומת כ- 0.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

7.4.2 גיוסי אגרות חוב בחברה

7.4.2.1 אגרות חוב

לפרטים בדבר אגרות חוב (סדרה ג'), אגרות חוב (סדרה ד'), אגרות חוב (סדרה ה'), אגרות חוב (סדרה ו') ואגרות חוב (סדרה ז') שהנפיקה החברה ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 ונספח ב' לדוח הדירקטוריון.

ביום 28 ביוני 2018 ביצעה החברה הנפקה בדרך של הרחבת סדרה של אגרות חוב (סדרה ז'), על פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 27 ביוני 2018 (אסמכתא מס' 2018-01-61852) ועל פי תשקיף מדף של החברה מיום 17 באוגוסט 2016 (אסמכתא מס' 2016-01-104116). סה"כ הוקצו 659,511,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ז') בתמורה ברוטו בסך של 646,980,291 ש"ח. תמורת ההנפקה התקבלה ביום 1 ביולי 2018. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 1 יולי 2018 (אסמכתא מס' 2018-01-062863). החברה הפקידה 650 מיליוני ש"ח בפיקדון שימש אותה לפירעון אגרות החוב (סדרה ג') שיתבצע בחודש מאי 2019.

ביום 21 באפריל 2019 ביצעה החברה הנפקה בדרך של הרחבת סדרה של אגרות חוב (סדרה ז'), על פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 18 באפריל 2019 (אסמכתא מס' 2019-01-035844) ועל פי תשקיף מדף של החברה מיום 17 באוגוסט 2016 שתוקפו הוארך ביום 9 באוגוסט 2018 ועד ליום 16 באוגוסט 2019 על פי היתר רשות ניירות ערך (אסמכתאות מס' 2016-01-104116 ו- 2018-01-074509 בהתאמה). סה"כ הוקצו 400,000,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ז') בתמורה ברוטו בסך של 411,200,000 ש"ח. תמורת ההנפקה התקבלה ביום 22 באפריל 2019. לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים מיום 21 באפריל 2019 ומיום 22 באפריל 2019 (אסמכתאות מס' 2019-01-036399 ו- 2019-01-036498 בהתאמה). תמורת ההנפקה שימשה את החברה למימון פעילותה העסקית השוטפת ובין היתר, למיחזור חוב פיננסי קיים.

ביום 26 במאי 2019, בוצע פיידיון סופי של אגרות חוב (סדרה ג'). לפרטים נוספים ראה סעיף 5 לדוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019.

ביום 5 בפברואר 2020 ביצעה החברה הנפקה בדרך של הרחבת סדרה של אגרות חוב (סדרה ז') והנפקת סדרת אגרות חוב חדשה (סדרה ח'), על פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 4 בפברואר 2020 (אסמכתא מס' 2020-01-011122) ועל פי תשקיף מדף של החברה מיום 27 בנובמבר 2019 (אסמכתא מס' 2019-01-115084). אגרות חוב (סדרה ז') - סה"כ הוקצו 299,000,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ז') בתמורה ברוטו בסך של 296,000,000 ש"ח. אגרות חוב (סדרה ח') - סה"כ הוקצו 864,615,000 ש"ח ע.ג. אגרות

חוב (סדרה ח') בתמורה ברוטו בסך של 856,000,000 ש"ח. תמורת ההנפקה התקבלה ביום 6 בפברואר 2020. לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים מיום 5 בפברואר 2020, דיווח מתקן מיום 6 בפברואר ומיום 6 בפברואר 2020 (אסמכתאות מס' 2020-01-011554, 2020-01-011770 ו-2020-01-011761) (סדרה ד') של החברה שבוצע ביום 28 בפברואר 2020.

ביום 28 בפברואר 2020, בוצע פידיון חלקי של אגרות חוב (סדרה ד'). לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים של החברה מימים 4 בפברואר 2020 ו-1 במרץ 2020 (אסמכתאות מס' 2020-01-011128, 2020-01-017542 ו-2020-01-017539) וכמו כן, סעיף 5 לדוח הדירקטוריון לסיכום שנת 2019.

7.4.2.2. אמות מידה פיננסיות

לפרטים בדבר זכות העמדה לפירעון מידי של אגרות חוב (סדרות ג' עד ח') ראה ביאור 14.11 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

7.4.3. תשקיף מדף

ביום 27 בנובמבר 2019 פרסמה החברה תשקיף מדף המאפשר, בין היתר, הרחבת סדרות אגרות חוב שבמחזור וכן הנפקה של מניות, סדרות אגרות חוב חדשות, סדרות אגרות חוב להמרה, אופציות למניות החברה, אופציות לאגרות חוב וניירות ערך מסחריים. לפרטים בדבר תשקיף המדף ראה דוח מידי מיום 27 בנובמבר 2019 (אסמכתא מס' 2019-01-115084).

7.4.4. אגרות חוב פז"א

7.4.4.1. כללי

על פי הסכם הפיצול (כהגדרתו בסעיף 5.19.2 לעיל), הומחו 1/3 מחובות בז"ן כלפי מחזיקי אגרות החוב (על פי אג"ח שהנפיקה בז"ן לפני הפיצול) לפז"א. האג"ח עומד לפרעון בתשלומים רבעוניים. מועד הפרעון האחרון חל בדצמבר 2019.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 נפרעו כל אגרות החוב של פז"א.

7.4.4.2. התחייבות לאי יצירת שעבודים נוספים

פז"א מחויבת, בהתחייבות שלקחה על עצמה בז"ן כלפי נאמן מחזיקי אגרות חוב פז"א, לא יצירת שעבודים לטובת צדדים שלישיים על כל נכס מנכסיה, קיים או עתיד, לרבות לטובת צד שלישי שמימן את רכישת הנכס. כמו כן, חבה פז"א בהתחייבות שלקחה על עצמה בז"ן, כלפי נאמן מחזיקי אגרות חוב פז"א, לא ביצוע עסקאות ליסינג אם סכום העסקה עולה על 10 מיליוני דולר.

למרות האמור לעיל, פז"א רשאית: (1) למסור, להסב ולהמחות מפעם לפעם דוקומנטים בקשר עם יצוא או יבוא טובין, לבנק אשר ייתן אשראי (מלא או חלקי) למימון אותו היצוא או היבוא והדוקומנטים הנ"ל ישמשו בידי אותו הבנק כבטחון לחובות והתחייבויות פז"א לאותו בנק בגין אותו אשראי. (2) ליצור שעבוד קבוע על רכוש קבוע בלבד לטובת צד שלישי שיתן אשראי (מלא או חלקי) באופן ישיר לרכישת אותו רכוש קבוע, ובתנאי שהשעבוד הנ"ל ישמש להבטחת אותו אשראי בלבד ויחול רק על אותו רכוש קבוע שנרכש כאמור (לענין זה, המונח "רכוש קבוע" משמעו - מכונות, ציוד, מכשירים, מתקנים, חלקי חילוף ונכסי דלא נייד, לרבות כל הזכויות וזכויות הביטוח ברכוש האמור וכל חלק מהרכוש הנ"ל).

פז"א פרעה את כל יתרות האג"ח ביום 31.12.2019.

7.4.5. אשראי בנקאי

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 לחברה אשראי בנקאי לזמן קצר בסך של כ-7 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.1 לדוח הדירקטוריון.

7.4.5.1 שיעור הריבית הממוצעת (האפקטיבית) בקבוצה על הלוואות בנקאיות:

הלוואות לזמן קצר לשנת 2019	הלוואות לזמן ארוך לשנת 2019	שיעור ממוצע לשנת 2019	
0.4%	--	0.4%	הלוואות שקליות
--	--	--	הלוואות מט"ח

7.4.5.2 אשראי בריבית משתנה

במהלך שנת 2019, החברה נטלה אשראי שקלי בריבית משתנה, המחושבת לפי ריבית בנק ישראל בתוספת מרווח, טווח שיעורי הריביות בגין אשראי קבוצת פז לשנת 2019 היה כ- 0.4%.

כל ההלוואות השקליות שהחברה נטלה, הינן בריבית משתנה בתוספת מרווח קבוע או משתנה, בהתאם לתנאי השוק. לפרטים נוספים בדבר מסגרות האשראי שהועמדו לחברה מבנקים וניצולן ראה סעיף 7.4.6 להלן.

לתיאור תנאי אגרות החוב והריבית בגין ראה סעיף 7.4.2 לעיל.

7.4.6 מסגרות האשראי של התאגיד, תנאיהן ויתרת האשראי שנוצלה לתאריך הדוח

לפרטים בדבר היקפן הממוצע של הלוואות ואגרות חוב לזמן ארוך וקצר ראה סעיף 5.1 לדוח הדירקטוריון. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 יתרת ההלוואות שהקבוצה לקחה מבנקים מסתכמת בסכום שאינו מהותי לחברה. לפרטים נוספים ראה סעיף 7.4.5 לעיל.

נכון למועד פרסום דוח זה לחברה אין מסגרות אשראי מובטחות.

7.4.7 ערבויות שניתנו על ידי הקבוצה

לפרטים בדבר ערבויות שניתנו על ידי הקבוצה ראה ביאור 31.10 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

7.4.8 הערכת התאגיד לגבי צורך בגיוס מקורות

להערכת החברה, יש לה את היכולת לגייס את המקורות הדרושים לה מעת לעת, לצורך מימון מהלך עסקיה הרגיל, מחזור חוב ולביצוע השקעות נדרשות.

החברה בוחנת מעת לעת את הצורך בגיוס חוב או בגיוס הון לחברה או בגיון מקורות המימון שלה. החברה לא צופה קשיים בהשגת מקורות מימון במידה ותחליט הקבוצה על ביצוע השקעות נוספות ו/או תידרש למקורות נוספים מסיבות אחרות.

הערכת החברה הינה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המתבסס על ניסיון העבר של החברה. יתכן שבפועל יהיה קושי בהשגת מקורות מימון, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוק ו/או במצב הכלכלי ו/או משינויי רגולציה ו/או כתוצאה מקשיים ואילוצים שונים.

7.4.9 דירוג האשראי של התאגיד

לפרטים על דירוג האשראי של התאגיד ראה דוח מדי מיום 2 באפריל 2017 (אסמכתא מס' - 2017-01-029602) וביאור 14.4 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

ביום 28 במרץ 2018 אישרה סטנדרד & פורס מעלות בע"מ (להלן: "מעלות"), את דירוג החברה (לרבות אגרות החוב של החברה ושל פז"א) ברמה של ilAA עם תחזית דירוג יציבה. לפרטים נוספים ראה דוח מדי מיום 28 במרץ 2018 (אסמכתא מס' - 2018-01-025578).

ביום 27 ביוני 2018 אישרה מעלות לאגרות החוב (סדרה ז') את הדירוג ברמה של ilAA- עם תחזית דירוג יציבה. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 27 ביוני 2018 (אסמכתא מס' 2018-01-061648).

ביום 31 במרץ 2019 אישרה סטנדרד & פורס מעלות בע"מ, את דירוג החברה (לרבות אגרות החוב של החברה ושל פז"א) ברמה של ilAA- עם תחזית דירוג יציבה. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 31 במרץ 2019 (אסמכתא מס' 2019-15-028281).

ביום 17 באפריל 2019 אישרה מעלות לאגרות החוב (סדרה ז') את הדירוג ברמה של ilAA- עם תחזית דירוג יציבה. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 17 באפריל 2019 (אסמכתא מס' 2019-01-035049).

ביום 15 בינואר 2020 אישרה מעלות לאגרות החוב (סדרה ח') את הדירוג ברמה של ilAA- עם תחזית דירוג יציבה. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 15 בינואר 2020 (אסמכתא מס' 2020-01-005521).

ביום 4 בפברואר 2020 אישרה מעלות לאגרות החוב (סדרה ז' וסדרה ח') את הדירוג ברמה של ilAA- עם תחזית דירוג יציבה. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 4 בפברואר 2020 (אסמכתא מס' 2020-01-011032).

7.4.10 שיעבודים

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 לקבוצה אין התחייבויות המובטחות בשיעבודים כלשהם.

7.5 מיסוי

לפרטים ראה ביאור 28 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

7.6 איכות הסביבה

לפרטים נוספים ראה סעיפים 3.17, 4.17 ו-5.17 לעיל.

7.7 מידע נוסף ברמת החברה - סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם

7.7.1 סיכונים סביבתיים

החברה פעלה ופועלת לצמצום ומניעת נזקי סביבה אפשריים ומשקיעה משאבים ניכרים בתחום איכות הסביבה. לפרטים בדבר הסיכונים הסביבתיים האפשריים ופעילות החברה ראה סעיפים 3.17.1, 4.17.1 ו-5.17.1 לעיל.

7.7.2 השלכות מהותיות שיש להוראות הדין על החברה

לפרטים בדבר השלכות מהותיות שיש להוראות הדין בתחום איכות הסביבה על החברה ראה סעיפים 3.17.2, 4.17.2 ו-5.17.2 לעיל.

7.7.3 מדיניות החברה בניהול סיכונים סביבתיים ואמצעים הננקטים להפחתת הסיכונים הסביבתיים

הנהלת הקבוצה אימצה מדיניות בנושאי איכות סביבה, בטיחות וגיהות. החברה מחויבת לשמירה קפדנית על בטיחות, גיהות ואיכות סביבה, ובין היתר, פועלת למניעת מפגעים סביבתיים, בטיחותיים וגיהותיים הנובעים מתהליכי היצור והשיווק של המוצרים הנמכרים על ידי החברה, לשמירה על עובדי החברה ועל הציבור מסיכונים אלה ולמזעור סבירות וחומרת הסיכונים.

החברה מקיימת תוכנית אכיפה פנימית שתכליתה להבטיח ציות להוראות הדין ולנוהלי החברה בתחום איכות הסביבה, הבטיחות והגיהות. תוכנית האכיפה הפנימית כוללת הטמעת דרישות הדין בפעילות הקבוצה, ויישומה בפועל והבקרה עליה נבדקים באופן שוטף על ידי מומחים בתחום ועל ידי הנהלת החברה.

7.7.4.

סכומים שנפסקו, הפרשות ועלויות סביבתיות

בשנת 2019 לא נפסקו כנגד החברה וכנגד נושאי משרה בה סכומים כלשהם בגין אירועים סביבתיים, למעט עיצום כספי מנהלי שהוטל על פז"א. לפרטים נוספים ראה סעיפים 3.17, 4.17 ו- 5.17 ובפרט סעיף 5.17.2.8 לעיל.

לפרטים בדבר זימון פז"א לשימועים: לפי חוק אוויר נקי ולפי חוק חומרים מסוכנים ראה סעיפים 5.17.2.2 ו- 5.17.2.5 לעיל.

לענין החשיפה של החברה בשל הליכים כאמור בסעיפים 3.17, 4.17 ו- 5.17 לעיל, התלויים ועומדים כנגד החברה, ראה ביאור 33.2 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

בשנת 2019 הסתכמו העלויות הסביבתיות הכוללות שהחברה נשאה בהן בכ- 51 מיליוני ש"ח, מתוכם כ- 22 מיליוני ש"ח עלויות מהותיות וכ- 29 מיליוני ש"ח השקעות מהותיות.

להלן פירוט העלויות הסביבתיות הכוללות לשנת 2019, תחזית לשנת 2020 ועלויות צפויות בשנים שלאחר מכן בתחומי איכות הסביבה של החברה:

עלויות מהותיות	2019 בפועל במיליוני ש"ח	2020 תחזית במיליוני ש"ח	בשלוש השנים שלאחר מכן (מדי שנה) במיליוני ש"ח
עלויות מהותיות	22	26	25
השקעות מהותיות	29	66	77
סה"כ	51	92	102

7.8.

הליכים משפטיים

להלן פירוט ההליכים המשפטיים המהותיים התלויים ועומדים כנגד החברה נכון למועד פרסום הדוח. סכומי התביעות הם נומינליים למועד הגשת התביעות:

מספר סידורי	הצדדים	סכום התביעה	מהות התביעה	סיכויי התביעה
1	תביעה של תחנת נכה נגד פז ותביעה שכנגד של פז	הצהרתית	תביעה מחודש דצמבר 2012 של נכה צה"ל להצהיר על בטלות המערכת ההסכמית עם החברה בין היתר, בטענה להיותה הסדר כובל לא פטור הכוללת תנאים מקפחים בחוזה אחיד. החברה הגישה תביעה שכנגד, לפיה במידה ותתקבל תביעת הנכה תהיה החברה זכאית לקבל דמי שימוש, בגין זכויותיה הקנייניות בקרקע עליה נמצאת תחנת התדלוק, ולחילופין תהיה זכאית להשבה של השקעותיה בתחנת התדלוק.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, סיכויי פז סבירים ועולים על סיכויי הנכה, מפעיל תחנת התדלוק. מאידך קיימת הסתברות של ממש, הקטנה מ- 50% כי התוצאה תהיה שונה.
2	ערעור בעניין תחנה ריאלית	הצהרתית	תביעה מחודש אפריל 2012 שהוגשה ע"י יורשי זכות חכירה ראשית בקרקע עליה	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, סיכויי הערעור להתקבל קטנים מ-

מספר סידורי	הצדדים	סכום התביעה	מהות התביעה	סיכויי התביעה
			ניצבת תחנת תדלוק, לביטול המערכת ההסכמית בין הצדדים בשל טענות בדבר היותה הסדר כובל שאינו פטור ו/או כוללת תנאים מקפחים. בחודש דצמבר 2014 ניתן פסק דין בתביעה, ובחודש פברואר 2018 ניתן פסק דינו של בית המשפט העליון, בערעור שהוגש ע"י פז, במסגרתו התקבל חלקית ערעורה של פז ונקבע, כי פז לא היתה רשאית לבטל את הסכם הפשרה שנחתם בין הצדדים, אולם זכויותיה הקנייניות של פז בתחנה עומדות, כמו גם זכותה לספק מוצרי נפט לתחנה בבלעדיות. הדיון בתיק הושב לבית המשפט המחוזי, על מנת שיכריע בשאלה האם ניתן לדון בטענות התובעים בעניין אי חוקיות המערכת ההסכמית שבינם לבין פז. בחודש ינואר 2019 התקבל פסק דינו של בית המשפט המחוזי הקובע, כי התובעים מנועים מלהעלות טענות לאי חוקיות המערכת ההסכמית. בחודש פברואר 2019 הגישו התובעים ערעור בניסיון להפוך את הקביעות בפסק הדין.	50%.
3	תביעה של תחנת נכה נגד פז ותביעה שכנגד של פז	הצהרתית	תביעה מחודש מרץ 2013 של נכה צה"ל להצהיר על בטלות המערכת ההסכמית עם החברה בטענה להיותה הסדר כובל לא פטור הכוללת תנאים מקפחים בחוזה אחיד. החברה הגישה תביעה שכנגד, לפיה במידה ותתקבל תביעת הנכה תהיה החברה זכאית לקבל דמי שימוש בגין זכויותיה הקנייניות בקרקע עליה נמצאת תחנת התדלוק ולחילופין תהיה זכאית להשבה של השקעותיה בתחנת התדלוק.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטיים, סיכויי פז סבירים ועולים על סיכויי הנכה, מפעיל תחנת התדלוק. מאידך, קיימת הסתברות של ממש, הקטנה מ- 50% כי התוצאה תהיה שונה.
4	תביעה של תחנת נכה נגד פז ותביעה שכנגד של פז	הצהרתית	תביעה מחודש אוקטובר 2014 של נכה צה"ל, להצהיר על בטלות המערכת ההסכמית עם החברה בטענה להיותה הסדר כובל לא פטור הכוללת תנאים מקפחים בחוזה אחיד. החברה הגישה תביעה	להערכת הנהלת החברה בהתבסס על יועציה המשפטיים, סיכויי החברה בהליך לסעד הצהרתי עולים על סיכויי הנכה מפעיל תחנת התדלוק, ומאידך קיימת הסתברות של ממש, הקטנה מ- 50%, כי התוצאה תהיה שונה.

מספר סידורי	הצדדים	סכום תביעה	מהות התביעה	סיכויי התביעה
			שכנגד, לפיה במידה ותתקבל תביעת הנכה תהיה זכאית לקבל דמי שימוש בגין זכויותיה הקנייניות בקרקע עליה נמצאת תחנת התדלוק ולחילופין תהיה זכאית להשבה של השקעותיה בתחנת התדלוק. כן נתבע פיצוי בגין נזקים שנגרמו על ידי התובע.	
5	תביעה של תחנת נכה נגד פז	הצהרתית וכספית בסך 10 מיליוני ש"ח	תביעה מחודש דצמבר 2014 של נכה צה"ל להצהיר על בטלות המערכת ההסכמית עם החברה בין היתר, בטענה להיותה הסדר כובל לא פטור הכוללת תנאים מקפחים בחוזה אחיד. כן נתבע סעד כספי בגין אובדן רווחים, ונזקים שנגרמו בעת שהתחנה היתה סגורה. החברה הגישה תביעה שכנגד, לפיה במידה ותתקבל תביעת הנכה תהיה זכאית לקבל דמי שימוש בגין זכויותיה הקנייניות בקרקע עליה נמצאת תחנת התדלוק ולחילופין תהיה זכאית להשבה של השקעותיה בתחנת התדלוק. כן נתבע פיצוי בגין נזקים שנגרמו על ידי התובע.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטיים, סיכויי החברה סבירים ועולים על התדלוק. מאידך קיימת הסתברות של ממש, הקטנה מ- 50% כי התוצאה תהיה שונה.
6	תביעה של תחנת נכה נגד פז	הצהרתית וכספית בסך כ- 5 מיליוני ש"ח	תביעה מחודש מאי 2018 של נכה צה"ל להצהיר על בטלות המערכת ההסכמית עם החברה, בין היתר, בטענה להיותה הסדר כובל לא פטור הכוללת תנאים מקפחים בחוזה אחיד. כן נתבע סעד כספי. החברה הגישה תביעה שכנגד, לפיה במידה ותתקבל תביעת הנכה תהיה החברה זכאית לקבל דמי שימוש בגין זכויותיה הקנייניות בקרקע עליה נמצאת תחנת התדלוק ולחילופין תהיה זכאית להשבה של השקעותיה בתחנת התדלוק.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטיים, סיכויי פז סבירים ועולים על סיכויי הנכה, מפעיל תחנת התדלוק. מאידך קיימת הסתברות של ממש, הקטנה מ- 50% כי התוצאה תהיה שונה.
7	תביעת בעלי תחנה נגד פז	הצהרתית	תביעה מחודש נובמבר 2019 להצהיר על בטלות המערכת ההסכמית עם החברה בטענה להיותה הסדר כובל שאינו פטור ו/או כוללת תנאים מקפחים בחוזה אחיד.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטיים בשל השלב המקדמי בו מצוי ההליך, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכויי התביעה.
תביעות פלקל				

מספר סידורי	הצדדים	סכום התביעה	מהות התביעה	סיכויי התביעה
8	תביעת בעלי זכויות בנכס מסחרי ברחוב דוד המלך ירושלים נגד החברה ואח' והודעת צד שלישי של החברה	\$584,309	תביעה שהוגשה נגד החברה בחודש ינואר 2004. התובעים הינם בעלי זכויות בנכס המסחרי המצוי בקומה הראשונה של מבנה ברחוב דוד המלך בירושלים שנרכש מהחברה, וטוענים כי הנכס נבנה בשיטת הפלקל. כתב התביעה מפרט נזקים הכוללים, בין היתר, חיזוקים ותיקונים שבוצעו וירידת ערך. החברה הגישה הודעת צד ג' נגד מספר רב של צדדים שלישיים, ביניהם החברה הקבלנית ובעלי מניותיה, מהנדסי המבנה, קבלן המבנה ועוד.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטיים סיכויי התביעות נגד החברה גבוהים מ- 50%. עם זאת, לחברה טענות הגנה סבירות כלפי התביעות לגופן. ביחס להודעה לצדדים שלישיים לחברה קיימות טענות טובות כלפי הצדדים השלישיים שהיו מעורבים ישירות בבניית המבנה, וכן טענות סבירות כלפי יתר הצדדים השלישיים, ובכללם העירייה, הוועדה המקומית וכו', כך שהסיכויים שההודעות לצדדים שלישיים (אשר חלקם בעלי איתנות פיננסית או מחזיקים בפוליסות ביטוח גבוהות) תתקבלנה הינם גבוהים מ- 50%. בחודש ינואר 2010 שלחה עיריית ירושלים מכתב לבעלי הזכויות במבנה, בו הודיעה כי המבנה אינו נחשב מבנה מסוכן (אשר יש לבצע בו תיקונים), וניתנו הנחיות לבצע בו בדיקה תקופתית באמצעות מהנדס מוסמך. בדיקות מהנדס מוסמך שמבוצעות אחת לשנה הינן תקינות ולהערכת הנהלת החברה לא צפויה החברה לשאת בעלויות חיזוק המבנה. כמו כן, להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטיים של החברה שיעור חלקה של החברה בחלוקת האחריות עם יתר הצדדים לתובענה (במידה שהתובענה תתקבל כולה או חלקה) יהא כ- 50%. יחד עם זאת, להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, בשלב זה הערכתנו היא שהיקף החשיפה הכספית של פז בגדרן של תביעת בעלי יחידות החנויות והמשרדים ותביעת בעלי יחידות הדיור (כהגדרתה להלן) אינו מהותי ביחס להיקף פעילותה הכולל של החברה.
9	תביעת נציגות הבית המשותף ברחוב דוד המלך ירושלים נגד החברה (לרבות מהנדס המבנה, הקבלן המבצע, המפקחים על בניית המבנה, אדריכל המבנה ועיריית ירושלים) והודעת צד שלישי	כ- 30 מיליוני ש"ח	תביעה של נציגות הבית המשותף מחודש אוקטובר 2008 בטענה שהמבנה ברחוב דוד המלך בירושלים נבנה בשיטת הפלקל. הפיצוי הנתבע, בין היתר, הינו בגין ביצוע עבודות החיזוק, ירידת ערך הדירות ועוגמת נפש. החברה הגישה הודעת צד ג' נגד מספר רב של צדדים שלישיים, ביניהם החברה הקבלנית ובעלי מניותיה,	ראה תביעה 9 לעיל.

מספר סידורי	הצדדים	סכום התביעה	מהות התביעה	סיכויי התביעה
	של החברה		מהנדסי המבנה, קבלן המבנה ועוד.	
10	תביעת בעלי חנויות ומשרדים נגד החברה ונתבעת נוספת שהייתה יזמית הקמת מבנה ברחוב דוד המלך בירושלים והודעת צד שלישי של החברה	צו עשה ולחילופין סעד כספי בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח	תביעה לצו עשה ולחילופין תביעה כספית שהוגשה בחודש אוקטובר 2008 על ידי בעלי החנויות והמשרדים במבנה ברחוב דוד המלך בירושלים שנבנה בשיטת הפלקל. סכום התביעה מבוסס על הערכת התובעים לעלות עבודות החיזוק. לטענת התובעים רק לאחר ביצוע התיקונים ניתן יהיה להעריך את מלוא הנזקים ולכן הגישו התובעים בקשה לפיצול סעדים. החברה הגישה הודעות לצדדים שלישיים נגד מספר רב של צדדים שלישיים, ביניהם החברה הקבלנית ובעלי מניותיה, מהנדסי המבנה, קבלן המבנה ועוד.	ראה תביעה 9 לעיל.
הליכים מול רשויות מקומיות				
11	הליכים של פזגז מול רשויות מקומיות	כ- 22 מיליוני ש"ח	מחלוקות עם מספר רשויות מקומיות בקשר לדרישות ארנונה ודמי שימוש.	בוצעה הפרשה בסכומים שלהערכת יועציה המקצועיים של פזגז יידרשו על מנת ליישב את המחלוקות.
12	הליכים של פז"א מול רשויות מקומיות	כ- 10 מיליוני ש"ח	מחלוקות עם עיריית אשדוד בקשר לדרישות לתשלום היטלי סלילה ותיעול.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטיים, לאור השלב המקדמי בו נמצא הטיפול, לא ניתן, בשלב זה, להעריך את היקף החשיפה.
תביעות משפטיות				
13	ערעור על פסק דין בתביעות שבין החברה לתחנה	ערעור שהגישה פז על פס"ד מחודש דצמבר 2017 (בו התקבלה מירב תביעתה), כספית שהגישה נגד הזכיין בסכום שאינו מהותי לחברה.	ערעור שהגישה פז בחודש ינואר 2018, בין היתר, בגין הפחתת חלק מהתביעה הכספית שנתבעה על ידה ובגין הקביעה בעניין תנאי מקפח בחוזה אחיד.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטיים, ונוכח הקביעות העובדתיות בפסק הדין, סיכויי ערעור הזכיין להתקבל נמוכים מ- 50%, וקיים סיכוי גבוה יותר שערכאת הערעור תמצא לנכון להתערב לטובת פז.
		ערעור	ערעור שהגיש זכיין התחנה	

מספר סידורי	הצדדים	סכום התביעה	מהות התביעה	סיכויי התביעה
		שהגיש הזכיון על פס"ד שדחה, בין היתר, את תביעתו הכספית ע"ס 17 מיליוני ש"ח.	בין היתר בגין דחיית תביעתו הכספית, קבלת תביעתו הכספית של פז (באופן חלקי), קבלת תביעת הפינוי של פז והקביעה כי המערכת ההסכמית אינה מהווה הסדר כובל.	
14	תביעה של חברת גז נגד פזגז ושתי חברות גז נוספות	כ- 71 מיליוני ש"ח (סכום התביעה כנגד פזגז לא הוגדר אך מוערך בכ- 28 מיליוני ש"ח).	תביעה כספית ותביעה למתן חשבונות מחודש מרץ 2017 בטענה כי הנתבעות הינן צד לכאורה להסדר כובל, המהווה עילה נזיקית. התביעה נסמכת, בין היתר, על חקירת הרשות לתחרות ועל חוות דעת כלכלית.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, הסיכוי שההליך יסתיים בחיוב החברה בסכום מהותי נמוך מ- 50%.
15	תביעה של רמ"י ואח' נגד פז ואח' והודעת צד שלישי של החברה	הצהרתית וכספית בסך כ- 35 מיליוני ש"ח	תביעה לסילוק יד, הצהרתית וכספית מחודש דצמבר 2018 כפי שתוקנה בחודש נובמבר 2019 בטענה כי עם פטירת הנכה ששוקם בתחנת התדלוק במסגרת ההסדר לשיקומם של נכי צה"ל פקעו זכויותיו בתחנה ולא ניתן להורישן. כן נטען, כי העברת ההפעלה לפז מהווה הפרה ומקנה זכות לביטול הסכמי החכירה. כן נתבעים דמי שימוש בגין שבע השנים שקדמו להגשת התביעה. פז הגישה הודעת צד ג' נגד היורשים, במסגרתה טענה, כי ככל שיקבע כי לא היו רשאים להחזיק בתחנה ישיבו לה את הסכומים ששולמו להם מכח הסכם ההפעלה, ולחלופין ישפו אותה בגין סכומים שתדרש לשלם לתובעות.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, סיכויי התובענה בכל הנוגע לטענות הכספיות נגד פז נמוכים מ- 50%. ביחס ליתר הסעדים המבוקשים בכתב התביעה המתוקן, בשים לב לשלב המוקדם בו נמצא ההליך, לא ניתן להעריך את סיכויי התובענה.
תביעות ייצוגיות				
16	תביעה נגד פז, פז שמנים וחברות אחרות שאינן חברות הקבוצה	כ- 14.4 מיליארדי ש"ח (סכום התביעה נגד החברה ופז-שמנים לא הוגדר)	בקשה לאישור תובענה כייצוגית מחודש יוני 2015 בגין טענות המתייחסות לזיהום אויר במפרץ חיפה ולנזקים הנגרמים ממנו לאוכלוסיית מפרץ חיפה.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, בשים לב לשלב הראשוני בו מצוי ההליך, ניתן להעריך, כי סיכויי קבלתה של הבקשה לאישור נמוכים מ- 50%.

מספר סידורי	הצדדים	סכום התביעה	מהות התביעה	סיכויי התביעה
17	תביעה נגד פזגז ואח'	סכום התביעה לא הוגדר	בקשה לאישור תובענה כייצוגית מחודש נובמבר 2016 בטענה להפרה לכאורה של הוראות חוק התחרות הכלכלית וקיומו לכאורה של הסדר כובל בין שלוש חברות הגז הנתבעות שמטרתו מניעת מעבר לקוחות ביניהן. התובעים נסמכים, בין היתר, על פרסומים אודות חקירה של רשות התחרות.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, לאור העובדה שחוות הדעת בתיק זה מגיעה למסקנות הפוכות לחלוטין מהאמור בעמדת הרשות לתחרות, הסיכוי שבקשת האישור תאושר נמוך מ- 50%.
18	תביעה נגד פז ואח'	1.2 מיליוני ש"ח	בקשה לאישור תובענה ייצוגית מחודש אוקטובר 2018 בטענה, כי פז הציעה למכירה בחנות הנוחות YELLOW מארז מגבונים לחים כ'מבצע/מכירה מיוחדת', תוך תיקוף זמניה באופן פיקטיבי ומתחדש מידי חודש.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, סיכויי קבלתה של הבקשה לאישור נמוכים מ- 50%.
19	תביעה נגד פז, פז שמנים וחברות אחרות שאינן חברות הקבוצה	הצהרתית ודרישה לפיצוי (בסכום שאינו מוערך)	בקשה לאישור תובענה ייצוגית מחודש יולי 2019 בטענה כי פליטות חומרים מזehמים גרמו לתחלואה עודפת בנפת חיפה בסרטן ריאה וב-NHL.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, בשלב ראשוני זה לא ניתן להעריך את סיכוייה של הבקשה לאישור להתקבל.
20	תביעה נגד ניתוב	כ- 16 מיליוני ש"ח	בקשה לאישור תובענה ייצוגית מחודש אוגוסט 2019 בטענה לאי תשלום זכויות מכח צווי הרחבה שנטען שחלים בענף תחנות הדלק.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, בשלב ראשוני זה לא ניתן להעריך את סיכוייה של הבקשה לאישור להתקבל.
21	תביעה נגד פז ואח'	0.8 מיליוני ש"ח	בקשה לאישור תובענה ייצוגית מחודש דצמבר 2019 בטענה להפרת חוק הגנת הצרכן אי הצגת מחיר ליחידות מידה.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, בשלב ראשוני זה לא ניתן להעריך את סיכוייה של הבקשה לאישור להתקבל.
22	תביעה נגד פז ואח'	20 מיליוני ש"ח	בקשה לאישור תובענה ייצוגית מחודש פברואר 2020 בטענה כי בחנויות הנוחות של החברה החלב ו/או משקה הסויה המשמשים להכנת משקאות הקפה ללקוחות לא נשמרים בתנאי הקירור הנדרשים.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, בשלב ראשוני זה לא ניתן להעריך את סיכוייה של הבקשה לאישור להתקבל.
23	תביעה נגד פז ואח'	כ- 0.96 מיליוני ש"ח	בקשה לאישור תובענה ייצוגית מחודש פברואר 2020 בטענה כי מעת לעת נמכר בתחנות החברה דלק באוקטן לא תקני.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, בשלב ראשוני זה לא ניתן להעריך את סיכוייה של הבקשה לאישור להתקבל.
24	תביעה נ' פז	2.5 מיליוני ש"ח (לצרכי אגרה)	בקשה לאישור תובענה כייצוגית מחודש מרץ 2020 בטענה כי השילוט בתחנות התדלוק של החברה אינו ממלא אחר דרישות החוק ו/או מוצב כנדרש.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, בשלב ראשוני זה לא ניתן להעריך את סיכוייה של הבקשה לאישור להתקבל.
25	תביעה נ' פז ואח'	2.5 מיליוני ש"ח	בקשה לאישור תובענה	להערכת הנהלת החברה,

מספר סידורי	הצדדים	סכום התביעה	מהות התביעה	סיכויי התביעה
		ש"ח (סכום התביעה נגד החברה לא הוגדר)	כיצוגית מחודש מרץ 2020 בטענה כי בעת רכישת מוצרי מזון במשקל מחייבת החברה בתשלום בגין משקל האריזה.	בהתבסס על יועציה המשפטית, בשלב ראשוני זה לא ניתן להעריך את סיכויי של הבקשה לאישור להתקבל.
הליכים פליליים				
26	כתב אישום שהוגש נגד פזגז ועובד לשעבר של פזגז	כתב אישום	כתב אישום בטענה לחבלה ברשלנות בגין אירוע לכאורה של דליפת גז ופיצוץ נפחי בדירה, שהתרחש בחודש מרץ 2014, בבניין ברחוב הרצל בתל אביב.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, בשלב זה לא ניתן להעריך את תוצאות ההליך והאם תורשע פזגז, אם כי לפזגז טענות הגנה טובות.
27	כתב אישום שהוגש ע"י משרד האנרגיה נגד פזגז ובעלי סוכנות הפצת גז עצמאית באזור הנגב	כתב אישום	בחודש נובמבר 2018 הוגש כנגד פזגז כתב אישום בגין אחריותה לכאורה למעשי בעליה של סוכנות הפצה עצמאית המואשמים בכתב האישום בהובלה של מכלים שאינם מסומנים בשם ספק הגז, ואספקת גז למתקנים מבלי לוודא כי התקיימו בהם תנאי הבטיחות.	להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על יועציה המשפטית, בשלב זה, טרם ניתן להעריך את סיכויי ההליך עם זאת היקף החשיפה לחברה אינו מהותי.

הבקשות לאישור תובענות כיצוגיות ו/או הערעורים שתוארו בסעיפים 6, 7, 17, 19, 20, 21, 23 ו- 24 לטבלת התביעות בסעיף 6.8 לדוח התקופתי לשנת 2018, נמחקו או הסתיימו בהסדרי הסתלקות או בהסדרי פשרה אשר במסגרתם הגיעו הצדדים להבנות מסחריות או שולמו סכומים שאינם מהותיים לחברה.

כתבי האישום שנזכרו בסעיפים 25-26 לטבלת התביעות בסעיף 6.8 לדוח התקופתי לשנת 2018, בוטלו.

כתב האישום שנזכר בסעיף 28 לטבלת התביעות בסעיף 6.8 לדוח התקופתי לשנת 2018, תוקן במסגרת הסדר טיעון שנחתם בין הצדדים. כתב האישום נגד נושא המשרה בחברת הבת של פזגז נמחק. חברת הבת של פזגז הודתה בעובדות כתב האישום המתוקן, וחויבה בקנס בסכום שאינו מהותי.

פזגז ועובד פזגז נמחקו מכתב האישום הנזכר בסעיף 29 לטבלת התביעות בסעיף 6.8 לדוח התקופתי לשנת 2018.

כתב האישום הנזכר בסעיף 31 לטבלת התביעות בסעיף 6.8 לדוח התקופתי לשנת 2018 הסתיים בהסדר טיעון במסגרתו חויבה החברה בקנס בסכום שאינו מהותי, וכמו כן, התחייבה החברה להימנע מביצוע עבירות נשוא כתב האישום בתחנה נשוא כתב האישום במשך שנתיים.

בהמשך לדיווח מידי מיום 12 בספטמבר 2016 (אסמכתא מס': 01-121501-2016) ביום 31 בדצמבר, 2018 התקבלה הודעה מהרשות לתחרות לפיה בהתאם לסעיף 60 א' לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב-1982 היא שוקלת בכפוף לשימוע, להגיש כתב אישום כנגד פזגז, מנכ"ל פזגז ושני עובדים נוספים של פזגז. זאת, בגין חשד לכאורה לביצוע הסדר כובל שעניינו העברת מידע לחברת גז אחרת באשר לפעילות חברה מתחרה בעיר באר שבע, והימנעות מפעילות תחרותית עם חברת הגז האחרת. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 31 בדצמבר 2018 (אסמכתא מס': 01-121156-2018). בחודש ינואר 2020 הגישה רשות התחרות כתב אישום נגד חברת הגז האחרת, סמנכ"ל ועובד החברה האחרת, וכן עובד פזגז בטענה לביצוע הסדר כובל בין החברה האחרת ומנהלים בה לבין עובד פזגז. פזגז, מנכ"ל פזגז ועובד נוסף שלה אשר בעניינם נערך שימוע לא הואשמו במסגרת כתב האישום.

לפרטים בדבר חקירת מנכ"ל החברה לשעבר ראה דוח מידי מיום 15 בפברואר 2017 (אסמכתא מס' - 01-014194-2017).

הסכמים מהותיים

7.9.

לתיאור הסכמים מהותיים בתחומי הפעילות השונים ראה סעיפים 3.19, 4.19 ו- 5.19 לעיל.

לתיאור סדרות אגרות החוב שהנפיקה החברה לציבור והוראות בשטרי הנאמנות שנחתמו לפיהן ראה נספח ב' לדוח הדירקטוריון וביאור 14 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

לתיאור כתבי פטור ושיפוי שהעניקה החברה לנושאי משרה בה ראה סעיף 21 לפרק ד' לדוח השנתי - פרטים נוספים על התאגיד.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

7.10.

כללי

7.10.1.

פז הינה החברה המובילה בישראל ביצור, אספקה, שיווק ומכירה של מוצרי נפט; בניהול מתחמי תדלוק ומתחמים קמעונאיים; ובשיווק ישיר של מוצרי נפט. פז"א עוסקת בזיקוק נפט גולמי והלקוח העיקרי שלה הוא פז.

ביום 23 בפברואר 2020 פירסמה החברה את האסטרטגיה שלה, שגובשה על-ידי הנהלתה החדשה של הקבוצה, אשר חלקה מבוססת על עבודה שבוצעה עבורה על-ידי יועצים חיצוניים בינלאומיים (חברת מקינזי), בשיתוף עם הנהלת הקבוצה וצוותי עבודה מקרב עובדי החברה, ובליווי ועדת ארגון ומבנה של דירקטוריון החברה.

התכנית גובשה על רקע השינויים הקיימים והצפויים בשווקים בהם פועלת החברה, בפרט - בתחום הדלקים כפי שפורט בסעיף 2.2.14 לעיל.

ענף שיווק הדלקים עבר שינויים משמעותיים בשנים האחרונות. שינויים אשר באו לידי ביטוי בעיקר: בירידת מחירי חבית הנפט, ירידה במחירי תזקיית הנפט ובמרווח הזיקוק (בשנים האחרונות); בתחרות גבוהה; בגידול משמעותי במספר תחנות התדלוק; ובהורדת מרווחי השיווק של בנזין 95 אוקטן, שהינו מוצר בפיקוח. בנוסף לכך - ניכרת בשנים האחרונות מגמת מעבר לרכבים בעלי הנעה חלופית, רכבים היברידיים ורכבי Plug In בהנעה חשמלית.

יחד עם זאת יצוין, כי בהתאם לתחזיות שבידי החברה, העלייה בביקוש לדלקים לתחבורה בשנים האחרונות תמשיך גם בשנים הקרובות ולמשך כעשור נוסף, ורק לאחר מכן תחל ירידה מתונה בביקוש לדלקים, אשר תגענה לרמות הביקוש הקיימות היום בסוף שנות ה-30. תחזיות אלה מבוססות על עבודת מחקר פנימית שבוצעה עבור החברה, על ידי חברת ייעוץ חיצונית, אשר הביאה בחשבון מספר גורמים רלבנטיים, בין היתר: (1) כמות הרכבים - בהתאם לתחזית צמיחה במספר הרכבים החדשים שיעלו לכביש, על פי נתונים מאקרו אקונומיים וסגמנטציה לפי סוג כלי ממונע; (2) אחוז רכבים הצורכים בנזין או סולר לפי סגמנט וזאת בהתאם לתחזית חשמל הנשענת על פיתוח תשתיות וקידום רגולציה וכן בהתאם לצפי לרכבים ממונעים בגז; (3) צריכת דלק בהתאם לצפי ביעילות צריכת דלק לפי סגמנט והסדר רגולציה לפליטות מנועי רכב; ו- (4) מרחקי נסיעה לפי סגמנט, בהתאם לתחזית שלוקחת בחשבון חדירה של תחבורה ציבורית ומודלים של תחבורה כ-"שירות".

בהתאם, החברה גיבשה תכנית ארוכת טווח שמטרתה להתמודד עם המגמות האמורות ועם שינוי עתידי בביקוש לדלקים, ונועדה להביא לשיפור הביצועים העסקיים, לצמיחה ברווחיות לאורך זמן, לגיוון הכנסות, לפיתוח יכולות חדשות בתחומים רלבנטיים לפעילות החברה, לניצול יכולות ותשתיות להרחבת פעילות, לאיתור מנועי צמיחה חדשים, ועוד.

האסטרטגיה שגובשה מחולקת לארבעה תחומים עיקריים:

האחד, צמיחה ופיתוח בתחום הקמעונאות;

השני, בחינת אפשרויות ליעול תהליכים ושיפור ביצועים בתחום הזיקוק;

השלישי, העמקת הפעילות בתחום הנדל"ן, פיתוח והשבחת הנדל"ן בבעלות הקבוצה;

הרביעי, ביצוע רכישות והשקעות אסטרטגיות וסינרגטיות לפעילות הקבוצה.

תחום הקמעונאות –

בהתאם ליעד הצמיחה ברווחיות של החברה לאורך זמן, האסטרטגיה העסקית של פז היא להמשיך ולהיות הקבוצה הגדולה בישראל לאספקת מוצרי נפט בתחנות התדלוק הציבוריות ובשיווק הישיר, להוביל את ענף חנויות הנוחות בישראל ולפתח ולהרחיב את השירותים והמוצרים האחרים במתחמים הקמעונאיים.

במסגרת התכנית הוחלט, כי החברה תשאף להפוך ל"חברת לקוחות" בדגש על הצעת - נוחות, חדשנות ושימוש בטכנולוגיות מתקדמות. פז תמשיך להשקיע משאבים רבים בפיתוח תחנות התדלוק ורשת חנויות הנוחות Yellow במתחמי התדלוק, ובהגדלת מספר המתחמים הקמעונאיים והרחבתם במקומות הרלבנטיים.

לאור השינויים העתידיים בענף הדלקים תמשיך החברה בתהליכי העמקת אופטימיזציות הרווח של הרשת הקמעונאית ותבחן את התרומה של כל תחנת תדלוק קיימת וחדשה.

החברה רואה ברשת חנויות הנוחות Yellow ובתחנות הדלק מנוע לצמיחה ומתכננת לבצע מספר יוזמות ופרייקטים בתחום הקמעונאות, שנועדו למקסם את הפוטנציאל והאפשרויות בתחום זה, ובהם – לאפיין את חנויות הנוחות של החברה לפי מספר סגמנטים ולהתאים את מגוון ותמהיל המוצרים בחנויות לסגמנטים אלה. החברה תפעל להעשיר את הצעות הערך ללקוחות תוך ביצוע ניתוח פרסונלי מוטה דאטה, ותפעל להרחבת המכר הצולב. בכוונת החברה לשדרג ולשפר את תכנית נאמנות הלקוחות ולייצר שיתופי פעולה עסקיים רלבנטיים. לשם ביצוע כל אלה, החברה תטמיע מערכות מתקדמות לניתוח נתונים, התנהגות צרכנים והצעות שווקיות מותאמות לקהל היעד. החברה תפעל לשיפור מערך הלוגיסטיקה והתפעול במטרה להביא לשיפור ביצועים וצמצום עלויות.

ראו לענין זה גם סעיפים 3.2.2.1 ו- 3.2.2.2 לעיל.

כמו כן, כחלק מאסטרטגיית החברה בתחום הדלקים, תבחן החברה תדלוק בתחליפי דלקים. כך, בין היתר, תבחן אפשרות להציב עמדות לתדלוק רכבים באמצעי תדלוק חלופיים (בהתאם לקצב חדירת דלקים אלה לשוק התחבורה), להציב עמדות טעינה חשמלית לרכבים בתחנות התדלוק שלה ועוד. לפרטים נוספים ראה סעיף 2.2.15 לעיל.

בכל הנוגע לסחר ולשיווק הישיר - האסטרטגיה העסקית של פז היא להמשיך להיות הקבוצה המובילה בישראל לאספקת מוצרי נפט מחוץ לתחנות התדלוק הציבוריות ולרשות הפלשתינאית, תוך התמקדות בשיפור הרווחיות וניהול מחושב של סיכונים אשראי לקוחות, בהתאם למדיניות החברה.

תחום הזיקוק –

מטרת התכנית הנה להביא לשיפור ביצועיים ולייעול תהליכים בבית הזיקוק. התכנית מתמקדת בארבעה מישורים עיקריים: 1. שיפור הרציפות התפעולית; 2. שיפור ההון החוזר על ידי רענון מדיניות המלא; 3. שחרור צווארי בקבוק באמצעות השקעות בעלות החזר מהיר; ו- 4. אופטימיזציה במערך האחזקה.

האסטרטגיה כאמור מכוונת בין היתר למיצוי הפוטנציאל המלא של אמצעי היצור בפז"א; ביצוע שיפורים תפעוליים, שימוש בתמהיל גלמים מיטבי (לרבות גוון גלמים ואפשרויות הרכישה והמסחר בגלמים מול השוק הבינלאומי); שחרור צווארי בקבוק בייצור, באמצעות השקעות המניבות החזר מהיר; מעבר לתחזוקה מונעת על חשבון תחזוקת שבר והטמעת מערכות ניטור ותכנון חכמות לטובת ייעול תהליכים ושיפור הביצועים של מתקני הייצור. האמור איננו תלוי או קשור במרווחי הזיקוק המשפיעים על תוצאותיה של החברה בתחום הזיקוק ואשר אינם בשליטתה.

בעקבות תוכנית ההשקעות שבוצעה בבז"א בשנים האחרונות, גדלה הגמישות התפעולית של בז"א ועמה ההתייעלות האנרגטית.

לענין זה ראה גם סעיף 5.16.1 לעיל.

לענין הקמת תחנת כוח שלישית ראה סעיף 5.16.2.1 לעיל.

תחום הנדל"ן -

מדיניות החברה בתחום הנדל"ן הינה להביא למיצוי הפוטנציאל הנכסי שלה, ולשם כך, היא פועלת להשבחת נכסים ו/או מקרקעין בעלי פוטנציאל נדל"ן גבוה.

החברה השביחה והקימה מבנים עם שטחי מסחר להשכרה במתחמי התדלוק (בנוסף לשטחי התדלוק וחניות הנוחות), והיא שוקדת על הרחבת שטחי המסחר האלו (נדל"ן מניב) לגיוון תמהיל ההכנסות שלה. נכון ליום 31.12.2019 החברה משכירה נכסים בהיקף של כ- 22,650 מ"ר, המניבים לחברה תזרים הכנסות מדמי שכירות וניהול.

בנוסף, בכוונת החברה להמשיך לפתח ולהשביח את נכסי המקרקעין שבבעלותה, בעלי פוטנציאל נדל"ן גבוה, בין השאר לשינוי ייעוד לתעסוקה, מגורים ומסחר.

נכון למועד הדוח מקדמת החברה שינוי סטאטוס תכנוני בכ- 22 אתרים שבבעלותה (מתחמי תדלוק וחניות נוחות) לשם שינוי ייעוד לתעסוקה, מגורים ו/או מסחר והגדלת זכויות בניה לכ- 150,000 מ"ר.

בחלק מן המתחמים מקדמת החברה שינוי סטאטוס תכנוני חלקי תחנת דלק ובחלק מן האתרים - לצד תחנת דלק. השיקולים בכל הנוגע לפעילות הפיתוח וההשבחה הינם - כדאיות ופוטנציאל כלכלי בהתאם לביקושים הקיימים באזור וכן - היקף הביקוש לדלקים וצפי ההתפתחות לגבי כל תחנה רלבנטית.

לענין זה ראה גם סעיף 6.5 לעיל.

בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מחודש פברואר 2019, החל מן הרבעון השני לשנת 2019, החלה החברה לבחון את פעילות ותוצאות הנדל"ן של החברה באופן עצמאי, בנפרד מפעילות הקמעונאות והמסחר (קו"מ). בהתאם, חל שינוי בדיווח המגזרי של החברה, כך שפעילות הנדל"ן פוצלה למגזר חשבונאי ולתחום פעילות נפרד מזה של מגזר הקמעונאות והמסחר. לפרטים נוספים ראה פרק 6 "תחום נדל"ן" להלן ודוח מידי מיום 6 בפברואר 2019 (אסמכתא מס' - 2019-01-012909).

תחום השקעות ורכישות -

בנוסף לכל האמור, החברה תפעל לאיתור מנועי צמיחה חדשים ובמסגרת זו, תבחן השקעות בתחומים משיקים או משלימים לפעילותה במטרה לגוון את ההכנסות ולנצל את היכולות והתשתיות הקיימות שלה להרחבת פעילות הקבוצה ולהגדלת רווחיותה. ההשקעות והרכישות תבוצענה בדגש על - סינרגיה לפעילות הקבוצה, השקעות בעלות מאפיינים טכנולוגיים/מאפייני חדשנות בתחומי הקמעונאות ו/או בתחומי אנרגיה מתחדשת.

לענין השקעה בחברת Gencell Ltd, העוסקת בייצור תאי דלק, הפועלים על מימן המופק מאמוניה - ראה דוח מידי של החברה מיום 23 בינואר 2020 (אסמכתא מס' - 2020-01-008065).

נושא משלים לאסטרטגיה: מודל הפעלה חדש -

לשם השגת האסטרטגיה שלה והתאמה לצרכים המשתנים, שיפור ביצועים ויצירת מיקוד ניהולי ועסקי, בכוונת החברה להתחיל במהלך הרבעון השני של שנת 2020 לפעול תחת מבנה ארגוני חדש. במסגרת המבנה הנ"ל יוקמו בין היתר - חטיבת שווק ומסחר, חטיבת מכירות ותחנות, חטיבת תפעול וחטיבת ניהול נדל"ן, אשר יחליפו את חטיבת הנדל"ן ואת חטיבת הקמעונאות והמסחר הקיימות היום. בנוסף, בכוונת

החברה לבחון ולנקוט מספר יוזמות שמטרתן לייעל תהליכים ולהפחית עלויות בתחומים שונים (תחום הרכש ומירכוז, תחום ההפצה וניהול שרשרת האספקה ועוד).

לתכנית האסטרטגית של החברה ראה דיווח מידי של החברה מיום 23 בפברואר 2020 (אסמכתא מס' -015448-01-2020).

יצוין, כי לפני גיבושה של התכנית האסטרטגית המתוארת לעיל, בסוף שנת 2018 גיבשה הנהלת החברה הקודמת תכנית אסטרטגית בסיוע חברת BCG, מתוך מטרה להגיש תכנית אסטרטגית כוללת לדירקטוריון פז. בין היתר, בתכנית נבחנו השלכות השינויים והתפתחות התחרות בתחומי הקמעונאות, האנרגיה, סביבת התחבורה, מגמות בהתנהגות צרכנים, והמעבר לעולמות משולבי טכנולוגיה ודיגיטל, למול – Best Practice מן העולם.

התכנית שגובשה הוותה בסיס לדיונים שהתקיימו בדירקטוריון החברה בנושאים אלו בראשית שנת 2019, ואשר בעקבותיהם, קיבל דירקטוריון החברה מספר החלטות אשר בעקבותיהן – (1) חל שינוי בדווח המגזרי של החברה כך שפעילות הנדל"ן פוצלה למגזר חשבונאי ותחום פעילות נפרד מזה של מגזר הקמעונאות והמסחר כמפורט לעיל; (2) החברה בחנה אפשרויות כניסה לשוק החשמל, במסגרת הרפורמה במשק החשמל בישראל, באמצעות פז"א. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.16, פרק 6 לעיל ודוח מידי מיום 6 בפברואר 2019 (אסמכתא מס' -012900-01-2019).

התכנית האסטרטגית החדשה של החברה כמפורט לעיל מחליפה את התכנית הקודמת כאמור.

המידע בדבר מימוש התכנית האסטרטגית הכוללת כפי שפורטה בסעיף 7.10 זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך. מימוש התכנית האסטרטגית הכוללת כאמור, אינו וודאי ואינו בשליטת החברה או החברות בקבוצה ומכאן שיתכן שבפועל מימוש התכנית יהיה שונה מהמתוכנן בין היתר כתוצאה מהתממשותם של גורמי הסיכון המאפיינים את פעילות החברה והחברות בקבוצה, כתוצאה משינויים בתנאים הכלכליים במצב כלכלי, מצב שווקי ההון בארץ ובעולם, מצב ענפי הנדל"ן, הקמעונאות והאנרגיה בארץ ובעולם, התפתחויות במשק האנרגיה בארץ ובעולם, גורמים חיצוניים המשפיעים על פעילות החברה, קבלת אישורים רגולטוריים נדרשים בחלק מתחומי הפעילות המשפיעים על פוטנציאל הפיתוח של החברה, על פוטנציאל הנכסי של הנדל"ן של החברה ועל פעילותה, שינויים רגולטוריים רלבנטיים אחרים, שינויים בהעדפות צרכנים והרגלי צריכה, שינויים במחירי נפט גולמי ומוצרי נפט בעולם ומרווח הזיקוק, קצב המעבר לאנרגיה חלופית, שינוי בנתוני הנחות העבודה או בנתוני ההנחות במודלים הכלכליים ששימוש את החברה אשר לא ניתן להעריכם מראש ועוד.

יצוין, כי בשנת 2018-2019 החברה, יחד עם החברות Allied Infrastructure Ltd. Siemens Project Venture GmbH ומנרב אחזקות בע"מ, הגישה מועמדות לשלב כשירות מקדמי (PQ - Pre-Qualification) במכרז שפורסם על ידי נתיבי תחבורה עירוניים (להלן: "נת"ע") לענין הקמת הקו הירוק ו/או הסגול של הרכבת הקלה בתל אביב. בכוונת החברה לפרוש מקבוצת המציעות, בהתאם לזכותה לפי ההסכם, משיקולים עסקיים ואחרים.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

7.10.2

האסטרטגיה של הקבוצה מכוונת לשימור מעמדה המוביל תוך פיתוח מנועי צמיחה חדשים ושמירה על רציפות תפעולית, התייעלות ושיפור הרווחיות.

התכנית האסטרטגית של החברה היא תכנית רב שנתית, ארוכת טווח.

במהלך השנה הקרובה בכוונת החברה להתחיל וליישם חלק מאבני הדרך שבתכנית. בין היתר – הקמת תשתיות, גיוס כוח אדם מתאים והתאמת המבנה הארגוני שלה כמפורט לעיל, ביצוע חלק מן הפיתוחים/הטמעת מערכות טכנולוגיות, התחלת ביצוע השינויים במתחמי הנוחות וברשת חנויות ה YELLOW, המשך קידום השבחת הנדל"ן שלה כמפורט לעיל והתחלת ביצוע השיפורים התפעוליים בבית הזיקוק כמפורט לעיל.

יישום התכנית ייפרס על פני מספר שנים (5 שנים לפחות), ובהתאם, תוצאותיה הכספיות של החברה יושפעו מיישום התכנית לאורך הזמן. להערכת החברה, לתחילת יישומה של התכנית האסטרטגית במהלך השנה הקרובה לא תהיה השפעה מהותית על תוצאותיה הכספיות של החברה בשנה זו.

המידע האמור בדבר אופן מימוש התכנית האסטרטגית הכוללת על החברה והשפעתה על תוצאותיה הכספיות בשנה הקרובה ובכלל הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, והוא עלול שלא להתממש או שלא להתממש באופן המתואר.

דיון בגורמי סיכון

7.11

מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מכוונת לשמש כלי בידי ההנהלה לשם השגת יעדיה העסקיים, על ידי הערכת התוצאות האפשריות של החשיפה והפעילות להגבלת החשיפה. הערכת הסיכון מתבצעת על ידי החברה, בהתחשב בחומרת הסיכון וסבירות הסיכון. ניהול הסיכונים של החברה מתבצע בפינוק וועדת הביקורת והכספים של החברה ועל פי המדיניות שנקבעה על ידי דירקטוריון החברה, בהתאם לתהליך המתבצע בחברה במסגרת תוכנית ניהול סיכונים (Enterprise Risk Management) ERM.

קיימים מספר גורמי סיכון הנובעים מהסביבה העסקית בה פועלת החברה, מהמאפיינים היחודיים לענף משק הדלק רווי הרגולציה ומהמאפיינים הייחודיים לחברה, המשפיעים על פעילותה.

גורמי סיכון מקרו כלכליים

7.11.1

מצב גיאופוליטי ובטחוני בעולם ובישראל

7.11.1.1

למצב הגיאופוליטי הבטחוני בעולם יש השפעה ישירה ומהותית על המצב הכלכלי, על יבוא נפט גולמי לישראל, על מחירי הנפט העולמיים ומחירי תזקי נפט וכן על מרווחי הזיקוק. האטה בשווקים או מיתון חמור, עשויים להשפיע באופן מהותי לרעה על פעילות החברה, ובפרט על מרווחי הזיקוק.

האיום הפוליטי והבטחוני המתמיד על מדינת ישראל, עלול לחשוף את החברה: למגבלות מסחר, לסנקציות מסחריות (על ידי גורמים הפועלים בחו"ל), לקושי ברכש נפט גולמי ואספקתו, לקושי לייצר ולספק תזקי נפט (לרבות במקרה של השבתה כתוצאה ממצב חירום), לסיכון פגיעה של גורם עוין במתקני החברה (בבז"א ובמתקני חיפה) ו/או בנמלי היבוא ו/או בשדות התעופה ו/או במיכלי אחסון נפט גולמי, המשמשים את הקבוצה ליבוא ו/או לאחסון נפט גולמי ותזקים, ולירידה בכמות הטיסות הפוקדות את ישראל ובכמות הטיסות הפנים ארציות.

לפרטים נוספים בדבר השפעת המצב הבטחוני והמדיני על החברה ראה סעיף 2.2.2 לעיל.

בנוסף לכל אלה, ארועים עולמיים, כמו – מגפת ה"קורונה" אשר משפיעים על הכלכלה העולמית, יכולים להשפיע על החברה במישורים שונים כגון – עליה/ירידה במחירי חבית נפט ובמרווח הזיקוק, עליה או ירידה בנסועה ובצריכת דלקים, עליה/ירידה בביקוש לטיסות וכפועל יוצא מכך – בביקוש לדס"ל שמיצור ונמכר על-ידי החברה, וכן – עליה או ירידה בביקוש למוצרים הנמכרים ברשת חנויות הילד ועוד. ראו לענין זה סעיף 2.2.1 לעיל וסעיף 1.5 לדוח הדירקטוריון.

סיכונים פיננסיים

7.11.1.2

(א) שיעורי הריבית – חלק מהאשראי שהחברה נוטלת נושא ריבית משתנה שקלית. לפיכך, שינויים מהותיים בשיעורי הריבית עלולים להשפיע על תוצאותיה הכספיות של החברה. לפרטים נוספים ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

(ב) שינויים בשערי חליפין של מטבעות – מרבית פעילות הקבוצה הינה בשוק הדלקים ועל כן חלק ניכר מנכסיה והתחייבויותיה השוטפים מושפעים משער הדולר, בעוד שדוחותיה הכספיים נמדדים ומוצגים בש"ח. מסיבות אלה חשופה הקבוצה לסיכונים הנובעים משינויים בשערי החליפין בין הדולר לבין הש"ח. לפרטים נוספים ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

(ג) אינפלציה ומדד המחירים לצרכן – חלק מהאשראי שהחברה נוטלת הינו בריבית קבועה צמודה למדד, לפיכך שינויים מהותיים בשיעורי המדד עלולים להשפיע על תוצאותיה הכספיות. לפרטים בדבר חשיפת החברה למדד המחירים לצרכן ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

(ד) מעילה או הונאה פיננסית עשויות לפגוע בפעילות החברה. החברה פועלת לצמצום החשיפה מפני מעילות או הונאות פיננסיות ובין היתר מקפידה על הפרדת תפקידים וסמכויות בכל הנוגע לפעילות בתחום הפיננסי.

7.11.1.3 נזקי טבע מרעידת אדמה

בשל העובדה שישראל ממוקמת על השבר הסורי אפריקני היא מועדת לרעידות אדמה. הואיל ולא ניתן לחזות מראש את התרחשות רעידת האדמה ואת עוצמתה (למעט תחזיות שקיימות, ככל שקיימות), החברה על כל מתקניה חשופה לפגיעה. הואיל ומתקני החברה פרוסים ברחבי הארץ, להערכת החברה, השפעת הסיכון על פעילות החברה ומתקניה אינה קריטית, למעט על בז"א.

בהתאם להערכות המכון הגאופיסי הישראלי, מתקני בז"א הממוקמים באשדוד, נמצאים באזור שאינו מועד לרעידות אדמה וההסתברות לפגיעה בהם כתוצאה מרעידת אדמה הינה נמוכה.

עם זאת, החברה נערכת לאפשרות של רעידת אדמה בהתאם להנחיות פיקוד העורף, ובין היתר, מבצעת סקרי סיכונים לרעידות אדמה בבז"א ומפעילה אתר מערכות מידע חלופי שמטרתו להבטיח המשך פעילות ויכולת התאוששות לאחר אסון. החברה הקימה ועדת מצב חירום על מנת להיערך למצבי חירום אפשריים.

7.11.1.4 נזקי סייבר

בשנים האחרונות קיימת עלייה דרמטית באיומי סייבר, המבוצעים לרוב על ידי גורמי טרור וגופים אקטיביסטיים. איומי הסייבר מיועדים להשגת רווחים ו/או יתרון כלכלי ממניעים פוליטיים או צבאיים. כתוצאה ממתקפות סייבר על מערכות מחשב, עלול להיגרם נזק כלכלי לחברה, נזק למוניטין החברה, הפרעה עסקית לחברה וכיוצ"ב. מערכות החברה חשופות לסיכוני סייבר. החברה בוחנת, מעת לעת את ההגנה מפני סיכונים אלו ומיישמת טכנולוגיות שונות על מערכותיה על מנת לצמצם את האפשרות לפגיעה מסיכונים אלו. יצוין כי בכל מקרה לא ניתן למנוע באופן מוחלט התקפות סייבר ו/או להגן באופן מוחלט על נזקים שעלולים להגרם מהתקפות סייבר. לפרטים נוספים ראה סעיף 7.11.3.5 להלן.

7.11.2 גורמי סיכון ענפיים

7.11.2.1 שינויים במחירי נפט גולמי, מוצרי נפט ומרווח הזיקוק וגפ"מ

האטה בשווקים העולמיים ועליית או ירידת מחירי מוצרי הנפט עשויים להשפיע באופן מהותי על היצע וביקוש של מוצרי נפט ועל מחירים. ביקוש גבוה למוצרי נפט, כפועל יוצא של מחיר נמוך, יכול ליצור מגבלה בכושר הזיקוק הגלובלי ולהעלות את מרווחי הזיקוק, ולהפך. ביקושים נמוכים יביאו לעודף כושר זיקוק וישפיעו לרעה על מרווחי הזיקוק. כתוצאה מכך עלולים להיפגע רווחי החברה והיקף פעילותה.

הגורם המרכזי המשפיע על רווחיות החברה הינו מרווחי הזיקוק העולמיים. קיימת תנודתיות גבוהה במרווחי הזיקוק העולמיים ולחברה יכולת מוגבלת לצמצם את השפעתה על החברה. החברה פועלת לשיכוך מסוים של השפעת התנודתיות במרווחי הזיקוק על תוצאותיה באמצעות גידור חלקי של מרווח הזיקוק או חלקים ממנו מעת לעת.

סביבת הזיקוק הגלובלית אופיינה בשנת 2019 במרווחי זיקוק נמוכים כשמבנה שוק החוזים העתידיים (Forwards) היה בעיקרו מבנה שוק שלילי (Backwardation) ומאופיין בעליה בפרמיות על מחירי הגלמים.

לאור חוסנה הפיננסי של ישראל ושל הקבוצה והקשיחות היחסית של הביקוש המקומי למוצריה העיקריים של הקבוצה, ההשפעה של התנודות בשווקים הגלובליים על הקבוצה מוגבלת יחסית בשאר תחומי פעילותה. לפרטים נוספים ראה סעיפים 2.2.3 ו- 7.11.1.1 לעיל.

החברה מחזיקה מלאים שערכם משתנה בהתאם לשינוי במחירי הנפט הגולמי העולמי.

פעילותה של פז"א בתחום רכישת חומרי הגלם, זיקוקם ומכירת המוצרים בשוק המקומי ובשוק הבינלאומי, וכן הצורך של פז"א להחזיק בכל עת מלאי של נפט גולמי (לרבות מלאי בסיסי) ומוצרי נפט בהיקף משמעותי, מצריכה את פז"א ליטול סיכוני שוק הנובעים: משינויים במחירי הגלם, משינויים במחירי המוצרים, מהפרשי עיתוי בין מועד רכישת חומרי הגלם לבין מועד מכירת המוצרים, מפערים בין נכסי הבסיס לבין מכשירי הגידור וממבנה השוק העתידי. במסגרת ההגנות מפני חשיפות אלו, רוכשת פז"א נגזרים מתאימים. יחד עם זאת, לא ניתן להגן באופן מלא כנגד הסיכון הנובע מתנודות המחירים ומירידת ערכי המלאי. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.3 לעיל וביאור 30 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

נכון למועד פרסום דוח זה, לחברה מדיניות החזקת מלאי לא מוגן בהיקף שלא יעלה על 250 אלפי טון או 300 מיליוני דולר, הנמוך מבין השניים. החברה קובעת את היקף המלאי הלא מוגן באופן גמיש, בהתאם למצב השוק ולהערכותיה לצפי שינויי מחיר.

במקרה של עלייה משמעותית במחירי הנפט הגולמי יעלה היקף האשראי שהחברה תצטרך לגייס למימון ההון החוזר.

שינויי מחיר הגפ"מ משפיעים על מקטע מסויים בפעילות השיווק של פזגז. בשלב זה, פזגז אינה נערכת מסחרית למזעור השינויים ארוכי הטווח.

7.11.2.2 תחרות

מרבית השווקים בהם פועלת הקבוצה מאופיינים בתחרות גבוהה המתבטאת, בין היתר, במחירי המוצרים המשווקים על ידי הקבוצה ובמספר רב של מתחרים. החרפת התחרות עלולה לפגוע בנתח השוק של חברות הקבוצה וברווחיות הקבוצה.

(א) הפסקת פעילות עם לקוח גדול - הרשות הפלשתינאית היא לקוח גדול של החברה. להערכת החברה אין לה תלות בלקוח זה, זאת מכיוון שבמקרה של ביטול ההסכם עם הרשות הפלשתינאית תוכל החברה להגדיל את מכירות מוצרי הנפט העודפים של פז"א לחברות דלק (בשל קרבת בז"א לאיזור מרבית הצריכה בישראל) ו/או להקטין את הרכש מבז"ן ו/או לייצא ו/או להקטין יבוא גפ"מ. עם זאת סביר להניח, כי במקרה של ביטול ההסכם עם הרשות הפלשתינאית, תיפגע רווחיות החברה באופן משמעותי. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.5.2.2 לעיל.

(ב) הקבוצה מתמודדת עם מגבלות, שיש להן השפעה על התחרות, כמפורט להלן:

הקמת תחנות תדלוק נוספות - החברה פועלת להקמת תחנות תדלוק משיקולים כלכליים ואסטרטגיים בלבד. לפז המספר הגדול ביותר של תחנות תדלוק במרכזי הערים, בהשוואה למתחרותיה, עובדה המקנה לפז יתרון תחרותי. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.8.1 לעיל.

(1) הוראות רשות התחרות בכל הנוגע להסכמי אספקה בלעדיים בתחנות התדלוק בהן לחברות התדלוק אין זכויות קנין - על פי הוראות רשות התחרות, ניתן להתקשר בהסכמי אספקה בלעדיים לתקופה מירבית של עד שלוש שנים, בתחנות תדלוק בהן אין לחברת הדלק זכויות קנין. הוראה זו מגבירה את התחרות ועלולה לגרום לשינויים בפריסת תחנות התדלוק של החברה. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.18.12.1 לעיל.

(2) תנאי אישור מיזוג פז - פז"א - במסגרת אישור המיזוג בין פז לבין פז"א, הוטלו על הקבוצה מספר מגבלות, ביניהן מגבלה על אפשרויות הצמיחה של החברה, לרבות בכל הנוגע לתחנות תדלוק בתחום המוניציפלי של הערים תל אביב-יפו וירושלים. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.18.12.2 לעיל.

(ג) הגברת השימוש בגז טבעי ובמקורות אנרגיה חלופיים - מעבר לשימוש במקורות אנרגיה חלופיים, כגון: גז טבעי ומנועים היברידיים ו/או חשמליים (לרבות רכבי PLUG IN), עלול להפחית את כמויות מוצרי הנפט שהחברה תמכור בישראל. גז טבעי הפך למקור אנרגיה משמעותי במשק הישראלי, והוא צפוי במהלך שנים ספורות, בכפוף להשלמת הקמת מערכת הולכה וחלוקה, להחליף את מרבית

השימוש במזוט וסולר הסקה, בעיקר בתחום יצור החשמל ובתחומים אחרים. כמו כן, צריכת גז טבעי על ידי לקוחות תעשייתיים, מקטינה וצפויה להמשיך ולהקטין במהלך השנים הבאות את צריכת הגז, הסולר והמזוט ובעקבות כך להפחית את הרווחיות של הקבוצה. לענין מגמות למעבר לתדלוק בגז טבעי והנעה חלופית, ראה סעיפים 2.2.12 עד 2.2.14, 2.2.17 לעיל.

הגז הטבעי משמש לבעירה והינו, כאמור לעיל, מוצר תחליפי לסולר הסקה, מזוט וגז"מ אותם משווקת הקבוצה. שיווק הגז הטבעי מגדיל את קשת המוצרים התחליפיים למוצרי פז שמנים ובשל כך שיווקו עלול להקטין את היקף המכירות של החברה, אך יחד עם זאת להוזיל את עלויות היצור של פזקר ופז-שמנים, עם מעבר המפעלים של פזקר ופז-שמנים לשימוש בגז טבעי.

לפרטים נוספים בענין גז טבעי ושינויים בהרגלי הצריכה בישראל ראה סעיפים 2.2.12 עד 2.2.15 לעיל.

(ד) התקשרויות בשיווק הישיר - חסמי הכניסה לתחום השיווק הישיר נמוכים ביותר והתחרות בשיווק הישיר מתאפיינת ברגישות גבוהה למחיר ולתנאי תשלום. חלק מהתקשרויות השיווק הישיר נעשות באמצעות מכרזים לתקופה של מספר שנים ובתנאים תחרותיים, וקיים סיכון שבתום ההתקשרויות החברה לא תזכה במכרזים החדשים או בחלקם ו/או שהרווחיות שלה תפגע, במקרה של שינוי בתנאים.

(ה) תדלוק אלקטרוני - התחרות בתחום התדלוק האלקטרוני הינה גבוהה התחרות בתחום זה מתמקדת בעיקר במחיר, בתנאי האשראי ובשירותים נוספים. תקנות התקן תדלוק אוניברסלי הגבירו את התחרות, גרמו לניידות לקוחות בין חברות הדלק באופן שפוגע בחברה אך אין לו השלכות מהותיות על תוצאותיה הכספיות. המעבר להתקן תדלוק אוניברסלי חייב את החברה בהשקעה לצורך החלפת תשתיות התדלוק האלקטרוני בתחנות התדלוק. לפרטים בענין תקנות התקן תדלוק אוניברסלי ראה סעיף 3.18.11 לעיל.

(ו) מתחרים בזיקוק בשוק המקומי - פז"א מתחרה באספקת מוצרי נפט בישראל עם בז"ן, אשר לה כושר יצור גדול יותר מפז"א (מוערך בכפי 2). יחד עם זאת, חלק גדול מהמכירות של פז"א הן לפז. בנוסף פז"א ממוקמת קרוב יותר למרכז הצריכה ויש בכך כדי להוזיל את עלויות ההובלה. להערכת החברה, לא צפויה הקמה של בית זיקוק נוסף בישראל, זאת לאור היקפו של השוק הישראלי ובהתחשב בזמן, בהון הנדרש ובהליכי הרישוי המורכבים הכרוכים בהקמת בית זיקוק חדש. יחד עם זאת, יבוא תזקיקים על ידי חברות הדלק וחברות סחר בינ"ל, מתחרה בפעילותם של בתי הזיקוק, ואולם כדאיות היבוא מושפעת ממחיר המכירה של בתי הזיקוק. לפרטים נוספים ראה סעיף 5.8 לעיל.

(ז) מיתוג ומוניטין - לחברות הקבוצה מוניטין רב שנים ומותגים המבדלים את חברות הקבוצה ממתחרותיהן. פגיעה במוניטין או במותגי קבוצת פז, באמצעות פרסומים שונים או באמצעים אחרים, עלולה להשפיע לרעה על החברה אף אם פרסומים אלו אינם נכונים.

רגולציה 7.11.2.3

(א) הגברת פיקוח רגולטורי -

1) הקבוצה מושפעת משינויים רגולטורים שחלים מעת לעת. על חלק ממוצרי החברה ופעילויותיה חל פיקוח. כך, חל פיקוח על מחירי בנזין 95 אוקטן לציבור, פיקוח על מחירי בנזין תעופתי, פיקוח על מחירי שירותי תשתית, פיקוח ברמת דיווח על מחירי גז"מ לצרכן, פיקוח ברמת דיווח על מחירי סולר תחבורה בתחנות התדלוק, הגבלות על מחירי רכישה מבתי זיקוק [לרבות, פיקוח על רווחיות גז"מ בשער בית הזיקוק - איסור על מכירת גז"מ במחיר העולה על מחיר היבוא (למעט גז"מ שאינו מכיל מרקפטן - גז ללא ריח)], פיקוח על מוצרים שיש ביכולתו של אחד מבתי הזיקוק בלבד לייצר (כדוגמת ביטומן המיוצר בבז"ן), פיקוח על מחיר מיכל גז"מ ניה, ופיקוח על מחירים מירביים לפיקדון בגין ציוד גז"מ.

- (2) כמו כן, חלה חובה על בתי הזיקוק להתקשרות שוויונית עם ספקי הגפ"מ השונים, לרבות בקשר עם כמות הגז הנמכרת ואיכותו, שירותי התשתית הניתנים על ידי בתי הזיקוק לספקי הגפ"מ ותנאי האשראי לספקים אלה. על פזגז חל איסור אפליה בין צרכנים חדשים דומים, לרבות איסור קביעת תנאי התקשרות שונים לצרכני גז בחוזה להספקת גז באמצעות אותה מערכת גז מרכזית. על נכסי-תעופה חל איסור אפליה בין הצרכנים השונים.
- (3) בנוסף, חלות על החברה הגבלות על התקשרויות בקשר לתחנות תדלוק, הגבלות על מכירות באמצעות התקני תדלוק אוטומטיים, הגבלות על עיסוק בתחומי פעילות שונים וכד'.
- (4) לפרטים נוספים בדבר מרווח השיווק של בנזין 95 אוקטן ראה סעיף 3.18.8.3 לעיל. לפרטים נוספים בדבר פיקוח ברמת דיווח על סולר תחבורה ראה סעיף 3.18.8.1 לעיל.
- (5) לפרטים נוספים בדבר בחינת אפשרות לפיקוח על מחירי גפ"מ בשער בית הזיקוק ואפשרות לפיקוח על מרווח השיווק של הגפ"מ ראה סעיפים 2.2.8.2 ו-4.18.4 לעיל.
- (6) לפרטים נוספים בדבר מגבלות שהוטלו על החברה בקשר עם תחנות התדלוק מכוח תנאי המיזוג בין פז לבין פז"א ראה סעיף 3.18.12.2 לעיל.
- (7) לפרטים נוספים בדבר דוח שפרסם משרד האוצר, בדבר מתודולוגיה חדשה של פיקוח על מחירים ראה סעיף 2.2.8 לעיל.
- (8) לפרטים נוספים בדבר דוח המלצות הועדה להגברת התחרותיות במשק (ועדת הריכוזיות) ראה סעיף 2.2.8.1 לעיל.
- (9) לפרטים נוספים בדבר תקנות התקן תדלוק אוניברסלי ראה סעיף 3.18.11 לעיל.
- לפרטים נוספים בדבר מגבלות בכל הנוגע למכירת גפ"מ ראה סעיף 4.15.2 לעיל.
- (10) לפרטים נוספים בדבר מיסוי ממסים המתוכנן על-ידי משרד האוצר וצווים שפורסמו בענין ראו סעיפים 3.1.9, 3.1.10 ו-4.1.9 לעיל.
- (ב) רישיונות והיתרים - פעילויותיהן השונות של חברות הקבוצה מחייבות רישיונות והיתרים מגורמים שונים כגון: רישיון עסק, רישיון יצור דלק, רישיון ספק גז, היתר רעלים, היתר להובלת חומרים מסוכנים ועוד.
- יצוין כי לחלק מפעילויותיהן השונות של חברות הקבוצה לא קיימים מלוא הרישיונות ו/או ההיתרים הנדרשים. החברה פועלת להשגת מלוא האישורים והרישיונות הנדרשים. כך לדוגמא, הפעלת תחנות התדלוק של החברה מצריכה השגת אישורים ורישיונות מגורמים רבים. לגבי חלק קטן מתחנות התדלוק לא קיימים בידי החברה מלוא הרישיונות והאישורים הנדרשים או שלעיתים פג תוקפם ויש לחדשם.
- הפעלת בז"א, לרבות הקמת מתקנים חדשים בבז"א, מצריכה קבלת רישיונות והיתרים. כשלון בהשגת ו/או חידוש ההיתרים והרישיונות תפגע בפעילות הרציפה של בז"א, דבר אשר עלול לפגוע מהותית ברווחיות הקבוצה.
- (ג) אי עמידה בהוראות חוק - אי עמידה בהוראות החוק ובעיקר בהוראות הרשות לניירות ערך, הרשות לתחרות, הוראות בתחום איכות הסביבה והבטיחות והוראות בנושא רישיונות והיתרים (ו/או רגולציה חדשה ומשתנה בתחומי הפעילות ו/או פרשנות לא נכונה של הוראות החוק ו/או החמרה בהוראות החוק ו/או העדר מנגנונים להבטחת עמידה בדרישות החוק (ובכלל זה תוכניות אכיפה) ו/או טעויות אנוש) עלולים לחשוף את החברה להליכים אזרחיים ופליליים, לפגוע ברווחיות החברה, לגרום נזק למוניטין החברה ולהביא להטלת עיצומים על החברה, סנקציות והשקעות כספיות גבוהות. רגולציה חדשה ומשתנה בתחומי הפעילות ו/או פרשנות לא נכונה של הוראות החוק ו/או החמרה בהוראות החוק ו/או העדר מנגנונים להבטחת עמידה בדרישות החוק (ובכלל זה תוכניות אכיפה) ו/או טעויות

אנוש, עלולים לחשוף את החברה להליכים אזרחיים ופליליים, לפגוע ברווחיות החברה, לגרום נזק למוניטין החברה ולהביא להטלת עיצומים על החברה, סנקציות והשקעות כספיות גבוהות.

לפרטים נוספים בדבר הגבלות על פעילות החברה מכוח חוק התחרות הכלכלית ראה סעיף 3.18.12 לעיל.

לפרטים נוספים בענין רגולציה בתחום איכות הסביבה ראה סעיפים 3.17, 4.17 ו- 5.17 לעיל.

לפרטים נוספים בדבר תוכניות אכיפה פנימיות של החברה ראה סעיף 7.1.4 לעיל.

7.11.2.4 דיווחים וגילויים לציבור

החברה הינה חברה ציבורית אשר ניירות ערך שלה נסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב. ליקויים או עיכובים בדיווחי הקבוצה לשוק ההון עשויים להשית עליה קנסות, תביעות, עיצומים או פגיעה במוניטין. לפרטים בדבר ההליכים למניעת מצב בו הדוחות הכספיים והמידע הכספי האחר, הכלול בדוחות הכספיים של החברה, לא ישקפו באופן נאות את המצב הכספי של החברה ראה פרק ו' - דוח שנתי בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי לפי תקנה 9 ב (א).

7.11.2.5 רציפות תפעולית

(א) תלות בספקי תשתית, הובלה ואחסנה - ענף משק הדלק מוגבל במספר מתקני התשתית (שני בתי זיקוק, מספר מוגבל של מתקני אחסנה וניפוק וקווי צנרת להזרמה). פעילות הקבוצה תלויה בקבלת שירותים מחברות התשתית: חברת ק.צ.א.א., חח"י, תש"ן וקמ"ד, אשר הינן בעלות תשתיות חיוניות לפריקה, אחסון והזרמת נפט גולמי, תזקיקים וגפ"מ. הפסקת פעילות במתקן תשתית עלולה לפגוע בפעילות התקינה של בתי הזיקוק, של חברות הדלק, ושל חברות אחרות בקבוצת פז, של נכסי-תעופה, של חברות הגז ושל חברות הנותנות שירותי תדלוק למטוסים, ולפגוע באופן מהותי ברווחיות החברה. הפסקת פעילות עלולה להיגרם כתוצאה משביתות, אירוע בטחוני, תאונה, פגעי טבע, מזג אוויר, איכות המוצר וכדומה. להערכת החברה, ניתן למזער את הסיכון בשל היקף המלאי המוחזק על ידה במקומות שונים. החשיפה של החברה דומה לחשיפה של חברות אחרות בענף משק הדלק והגז. לפרטים נוספים ראה סעיפים 1.1.2.2 ו- 1.1.2.4 לעיל.

הפצת והובלת מוצרים לחנויות הנוחות Yellow נעשית בחלקה על ידי ספקים שונים ובחלקה על ידי פז מוביל, המפעילה מרלוג מטעמה. בכך מקטינה החברה את החשיפה בכל הנוגע לרציפות תפעולית בהספקת המוצרים לחנויות הנוחות Yellow.

(ב) תלות בספק גז טבעי - לפז"א תלות במאגר תמר, ובמאגר לווייתן (שהחל לספק גז טבעי לפז"א בחודש ינואר 2020). הפסקת הזרמת גז טבעי ו/או הקטנת הכמות המסופקת לפז"א עלולה להגדיל את הוצאות התפעול של פז"א ו/או להשבית את תחנות הכח הפועלות בשיטת הקו-גנרציה. לפרטים נוספים ראה סעיף 05.19.4 לעיל.

(ג) תלות בבתי הזיקוק - לחברות הפועלות בתחומי פעילות תזקיקי הנפט תלות כמעט מוחלטת בבתי הזיקוק, שהינם הספקים המרכזיים והעיקריים של תזקיקי הנפט השונים אותם רוכשות חברות אלו. הואיל ובז"א הינו בבעלות החברה, החברה נמצאת בתלות נמוכה יותר בנושא זה לעומת מתחרותיה, למעט לגבי מוצרי ביטומן (הנרכשים מבז"ן) וגפ"מ (הנרכש גם מבז"ן ובעיקר מיבוא). לפרטים נוספים ראה סעיפים 4.15.2 ו- 4.15.4 לעיל. עם זאת, במהלך שנת 2018 החלו חברות הדלק הגדולות לייבא בעצמן בנזין (בנוסף לסולר) (שלהערכת החברה, רובו חלף ייבוא על ידי אחרים) בהתאם לצרכיהן ולשיווק לאחרים.

(ד) שביתות והשבחות - שביתות כלליות במשק הישראלי ובייחוד השבתת הנמלים ו/או עיצומים במסופי הניפוק ו/או השבתת חברות התשתית להזרמת דלק ו/או שביתות של מובילים, עלולות למנוע יבוא מוצרי חומרי גלם, לגרום לעצירה של רשת היצור, השיווק וההפצה, לגרום לעיכוב באספקת הזמנות ובכך לפגוע ביכולתה של הקבוצה לעמוד בהתחייבויותיה, דבר העלול לפגוע במוניטין של הקבוצה ולהסב לה נזקים ועלויות משמעותיים.

(ה) כשלים בשרשרת אספקה - הסיכון של כשל בשרשרת האספקה מתייחס לתהליכים הבאים: משלב התכנון, דרך היצור בפז"א ועד למכירה בתחנות התדלוק ו/או לאספקת מוצרים ושירותים אחרים ללקוחות חברות הקבוצה. כשלים תפעוליים בפז"א, הנחות תכנון לא נכונות ו/או ליקויים בשלב קביעת הביקוש למוצרים ו/או חוסר יכולת לייצר מוצרים בפז"א, בשל מגבלות היקף יצור ו/או מגבלות אחסון ו/או חוסר יכולת לקנות חומרי גלם ומוצרים בכמות הנדרשת ו/או תמחור שגוי ותחשיב לקוי של עסקאות רכש חומרי גלם עבור פז"א ו/או ליקויים בסביבת הבקרה ו/או באופטימיזציה של שרשרת האספקה, כמו גם כשלים בשרשרת האספקה במקשר הימי, עלולים לפגוע ברווחיות החברה.

(ו) פרויקטי שיפוץ תקופתיים ורב שנתיים - הסיכון בשיפוץ תקופתי מקיף של מתקני היצור ו/או בשיפוץ רב שנתי של הפצחון הקטליטי (בנוסף לתחזוקה שוטפת) בבית הזיקוק הינו: חריגה בעלויות, חריגה ממשכי הזמן המתוכננים להשבתת המתקנים לצרכי השיפוץ, כשלים בטיחותיים ועוד.

במקרה של השבתת מתקני פז"א, לרבות בשל תקלה במתקנים או בשל שביתת עובדים, צופה החברה שפעילות יצור התזקיקים תיפגע משמעותית למשך תקופת ההשבתה, וכתוצאה מכך יגרמו לקבוצה נזקים. לפרטים בדבר עיצומים שנקטו עובדי פז"א במהלך תקופה מסוימת בשנת 2017 ראה סעיף 7.1.7.1 לעיל.

7.11.2.6 איכות הסביבה

(א) אי עמידה בהוראות בתחום איכות הסביבה - דרישות המשרד להגנת הסביבה והוראות החוק בקשר עם תחנות התדלוק, מתקנים ומפעלים, מאלצות את החברה להקצות משאבים כספיים גבוהים. בשנים האחרונות חלה החמרה בדרישות המשרד להגנת הסביבה ודרישות אלו עלולות להתרחב, דבר שעלול לאלץ את החברה להקצות משאבים כספיים נוספים לנושא זה. החברה מתכוונת להמשיך ולפעול ליישום הוראות החוק ודרישות המשרד להגנת הסביבה. החברה אינה מסוגלת להעריך בוודאות את כל ההשלכות של דיני איכות הסביבה ושל דרישות המשרד להגנת הסביבה.

(ב) מפגעים סביבתיים - העיסוק במוצרי נפט בתחומי הפעילות עלול לגרום לסיכונים סביבתיים בעיקר לזיהום אוויר, לזיהום קרקע, מי תהום ומי ים, העלולים להיגרם כתוצאה מפעילות פז"א, תחנות התדלוק, מתקנים ומפעלים של החברה. מוצרי נפט הינם חומרים מסוכנים ו/או מזהמים מטבעם ועלולים לפגוע בבריאות. במקרה של מפגע סביבתי עשוי להגרם לחברה נזק כספי ותדמית.

(ג) איכות הסביבה בתחנות תדלוק ותיקות - לחברה תחנות תדלוק ציבוריות ותיקות (תחנות תדלוק שהוקמו לפני שנת 1997), המהוות כ- 70% מתחנות התדלוק של החברה. תחנות תדלוק אלו נבנו על פי סטנדרטים שהיו מקובלים בעבר, אשר אינם מבטיחים שלא היתה ו/או לא תהיה דליפה או זיהום ממקור אחר. החברה מבצעת סקרי קרקע ופועלת, בתיאום עם המשרד להגנת הסביבה, על מנת לשקם זיהומי קרקע ולטהר מי תהום. פעילות זו מצריכה השקעות ניכרות.

(ד) החברה חשופה להליכים משפטיים אזרחיים ופליליים עקב זיהומים סביבתיים לכאורה, שנגרמו בעבר ועלולים להיגרם בעתיד כתוצאה מפעילותה. בענין זה נערכות, מעת לעת, בדיקות וחקירות של רשויות האכיפה. קיים סיכון של הגשת כתבי אישום נגד החברה ונושאי משרה בה, היה ויתגלו זיהומי קרקע ומים בתחנות תדלוק, בפז"א, ובמתקנים נוספים של הקבוצה. שיקום סביבה בה נגרם זיהום למי תהום עלול לגרום להוצאות מהותיות לקבוצה שאינן ניתנות להערכה. החברה מקיימת תוכנית אכיפה פנימית בתחום איכות הסביבה, בין היתר, על מנת להקטין את הסיכון של מפגע סביבתי ואת חשיפת החברה.

לפרטים נוספים אודות הסיכונים הסביבתיים בתחומי הפעילות ראה סעיפים 3.17, 4.17 ו- 5.17 לעיל.

לפרטים אודות מדיניות החברה ותוכנית אכיפה בנושא איכות הסביבה ובטיחות ראה סעיף 7.7.3 לעיל.

7.11.2.7 בטיחות ובטחון

מוצרי הנפט שברשות החברה הינם חומרים מסוכנים ורעילים (עם פוטנציאל התפוצצות, הידלקות או הרעלה) הן לעוסקים בהם והן לסביבה. לפיכך, החברה חשופה לאירועים שעלולים להיגרם בשל מוצרים

אלו, לרבות נזקים בריאותיים, נזקים סביבתיים, נזקים כתוצאה מהתלקחות חומרים דליקים וכדומה. העיסוק במוצרי נפט כפוף להוראות רגולטוריות שונות הדורשות הקפדה על בטיחות וגיהות בעבודה.

החברה חשופה לכתבי אישום ולתביעות אשר עלולים להשפיע לרעה על תוצאותיה העסקיות ולפגוע במוניטין שלה. כמו כן, החברה חשופה לנזקי רכוש וגוף בפעילויותיה השונות. אירועים פליליים ואירועי פח"ע ע"י צדדים שלישיים עשויים לפגוע בעובדי החברה, לקוחותיה ורכושה.

הקבוצה עורכת פוליסות ביטוח המבטחות את נכסיה וחביותיה בגין פגיעה גופנית ו/או נזק לרכוש מוחשי, כפי שמקובל לבטח בישראל, וזאת בכפוף למגבלות המקובלות בביטוחים כגון אלה.

לצורך עריכת ביטוח עבור נכסיה וחביותיה של הקבוצה, נעזרת הקבוצה בשירותי יועצי ביטוח חיצוניים.

אין כל ודאות שהכיסויים ו/או גבולות האחריות בפוליסות מכסים את מלוא החשיפה הכרוכה בפעילות הקבוצה, ואף לא קיימת ודאות שניתן יהיה לחדש את הפוליסות בעתיד בתנאים מסחריים סבירים או בכלל.

פז"א עורכת פוליסה לביטוח מפני אובדן או נזק לרכוש (בכפוף להשתתפות עצמית בסך 2.5 מיליוני דולר ארה"ב) בכל אירוע (מבוטח) וכן אובדן תוצאתי עקב כך (למשך תקופת שיפוי של 30 חודשים החל מתום תקופת השתתפות עצמית של 60 יום בגין כל אירוע מבוטח; וכל זאת בכפוף לתקרת פיצוי על פי שני פרקי הפוליסה יחדיו בסך 1.275 מיליארד דולר ארה"ב לאירוע ובמצטבר. ובנוסף, אחריות המבטח בגין אובדן או נזק לרכוש ואובדן תוצאתי עקב כך, כתוצאה מ"נזקי רעד" שנגרמו עקב רעידת אדמה, מוגבלת לסך של 350 מיליוני דולר ארה"ב לאירוע ו- 500 מיליוני דולר ארה"ב במצטבר לתקופת ביטוח של 17 חודשים, אולם, תת הגבלה זו אינה חלה על נזקי אש ו/או התפוצצות הנובעים מרעידת אדמה, בגינם חלה ההגבלה הכללית כאמור לעיל.

בנוסף פז"א רוכשת ביטוח אובדן תוצאתי שעלול להיגרם, למשך תקופת שיפוי של עד 24 חודשים, עקב נזק למתקני פז"א כתוצאה ממעשי טרור או מלחמה, בכפוף לתקרת פיצוי בסך 300 מיליוני דולר ארה"ב למקרה ביטוח אחד ובמצטבר, מעבר להשתתפות עצמית בסך 40 מיליוני דולר ארה"ב בכל מקרה ביטוח.

7.11.3 מאפיינים ייחודיים לקבוצה

7.11.3.1 אסטרטגיה ופיתוח עסקי

האסטרטגיה של הקבוצה מחייבת, בין היתר, קבלת החלטות בעניין השקעות הוניות בפרויקטים אסטרטגיים, קביעת מדיניות מחירים ואשראי, קביעת מדיניות לאחזקת והפעלת תחנות תדלוק (פתיחת תחנות תדלוק חדשות ושיטות להפעלת תחנות תדלוק), קבלת החלטות בדבר יוזמות עסקיות בתחומים חדשים, שחלקן מתבססות על תחזיות לגבי הכלכלה העולמית, התפתחויות בעולמות הקמעונאות, במשק האנרגיה בישראל ובעולם ומחירי אנרגיה והתפתחויות בתחום המינרלי ועוד.

טעות באסטרטגיה של הקבוצה או ביישומה או היערכות לא מיטבית לשינויים שונים כדוגמת - שינוי בהעדפות הצרכנים, במשק האנרגיה ומגמות טכנולוגיות בעולם - עלולים לגרום לקבוצה נזק כספי ו/או תדמיתי.

החברה פועלת על פי מדיניות מחירים כלכלית, תוך צמצום אשראי לקוחות. כמו כן, החברה פועלת על מנת להגן מפני חשיפות פיננסיות בתחום פעילותה, ובין היתר, מבצעת הגנות מפני חשיפת מטבע, חשיפה למרווח הזיקוק וחשיפה לשינויים בערכי מלאי נפט גולמי ומוצרים.

האסטרטגיה של הקבוצה מכוונת לשיפור הרווחיות ולהשקעה ביצירת תשתיות לצמיחה עתידית, תוך יצירת יתרונות תחרותיים בתחומי הפעילות השונים. במסגרת זו, פועלת החברה לפיתוח עסקיה - מנועי הצמיחה העיקריים בתוכנית האסטרטגית של הקבוצה מתמקדים בהפיכת פז מחברת דלק לחברת לקוחות ואנרגיה, בהוספת עיסוקים בתחום האנרגיה המתחדשת (בנוסף לדלקים) באיתור מנועי צמיחה חדשים, לרבות רכישות והשקעות סינרגטיות בתחומי הקמעונאות ובתחומי האנרגיה, מיצוי הפוטנציאל הנכסי הגולמי בנכסי הנדל"ן של החברה, שיפורים תפעוליים בבז"א, במערכי ההפצה ברכש וכיו"ב. - ראו לענין זה סעיף 7.10 לעיל.

אין וודאות בנוגע ליכולתה של החברה ליישם את האסטרטגיה שגיבשה והיישום תלוי ביכולתה של החברה להטמיע אצלה מערכות, לגייס כוח אדם מתאים ולהוציא לפועל את המהלכים המתוכננים. כמו כן, יישום האסטרטגיה עלול שלא לעמוד בתחזיות ו/או שלא להשיג את התוצאות המתוכננות בשל גורמים שונים הקשורים בחברה או גורמים שאינם בשליטתה בהתאם לגורמי הסיכון בסעיף 7.11 זח.

לפרטים נוספים בדבר מדיניות החברה בכל הנוגע לאשראי לקוחות ראה סעיף 7.2.1.3 לעיל.

7.11.3.2

תביעות משפטיות

כנגד החברה, פזגז, פז"א ופז-שמנים תלויות ועומדות תביעות מהותיות בסכומים נכבדים, לרבות תביעות ייצוגיות, כמפורט בסעיף 7.8 לעיל. לפיכך חשופה הקבוצה להשלכות הנובעות מתביעות אלו.

תחנות נכים ו/או תחנות ריאליות - לחברה מספר גבוה יותר של תחנות נכים ו/או תחנות ריאליות בהשוואה למתחרותיה. לפיכך, היה ובית המשפט העליון יקבע כי ההסדר בין החברה לבין הנכים המפעילים את תחנות התדלוק ו/או בין החברה לבין מפעילי התחנות הריאליות, כולו או חלקו הוא הסדר כובל לא פטור ו/או כולל תנאים מקפחים בחוזה אחיד - הנזק שיגרם לחברה כתוצאה, בין היתר, מאפשרות לפגיעה בזכויות קנייניות של החברה, עלול להיות גדול יותר מהנזק שיגרם ליתר חברות הדלק.

אי חידוש זכויות במקרקעין בתחנות תדלוק קיימות - חלק מתחנות התדלוק של החברה אינן בבעלות החברה ו/או החברה אינה החוכרת הראשית שלהן מרשות מקרקעי ישראל. במידה וההסכמים לחכירת משנה / שכירת הקרקעות, עליהן מוצבות תחנות התדלוק, לא יוארכו ו/או ייקבע כי זכויות הקנין של החברה מוגבלות ו/או בטלות, עלולה להיות לכך השפעה לרעה על תוצאות פעילותה של החברה.

החברה מנהלת את הסיכון של תביעות משפטיות, בין היתר, תוך הקפדה על קיום דרישות החוק והרגולציה והסתייעות במומחים ויועצים חיצוניים.

7.11.3.3

סיכון פיננסי - אשראי לקוחות

(א) אשראי לקוחות - במסגרת פעילותה מעניקה החברה לחלק מלקוחותיה הגדולים אשראים בהיקפים כספיים משמעותיים ללא בטחונות ו/או ללא בטחונות מלאים, ולפיכך היא חשופה לאי פרעון האשראים.

לפרטים נוספים בדבר חוק הבלו על הדלק, התשי"ח - 1958, שאינו מכיר בהחזר בלו בגין חובות אבודים, ראה סעיף 2.2.7 לעיל.

(ב) אשראי לרשות הפלשתינאית - היקפי האשראי שהחברה מעמידה לרשות הפלשתינאית, במסגרת ההסכם שבין פז לבין הרשות הפלשתינאית (כמפורט בסעיף 3.5.2.2 לעיל), הינם משמעותיים לחברה. להבטחת התשלום, התחייבה הרשות הפלשתינאית לאפשר לפז לגבות את המגיע לה מכספי המיסים בקשר עם מוצרי הנפט המוחזקים עבור הרשות על ידי ממשלת ישראל. להערכת החברה, כספים אלה מכסים חלק מיתרת חוב האשראי של הרשות לחברה. החברה אינה יכולה להעריך את היכולת ואת משך הזמן שיידרש על מנת לגבות את הכספים מממשלת ישראל, אם וככל שהחברה תדרוש את הכספים מממשלת ישראל. לא הועמדו לטובת החברה בטוחות נוספות. לפרטים נוספים ראה ביאור 30.2 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

האטה כלכלית עלולה להביא לפגיעה בכושר ההחזר של לקוחות החברה, לירידה במוסר התשלומים, לירידה בצריכה הפרטית ובפעילות העסקית, ולירידה בהכנסות החברה וברווחיותה. החברה עוקבת אחר מצבם הפיננסי של לקוחותיה, ונמצאת בתהליך שוטף של חיזוק וטיוב הבטחונות מלקוחותיה, תוך התאמת היקף המכירות ותנאי האשראי ללקוחות, בהתאם לרמת הסיכון אותה היא מייחסת לאותם לקוחות.

לרוב האשראי של לקוחות אחת מחברות הבת של החברה בוצע ביטוח אשראי. לפרטים נוספים בדבר מדיניות החברה בכל הנוגע למתן אשראי לקוחות ראה סעיף 7.2.1.3 לעיל.

7.11.3.4

איכות המוצר

החברה מייצרת ומשווקת תזקי נפט שונים ומשווקת מוצרים ללקוחותיה בחנויות הנוחות Yellow. חוקים ותקנות רבים מסדירים את האחריות של היצרן / הספק לטיב המוצר ואת זכויותיהם של צרכנים שנפגעו ממוצר פגום.

מוצרי מזון הנמכרים בחנויות הנוחות Yellow – האחריות למוצרי המזון מוטלת על היצרן / ספק על פי חוק הגנת הצרכן וחוק האחריות למוצרים פגומים, תש"ס-1980. החברה מפעילה מערכת בקרה גבוהה בהובלת המוצרים, בסידור המדפים ובשמירה על איכות ותוקף מוצרי המזון הנמכרים ברשת חנויות הנוחות Yellow.

במידה ויגרם נזק כלשהו לצרכנים כתוצאה ממוצרים שייצרה ו/או שיווקה החברה בחנויות הנוחות Yellow (לרבות בגין העדר בקרה ופיקוח על טיב המוצרים הנמכרים ברשת חנויות הנוחות Yellow, ובכלל זה תוקף המוצרים ואיכותם), עלולה החברה להיתבע, לרבות בדרך של תביעות ייצוגיות, ועלולה להיות לכך השפעה לרעה על מוניטין החברה ותוצאותיה הכספיות במידה ותקבע אחריותה.

מוצרי נפט – פז"א מייצרת תזקי נפט על פי תקנים ודרישות איכות ומקיימת בקרות איכות רבות.

מוצרי פז-שמנים ופזקר – פז-שמנים מייצרת שמנים, כימיקלים וממסים. פזקר מייצרת מוצרי איטום ובידוד ומוצרים אחרים לבניה ולתשתית תחבורתית. שתיהן פועלות על פי תקנים ודרישות רגולציה ומקיימות בקרות איכות רבות.

הקבוצה נעזרת ביועצי ביטוח ורוכשת פוליסות לביטוח חבות מוצר המכסות, כמקובל בישראל, את אחריותה, בגין פגיעה גופנית ו/או נזק לרכוש מוחשי, בכפוף למגבלות המקובלות בביטוחים כגון אלה.

דס"ל ובנזין תעופה – נכסי-תעופה אחראית לאיכות הדלקים המסופקים באמצעותה, מהזרמתם מהמיכלים בחוות המיכלים ועד לכניסתם למטוס, וזאת בהתאם להסכם בין נכסי-תעופה לבין רש"ת. לפיכך, החבות בשל פגיעה או נזק שעלול להיגרם כתוצאה מדלקים פגומים, עלולה להיות מוטלת, בין היתר, גם על נכסי-תעופה. בידי נכסי-תעופה פוליסת ביטוח המשותפת לה, לשרותי-תעופה, לחברה וכן לגופים נוספים, לרבות רש"ת, המכסה בין היתר, חבות בגין פגיעה גופנית ו/או נזק לרכוש מוחשי, ככל ויגרמו עקב הדלקים הפגומים כאמור ו/או עקב שרותי תדלוק (כולל שרתי פיקוח) של כלי טייס בשדות/מנחות תעופה שונים (אזרחיים וצבאיים), וזאת עד לגבול אחריות בסך של 1 מיליארד דולר למקרה ובמצטבר. עם זאת, יצוין כי פוליסת ביטוח זו אינה מכסה את כלל החשיפות הנובעות מהמוצרים והשרותים כאמור, ואין וודאות שגבול האחריות הקיים בפוליסת הביטוח יכסה את מלוא העלויות עקב נזקים כתוצאה מדלקים פגומים כאמור.

7.11.3.5 כשל במערכות מידע מרכזיות

מערכות המידע של החברה מספקות את עיקר צרכי המחשוב של הקבוצה. פגיעה במערכות אלו לא תגרום לעצירה לוגיסטית של החברה, והחברה תוכל להמשיך לייצר ולספק דלקים ללקוחותיה בכל מגזרי הפעילות, כולל באתרים הקמעונאיים, בהתבסס על מערכי מחשוב מקומיים ומענה ידני. יחד עם זאת יכולת הניהול של החברה עשויה להיפגע בהיבטי הניהול הפיננסי, הדיווח והבקרה.

כשלים במנגנוני האבטחה במערכות המידע ובכלל זה: שריפה ו/או הצפה של חדר המחשב של החברה, מתקפת סייבר (כאמור בסעיף 7.11.1.4 לעיל) לרבות: שימוש במידע קיים, החדרת מידע פגום על ידי גורם בלתי מורשה, וזליגת מידע מהארגון לגורמים עוינים ו/או לא מורשים, עשויים לגרום לאובדן מידע, לחשיפת מידע עסקי ולפגיעה בהשגת יעדיה העסקיים של החברה.

החברה מחזיקה חדר מחשב לגיבוי באתר חלופי, שמטרתו להבטיח המשך פעילותה ויכולת התאוששות לאחר אסון. נתוני מערכות היצור מגובים, באופן שוטף, באתר מערכות המידע הראשי של החברה ומשוכפלים למחשב שבאתר הגיבוי. כמו כן, גיבוי נוסף של מערכות המחשב המרכזיות נשמר בכספות חסינות אש ובאתרים אחרים.

7.11.3.6 פרויקטי שיפוץ תקופתיים ורב שנתיים

אחת לכארבע עד כחמש שנים נערך בבז"א שיפוץ תקופתי מקיף של מתקני היצור (בנוסף לתחזוקה שוטפת). השיפוץ התקופתי האחרון במתקני היצור בבז"א בוצע ברבעון השני של שנת 2017. כשלים

בתהליכי השיפוץ התקופתי במתקני היצור ו/או בשיפוץ רב שנתי של הפצחון הקטליטי עלולים לגרום להפרעות בתפקוד בז"א, לחריגה בעלויות, לחריגה ממשכי הזמן המתוכננים להשבתת המתקנים לצרכי שיפוץ, לכשלים בטיחותיים ועוד.

7.11.3.7 משאבי אנוש ויחסי עבודה

ככל שעובדי החברות השונות בקבוצה יתאגדו בארגון עובדים יציג (למעט עובדים שכבר מאוגדים בארגון עובדים יציג), עשויה להיות לכך השלכה על הפעילות התפעולית של הקבוצה (במקרה של סכסוכי עבודה, שביתות וכו') ועל התוצאות הכספיות של הקבוצה. סכסוך ביחסי העבודה, לרבות עיצומים והשבתות של ועדי עובדים, עשויים להשפיע על הפעילות התפעולית ועל התוצאות הכספיות של הקבוצה. לפרטים בדבר עיצומים שנקטו עובדי פז"א במהלך תקופה מסוימת בשנת 2017 ראה סעיף 7.1.7.1 לעיל.

7.11.3.8 משברים תקשורתיים

במהלך פעילותה השוטפת של החברה עלולים להתרחש אירועים שיכולים להתפתח לכדי משברים תקשורתיים עקב פרסום שלילי של מובילי דעה, הדלפות מגמתיות וכיו"ב. אלה עלולים לפגוע במוניטין החברה, לגרום לעזיבת לקוחות, לשינויי רגולציה ו/או להגברת הפיקוח הרגולטורי על החברה. החברה נעזרת בשירותי יועצים חיצוניים בתחומים אלה.

7.11.3.9 קשרי משקיעים

בהיותה של החברה חברה נסחרת בבורסה ובפרט – חברה ללא גרעין שליטה, ניהול הקשר עם המשקיעים של החברה (בפרט – הגופים המוסדיים בארץ ובעולם) ו/או משקיעים פוטנציאליים באופן לא מיטבי עלול לחשוף את החברה להפרות רגולטוריות, לפגיעה במוניטין ולירידת ערך המניה. החברה מסתייעת בשירותי יועצים חיצוניים בתחומים אלה.

7.11.4 הערכת החברה לגבי מידת ההשפעה של גורמי הסיכון על הקבוצה

בטבלה הבאה מוצגים גורמי הסיכון המהותיים של הקבוצה, כפי שתוארו לעיל, על פי טיבם (סיכונים מקרו-כלכליים, סיכונים ענפיים וסיכונים מיוחדים לחברה) ואשר דורגו, בהתאם להערכות הנהלת החברה, על פי השפעתם, ככל שיתרחשו, על עסקי הקבוצה בכללותה (השפעה גדולה, בינונית וקטנה).

אין בהערכת החברה לגבי מידת ההשפעה של גורם סיכון כלשהו על החברה כדי להוות הערכה לסיכויי התממשות גורם הסיכון. כמו כן, סדר הופעת גורמי הסיכון לעיל ולהלן אינו על פי גודל הסיכון הגלום בכל גורם סיכון או הסתברות התרחשותו.

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון המהותיים על הקבוצה

סעיף	גורמי הסיכון	השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה
7.11.1	גורמי סיכון מקרו-כלכליים:			
7.11.1.1	מצב גיאופוליטי ובטחוני בעולם ובישראל			X
7.11.1.2	סיכונים פיננסיים		X	
7.11.1.3	נזקי טבע מרעידת אדמה			X
7.11.1.4	נזקי סייבר			X
7.11.2	גורמי סיכון ענפיים:			
7.11.2.1	שינויים במחירי נפט גולמי, מוצרי נפט ומרווחים			X
7.11.2.2	תחרות			X
7.11.2.3	רגולציה			X
7.11.2.4	דיווחים וגילויים		X	
7.11.2.5	רציפות תפעולית			X
7.11.2.6	איכות הסביבה			X
7.11.2.7	בטיחות ובטחון			X
7.11.3	גורמי סיכון יחודיים לקבוצה:			

שפיכה גדולה	שפיכה בינונית	שפיכה קטנה	גורמי הסיכון	סעיף
	X		אסטרטגיה ופיתוח עסקי	7.11.3.1
	X		תביעות משפטיות	7.11.3.2
	X		סיכון פיננסי – אשראי לקוחות	7.11.3.3
X			איכות המוצר	7.11.3.4
	X		כשל במערכות מידע	7.11.3.5
X			שיפוץ תקופתי ורב שנתי	7.11.3.6
	X		יחסי עבודה	7.11.3.7
	X		משברים תקשורתיים	7.11.3.8
	X		קשרי משקיעים	7.11.3.9

פרק ב' דוח דירקטוריון

דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

הגנו מתכבדים בזאת להגיש את דוח הדירקטוריון של פז חברת נפט בע"מ (להלן: "פז" או "החברה") וחברות הקבוצה במאוחד (להלן: "קבוצת פז" או "הקבוצה") לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (להלן: "תקופת הדוח"), בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל-1970.

חלק ראשון – הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד

1. התאגיד וסביבתו העסקית

1.1. כללי

פז היא החברה המובילה בישראל בתחום הפעלת תחנות תדלוק ומתחמים קמעונאיים. החברה מפעילה 268 מתחמי תדלוק ומתחמים קמעונאיים אשר במרביתם פועלות חנויות הנוחות Yellow של החברה.

החברה משכירה שטחים במתחמי התדלוק שלה לשוכרים שונים - בעלי עסקים, מסעדות, בתי קפה, חנויות ועוד.

בנוסף, עוסקת החברה בשווקי יסיר של דלקים ומוצרי נפט (בנזין, סולר, דלק סילוני ועוד) לתעשייה, לחברות ומפעלים ולחברות תעופה.

החברה הינה הבעלים של אחד משני בתי הזיקוק במדינת ישראל (השני בגודלו), פז בית זיקוק אשדוד, אשר נרכש על ידי ממשלת ישראל בשנת 2006.

בנוסף, בבעלות החברה חברות בנות העוסקות בתחומי התעשייה (יצור שמנים, כימיקלים) ובתחום שווקי גפ"מ לצרכנים עסקיים ופרטיים (פזגז).

מגוון הפעילויות של הקבוצה מאפשר לה להתמודד באופן מיטבי עם האתגרים והשינויים בשווקים בהם היא פועלת.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 החברה היא חברה ללא בעל שליטה. לפרטים ראה ביאור 1.1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

לפרטים אודות מבנה החברה ראה סעיף 1.1.1 לפרק תיאור עסקי התאגיד לדוח התקופתי לשנת 2019 (להלן: "הדוח התקופתי").

1.2. החברה פועלת בארבעה מגזרי פעילות כדלקמן:

1.2.1. **מגזר הקמעונאות והמסחר** במסגרתו מנוהלים מתחמי התדלוק והנוחות של החברה הפרוסים ברחבי הארץ. תחום זה כולל - הובלה, שיווק, הפצה ומכירה של דלקים ומוצרים שונים (מוצרי מזון ונוחות) במתחמים. **בתחום זה כלול גם השווקי היסיר של דלקים (סחר)** - ללקוחות מסחריים, תעשייתיים ומוסדיים (המשווקים בעיקר לחצר הלקוח), שיווק דלקים ללקוחות התדלוק האלקטרוני (פזומט) ושיווק דלקים לרשות הפלשתיאית.

1.2.2. **מגזר הזיקוק** – הכולל את ניהול ב"א ומתקן האחסון והניפוק בחיפה, יבוא נפט גולמי ומוצרי, יצור תזקי נפט, יצור חשמל וקיטור לשימוש עצמי ויצור חשמל למכירה ללקוחות חיצוניים. חטיבת-הזיקוק של החברה מנהלת את פעילות המגזר בקבוצת פז לרבות: איחסון דלקים וניפוק (בחצרי ב"א, במתקני האחסון והניפוק בחיפה ומחוצה להם), הזרמה ושירותי רכש לחלק מיחידות הקבוצה. כל המלאי של הנפט הגולמי ומוצרי, למעט מלאי תפעולי בתחנות התדלוק, מנוהל על ידי חטיבת-הזיקוק.

1.2.3. **מגזר התעשיות** כולל מספר חברות בנות ובהן - פזגז, פז-שמנים, פזקר, שרותי-תעופה ונכסי-תעופה. באמצעות **פזגז** – החברה עוסקת בשיווק, הפצה ומכירה של גפ"מ לבישול, להסקה, לחימום ולתדלוק כלי רכב המותאמים

לגפ"מ, ללקוחות מוסדיים, עסקיים ופרטיים; בשיווק, הפצה ומכירה של מכשירים צורכי גפ"מ (מכשירי הסקה, מחממי מים ומייבשי כביסה) וכן בביצוע הסבות של מפעלים לעבודה באמצעות גז טבעי, בחלקם בגיבוי גפ"מ. באמצעות **פז-שמיים** – עוסקת החברה ביצור, מיחזור, יבוא, שיווק ויצוא של שמיים, כימיקלים וממסים. באמצעות **פזקר** – ביצור, שיווק ויצוא של מוצרי איטום ובידוד לענף הבניה; ביצור ושיווק מוצרים לתשתית תחבורתית ותובתות מוצרים חדשים. באמצעות **שרותי-תעופה** – עוסקת החברה בשיווק ואספקת דס"ל ובנזין תעופתי ובמתן שירותי תדלוק לחברות תעופה. באמצעות **נכסי-תעופה** – באיחסון וניפוק דס"ל ובנזין תעופתי בנתב"ג.

בחודש ינואר 2020 חתמה החברה על מזכר הבנות למכירת מניות פזקר לחברת אינרום. ראה לענין זה ביאור 1.3 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

1.2.4 **מגזר הנדל"ן** – ביום 6 בפברואר 2019 הודיעה החברה כי במהלך שנת 2019 היא תחל לבחון את פעילות ותוצאות הנדל"ן של החברה באופן עצמאי, בבחינה ובראייה נפרדת מזו של פעילות הקמעונאות והמסחר (קו"מ). זאת, על מנת שניתן יהיה לשקף, לנהל ולמדוד את התשומה הכלכלית של כל אחד מתחומי הפעילות בנפרד ובאופן מיטבי יותר, להקצות משאבים בדרך מתאימה יותר ולהגדיל את המיקוד הניהולי הנפרד בכל אחד מתחומי הפעילות האמורים. השינוי נעשה גם על רקע שינויים אפשריים בסביבה העסקית של החברה.

בהתאם לכך, החל מהדוח לרבעון השני של שנת 2019, חל שינוי בדיווח המגזרי של החברה, כך שפעילות הנדל"ן פוצלה למגזר ולתחום פעילות נפרד מזה של מגזר הקמעונאות והמסחר. מספרי ההשוואה של המגזרים הוצגו מחדש על מנת לשקף את פעילות מגזר הנדל"ן גם בתקופות ההשוואה. לפרטים ראה סעיף 1.6 להלן.

1.3 תכנית אסטרטגית חדשה

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 23 בפברואר 2020, פירסמה החברה תכנית אסטרטגית חדשה, על בסיס עבודה משותפת של ההנהלה וצוותי עבודה של החברה ביחד עם יועצים בינלאומיים.

התכנית האסטרטגית החדשה גובשה על רקע השינויים הקיימים והצפויים בשווקים בהם פועלת החברה, בפרט בתחום הדלקים, מתוך מטרה להביע לשיפור הביצועים העסקיים, לגיוון הכנסות, לפיתוח יכולות חדשות בתחומים רלוונטיים לפעילות החברה, לשיפור המצויינות התפעולית, לאיתור מנועי צמיחה חדשים ועוד.

לפרטים והרחבה ראה תיאור עסקי התאגיד.

התוכנית האסטרטגית כוללת **ארבעה פרקים** עיקריים, כמפורט:

האחד צמיחה בתחום הקמעונאות; במסגרת זו החברה הציבה לעצמה יעד להפוך ל"חברת לקוחות" בדגש על הצעת - נוחות, חדשנות ושימוש בטכנולוגיות מתקדמות. פז תמשיך להשקיע משאבים רבים בפיתוח תחנות התדלוק ורשת חנויות הנוחות Yellow במתחמי התדלוק ובהגדלת מספר המתחמים הקמעונאיים והרחבתם במקומות הרלבנטיים.

החברה רואה ברשת חנויות הנוחות Yellow ובתחנות הדלק מנוע לצמיחה ומתכננת לבצע מספר יוזמות ופרייקטים בתחום הקמעונאות, שנועדו למקסם את הפוטנציאל והאפשרויות בתחום זה, ובהם - לאפיין את חנויות הנוחות של החברה לפי מספר סגמנטים ולהתאים את מגוון ותמהיל המוצרים בחנויות לסגמנטים אלה. החברה תפעל להעשיר את הצעות הערך ללקוחות תוך ביצוע ניתוח פרסונלי מוטה דאטה, ותפעל להרחבת המכר הצולב. בכונות החברה לשדרג ולשפר את תכנית נאמנות הלקוחות ולייצר שיתופי פעולה עסקיים רלבנטיים. לשם ביצוע כל אלה, החברה תטמיע מערכות מתקדמות לניתוח נתונים, התנהגות צרכנים והצעות שווקיות מותאמות לקהל היעד. החברה תפעל לשיפור מערך הלוגיסטיקה והתפעול במטרה להביא לשיפור ביצועים וצמצום עלויות.

השני, יעול תהליכים ושיפור ביצועים בתחום הזיקוק; החברה תפעל, ללא קשר למרווחי הזיקוק שנקבעים בעולם, למיצוי הפוטנציאל המלא של אמצעי היצור בבז"א; ביצוע שיפורים תפעוליים, ביטול צווארי בקבוק באמצעות השקעות המניבות החזר מהיר, מעבר לתחזוקה מונעת על חשבון תחזוקת שבר והטמעת מערכות ניטור ותכנון חכמות לטובת יעול תהליכים ושיפור הביצועים של מתקני הייצור השונים.

השלישי, תחום הנדל"ן; לחברה 106 תחנות דלק בבעלות. החברה תפעל להשבחת נכסים ו/או מקרקעין בעלי פוטנציאל נדל"ני גבוה במטרה להביא לגידול בתשואה מנכסים אלו. החברה תתמקד בהשבחת 22 מתחמים בעלי פוטנציאל השבחה משוער של 150 אלף מ"ר, חלקם לצד תחנה וחלקם חלף תחנה. החברה שוקדת על הרחבת שטחי המסחר (נדל"ן מניב) לשם גיוון תמהיל ההכנסות של החברה. בכוונת החברה להמשיך ולהשביח את נכסי המקרקעין שבבעלותה, שהינם בעלי פוטנציאל נדל"ני גבוה, בין השאר לשינוי ייעוד לתעסוקה, מגורים ומסחר. להרחבה ראה סעיף 1.2.4 להלן).

הרביעי השקעות ורכישות; החברה תפעל לאיתור מנועי צמיחה חדשים ובמסגרת זו, תבחן השקעות בתחומים משיקים או משלימים לפעילות במטרה לגוון את ההכנסות ולנצל את היכולות והתשתיות הקיימות שלה להרחבת פעילות הקבוצה ולהגדלת רווחיותה. ההשקעות והרכישות תבוצענה בדגש על סינרגיה לפעילות החברה בתחומי הקמעונאות והאנרגיה.

בנוסף, בכוונת החברה לבצע השקעות בחברות בעלות מאפיינים טכנולוגיים/מאפייני חדשנות בתחומי הקמעונאות ו/או בתחומי אנרגיה מתחדשת.

יישום מודל הפעלה ומבנה הארגוני; בכוונת החברה להתחיל במהלך הרבעון השני של שנת 2020 לפעול תחת מבנה ארגוני חדש, מותאם לאסטרטגיה ולצרכים המשתנים שלה. במסגרת המבנה הנ"ל, מגזר הקמעונאות והסחר יכלול את: חטיבת שווק ומסחר, חטיבת מכירות ותחנות וחטיבת תפעול. בנוסף, בכוונת החברה לבחון ולנקוט מספר יוזמות שמטרתן לייעל תהליכים ולהפחית עלויות בתחומים שונים (תחום הרכש ומירכוזו, תחום ההפצה וניהול שרשרת האספקה ועוד).

המידע בדבר התוכנית האסטרטגית הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, בהיותו מבוסס על הערכות מומחים תכנוניים ועל הפוטנציאל הסביבתי באזורים הרלוונטיים. יתכן שהיישום בפועל יהיה שונה, בין היתר, כתוצאה משינויי רגולציה, מהזיקה הקניינית המשותפת עם צד ג', משיקולי כדאיות כלכלית וכתוצאה מקשיים ואילוצים שונים.

לפרטים והרחבה ראה סעיף 7.10 לתיאור עסקי התאגיד.

1.4. סביבה עסקית והשפעות על החברה

1.4.1. גורמים מאקרו כלכליים

פעילות החברה מושפעת מגורמים מאקרו-כלכליים מקומיים שונים רבים וביניהם שיעור האינפלציה, שיעור צמיחת המשק, מגמת הגידול ברכבי תחבורה לסוגיהם, הגידול הדמוגרפי, צמיחת שוק חנויות הנוחות, הצריכה הפרטית לנפש, עליית שכר המינימום, הגידול בכמות הטיסות ועוד.

על פי פרסומים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2019, היה גידול משמעותי ביבוא כלי רכב ברבעון הרביעי ביחס לרבעון שקדם לו, בין היתר כתוצאה מהחלטת הממשלה להעלות את המיסוי על כלי רכב היברידיים החל מינואר 2020. השפעה זו הביאה בשנת 2019 לעלייה בצריכה הכוללת של 3.3% ובצריכה הפרטית של כ- 3.9%.

צריכת דלקי התחבורה, על פי נתוני משרד האנרגיה (בנזין, סולר וקרוסין), עלתה בשנת 2019 בכ- 2.5% לעומת הצריכה בשנת 2018.

כמו כן, בשנים האחרונות חלה מגמה של מעבר להנעה חלופית של רכבים, רכבים היברידיים ורכבי PLUG IN המופעלים באמצעות חשמל. למגמות אלה השפעה על היקף צריכת הדלקים לתחבורה.

המצב הביטחוני והרגולטורי בישראל משפיע על הרגלי הצריכה של הציבור בישראל ועל היקף התיירות במדינה. בתקופות של חמרה ביטחונית ועליה במחירי הדלק חלה ירידה בצריכת הדלקים וברכישות ברשתות חנויות הנוחות, ובכך משפיעה על היקף המכירות במגזר הקו"מ וכתוצאה מכך גם על רווחיות המגזר.

להתפתחויות רגולטוריות בתחומי הפעילות של החברה השפעה ישירה על פעילותה. בישראל קיים פיקוח על מרווח השווק במכירת בנזין 95 אוקטן בתחנות התדלוק, פיקוח על מחירי מיכלי גז"מ נייחים, פיקוח על מחירי שירותי תדלוק למטוסים ועוד. מדיניות ממשלת ישראל הינה להתאים את מרווחי השיווק במכירת בנזין 95 אוקטן אחת לתקופה. בשנים האחרונות התאמות אלה הביאו לירידה במרווח שווק הבנזין. כמו כן, לתחרות בין חברות הדלק עשויה להיות השפעה על היקף המכירות של הדלקים ועל מחירי המכירה.

הנהלת החברה, מנתחת באופן שוטף את הסביבה המאקרו כלכלית בה פועלת החברה, ובפרט בנושאים להם השפעה ישירה על פעילותה העסקית.

1.4.2. מצב גיאופוליטי מחירי הנפט ומרווחי הזיקוק:

למצב הגיאופוליטי הבטחוני בעולם יש השפעה ישירה ומהותית על המצב הכלכלי, על יבוא נפט גולמי לישראל, על מחירי הנפט העולמיים ומחירי תזקיית נפט וכן על מרווחי הזיקוק.

תחילת השנה אופיינה במרווחי זיקוק נמוכים כתוצאה מחולשה תקופתית בעיקר במרווחי הבנזין מצד אחד והתייקרות פרמיות הגלם בים התיכון מצד שני.

מצב זה נבע בין היתר מאירועים גיאופוליטיים מהותיים. מלחמת הסחר בין ארה"ב וסין יחד עם הסנקציות על אירן ואירועי האלימות בצפון אפריקה וונצואלה אשר יצרו מחסור פיזי אמיתי ולחץ כבד על מחירי חבית הנפט ועל פרמיות הגלמים.

למרות הגידול בהפקת הנפט האמריקאי, לא ניתן היה לקזז את הכמויות החסרות בשל קשיים לוגיסטיים ביצוא הנפט מארה"ב. בהקשר זה, בשל מחירי הנפט הגולמי הנמוך הכלוא ביבשת, יצרה תעשיית הזיקוק האמריקאית כמויות שיא של בנזין שהביאו לירידת מחירו.

הגורמים המפורטים לעיל, מותנו במשך תקופת הדוח בצורה משמעותית כאשר השלמת תשתית הולכת הנפט בארה"ב מתקדמת ויותר נפט אמריקאי גולמי מוצא את דרכו לשאר העולם. כמו כן, עודפי הבנזין פחתו משמעותית ובהתאם חזרו המחירים והמרווחים לרמתם הממוצעת.

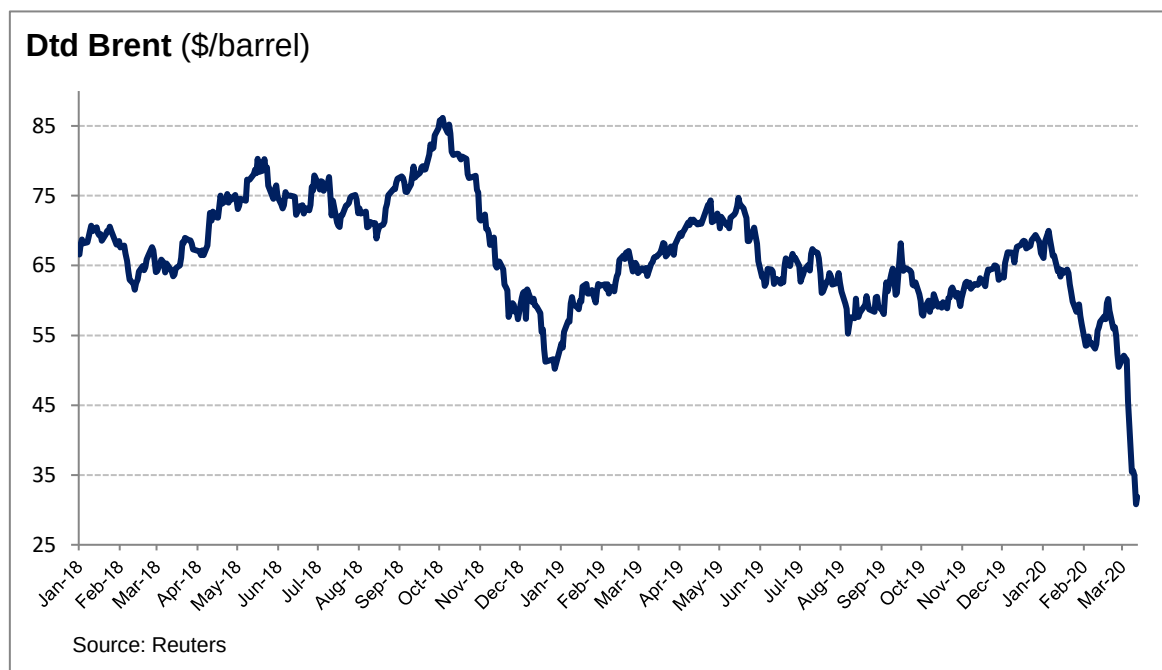
פרמיות הגלמים ובמיוחד נפט מסוג Azeri Light, המאפיין את סוג הגלמים בהן עושה פז"א שימוש, התייקרו בממוצע במהלך תקופת הדו"ח בכ-0.9 דולר לחבית ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון הרביעי של שנת 2019 התייקרו הפרמיות על הגלמים בממוצע בכ-1.4 דולר לחבית לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

מחיר החבית במהלך תקופת הדוח היה במגמה מעורבת, בתחילת שנת 2019 עמד על כ-50 דולר, שמהווה גם את מחיר המינימום בכל תקופת הדוח, ועלה במהלך תקופת הדוח עד לרמה של כ-75 דולר. לקראת סוף הרבעון השני החלה מגמה של ירידה במחיר הנפט עד שהתייצב ברבעון השלישי סביב רמה של כ-60 דולר לחבית. במהלך הרבעון הרביעי שב ועלה מחיר החבית עד לרמה ממוצעת של כ-69 דולר לחבית. מחיר חבית הנפט עמד בסוף הרבעון הרביעי על כ-67 דולר לחבית. מחיר החבית הממוצע בתקופת הדוח עמד על כ-64 דולר. להתייקרות מחיר הנפט השפעה שלילית על פז"א בעיקר בשל ההשפעה על עלות הצריכה העצמית והאובדנים וכן על עלות המימון.

בתחילת שנת 2020, לאור האירועים בעולם וביניהם התפשטות הקורונה, חלה ירידה בביקוש לתזקיית – מהלך אשר פגע במרווחי הזיקוק. במקביל החלה מגמה של ירידת מחיר חבית הנפט אשר התעצמה כתוצאה מהתפרקות הברית אופ"ק/רוסיה ונכון ליום 23 במרץ 2020 עמד מחיר חבית הנפט על כ-26 דולר. במקביל לירידה במחיר החבית התהפך מבנה העקום העתידי של ה-ICE BRENT מ-Backwardation ל-Contango (מצב בו נוצר רווח כתוצאה מההגנה על המלאי). למידע נוסף בדבר השפעת התפשטות נגיף הקורונה ראה סעיף 1.3 להלן.

נכון למועד הדוח, לא ניתן לחזות את משך הזמן בו ישררו המגמות המתוארות לעיל. בהתאם לכך, קיים קושי להעריך את ההשפעה הישירה והעקיפה של מגמות אלה בטווח הקצר, הבינוני והארוך על פעילותה העסקית של החברה ומכאן שמידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (להלן: "חוק ניירות ערך").

להלן גרף המתאר את התנודות במחיר חבית הנפט:

לנתונים נוספים בדבר מרווחי המוצרים ומרווח זיקוק לחבית ראה סעיף 3.2.2 ו-3.2.3 להלן.

מגפת הקורונה

1.5

בחודש ינואר 2020 התפרץ בעולם ובארץ נגיף הקורונה. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים הנגיף התפשט בכל העולם לרבות במדינת ישראל. בחודש מרץ 2020 הכריז ארגון הבריאות העולמי על המגפה כפנדמיה (מגפה עולמית).

הממשלות בעולם וגם בישראל הטילו הגבלות שונות על הציבור במטרה לצמצם את התפשטות הנגיף. בין היתר, הוטלו מגבלות תנועה לרבות – מגבלות על תעופה, מגבלות על התקהלויות, סגירת קניונים מקומות בילוי וחנויות, הגבלות על עבודה והגעת עובדים למקומות עבודה, בידוד אזרחים ועוד. בישראל החל מחודש מרץ 2020 הוטלו מגבלות שונות על תנועת אזרחים ועל הפעילות במגזר הפרטי העסקי והציבורי.

החברה עוקבת באופן רציף אחר התפשטותו של נגיף הקורונה ברחבי העולם ובארץ ואחר הצעדים הננקטים על-ידי הממשלה ובוחנת את ההשלכות הפוטנציאליות על פעילותה העסקית, כפי שיפורט להלן:

1. במהלך הרבעון הראשון 2020, הסביבה התחרותית העולמית בתחום הפעילות של החברה, לצד השפעות התפשטות נגיף הקורונה והירידה החדה במחיר הנפט, המשיכו להוביל לכך שמרווחי הזיקוק בעולם נשארו ברמות נמוכות. לירידה במחיר חבית הנפט שהנו חומר גלם עיקרי בפעילות החברה השפעה שלילית מהותית על שווי המלאי הבלתי מוגן בבית הזיקוק, והשפעה חיובית שבאה לידי ביטוי בקיטון בעלויות הצריכה והאובדנים בהפעלת בית הזיקוק ובהקטנת הוצאות המימון.

2. מגבלות התעבורה והתעופה העולמית (אווירית ויבשתית) הביאו לירידה משמעותית בהיקף הטיסות לחו"ל ומחו"ל לישראל, ובהתאם, לירידה בביקושים לדס"ל, באופן שבמהלך חודש מרץ 2020 ובפרט – לקראת סופו, חל קיטון משמעותי במכירות הדס"ל ובהיקף שירותי התדלוק שמספקת החברה בנתב"ג, באופן שמשפיע לרעה על תוצאותיה של החברה, וימשיך להשפיע לרעה כאמור ככל שמצב זה ימשך (או יוחמר).

3. ההנחיות בדבר הגבלות על תנועה והתקהלות בישראל שהוחמרו החל מן המחצית השניה של חודש מרץ 2020, הביאו לצמצום התנועה ולקיטון בביקושים לדלקים בתחנות התדלוק של החברה (בנזין וסולר) ולירידה משמעותית בכמויות הנמכרות בתחנות.

4. כל המתואר לעיל בנוגע לירידה בהיקף הצריכה והמכירה של דלקים מביא לירידה משמעותית בתפוקות ובכמויות המיוצרות בבז"א, לשחיקה במרווחי הזיקוק ולפגיעה ברווחיות הקבוצה. לענין זה יצוין, כי גם לאחר צמצום התפוקות בבז"א, הכמויות המיוצרות בבית הזיקוק עולות על הביקושים ועודף התזקיקים מאוחסן בשלב זה במתקני בית הזיקוק.

5. במהלך חודש מרץ 2020 פזקר ופז שמנים החלו לצמצם את היקף הפעילות והייצור בהתאם לביקושים הפוחתים.

6. בנוסף, החלה החברה לקבל פניות, דרישות ובקשות מצד שוכרים במתחמי התדלוק (בעלי חנויות, מסעדות וכיו"ב), ומצד לקוחות להפחתה/צמצום בדמי השכירות ובתשלומים המשולמים על ידם ו/או להפחתת הזמנות וכמויות של מוצרים שהוזמנו, ו/או לדחיית תשלומים.

7. מאידך, לא חלה בשלב זה ירידה במכירות חנויות YELLOW, וכן חלה עליה מסויימת במכירות גפ"מ על-ידי פזגז.

לאור כל האמור, צופה החברה כי ככל שלא יהיה שינוי מהותי במרווחי הזיקוק במחיר הנפט ובכמויות המכירה בשוק, פז"א עלולה לרשום הפסד נקי מדווח של כ- 100-120 מליון ש"ח בדוחות הכספיים שלה לרבעון הראשון לשנת 2020. כמו כן, מכירת הדס"ל ופעילות התדלוק באמצעות שירותי תעופה הופסקו כמעט באופן מלא אך השפעתן על תוצאות החברה ברבעון הראשון של שנת 2020 אינן מהותיות.

כמו כן, לאור אי הוודאות הקיימת והחמרה הולכת וגוברת של הצעדים הננקטים בישראל, החברה אינה יכולה להעריך את ההשלכות המלאות של התפשטות הנגיף על התוצאות הכספיות המלאות שלה. עם זאת, ככל שהמגמות המתוארות לעיל תימשכנה, התנועה ברכבים ובתעופה תקטן, הצריכה הפרטית תקטן, היקף התפוקה והייצור בבית הזיקוק יקטן וכיו"ב, תיתכן פגיעה משמעותית בתוצאות הפעילות ותזרים המזומנים של החברה.

החברה בוחנת מגוון פעולות להקטנת ההשפעות הפוטנציאליות של נגיף הקורונה ונקטה שורה של צעדים על מנת להקטין את הסיכון לפגיעה בפעילות השוטפת שלה. החברה הוציאה שורת הנחיות לעובדיה על מנת להקטין את סיכויי ההדבקה של עובדי החברה, שעלולים לפגוע באספקת הדלקים והסחורה למתחמי החברה ובשירותים שהיא נותנת ללקוחותיה. במסגרת זו, מרבית עובדי המטה של החברה עברו לעבוד מן הבית, החברה הוציאה חלק מעובדיה לחופשה ללא תשלום, וחלק אחר מן העובדים עברו לעבוד בחלקיות משרה. החברה בוחנת אפשרות לנקיטת צעדים שונים בקשר עם תשלומים שעליה לשלם למשכירים ולספקים חיצוניים. מאידך, כמפעילת שירותים חיוניים במשק, נערכת החברה להמשך הפעלה סדירה של מתחמי התדלוק וחנויות הנוחות, המשך אספקה סדירה של גפ"מ באמצעות פז גז, וכן להמשך עבודה רציפה של בית הזיקוק.

בנוסף לאמור, החברה בוחנת באופן שוטף את סיכויי האשראי הכוללים של לקוחותיה. להערכת החברה, בשלב זה אין לחברה סיכון אשראי משמעותי. החברה תמשיך לבצע מעקב הדוק אחר חובות הלקוחות בדגש על הרשות הפלסטינאית ולקוחות בענפי התעופה וההסעות וכו'.

יצוין, כי החברה סיימה את שנת 2019 עם יתרת מזומנים של כ-1.4 מיליארד ש"ח וכי במסגרת הנפקת האג"ח שבוצעה על ידי החברה ביום 5 בפברואר 2020 גויס על ידי החברה סכום של כ-1.1 מיליארד ש"ח אשר חלקו (כ-750 מיליון ש"ח) שימש לפדיון מוקדם של אג"ח ד' של החברה, וביתרת הסכום בסך של 350 מיליון ש"ח טרם נעשה שימוש.

התפשטותו של נגיף הקורונה במדינת ישראל ומחוצה לה, אינה בשליטת החברה, ולפיכך אין לחברה יכולת לצפות את ההשלכות במלואן. הערכות החברה נכון למועד זה, עשויות שלא להתממש באופן מלא או חלקי. בשל קצב ההתפתחויות המהיר של האירועים, החברה תמשיך לעקוב אחר השלכות התפשטות נגיף הקורונה ותוסיף לדווח ככל שיידרש.

המידע האמור בסעיף זה לעיל הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרת מונח זה בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 והוא מבוסס, בין השאר, על הערכות ותחזיות לגבי המגמות העתידיות בשווקים הרלוונטיים לחברה. בהתאם, המידע עשוי שלא להתממש באופן מלא או חלקי, ככל שההערכות והתחזיות האמורות יתקיימו באופן שונה מהצפוי.

1.6. הקמת מגזר הנדל"ן

1.6.1 ביום 6 בפברואר 2019 הודיעה החברה כי במהלך שנת 2019 היא תחל לבחון את פעילות ותוצאות הנדל"ן של החברה באופן עצמאי, בבחינה ובראייה נפרדת מזו של פעילות הקמעונאות והמסחר (קו"מ). זאת, על מנת שניתן יהיה לשקף, לנהל ולמדוד את התשומה הכלכלית של כל אחד מתחומי הפעילות בנפרד ובאופן מיטבי יותר, להקצות משאבים בדרך מתאימה יותר ולהגדיל את המיקוד הניהולי הנפרד בכל אחד מתחומי הפעילות האמורים. השינוי נעשה גם על רקע שינויים אפשריים בסביבה העסקית של החברה.

בהתאם לכך, החל מהדוח לרבעון השני של שנת 2019, חל שינוי בדיווח המגזרי של החברה, כך שפעילות הנדל"ן פוצלה למגזר ולתחום פעילות נפרד מזה של מגזר הקמעונאות והמסחר. מספרי ההשוואה של המגזרים הוצגו מחדש על מנת לשקף את פעילות מגזר הנדל"ן גם בתקופות ההשוואה.

פעילויות החברה בתחום הנדל"ן כוללות מיצוי מיטבי של פוטנציאל נדל"ן, בעיקר בנכסים שבבעלות החברה תוך קידום סטאטוס תכנוני להשבחת המקרקעין, להגדלת זכויות, לשינוי ייעוד ושימושים; הקמה, הרחבה ופיתוח של מתחמי תדלוק ומתחמים קמעונאיים, לצורך הבטחת מתן מענה למגוון של תועלות והשאת ערך ללקוח על הדרך; רישוי והסדרה סטטוטורית של מקרקעין לצד הגנה על נכסי החברה, השכרת נדל"ן מניב לצד ג' לצד מכלול הטיפול בניהול הנכס, לרבות הגבייה והתשלומים בזיקה לנכסים, תוך ניהול וטיפול הקשר עם השוכרים. שדרוג תשתיות תחנות התדלוק והמתחמים, בחינת אתרים פוטנציאליים לרכישת ולהקמת תחנות תדלוק ומתחמים מסחריים; ניהול הקשר, לרבות חידוש הסכמים עם בעלי זכויות המשכירים נכסים לחברה, ניהול חברות משותפות עם בעלי זכויות נוספים בתחנות תדלוק בבעלות משותפת.

כאמור לעיל, החברה פועלת ותפעל למימוש מיטבי של הפוטנציאל הטמון במקרקעין שבבעלותה ובמסגרת זו יוזמת תכניות בניין עיר חדשות, שתכליתן הגדלת זכויות בניה והוספת שימושים לצד תחנה או חלף תחנה. ניצול זכויות הבניה של החברה מותנה בכדאיות כלכלית, התלויה במידה רבה בנתוני הנכס וסביבתו, רמת הביקוש לנכסים דומים, השימושים הקיימים והמותרים בנכס ועלויות השבחת הנכס ומימוש הזכויות, לרבות היטלי השבחה ותשלומים לרשות מקרקעי ישראל. השבחת נכסי הנדל"ן כרוכה לרוב בהליך תכנוני ממושך ולעיתים מחייבת בהסדרים עם צדדים שלישיים. בכוונת החברה להמשיך ולפתח ולהשביח את נכסי המקרקעין שבבעלותה, בעלי הפוטנציאל הנדל"ני הגבוה, בין השאר באמצעות שינוי הייעוד לתעסוקה, מגורים ומסחר.

הנדל"ן שבבעלות החברה הינו נכס משמעותי ומרכיב מהותי בחוסנה, ומהווה יתרון משמעותי בהפעלת התחנות וביכולתה להנות מפירות ההשקעה והשבחת הנכסים בתחנות לעומת המתחרות של החברה בשוק.

נוכח שינויים אפשריים בעתיד בצריכת הדלקים לתחבורה ובהרגלי הצריכה בכלל, החברה תבחן באופן שיטתי את השימושים האלטרנטיביים שניתן לעשות בנדל"ן שבבעלותה על מנת למקסם את התשואה העתידית מהנדל"ן שבבעלותה בהשוואה לשווי ההוגן של הנכסים, בהתאם להערכות השווי שהתקבלו בחברה וזאת על ידי הצבת יעדי תשואה התואמים את הפוטנציאל הטמון בנכסים לפי מיקומם הגיאוגרפי.

מטרת המיקוד הניהולי היא להביא בטווח הבינוני והארוך לגידול בתרומה לרווח ובשיעור התשואה ההונית על השווי ההוגן של כל נכס ונכס.

1.6.2. שיערוך נדל"ן בבעלות:

בהמשך לדיווח שנתי בדוח הדירקטוריון לשנת 2018 כי צפוי להרשם גידול בהון העצמי של החברה של בין 300-400 מיליוני ש"ח משיערוך נכסי נדל"ן:

החברה החליטה כי תיתן גילוי בלבד על השווי ההוגן של הנכסים שבבעלותה, וזאת בשל כניסתו לתוקף של תקן חשבונאות IFRS-16, על פיו נדרשת חברה המעוניינת לשערך את הנדל"ן שבבעלותה (הכולל תחנות בחכירה ראשית) לשערך גם תחנות בחכירה קצרה (מעל לשנה),

הקבוצה בצעה באמצעות מעריכי שווי חיצוניים הערכות שווי לכ-235 נכסי מקרקעין הכוללים מקרקעין בבעלות לרבות מקרקעין בחכירה ראשית (כ-138 נכסים), נדל"ן להשקעה וכן נכסים שהחברה שוכרת ומשכירה בשכירות משנה לצד ג' (כ-97 נכסים).

על פי חוות הדעת השמאיות שהתקבלו, השווי ההוגן של המקרקעין הינו כ-3,973 מיליוני ש"ח, העולה על הערך בספרים בכ-1,933 מיליוני ש"ח (לפני ניכוי השפעת המס). לפרטים ראה טבלה להלן. לפרטים על אופן ביצוע הערכות השווי ראה סעיף 6.2 לתיאור עסקי התאגיד בפרק הנדל"ן.

הערכת השווי כוללת את קרקע בית הזיקוק באשדוד בשווי הוגן בסך של כ-1.3 מיליארד ש"ח אשר נערכה בהנחת שימוש קיים של בית זיקוק. הקרקע משתרעת על כ-1,083 דונם, אשר על פי התב"ע מיועדת "לתעשייה ואחסנה" כאשר מתוכם כ-12 דונם מיועדים לאחסון גפ"מ. בקרקע הנתונה, לא מוצו מלוא אפשרויות השימוש, ומיצוין כפוף להליכים התכנוניים המתחייבים. יובהר כי בית הזיקוק מוגדר כמפעל בעל חשיבות אסטרטגית לאומית ואין ודאות כי המדינה ו/או הגורמים המוסמכים של המדינה יאפשרו לקבוצה או לצד ג' לבצע שינויים או העברת בעלות במקרקעין. ראה גם ביאורים 31.3 ו-31.4 לדוחות הכספיים.

הערך בספרים של קרקע בית הזיקוק הוא כ-0.3 מיליארד ש"ח וסכום עודף השווי מעל הערך בספרים הוא כ-1 מיליארד ש"ח.

יצוין כי, החברה ביצעה הערכות שווי ליום ה-31 לדצמבר 2019 עבור נכסי הנדל"ן של החברות הבנות ועבור נכסי נדל"ן המוצגים בסעיף נדל"ן להשקעה. עבור הנכסים שמוצגים ברכוש קבוע לגביהם החברה ערכה הערכות שווי במהלך השנה, לא חל שינוי מהותי בשוויים ההוגן ליום ה-31 לדצמבר 2019.

יובהר, כי החברה החליטה שלא לרשום שיערוך זה בספרים כאמור לעיל וסכום זה לא יקבל ביטוי ולא יירשם במסגרת הדוחות הכספיים.

לחברה קיימת אפשרות לבחון בעתיד אם לשערך חלק מהמקרקעין בדוחות הכספיים, וזאת בכפוף לשיקולי עלות מול תועלת שבהצגת המידע.

עוד יובהר, כי בהתאם להתייחסות השמאים בהערכות השווי, בהתאם לפרסומים של משרד האנרגיה, שוק הדלק המסורתי עומד בפני שינוי מגמות. אין לשמאים אפשרות בשלב זה לכמת את היקף השינויים, עוצמתם ועיתויים ולפיכך הנחת הבסיס של השמאים היא שרווחיות התחנות בטווח הזמן הנראה לעין לא תפחת מזו הקיימת כיום והמפורטת בהערכות השווי הפרטניות שבוצעו.

ככל שיהיה בידי החברה בעתיד מידע נוסף אשר יש בו כדי לשנות באופן מהותי את המידע שהוצג לעיל, החברה תיתן לכך גילוי באמצעות דיווח מיידי ו/או עדכון בדוחות הדירקטוריון הבאים.

ההערכות בדבר אפשרות לבצע שיערוך בספרים באופן שיביא לגידול בהון העצמי של החברה הינן מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, והן ייבחנו בעתיד בכפוף להחלטות האורגנים המוסמכים בחברה ובהתאם למגבלות חשבונאיות כאמור לעיל.

להלן תמצית נתונים על שווי הנדל"ן שבבעלות החברה וכן נכסי נדל"ן להשקעה (לרבות מקרקעין בחכירה ראשית מהמנהל):

פרטים	מספר נכסים	שווי הוגן (במיליוני ש"ח)	ערך בספרים (במיליוני ש"ח)	עודף שווי מעל הערך בספרים (במיליוני ש"ח)
תחנות בבעלות (*)	106	1,676	1,123	553
נדל"ן להשקעה בתחנות המושכר לצד ג'(**)	95	452	295	157
נדל"ן להשקעה- מגרשים מחוץ לתחנות	17	53	50	3
מקרקעין אחרים בשימוש הקבוצה (***)	17	1,792	572	1,220
סה"כ	235	3,973	2,040	1,933
סה"כ עודף השווי מעל העלות בספרים, לאחר ייחוס עתודה למסים				1,488

* השווי ההוגן כולל את שווי זכויות הבניה המאושרות והבלתי מנוצלות.

** השווי ההוגן כולל את השפעת יישום ifrs-16. כמו כן כולל את חלק החברה בחברות כלולות שאינן מאוחדות בספרי החברה.

*** מקרקעין אחרים בשימוש הקבוצה - כולל את הערכת שווי מקרקעין של בית הזיקוק שנערכה למרכיב הקרקע בלבד בהתאם לשימוש הקיים (ראה פירוט לעיל) וכן שווי מקרקעין חברת פזקר, בשווי הוגן של כ-43 מיליוני ש"ח, העולה על הערך בספרים בכ- 41 מיליוני ש"ח. החברה מנהלת מו"מ למכירת אחזקותיה בחברת פזקר. לפרטים נוספים ראה סעיף 2.7 להלן.

יצוין, כי השווי ההוגן של הנדל"ן רגיש לתנאי השוק, לפעילות החברה בתחום, ולגובה ריבית ההיוון, כך שכל שריבית ההיוון לפיה מחושב השווי ההוגן של הנדל"ן גבוהה יותר, עודף השווי ההוגן על הערך בספרים פוחת.

בשנים 2019 ו-2018 לא בוצעו מכירות של נכסי נדל"ן מהותיים.

1.7. מדיניות פיננסית

החברה פועלת על פי מדיניות פיננסית שנקבעת בדירקטוריון החברה, בהתאם לתנאי השוק, בין היתר, ליצירת הגנות מפני חשיפות שוק, לרבות חשיפות מטבע וחשיפה לסחורות/מלאי, ולעיתים לחשיפה על מרווח הזיקוק. עם זאת, לא ניתן להגן באופן מלא על הסיכון הנובע מתנודות מחירי הנפט הגולמי והשינוי במחירי התזקיקים. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.2.2 להלן וביאור 30 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.

המדיניות הפיננסית הזוירה בה נוקטת החברה באה לידי ביטוי גם במבנה החוב של החברה. לחברה אין תשלומים משמעותיים למחזיקי אג"ח לפני נובמבר 2022. ביום 26 במאי 2019 פרעה החברה אג"ח סדרה ג' בסך 2,976 מיליון ש"ח כנגד פירעון פקדונות בבנקים שיועדו למימון פירעון האג"ח. ראה גם סעיף 5 להלן.

יצוין, כי לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי בצעה החברה גיוס אגרות חוב באמצעות הנפקת סדרת אגרות חוב חדשה (סדרה ח') והרחבה נוספת של סדרת אגרות חוב (סדרה ז').

החברה ככלל פועלת על מנת לשטח את תזרים החוב לתקופה ארוכה ובתשלומים שנתיים נוחים. לפרטים ראה סעיף 5.1 להלן.

להרחבה ולפרטים נוספים בדבר המדיניות הפיננסית ראה סעיף 2.2 לתיאור עסקי התאגיד ליום 31 בדצמבר 2019.

2. אירועים עיקריים בתקופת הדוח ולאחריה

- 2.1. ביום 20 במרץ 2019 מונה מר אברהם ביגר כיו"ר דירקטוריון החברה.
- 2.2. ביום 31 בדצמבר 2019 סיים מנכ"ל החברה הקודם, מר יונה פוגל, את תפקידו כמנכ"ל החברה, וביום 18 בדצמבר 2019 מונה מנכ"ל חדש לחברה, מר ניר שטרן, אשר החל את תפקידו ביום 22 בינואר 2020.
- 2.3. ביום 1 באוגוסט 2019 אישרה האסיפה הכללית של החברה תיקון לתקנון החברה, בנוגע למינוי דירקטורים- ראה תקנה 28 בסעיף שונות לתיאור עסקי התאגיד.
- 2.4. ביום 30 באוקטובר 2019 אישרה האסיפה הכללית את מדיניות התגמול לנושאי משרה בכירה בחברה- ראה תקנה 29|ג) בסעיף השונות לתיאור עסקי התאגיד.
- 2.5. לפרטים על שינויים נוספים בדירקטוריון החברה ובמצבת נושאי משרה בחברה, ראה סעיף 9.3 להלן וסעיף 15 לחלק ד' של הדוח התקופתי.
- 2.6. בתקופת הדוח ביצעה החברה הרחבת סדרת אגרות חוב (סדרה ז') - ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים של שנת 2019 וסעיף 5.1 להלן. לאחר תקופת הדוח הנפיקה החברה סדרת אגרות חוב חדשה (סדרה ח'), ביצעה הרחבה נוספת של סדרת אגרות חוב (סדרה ז') ופדיון מוקדם של חלק מאגרות החוב (סדרה ד'). לפרטים ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים וסעיף 5.1 להלן.
- 2.7. בחודש ינואר 2020 חתמה החברה על מזכר הבנות למכירת חברת פזקר לחברת אינרום – לפרטים ראה סעיף 4.1.1 לתיאור עסקי התאגיד.
- 2.8. ביום 22 בינואר 2020 אישר דירקטוריון החברה השקעה בחברת Gencell Ltd. בהיקף של 10 מיליון דולר - ראה סעיף 7.10 לתיאור עסקי התאגיד.
- 2.9. לפרטים בדבר השפעת סגירת שדה דב על שרותי תעופה והחברה ראה סעיף 4.1.3 לתיאור עסקי התאגיד.
- 2.10. לפרטים בדבר יישום IFRS-16 ראה ביאור 3 לדוחות הכספיים לשנת 2019.
- 2.11. לפרטים בדבר הפחתה חד פעמית של מוניטין המיוחס לבז"א ראה סעיף 14 להלן.

3. תוצאות הפעילות

לפרטים על אודות השפעת יישום תקן חכירות IFRS-16 ראה ביאור 2.8.1 לדוחות הכספיים של שנת 2019.

3.1. להלן תמצית דוחות רווח והפסד מאוחדים חשבונאיים ומתואמים (בהתאמת השפעות מסויימות, כמפורט להלן, על מנת להציג את הרווח השוטף של הקבוצה ללא ההשפעות הנ"ל (להלן: "הרווח המתואם")): ההתאמות לרווח כוללות נטרול ההשפעות על פעילות הזיקוק המפורטות להלן: הפרשי עיתוי בין מועד רכש הנפט הגולמי לבין מועד מכירת המוצרים כתוצאה מההגנה הכלכלית, הפסדי/רווחי מלאי בלתי מוגן, הפרשה לירידת ערך מלאי והשפעה של הפרשי עיתוי. ההשפעות מפורטות בסעיף 3.1.3 לעיל (להלן: "השפעות מסויימות"). בנוסף, בשנת 2019 ההתאמות לרווח כוללות את ניטרול ההפחתה החד פעמית של המוניטין שיוחס לבית הזיקוק.

ההתאמות המפורטות מאפשרות הבנת התוצאות העסקיות של הקבוצה בניטרול ההשפעות כמפורט להלן.

להלן תמצית תוצאות הפעילות הנ"ל הינן כפי שהנהלת החברה רואה ומנתחת אותם לפני השפעת ירידת ערך מוניטין בית הזיקוק והשפעות מסויימות, כאמור לעיל;

מתואם 10-12/18	מתואם 10-12/19	מדווח 10-12/18	מדווח 10-12/19		מתואם 2018	מתואם 2019	מדווח 2018	מדווח 2019	
432	392	460	354		1,784	1,597	1,753	1,606	רווח גולמי
126	58	154	20		657	454	626	463	רווח תפעולי
75	23	99	(8)		427	244	401	252	רווח (הפסד) נקי* לתקופה לפני ירידת ערך מוניטין
-	-	-	(514)		-	-	-	(514)	ירידת ערך מוניטין (1)
75	23	99	(522)		427	244	401	(262)	רווח (הפסד) נקי*

* רווח נקי – רווח לאחר מס

(1) ירידת ערך מוניטין הנה הפחתה חשבונאית, חד פעמית ואינה תזרימית. לפיכך אינה כלולה ברווח המתואם של החברה וזאת על מנת לשקף את התוצאות הכספיות השוטפות של החברה. ראה סעיפים 3.1.1-3.1.3, סעיף 14 ונספח ג' להלן.

יצוין כי החברה הציגה מחדש את מספרי ההשוואה של תקופות הדוח, בשל שינוי מדיניות חשבונאית לפיה הפרשי השער מוצגים במסגרת הרווח הגולמי במקום בהוצאות המימון, וזאת במטרה לשקף את הוצאות המימון הכלכליות של החברה.

3.1.1. תמצית דוח רווח והפסד מדווח ומתואם לתקופת הדוח (מיליוני ש"ח):

הסבר	מתואם 2017	מתואם הפרש	מתואם 2018	מתואם 2019	מדווח 2017	מדווח הפרש	מדווח 2018	מדווח 2019	
מכירות נטו	11,268	(1,423)	14,119	12,696	11,268	(1,423)	14,119	12,696	הירידה נובעת בעיקר בשל ירידת מחירי חבית הנפט הממוצעת בין תקופות הדוח, אשר התקזזה חלקית מעליה בכמויות המכירה בתחנות ובשיווק הישיר ומעליה במכירות רשת חנויות YELLOW. מחזור המכירות ברשת YELLOW הסתכם בכ-943 מיליוני ש"ח לעומת כ-892 מיליוני ש"ח אשתקד, עליה של 6%.
עלות המכירות	9,450	1,236	12,335	11,099	9,361	1,276	12,366	11,090	הירידה נובעת בעיקר מהשפעת הירידה במחיר חבית הנפט הממוצעת בין תקופות הדוח.
רווח גולמי	1,818	(187)	1,784	1,597	1,907	(147)	1,753	1,606	ראה סעיף 3.2 להלן
הוצאות מכירה ושיווק	935	24	965	941	935	24	965	941	הירידה נובעת בחלקה מהשפעת יישום IFRS-16 תקן חכירות, קיטון בהוצאות יצוא וכן מהשפעת צעדי התייעלות שהחברה נקטה ונוקטת.
הוצאות הנהלה וכלליות	191	(24)	165	189	191	(24)	165	189	העליה נובעת בעיקר מגידול בהוצאות חד פעמיות וגידול בהפחתת כוש קבוע
הוצאות (הכנסות) אחרות, נטו	13	(16)	(3)	13	13	(16)	(3)	13	העליה נובעת בעיקר מרישום הפרשות לתביעות משפטיות ומחיקת הלוואות
רווח תפעולי לפני ירידת ערך נכסים	679	(203)	657	454	768	(163)	626	463	ראה הרחבה בטבלה 3.1.3 להלן
ירידת ערך מוניטין (1)	-	-	-	-	-	(566)	-	(566)	ראה הרחבה בסעיף 14 להלן.
רווח תפעולי לאחר ירידת ערך	679	(203)	657	454	768	(729)	626	(103)	ראה הרחבה בטבלה 3.1.3 להלן
הוצאות (הכנסות) מימון, נטו	36	(11)	116	127	36	(11)	116	127	העליה נובעת מהשפעת יישום תקן חכירות 16 - IFRS, אשר התקזזה חלקית מקיטון בהוצאות מימון על אג"ח בעקבות פרעון סדרה ג'.
חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות	-	3	-	3	-	3	-	3	
רווח לפני מיסים על ההכנסה	643	(211)	541	330	732	(737)	510	(227)	
הוצאות מיסים על ההכנסה	143	25	111	86	157	71	106	35	
רווח לתקופה	500	(186)	430	244	575	(666)	404	(262)	
מיוחס למחזיקי ההון	497	(183)	427	244	572	(663)	401	(262)	
מיוחס למיעוט	3	(3)	3	*	3	(3)	3	*	בשנת 2019 הסכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח. הירידה נובעת בעקבות רכישת מיעוט בפזגז

(1) יצוין כי ירידת ערך המוניטין הינה הפחתה חד פעמית ואינה תזרימית אלא חשבונאית בלבד.

3.1.2. תמצית דוח רווח והפסד מדווח ומתואם לרבעון הרביעי (מיליוני ש"ח):

הסבר	מתואם הפרש	מתואם 10-12/18	מתואם 10-12/19	מדווח הפרש	מדווח 10-12/18	מדווח 10-12/19	
הירידה נובעת בעיקר בשל ירידת מחירי חבית הנפט הממוצעת בין הרבעונים, אשר התקדזה חלקית מעליה בכמויות המכירה בשיווק הישיר ומעליה במכירות רשת חנויות YELLOW. מחזור המכירות ברשת YELLOW הסתכם בכ-224 מיליוני ש"ח לעומת כ-214 מיליוני ש"ח אשתקד, עליה של 5%.	(664)	3,619	2,955	(664)	3,619	2,955	מכירות נטו
הירידה נובעת בעיקר מירידת מחיר חבית הנפט הממוצעת בין הרבעונים	624	3,187	2,563	558	3,159	2,601	עלות המכירות
הירידה נובעת בעיקר משחיקת מרווחי הזיקוק.	(40)	432	392	(106)	460	354	רווח גולמי
הירידה נובעת בעיקר מירידה בהוצאות פרסום וכן מהשפעת יישום תקן חכירות IFRS-16	12	253	241	12	253	241	הוצאות מכירה ושיווק
העליה נובעת בעיקר מגידול בהוצאות חד פעמיות וגידול בהפחתת רכוש קבוע	(13)	55	68	(13)	55	68	הוצאות הנהלה וכלליות
העליה נובעת בעיקר מרישום הפרשות לתביעות משפטיות וגידול בהפחתת הלוואות	(27)	(2)	25	(27)	(2)	25	הוצאות (הכנסות) אחרות, נטו
	(68)	126	58	(134)	154	20	רווח תפעולי לפני ירידת ערך נכסים
להרחבה ראה סעיף 14 להלן	-	-	-	(566)	-	(566)	ירידת ערך מוניטין (1)
	(68)	126	58	(700)	154	(546)	רווח תפעולי לאחר ירידת ערך
הירידה נובעת בעיקר מקיטון בהוצאות ריבית על אג"ח בעקבות הירידה במדד ובהיקף החוב. הירידה התקדזה חלקית מגידול בהוצאות מימון מהשפעת יישום תקן חכירות IFRS - 16.	7	30	23	7	30	23	הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
	3	-	3	3	-	3	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות
	(58)	96	38	(690)	124	(566)	רווח לפני מיסים על ההכנסה
	5	20	15	68	24	(44)	הוצאות (הכנסות) מיסים על ההכנסה
	(53)	76	23	(622)	100	(522)	רווח לתקופה
	(52)	75	23	(621)	99	(522)	מיוחס למחזיקי ההון
	(1)	1	*	(1)	1	*	מיוחס למיעוט

(1) יציין כי ירידת ערך המוניטין הינה חד פעמית ואינה תזרימית אלא חשבונאית בלבד.

3.1.3. תמצית רווח (הפסד) תפעולי מדווח ומתואם לפי מגזרי פעילות (מיליוני ש"ח):

הסבר	הפרש	10-12/18	10-12/19	2017	הפרש	2018	2019	
פז-קו"מ (1) בין השנים - עליה בכמויות המכירה בתחנות ובשיווק הישיר, עליה ברווחיות הגולמית של רשת YELLOW והשפעת ifrs16 אשר התקזזו חלקית מירידה בברווז השיווק במאי 2018 ומרישום הפרשות חד פעמיות לתביעות משפטיות ולהפחתת הלוואות שניתנו. בין הרבעונים - הירידה נובעת בעיקר מהפרשות חד פעמיות לתביעות משפטיות ולהפחתת הלוואות שניתנו וכן מהשפעת ירידה בכמויות המכירה של הדלקים שהושפעו מעיתוי החגים בין הרבעונים. הירידה התקזזה חלקית מעליה ברווחיות Yellow והשפעת יישום תקן חכירות ifrs-16	(9)	63	54	319	11	305	316	
פז-נדל"ן עליה בהוצאות שכירות לצד ג' אשר התקזזו חלקית מעליה בהכנסות מדמי שכירות מחיצוניים וממגזר הקו"מ. יציין כי הירידה ברווחיות התפעולית במגזר הנדל"ן התקזזה מעליה ברווחי חברה מוחזקת במגזר.	(5)	26	21	96	(2)	107	105	
פז-תעשיות (2) בתקופת הדוח עליה ברווחיות חברות התעשייה המגזר בעיקר מגידול בכמויות המכירה במוצרים הרווחיים ומקיטון בהוצאות כתוצאה מצעדי התייעלות, אשר התקזזה חלקית מירידה ברווחיות פזגז ברבעון רביעי.	(3)	59	56	206	12	194	206	
פז-זיקוק בין השנים - בעיקר משחיקת מרווחי הזיקוק הכוללים את השפעת הפרשי עיתוי בגין הגנות על המלאי ושינויים בערך המלאי וכן ירידה בכמויות המכירה ליצוא בעיקר כתוצאה מהשבתת מתקני הזיקוק עקב התקנת ה-cat cooler ורענון המתקנים במהלך הרבעון הרביעי וכן מנצילות חלקית של תחנות כח בעקבות תקלות. בין הרבעונים - בעיקר מהשפעת הפרשי עיתוי בגין הגנות מלאי ושינויים בערך המלאי וכן מירידה בכמויות עקב התקנת ה-cat cooler ורענון המתקנים במהלך הרבעון הרביעי וכן מנצילות חלקית של תחנות כח בעקבות תקלות.	(99)	35	(64)	246	(164)	99	(65)	
העליה נובעת בעיקרה מגידול בהוצאות חד פעמיות והפרשות לתביעות משפטיות	(18)	(29)	(47)	(99)	(20)	(79)	(99)	הוצאות לא מוקצות (מטה)
	(134)	154	20	768	(163)	626	463	סה"כ רווח תפעולי מדווח לפני ירידת ערך נכסים
שחיקת מרווחי הזיקוק, ירידה בכמויות כתוצאה מהשבתת מתקני הזיקוק עקב התקנת ה-cat cooler ורענון המתקנים וכן מנצילות חלקית של תחנות הכח	(33)	7	(26)	157	(204)	130	(74)	פז זיקוק מתואם
	(68)	126	58	679	(203)	657	454	סה"כ רווח תפעולי מתואם
ראה ביאור 3 לדוחות הכספיים בדבר השפעת תקן חכירות IFRS 16 אשר קיזזה את הירידה ברווחיות התפעולית	(73)	252	179	1,122	47	998	1,045	סה"כ EBITDA מדווח
ראה ביאור 3 לדוחות הכספיים בדבר השפעת יישום תקן חכירות IFRS 16 אשר קיזזה את הירידה ברווחיות התפעולית	(7)	224	217	1,033	7	1,029	1,036	סה"כ EBITDA מתואם

(1) יציין, כי למרות ירידת מרווח השיווק בחודש מאי בשנה קודמת, הצליחה החברה לשפר את רווחיות מגזר הקו"מ בעקבות גידול בכמויות, צעדי התייעלות, שיפור ברווחיות רשת חנויות YELLOW וכן משיפור ברווחיות המכירות של מערך הסחר. הירידה ברווחיות ברבעון הרביעי נובעת בעיקר מהוצאות חד פעמיות לתביעות משפטיות ולהפחתת הלוואות. אלמלא ההפרשות החד פעמיות, היה הרווח התפעולי של מגזר קו"מ מסתכם בכ-332 מיליון ש"ח בשנת 2019 ובכ-70 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של 2019, עליה של כ-27 מיליון ש"ח בין השנים ושל כ-7 מיליון ש"ח בין הרבעונים.

(2) הרווח התפעולי של מגזר התעשייה כולל בתקופת הדוח רווח תפעולי של פזגז בסך 122 מיליון ש"ח לעומת 128 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון הרביעי כולל רווח תפעולי של פזגז בסך של 29 מיליון ש"ח לעומת 36 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

(3) להלן מוצג הרווח התפעולי לתקופת הדוח של מגזר הזיקוק, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בהתאמת השפעות מסוימות (להלן: "הרווח התפעולי המתואם זיקוק"). הנתונים אינם כוללים הפחתה חד פעמית של מוניטין כמוסבר להלן:

סעיף במיליוני ש"ח	2019	2018	הפרש	2017	10-12/19	10-12/18	הפרש
רווח (הפסד) תפעולי מדווח זיקוק	(65)	99	(164)	246	(64)	35	(99)
הוצאות (הכנסות) בגין הפרשי עיתוי בגין הגנות מלאי (1)	110	(83)	193	(67)	58	(187)	245
הוצאות (הכנסות) בגין הפרשה לירידת ערך מלאי לשווי מימוש נטו (2)	(78)	80	(158)	-	(3)	80	(83)
הפסדי (רווחי) מלאי לא מגודר כלכלית (3)	(41)	34	(75)	(22)	(17)	79	(96)
רווח (הפסד) תפעולי מתואם זיקוק	(74)	130	(204)	157	(26)	7	(33)

1. הוצאות (הכנסות) שנבעו מעסקאות גידור של מחירי הנפט הגולמי שסווגו כספקולטיביות לפי ה-IFRS.

2. הפרשה/ביטול הפרשה לירידת ערך מלאי לשווי מימוש נטו לסוף התקופה.

3. השפעות שינוי מחירי הנפט הגולמי ומחירי התזקימים בגין פעילות המלאי הבלתי מוגן.

(4) לפרטים בדבר הפחתה חד פעמית של מוניטין ראה סעיף 14.2 להלן. יצוין כי נתוני הרווח התפעולי של מגזר הזיקוק אינם כוללים את השפעת ההפחתה חד פעמית של המוניטין על מנת לשקף את התוצאות הכספיות השוטפות של מגזר הזיקוק בתקופות הדו"ח. מדובר בהפחתה חשבונאית שאינה משפיעה על תזרים המזומנים של החברה.

3.1.4 להלן תמצית דוח רווח והפסד לפי רבעונים לשנת 2019:

סעיף במיליוני ש"ח	סה"כ לשנת 2019	רבעון רביעי 2019	רבעון שלישי 2019	רבעון שני 2019	רבעון ראשון 2019
מכירות נטו	12,696	2,955	3,158	3,451	3,132
עלות המכירות	11,090	2,601	2,712	3,058	2,719
רווח גולמי	1,606	354	446	393	413
הוצאות מכירה ושיווק	941	241	230	239	231
הוצאות הנהלה וכלליות	189	68	48	34	39
הוצאות (הכנסות) אחרות, נטו	13	25	(3)	(7)	(2)
רווח תפעולי לפני ירידת ערך נכסים	463	20	171	127	145
ירידת ערך מוניטין	(566)	(566)	-	-	-
רווח (הפסד) תפעולי לאחר ירידת ערך	(103)	(546)	171	127	145
הוצאות מימון, נטו	127	23	10	61	33
חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות	3	3	-	-	-
רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה	(227)	(566)	161	66	112
הוצאות מיסים על ההכנסה	35	(44)	35	17	27
רווח (הפסד) לתקופה	(262)	(522)	126	49	85

3.2 רווח גולמי

3.2.1 תמצית רווח (הפסד) גולמי מדווח ומתואם לפי מגזרי פעילות (מיליוני ש"ח):

סעיף במיליוני ש"ח	2019	2018	הפרש	2017	10-12/19	10-12/18	הפרש
פז-קו"מ	1,110	1,096	14	1,085	266	274	(8)
פז-נדל"ן	190	182	8	166	48	50	(2)
פז-תעשיות	450	444	6	464	118	122	(4)
פז-זיקוק	(2)	165	(167)	316	(43)	52	(95)
פעולות בין חברתיות	(142)	(134)	(8)	(124)	(35)	(38)	3
סה"כ רווח גולמי מדווח	1,606	1,753	(147)	1,907	354	460	(106)
פז זיקוק מתואם	(11)	196	(207)	227	(5)	24	(29)
סה"כ רווח גולמי מתואם	1,597	1,784	(187)	1,818	392	432	(40)

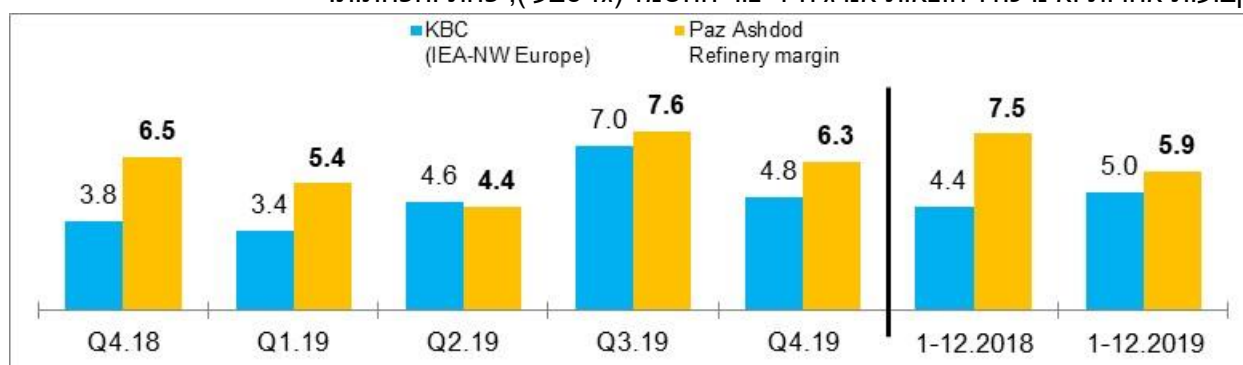
לחברה מדיניות אחזקת מלאי לא מוגן בהיקף שלא יעלה על 250 אלפי טון אך לא יותר מ- 300 מיליוני דולר. מדיניות החברה היא לנהל את היקף המלאי הלא מוגן באופן גמיש בהתאם למצב השוק ולהערכותיה לצפי שינוי מחיר. לפרטים נוספים על מדיניות ההגנות על המלאי ראה ביאור 30.4.3.2 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019. נכון לתאריך הדוח הכספי לחברה מלאי בלתי מוגן בהיקף של כ- 92 אלף טון (לא כולל צריכה עצמית ואובדנים).

שיעור הרווח הגולמי המתואם (מתוך הכנסות החברה) בשנת 2019 הסתכם בכ- 13%, בדומה לשנת 2018.

3.2.2. מרווח הזיקוק המתואם של פז"א (להלן: "המרווח")

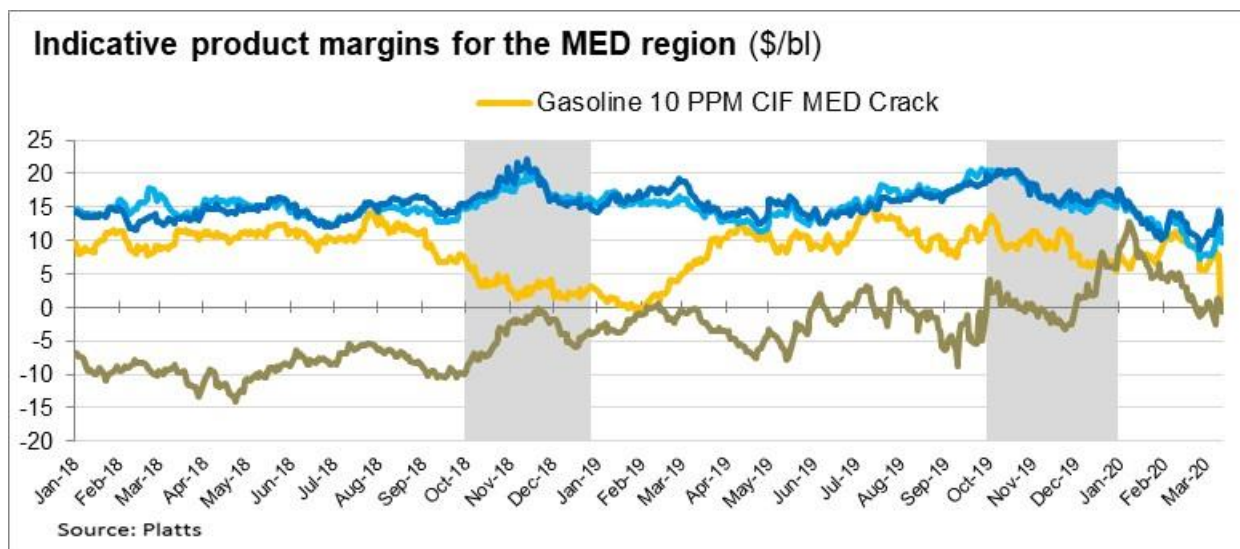
להלן גרף המציג את מרווח הזיקוק של פז"א לתקופת הדוח בהשוואה למרווח הייחוס KBC. מרווח זה מהווה אינדיקציה רלוונטית, אך אינו משקף באופן מספק את הסביבה בה פועלת פז"א לעניין תמהיל הגלם, הרכב המוצרים וקונפיגורצית המתקנים.

המרווח של פז"א כולל את: הפער בין מחירי תמהיל הנפט הגולמי לבין מחירי התזקיקים; את השפעת מבנה השוק ואת ההכנסות מהחשמל ומהניפוק, ומוצג בניכוי צריכה ואובדנים. המרווח אינו כולל הוצאות משתנות וקבועות אחרות ואינו כולל הוצאות אנרגיה לייצור החשמל (גז טבעי), פחת והפחתות.

יצוין כי מרווח הייחוס ie/KBC הינו מרווח המספק אינדיקציה טובה יותר למרווח של פז"א (בהשוואה למרווח הייחוס של ה- URAL) היות והוא מייצג בתי זיקוק הבנויים בקונפיגורציה טכנולוגית דומה אשר מזקקים נפט גולמי מתוק יחסית, כאשר בממוצע לאורך זמן פז"א השיגה פרמיה ממוצעת של \$3 אל מול מרווח זה. בפועל, **ברבעון הנוכחי**, הפרמיה הנה \$1.5 לחבית. הסיבות העיקריות שהובילו לפרמיה נמוכה יחסית הינן: העובדה שמרווח פז"א אינו מושפע מהשינויים במרווח על המזוט שהתחזק, מרווח פז"א כולל את השפעות עלות מבנה השוק (backwardation) שברבעון זה תרם תרומה שלילית של כ- \$1 לחבית וכן התיקרות הפרמיה על הגלמים בין הרבעונים.

3.2.3. להלן מרווח המוצרים האינדיקטיבי הממוצע בתקופת הדוח וברבעונים של שנת 2019, בהשוואה לממוצע בתקופות המקבילות אשתקד, כמפורט להלן [כפי שפורסם על-ידי סוכנות פלאטס (Platts)]:

המרווח על המוצרים מבטא את הפער בין תמורת המכירה מהמוצרים לבין עלות חומר הגלם ללא הפרשי עיתוי. למרות השיפור במרווחי הסולר והדס"ל שקיזזו את השפעת הירידה במרווח הבנזין בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד, מרווח הזיקוק של פז"א נמוך מהתקופה המקבילה אשתקד וזאת עקב התייקרות הפרמיות על הגלם ומבנה השוק (התחזקות ה-Dated Brant והבקוורדיישן).

המוצר (\$/חבית)	2019	2018	השינוי ב-%	Q4/19	Q4/18	השינוי ב-%
בנזין – (Gasoline 10ppm CIF MED crk)	8.5	8.5	0%	9.2	3.1	197%
סולר – (ULSD Cif Med/ ICE Brent crk)	16.2	15.1	7%	17.6	17.5	1%
דס"ל – (Jet Cif MED crk)	15.9	15.2	5%	17.0	17.0	0%
מזוט – (F.o1% Fob Med/ICE Brent *crk)	(1.4)	(7.8)	82%	1.2	(4.1)	129%

3.2.4. להלן נתוני התפלגות תפוקת הייצור של בז"א בחלוקה למוצרים (באלפי טונות):

	2019	%	2018	%	10-12/19	%	10-12/18	%
בנזין ונפטא	1,661	37%	1,745	38%	362	38%	425	37%
סולר	1,357	30%	1,325	29%	295	30%	361	31%
דס"ל	548	12%	527	12%	124	13%	133	12%
מזוט*	687	16%	742	16%	104	11%	179	15%
אחרים	225	5%	238	5%	75	8%	62	5%
סה"כ כמות ייצור	4,478	100%	4,577	100%	960	100%	1,160	100%
סה"כ כמות מכירות	4,553		4,643		1,020		1,185	

* לשינוי במחירי המזוט אין השפעה משמעותית על פז"א.

3.3

רווח נקי

להלן מוצג הרווח הנקי (ללא חלק המיעוט ברווח) בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בהתאמת השפעות מסוימות, על מנת להציג את הרווח הנקי של הקבוצה ללא השפעות חריגות (הרווח הנקי המתואם):

מיליוני ש"ח (בניכוי השפעת המס)	2019	2018	הפרש	2017	10-12/19	10-12/18	הפרש
רווח נקי בדוח רווח והפסד	(262)	401	(663)	572	(522)	99	(621)
הוצאות (הכנסות) מהפרשי עיתוי בגין הגנות מלאי (1)	92	(70)	162	(56)	47	(158)	205
הוצאות (הכנסות) בגין הפרשה לירידת ערך מלאי לשווי מימוש נטו (2)	(66)	67	(133)	-	(2)	67	(69)
הפסדי (רווחי) מלאי לא מגודר כלכלית (3)	(34)	29	(63)	(19)	(14)	67	(81)
ירידת ערך מוניטין	514	-	514	-	514	-	514
רווח נקי מתואם בניכוי ההשפעות הנ"ל	244	427	(183)	497	23	75	(52)

הערה: השפעת המס על התיאומים בשנת 2019 חושבה בעיקר לפי שיעור המס של פז"א, שהינו 16%.

(1) הוצאות (הכנסות) שנבעו מעסקאות גידור של מחירי הנפט הגולמי שסווגו כספקולטיביות לפי IFRS.

(2) הפרשה/ביטול הפרשה לירידת ערך מלאי לשווי מימוש נטו לסוף התקופה.

(3) השפעות שינוי מחירי הנפט הגולמי ומחירי התזקיקים בגין פעילות המלאי הבלתי מוגן.

4

מצב כספי

בטבלה שהלן תובא תמצית נתוני המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2019 וההסברים לשינויים העיקריים בסעיפים:

במיליוני ש"ח	31.12.19	% מאזן	31.12.2018	% מאזן	הפרש	הסבר
נכסים שוטפים	4,176	37%	7,141	52%	(2,965)	בעיקר ירידה בפקדונות בנקאיים שיועדו לפרעון אגרות חוב סדרה ג'
נכסים בלתי שוטפים	7,121	63%	6,685	48%	436	בעיקר עליה בנכסי זכות שימוש בעקבות יישום תקן חכירות IFRS-16 שהתקזז חלקית בהפחתה חד פעמית של מוניטין
סה"כ הנכסים	11,297	100%	13,826	100%	(2,529)	
התחייבויות שוטפות	2,795	25%	5,848	42%	(3,053)	בעיקר מפירעון אגרות חוב סדרה ג' בהיקף של כ-3 מיליארד ש"ח במאי 2019 וכן מקיטון בספקים
התחייבויות בלתי שוטפות	4,929	44%	3,841	28%	1,088	בעיקר עליה בהתחייבויות בגין חכירה בעקבות יישום תקן חכירות IFRS-16 וכן מגידול ביתרות אג"ח בעקבות הרחבת סדרה
סה"כ התחייבויות	7,724	69%	9,689	70%	(1,965)	
הון עצמי	3,573	31%	4,137	30%	(564)	השפעת קיטון ברווח הנקי שנובע בעיקר מהפחתה חד פעמית של מוניטין והשפעת דבידנד שחולק בתקופה
סה"כ ההתחייבויות וההון	11,297	100%	13,826	100%	(2,529)	

4.1. הון חוזר

ההון החוזר התפעולי (לקוחות ומלאי בניכוי ספקים) ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם בסך של כ- 839 מיליוני ש"ח לעומת כ- 391 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018, עליה של כ- 448 מיליוני ש"ח, הנובעת בעיקר מירידה ביתרת הספקים בפז"א. יתרות הספקים של בית הזיקוק מושפעות ממחיר החבית, שער החליפין של הדולר, גיוון ספקי הנפט וחומרי הגלם ותנאי האשראי.

הון חוזר חשבונאי (נכסים שוטפים בניכוי התחייבויות שוטפות) ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם בסך של כ- 1,381 מיליוני ש"ח לעומת כ- 1,293 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

5. מקורות מימון

5.1. היקפן הממוצע של הלוואות ואגרות חוב (נטו, בניכוי פקדונות) הסתכם בשנת 2019 בסך של כ- 3,428 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 3,696 מיליוני ש"ח בשנת 2018, קיטון של כ- 268 מיליוני ש"ח, בעיקר בשל עליה ביתרה הממוצעת של הפקדונות הבנקאיים לזמן קצר בין תקופות הדוח.

ביום 21 באפריל 2019 גייסה החברה, אגרות חוב (סדרה ז'), בדרך של הרחבת סדרה, סך של כ- 411 מיליוני ש"ח. התמורה נטו, בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה לסך של כ- 408 מיליוני ש"ח. אגרות החוב דורגו על ידי סטנדרט & פורס מעלות בע"מ בדרוג של ilAA (-) עם תחזית דרוג יציבה.

תמורת ההנפקה שימשה את החברה למימון פעילותה העיסוקית השוטפת ובין היתר גם למיחזור חוב פיננסי קיים. לפרטים נוספים על אגרות החוב ראה נספח א' לדוח הדירקטוריון.

ביום 26 במאי 2019, פרעה החברה אגרות חוב סדרה ג' מתוך פיקדונות בבנקים בהיקף של כ- 2,900 מיליוני ש"ח, שיועדו למימון פרעון אגרות חוב אלה.

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 5 בפברואר 2020, גייסה החברה, בדרך של הרחבת סדרת אגרות חוב (סדרה ז'), סך של כ- 299 מיליוני ש"ח. התמורה נטו בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה בסך של כ- 296 מיליוני ש"ח. אגרות החוב קבלו דרוג של ilAA(-) על ידי סטנדרט & פורס מעלות בע"מ. תמורת ההנפקה יועדה בעיקר לפדיון מוקדם חלקי של אגרות חוב סדרה ד'. לפרטים נוספים ראה גם ביאור 14.8 לדוחות הכספיים.

בנוסף, לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 5 בפברואר 2020, הקצתה החברה 864,615,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ח') במסגרת הנפקה לציבור, על פי דוח הצעת מדף שפרסמה החברה ביום 4 בפברואר 2020. אגרות החוב (סדרה ח') מעניקות ריבית שנתית קבועה לא צמודה בשיעור של 2.43%. הריבית משולמת כל חצי שנה והקרן תיפרע ב-7 תשלומים שנתיים ביום 30 בנובמבר בין השנים 2025 עד 2031. 6 תשלומים יהיו בשיעור 14.3% מהערך הנקוב של קרן אגרות החוב (סדרה ח') והתשלום האחרון יהיה בשיעור 14.2% מהערך הנקוב של קרן אגרות החוב (סדרה ח'). התמורה נטו בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה בסך של כ- 856 מיליוני ש"ח. אגרות החוב קבלו דרוג של ilAA(-) על ידי סטנדרט & פורס מעלות בע"מ. תמורת ההנפקה יועדה בעיקר לפדיון מוקדם חלקי של אגרות חוב סדרה ד'. ראה גם ביאור 14.8 לדוחות הכספיים.

ביום ה-28 לפברואר 2020 ביצעה החברה פדיון מוקדם של אג"ח סדרה ד' בסך של 750 מיליוני ש"ח.

היקפו הממוצע של אשראי און קול בשנת 2019 עמד על כ- 21 מיליוני ש"ח והסכום המקסימלי בשנת 2019 עמד על כ- 724 מיליוני ש"ח.

היקף אשראי האון קול משתנה על בסיס יומי, בהתאם לצרכי האשראי המשתנים של הקבוצה ופעילותה העסקית, המאופינת בין היתר בפערי עיתוי בין תקבולים מלקוחות ותשלומים לספקים. אשראי האון קול נדרש להחזר או חידוש מדי שבוע, כאשר הגדלתו או הקטנתו נעשית באופן יומי על בסיס זרם התקבולים והתשלומים הצפוי.

בשל פערי עיתוי בין התשלומים לספקים לתקבולים מלקוחות, היקף יתרות מזומנים נטו בתחילת כל רבעון בדרך כלל נמוכות מהממוצע ברבעון או מהיתרה בתום כל רבעון.

היקף האשראי און קול בתחילת כל רבעון בדרך כלל גבוה מהממוצע ברבעון או מהיתרה בתום כל רבעון.

מדיניות הקבוצה היא להתנהל כלכלית תוך דגש על מימון ההון החוזר בין היתר אמצעות אשראי ספקים. מדיניות זו משולבת בתכנית רכישות נפט גולמי המבוססת על תכנון כלכלי מול היצע בשוק והסכמי אספקה שנתיים ואד הוק. במקביל לחברה תקבולי לקוחות בתנאי תשלום שונים.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 היקף האשראי לזמן קצר (כולל חלויות שוטפות של אגרות חוב) הסתכם לסך של כ- 207 מיליוני ש"ח.

בנוסף, לפז"א אשראי דוקומנטרי מול ספקי נפט גולמי בגין רכישות נפט גולמי, נכון ליום 31 בדצמבר 2019, בהיקף של כ- 137 מיליוני ש"ח, אשר כולו נכלל באשראי ספקים בספרים. האשראי הדוקומנטרי ליום 31 בדצמבר 2018 הסתכם לסך של כ- 741 מיליוני ש"ח, מתוכם כ- 401 מיליוני ש"ח לא נכלל באשראי ספקים בספרים.

בניכוי יתרות המזומנים בבנקים (בסך של כ-1,388 מיליוני ש"ח), יתרת החוב הפיננסי נטו החשבונאי של הקבוצה למועד הדוח עומד על סך של כ- 2,472 מיליוני ש"ח.

5.2. ליום 31 בדצמבר 2019 וליום פרסום הדוח לחברה מסגרות אשראי שאינן מחייבות מגופים פיננסיים.

5.3. ההיקף הממוצע של אשראי לקוחות בשנת 2019 עמד על כ- 1.7 מיליארד ש"ח. ההיקף הממוצע של אשראי ספקים בשנת 2019 עמד על כ- 2.0 מיליארד ש"ח.

יצוין כי לחברה הסכם עם ספק נפט לפיו ניתן להאריך את ימי האשראי תמורת ריבית בתנאי שוק.

5.4. לחברה מדיניות חלוקת דבידנד לפיה תחלק מדי שנה לבעלי מניותיה 70% מרווחיה הנקיים השנתיים הראויים לחלוקה, על פי הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה באותה שנה שבגינה מחולק הדיבידנד.

כל חלוקת דיבידנד תהיה כפופה להחלטה נפרדת של הדירקטוריון. החלטה בדבר חלוקת הדיבידנד תתקבל רק במידה ותשלום הדיבידנד לא יפגע בפעילות העסקית השוטפת של החברה, בתוכנית ההשקעות שלה, בנזילות החברה, בדירוג אגרות החוב של החברה, בהתחייבויות ואמות מידה פיננסיות, במדיניותה הפיננסית של החברה ובצרכי החברה. חלוקת הדיבידנד תהיה כפופה להוראות חוק החברות, לרבות לקיום מבחני החלוקה.

יצוין כי אין בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין, על שינוי המדיניות או על שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל.

לאור המשבר בשווקים בעקבות מגפת הקורונה, דירקטוריון החברה החליט לדחות בשלב זה את הדיון בחלוקת הדיבידנד לשנת 2019 עד לאחר חזרת החברה לשגרת עבודה מסודרת.

6. נזילות

6.1. היחס השוטף ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם לכ- 1.5 לעומת כ- 1.2 ליום 31 בדצמבר 2018.

6.2. ביום 31 במרץ 2019 אישרה סטנדרט & פורס מעלות בע"מ את דירוג החברה (לרבות אגרות החוב של החברה ושל פז"א) ברמה של ilAA (-) עם תחזית דרוג יציבה. ביום 17 באפריל 2019 אישרה מעלות לאגרות החוב (סדרה ז') את הדירוג ברמה של ilAA(-) עם תחזית דירוג יציבה.

6.3. לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 4 בפברואר 2020, במסגרת הרחבה נוספת של אג"ח סדרה ז' והנפקה של סדרת אגרות חוב חדשה סדרה ח' כמפורט לעיל, אישרה מעלות את דירוג החברה ופז"א (לרבות אגרות החוב) ברמה של ilAA(-) עם תחזית דירוג יציבה.

6.4. ניתוח השינוי בתזרימי המזומנים:

במיליוני ש"ח	2019	2018	הפרש	2017	10-12/19	10-12/18	הפרש	הסבר
תזרים מפעילות שוטפת	695	1,148	(453)	1,340	453	629	(176)	בין תקופות הדוח- קיטון ביתרות ספקים לעומת גידול אשתקד. בין הרבעונים – קיטון במלאי
תזרים מפעילות השקעה	2,616	(796)	3,412	(983)	(117)	(66)	(51)	בין תקופות הדוח- פרעון פקדונות בנקאיים שיועדו לתשלום אגרות חוב סדרה ג', לעומת הפקדה לפקדון שבוצעה בתקופה המקבילה אשתקד. בין הרבעונים- בעיקר מקיטון מתמורה מממוש נכס פיננסי
תזרים מפעילות מימון	(3,256)	35	(3,291)	(99)	(154)	(108)	(46)	בין תקופות הדוח- בעיקר בגין פרעון אגרות חוב סדרה ג' ופרעון התחייבות בגין חכירה. בין הרבעונים – בעיקר מהשפעת יישום תקן חכירות ifrs16

יתרת המזומנים ושווי מזומנים ליום 31 בדצמבר 2019 עמדה על סך של כ- 1,388 מיליוני ש"ח, עליה של כ- 24 מיליוני ש"ח בהשוואה ליום 31 בדצמבר 2018.

7. מידע לגבי רגישויות למכשירים רגילים בהתאם לשינויים בגורמי שוק

להלן ריכוז טבלאות הרגישויות (במיליוני ש"ח):

רגישות שינויים בשער חליפין דולר/ש"ח	רווח והפסד מהשינויים עלייה של 10% בשע"ח	רווח והפסד מהשינויים עלייה של 5% בשע"ח	רווח והפסד מהשינויים עלייה של 5% בשע"ח	רווח והפסד מהשינויים עלייה של 5% בשע"ח	רווח והפסד מהשינויים עלייה של 10% בשע"ח
	(5)	(2)	2	5	
רגישויות שינויים בריבית שיקלית	19	10	(10)	(19)	
רגישות שינויים במחיר השוק (מלאי, נפט גולמי ומוצריו)	13	6	(6)	(13)	
רגישות שינויים במדד	(74)	(24)	24	69	

*סכומים נמוכים מ-0.5 מיליוני ש"ח

למידע מפורט לגבי רגישויות למכשירים רגילים בהתאם לשינויים בגורמי שוק- ראה נספח א' לדוח הדירקטוריון.

חלק שני – חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם

8. חשיפה לסיכוני שוק

8.1. לפרטים בדבר האחראים לניהול סיכוני השוק, מדיניות ניהול הסיכונים של החברה וחשיפתה לסיכוני שוק, אשראי ונזילות ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים לשנת 2019. לפרטים בדבר השכלתם, כישוריהם, ניסיונם העסקי בחמש השנים האחרונות ותפקידיהם האחרים בתאגיד של האחראים השונים על ניהול סיכוני הקבוצה, המפורטים בביאור 30 לדוחות הכספיים לשנת 2019, ראה סעיף 16 לחלק ד' לדוח התקופתי (פרטים נוספים על התאגיד).

8.2. דוח לפי בסיסי הצמדה – ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים לשנת 2019.

8.3. יצויין, כי החברה מאתרת הזדמנויות ומבצעת מעת לעת עסקאות הגנה על מרווחי התזקיקים וכן הגנות על עקום השוק, וכל זאת בהתאם להערכת כדאיות ביצועם ובהתאם למצב תנאי השוק בעת ביצוע העסקאות ועל פי המדיניות שנקבעה על ידי דירקטוריון החברה כמתואר בביאור 30 לדוחות הכספיים לשנת 2019.

חלק שלישי – היבטי ממשל תאגידי

9. גילוי בדבר המבקרת הפנימית

9.1. המבקרת הפנימית של החברה גב' פנינית קולין מס, מכהנת בתפקידה מיום 1 ביולי 2013, במשרה מלאה (להלן: "המבקרת").

המבקרת מכהנת כמבקרת פנימית של כל חברות הקבוצה והיא אינה ממלאת תפקיד אחר כלשהו. המבקרת עומדת בכל התנאים הנדרשים לפי הוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות התשנ"ט - 1999 והוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב - 1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית").

מינויה של המבקרת אושר על ידי ועדת הביקורת והכספים של החברה ביום 26 ביוני 2013. הנימוקים למינוי היו השכלתה, כישוריה וניסיונה, בעיקר בתחום הביקורת הפנימית בתאגידים שונים. זאת, לרבות היכרות טובה של המבקרת עם החברה ועם תפקידי ביקורת הפנים בחברה, לאור תפקידה הקודם במערך הביקורת הפנימית בחברה.

9.2. המבקרת הינה רואת חשבון מוסמכת, בוגרת כלכלה וחשבונאות, בעלת תואר שני במנהל עסקים M.B.A. מהאוניברסיטה העברית בירושלים, ובעלת ניסיון רב שנים בביקורת פנימית בארץ ובחו"ל.

9.3. המבקרת כפופה ליו"ר הדירקטוריון ועובדת בתיאום עם ובפיקוח של ועדת הביקורת של הדירקטוריון (להלן בסעיף זה: "הועדה").

9.4. תכנית העבודה של הביקורת הפנימית, הינה לכל חברות הקבוצה. התכנית היא שנתית, והיא חלק מתוכנית עבודה חמש שנתית המאושרת על ידי הועדה. התוכנית נגזרת, מהערכה של רמת הסיכונים הקיימת על פי סקר סיכונים, שנערך על ידי המבקרת, לרבות היבט סיכוני מעילות והונאות, ומבוססת גם על הצגת הסיכונים שהוערכו על ידי ההנהלה, מההתפתחויות בחברה, ומתדירויות הביקורת הנדרשות בכל נושא. התוכנית מאושרת על ידי הועדה לאחר שהוצגה גם למנכ"ל וליו"ר הדירקטוריון. למבקרת יש שיקול דעת לסטות מתוכנית העבודה, תוך עדכון המנכ"ל, היו"ר ובאישור הועדה ובאפשרותה לבצע בדיקות מיוחדות בהתאם לצורך.

9.5. היקף הביקורת בשנת 2019 היה כ- 6,050 שעות. היקף זה אושר על ידי הועדה, והיה נתון לשינוי בהתאם לצרכי החברה. מספר שעות הביקורת לפי מגזרים, מפורט בטבלה שלהלן:

מספר שעות הביקורת	חברות/יחידות
2,600	מטה, כספים, קמעונאות ומסחר
2,100	חטיבת הזיקוק והלוגיסטיקה
1,350	חטיבת התעשיות

עבודת הביקורת הפנימית נערכה בהתאם לתקנים מקצועיים מקובלים לביקורת פנימית, בהתאם לסעיף 4 (ב) לחוק הביקורת הפנימית.

9.6. למבקרת ניתן חופש פעולה מתמיד ובלתי אמצעי לכל מערכות המידע ולנתוני החברה לפי סעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית.

9.7. דו"חות הביקורת על החברה ועל חברות הבנות מוגשים בכתב למנכ"ל, ליו"ר הדירקטוריון, ולועדה ונדונים בוועדה. בשנת 2019 נדונו דוחות הביקורת ב- 6 ישיבות של הועדה.

9.8. הפרוטוקולים של דיוני הועדה מועברים לכל חברי הדירקטוריון. במהלך שנת 2019 ערכה המבקרת 13 דו"חות ביקורת במסגרת תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית.

9.9. להערכת הועדה, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקרת ותכנית עבודתה הם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי ליישם את מטרות הביקורת הפנימית בחברה. הועדה והמבקרת בוחנים מדי שנה את נאותות היקף עבודת הביקורת הפנימית בקבוצה.

9.10. עלות העסקת המבקרת בשנת 2019 הסתכמה בכ- 853 אלפי ש"ח. הסכום כולל שכר, מענק, סוציאליות, הפרשות בגין פיצויי פיטורין, הוצאות אחזקת רכב וכן בגין עלות תגמול הוני, בהתאם לתכנית להענקת תגמול הוני שקיימת בחברה, כאמור בסעיף 7.1.5.3 לדוח התקופתי. להערכת דירקטוריון החברה התגמול של המבקרת הינו סביר, כנהוג בחברות דומות, ולפיכך אין בו כדי להשפיע על שיקול דעתה המקצועי ואין ביחידות המניה החסומות שהוענקו לה כדי להשפיע על טיב עבודתה.

10. שכר רואי החשבון

פירוט שעות עבודה ושכר טרחה רואי חשבון: (באלפי ש"ח)

שם רואי חשבון	מס' שעות עבודה ביקורת שנת 2019	תשלום ביקורת שנת 2019	מס' שעות עבודה שירותים אחרים שנת 2019	תשלום שירותים אחרים שנת 2019	מס' שעות עבודה ביקורת שנת 2018	תשלום ביקורת שנת 2018	מס' שעות עבודה שירותים אחרים שנת 2018	תשלום שירותים אחרים שנת 2018
סומך חייקין	8,645	1,920	784	318	8,348	1,920	1,291	307
סה"כ פז חברת נפט חברות בנות	8,645	1,920	784	318	8,348	1,920	1,291	307
סומך חייקין	8,228	1,671	400	141	8,271	1,666	283	99
ליואי את ליואי	18	4	-	-	15	4	-	-
קסלמן וקסלמן	-	-	-	-	700	50	82	37
שטרק את שטרק	155	40	-	-	245	51	-	-
סה"כ חברות בנות	8,401	1,715	400	141	9,231	1,771	365	136
סה"כ לשנה	17,046	3,635	1,184	459	17,579	3,691	1,656	443

שכר הטרחה לרואי החשבון סוכם בין הנהלת החברות בקבוצה לבין רואי החשבון על בסיס היקף העבודה הנדרש וניסיון העבר, ואושר על ידי ועדת הביקורת והכספים ודירקטוריון החברה.

השירותים האחרים ניתנו בעיקר בקשר לשירותי מחלקת מיסוי, מיפוי סיכונים ויעוץ כלכלי.

11. מורשי חתימה בחברה

נכון למועד דוח זה, אין בחברה מורשה חתימה עצמאי, כהגדרתו בחוק ניירות ערך.

12. דירקטוריון החברה**12.1. דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית**

נכון לתאריך הדוח, כל חברי הדירקטוריון הינם דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בהתאם להוראות סעיף 92 (א)(12) לחוק החברות ולתקנות המומחיות, וזאת בהתבסס על השכלתם וניסיונם. לפרטים נוספים בדבר ניסיונם של דירקטורים אלו, ראה סעיף 15 (תקנה 26) בחלק ד' לדוח התקופתי.

12.2. דירקטורים בלתי תלויים

לפרטים בדבר דירקטורים בלתי תלויים בחברה ראה סעיף 15 (תקנה 26) בחלק ד' לדוח התקופתי ושאלון ממשל תאגידי בפרק ד' לדוח התקופתי.

12.3. שינויים בדירקטוריון החברה ובמצבת נושאי משרה

השינויים במצבת חברי הדירקטוריון מתאריך פרסום הדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2018 מפורטים להלן:

ביום 4 בפברואר 2019 הוקמה ועדת אסטרטגיה והשקעות.

ביום 28 בינואר 2019 הודיע מר אפרים צדקה כי נבחר לכהן כדח"צ בחברת דלק קידוחים שותפות מוגבלת החל מיום 1 באפריל 2019 ולכן סיים את כהונתו בחברה ביום 31 במרץ 2019.

ביום 11 במרץ 2019 בחרה האסיפה הכללית המיוחדת של החברה במר אברהם ביגר כדירקטור רגיל נוסף לחברה. ביום 20 במרץ 2019 נבחר מר אברהם ביגר כיו"ר דירקטוריון פז.

ביום 20 במרץ 2019 הודיע מר אליעזר שקדי על התפטרותו לאלתר מדירקטוריון החברה.

ביום 27 במאי 2019 מינתה ועדת הביקורת והכספים של החברה, את הגב' מאירה גיט, המכהנת כדחצ"ית בחברה, ליו"ר ועדת הכספים של החברה.

ביום 13 באוגוסט 2019, מינתה ועדת התגמול של החברה, את מר עודד גילת, המכהן כדח"צ בחברה, ליו"ר ועדת התגמול של החברה.

ביום 21 באוגוסט 2019, מינתה ועדת הביקורת והכספים של החברה, את מר עודד גילת, המכהן כדח"צ בחברה, ליו"ר ועדת הביקורת של החברה.

ביום 21 באוגוסט 2019, מינתה ועדת המינויים של החברה, את מר עמי שפרן, המכהן כדח"צ בחברה, ליו"ר ועדת המינויים של החברה.

ביום 19 בספטמבר 2019, אישר דירקטוריון החברה את פרישתו של מנכ"ל החברה, מר יונה פוגל. מר פוגל סיים את העסקתו ביום 31 בדצמבר 2019.

ביום 19 בספטמבר 2019, החליט דירקטוריון החברה על הפרדת ועדות הביקורת והכספים לשתי ועדות נפרדות (ועדת ביקורת וועדת כספים).

ביום 28 ביולי 2019, הוקמה ועדת ארגון ומבנה לפז.

ביום 19 בספטמבר 2019 הוקמה ועדת איתור למנכ"ל. עם מינויו של מר ניר שטרן למנכ"ל החברה, ביום 19 בספטמבר 2019 הסתיימה עבודת הוועדה.

ביום 20 בינואר 2019 חדלה גב' שרונה נובק לכהן כסמנכ"ל, מנהלת כספים ראשית של החברה.

ביום 28 בינואר 2019 החלה רו"ח מיכל לשם לכהן כסמנכ"לית כספים ראשית של החברה.

גב' מירי שאול, סמנכ"ל תקשורת ורגולציה סיימה את תפקידה ביום 30 בנובמבר 2019.

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 30 בינואר 2020, סיים מר יורם אייל, סמנכ"ל קמעונאות, את תפקידו בחברה.

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 5 בינואר 2020, סיים מר מלאכי אלפר, מנכ"ל חטיבת הזיקוק והלוגיסטיקה ומנכ"ל בית זיקוק אשדוד בע"מ את תפקידו החברה.

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 5 בינואר 2020, החל מר עמית כרמל לכהן כמנכ"ל בית הזיקוק.

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 8 בינואר 2020, מר אמיר ארז, מנכ"ל פזגז, הודיע על סיום תפקידו.

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 22 בינואר 2020, מונה מר ניר שטרן כמנכ"ל החברה.

לפרטים בדבר מינוי דירקטורים ובחינת נושא הרכב ומבנה דירקטוריון החברה, ראה תקנה 26 בפרק ד' לדוח התקופתי.

13. מעורבות פז בקהילה, אחריות חברתית, סביבתית ותרומות

13.1. לצד מנהיגות עסקית ויוזמה בתחום הכלכלי, קבוצת פז מחויבת לאחריות חברתית וסביבתית.

13.2. פעילות החברה במסגרת האחריות החברתית סביבתית מבטאת תפיסה ניהולית מתקדמת, הגורסת, כי על גוף עסקי אשר פועל בקהילה, לתרום לקידום ושיפור מצב הקהילה. פז רואה בפעילות מסחרית המשולבת באחריות סביבתית, ערך חברתי ויעד אסטרטגי ומנהלת אותו כחלק בלתי נפרד מעסקיה. החברה מדורגת מדי שנה על ידי ארגון "מעלה", הפועל לקידום נושאים של אחריות תאגידית בישראל. בשנת 2019 דורגה החברה דירוג "פלטינה".

13.3. פעילות פז למען הקהילה, כחלק ממעורבותה בחיי הקהילה באה לידי ביטוי במספר מישורים:

13.3.1. פעילות למען הקהילה - פרויקטים מיוחדים לילדים ותמיכה באוכלוסיות חלשות כגון אימוץ בית ילדים בסיכון. פעילות זו ממומנת מתקציב התרומות, המחולק על ידי ועדת התרומות של הקבוצה על פי קריטריונים שנקבעו מראש.

13.3.2. פעילות חברתית - בשנת 2019 השתתפו עובדי החברה במיזמים שונים כגון קיטנות לילדים חולי סרטן, אימוץ בית ילדים, העברת פעילויות על ידי העובדים ותרומת טובין וכספים לעמותות שונות / לגופים שונים.

13.3.3. סך התרומות והחסויות שהקצתה הקבוצה בשנת 2019 הסתכם בכ- 460 אלפי ש"ח. בשנת 2019 עלה היקף תרומה אחת לגוף מסוים מעל 50 אלף ש"ח, אשר אין לה קשרים עם החברה, דירקטור, מנכ"ל, בעל השליטה לשעבר בחברה או קרובו.

13.3.4. פז קבעה לעצמה סטנדרט גבוה למתחמי התדלוק, לחנויות ולתאי השרותים, כך שיהיו נגישים גם לאנשים עם מוגבלויות. תהליך ההנגשה נעשה בהדרכת יעצי נגישות של עמותת "נגישות ישראל".

13.3.5. בהתאם לתפישה של אחריות סביבתית, משקיעה הקבוצה הוצאות והשקעות בתחום איכות הסביבה כדלקמן:

במהלך שנת 2019 הוציאה והשקיעה פז כ- 51 מיליון ש"ח באיכות סביבה, בין היתר, לטובת סקרי קרקע, שיקום קרקע, שיקום מי תהום, התקנת מנפקות חדישות הכוללות מישוב אדים STAGE II ועוד. הטיפול בוצע במסגרת תוכנית עבודה מתואמת עם המשרד להגנת הסביבה.

בספרי הקבוצה נכון ליום 31 בדצמבר 2019 רשומה הפרשה מצטברת בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח לטובת הוצאות שיקום מי תהום בתחנות בהן נתגלו זיהומים שטרם שולמו והוצאות איכות סביבה אחרות.

חלק רביעי – הוראות גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד

14. אומדנים חשבונאיים קריטיים

14.1. לפרטים בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים, ראה ביאור 2.5 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019.

14.2. **ירידת ערך מוניטין;** בהמשך להערכת השווי האינדיקטיבית של החזקת החברה בפז בית זיקוק אשדוד (פז"א) ליום 31 בדצמבר 2019 בחנה החברה את הסכום בר ההשבה של בית הזיקוק בהתבסס על שווי השימוש שלו ו/או שווי ההוגן (בניכוי עלויות המכירה) הגבוה מבין השניים. ההערכה בוצעה ע"י מעריך שווי בלתי תלוי, אשר קבע כי שווי השימוש גבוה מהשווי ההוגן. על פי הערכה זו, הערך בספרי החברה של בית הזיקוק גבוה מהסכום בר ההשבה (שווי המימוש) ולפיכך החברה הפחיתה בשנת 2019 את המוניטין שיוחס לבית הזיקוק אשדוד בסכום של 566 מיליוני ש"ח.

ההשפעות העיקריות שהביאו להפחתת המוניטין ליום 31 בדצמבר 2019 הינן ירידה משמעותית במרווחי הזיקוק החזויים בעיקר עקב אי התממשות הצפייות בשווקים לגבי ההשפעות שנחזו החל מינואר 2020, מועד יישום תקן הספנות IMO 2020, קושי לאמוד את תחזיות מרווחי הזיקוק העתידיים כפי שהתקבלו על ידי חברת הייעוץ ARGUS בשל התנודתיות הרבה בשווקי הנפט וכן שינוי ריבית ההיוון אשר הושפעה בעיקר מירידת שיעורי הריבית לזמן ארוך בשווקים.

ההפחתה כאמור הינה חד פעמית ואינה משפיעה על על תוצאות הפעילות המתואמות של מגזר הזיקוק וכן אינה משפיעה על תזרים המזומנים של החברה.

חלופת שווי השימוש השווי נקבעה על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים שינבעו מהיחידה מניבת המזומנים והתבססה בין היתר על תחזית רב שנתית של תזרימי המזומנים הצפויים וכן על תחזית מרווחי זיקוק אשר הוכנה על ידי חברת הייעוץ Argus, בהתאמות מסוימות. בקביעת הסכום בר ההשבה של חטיבת הזיקוק נלקח שיעור היוון דולרי של כ- 10.1% לפני מס וכ- 9% לאחר מס, המבטא ריבית חסרת סיכון דולרית של כ- 2.07% ותשואה נדרשת על ההון העצמי של כ- 13.4% בהנחת מינוף נורמטיבי של 41% משווי הנכסים.

לפרטים נוספים בדבר נתונים בקשר עם הערכת שווי מהותית בהתאם לתקנה 8ב' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים) התש"ל – 1970, ראה **נספח ג'** לדוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2019 וביאור 13 לדוחות הכספיים.

חלק חמישי – רכישות עצמיות

15. רכישה עצמית של אג"ח על ידי החברה

ביום 23 בדצמבר 2019 אישר דירקטוריון החברה את הארכת התוכנית לרכישה עצמית של אגרות חוב של החברה (סדרות ד', ה', ו' ו-ז') בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2020. על פי התוכנית, רשאית החברה, או חברת בת של החברה, לרכוש מעת לעת, במועדים ובהיקפים שונים אג"ח של החברה, כאמור לעיל, בסכום שלא יעלה על 300 מיליוני ש"ח, בכפוף להזדמנויות שיהיו בשוק.

16. תעודות התחייבות

לפרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד – ראה נספח א' לדוח הדירקטוריון.

דירקטוריון החברה מודה לצוות העובדים ולהנהלות חברות הקבוצה על תרומתם לתוצאות בשנת 2019 ועל המאמצים שהשקיעו לקידומה של החברה.

ניר שטרן – מנכ"ל

אברהם ביגר- יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 25 במרץ 2020

נספח א'

להלן טבלאות רגישות למכשירים רגישים בהתאם לשינויים לעסקאות בגורמי השוק (במיליוני ש"ח).

רגישות שינויים בשער חליפין דולר/ש"ח**

מכשירים רגישים	רווח (הפסד) מהשינויים עלייה של 10% בשע"ח	רווח (הפסד) מהשינויים עלייה של 5% בשע"ח	שווי הוגן	רווח (הפסד) מהשינויים ירידה של 5% בשע"ח	רווח (הפסד) מהשינויים ירידה של 10% בשע"ח
שע"ח דולר (בשקלים חדשים)	3.802	3.629	3.456	3.283	3.110
מזומנים	1	1	11	(1)	(1)
לקוחות	21	10	210	(10)	(21)
חייבים	3	1	30	(1)	(3)
מלאי	53	27	533	(27)	(53)
הלוואות ויתרות חובה לז"א	*	*	1	(*)	(*)
ספקים	(134)	(66)	(1,328)	66	134
זכאים ויתרות זכות	(*)	(*)	(2)	*	*
עסקאות על הנפט ואקדמה	51	25	(2)	(25)	(51)
התחייבויות בגין חכירות	(12)	(6)	(125)	6	12
נכסים בגין זכות שימוש	12	6	117	(6)	(12)
	(5)	(2)	(555)	2	5

*פחות מ- 0.5 מיליוני ש"ח.

**כולל רגישות לשינויים לא מהותיים במטבעות אחרים.

רגישות שינויים בריבית – שיקלית

מכשירים רגישים	רווח (הפסד) מהשינויים עלייה של 10% בשיעור הריבית	רווח (הפסד) מהשינויים עלייה של 5% בשיעור הריבית	שווי הוגן	רווח (הפסד) מהשינויים ירידה של 5% בשיעור הריבית	רווח (הפסד) מהשינויים ירידה של 10% בשיעור הריבית
(ריביות ששימשו לצורך הוון)	(1)	(*)	63	*	1
חייבים לזמן ארוך (3.2%)	4	2	(2,593)	(2)	(4)
אג"ח פז	16	8	(1,071)	(8)	(16)
התחייבויות בגין חכירות	*	*	(2)	(*)	(*)
עסקאות אקדמה	19	10	(3,603)	(10)	(19)

*פחות מ- 0.5 מיליוני ש"ח.

**לא מוצגות רגישויות לשינויים בריבית דולרית עקב חוסר מהותיות.

נספח א' (המשך)

רגישות שינויים במחיר השוק (מלאי, נפט גולמי ומוצריו)

מכשירים רגישים	רווח (הפסד) מהשינויים עלייה של 10% במחיר הנפט	רווח (הפסד) מהשינויים עלייה של 5% במחיר הנפט	שווי הוגן	רווח (הפסד) מהשינויים ירידה של 5% במחיר הנפט	רווח (הפסד) מהשינויים ירידה של 10% במחיר הנפט
מלאי נפט ומוצריו *	48	24	482	(24)	(48)
חוזים עתידיים (FUTURES) **	(35)	(18)	(2)	18	35
	13	6	480	(6)	(13)

* לא כולל מלאי שמחירו נקבע.

** כולל הגנות על רכישות נפט עתידיות.

רגישות שינויים במדד

מכשירים רגישים	רווח (הפסד) מהשינויים עלייה של 3% במדד	רווח (הפסד) מהשינויים עלייה של 1% במדד	שווי הוגן	רווח (הפסד) מהשינויים ירידה של 1% במדד	רווח (הפסד) מהשינויים ירידה של 3% במדד
חייבים לז"א (צמודי מדד)	2	1	63	(1)	(2)
זכאים אחרים	(10)	(3)	(334)	3	10
התחייבות לז"א (בנקים ואחרות)	(1)	(*)	(47)	*	1
אג"ח פז צמוד מדד	(65)	(22)	(2,160)	21	60
התחייבויות בגין חכירות	(32)	(11)	(1,066)	11	32
נכסים בגין זכות שימוש	32	11	1,066	(11)	(32)
	(74)	(24)	(2,478)	24	69

* פחות מ- 0.5 מיליוני ש"ח.

רגישות הערך ההתחייבתי בספרים לשינויים באג"ח בריבית משתנה:

- אגרות חוב סדרה ד' משלמות ריבית משתנה הצמודה לבנק ישראל בתוספת מרווח של 1.65%.
- אגרות חוב סדרה ה' משלמות ריבית קבועה לא צמודה של 2.96%.
- אגרות חוב סדרה ו' משלמות ריבית קבועה צמודה למדד של 1.94%.
- אגרות חוב סדרה ז' משלמות ריבית קבועה צמודה למדד של 1.23%.

לפרטים בדבר ניתוח הרגישות של הערך ההתחייבתי בספרים של אגרות החוב, ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים.

נספח ב' - פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד

סדרה	מועד הנפקה	שם חברה מדרגת	דירוג עדכני	סך שווי נקוב במועד ההנפקה במיליוני ש"ח	ריבית סוג הריבית	ריבית נקובה	ריבית אפקטיבית ליום הדוח	רישום למסחר בבורסה (כן/לא)	מועדי תשלום ריבית	מועדי תשלום קרן	בסיס הצמדה	ע.נ. נומינלי ליום 31.12.19 במיליוני ש"ח	שווי נקוב מוערך לפי תנאי הצמדה ליום 31.12.19 במיליוני ש"ח	ערך בספרים של יתרות האג"ח ליום 31.12.19 במיליוני ש"ח *	סכום הריבית שנצברה לשלם ליום 31.12.19 במיליוני ש"ח	שווי שוק ליום 31.12.19 במיליוני ש"ח
סדרה ד'	6/2014 והרחבה 2/2016	מעלות	AA-	1,445	ריבית רבעונית משתנה	בי"י + 1.65%	1.33%	כן	ביום 31 במאי 2024	אין	אין	1,445	1,445	1,447	2.3	1,482
סדרה ה'	12/2016	מעלות	AA-	408	ריבית חצי שנתית קבועה	2.96%	0.96%	כן	ביום 30 בנובמבר 2022	אין	אין	408	408	409	1.0	433
סדרה ו'	12/2016	מעלות	AA-	723	ריבית חצי שנתית קבועה צמודת מדד	1.94%	-0.18%	כן	פעמיים בשנה ב: 31 במאי ו-30 בנובמבר, בין השנים 2017-2028	פעם בשנה ביום 30 בנובמבר, בין השנים 2017-2028	מדד המחירים לצרכן אוקטובר 2016	542	550	551	0.9	600
סדרה ז'	12/2017 והרחבה ב- 7/2018 ו- 4/2019	מעלות	AA-	1,460	ריבית חצי שנתית קבועה צמודת מדד	1.23%	-0.09%	כן	פעמיים בשנה בימים 31 במאי ו-30 בנובמבר, בין השנים 2018-2030	פעם בשנה ביום 30 בנובמבר, בין השנים 2020-2030	מדד המחירים לצרכן אוקטובר 2017	1,460	1,477	1,479	1.5	1,560

* לא כולל הוצאות הנפקה בסך של כ-24 מיליוני ש"ח וניכיון בסך של כ-9 מיליוני ש"ח.

(1) הנאמן של אגרות החוב (סדרה ד'), (סדרה ה'), (סדרה ו') ו- (סדרה ז') הינו שטראוס לזר חברה לנאמנות (1992) בע"מ: רחוב יצחק שדה 17 ת"א 67775, טלפון: 03-6237777, פקס: 03-5613824. איש הקשר הינו אורי לזר.

כל סדרות אגרות החוב של החברה שבמחזור, כמפורט בטבלה שלעיל, הינן מהותיות.

למועד הדוח ובמהלך תקופת הדיווח עמדה החברה בכל התנאים וההתחייבויות מכוח שטרי הנאמנות ואמות המידה הפיננסיות שנקבעו בשטרי הנאמנות לאגרות החוב (סדרות ד'-ז') ולא התקיימו תנאים המקיימים עילה להעמדת אגרות חוב לפרעון מיידי. יחס חוב פיננסי נטו ל-CAP (מאוחד) של החברה, כהגדרתו בשטרי הנאמנות לאגרות החוב (סדרה ד'-ז'), (CAP - הון עצמי בתוספת חוב פיננסי נטו) ליום 31 בדצמבר 2019 הוא 41% (לעומת יחס נדרש שלא יעלה על 75%-77%).

בדבר דוח הדירוג העדכני ראה דוח מיידי של החברה מיום 31 במרץ 2019 (אסמכתא מס' 028332-01-2019). ביום 17 באפריל 2019 אישרה מעלות לאגרות החוב (סדרה ז') את הדירוג ברמה של ilAA- Negative; ilAA- Stable: 2010; ilAA- Negative: 2011; ilAA- Stable: 2011; ilAA- Negative: 2013; ilAA- Stable: 2014; ilAA- Negative: 2015; ilAA- Stable: 2016; ilAA- Negative: 2017; ilAA- Stable: 2018; ilAA- Negative: 2019; ilAA- Stable: 2020. אפריל 2017: ilAA- Negative: 2017; ilAA- Stable: 2018; ilAA- Negative: 2019; ilAA- Stable: 2020. אפריל 2018: ilAA- Negative: 2018; ilAA- Stable: 2019; ilAA- Negative: 2020; ilAA- Stable: 2021. אפריל 2019: ilAA- Negative: 2019; ilAA- Stable: 2020; ilAA- Negative: 2021; ilAA- Stable: 2022.

נספח ג

נתונים בקשר עם הערכת שווי מהותית בהתאם לתקנה 8 ב. לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים) התש"ל 1970

להלן פרטים בדבר הערכת שווי ששימשה בסיס לקביעת ערכם של נתונים בדוחות הכספיים כדלקמן:

הנהלת החברה הזמינה הערכת שווי אינדיקטיבית של החזקת החברה בפז בית זיקוק אשדוד בע"מ (להלן: "פז"א"), לצורך בחינה האם חלה פגימה בערך המוניטין אשר נזקף בדוחות הכספיים של החברה, עקב רכישת 100% ממניות פז"א, וזאת על פי הוראות תקן חשבונאות בינלאומי IAS 36 ירידת ערך נכסים. בהתבסס על הערכת השווי הופחת המוניטין המיוחס לבית הזיקוק בסך של 566 מיליוני ש"ח. הערכת השווי האמורה מצורפת בזאת לדוח הדירקטוריון.

להלן טבלת פרטי הערכת השווי:

זיהוי נושא ההערכה	השקעה בבית זיקוק אשדוד
עיתוי ההערכה	31.12.19
הערך הפנקסני המיוחס למגזר הזיקוק כולל עודפי עלות (מבוסס על הנכסים וההתחייבויות התפעוליים)	1,016 מיליון דולר (3,513 מיליוני ש"ח)
שווי נושא ההערכה שנקבע בהערכה	853 מיליון דולר (2,947 מיליוני ש"ח)
זיהוי המערך	הערכת השווי בוצעה על ידי ר"ח מוטי דטלקרמר מטעם חברת BDO זיו האפט יעוץ וניהול בע"מ ונחתמה על ידי מוטי דטלקרמר ("מעריכי השווי"). מוטי הינו בעל תואר ראשון בכלכלה ובמדעי המחשב ובעל תואר MBA מאוניברסיטת בר אילן. מוטי הינו בעל ניסיון של כ-15 שנים בייעוץ עסקי לחברות ולמשרדים ממשלתיים. במסגרת תפקידו הנוכחי בחברת הייעוץ מוטי מנהל מחלקה של כלכלנים ור"ח במחלקה העוסקת בהערכות שווי, PPA, תכניות עסקיות, בדיקות נאותות, בחינה לירידת ערך, הערכת מכשירים פיננסים ועוד. אין תלות בין החברה ומעריכי השווי ולא היו כל התניות על שכר הטרחה. למעריכי השווי ניתן כתב שיפוי בנוסח הבא: "באם נחויב לשלם סכום כלשהו לצד שלישי בקשר עם ביצוע השירותים המפורטים בכתב זה, בהליך משפטי או בהליך מחייב אחר, מתחייבת מזמינת העבודה, לשפותנו בגין כל סכום כאמור שישולם על ידינו, מעבר לסכום השווה לפי שלושה משכר טרחתנו, מיד עם דרישתנו הראשונה, אלא אם נקבע כי BDO זיו האפט יעוץ וניהול פעלה בדון ו/או רשלנות שאז לא תחול כל חובת שיפוי".
מודל ההערכה שלפיו פעל המערך	תקן חשבונאות בינלאומי, IAS 36, מדידת שווי פעילות בז"א בשיטת היוון תזרימי מזומנים DCF
ההנחות העיקריות שלפיהן בוצעה ההערכה	מרווחי הזיקוק מבוססים על תחזית רב שנתית, שהוכנה ע"י חברת Argus, חברת יעוץ בינלאומית. עקב אי עמידה לאורך שנים של חברת הייעוץ בחיזוי מרווחי הזיקוק, תנודתיות השוק, והתייעצויות שביצעו מעריכי השווי בין היתר עם מומחים בינלאומיים בשוק הזיקוק, נלקחה בהערכת השווי הפחתה של כ-20% ממרווחי הזיקוק שחזתה ארגוס. יציין, כי מעריך השווי פעל באופן דומה גם בהערכת השווי שבוצעה בשנה קודמת. וכן נלקחה במחיר ההון פרמיה ספציפית בגין תנודתיות מרווח הזיקוק. מחיר ההון הדולרי המשוקלל, ששימש בהערכת השווי, עמד על כ-10.1% לפני מס וכ-9% לאחר מס, שיעור ריבית דולרית של כ-2.07% ותשואה נדרשת על ההון העצמי של כ-13.4% ובהנחת מינוף נורמטיבי של 41% משווי הנכסים. ההערכה שבוצעה הינה במונחים דולריים ותורגמה לפי שע"ח \$ = 3.456 ש"ח שהינו שער החליפין למועד הדוח הכספי.
ניתוח רגישות	עליה של 0.5% בשיעור ההיוון תקטין את שווי הפעילות בכ-70 מיליון דולר. הפחתה נוספת של כ-2.5% במרווחי הזיקוק תקטין את שווי הפעילות בכ-70 מיליון דולר.

פז חברת הנפט בע"מ

בחינה לירידת ערך בתי זיקוק אשדוד בע"מ

ליום 31 בדצמבר, 2019

טיוטא לשם העברת מידע בלבד.

טיוטא זו מהווה דוח ביניים, וככזו עשויים לחול בה שינויים ועדכונים.

אין להישען על המידע הכלול בה, שעשוי להיות חלקי או לא לכלול את כל הנושאים שסוכם לבדוק אותם או שבדיקתם טרם נסתיימה ואנו שומרים לעצמנו, את הזכות להסיר, להוסיף או לשנות בכל דרך שנמצא לנכון על פי נסיבות העניין.

שלום רב,

נתבקשנו על-ידי חברת פז חברת הנפט בע"מ ("פז" ו/או "מזמינת העבודה") לבחון ולהעריך האם יש צורך להכיר בהפסד בגין ירידת ערך (Impairment) של חברת פז בתי זיקוק אשדוד בע"מ (להלן: "החברה" או "פז"א"), נכון ליום 31 בדצמבר 2019 (להלן: "מועד ההערכה"), וזאת בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 36 ירידת ערך נכסים (IAS 36).

ממצאינו ישמשו את פז, הנהלתה ומבקריה, וזאת למטרות דיווח פיננסי במסגרת עקרונות החשבונאות והדיווח הכספי המקובלים בישראל והנדרשים על פי כל דין לרבות בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 36 ירידת ערך נכסים (IAS 36). עבודה זו מיועדת לשימושם הבלעדי של חברת פז, הנהלתה, מבקריה הבלתי תלויים בלבד על-פי כל דין.

ידוע לנו כי חוות דעת זו תשמש ו/או תיכלל בדוחות הכספיים כאמור בתקנות לפי חוק ניירות ערך התשכ"ח – 1968. אין לעשות שימוש אחר בחוות דעת זו למעט האמור לעיל, ובכלל זה, לפרסמה או לצטטה במלואה או חלקים ממנה, ואין להעבירה לצד ג' כלשהו, ללא קבלת אישורנו המפורש בכתב ומראש.

לצורך ביצוע העבודה הנחנו והסתמכנו על דיוק, שלמות ועדכניות המידע שהתקבל מהחברה ומגורמים שונים הקשורים בפעילות החברה. אין לנו סיבה להניח שהנתונים עליהם התבססנו אינם מדויקים, שלמים או הוגנים, ולא ערכנו בחינה עצמאית של מידע זה. ההסתמכות עליו אינה מהווה אימות או אישור לנכונותו. לא בוצעו במסגרת חוות הדעת בדיקות נאותות כלשהן ואין היא מתיימרת לכלול את המידע, הבדיקות והמבחנים או כל מידע אחר הכלולים בבדיקת נאותות.

לא בדקנו את המידע באופן בלתי תלוי, למעט בחינת סבירותו. ביצענו מספר בחינות למידע כלהלן:

- ניתוח תוצאותיה העסקיות של החברה בשנים האחרונות וביצוע בדיקת סבירות לתחזיות ההכנסות וההוצאות בהן השתמשנו במסמך זה;
- בחינת מבנה ההוצאות של החברה;
- בחינת הרווחיות התפעולית של החברה.

חוות דעת כלכלית אינה מדע מדויק והיא אמורה לשקף בצורה סבירה והוגנת מצב נכון בזמן מסוים, על בסיס נתונים ידועים, הנחות יסוד שנקבעו ותחזיות שנאמדו. שינויים במשתנים העיקריים ו/או במידע, עשויים לשנות את הבסיס להנחות היסוד ובהתאם את המסקנות.

החשובים בעבודה זו בוצעו באמצעות גיליון אלקטרוני, ולפיכך יתכנו הפרשי עיגול.

הרנו לציין כי אין לנו עניין אישי בחברה וכי הננו בלתי תלויים בחברה או באחת מחברות הקבוצה כמשמעותו של מונח זה בחוק רואי חשבון תשט"ו - 1955 ובתקנות שהותקנו על-פיו, לרבות תקנות רואי חשבון (ניגוד עניינים ופגיעה באי תלות כתוצאה מעיסוק אחר) תשס"ח – 2008, בתקני ביקורת ובכללי ההתנהגות המקצועית של לשכת רואי החשבון בישראל.

כמו כן חוות דעתנו עומדת בתנאים ובקריטריונים של הערכת שווי בלתי תלויה בהתאם לתקנות ניירות ערך והנחיות רשות ניירות ערך, לרבות החלטת רשות ניירות ערך (בנושא אי תלות) לפי סעיף 9ב לחוק ניירות ערך תשכ"ח – 1968. עוד נציין כי לא נקבעו התניות לקבלת שכר הטרחה בקשר עם תוצאות חוות דעת.

תשומת לב כי רק למורשים יש גישה למסמך זה

כל אדם שאינו נמנע של דוח זה או שלא חתם על הצהרת אי תלות או מכתב אחריות אישית ל-BDO Consulting Group (להלן: "BDO") שמשגיג גישה לקרוא מסמך זה, נדרש להבין את התנאים הבאים:

- מסמך זה הוכן בתיאום עם הנחיות שסופקו מהנמען באופן בלעדי ולצרכו ושימושו האישי, ולגורמים נוספים להם אנו מאשרים במפורש ובכתב להסתמך או להשתמש בעבודתנו.
- עבודתנו נוהלה בתיאום עם הוראות מקצועיות מתאימות. בתחומים אחרים, נהלים ומנהגים הרלוונטיים לעבודה חשבונאית עשויים להיות שונים ויתכן שהנתונים יוצגו בצורה שונה. לכן מסמך זה לא נערך בתיאום עם נהלים ומנהגים של אף גוף מקצועי מתחום אחר.
- אין להפנות אל מסמך זה או לצטט אותו או חלקים ממנו, בכל מסמך אחר החשוף לצד ג', ללא קבלת הסכמתנו מראש.

ההתקשרות בוצעה מול פז חברת נפט בע"מ, באמצעות גב' מיכל לשם, סמנכ"לית הכספים. ההתקשרות נחתמה בתאריך ה-4 לדצמבר 2019.

במסגרת הסכם ההתקשרות, הוסכם כי באם נחויב לשלם סכום כלשהו לצד שלישי בקשר עם ביצוע השירותים המפורטים בכתב זה, בהליך משפטי או בהליך מחייב אחר, מתחייבת מזמינת העבודה, לשפותנו בגין כל סכום כאמור שישולם על ידינו, מעבר לסכום השווה לפי שלושה משכר טרחתנו, אלא אם נקבע כי BDO זיו האפט ייעוץ וניהול פעלה בזדון ו/או רשלנות שאז לא תחול כל חובת שיפוי.

מקורות מידע

עבודתנו התבססה על נתונים, מסמכים ומצגים כמפורט להלן:

- דוחות כספיים מבוקרים של החברה לשנת 2018 המוצגים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומי (להלן: "IFRS");
- טיוטת דוחותיה הכספיים של החברה לשנת 2019, המוצגים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומי (להלן: "IFRS");
- תקציב החברה לשנת 2020 ותחזיותיה לשנים 2021-2022;
- חוות דעת של חברת Argus לסוף פברואר, 2020, בנוגע לתחזית מרווח הזיקוק של פז"א לשנים 2020-2040;
- גיליונות אלקטרוניים עם מידע אחר בנוגע לפעילות החברה;
- נתונים נוספים אשר נמסרו על ידי הנהלת פז והנהלת החברה;
- מידע גלוי לציבור;

פרטים אודות השכלתו של מעריך השווי ומומחיותו

BDO Consulting and Management Ltd

נוסדה על ידי השותפים של משרד רואי חשבון BDO. BDO יעוץ וניהול היא חלק מרשת BDO הבינלאומית, המספקת מגוון רחב של שירותים עסקיים הנדרשים לעסקים לאומיים ובינלאומיים בכל מגזר. לחברתנו ניסיון רב בתחומים הבאים: הערכות שווי עסקים, בדיקות נאותות פיננסיות ובדיקות נאותות מסויית, הערכות שווי מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים, ניתוחים כספיים, בניית תכניות עסקיות, ייעוץ מימון פרויקטים PPP/PFI, מיזוגים ורכישות, בנקאות השקעות ועוד.

מר מוטי דטלקרמר, רו"ח, שותף, מנהל מחלקת Corporate Finance

תפקיד נוכחי – שותף, מנהל מחלקת Corporate Finance

רקע וניסיון תעסוקתי – מוטי הינו בעל תואר ראשון בכלכלה ובמדעי המחשב ובעל תואר MBA מאוניברסיטת בר אילן. מוטי הינו בעל ניסיון של 16 שנים בייעוץ עסקי לחברות ולמשרדים ממשלתיים. במסגרת תפקידו הנוכחי בחברת הייעוץ מוטי מנהל צוות כלכלנים ורו"ח בצוות העוסק בהערכות שווי, PPA, תכניות עסקיות, בדיקות נאותות, בחינה לירידת ערך, הערכת מכשירים פיננסיים ועוד.

במסגרת עבודתו היה מעורב מוטי בביצוע מגוון רחב של הערכות שווי, תכניות עסקיות, תכנונים אסטרטגיים ובדיקות נאותות במגזרי פעילות מגוונים כדוגמת: אנרגיה מתחדשת, תקשורת, מדיה, טכנולוגיה, תעשייה מסורתית, מזון, נדל"ן, ציוד רפואי ופיננסיים.

להלן פירוט הערכות שווי בהיקפים דומים או גבוהים, שבוצעו על ידי מעריך השווי:

- **אלביט מערכות** - ביצוע מגוון עבודות: הערכות שווי, PPA ובחינות לירידת ערך;
- **חברת השקעות דיסקונט** – הערכת שווי חברת סלקום לצורכי בחינה לירידת ערך השקעה;
- **סופרגז** – ביצוע הערכות שווי לצורך בחינה לירידת ערך;
- **פרטנר** – הערכות שווי לצורך בחינה לירידת ערך המגזר הקווי;
- **One1 שרותי תוכנה** - ביצוע מגוון עבודות: הערכות שווי, PPA ובחינות לירידת ערך;
- **קבוצת דלק** - ביצוע מגוון עבודות: הערכות שווי ו-PPA;
- **Given Imaging** - ביצוע מגוון עבודות: הערכות שווי ובחינות לירידת ערך;
- **גזית גלוב** - ביצוע מגוון עבודות: PPA ובחינות לירידת ערך;
- **Arko Holdings / GPM Investments** – ביצוע מגוון עבודות: הערכות שווי ובחינות לירידת ערך של חברת GPM Investments;

הסכמה מראש של מעריך השווי לצירוף ההערכה

ידוע לנו ואנו מסכימים כי העבודה תשמש ו/או תיכלל בדיווחי פז ליום 31 במרץ 2019, לרבות דוחות שיכללו במסגרת תשקיפי מדף או דוחות הצעת מדף שתפרסם פז, וכן בכל דיווח מידי לפי חוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968 ותקנותיו אשר על פי הוראות הדין החברות האמורות תידרשנה במסגרתו לצרף את העבודה הכלכלית. אין לעשות שימוש אחר בחוות דעת זו למעט האמור לעיל, ובכלל זה, לפרסמה או לצטטה במלואה או חלקים ממנה, ואין להעבירה לצד ג' כלשהו, ללא קבלת אישורנו המפורש בכתב ומראש.

שיחות עם אנשי מפתח

במסגרת עבודתנו קיימנו פגישות ודיונים עם הגורמים הבאים:

- מר אברהם ביגר – יו"ר פז;
- מר ניר שטרן – מנכ"ל פז;
- גב' מיכל לשם, סמנכ"לית כספים, פז;
- מר עמית כרמל מנכ"ל בז"א
- גב' אסתר פינסלר, מנהלת כספים, פז"א.

תמצית ממצאים

בהתבסס על עבודתנו והממצאים המפורטים בה, הגענו לכלל מסקנה כי נכון ליום 31 בדצמבר 2019, סכום בר ההשבה קטן מהערך בספרים, ולכן נדרשת הכרה בירידת ערך בסך של הנע בין 560 ל- 571 מיליון ש"ח ובממוצע 567 מיליון ש"ח.

מיליון ש"ח	מיליון דולר	בחינה לירידת ערך - 31.12.19
2,946	852	סכום בר השבה
3,513	1,016	ערך בספרים
(567)	(164)	ירידת ערך

נציין כי סכום בר ההשבה חושב על פי הגבוה מבין השווי ההוגן של פז"א בניכוי עלויות מימוש לבין שווי השימוש של פז"א.

בעבודה זו שווי השימוש הסתכם לסך הנע בין 851 ל-854 מיליון דולר ואילו השווי ההוגן הגיע לכדי 852 מיליון דולר.

בכבוד רב,

מוטי דטלקרמר, שותף

BDO זיו האפט ייעוץ וניהול בע"מ

נחתם בתאריך 25.3.20

CPA

תוכן עניינים

1	החברה ופעילותה
4	הסביבה העסקית
12	תוצאות הפעילות העסקית
18	מתודולוגיה
25	בחינה לירידת ערך

פרק 1

החברה ופעילותה

פרק 1 : החברה ופעילותה
בחינה לירידת ערך בתי זיקוק אשדוד בע"מ - ליום 31 בדצמבר, 2019
פז חברת הנפט בע"מ

החברה ופעילותה

כללי

קבוצת פז היא הקבוצה הגדולה בישראל בענף האנרגיה במרבית תחומי העיסוק העיקריים שלה. הקבוצה מפעילה רשת תחנות תדלוק, רשת חנויות נוחות, מתחמי תדלוק ומתחמים קמעונאיים, עוסקת בשיווק ישיר של מוצרי נפט לתעשייה ולצריכה פרטית ובבעלותה אחד משני בתי הזיקוק בישראל, השני בגודלו. קבוצת פז פעילה גם בתחומים תעשייתיים משיקים: ביצור שמנים לתעשייה ולרכב, ביצור מוצרי איטום ועוד.

החברה התאגדה בישראל ביום 4 בינואר 2006, לצורך קליטת פעילות ונכסי בית הזיקוק באשדוד. ביום 28 בספטמבר 2006 השלימה פז את רכישת בית הזיקוק באשדוד מידי בתי זיקוק לנפט בע"מ (להלן "בז"ן") ממדינת ישראל, בתמורה לסך של כ- 3.2 מיליארד שקלים חדשים. החברה מהווה את חטיבת הזיקוק של פז. החברה עוסקת בניהול בית הזיקוק באשדוד, הכולל, בין היתר, יבוא וזיקוק נפט גולמי וחומרי ביניים לתזקי נפט המיועדים לשיווק בשוק המקומי ולייצוא (להלן: "הפעילות" ו/או "תחום הפעילות"). בנוסף, עוסקת החברה, באמצעות שתי תחנות כוח שבבעלותה, בייצור קיטור ובייצור חשמל הן לצורך שימוש עצמי והן לצורך מכירתו לצדדים שלישיים. בנוסף, עוסקת החברה בניפוק תזקינים. מבנה המפעל כולל, בין היתר, חוות מיכלים, הכוללת כ- 79 מיכלים המשמשים לאחסנת הנפט הגולמי, מתקני זיקוק גלם, המשמשים להפרדת הנפט הגולמי לתזקינים, ומתקני אשפרה, המיועדים לשיפור איכותם של התזקינים המופקים. מוצרי הפעילות כוללים בין היתר:

- בנזין על סוגיו השונים.
- סולר על סוגיו השונים.
- ביטומן, חומר לסלילת כבישים ואיטום.
- קרוסין, דלק למטוסים.
- מזוט- דלק המשמש לתעשייה וייצור חשמל.

פעילות החברה חשופה לשינוי במרווח שבין ההכנסות ממכירת סל מוצרי החברה לבין עלות חומרי הגלם, בעיקר נפט גולמי, ועלות האנרגיה הנדרשת לזיקוקו (להלן "מרווח הזיקוק"). לפיכך, מרווח הזיקוק חשוף להשפעות כדלקמן:

- מחירי הנפט הגולמי, אשר נקבעים כתוצאה מהיקפי הביקוש והיצע בשוק העולמי.
- רמת הביקוש למוצרי נפט באגן הים התיכון ובאירופה, וכושר הזיקוק העולמי.
- תמהיל המוצרים המיוצרים בפז"א.

פז קמעונאות ומסחר מורכבת מ- 3 מערכים¹:

מערך הקמעונאות - אחראי על הובלה, שיווק הפצה ומכירה של דלקים ומוצרים שונים במתחמי תדלוק ובמתחמים קמעונאיים, הכוללים את תחנות התדלוק וחנויות הנוחות Yellow והפרוסים ברחבי הארץ. מערך הקמעונאות אחראי, בין היתר, על האפליקציה המאפשרת רכישת דלקים Yellow.co.il ומוצרים שונים באמצעות שימוש בטלפון הסלולרי וגם על המכירות באתר המקוון העוסק במכירת מוצרי צריכה ואיסופם ממתחמי התדלוק ו/או המתחמים הקמעונאיים, ואחראי על הפעילות בנקודות האיסוף / הלוקרים Yellow Box המשמשים לאיסוף מוצרים שונים שנרכשים על ידי הלקוחות, בין היתר, גם מאתרים מקוונים. מערך הקמעונאות אחראי גם על איכות הסביבה ועל הבטיחות בתחנות התדלוק הציבוריות. מערך הסחר אחראי על שיווק ישיר של דלקים ללקוחות מסחריים, תעשייתיים ומוסדיים (המשווקים בעיקר לחצר הלקוח) וכן אחראי לשיווק דלקים לרשות הפלשתיאית. מערך הסחר אחראי גם על שיווק דלקים ללקוחות התדלוק האלקטרוני (פזומט).

¹ מקור: דוחות הכספיים של החברה.

החברה ופעילותה

כללי

מערך נדל"ן עסקים ותפעול - פועל לצד יחידת ייזום נדל"ן. להלן פירוט הפעילויות של המערך: איתור אתרים פוטנציאליים להקמת תחנות תדלוק ומתחמים מסחריים וביצוע התקשרות עם בעלי האתרים האמורים; מימוש מיטבי של נדל"ן בבעלות החברה, תוך קידום סטאטוס תכנוני לשינויי ייעוד, למיצוי פוטנציאל והשבחת מקרקעין; הקמה, הרחבה וגיוון של מתחמי תדלוק ומתחמים קמעונאיים בדרך של אספקת שרותי דרך, גגות סולאריים, הצעת מזון מהיר, שדרוג תשתיות וכו'; רישוי והסדרה סטטוטורית של מקרקעין לצד הגנה על נכסי החברה ומיצוי הפוטנציאל העסקי;

השכרת נדל"ן מניב (שטחים מסחריים) לצד ג' לצד מכלול הטיפול בניהול הנכס לרבות הגביה והתשלומים בזיקה לנכסים, תוך ניהול וטיפול הקשר עם השוכרים, ובחירת מותגים מובילים; ניהול הקשר עם בעלי מקרקעין המשכירים תחנות לפז; ניהול חברות משותפות עם בעלי זכויות נוספים בתחנות תדלוק בבעלות משותפת; מתן שירותי הנדסה ותחזוקה לתשתיות ולציוד החברה בתחנות Yellow הציבוריות והסחר; וניהול מלאי הציוד להקמה ואחזקה של מתחמי התדלוק, חנויות הנוחות והמתחמים הקמעונאיים.

פז תעשיות ושירותים - (להלן: "חטיבת-התעשיות") - כוללת את פז תעשיות, המחזיקה במישרין ובעקיפין, בין היתר, בחברות הבנות: פזגז, פזקר, פז-שמנים, שרותי-תעופה ונכסי-תעופה. חטיבה זו מתמקדת באמצעות היחידות השונות, ביצור, ביבוא, באחסון, בשיווק, במכירת מוצרים, ביצוא, במיחזור ובפיתוח מוצרים חדשים, יחד עם יצירת סינרגיה בין היחידות השונות.

פז זיקוק ולוגיסטיקה – (להלן: "חטיבת-הזיקוק") - עוסקת בניהול בז"א ומתקן האחסון והניפוק בחיפה, ביבוא נפט גולמי ומוצריו, ביצור תזקיני נפט, ביצור חשמל וקטור לשימוש עצמי וביצור חשמל למכירה ללקוחות חיצוניים. חטיבת-הזיקוק מרכזת את השירותים הלוגיסטיים בקבוצת פז לרבות: אחסון דלקים וניפוק (בחצרי בז"א, במתקני האחסון והניפוק בחיפה ומחוצה להם), הזרמה ושירותי רכש לחלק מיחידות הקבוצה. כל המלאי של הנפט הגולמי ומוצריו, למעט מלאי תפעולי בתחנות התדלוק, מנוהל על ידי חטיבת-הזיקוק.

פרק 2

הסביבה העסקית

הסביבה העסקית

משק הדלק בישראל²

כללי

דלק הוא הכוח המניע את גלגלי המשק הישראלי ואת הכלכלה העולמית בכלל, אם במישרין, כמו הבנדין שבו אנו מתדלקים את רכבנו, ואם בעקיפין, כמו המזוט המניע את תחנות הכוח המייצרות חשמל.

הדלק חיוני לכל תחומי החיים בעידן המודרני - בבית, במשרד, במפעל, בשדה, בצבא, בבית החולים ובכל מקום בו נדרשת אנרגיה להנעה, לתאורה, לחימום ולכל מטרה אחרת. בנוסף, הדלק משמש כחומר גלם לייצור מגוון רחב של מוצרים.

מדינת ישראל ענייה במשאבי דלק, ונאלצת לזקק את מרבית מוצרי הדלק הנחוצים לה מנפט גולמי מיובא, או לייבא את מוצרי הדלק. עקב התלות בייבוא, כמו גם מקומו המרכזי של הדלק במשק, וההיבטים הבטיחותיים והסביבתיים המורכבים של השימוש בו, כפוף משק הדלק בישראל להסדרה ממשלתית בהיקף רחב.

הגופים הפועלים במשק הדלק

משק הדלק כולל את חברות הדלק, חברות התשתית, בתי הזיקוק וחברות לשיווק גפ"מ:

- **חברות הדלק** - חברה המבקשת לבצע פעילות עסקית במשק הדלק מחויבת להירשם במרשם שמנהל מינהל הדלק לפי חוק ההסדרים משנת 2001. כמו כן, על חברה המבקשת לייבא דלק או לרכוש אותו ישירות מבתי הזיקוק יש לקבל רישיון "יצרן דלק".
- **חברות התשתית** - במשק הדלק בישראל פועלות היום שלוש חברות תשתית כדלקמן:
 - חברת תשתיות נפט ואנרגיה (להלן: "תש"ן"): חברת התשתית הלאומית של משק האנרגיה בישראל (100% בבעלות המדינה) העוסקת בשירותי נמל לייבוא ולייצוא; אחסון, הולכה ואספקה של דלקים לכל רחבי הארץ. קו מוצרי דלק (להלן: "קמ"ד"), חברת בת של תש"ן, עוסקת בתכנון, בהקמה, בהפעלה ובתחזוקה של מערכות להולכת תזקיקים.
 - חברת קו צינור אילת אשקלון (להלן: "קצא"א"): משמשת כגשר יבשתי להעברת נפט גולמי מים סוף לים התיכון (באמצעות 3 קווים), מספקת שירותי אחסון לטווח ארוך וערבובים של סוגי דלק שונים וכן שירותי תשתית לגפ"מ, מוצרי דלק ופחם.
 - שותפות דלק פי גלילות: עוסקת באחסון ובניפוק דלק בשלושה מסופים: באר שבע, אשדוד וירושלים.
- **בתי הזיקוק** - בישראל פועלים שני בתי זיקוק, בתי זיקוק לנפט (להלן: "בז"ן") בחיפה ובית זיקוק אשדוד אשר נמצא בבעלות חברת "פז". עד לפני כשנה, עיקר פעולתו של בית הזיקוק הייתה כ"קבלן זיקוק" המזקק עבור חברות הדלק מוצרי דלק מנפט גולמי שהיה בבעלותו, בתמורה לקבלת דמי זיקוק. החל משנה זו הורשו בתי הזיקוק לייבא בעצמם נפט גולמי וכיום מרבית עיסוקם הוא בייצור מוצרי נפט מנפט גולמי שבבעלותם, ומכירת מוצרי הדלק.
- **חברות לשיווק גז בישול (להלן: "גפ"מ")** - חוק ההסדרים פתח בשנת 1989 את משק הגפ"מ לתחרות.

² מקור: "משק הדלק בישראל", משרד האנרגיה

הסביבה העסקית

משק הדלק בישראל³ - המשך

שרשרת ענף הדלקים בישראל

משק הדלק הישראלי מחולק למספר מקטעים, מיבוא הנפט ותזקיית הדלק ועד לשיווק לצרכן הפרטי והעסקי.

הדלק עושה דרך מן הבארות שמהן הוא נשאב כנפט גולמי, ועד לצרכן הסופי בתחנת הדלק, במפעל או בבית. התחנה הראשונה היא באר הנפט או הגז. בישראל לא נמצאו עד כה כמויות מסחריות של נפט והמשק מתבסס על יבוא נפט גולמי.

מאתר ההפקה מובל הנפט הגולמי במיכליות אל נמלי נפט ייעודיים, אשר ערוכים גם לקליטת והנפקת תזקיית נפט גולמי. סמוך לנמל מאוחסן הנפט הגולמי במיכלי ענק, שמהם הוא מוזרם לבתי הזיקוק. לאחר הזיקוק הוא מועבר למיכלי אחסון למוצרי נפט מוגמרים, או מוזרם ישירות לאתרי אחסון וניפוק ולצרכנים גדולים כגון תחנות כוח, בסיסי צבא ושדות תעופה.

חברות הדלק משנעות את התזקייתם לאתרי אחסון משלהן, ומשם הן מובילות אותם במיכליות כביש לתחנות הדלק ולאתרי ניפוק אחרים, שם רוכש אותם הצרכן הסופי.

מוצרי הדלק הנפוצים בישראל ושימושיהם

להלן מוצרי הדלק הנפוצים בישראל ושימושיהם:

- **גז בישול (גפ"מ)** - משמש ל- 3 מטרות עיקריות, חימום ובישול במגזר הביתי ובמגזרי התעשייה, המסחר והצבא, תשומת ייצור בתעשייה הפטרוכימית וכן הנעת כלי רכב (גפ"מ לתחבורה העומד בדרישות התקן להנעת כלי רכב);
- **נפטא** - משמש בעיקר כתשומה לתעשייה הפטרוכימית;
- **בנזין** – משמש לתחבורה יבשתית, בעיקר לרכבים פרטיים;
- **סולר לתחבורה** – משמש בעיקר לכלי רכב כבדים ובעלי נסועה (קילומטראז') גבוהה - משאיות, אוטובוסים, מוניות, רכב חקלאי, צבאי ופרטי;
- **קרוסין, דלק סילוני ("נפט")** – משמש לתחבורה אווירית;
- **סולר להסקה** – משמש לייצור חשמל בשעות שיא הביקוש, תעשייה קלה וחימום ביתי;
- **מזוט כבד וקל** – משמש לייצור חשמל (במגמת ירידה עם המעבר לגז טבעי), תעשייה ותחבורה ימית.

³מקור: "משק הדלק בישראל", משרד האנרגיה

הסביבה העסקית

משק הדלק בישראל⁴ - המשך

גורמים משפיעים על משק הדלק

גורמים משפיעים בישראל:

- בתי הזיקוק וחברות התשתית והאחסון;
- חברות הדלק;
- צרכנים גדולים, כגון: חברת החשמל, משרד הביטחון, אגד, רש"פ ארגוני המובילים והתעשייתיים;
- הממשלה, המפקחת על המחירים במשק הדלק ופועלת להגברת התחרות במשק ולהגנה על הצרכן;
- גופים חברתיים, כגון: ארגונים להגנת הצרכן ולשמירה על איכות הסביבה.
- שימוש בגז טבעי

גורמים בעלי השפעה עולמיים:

- שינויים בביקוש לנפט עקב צמיחת הכלכלה בשווקים המתפתחים;
- שינויים בהיצע הנפט ובמחיריו, עקב ויסות ההפקה על ידי מדינות שונות, היקף עתודות הנפט, חיפוש נפט ויכולת שינוע הנפט;
- שינויים גיאופוליטיים, כגון: משברים עולמיים, אסונות טבע, מלחמות ופעולות טרור;
- התפתחויות טכנולוגיות בייצור ובשימור אנרגיה;
- תקינה וחקיקה סביבתית באירופה ובשאר העולם, אשר מחייבת גם את ישראל;
- פיתוח מואץ של תחליפים לדלק הפוסילי (ביודזל, אתנול, מתנול);
- הרחבת המודעות לנושאי הסביבה.

צריכת דלקים בישראל

הטבלה להלן מציגה את כמויות צריכת הדלקים בישראל (באלפי טון) על פי סוגי הדלקים לשנים 2014-2018 וכן לעשרת החודשים הראשונים לשנת 2019:

אלפי טון	2014	2015	2016	2017	2018	10M 2019
גז	771	774	790	917	907	772
שינוי (%)	-0.8%	0.4%	2.1%	16.1%	-1.1%	2.1%
בנזין	3,257	3,424	3,640	3,547	3,699	3,129
שינוי (%)	-0.7%	5.1%	6.3%	-2.6%	4.3%	1.5%
סולר	2,952	3,227	3,299	3,445	3,293	2,891
שינוי (%)	-6.4%	9.3%	2.2%	4.4%	-4.4%	5.4%
נפטא וקרוסין	1,579	1,633	1,614	1,826	1,811	1,523
שינוי (%)	3.9%	3.4%	-1.2%	13.1%	-0.8%	0.9%
תזקינים	8,559	9,058	9,336	9,735	9,709	8,315
שינוי (%)	-2.0%	5.8%	3.1%	4.3%	-0.3%	2.8%

מקור: דוח צריכת דלקים, 2018-2019, משרד האנרגיה.

(*) שיעורי השינוי בעמודה "10M 2019" מייצגים אומדן של שיעורי שינוי שנתיים.

⁴ מקור: "משק הדלק בישראל", משרד האנרגיה

הסביבה העסקית

שוק הדלק לתחבורה בישראל

בשוק הדלק לתחבורה בישראל קיימים שני פלחי שוק:

- **תחנות דלק ציבוריות** - מכירת דלק ללקוחות פרטיים ולצ"י רכב באמצעות תחנות דלק ציבוריות הפזורות ברחבי הארץ;
- **שיווק ישיר** - מכירת דלק באופן ישיר ללקוחות בגדלים שונים. בפלח שוק זה פועלות עשרות חברות דלק וקיימת רמת תחרות גבוהה יחסית.

קיימות צורות שונות של התקשרויות בין חברת דלק לבין תחנות הדלק, לרבות: בעלות מלאה, שכירות לטווח-ארוך והסכמים לטווח קצר.

הטבלה להלן מציגה את צריכת הדלק לתחבורה בישראל בשנים 2014-2018 וכן לעשרת החודשים הראשונים לשנת 2019 (באלפי קילו-ליטרים):

אלפי טון	2014	2015	2016	2017	2018	10M 2019
סולר	2,852	3,089	3,216	3,226	3,187	2,712
שינוי (%)	2.5%	8.3%	4.1%	0.3%	-1.2%	2.1%
בנזין	2,844	3,027	3,169	3,234	3,239	2,749
שינוי (%)	2.2%	6.4%	4.7%	2.1%	0.2%	1.8%
סה"כ	5,696	6,116	6,385	6,460	6,426	5,461
שינוי (%)	2.4%	7.4%	4.4%	1.2%	-0.5%	2.0%

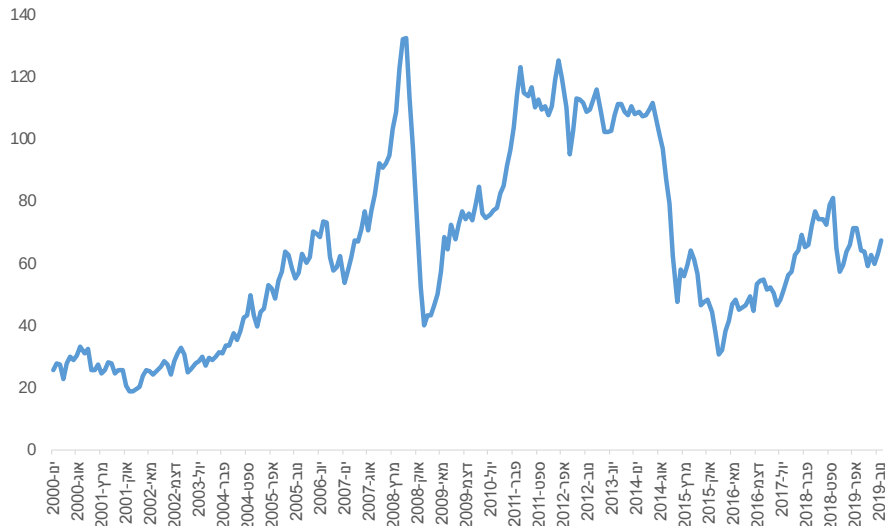
מקור: דוח צריכת דלקים, 2018-2019, משרד האנרגיה.

(*) שיעורי השינוי בעמודה "10M 2019" מייצגים אומדן של שיעורי שינוי שנתיים.

צריכת הדלקים לתחבורה בישראל נמצאת בשנים האחרונות במגמת עליה, אולם בבחינת השנים 2017 ו-2018 ניתן לראות מגמת האטה בסך הכמויות הנמכרות. כמו כן, בשנים 2014-2019 הגידול השנתי הממוצע (CAGR) בצריכת הסולר והבנזין הסתכמו לכ- 2.7% ו- 3.0%, בהתאמה.

מחירי נפט בעולם

הגרף להלן מציג את המחיר הממוצע החודשי לחבית ברנט (בדולר) בשנים 2000-2019:

מקור: EIA.

הסביבה העסקית

רכבים חשמליים בעולם

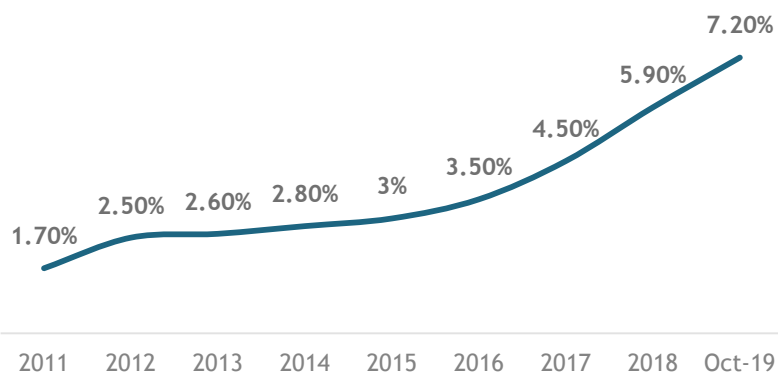
הגדרות בסיסיות

- רכב חשמלי – רכב חשמלי המונע באמצעות מנוע חשמלי בלבד העושה שימוש באנרגיה מסוללת מתח גבוה, הנטענת באמצעות חיבור ישיר של הרכב לרשת החשמל החיצונית (plug-in) ובעזרת בלימה רגנרטיבית.
- רכב היברידי – שילוב של שתי מערכות הנעה: מערכת בעירה פנימי המתודלק בבנזין/דיזל ומערכת הנעה חשמלית המבוססת על אנרגיה כימית מסוללת מתח גבוה להפעלת מנוע חשמלי.
- רכב חשמלי המונע על ידי תא דלק - (Fuel Cell Vehicle) שימוש במימן לשם הפקת חשמל בריאקציה כימית והעברתו לסוללת מתח גבוה לשם הנעת הרכב.
- עמדת טעינה מהירה – עמדת טעינה בהספק של 50 ק"ו ועד 150 ק"ו.
- עמדת טעינה אולטרה מהירה - עמדת טעינה בהספק של 150 ק"ו ומעלה.
- Plug-In Hybrid Electric Vehicle – PHEV
- Battery Electric Vehicle – BEV

מעל 2 מיליון רכבים חשמליים נמכרו בשנת 2018 לעומת כמה אלפים בשנת 2010. התחזיות מוערך כי המכירות העולמיות בשנת 2025 יצמחו לכ-10 מיליון רכבים חשמליים בשנה וכי בשנת 2040 ימכרו כ-40 מיליון רכבים חשמליים. משנת 2011 ועד לחודש אוקטובר 2019 עלה שיעורים של רכבים בעלי יכולות חשמליות (PHEV ו-BEV) ברחבי העולם מ-1.7% ל-7.2% מסך הרכבים העולמי.

שוק הרכב העולמי מתקדם בצעדים מהירים לקראת מהפכת הרכב החשמלי, מהפכה המונעת על ידי שילוב של מניעים כלכליים ורגולטוריים. כלכלית, בחמש השנים האחרונות ירד מחיר הסוללה ב-60%, בעוד שטווח הנסיעה הוכפל. ההערכות הן שבתוך 5 שנים מחיר הרכישה של רכב חשמלי יהיה זהה למחיר רכב בנזין, וזאת עוד לפני הטבות המס לרכבים ירוקים.

שיעור הרכבים בעלי יכולות חשמליות בעולם

מקור: JATO

הסביבה העסקית

רכבים חשמליים בעולם (המשך)

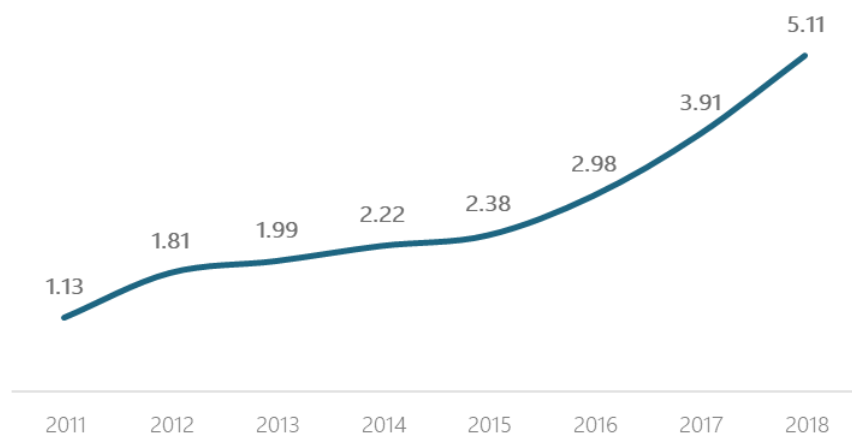
מכירות הרכבים החשמליים ברחבי העולם נמצאת בעליה משמעותית בשנים האחרונות. נורבגיה הגיעה בתוך כ-7 שנים לשיעור חדירה של כ-38% לרכבים חשמליים מתוך סך הרכבים הנמכרים.

מבחינה כמותית, נכון לשנת 2018, סין מובילה עם כמות הרכבים החשמליים הגבוהה ביותר (כ-2.31 מיליון רכבים סה"כ), אחריה אירופה עם כ-1.24 מיליון רכבים חשמליים ולבסוף ארה"ב עם כ-740 אלפי רכבים חשמליים. סך הרכבים החשמליים העולמי בשנה זו הסתכם ל-5.12 מיליון רכבים.

הערכות ארגון האנרגיה הבינלאומי מדברות על מכירות של 23 מיליון רכבים חשמליים בשנת 2030 כאשר סך הרכבים החשמליים העולמי באותה שנה יגיע לכ-130 מיליון. בהנחה של מדיניות תומכת, שיעור הרכבים החשמליים בשנת 2030 אמור להגיע לכ-30% מסך הרכבים העולמי ויעמוד על כ-250 מיליון רכבים. בשנת 2030 צפויים להימכר כ-43 מיליון רכבים חשמליים תחת מדיניות זו.

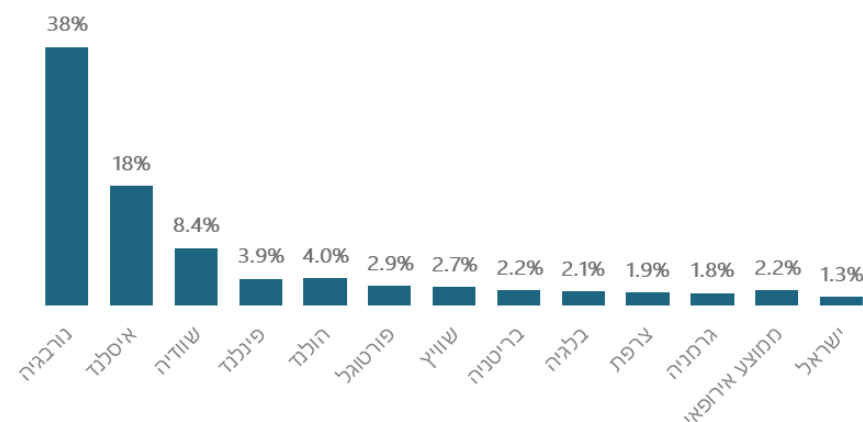
סין צפויה לשמור על ההובלה עם נתח שוק של 57% מהרכבים החשמליים ואחריה אירופה עם 26%. בשנת 2030 צפוי כי מחצית מכל הרכבים שימכרו יהיו רכבים חשמליים. ביפן, קנדה וארה"ב צפוי כי שיעור הרכבים החשמליים שימכרו יעמוד על 37%, 30% ו-29%, בהתאמה.

רכבים בעלי יכולות חשמליות - גלובלי (מיליוני יחידות)

מקור: Statista

נתחי המכירות של רכבים פרטיים חשמליים באירופה לשנת 2018

מקור: EV-Volumes and BDO

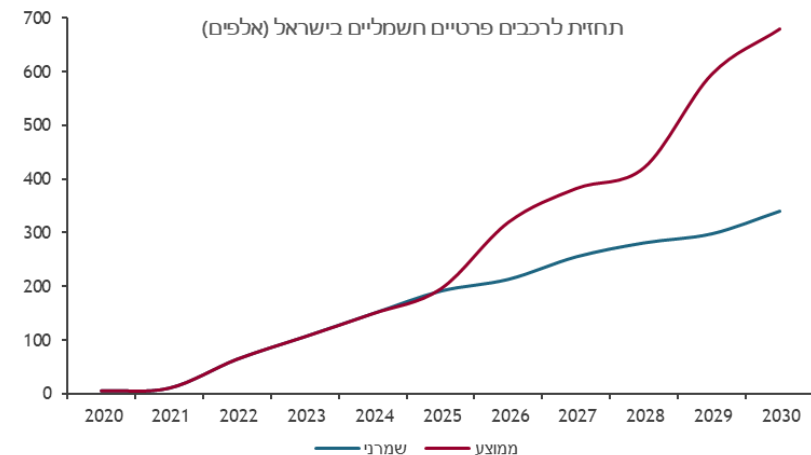
הסביבה העסקית

רכבים חשמליים בישראל

לישראל, ישנם מקורות עצמיים של גז ליצור חשמל, מחירי החשמל בה זולים יחסית ומחירי הבנזין גבוהים, יש יתרון יחסי מובהק בשימוש ברכב חשמלי בהשוואה למדינות המפותחות האחרות. סיבות נוספות שאמורות לתמוך באימוץ רכבים חשמליים בישראל הן הטבות המס הגלומות ברכישת רכב חשמלי וטווחי הנסיעה הקצרים בישראל. למרות זאת, ישראל מפגרת ביחס למדינות המערב בחדירת רכבים חשמליים.

נכון לשנת 2019, נמכרו רק כמה מאות בודדות של רכבים חשמליים טהורים (BEV) בישראל כאשר מרבית הרכבים החשמליים שנמכרים בישראל הם היברידיים (PHEV) כמו יונדאי איוניק שמובילה את טבלת המכירות. בשנים הקרובות צפויים להיכנס לשוק הישראלי דגמים רבים של רכבים חשמליים מיצרנים שונים.

תחזית BDO לשוק הרכב החשמלי מעריכה כי עד שנת 2030 ינועו בישראל כ-340 עד כ-680 אלפי רכבים חשמליים BEV. יש לציין כי תחת מדיניות תומכת (מענקים, סובסידיות והקלות במס) הצפי הוא לכ-1.6 מיליון רכבים חשמליים עד שנת 2030.

נכון להיום ישנם מספר חסמים המעכבים את מהפיכת הרכב החשמלי בישראל:

- מחיר גבוה: פער המחירים בין רכב המונע בדלקים לבין רכב חשמלי עלול להגיע לעשרות אחוזים.
- חדרת טווח: נפח הסוללה הקיים נחשב עדיין כנמוך ביחס לטווח של רכב המונע בדלק (למרות שיפורים ניכרים בשנים האחרונות).
- מיעוט בתחנות הטענה: לחדרת הטווח מתווספת העובדה כי בישראל יש מספר נמוך של תחנות טעינת רכבים והפריסה הארצית שלהן לא גבוהה. הצרכן בעצם מפחד שיתקע עם הרכב באמצע הדרך.
- קושי של היבואנים לספק דגמים חשמליים: ישראל היא שוק קטן וקצב היצור של רכבים חשמליים עדיין לא גבוה כקצב היצור של רכבים רגילים. היצרנים מעדיפים לתעדף שווקים גדולים יותר והיבואנים הישראליים מתקשים לקבל הקצאות לרכבים חשמליים.
- פחד מטכנולוגיה חדשה: אנשים רבים נרתעים מהתנסות בטכנולוגיה לא מוכרת, או פוחדים שלא ימצאו קונה לרכב בעתיד.

בהתאם למוצג לעיל בכל הנוגע לחדירת הרכבים החשמליים לישראל והשפעתן הצפויה על צריכת הדלק בישראל, אני סבורים כי נכון למועד הערכת השווי אנו לא צופים ירידה משמעותית בכמויות הדלק.

פרק 3

תוצאות הפעילות העסקית

תוצאות הפעילות העסקית

מאזן

להלן מאזניה של החברה לימים 31 בדצמבר 2018-2019:

מיליוני ש"ח	31.12.18	31.12.19
מזומנים ושווה מזומנים	46	7
לקוחות	226	165
חייבים ויתרות חובה	106	50
אשראי לחברת האם	329	8
מכשירים נגזרים	41	-
מס הכנסה	5	-
מלאי	752	802
סה"כ נכסים שוטפים	1,505	1,032
פיקדון בנאמנות	30	30
הוצאות מראש זמן ארוך	32	-
חייבים אחרים זמן ארוך	6	11
רכוש קבוע	3,124	3,075
נכסים בלתי מוחשיים והוצאות נדחות	6	5
נכסי זכות שימוש	-	148
סה"כ נכסים שאינם שוטפים	3,198	3,269
סה"כ נכסים	4,703	4,301
הלוואות אשראי	4	-
ספקים	1,773	1,339
מכשירים נגזרים	6	4
הפרשה בגין איכות סביבה	6	6
זכאים אחרים	467	475
חוליות שוטפת בגין חכירה	-	19
סה"כ התחייבויות שוטפות	2,256	1,843
התחייבות זמן ארוך בגין חכירות	-	104
התחייבות לדמי הרשאה	50	50
הטבות לעובדים בגין סיום יחסי עובד מעביד	54	67
התחייבות מיסים נדחים	98	82
סה"כ התחייבות שאינן שוטפות	202	303
סה"כ התחייבויות	2,458	2,146
הון עצמי	2,245	2,155
הון עצמי + התחייבויות	4,703	4,301

פרק 3 : תוצאות הפעילות העסקית
 בחינה לירידת ערך בתי זיקוק אשדוד בע"מ - ליום 31 בדצמבר, 2019
 פז חברת הנפט בע"מ

תוצאות הפעילות העסקית

ניתוח מאזן

להלן מאזן כלכלי של החברה לימים 31 בדצמבר 2018-2019:

מיליוני ש"ח	31.12.18	31.12.19
הון חוזר	(555)	(264)
חוב נטו	(214)	(709)
נכסים תפעוליים אחרים	3,112	3,210
מיסים נדחים	(98)	(82)
הון עצמי	2,245	2,155

להלן תחשיב ההון החוזר של החברה לימים 31 בדצמבר 2018-2019:

מיליוני ש"ח	31.12.18	31.12.19
לקוחות	226	165
מלאי	752	802
ספקים (בניכוי ספקים נושאי ריבית)	(1,563)	(1,176)
הון חוזר אחר	30	(55)
הון חוזר	(555)	(264)

להלן ניתוח ימי ההון החוזר של החברה לימים 31 בדצמבר 2018-2019:

ימים	31.12.18	31.12.19
ימי לקוחות	7	6
ימי ספקים	(55)	(48)
ימי מלאי	26	31

לקוחות

מניתוח של הלקוחות השונים של החברה, עולה כי ימי לקוחות עומדים על 6 ימים. נציין כי ימי הלקוחות נ"ל אינם מייצגים ימי לקוחות נורמטיביים היות וחלק מהמכירות של החברה הינן לחברת פז עצמה (חברה קשורה) בתנאי אשראי שאינם נורמטיביים. בהתאם לכך ביצענו התאמות לחישוב ימי הלקוחות בחברה, והגענו לכלל מסקנה כי ימי הלקוחות המייצגים של פז"א עומדים על כ-23 ימים.

ספקים:

כפי שניתן לראות ימי הספקים המחושבים עומדים על כ- 55 ו-48 יום ל-31 בדצמבר 2018 ו-2019, בהתאמה כאשר נכללו יתרות הספקים נושאי ריבית בערך נורמטיבי בהתאם לניתוח המוצג לעיל, נראה כי ישנה ירידה בימי הספקים, אולם לטענת הנהלת החברה מדובר בירידה שהינה רגעית ואינה נורמטיבית וכוללת יתרה של ספקים נושאי הריבית. מנגד, ישנה אכן ירידה לעומת שנים קודמות בתנאי התשלום לספקים עקב מספר התקשרויות חדשות. מניתוח שביצענו ומשיחות שקיימנו עם החברה עולה כי ימי הספקים הנורמטיביים של הפעילות הינם כ-50 ימים.

תוצאות הפעילות העסקית

ניתוח מאזן (המשך)

מלאי

כפי שניתן לראות ימי המלאי המחושבים עומדים על 27 ו- 31 יום ל- 31 בדצמבר 2018 ו- 2019, בהתאמה. לאור העובדה שימי המלאי מושפעים באופן ישיר ממחירי הנפט ומהתנודתיות בהם, ביצענו ניתוח המתבסס על רק כמות המלאי, קרי בנטרול השפעת המחיר, על מנת להתחשב ביחסי המלאי בפועל כפונקציה של יחידות.

כמו כן, נמצא כי קיים מלאי השייך לפעילות הקמעונאות של פז (תחנות דלק) ואשר אמור לשבת בספרים ובבעלות של פז, אך למעשה יושב בספרי פז"א ונמצא בבעלות פז"א. ההסדר הנוכחי הנ"ל מתקיים רק לאור היחסים המיוחדים בין החברה (חברות קשורות) ולא אמורות להתקיים בין צדדים לא קשורים. לאור האמור, נטרלנו השפעה זו מהיתרות מלאי המייצגות של הפעילות של פז"א.

מניתוח הנתונים החודשיים, עולה כי ימי המלאי המייצגים עומדים על כ- 34 יום.

להלן סיכום ימי ההון החוזר הנורמטיביים שנמצאו:

ימים	31.12.19
ימי לקוחות	23
ימי ספקים	(50)
ימי מלאי	34
הון חוזר אחר	-0.5%

חוב נטו

להלן פילוח של החוב נטו של החברה לימים 31 בדצמבר 2018-2019:

מיליוני ש"ח	31.12.18	31.12.19
מזומנים ושווה מזומנים	46	7
אשראי לחברת האם	329	8
מכשירים נגזרים	41	-
מקדמות ופקדונות לאחרים	3	29
פיקדון בנאמנות	30	30
הלוואות אשראי	(4)	-
מכשירים נגזרים	(6)	(4)
חלויות שוטפות בגין חכירה	-	(19)
התחייבות זמן ארוך בגין חכירות	-	(104)
הטבות לעובדים בגין סיום יחסי עובד מעביד	(54)	(67)
חלויות שוטפות בגין הלוואות לעובדים	1	1
מקדמות ופקדונות לאחרים	(408)	(445)
בניכוי ספקים נושאי ריבית	(210)	(163)
קרקע "עודפת" המסווגת כרכוש קבוע	18	18
חוב נטו ונכסים עודפים	(214)	(709)

ניתן לראות כי החברה צמצמה את האשראי שנתנה לחברת האם, דבר אשר הגדיל את יתרת החוב נטו.

תוצאות הפעילות העסקית

ניתוח מאזן (המשך)

נכסים תפעוליים אחרים

להלן פילוח של הנכסים תפעוליים אחרים של החברה לימים 31 בדצמבר 2018-2019:

מיליוני ש"ח	31.12.18	31.12.19
רכוש קבוע	3,106	3,057
נכסים בלתי מוחשיים והוצאות נדחות	6	5
נכסי זכות שימוש	-	148
סה"כ נכסים תפעוליים אחרים	3,112	3,210

ניתן לראות כי הנכסים התפעוליים האחרים של החברה גדל בכ-98 מיליון ש"ח, שעיקרו נובע מנכסי זכות שימוש בגובה 148 מיליוני ש"ח שהתווסף השנה.

רווח והפסד

להלן רווח והפסד של החברה לשנים 2018-2019:

מיליוני ש"ח	2018	2019
הכנסות	10,590	9,384
% שינוי	35%	-11%
עלות המכר	10,431	9,379
% מההכנסות	98%	99.9%
רווח גולמי	159	5
% רווח גולמי	2%	0%
הוצאות מכירה	37	29
% מההכנסות	0.3%	0.3%
הוצאות הנהלה וכלליות	30	34
% מההכנסות	0.3%	0.4%
הוצאות (הכנסות) אחרות	(1)	(1)
רווח תפעולי	93	(57)
% רווח תפעולי	0.9%	-0.6%
הוצאות (הכנסות) מימון נטו	35	40
רווח לפני מס	58	(97)
הוצאות מיסים	9	(15)
רווח לשנה	49	(82)
% רווח לשנה	0.5%	-0.9%

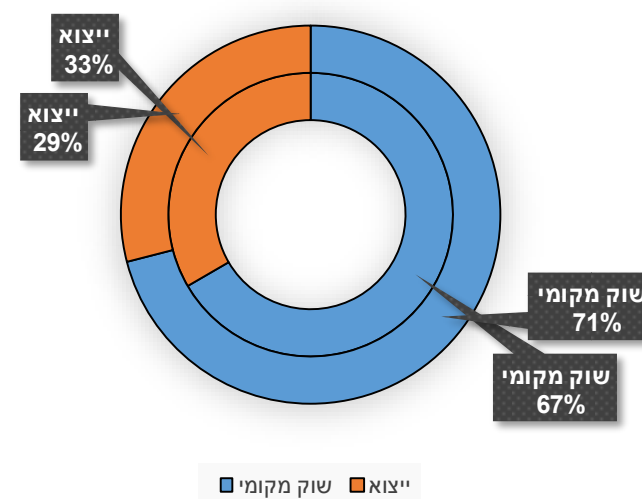
תוצאות הפעילות העסקית

רווח והפסד (המשך)

הכנסות

הכנסות החברה הסתכמו בשנת 2019 בכ-9.4 מיליארדי ש"ח, קיטון של כ-11% ביחס להכנסות החברה אשתקד. הקיטון בהכנסות החברה נובע בעיקר מהשחיקה במרווח הזיקוק (ההפרש בין ההכנסות ממכירת המוצרים לבין עלות חומרי הגלם) וכן מירידה במחיר החבית בשנת 2019 לעומת 2018.

להלן גרף המציג את שיעור התפלגות מכירות בין השוק המקומי לבין יצוא (במונחי כמויות- אלפי טון) בשנים 2018-2019:

מעגל החיצוני 2019, המעגל הפנימי 2018

עיקר הכנסות החברה נובעות ממכירות לשוק המקומי. הכנסות החברה מיצוא בשנת 2019 גדלו בכ-9% ביחס לשנת 2018, זאת אל מול ירידה בשיעור של כ-9% בהכנסות החברה מהשוק המקומי.

עלות המכר ורווח גולמי

בשנת 2019 הסתכמה עלות המכר לסך של 9.4 מיליארדי ש"ח ושיעורן מסך הכנסות החברה עמד על כ-99.9%. עיקר עלות המכר מורכבת מעלות התזקיקים (חומרים) המהוות כ-93% מהכנסות החברה.

בהתאם לאמור לעיל, הרווח הגולמי של החברה בשנת 2019 הסתכם ל-5 מיליוני ש"ח המשקף ירידה משמעותית ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות מכירה, הנהלה וכלליות ואחרות

ההוצאות התפעוליות של החברה מורכבות בעיקרן מהוצאות שכר, אחזקה ושירותים מקצועיים. בשנים 2018-2019 הסתכמו הוצאות אלו לסך של 67 ו-63 מיליוני ש"ח ושיעורן מסך הכנסות החברה עמד על 0.7%. שיעור השינוי בהוצאות התפעוליות ביחס לשנת 2018 הסתכם בירידה של כ-6%.

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

בשנת 2019 הוצאות מימון נטו של החברה הסתכמו לסך של כ-40 מיליוני ש"ח וזאת אל מול הוצאות מימון נטו בסך של כ-35 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

פרק 4 מתודולוגיה

פרק 4 : מתודולוגיה
בחינה לירידת ערך בתי זיקוק אשדוד בע"מ - ליום 31 בדצמבר, 2019
פז חברת הנפט בע"מ

תקן חשבונאות בינלאומי 36 (המתקן) (להלן: "התקן" או "IAS36") מבקש להבטיח כי נכסיה של ישות לא יוצגו בסכום העולה על הסכום בר ההשבה שלהם. נכס מוצג בסכום הגבוה מסכום בר ההשבה שלו כאשר ערכו של הנכס בספרים עולה על הסכום שיתקבל מהשימוש בנכס או ממכירתו. במקרה כזה, חלה ירידה בערך הנכס והתקן דורש מהישות להכיר בהפסד מירידת ערך.

התקן חל על כל הנכסים (למעט חריגים המנויים בתקן עצמו) לרבות, מוניטין שנרכש בצירוף עסקים. מוניטין שנרכש בצירוף עסקים מייצג תשלום שביצע הרוכש מתוך ציפיות להטבות כלכליות עתידיות מנכסים שלא ניתן לזהותם בנפרד ולהכיר בהם בנפרד.

הגדרות

ערך בספרים (Carrying Amount) מוגדר כסכום בו מוכר הנכס לאחר ניכוי כל פחת שנצבר (הפחתה שנצברה), ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

יחידה מניבה-מזומנים (Cash-generating unit) היא קבוצת הנכסים המזוהה הקטנה ביותר, המפיקה תזרימי מזומנים חיוביים, שהם בלתי תלויים בעיקרם בתזרימי המזומנים החיוביים מנכסים אחרים או מקבוצות נכסים אחרות.

שווי הוגן (Fair value) הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

עלויות מימוש (Costs of disposal) הן עלויות תוספתיות, המיוחסות במישרין למימוש של נכס או של יחידה מניבה-מזומנים, למעט עלויות מימון והוצאת מסים על הכנסה.

שווי שימוש (Value in use) הוא הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים, החזויים לנבוע מנכס או מיחידה מניבה-מזומנים.

סכום בר-השבה (Recoverable amount) של נכס או יחידה מניבה-מזומנים הוא הגבוה מבין השווי ההוגן שלו בניכוי עלויות למכירה לבין שווי השימוש בו.

זיהוי נכס שתיתכן ירידה בערכו

עיתוי בחינת ירידת הערך

ישות תבחן בכל תאריך מאזן אם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך של נכס. אם מתקיים סימן כלשהו, על הישות לאמוד את סכום בר ההשבה של הנכס. ללא קשר אם קיים סימן לירידת ערך, על הישות גם:

- לבחון אחת לשנה ירידת ערך של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר או נכס בלתי מוחשי שאינו זמין עדיין לשימוש על ידי השוואת ערכו לסכום בר ההשבה שלו.
- לבחון אחת לשנה ירידת ערך של מוניטין שנרכש בצירוף עסקים.

סימנים המצביעים על ירידת ערך

כאמור, את הסימנים לירידת ערך תבחן הישות בכל תאריך מאזן. התקן קובע כי על הישות לבחון, לכל הפחות, את הסימנים הבאים:

מקורות מידע חיצוניים

- במהלך התקופה חלה ירידה משמעותית בערך השוק של הנכס מעבר לחזוי כתוצאה מחלופי הזמן או משימוש רגיל.
- שינויים משמעותיים בעלי השפעה שלילית על הישות חלו במהלך התקופה או שיחולו בעתיד הקרוב, בסביבה הטכנולוגית, השיווקית, הכלכלית או המשפטית, שבה פועלת הישות, או בשוק אליו מיועד הנכס.
- במהלך התקופה חלה עלייה בשיעורי הריבית בשוק או בשיעורי תשואה אחרים על השקעות בשוק, וסביר שעלויות אלה ישפיעו על שיעור הניכיון המשמש בחישוב שווי הנכס, ויקטינו באופן מהותי את הסכום בר ההשבה של הנכס.
- הערך בספרים של הנכסים נטו של הישות גבוה משווי השוק של הישות (Market capitalization).

- קיימות ראיות זמינות להתיישנות או לנזק פיזי של נכס.
 - שינויים משמעותיים בעלי השפעה שלילית על הישות חלו במהלך התקופה או חזויים לחול בעתיד הקרוב, בהיקף או באופן שבו נעשה שימוש בנכס או חזוי שייעשה בו שימוש.
 - קיימות ראיות זמינות ממערכת הדיווח הפנימית המצביעות על כך שהביצועים הכלכליים של הנכס הם, או יהיו, גרועים מאלה שנחזו.
- הרשימה לעיל אינה רשימה ממצה. ישות עשויה לזהות סימנים נוספים המצביעים על ירידה אפשרית בערך של נכס.
- קיומם של סימנים לירידת ערך ידרוש מהישות לקבוע את הסכום בר ההשבה של הנכס, או, במקרה של מוניטין, לבצע בחינה לירידת ערך.

אם לא ניתן לאמוד את סכום בר ההשבה של נכס בודד, על הישות לחשב את סכום בר ההשבה של היחידה המניבה מזומנים, אליה שייך הנכס. יחידות מניבות מזומנים צריכות להיות מזהות באופן עקבי מתקופה לתקופה לאותם נכסים או סוגי נכסים, אלא אם קיימת הצדקה לשינוי.

מוניטין

לצורך בחינה לירידת ערך מוניטין שנרכש בצירוף עסקים, יוקצה המוניטין שהוכר במועד הרכישה לכל אחת מהיחידות המניבות מזומנים או קבוצות של היחידות מניבות מזומנים של הרוכש, אשר חזויות ליהנות מהסינרגיה של הצירוף, ללא קשר אם נכסים אחרים או התחייבויות אחרות של הגוף הנרכש שויכו ליחידות או קבוצות של יחידות אלו. כל יחידה או קבוצה של יחידות אליהן הוקצה מוניטין כאמור לעיל, תייצג את הרמה הנמוכה ביותר בישות שבה קיים מעקב על המוניטין לצורכי הנהלה פנימיים ולא תהיה גדולה ממגזר פעילות כמוגדר בתקן IFRS 8, לפני קיבוץ מגזרים דומים.

מדידת סכום בר השבה

כללי

סכום בר-השבה של נכס או יחידה מניבה-מזומנים הוא הגבוה מבין השווי ההוגן שלו בניכוי עלויות למכירה לבין שווי השימוש בו.

התקן קובע שלא תמיד הכרחי לקבוע הן את השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה והן את השווי השימוש שלו. אם אחד מבין הסכומים הללו גבוה מהערך בספרים של הנכס, לא חלה ירידה בערך הנכס ואין צורך לאמוד את הסכום האחר.

אם אין סיבה להאמין כי שווי השימוש של נכס עולה באופן מהותי על השווי ההוגן שלו בניכוי עלויות מכירה, השווי ההוגן של הנכס בניכוי עלויות מכירה עשוי לשמש כסכום בר ההשבה. לעיתים קרובות, זה יהיה המקרה כאשר הנכס מיועד למימוש. זאת מכיוון ששווי השימוש של נכס המיועד למימוש יתבסס בעיקר על התמורה נטו מהמימוש, מאחר וסביר כי תזרימי המזומנים העתידיים מהמשך השימוש בנכס עד למכירתו, זניחים.

שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה

הראיה הטובה ביותר לשווי הוגן בניכוי עלויות מכירה של נכס היא המחיר שנקבע בהסכם מכירה מחייב בעסקה שאינה מושפעת מיחסים מיוחדים בין הצדדים מותאם בגין עלויות תוספתיות שניתן יהיה ליחסן במישרין למימוש הנכס.

כאשר אין הסכם מכירה מחייב, אך הנכס נסחר בשוק פעיל, השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה יהיה מחיר השוק של הנכס בניכוי עלויות מימוש.

כאשר אין הסכם מכירה מחייב או שוק פעיל לנכס, השווי ההוגן יתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר על מנת לשקף את הסכום שישות הייתה יכולה לקבל, בתאריך המאזן, תמורת מימוש הנכס בעסקה שאינה מושפעת מיחסים מיוחדים בין הצדדים, בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון, הפועלים בצורה מושכלת. בקביעת סכום זה, ישות מביאה בחשבון את התוצאות של עסקאות שנעשו לאחרונה בנכסים דומים באותו ענף. מהשווי ההוגן יש להפחית עלויות תוספתיות שניתן יהיה ליחסן במישרין למימוש הנכס.

מתודולוגיה

מדידת סכום בר השבה (המשך)

שווי שימוש

המרכיבים שלהלן ישתקפו בחישוב שווי השימוש של הנכס:

- אמידת תזרימי המזומנים העתידיים, הן חיוביים והן שליליים, שינבעו משימוש מתמשך בנכס וממימושו הסופי.
 - תחזיות לגבי שינויים אפשריים בסכום או בעיתוי של תזרימי מזומנים עתידיים אלה.
 - ערך הזמן של הכסף, המיוצג על ידי שיעור שוק שוטף של ריבית חסרת סיכון.
 - המחיר לנשיאת (for bearing) אי וודאות, שטבועה בנכס.
 - גורמים אחרים, כגון היעדר נזילות, שמשותפים בשוק ישתקפו בתמחור תזרימי המזומנים העתידיים שהישות מצפה להפיק מהנכס.
- אמידת שווי השימוש של הנכס כוללת את השלבים הבאים:
- אמידת תזרימי המזומנים העתידיים, הן חיוביים והן שליליים, שינבעו משימוש מתמשך בנכס וממימושו הסופי.
 - יישום שיעור ניכיון מתאים לתזרימי מזומנים עתידיים אלה.

במדידת שווי השימוש הישות:

- תבסס את תחזית תזרימי המזומנים על הנחות סבירות ומבוססות, המייצגות את האומדן הטוב ביותר של ההנהלה לגבי התנאים הכלכליים, שישררו במהלך יתרת אורך החיים השימושיים של הנכס.

- תבסס את תחזיות תזרימי המזומנים על תקציבים/תחזיות כספיים, העדכניים ביותר, שאושרו על ידי ההנהלה. תחזיות המבוססות על תקציבים/תחזיות כאלה, יכסו תקופה מרבית של 5 שנים, אלא אם ניתן להצדיק תקופה ארוכה יותר.

- תאמוד תחזיות תזרימי המזומנים לתקופה שמעבר לתקופה המכוסה על ידי התקציבים/תחזיות העדכניים ביותר, על ידי אקסטרפולציה של אותן תחזיות תוך שימוש בשיעור צמיחה קבוע או יורד לשנים שלאחר מכן. כאשר הערך בספרים של נכס אינו כולל עדיין את כל תזרימי המזומנים השליליים אשר יתהוו עד שהנכס מוכן לשימוש או למכירה, אומדני תזרימי מזומנים עתידיים שליליים אמורים לכלול אומדן של תזרימי מזומנים שליליים נוספים, החזויים להתהוות כדי להכין את הנכס לשימוש או למכירה.

אומדן תזרימי מזומנים עתידיים לא יכללו אומדני תזרימי מזומנים חיוביים או שליליים החזויים לנבוע מ:

- שינוי מבני עתידי שהישות אינה מחויבת לגביו.
- שיפור או הגדלת רמת הביצועים של הנכס.
- תזרימי מזומנים חיוביים או שליליים מפעילויות מימון.
- תשלומי או תקבולי מיסים על ההכנסה.

תזרימי המזומנים העתידיים נאמדים במטבע בו הם מופקים ולאחר מכן מהוונים תוך שימוש בשיעור ניכיון המתאים לאותו מטבע. ישות מתרגמת את הערך הנוכחי לפי שער החליפין המידי במועד חישוב שווי השימוש.

מתודולוגיה

מדידת סכום בר השבה (המשך)

שיעור הניכיון

שיעור הניכיון צריך להיות שיעור לפני מס המשקף הערכות שוק שוטפות של:

- ערך הזמן של הכסף.
- הסיכונים הספציפיים של הנכס, אשר בגינם לא הותאמו האומדנים של תזרימי המזומנים העתידיים.

בחינת ירידת ערך מוניטין

בחינת ירידת ערך מוניטין תבוצע על ידי השוואת ערכה בספרים של היחידה, כולל המוניטין, לסכום בר ההשבה שלה. אם הסכום בר ההשבה של היחידה עולה על הערך בספרים של היחידה, היחידה והמוניטין שהוקצה ליחידה ייחשבו כבלתי פגומים בערכם. אם הערך בספרים של היחידה עולה על הסכום בר ההשבה של היחידה, הישות תכיר בהפסד מירידת ערך.

הכרה של הפסד מירידת ערך

יש להקצות את ההפסד מירידת הערך להקטנת הערך בספרים של נכסי היחידה (קבוצת היחידות) לפי הסדר הבא:

- א. תחילה, להקטין את הערך בספרים של מוניטין כלשהוא שהוקצה ליחידה מניבה מזומנים (קבוצה של יחידות) ולאחר מכן;
- ב. לשאר נכסי היחידה (קבוצה של יחידות) באופן יחסי על בסיס הערך בספרים של כל נכס ביחידה (קבוצה של יחידות).

הפחתות אלה בערכים בספרים יטופלו כהפסדים מירידת ערך של נכסים בודדים.

לצורך הקצאת ההפסד מירידת ערך בהתאם לאמור לעיל ישות לא תקטין את הערך בספרים של נכס מתחת לגבוה מבין:

- שוויו ההוגן בניכוי עלויות מכירה (אם ניתן לקביעה);
- שווי השימוש שלו (אם ניתן לקביעה); או
- אפס.

סכום ההפסד מירידת ערך שאילולא כן היה מוקצה לנכס, יוקצה באופן יחסי לשאר הנכסים ביחידה (קבוצה של יחידות).

מתודולוגיה

שיעור ההיוון

בהתבסס על תקן חשבונאות בינלאומי IAS 36, בעת מדידת הסכום בר-ההשבה של יחידה מניבת מזומנים, אין לכלול תשלום בגין מס הכנסה. כתוצאה מכך, על שיעור הניכיון, המשמש לאמידת שווי הנוכחי של תזרימי המזומנים להיות מחושב כשיעור הניכיון לפני מס.

שיעור הניכיון מחושב לפי מודל ה-WACC, שהינו שיעור התשואה המשוקלל הנדרש על-ידי בעלי ההון, כמפורט להלן:

$$WACC = K_d * (\%D) + K_e * (\%E)$$

כאשר:

$$WACC = \text{שיעור התשואה המשוקלל הנדרש על-ידי בעלי ההון};$$

$$K_d = \text{שיעור התשואה על החוב לאחר מס};$$

$$\%D = \text{שיעור החוב מסך הנכסים};$$

$$K_e = \text{שיעור התשואה על ההון העצמי};$$

$$\%E = \text{שיעור ההון העצמי מסך הנכסים};$$

שיעור התשואה על ההון העצמי נקבע בהתאם למודל ה-CAPM (Capital Asset Pricing Model). על-פי מודל זה שיעור התשואה על ההון העצמי נגזר מריבית חסרת סיכון ליום הרכישה בתוספת פרמיית סיכון שוק המוכפלת ברמת הסיכון של החברה ביחס לסטיית התקן של תיק השוק (β).

$$K_e = R_f + \beta * (R_m - R_f) + SCP + SRP \quad \text{כאשר:}$$

R_f – ריבית חסרת סיכון, דולרית נומינלית לתקופה של 15 שנה ליום 31 בדצמבר 2019, ממערכת בלומברג

β – מקדם הסיכון היחסי. מקדם זה משקף את הסיכון היחסי הכרוך בהשקעה מסוימת ומבוסס על רמת המתאם בין תשואת ההשקעה עם תשואת תיק השוק, כאשר מקדם זה גדול מ-1, לפעילות רגישות גבוהה לשינויים בתיק השוק.

(קרי, במקרה של מיתון יושפע הענף לרעה יותר מענפים אחרים, ובמקרה של שגשוג יושפע הענף לטובה יותר מענפים אחרים). כאשר מקדם זה קטן מ-1, שווי הפעילות רגיש פחות מהמוצע לשינויים במצב השוק.

לצורך חישוב ה- β של פעילות החברה הסתמכנו על ה- β הממוצעת של חברות קבוצת ההשוואה של החברה תוך התאמת מינוף החברה.

מחיר הון זר – נקבע על בסיס הריבית הדולרית של החברה, בהתאם לתשואות לפדיון של אגרות החוב הסחירות של החברה, נכון למועד הערכת השווי. מותאם ל-15 שנה.

$R_m - R_f$ – פרמיית הסיכון של ישראל ע"פ Damodaran, ינואר 2020.

SCP – פרמיית גודל, Duff & Phelps 2019.

SRP – פרמיה ספציפית.

שיעור המינוף של החברה – הונח כי החברה תממן את פעילותה בעתיד באמצעות מבנה מימון דומה לקבוצת חברות ההשוואה.

מתודולוגיה

שיעור ההיוון (המשך)

להלן פירוט הפרמטרים ששימשו בחישוב שיעור ההיוון של היחידה מניבת המזומנים:

פרמטר	סימון	ערך	מקור
הון עצמי (%)	E/V	59.0%	בהתאם לנתוני חברות השוואה
חוב (%)	D/V	41.0%	בהתאם לנתוני חברות השוואה
מחיר הון זר	Kd	3.2%	מחיר חוב החברה, מרווח הוגן, 15 שנה
שיעור המס	1-T	84.0%	מס חברות בישראל הידוע נכון למועד העסקה
ביטא	β	1.24	בהתאם לנתוני חברות השוואה
ריבית חסרת סיכון	Rf	2.07%	ריבית חסרת סיכון דולרית לתקופה של 15 שנים ממערכת הבלומברג ליום 31 בדצמבר 2019
פרמיית הסיכון של השוק	Rm-Rf	6.1%	נתוני דמודרן, מינואר 2020 (ישראל)
פרמיית גודל	SCP	1.80%	Duff & Phelps 2019
פרמיה ספציפית	SRP	2.00%	פרמיית סיכון ספציפית
מחיר ההון העצמי	Ke	13.4%	$Rf + \beta \cdot (Rm - Rf) + SRP + SCP$
מחיר הון ממוצע משוקלל	WACC	9.00%	$(D/V) \cdot (1-T) \cdot Kd + (E/V) \cdot Ke$

מכיוון שהבסיס של שיעור הניכיון, כמפורט לעיל, הוא לאחר מסים, יש להתאימו כך שישקף שיעור ניכיון לפני מסים. לצורך כך, חושב שווי השימוש בהינתן שיעור ניכיון לאחר מס, של כ-9%. לאחר מכן, חושב מהו שיעור הניכיון לפני מס הדרוש בכדי להגיע לשווי השימוש שנתקבל. בהתבסס על האמור לעיל, שיעור הניכיון לפני מס שנמצא הינו כ-10.1%.

פרק 5 בחינה לירידת ערך

פרק 5 : בחינה לירידת ערך
בחינה לירידת ערך בתי זיקוק אשדוד בע"מ - ליום 31 בדצמבר, 2019
פז חברת הנפט בע"מ

בחינה לירידת ערך

גורמי סיכון

חוות דעתנו נשענת על מספר גורמים עיקריים אשר שינוי באחד ו/או יותר מגורמים אלו עשוי להשפיע באופן מהותי על התוצאות. להלן גורמי הסיכון העיקריים:

- **מרווח זיקוק** - חוות הדעת מבוססת באופן מהותי על חישוב עתידי של מרווח הזיקוק כפי שהתקבל מחברת Argus. כל שינוי בתוצאות מרווח הזיקוק כפי שנמסר יוביל לשינוי מהותי בתוצאות חוות הדעת כפי שהן יוצגו להלן. כל הערכה בדבר אופן השפעת השינוי בתקני התדלוק והשפעת הסביבה לרבות היבטים כלכליים ועסקיים שונים על מרווחי הזיקוק בכלל ושל פז"א בפרט כרוכה בהנחות רבות יחס לשוק הזיקוק, לרבות זמינות חומרי גלם, מידת הציות לתקנים ואכיפתם, אשר מידת התממשותן, אם בכלל, איננה וודאית.
- **איכות הסביבה** - פעילות החברה כפופה להסדרה ופיקוח נרחבים, במטרה לשמור על איכות הסביבה ובטיחות הציבור. מוצרי הנפט מוגדרים כרעילים על פי חוק חומרים מסוכנים. בשנים האחרונות ניכרת החמרה בחקיקה, תקנים, מתן רישיונות עסק ואכיפה הרלוונטיים לפעילות, הנוגעים לטיפול, הובלה, אחסון וזיקוק של מוצרי נפט.
- **תקנות רגולטוריות** - תחום הפעילות מאופיין במעורבות רגולטורית רבה, הנובעת מתוקף צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (תעריפי תשתית במשק הדלק) התשנ"ו 1995, המשפיע על הכנסות החברה וכתוצאה מכך על תוצאות פעילותה. דוגמא לתקנה רגולטורית מהותית הינה של ארגון הספינות העולמי (IMO) אשר מתכוון לאכוף תקנה אשר מטרתה לאסר על ספינות משא להשתמש בדלק שמכיל יותר מ-0.5% גופרית וזאת החל מיום 1.1.2020. שינוי זה צפוי להשפיע על סקטורים רבים כגון ספנות, זיקוק, הפקה וייצור חשמל.

- **מעבר למוצרים תחליפיים** - מוצרי החברה משמשים לרוב לצרכי תעשייה ולצרכי תחבורה יבשתית ואווירית. חידושים טכנולוגיים בתחום כלי הרכב, לרבות התייעלות אנרגטית, או לחילופין מעבר של צרכנים לשימוש במקורות אנרגיה חליפיים, עלולים להוביל לירידה בביקוש למוצרי החברה ובהתאמה, להרעה בתוצאות פעילותה.

בחינה לירידת ערך

הנחות עבודה עיקריות

הנחות מפתח בעת אמידת שווי השימוש של קבוצת היחידות מניבות המזומנים

1. **שיעור הון** - שיעור הון נומינלי שנתי נאמד בכ- 9% לאחר מס (כ- 10.1% לפני מס).
2. **שנות התחזית** – מייצגות את השנים 2020-2040 וכן את השנה המייצגת (להלן: "**שנות התחזית**").
3. **מרווח הזיקוק** - לאור סטיות היסטוריות בחוות הדעת של חברת Argus וכן בשל העובדה שמרווחי הזיקוק מטבעו הוא תנודתי ומושפע מגורמים רבים נלקח פקטור של 20% על תחזית מרווח הזיקוק של Argus לאורך שנות התחזית.
4. **תחזית נומינלית**- תזרים המזומנים בשנות התחזית מוצג בדולר בערכים נומינליים. משכך, שיעור ההון (WACC) הינו בדולר בערכים נומינליים.
5. **שיעור מס** – כ-16% מחושב על פי שיעור המס האפקטיבי שיחול על החברה בהתאם לחוק עידוד השקעות הון התשי"ט-1959. נציין כי לחברה הפסדים לצרכי מס אשר לאור אופי העבודה ובהתאם לשיטת שווי השימוש הקבועה ב- IAS36, אלה לא הובאו בחשבון כלל.

בחינה לירידת ערך

תחזית תזרים המזומנים

מיליוני דולר	2020F	2021F	2022F	2023F	2024F	2025F	2026F	2027F	2028F	2029F	2030F	2031F	2032F	2033F	2034F	2035F	2036F	2037F	2038F	2039F	2040F	מייצגות
מרווח זיקוק (ללא חשמל וניפוק)	6.02	6.30	5.97	5.63	6.63	6.66	6.71	6.78	6.93	7.07	7.17	7.44	7.65	7.84	7.98	8.14	8.28	8.41	8.54	8.67	8.80	8.93
תפוקה לתקופה (חביות)	37.67	37.7	33.0	37.7	37.7	37.7	33.0	37.7	37.7	37.7	37.7	33.0	37.7	37.7	37.7	33.0	37.7	37.7	37.7	37.7	36.7	36.7
% שינוי	0.0%	0.0%	-12.5%	14.3%	0.0%	0.0%	-12.5%	14.3%	0.0%	0.0%	0.0%	-12.5%	14.3%	0.0%	0.0%	-12.5%	14.3%	0.0%	0.0%	0.0%	-2.5%	0.0%
רווח גולמי זיקוק	226.6	237.2	196.9	212.1	249.7	250.7	221.3	255.3	261.0	266.5	270.2	245.1	288.0	295.2	300.8	268.4	311.8	316.7	321.7	326.7	323.1	328.0
סה"כ מרווח גולמי מזיקוק חשמל וניפוק	283.3	293.9	248.3	269.9	308.1	309.7	315.7	322.0	322.0	328.2	332.6	302.4	351.8	359.7	366.0	328.3	378.6	384.2	390.0	395.8	391.5	397.1
% שינוי	3.7%	-15.5%	8.7%	14.2%	0.5%	-11.1%	14.6%	2.0%	1.9%	1.4%	-9.1%	16.4%	2.2%	1.8%	-10.3%	15.3%	1.5%	1.5%	1.5%	-1.1%	1.4%	
הוצאות תשתית	2.46	2.52	2.56	2.59	2.63	2.67	2.71	2.75	2.79	2.84	2.88	2.92	2.97	3.01	3.05	3.10	3.15	3.19	3.24	3.29	3.34	3.39
% שינוי	2.4%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%
שכר עבודה	35.42	36.28	33.45	32.96	38.99	39.35	38.34	40.48	41.58	42.66	43.48	43.55	46.81	48.21	49.37	48.64	51.70	52.77	53.87	54.99	60.04	55.75
% מהכנסות זיקוק	15.6%	15.3%	17.0%	15.5%	15.6%	15.7%	17.3%	15.9%	15.9%	16.0%	16.1%	17.8%	16.3%	16.3%	16.4%	18.1%	16.6%	16.7%	16.7%	16.8%	18.6%	17.0%
הוצאות ייצור תחנות כח	57.29	56.71	49.48	57.62	58.19	58.77	51.94	59.94	60.54	61.14	61.75	54.56	62.98	63.60	64.23	56.76	65.52	66.17	66.82	67.49	66.26	66.92
% מהכנסות תחנת הכח	134.8%	133.4%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%
הוצאות ייצור זיקוק	55.70	55.87	49.36	52.94	53.74	54.54	52.62	56.43	57.28	58.14	59.01	56.92	61.05	61.97	62.90	60.68	65.07	66.05	67.04	68.05	68.38	69.41
% מהכנסות זיקוק	24.6%	23.6%	25.1%	25.0%	21.5%	21.8%	22.1%	21.9%	21.8%	21.8%	21.8%	23.2%	21.2%	21.0%	20.9%	22.6%	20.9%	20.9%	20.8%	20.8%	21.2%	21.2%
סה"כ רווח גולמי ללא פחת	132.4	142.5	113.5	123.8	154.5	154.4	129.8	156.1	159.9	163.4	165.5	144.4	178.0	182.9	186.5	159.1	193.1	196.0	199.0	202.0	193.5	201.7
סה"כ הוצאות הנהלה וכלליות	9.55	9.64	9.78	10.05	10.33	10.62	10.91	11.21	11.52	11.84	12.17	12.51	12.85	13.21	13.57	13.95	14.34	14.73	15.14	15.56	15.99	16.43
% שינוי	0.9%	1.5%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%
הוצאות מכירה	9.58	9.45	8.19	9.50	9.64	9.79	8.69	10.08	10.23	10.39	10.54	9.36	10.86	11.02	11.19	9.94	11.53	11.70	11.88	12.05	11.93	12.11
% שינוי	-1.3%	-13.3%	16.0%	1.5%	1.5%	1.5%	-11.2%	16.0%	1.5%	1.5%	1.5%	-11.2%	16.0%	1.5%	1.5%	-11.2%	16.0%	1.5%	1.5%	1.5%	-1.0%	1.5%
EBITDA	113.3	123.4	95.5	104.2	134.5	134.0	110.2	134.8	138.1	141.2	142.8	122.6	154.3	158.7	161.7	135.2	167.3	169.6	172.0	174.3	165.6	173.1

פרק 5 : בחינה לירידת ערך
 בחינה לירידת ערך בתי זיקוק אשדוד בע"מ - ליום 31 בדצמבר, 2019
 פז חרטר הנפט בע"מ

בחינה לירידת ערך

תחזית תזרים המזומנים (המשך)

מיליוני דולר	2020F	2021F	2022F	2023F	2024F	2025F	2026F	2027F	2028F	2029F	2030F	2031F	2032F	2033F	2034F	2035F	2036F	2037F	2038F	2039F	2040F	מייצגת
EBITDA	113.3	123.4	95.5	104.2	134.5	134.0	110.2	134.8	138.1	141.2	142.8	122.6	154.3	158.7	161.7	135.2	167.3	169.6	172.0	174.3	165.6	173.1
% מהכנסות	4.4%	4.6%	4.2%	4.3%	4.7%	4.7%	4.4%	4.6%	4.6%	4.6%	4.6%	4.4%	4.7%	4.7%	4.7%	4.4%	4.7%	4.7%	4.7%	4.7%	4.5%	4.6%
הוצאות פחת	(70.31)	(70.60)	(69.73)	(69.83)	(69.93)	(70.03)	(55.13)	(55.24)	(55.34)	(55.45)	(55.56)	(55.67)	(55.78)	(50.89)	(50.25)	(49.61)	(48.97)	(48.34)	(47.70)	(47.07)	(46.44)	(45.81)
רווח לפני מס	43.0	52.8	25.8	34.4	64.6	64.0	55.0	79.6	82.8	85.7	87.3	66.9	98.5	107.8	111.5	85.6	118.3	121.3	124.3	127.3	119.1	127.3
הוצאות מס	6.88	8.45	4.12	5.50	10.34	10.24	8.81	12.73	13.24	13.72	13.96	10.70	15.77	17.25	17.83	13.70	18.93	19.40	19.88	20.36	19.06	20.37
שיעור מס	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%
רווח לאחר מס	36.1	44.4	21.7	28.9	54.3	53.7	46.2	66.8	69.5	72.0	73.3	56.2	82.8	90.5	93.6	71.9	99.4	101.9	104.4	106.9	100.1	106.9
התאמות לתזרים מזומנים																						
הוצאות פחת	63.95	64.15	63.22	63.22	63.22	63.22	63.22	48.22	48.22	48.22	48.22	48.22	48.22	48.22	43.22	41.71	40.95	40.20	39.44	38.69	37.93	37.17
הוצאות פחת IFRS 16	6.37	6.45	6.51	6.61	6.71	6.81	6.91	7.01	7.12	7.23	7.33	7.44	7.56	7.67	7.78	7.90	8.02	8.14	8.26	8.39	8.51	8.64
CapEx	(30.38)	(43.11)	(70.60)	(23.00)	(23.35)	(23.70)	(73.83)	(24.41)	(24.78)	(25.15)	(25.53)	(79.53)	(26.30)	(26.69)	(27.09)	(84.41)	(27.91)	(28.33)	(28.76)	(29.19)	(36.62)	(37.17)
CapEx IFRS 16	(6.37)	(6.45)	(6.51)	(6.61)	(6.71)	(6.81)	(6.91)	(7.01)	(7.12)	(7.23)	(7.33)	(7.44)	(7.56)	(7.67)	(7.78)	(7.90)	(8.02)	(8.14)	(8.26)	(8.39)	(8.51)	(8.64)
שינויים בהון חוזר	(112.91)	(2.13)	7.45	(2.60)	(7.33)	(0.13)	4.92	(6.33)	(1.04)	(0.99)	(0.66)	4.72	(8.04)	(1.54)	(1.05)	6.11	(8.17)	(0.91)	(0.92)	(0.93)	0.89	(1.13)
סה"כ התאמות לתזרים	(79.3)	18.9	0.1	37.6	32.6	39.4	(20.7)	17.5	22.4	22.1	22.0	(26.6)	13.9	15.0	14.3	(36.6)	4.9	11.0	9.8	8.6	2.2	(1.1)
תזרים מזומנים להיוון	(43.2)	63.3	21.7	66.5	86.8	93.1	25.6	84.3	91.9	94.1	95.3	29.6	96.7	105.5	108.0	35.3	104.2	112.8	114.1	115.5	102.3	105.8
תקופה להיוון	0.5	1.5	2.5	3.5	4.5	5.5	6.5	7.5	8.5	9.5	10.5	11.5	12.5	13.5	14.5	15.5	16.5	17.5	18.5	19.5	20.5	20.5
תזרים מזומנים מהוון	(41.4)	55.6	17.5	49.2	58.9	58.0	14.6	44.2	44.2	41.5	38.6	11.0	32.9	33.0	30.9	9.3	25.1	25.0	23.2	21.5	17.5	241.1
שווי פעילות	851																					

בחינה לירידת ערך

הכנסות ורווח גולמי

רווח גולמי מזיקוק - הרווח הגולמי מזיקוק מושפע באופן ישיר ממרווח הזיקוק כפי שנתקבל מחברת Argus וכן מסך התקופה השנתית. על פי חוות דעת זו מרווח הזיקוק ינוע בין 6.6 לכ-8.8 דולר לחבית לאורך שנות התחזית (במונחים נומינליים). תחזית זו לוקחות בחשבון בין היתר את הדברים הבאים:

- מגמות עולמיות החלות בשוק הרכב, מעבר הדרגתי לרכבים חשמליים והיברידיים וכן שיפור ביעילות ובצריכת הדלק של רכבי בנזין וסולר אשר עשויות להביא להפחתה בביקוש לתזקיית נפט בטווח הארוך ומנגד, מגמות כגון עלייה משמעותית ברמת הנסועה העולמית אשר מקצזות השפעות אלו.
- שינוי התקינה IMO2020 אשר על פי ההערכות בעבר היה צפוי להגדיל את מרווח הזיקוק באופן משמעותי. ב-2020 צפוי להיכנס תקן הספנות IMO אשר בתחזיות הקודמות היה צפוי להביא לעליית הביקוש לסולר על חשבון מזוט עבור ספינות. בתחזיות הקודמות הונח כי יביא לזינוק למשך מספר שנים במרווחי הזיקוק, ובייחוד בסולר. יחד עם זאת, בתחזיות המעודכנות בעבודה זאת, הונח כי לתקן תהיה השפעה מתונה ביותר לעומת מה שנחזה בעבר.

כאמור, לאורך כל שנות התחזית הונח פקטור של 20% לאור סטיות היסטוריות בחוות הדעת של חברת Argus וכן בשל העובדה שמרווחי הזיקוק מטבעו הוא תנודתי ומושפע מגורמים רבים (בין היתר תקנות IMO). בשנת 2020 מרווח הזיקוק הינו בהתאם לתקציב החברה.

במהלך 2019 בחנה החברה פתרון להגדיל את תפוקות המפעל בכדי לפצות על הירידה הצפויה בזמינות ה-SR, באמצעות מומחה זיקוק נימצא פתרון המאפשר הגדלת 20% בתפוקות ע"י העלאת לחץ בראש המגדל והורדת טמפרטורה בתנורים וניצול הנפח שמתפנה במסלול ה-SR. בחודשים יולי אוגוסט החברה ביצעה ניסוי וללא כל השקעה הושגה עלייה בתפוקה של 10% ועד סוף 2019 מימשה החברה את מלוא הקיבולת.

במשך שנות התחזית הנחנו סך התפוקה תעמוד על כ-38 מיליון חביות וזאת בהתבסס על תקציב החברה ותחזיות הביקוש לשנים אלו, ובניכוי מקדם הפחתה של 1.5%. בשנת 2022 צפוי להתבצע שיפוע תקופתי אשר בגינו התפוקה צפויה לרדת לכ-33 מיליון חביות. כמו כן, מעבר לשיפוע שיבוצע בשנת 2022, החברה תבצע שיפוע תקופתי בכל 4.5 שנים, אשר תשפיע ספציפית על אותה שנה באופן של השבתת המתקן לתקופה של חודש וחצי. בשנה המייצגת הונחה עבודה במתכונת משוקללת של חודש וחצי שיפוע על כל 4.5 שנים.

בהתאם לאמור לעיל, סך הרווח הגולמי מזיקוק צפוי להסתכם לכ-226 מיליון דולר בשנת 2020 ובשנה המייצגת צפוי לכ-323 מיליון דולר.

הכנסות מחשמל וניפוק - הכנסות החברה מחשמל תלויות במספר גורמים כגון תעריפי התע"ז, תעריפי מכירת עודפים לחברת החשמל, עלויות הולכה והסכמים מסחריים בין החברה ללקוחות פרטיים. על פי תקציב החברה לשנת 2020 סך הכנסות מחשמל ומניפוק צפויות להסתכם לכ-56.7 מיליון דולר ויישארו ללא שינוי בשנת 2021 וזאת בהתאם לתחזית החברה בשנים אלו, אשר מתחשבות בתעריף רכיב הייצור כפי שעודכן בדצמבר 2019. כפי שתואר לעיל החברה מבצעת שיפוע כל 4.5 שנים ועל כן בשנת 2022 סך ההכנסות מחשמל צפוי להסתכם לכ-37.2 מיליון דולר. ביתר שנות התחזית אנו צופים כי סך ההכנסות יגדל בכ-1% לשנה (למעט השנים בהן תבצע החברה את השיפוע התקופתי). מחשמל ו-1.5% מניפוק

בחינה לירידת ערך

עלות המכר

הוצאות שכר עבודה- על פי תקציב החברה לשנת 2020 סך הוצאות בגין שכר עבודה צפוי להסתכם לכ-35 מיליון דולר. בשנים 2021-2023 הוצאות אלה יעמדו על 36, 33 ו-33 מיליון דולר, בהתאמה, וזאת על פי תחזית החברה. בשנה המייצגת, סך הוצאות בגין שכר עבודה צפוי להסתכם לכ-53 מיליון דולר.

הוצאות ייצור תחנות כח- על פי תקציב החברה לשנת 2020 סך הוצאות בגין הייצור תחנות כח צפוי להסתכם לכ-57 מיליון דולר. על פי תחזית החברה בשנים 2021-2022 הוצאות אלו צפויות להסתכם לכ-57 ו-49 מיליון דולר בהתאמה. ביתר שנות התחזית, הונח כי הוצאות אלו צפויות להישאר ברמה של כ-133% מהכנסות חשמל לחיצוניים (על פי שנת 2022, המבוסס על תקציב ותחזיות החברה), כך שבשנת 2040 הוצאות אלו יסתכמו לכ-66 מיליון דולר. הונח כי בשנה המייצגת הוצאות אלה יישארו ברמה זהה.

הוצאות ייצור זיקוק- על פי תקציב החברה לשנת 2020 סך הוצאות בגין הייצור זיקוק צפוי להסתכם לכ-56 מיליון דולר. על פי תחזית החברה בשנים 2021-2022 הוצאות אלו צפויות להסתכם לכ-56 ו-49 מיליון דולר בהתאמה. ביתר שנות התחזית, הונח כי הוצאות אלו צפויות לגדול ב-1.5% ובהתאם לשינו של תפוקת החביות כפול אחוז הגמישות של הוצאות הייצור, כך שבשנת 2040 הוצאות אלו יסתכמו לכ-66 מיליון דולר. הונח כי בשנה המייצגת הוצאות אלה יישארו ברמה זהה.

הוצאות תפעוליות

הוצאות התפעוליות של החברה מורכבות מהוצאות הנהלה וכלליות וכן הוצאות שיווק ומכירה. בשנת 2020 סך הוצאות אלו צפוי להסתכם לכ-20 מיליון דולר. מרבית הוצאות הנהלה וכלליות הינן קבועות ועל כן הונח כי יצמחו בשיעור צמיחה של כ-2.8% בשנה, בעוד שמרבית הוצאות המכירה ושיווק הינן תוצר ישיר של הכמויות הנמכרות. בשנה המייצגת הוצאות אלו יעמדו על כ-28 מיליון דולר.

התאמות לתזרים מזומנים

השקעות הוניות – השקעות החברה על פי תקציב 2020 צפויות לעמוד על כ-30 מיליון דולר, על פי תחזיות החברה לשנים 2021-2022 השקעות אלו צפויות לעמוד על כ-43 ו-70 מיליון דולר בהתאמה. ההשקעות בשנים אלו גבוהות מעט מההשקעות המייצגות לאור השקעות חד פעמיות ובעיקר עקב ההשקעה הגדולה בשיפוץ התקופתי בשנת 2022. בהתאם להנהלת החברה, החל משנת 2023 ההשקעות תעמודנה על כ-23 מיליון דולר בשנה שאינה שנת שיפוץ. הונח כי החברה תשמר את סכום ההשקעות כאחוז מתפוקת החביות כפי שנאמד בשנת 2023 עם גידול של כ-1.5% בהתאם לאינפלציה. כמו כן, כל תקופה של כ-4.5 שנים, החברה נדרשת לבצע השקעות תחזוקה גבוהות מההשקעות הנורמטיביות, הונח כי שיעור ההשקעות שתבצע החברה בכל תקופה תחזוקה יעמדו על כ-185% מתפוקת החביות כפי שנאמד בתחזיות אלו עם גידול של כ-1.5% בהתאם לאינפלציה.

הוצאות פחת – על פי תחזיות החברה, הוצאות הפחת לשנת 2020 צפויות להסתכם לכ-70 מיליון דולר. הונח כי הוצאות אלו ירדו בהדרגה עד שיתכנסו לגובה ההשקעות ההוניות בשנה המייצגת, תוך שהן מתעדכנות בהתאם ללוח הפחת בגין ההשקעות ההיסטוריות.

שינוי בהון חוזר – יתרות ההון החוזר של החברה, נחזו בהתאם לחישוב שמפורט בפרק ניתוח מאזן, כפי שיפורט להלן:

- ימי לקוחות – 23 ימים;
- ימי ספקים – 50 ימים;
- ימי מלאי – 34 ימים;
- הון חוזר אחר – 0.5%- מההכנסות.

בחינה לירידת ערך

ניתוחי רגישות

בטבלה הבאה מוצג ניתוח רגישות של סכום בר-ההשבה ביחס לשיעור ההיוון לאחר מס ושיעור הצמיחה בטווח הארוך (מיליוני דולר):

שיעור היוון לאחר מס					
8.00%	8.50%	9.00%	9.50%	10.00%	
1,073	975	893	822	761	2.50%
1,037	947	871	804	747	2.00%
1,006	923	851	789	734	1.5%
980	902	835	775	723	1.00%
957	884	820	763	713	0.50%

שיעור צמיחה לטווח הארוך

בטבלה הבאה מוצג ניתוח רגישות של סכום בר-ההשבה ביחס לשיעור ההיוון לאחר מס ופקטור מרווח גולמי החל משנת 2024 (מיליוני דולר):

שיעור היוון לאחר מס					
8.00%	8.50%	9.00%	9.50%	10.00%	
1,173	1,077	995	923	859	15.0%
1,089	1,000	923	856	797	17.50%
1,006	923	851	789	734	20.0%
922	846	780	722	671	22.50%
839	769	708	655	609	25.0%

פקטור מרווח גולמי

בטבלה הבאה מוצג ניתוח רגישות של סכום בר-ההשבה ביחס לשיעור ההיוון לאחר מס וסכום ההשקעות החזוי בשנת 2023, אשר מהוות בסיס להשקעות משנת 2023 ואילך (מיליוני דולר):

שיעור היוון לאחר מס					
8.00%	8.50%	9.00%	9.50%	10.00%	
1,094	1,005	928	860	801	13
1,050	964	890	825	768	18
1,006	923	851	789	734	23
962	882	813	753	700	28
918	841	775	717	667	33

השקעות בשנת 2023

בחינה לירידת ערך

ערך פנקסני

בטבלה הבאה מוצג החישוב לערך הפנקסני של היחידה הנבדקת:

מיליוני ש"ח	31.12.19
הון חוזר	(264)
נכסים תפעוליים אחרים	3,210
סה"כ נכסים תפעוליים	2,946
מוניטין	567
סה"כ ערך בספרים (מיליוני ש"ח)	3,513
סה"כ ערך בספרים (מיליוני דולר)	1,016

לפירוט ההון החוזר והנכסים התפעוליים האחרים בספרי פז"א- נא ראה פרק ניתוח דוחות כספיים.

שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה

נציין כי ביצענו בחינה של השווי ההוגן באמצעות הפרמטרים הבאים:

1. שיפור של כ-0.15 דולר במרווחים בשנתיים הקרובות שמשותף שוק יוכל להגיע אליהם באמצעות ייעול תהליכים קלים בלבד וזאת היות ומרווח הזיקוק הינו משתנה שלא בשליטת החברה ולכן גם משותף שוק לא יוכל להביא ערך נוסף שכן התמהיל הקיים כיום מתאים לצרכי השוק הישראלי ביחס בין בנזין סולר ודלקי דס"ל ודלקי ימי. בנוסף אין תוכניות או יכולת להגדיל את capacity הקיים ללא השקעה מהותית שכרגע אין באפשרותנו ו/או החברה ולמשתתף שוק יכולת לתכנן ולהעריך השקעה שכזו ונראה שהחברה עובדת בתמהיל נכון בהתאם ליכולת בית הזיקוק ובהתאם לצרכי השוק,

2. הפחתת עלות מכירה של 1.5%.

נציין כי על מנת לחשב את השווי ההוגן לא הייתה אפשרות להסתמך על שווי השוק של פז היות ושווי שוק זה מורכב מסגמנטים נוספים ובעיקר שווי מגזר תחנות הדלק וחנויות הנוחות ושווי הנדל"ן של הקבוצה היות ולא ביצענו הערכת שווי למגזרים אלו והיות והערכות שווי למגזרים אלו יצריך גם הוא הערכות שווי בשיטת ה-DCF אזי הסתמכות ישירה משווי השוק של פז אינה אפשרית.

לעומת זאת ניתן להסיק מסקנה על סבירות השווי ההוגן משווי השוק של בז"ן – נכון ל-31/12/19 בז"ן נסחרה לפי שווי של 5,559 מיליון ש"ח. על מנת להגיע לשווי הפעילות (EV) של בז"ן נסיף את שווי החוב נטו שלה שעמד על פי הדוחות הכספיים שלה על סך של 855 מיליון דולר (עמוד 4 לדוחות 2019). ערך זה גוזר שווי פעילות של 8,514 מיליון ש"ח.

ה-EBITDA המתואם של בז"ן לשנת 2019 עמד על 416 מיליון דולר (עמוד 4 לדוחות 2019) שהינם על פי שער החליפין ל-31/12/19, 1,418 מיליון ש"ח.

בחינה לירידת ערך

שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה (המשך)

לאור זה מכפיל ה-EBITDA המתואם של בז"ן הינו כ- 5.9 מכפיל דומה לתוצאות שקיבלנו לעיל בשים לב שבז"ן חברה ציבורית ופז"א לא וכל כן הצפי שהמכפיל שלה יהיה גבוה יותר לאור הסחירות. לפיכך נראה שהשווי הוגן אליו הגענו מתאים לתצפית היחידה שיש בשוק הישראלי.

נציין כי תצפית מהשוק העולמי אינה רלוונטית בשל סיבות הנובעות מגודל השוק, מיקומו, פעילות ה down stream וכן בשל העובדה שחלק גדול מהחברות הנסחרות מפעילות מספר בתי זיקוק.

בנוסף, החברה גיבשה תוכנית אסטרטגית כוללת המתייחסת בין היתר לפעילות בית הזיקוק ועיקריה כוללים ייעול תהליכים ושיפור ביצועים של מתקני הייצור השונים על מנת להגיע לתמהיל יצור אופטימלי וזאת תוך שימוש בתמהיל גלמיים מיטבי. החברה מתכננת שכתוצאה מהמהלכים הנ"ל בטווח זמן של כחמש שנים היא תגיע לתוספת מרווח של כ-1 דולר לחבית (לפני השקעות מהותיות) לאור הוראות התקינה הערכת השווי אינה כוללת בשווי שימוש את השיפורים כאמור.

מכיוון שהחברה טרם התחילה בהליכים אופרטיביים למימוש התוכנית האסטרטגית הנחתנו היא כי משתתף שוק לא ייתן לה ערך בשלב מוקדם זה ולכן תוכנית זאת לא נלקחה בחשבון אף בשווי ההוגן

נציין כי כאשר החברה תתחיל לבצע את התוכנית האסטרטגית בתצורתה המלאה ייתכן והיא תוסיף שווי גם בעיני משתתף שוק וגם בשווי ההוגן.

תוצאות הבחינה לירידת ערך

בעבודה זו שווי השימוש הסתכם לסך הנע בין 851 מיליון דולר ל-854 מיליון דולר (ראו תרחיש 1 בנספח ב') ואילו השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה הסתכם ב-852 מיליון דולר.

בהתבסס על עבודתנו והממצאים המפורטים בה, הגענו לכלל מסקנה כי נכון ליום 31 בדצמבר 2019, סכום בר ההשבה קטן מהערך בספרים, ולכן נדרשת הכרה בירידת ערך בסך של הנע בין 560 ל-571 מיליון ש"ח ובממוצע 567 מיליון ש"ח.

בחינה לירידת ערך - 31.12.19		
מיליון ש"ח	מיליון דולר	
2,946	852	סכום בר השבה
3,513	1,016	ערך בספרים
(567)	(164)	ירידת ערך

נציין כי שווי זה משקף מכפיל EBITDA של כ-5.7 על פעילות הזיקוק ביחס לתוצאות הצפויות בשנת 2020.

נספח א'

גילוי בקשר להערכות שווי קודמות שבוצעו ע"י BDO

בתאריך ה- 31 לדצמבר 2018 ביצענו בחינה לירידת ערך של פעילות פז בתי זיקוק אשדוד בע"מ. בהתאם לאותה בחינה, נמצא כי סכום בר ההשבה עומד על כ-947 מיליוני דולר וכן נמצא כי לא חלה פגימה בערך המוניטין.

להלן גישור בין שווי הפעילות ליום 31.12.18 לבין שווי הפעילות בעבודה זו:

גישור 18-19	מיליוני דולר
שווי 31.12.18	947
ירידה בשיעור ההיוון	305
ירידה במרווחים	(720)
שינוי בערך בספרים	170
עליה בכמויות	148
אחר	0
שווי 31.12.19	851

כפי שניתן לראות בטבלה לעיל, שווי הפעילות ירד בכ-96 מיליון דולר בין שני התאריכים. שינוי זה מוסבר בעיקר לאור הגורמים הבאים:

השווי עלה בכ- 305 מיליון דולר כתוצאה מהירידה בשיעור ההיוון, ירד בכ-720 מיליון דולר כתוצאה מהקטון בתחזית המרווחים כפי שהורחב לעיל ובהסברי ארגוס, עלה בכ-170 מיליון דולר כתוצאה משינויים שחלו בערך בספרים (אשר הגדילו באותה מידה את שווי הפעילות כדוגמא גידול בהון חוזר נקודתי שאינו מייצג ונכסי זכות שימוש שהוכרו לאור יישום IFRS16 לראשונה בשנת 2019), וכן, שווי הפעילות עלה בכ-148 מיליון דולר בשווי כתוצאה מעדכון שחל בכמויות (תפוקה) של בית הזיקוק, כפי שהורחב לעיל.

נציין כי הירידה בשיעור ההיוון מקורה בעיקר בירידה בריביות השוק (חסרת הסיכון החוב) וכן מירידה בפרמייה הספציפית אשר נובעת מכך שתחזיות השפעת כניסת תקן ה-IMO הופחתו השנה בצורה משמעותית, ועל כן הסיכון הגלום במרווחים העתידיים ירד להערכתנו משמעותית.

נספח ב'

תרחישים

בנוסף לתרחיש העיקרי כפי שהוצג בעבודה זו, אנו מציגים עוד שני תרחישים כדלקמן:

1. תרחיש בו נלקח מרווח ארגוס AS-IS בשנים 2021-2023 ולאחר מכן נלקח מרווח של 20% בשיעור היוון של 10%. שווי השימוש בתרחיש זה עומד על 854 מיליון דולר.

2. תרחיש בו נלקח מרווח ארגוס של 17.5% לאורך כל התקופה ושיעור היוון של 9.5%. שווי השימוש עומד על 856 מיליון דולר.

נספח ג'

שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה- תזרימים

מיליוני דולר	2020F	2021F	2022F	2023F	2024F	2025F	2026F	2027F	2028F	2029F	2030F	2031F	2032F	2033F	2034F	2035F	2036F	2037F	2038F	2039F	2040F	מייצגת
מרווח זיקוק (ללא חשמל וניפוק)	6.17	6.45	5.97	5.63	6.63	6.66	6.71	6.78	6.93	7.07	7.17	7.44	7.65	7.84	7.98	8.14	8.28	8.41	8.54	8.67	8.80	8.93
תפוקה לתקופה (חביות)	37.67	37.7	33.0	37.7	37.7	37.7	33.0	37.7	37.7	37.7	37.7	33.0	37.7	37.7	37.7	33.0	37.7	37.7	37.7	37.7	36.7	36.7
% שינוי	0.0%	0.0%	-12.5%	14.3%	0.0%	0.0%	-12.5%	14.3%	0.0%	0.0%	0.0%	-12.5%	14.3%	0.0%	0.0%	-12.5%	14.3%	0.0%	0.0%	0.0%	-2.5%	0.0%
רווח גולמי זיקוק	232.3	242.9	196.9	212.1	249.7	250.7	221.3	255.3	261.0	266.5	270.2	245.1	288.0	295.2	300.8	268.4	311.8	316.7	321.7	326.7	323.1	328.0
סה"כ מרווח גולמי מזיקוק חשמל וניפוק	289.0	299.6	248.3	269.9	308.1	309.7	275.4	315.7	322.0	328.2	332.6	302.4	351.8	359.7	366.0	328.3	378.6	384.2	390.0	395.8	391.5	397.1
% שינוי	3.7%	-17.1%	8.7%	14.2%	0.5%	-11.1%	14.6%	2.0%	1.9%	1.4%	-9.1%	16.4%	2.2%	1.8%	-10.3%	15.3%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	-1.1%	1.4%
הוצאות תשתית	2.46	2.52	2.56	2.59	2.63	2.67	2.71	2.75	2.79	2.84	2.88	2.92	2.97	3.01	3.05	3.10	3.15	3.19	3.24	3.29	3.34	3.39
% שינוי	2.4%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%	1.5%
שכר עבודה	35.42	36.28	33.45	32.51	38.45	38.80	38.34	39.92	41.01	42.07	42.88	43.55	46.16	47.54	48.69	48.64	50.98	52.04	53.12	54.23	60.04	54.98
% מהכנסות זיקוק	15.2%	14.9%	17.0%	15.3%	15.4%	15.5%	17.3%	15.6%	15.7%	15.8%	15.9%	17.8%	16.0%	16.1%	16.2%	18.1%	16.4%	16.4%	16.5%	16.6%	18.6%	16.8%
הוצאות ייצור תחנות כח	57.29	56.71	49.48	57.62	58.19	58.77	51.94	60.54	61.14	59.94	54.56	62.98	63.60	64.23	56.76	65.52	66.17	66.82	67.49	66.26	66.92	66.92
% מהכנסות תחנת הכח	134.8%	133.4%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%	132.9%
הוצאות ייצור זיקוק	55.70	55.87	49.36	52.94	53.74	54.54	52.62	58.14	57.28	56.43	56.92	61.05	61.97	62.90	60.68	65.07	66.05	67.04	68.05	68.38	69.41	69.41
% מהכנסות זיקוק	24.0%	23.0%	25.1%	25.0%	21.5%	21.8%	22.1%	21.8%	21.9%	21.8%	21.8%	23.2%	21.2%	21.0%	20.9%	22.6%	20.9%	20.9%	20.8%	20.8%	21.2%	21.2%
סה"כ רווח גולמי ללא פחת	138.1	148.2	113.5	124.2	155.1	155.0	129.8	160.4	164.0	166.1	144.4	178.7	183.6	187.2	159.1	193.9	196.8	199.7	202.7	193.5	202.4	202.4
סה"כ הוצאות הנהלה וכלליות	9.55	9.64	9.78	10.05	10.33	10.62	10.91	11.52	11.84	11.84	12.17	12.51	12.85	13.21	13.57	13.95	14.34	14.73	15.14	15.56	15.99	16.43
% שינוי	0.9%	1.5%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%
הוצאות מכירה	9.58	9.45	8.19	9.50	9.64	9.79	8.69	10.08	10.23	10.39	10.54	9.36	10.86	11.02	11.19	9.94	11.53	11.70	11.88	12.05	11.93	12.11
% שינוי	-1.3%	-13.3%	16.0%	1.5%	1.5%	1.5%	-11.2%	16.0%	1.5%	1.5%	1.5%	-11.2%	16.0%	1.5%	1.5%	-11.2%	16.0%	1.5%	1.5%	1.5%	-1.0%	1.5%
EBITDA	119.0	129.1	95.5	104.7	135.1	134.6	110.2	138.7	143.4	141.8	122.6	155.0	159.3	162.4	135.2	168.0	170.3	172.7	175.1	165.6	173.9	173.9

שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה- תזרימים (המשך)

מיליוני דולר	2020F	2021F	2022F	2023F	2024F	2025F	2026F	2027F	2028F	2029F	2030F	2031F	2032F	2033F	2034F	2035F	2036F	2037F	2038F	2039F	2040F	מייצגת
EBITDA	119.0	129.1	95.5	104.7	135.1	134.6	110.2	135.4	138.7	141.8	143.4	122.6	155.0	159.3	162.4	135.2	168.0	170.3	172.7	175.1	165.6	173.9
% מהכנסות	4.6%	4.8%	4.3%	4.4%	4.8%	4.8%	4.4%	4.7%	4.8%	4.8%	4.7%	4.5%	4.8%	4.8%	4.8%	4.5%	4.8%	4.8%	4.8%	4.8%	4.6%	4.8%
הוצאות פחת	(70.31)	(70.60)	(69.73)	(69.83)	(69.93)	(70.03)	(55.13)	(55.24)	(55.34)	(55.45)	(55.56)	(55.67)	(55.78)	(50.89)	(50.25)	(49.61)	(48.97)	(48.34)	(47.70)	(47.07)	(46.44)	(45.81)
רווח לפני מס	48.7	58.5	25.8	34.8	65.2	64.5	55.0	80.1	83.3	86.3	87.9	66.9	99.2	108.5	112.1	85.6	119.0	122.0	125.0	128.0	119.1	128.1
הוצאות מס	7.78	9.36	4.12	5.57	10.42	10.32	8.81	12.82	13.33	13.81	14.06	10.70	15.87	17.35	17.94	13.70	19.04	19.52	20.00	20.49	19.06	20.49
שיעור מס	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%	16.0%
רווח לאחר מס	40.9	49.1	21.7	29.3	54.7	54.2	46.2	67.3	70.0	72.5	73.8	56.2	83.3	91.1	94.2	71.9	100.0	102.5	105.0	107.6	100.1	107.6
התאמות לתזרימים מזומנים																						
הוצאות פחת	63.95	64.15	63.22	63.22	63.22	63.22	63.22	48.22	48.22	48.22	48.22	48.22	48.22	48.22	43.22	41.71	40.95	40.20	39.44	38.69	37.93	37.17
הוצאות פחת IFRS 16	6.37	6.45	6.51	6.61	6.71	6.81	6.91	7.01	7.12	7.23	7.33	7.44	7.56	7.67	7.78	7.90	8.02	8.14	8.26	8.39	8.51	8.64
CapEx	(30.38)	(43.11)	(70.60)	(23.00)	(23.35)	(23.70)	(73.83)	(24.41)	(24.78)	(25.15)	(25.53)	(79.53)	(26.30)	(26.69)	(27.09)	(84.41)	(27.91)	(28.33)	(28.76)	(29.19)	(36.62)	(37.17)
CapEx IFRS 16	(6.37)	(6.45)	(6.51)	(6.61)	(6.71)	(6.81)	(6.91)	(7.01)	(7.12)	(7.23)	(7.33)	(7.44)	(7.56)	(7.67)	(7.78)	(7.90)	(8.02)	(8.14)	(8.26)	(8.39)	(8.51)	(8.64)
שינויים בהון חוזר	(113.24)	(2.09)	8.44	(2.57)	(7.20)	(0.12)	4.84	(6.23)	(1.02)	(0.98)	(0.65)	4.65	(7.92)	(1.52)	(1.03)	6.03	(8.05)	(0.89)	(0.90)	(0.92)	0.91	(1.14)
סה"כ התאמות לתזרימים	(79.7)	18.9	1.1	37.7	32.7	39.4	(20.8)	17.6	22.4	22.1	22.1	(26.7)	14.0	15.0	14.3	(36.7)	5.0	11.0	9.8	8.6	2.2	(1.1)
תזרימים מזומנים להיוון	(38.8)	68.1	22.7	66.9	87.4	93.6	25.5	84.9	92.4	94.6	95.9	29.5	97.3	106.1	108.5	35.3	105.0	113.5	114.8	116.1	102.3	106.4
תקופה להיוון	0.5	1.5	2.5	3.5	4.5	5.5	6.5	7.5	8.5	9.5	10.5	11.5	12.5	13.5	14.5	15.5	16.5	17.5	18.5	19.5	20.5	20.5
תזרימים מזומנים מהוון	(37.2)	59.8	18.3	49.5	59.3	58.3	14.6	44.5	44.4	41.7	38.8	11.0	33.1	33.2	31.1	9.3	25.3	25.1	23.3	21.6	17.5	242.6
שווי פעילות	865																					

כפי שניתן לראות, השווי ההוגן עומד על כ-865 מיליון דולר, ובניכוי עלויות מכירה של 1.5% עומד על 852 מיליון דולר.

Rationale and Key Assumptions for Forecast of Gross Refining Margin for Ashdod Refinery

- Global oil demand growth is underpinned by sustained growth in global GDP, averaging 3.0pc per year through 2040, with growth in the period to 2030 slightly above this average.
- Global oil demand rises by 10.2 million b/d between 2019 and the early-2030s, when peak demand is expected to occur. COP 21 in December 2015 delivered an increased commitment on the part of the global community to work towards a low-carbon future, including the adoption by the majority of nations of Nationally Determined Contributions (NDCs) to pursue this goal.
- Without the active support of the US there is no doubt that the effectiveness of the global climate change initiative is reduced. US opposition to the initiative clearly has encouraged a number of other like-minded countries to question the science behind efforts to tackle global warming. But with or without the US and the handful of oil and coal producing nations that offer lukewarm support to the initiative at best, the rest of the world appears to be doing its best to build a meaningful response to the threat of global warming. At the recent Bonn climate talks a new IPCC report made clear that to meet the 1.5°C target, emissions will have to be cut by 45pc by 2030.
- Many countries are now adopting ambitious plans to promote the use of non-fossil fuel modes of transport. The growing use of electric vehicles is expected to result in oil demand growth slowing after 2025 before starting to decline by 2035.
- Currently the global refining industry is building 9.5 million b/d of new CDU capacity for startup by 2025. 6.5 million b/d of new upgrading capacity is also being built.
- With demand growth set to weaken in the future this is a significant amount of new capacity for the system to absorb. In the period to 2025 if all capacity completes on schedule, potentially more capacity is being added than is required. By 2030 there is a need for further capacity investment but the amount is small. After 2030 no further capacity is required.
- For some years, surplus refining capacity across the refining system has meant that in all regions the marginal refinery process is the FCC. It is here that operators make the marginal operating decision, raising and lowering utilisation in response to good or bad FCC margins. Our forecasting methodology reflects this with product cracks in the future forecast at levels that result in an FCC margin of around zero. By definition, if there is spare FCC capacity the margin will tend to be around breakeven since utilisation will increase when margins improve and vice versa.
- With the global refining system expected to remain in surplus in the future this represents the basis of the prices forecast here and used to generate the refining margin for the Ashdod refinery. However reflecting the environment of peak demand, margins generally are expected to come under increasing downward pressure as the refining industry moves into structural surplus.
- In January 2020 a tighter fuel specification was introduced to global shipping, which limits the maximum sulphur content of all marine fuel to 0.5pc compared to a maximum 3.5pc before. Vessels with onboard scrubbing equipment that can remove the sulphur from exhaust emissions will be able to continue to use 3.5pc fuel but all others will need to use an alternative 0.5pc product. This can be either marine gasoil (MGO) or a new 0.5pc very low sulphur fuel oil (VLSFO).
- Before the transition came into effect it had been thought that ship operators would favour use of MGO since there was and continues to be widespread concern over the compatibility

of the different types and blends of VLSFO available and the potential damage to engines that could result from mixing together incompatible VLSFO products. This was expected to lead to increased prices for middle distillate refined products, which would have been beneficial for the Ashdod gross margin.

- Early experience shows that so far this has not been the case and that ship operators have turned in most cases to adopt VLSFO after all. As a result MGO use has not risen as much as expected and middle distillate prices have remained weaker than previously expected.
- A further factor serving to keep middle distillate prices under downward pressure is the growing availability of export product from Northeast Asia and China in particular where weaker than expected demand growth has resulted in significant excess refining capacity. This is leading to increased exports into the Atlantic Basin and competition for market share in structurally short markets. A similar development is affecting global gasoline markets.
- However ultimately this downward pressure will be contained by reduced utilization or outright closure of marginal simple and FCC capacity, mainly in Europe.
- While so far the IMO transition has failed to boost the Ashdod gross margin it has had an adverse impact by raising the cost of crude and low sulphur fuel oil (LSFO). Without the ability to dispose of high sulphur residue material into the marine bunker pool refiners are now focused on limiting the intake of sulphur in their feedstock. This has added significant premiums to the price of low sulphur crude, which forms the basis of the Ashdod crude slate. Increased demand for LSFO for use as a blending component for VLSFO has increased prices and Ashdod is adversely impacted since the premium to LSFO for SRFO feedstock is greater than the price for LSFO produced by the refinery.
- This adverse impact on the Ashdod gross margin will last until the IMO transition period comes to an end. By 2024 more investment in onboard scrubbing will have taken place, which will reduce the demand VLSFO. Refinery investment will also increase the refining industry's ability to handle high sulphur crude, reducing the premium achieved on low sulphur crude.
- In the period 2020-2023 the refinery is set to use a significant volume of competitively priced WTI. This is available to the refinery at Brent +\$2/bl compared to Azeri Light, which is available at Brent +\$4.50/bl. However by 2024 it is expected that the premium for Azeri Light over Brent will have returned to the more typical \$1.60/bl in which case it would be reasonable to assume that the refinery will return to processing Azeri Light in place of WTI. Should this not be the case then WTI would continue to be processed.
- In overall terms, the higher crude costs during the IMO transition period to 2023 and the weaker than expected middle distillate prices result in a reduction in the Ashdod gross margin of some 30pc through 2023 compared to the last forecast. After that as crude prices return to more typical levels relative to Brent, the gross margin is 10pc lower than previously forecast.
- At the time of preparation, the impact of the coronavirus in China and elsewhere is leading to significant uncertainty about the macroeconomic outlook and crude and refined products prices generally. Currently the consensus view is that although significant in the short term, the overall impact for the whole of 2020 will be relatively small. Although crude and refined product prices will be below forecast for a brief period in the short term, no material impact on the forecast grow margin profile for Ashdod is anticipated.

London office: Argus Media Limited, Lacon House, 84 Theobald's Road, London WC1X 8NL
Tel: +44 (0)20 7780 4200. Email: info@argusmedia.com
www.argusmedia.com
Registered in England and Wales. Company Registration No. 1642634

LONDON • HOUSTON • SINGAPORE • MOSCOW • DUBAI • NEW YORK • CALGARY • BOGOTA • RIO DE JANEIRO • BEIJING • TOKYO • SYDNEY • ASTANA • KIEV • RIGA • CAPE TOWN • SAN FRANCISCO • SHANGHAI

פרק ג' דוחות כספיים מאוחדים

פז חברת נפט בע"מ

וחברות מאוחדות שלה

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2019

תוכן העניינים

עמודים

	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות בדבר ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי
1	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות
3	דוחות על המצב הכספי מאוחדים
5	דוחות רווח והפסד מאוחדים
6	דוחות על הרווח הכולל מאוחדים
7	דוחות על השינויים בהון מאוחדים
10	דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים
12	ביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של פז חברת נפט בע"מ בדבר ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי בהתאם לסעיף 99 (ג) בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970

ביקרנו רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי של פז חברת נפט בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד "החברה") ליום 31 בדצמבר 2019. רכיבי בקרה אלה נקבעו כמוסבר בפסקה הבאה. הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי המצורפת לדוח התקופתי לתאריך הנ"ל. אחריותנו היא לחוות דעה על רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי שבוקרו נקבעו בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 911 של לשכת רואי חשבון בישראל "ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי" (להלן "תקן ביקורת (ישראל) 911"). רכיבים אלה הינם: (1) בקרות ברמת הארגון, לרבות בקרות על תהליך העריכה והסגירה של דיווח כספי ובקרות כלליות של מערכות מידע; (2) בקרות על תהליך המכירות; (3) בקרות על תהליך המלאי; (4) בקרות על תהליך הרכוש הקבוע (כל אלה יחד מכונים להלן "רכיבי הבקרה המבוקרים").

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 911. על-פי תקן זה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה לזהות את רכיבי הבקרה המבוקרים ולהשיג מידה סבירה של ביטחון אם רכיבי בקרה אלה קויימו באופן אפקטיבי מכל הבחינות המהותיות. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, זיהוי רכיבי הבקרה המבוקרים, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית ברכיבי הבקרה המבוקרים, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של אותם רכיבי בקרה בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו, לגבי אותם רכיבי בקרה, כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. ביקורתנו התייחסה רק לרכיבי הבקרה המבוקרים, להבדיל מבקרה פנימית על כלל התהליכים המהותיים בקשר עם הדיווח הכספי, ולפיכך חוות דעתנו מתייחסת לרכיבי הבקרה המבוקרים בלבד. כמו כן, ביקורתנו לא התייחסה להשפעות הדדיות בין רכיבי הבקרה המבוקרים לבין כאלה שאינם מבוקרים ולפיכך, חוות דעתנו אינה מביאה בחשבון השפעות אפשריות כאלה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו בהקשר המתואר לעיל.

בשל מגבלות מובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי בכלל, ורכיבים מתוכה בפרט, עשויים שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבטלי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה באופן אפקטיבי, מכל הבחינות המהותיות, את רכיבי הבקרה המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2019.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 והדוח שלנו, מיום 25 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים בהתבסס על ביקורתנו ועל דוחות רואי החשבון המבקרים האחרים.

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב

25 במרס 2020

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

**דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של
פז חברת נפט בע"מ**

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של פז חברת נפט בע"מ (להלן - "החברה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.

ביקרנו גם, בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 911 של לשכת רואי חשבון בישראל "ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי", רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2019, והדוח שלנו מיום 25 במרס 2020 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על קיומם של אותם רכיבים באופן אפקטיבי.

סומך חייקין
רואי חשבון

25 במרס 2020

במיליוני ש"ח	ביאור	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
נכסים			
מזומנים ושווי מזומנים	6	1,388	1,364
פקדונות בבנקים לזמן קצר	7	-	2,897
לקוחות	7	1,627	1,688
חייבים אחרים	7	151	162
מלאי	8	959	934
השקעות אחרות	10	*	41
נכסי מסים שוטפים	28	51	55
סה"כ נכסים שוטפים		4,176	7,141
פקדון בנאמנות עבור הטבות לעובדים	7	30	30
הלוואות שניתנו ויתרות חובה לזמן ארוך	7	122	166
השקעות בחברות מוחזקות			
המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	9	37	29
הלוואות לחברות מוחזקות			
המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	9	7	7
נדל"ן להשקעה (2)	12	330	299
רכוש קבוע, נטו (2)	11	5,219	5,374
נכסי זכות שימוש (1)	32	1,195	-
נכסים בלתי מוחשיים, נטו	13	165	743
דמי חכירה ששולמו מראש	32	-	19
נכסי מסים נדחים	28	16	18
סה"כ נכסים שאינם שוטפים		7,121	6,685
סה"כ נכסים		11,297	13,826

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

- (1) לפרטים בדבר השפעת היישום לראשונה של IFRS 16 בדבר חכירות ראה ביאור 2.8.1
(2) לפרטים בדבר התאמה לא מהותית של מספרי השוואה של הנדל"ן להשקעה ראה ביאור 2.7.1

במיליוני ש"ח	ביאור	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
התחייבויות			
הלוואות ואשראי לזמן קצר, לרבות חלויות שוטפות של אגרות חוב	14	207	3,048
חלויות שוטפות של התחייבות בגין חכירה (1)	32	181	-
ספקים	15	1,747	2,231
זכאים אחרים	16	629	538
התחייבויות מסים שוטפים	28	3	7
הפרשות	17	28	24
סה"כ התחייבויות שוטפות		2,795	5,848
אגרות חוב	14	3,653	3,431
התחייבות בגין חכירה (1)	32	921	-
התחייבויות אחרות לזמן ארוך	14	50	50
הטבות לעובדים	18	78	65
התחייבויות מסים נדחים	28	227	295
סה"כ התחייבויות שאינן שוטפות		4,929	3,841
סה"כ התחייבויות		7,724	9,689
הון	19		
זכויות שאינן מקנות שליטה		5	13
הון מניות		194	194
מניות באוצר		(187)	(188)
קרנות הון		1,818	1,829
יתרת עודפים		2,089	2,635
קרן הפרשי תרגום		3,914	4,470
סה"כ הון המיוחס לבעלים של החברה		3,568	4,124
סה"כ הון		3,573	4,137
סה"כ התחייבויות והון		11,297	13,826

(1) לפרטים בדבר השפעת היישום לראשונה של IFRS 16 בדבר חכירות ראה ביאור 2.8.1

מיכל לשם
סמנכ"לית
כספים ראשית

ניר שטרן
מנהל כללי

אברהם ביגר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות כספיים: 25 במרץ 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר *2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר *2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	ביאור	במיליוני ש"ח
11,268	14,119	12,696	22	הכנסות
9,361	12,366	11,090	23	עלות המכר
1,907	1,753	1,606		רווח גולמי
935	965	941	24	הוצאות מכירה ושיווק
191	165	189	25	הוצאות הנהלה וכלליות
13	(3)	13	26	הוצאות (הכנסות) אחרות, נטו
1,139	1,127	1,143		סה"כ הוצאות תפעול
768	626	463		רווח תפעולי לפני ירידת ערך נכסים
-	-	(566)	13	ירידת ערך מוניטין
768	626	(103)		רווח (הפסד) תפעולי
98	43	23		הכנסות מימון
134	159	150		הוצאות מימון
36	116	127	27	הוצאות מימון, נטו
**	**	3	9	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
732	510	(227)		רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
157	106	35	28	הוצאות מסים על הכנסה
575	404	(262)		רווח (הפסד) לתקופה
				מיוחס ל:
572	401	(262)		בעלים של החברה
3	3	**		זכויות שאינן מקנות שליטה
575	404	(262)		רווח (הפסד) לתקופה
				רווח (הפסד) למניה המיוחס לבעלים של החברה
56.4	39.5	(25.8)	20	רווח (הפסד) בסיסי למניה (בש"ח)
56.2	39.4	(25.8)	20	רווח (הפסד) מדולל למניה (בש"ח)

*לפרטים בדבר שינוי מדיניות חשבונאית בקשר עם הצגת הפרשי שער ראה ביאור 2.7.2
**סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
575	404	(262)	רווח (הפסד) לתקופה
			פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
(4)	4	(12)	מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת
*	*	3	מיסים בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
(4)	4	(9)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו
571	408	(271)	ממס
			סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה
			סה"כ רווח (הפסד) כולל מיוחס ל:
568	405	(271)	בעלים של החברה
3	3	*	זכויות שאינן מקנות שליטה
571	408	(271)	סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

במיליוני ש"ח		הון מניות	קרנות הון	קרן הון בגין הפרשי תרגום	מניות באוצר	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)		194	1,829	(346)	(188)	2,635	4,124	13	4,137
יתרה ליום 1 בינואר 2019									
סה"כ רווח כולל לתקופה		-	-	-	-	(262)	(262)	*	(262)
הפסד לתקופה		-	-	-	-	(9)	(9)	-	(9)
הפסד כולל אחר לתקופה, נטו ממס		-	-	-	-	-	-	-	-
סה"כ הפסד כולל לתקופה		-	-	-	-	(271)	(271)	*	(271)
עסקאות עם בעלים, שנזקפו ישירות להון וחלוקות לבעלים									
רכישת זכויות מיעוט בחברה מאוחדת		-	(10)	-	-	-	(10)	(8)	(18)
הקצאת מניות לעובדים מתוך מניות באוצר		-	(1)	-	1	-	-	-	-
דבידנד ששולם		-	-	-	-	(280)	(280)	-	(280)
תשלומים מבוססי מניות		-	-	-	-	5	5	-	5
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019		194	1,818	(346)	(187)	2,089	3,568	5	3,573

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

במיליוני ש"ח	הון מניות	קרנות הון	קרן הון בגין הפרשי תרגום	מניות באוצר	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)								
יתרה ליום 1 בינואר 2018	194	1,829	(346)	(188)	2,630	4,119	13	4,132
השפעות היישום לראשונה של IFRS9 (2014)	-	-	-	-	(6)	(6)	-	(6)
יתרה ליום 1 בינואר 2018 לאחר היישום לראשונה	194	1,829	(346)	(188)	2,624	4,113	13	4,126
סה"כ רווח כולל לתקופה								
רווח לתקופה	-	-	-	-	401	401	3	404
רווח כולל אחר לתקופה, נטו ממס	-	-	-	-	4	4	-	4
סה"כ רווח כולל לתקופה	-	-	-	-	405	405	3	408
עסקאות עם בעלים, שנזקפו ישירות להון וחלוקות לבעלים								
דבידנד לזכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	(3)	(3)
דבידנד ששולם	-	-	-	-	(400)	(400)	-	(400)
הקצאת מניות לעובדים מתוך מניות באוצר	-	*	-	*	-	*	-	*
תשלומים מבוססי מניות	-	-	-	-	6	6	-	6
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	194	1,829	(346)	(188)	2,635	4,124	13	4,137

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

						קרן הון בגין הפרשי תרגום			

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
			תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
575	404	(262)	רווח (הפסד) לתקופה
			<u>התאמות:</u>
354	372	379	פחת והפחתות
-	-	203	פחת נכסי זכות שימוש (1)
-	-	566	ירידת ערך מוניטין מיוחס לבית זיקוק
5	2	(4)	הפסד (רווח) הון ממכירת רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה
6	6	5	עסקאות תשלום מבוססי מניות
36	116	127	הוצאות מימון, נטו
(102)	108	(43)	הפרשי שער (2)
157	106	35	הוצאות מיסים על הכנסה
1,031	1,114	1,006	רווח לתקופה לאחר התאמות לרווח
27	(21)	47	(גידול) קיטון בלקוחות ובחייבים
			אחרים לזמן קצר וארוך
172	21	(25)	(גידול) קיטון במלאי
327	178	(300)	גידול (קיטון) בספקים ובזכאים אחרים
(8)	(28)	4	(קיטון) גידול בהפרשות
2	1	1	(קיטון) גידול בהטבות עובדים
(51)	(8)	56	(גידול) קיטון במכשירים פיננסיים נגזרים בגין סחורות
469	143	(217)	
(160)	(109)	(94)	מס הכנסה ששולם
1,340	1,148	695	מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת

(1) לפרטים בדבר השפעת היישום לראשונה של IFRS 16 בדבר חכירות ראה ביאור 2.8.1

(2) לפרטים בדבר הצגה מחדש בגין שינוי מדיניות חשבונאית – ראה ביאור 2.7.1

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
			תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(597)	(364)	(300)	רכישת רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה
22	30	5	תמורה ממימוש רכוש קבוע, נדל"ן להשקעה ונכסים בלתי מוחשיים
7	9	-	דיבידנד שהתקבל מחברות מוחזקות והשקעות אחרות
(7)	-	-	השקעה בחברות מוחזקות
			מתן הלוואות למפעילי תחנות תדלוק, סוכנים, עובדים, חברות דלק ואחרים
(22)	(2)	-	פירעון הלוואות שניתנו למפעילי תחנות תדלוק, סוכנים, עובדים, חברות דלק ואחרים
35	19	14	השקעה בנכסים בלתי מוחשיים ודמי חכירה ששולמו מראש
(1)	(8)	(13)	ריבית שנתקבלה
6	9	4	מס שבח ששולם בגין מכירת קרקע
(18)	(26)	-	פרעון (הפקדה) פיקדונות לזמן ארוך בבנקים
(400)	(650)	2,906	הפקדת פיקדון בנאמנות לטובת רוכשים
(8)	-	-	פרעון פיקדון
-	40	-	תמורה ממימוש נכס פיננסי
-	147	-	מזומנים נטו (ששימשו לפעילות) שנבעו מפעילות השקעה
(983)	(796)	2,616	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
			תזרימי מזומנים מפעילות מימון
396	640	408	הנפקת אג"ח נטו, בניכוי הוצאות הנפקה
-	-	(186)	פירעון התחייבות בגין חכירה (1)
-	-	(29)	ריבית ששולמה בגין התחייבות בגין חכירה (1)
(3)	(3)	-	דיבידנד לזכויות שאינן מקנות שליטה בחברה מאוחדת
(1)	(1)	2	גידול (קיטון) באשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים
(62)	(62)	(3,037)	פירעון אגרות חוב
-	-	(18)	רכישת זכויות מיעוט
(300)	(400)	(280)	דיבידנדים ששולמו
(129)	(139)	(116)	ריבית ששולמה
(99)	35	(3,256)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
258	387	55	עליה במזומנים ושווי מזומנים
726	1,042	1,364	מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
58	(65)	(31)	השפעת שינויים בשע"ח על מזומנים ושווי מזומנים המוחזקים במטבע חוץ
1,042	1,364	1,388	מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

(1) לפרטים בדבר השפעת היישום לראשונה של IFRS 16 בדבר חכירות ראה ביאור 2.8.1

ביאור 1 - כללי

1.1. הישות המדווחת

חברת נפט בע"מ (להלן - "החברה") הינה חברה תושבת ישראל, אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא יורופארק, אזור תעשייה יקום, קיבוץ יקום. הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2019, כוללים את אלה של החברה ושל החברות הבנות שלה (להלן יחד - "הקבוצה"), וכן את זכויות הקבוצה בחברות כלולות ובהסדרים משותפים. עד ליום 18 בספטמבר 2016 בעלות השליטה בחברה היו: בינו אחזקות בע"מ, דולפין אנרגיות בע"מ ואינסטנז הולדינגס בע"מ בין מכח אחזקות במניות החברה ובין מכח הסכמים ביניהן.

החל מיום 18 בספטמבר 2016, לאחר שהחזקות בעלי השליטה בחברה ירדו מתחת ל-30% ובעלי השליטה לשעבר ובעלי הזיקה אליהם התפטרו מדיקטוריון החברה, נכנס לתוקף היתר השליטה שניתן לחברה, לשליטה ולאחזקה באמצעי השליטה בפז בית זיקוק אשדוד בע"מ. החל ממועד זה החברה הפכה לחברה ללא גרעין שליטה.

הקבוצה עוסקת בעיקר בזיקוק נפט גולמי למוצרי נפט ומכירתם לתעשייה ולצריכה פרטית לרבות למתחמי התדלוק ומחוצה להם ובפעילויות עסקיות נוספות בתחום השיווק הקמעונאי בסביבת מתחמי התדלוק של החברה, לרבות בהפעלת רשת חנויות Yellow ובפעילויות שירותים ותעשייה משלימות.

ניירות הערך של החברה רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

1.2.

תכנית אסטרטגית - לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 23 בפברואר 2020, פירסמה החברה תכנית אסטרטגית חדשה, על בסיס עבודה משותפת להנהלה ולצוותי עבודה של החברה ביחד עם יועצים בינלאומיים.

התכנית האסטרטגית החדשה גובשה על רקע השינויים הקיימים והצפויים בשווקים בהם פועלת החברה, בפרט בתחום הדלקים, מתוך מטרה להביע לשיפור הביצועים העסקיים, לגיוון הכנסות, לפיתוח יכולות חדשות בתחומים רלוונטיים לפעילות החברה, לשיפור המצויינות התפעולית, לאיתור מנועי צמיחה חדשים ועוד.

1.3.

מכירת מניות פזקר - בחודש ינואר 2020 חתמה החברה על מזכר הבנות עם אינרם תעשיות בניה בע"מ למכירה אפשרית של כל מניות פזקר המוחזקות במלואן על ידי הקבוצה. תמורת רכישת מלוא השליטה והבעלות בפזקר תשולם במעמד השלמת העסקה ותעמוד על סך כולל של 135 מיליוני ש"ח (cash free debt free). הצדדים מנהלים משא ומתן לגיבוש הסכם מפורט שצפוי להחתם עד שלושה חודשים ממועד חתימת מזכר ההבנות הנ"ל. השלמת העסקה תהא כפופה, בין היתר, לקבלת אישורי הרשויות הרלוונטיות ולכך שלא יחול שינוי מהותי לרעה במצבה של פזקר עד למועד השלמת העסקה. יצוין כי אין וודאות כי העסקה תתממש ותא לפועל.

1.4.

הגדרות: בדוחות כספיים אלה -

החברה - פז חברת נפט בע"מ.

הקבוצה - החברה והחברות המאוחדות שלה.

חברות מאוחדות/חברות בנות - חברות, לרבות שותפויות, שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות החברה.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות, לרבות שותפות או עסקה משותפת, שהשקעת החברה בהן כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הכספיים על בסיס השווי מאזני.

צד קשור - כמשמעותו בתקן חשבונאות בינלאומי (2009) 24 בדבר צדדים קשורים.

בעלי עניין - כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים

2.1. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים

הדוחות הכספיים המאוחדים הוכנו על ידי הקבוצה בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS"). דוחות כספיים אלו נערכו גם בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010. הדוחות המאוחדים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 25 במרץ 2020.

2.2. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה, ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת החברה.

2.3. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים המאוחדים הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות הבאים: מכשירים פיננסיים נגזרים, נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, מלאי, נכסי והתחייבויות מסים נדחים, אג"ח שיועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד, הפרשות, נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים והשקעות בחברות כלולות ועסקאות משותפות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

למידע נוסף בדבר מדידת נכסים והתחייבויות אלה, ראה ביאור 3 בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית.

2.4. תקופת המחזור התפעולי

המחזור התפעולי של הקבוצה הינו שנה. עקב כך כוללים הרכוש וההתחייבויות השוטפות פריטים המיועדים והצפויים להתממש בתוך תקופת המחזור התפעולי הרגיל של הקבוצה.

2.5. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם ל-IFRS, נדרשת הנהלת החברה והחברות המוחזקות להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, באומדנים ובהנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

2.5.1. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים, המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשות הנהלת החברה והחברות המוחזקות להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים והנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

2.5.2. אומדנים קריטיים:

להלן מידע בדבר אומדנים קריטיים, שנערכו תוך יישום המדיניות החשבונאית והם בעלי השפעה מהותית על הדוחות הכספיים:

2.5.2.1. מדידת מלאי - הקבוצה בוחנת בכל תאריך דיווח אם חלו שינויים בשווי המימוש נטו של המלאי. באם שווי המימוש של המלאי נמוך מעלותו נרשמת הפרשה לירידת ערך עד גובה הסכום שהינו שווי מימוש נטו. שווי המימוש של הנפט הגולמי מוערך בהתאם לשווי המימוש של התזקיקים הצפויים להיות מיוצרים ממנו בניכוי עלויות ייצור צפויות. מחיר המימוש נטו לתזקיקי נפט נקבע לפי מחיר המכירה של המלאי.

במקרה של מלאי בתהליך ייצור ומלאי מוצרים גמורים, כוללת העלות את החלק המיוחס של תקורות הייצור, המבוסס על קיבולת נורמאלית. שווי השוק הוא אומדן מחיר המכירה במהלך העסקים הרגיל, בניכוי אומדן עלויות ההמרה ואומדן העלויות הדרושות לביצוע המכירה. שינוי באומדן שווי המימוש נטו של המלאי עשוי להביא לשינוי בתוצאות הפעילות.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

2.5 שימוש באומדנים ושיקול דעת (המשך)

2.5.2 אומדנים קריטיים (המשך)

2.5.2.2. התחייבויות תלויות - בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו כנגד החברה וחברות מוחזקות שלה, הסתמכו החברות על חוות דעת יועציהן המשפטיות. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות תוצאות אלה להיות שונות מהערכות אלה.

2.5.2.3. ירידת ערך נכסים לא פיננסיים לרבות מוניטין - הקבוצה בוחנת בכל תאריך חתך אם אירעו אירועים או חלו שינויים בנסיבות המצביעים על כך שחלה ירידת ערך באחד או יותר מהנכסים הלא פיננסיים. בהתקיים סימנים לירידת ערך, או לפחות אחת לשנה במקרה של יחידה מניבת מזומנים שיוחס לה מוניטין, נערכת בחינה באם הסכום בו מוצגת ההשקעה בנכס ניתן להשבה מתוך תזרימי המזומנים המהוונים הצפויים מהשימוש באותו הנכס (או מהיחידה מניבת תזרימי מזומנים אליה מיוחס הנכס) או מהשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה ("מחיר מכירה נטו") של אותו נכס, ובמידת הצורך נרשמת הפרשה לירידת ערך עד גובה הסכום שהינו בר השבה. היוון תזרימי המזומנים מחושב, במקרים מסוימים, בסיוע מעריכי שווי חיצוניים, לפי שיעור היוון, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס או ליחידה מניבת תזרימי מזומנים אליה מיוחס הנכס. קביעת האומדנים של תזרימי המזומנים מתבססת על ניסיון העבר של נכס זה או נכסים דומים, ועל מיטב הערכת החברה לגבי התנאים הכלכליים שישררו במהלך יתרת אורך החיים השימושיים של הנכס. שינויים בהערכות הקבוצה כאמור עשויים להוביל לשינויים בערכם בספרים של הנכסים ובתוצאות הפעילות.

2.5.2.4. הפסדי אשראי חזויים - במסגרת בחינת ירידת ערך של נכסים פיננסיים, הקבוצה מעריכה האם סיכון האשראי המיוחס לנכס הפיננסי עלה באופן משמעותי מאז ההכרה לראשונה, וכן עושה שימוש בתחזיות לצורך מדידת הפסדי האשראי החזויים. הערכות הקבוצה את סיכון האשראי עשויות להשתנות. ראה ביאור 7.1 ו-7.3 בדבר ירידת ערך של יתרות לקוחות וחייבים.

2.5.2.5. בחינת אומדן אורך חיים שימושיים של פריטי רכוש קבוע - הקבוצה בוחנת לפחות אחת לשנה את אורך החיים השימושיים של פריטי רכוש קבוע, בהתבסס, בין היתר, על הערכות מהנדסים פנימיים ו/או חיצוניים, בעלי ידע וניסיון מקצועי רלוונטי, המתבססות, בין היתר, על ניסיון העבר הנצבר בקבוצה. שינויים באומדן אורך החיים השימושיים של פריטי רכוש קבוע עשויים להביא לגידול או קיטון בהוצאות הפחות הנזקפות לרווח והפסד ולשינוי בתוצאות הפעילות.

2.6. ניהול הון - מטרות, נהלים ותהליכים

מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, הטבות למחזיקי עניין אחרים בחברה כגון נותני אשראי ועובדי החברה, וכן על מנת לתמוך בהתפתחות עסקית עתידית. הדירקטוריון מפקח על סכומי החלוקה של דיבידנדים לבעלי המניות הרגילים. החברה וחברות הבנות שלה אינן כפופות לדרישות הון מכח חוק או רגולציה.

2.7. התאמה לא מהותית של מספרי השוואה

2.7.1. במסגרת השינוי בתחומי הפעילות של הקבוצה והקמת מגזר נדל"ן נפרד, בחנה החברה את נכסי הנדל"ן שבבעלותה ואת אלו שבחכירה והגיעה למסקנה שחלק מנכסי הנדל"ן המופיעים בסעיף רכוש קבוע ונכסי זכות שימוש כוללים רכיבים שניתנים להפרדה העונים להגדרת נדל"ן להשקעה מאחר והם מוחזקים על מנת להניב הכנסות שכירות ו/או לשם עליית ערך הונית.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

2.7. התאמה לא מהותית של מספרי השוואה (המשך)

לאור זאת, בדוחות כספיים אלו תיקנה החברה את אופן ההצגה בדוח על המצב הכספי להצגה נפרדת של נכסים אלו כנדל"ן להשקעה, כולל הצגה מחדש של מספרי השוואה שבמסגרתה מוינו ליום 31 לדצמבר 2018 נכסים להשקעה בסך 293 מיליוני ש"ח (היתרה שהייתה קיימת טרם המיון ליום 31 לדצמבר 2018 היתה בסך 6 מיליוני ש"ח). להצגה מחדש של מספרי השוואה לא היתה השפעה כלל על ההון והרווח והפסד של החברה.

החברה בחנה את מהותיות השינוי באופן הצגת הנדל"ן להשקעה ביחס לתקופות הדיווח הרלוונטיות והגיעה למסקנה, לאחר בחינת הפרמטרים הכמותיים והאיכותיים, כי אין בה בכדי להשפיע על אופן קבלת ההחלטות הכלכליות ו/או ניתוח הדוחות הכספיים האמורים על ידי המשתמשים בדוחות הכספיים ועל כן, לא מדובר בשינוי מהותי המצריך פרסום מחדש של דוחות כספיים מאוחדים מתוקנים של הקבוצה.

2.7.2. שינוי מדיניות חשבונאית- סיווג הפרשי שער ושינויים בשווי הוגן של נגזרים

החל מהדוחות הכספיים לשנת 2019 שינתה החברה את אופן הסיווג של הכנסות/הוצאות הפרשי שער בגין פריטים כספיים תפעוליים הנקובים במט"ח וכן רווחים/הפסדים הנובעים מנגזרים המגדרים כלכלית פריטים תפעוליים בדוח רווח והפסד של הקבוצה.

בהתאם למדיניות החשבונאית החדשה, הפרשי השער והשינויים בנגזרים על מט"ח שתוארו לעיל מסווגים בסעיפים הרלוונטיים ברווח התפעולי בהתאם למהות הפריטים בגינם נוצרו רווחים/הפסדים אלו.

בהתאם למדיניות הקודמת, רווחים/הפסדים כאמור סווגו במסגרת סעיף הכנסות/הוצאות מימון. החברה הגיעה למסקנה כי המדיניות החשבונאית החדשה משקפת מידע מהימן ורלוונטי יותר מאחר והרווחים/הפסדים במקרה האמור נובעים מפריטים תפעוליים המשפיעים על יתרת הרווח התפעולי של החברה ואינם נובעים מעסקאות שהן ממוניות במהותן. לשינוי אין השפעה על הרווח הנקי של החברה.

שינוי המדיניות החשבונאית נעשה בדרך של יישום למפרע.

השפעת שינוי המדיניות שתואר לעיל על דוחות רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 הינה גידול בהוצאות מימון של 43 מיליוני ש"ח לעומת גידול ברווח הגולמי בסכום זה.

ההשפעה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 הינה קיטון בהוצאות מימון בסך של 108 מיליוני ש"ח לעומת קיטון ברווח הגולמי בסכום זה. ההשפעה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 הינה גידול בהוצאות המימון של 102 מיליוני ש"ח לעומת גידול ברווח הגולמי בסכום זה.

2.8. תקנים חדשים שיושמו

2.8.1. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 16, חכירות

החל מיום 1 בינואר 2019 (להלן: "מועד היישום לראשונה") החברה מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 16 חכירות (בסעיף זה: "IFRS 16" או "התקן"), אשר החליף את תקן חשבונאות בינלאומי 17, חכירות (בסעיף זה: "IAS 17" או "התקן הקודם").

ההשפעה העיקרית של יישום התקן מתבטאת בביטול הדרישה הקיימת מחוכרים לסיווג החכירה כתפעולית (חוץ מאזנית) או כמימונית והצגת מודל אחיד עבור חוכרים לטיפול החשבונאי בכלל החכירות באופן דומה לטיפול בחכירות מימוניות בהתאם לתקן הקודם. עד למועד יישום התקן, החברה סיווגה את מרבית החכירות בהן היא החוכרת כחכירות תפעוליות, מכיוון שלא נשאה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכסים. נכסים חכורים שסווגו כחכירות מימוניות כללו בעיקר תחנות תדלוק ורכבים.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

2.8. תקנים חדשים שיושמו (המשך)

2.8.1 תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 16, חכירות (המשך)

בהתאם לתקן, עבור הסכמים שבהם החברה היא החוכרת, החברה מכירה בנכס זכות שימוש ובהתחייבות בגין חכירה במועד תחילת חוזה החכירה עבור כל החכירות בהן לקבוצה זכות לשלוט על השימוש בנכסים מזהים לתקופת זמן מוגדרת, למעט חריגים המנויים בתקן. בהתאם לכך החברה מכירה בהוצאות פחת והפחתות בגין נכס זכות שימוש, בוחנת את הצורך ברישום ירידת ערך בגין נכס זכות שימוש בהתאם להוראות IAS 36 ומכירה בהוצאות מימון בגין התחייבות חכירה. לכן, החל ממועד היישום לראשונה של התקן, תשלומי השכירות, המתייחסים לנכסים מושכרים בחכירה תפעולית, אשר הוצגו בסעיף הוצאות הנהלה וכלליות בדוח על הרוח או הפסד, מוכרים כנכסים והוצאות הפחת בגינם מוצגות כהוצאות פחת והפחתות. כמו כן, נכסים חכורים שהחכירות בגינם סווגו כחכירות מימוניות במועד ההתקשרות והוכרו בדוח על המצב הכספי כרכוש קבוע, סווגו מחדש לנכסי זכות שימוש.

החברה בחרה ליישם את התקן החל מיום 1 בינואר 2019 וללא הצגה מחדש של מספרי השוואה. החברה בחרה ליישם את הוראות המעבר באופן בו במועד היישום לראשונה היא הכירה בהתחייבות לפי הערך הנוכחי של יתרת תשלומי החכירה העתידיים מהוונים לפי שיעור הריבית התוספתי שלה למועד זה המחושב בהתאם למח"מ ליתרת תקופת החכירה החל ממועד היישום לראשונה ובמקביל הכירה בנכס זכות שימוש בחכירה בסכום הזהה להתחייבות מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו אשר הוכרו כנכס או התחייבות לפני מועד היישום לראשונה. כתוצאה מכך, ליישום התקן לא הייתה השפעה על ההון של החברה במועד היישום לראשונה.

כמו כן, במסגרת יישום התקן בחרה החברה ליישם בנוסף את ההקלות הבאות:

- (1) לא להפריד רכיבים שאינם חכירה מרכיבי חכירה ולטפל בכלל הרכיבים כרכיב חכירה יחיד;
- (2) ליישם את ההקלה הפרקטית בדבר ההכרה והמדידה לגבי חכירות של נכסים בעלי ערך נמוך על בסיס כל חכירה בנפרד.
- (3) להשתמש בשיעור היוון יחיד על חכירות עם מאפיינים דומים.
- (4) ליישם את ההקלה הפרקטית בדבר ההכרה והמדידה לגבי חכירות לטווח קצר, הן לחכירות שמסתיימות תוך 12 חודשים ממועד היישום לראשונה והן לחכירות שהחל ממועד התקשרות הן לתקופה שאינה עולה על 12 חודשים עבור כלל קבוצות נכסי הבסיס שאילו מתייחסת זכות השימוש; להשתמש באפשרות ל"ראייה לאחור" (hindsight) לצורך קביעת תקופת החכירה אם חוזה כולל אופציות הארכה או ביטול;
- (6) ליישם את ההקלה שלא לבחון ירידת ערך לנכסי זכות שימוש בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 36 במועד היישום לראשונה של התקן.

טבלה להלן מציגה את ההשפעות המצטברות של הסעיפים שהושפעו מהיישום לראשונה בדוח על המצב הכספי ליום 1 בינואר 2019:

בהתאם ל- IFRS16	בהתאם ל- IAS17	השינוי	במיליוני ש"ח נכסים
-	78	(78)	רכוש קבוע
-	55	(55)	הוצאות מראש ז"א
1,276	-	1,276	נכס זכות שימוש
1,143	-	1,143	התחייבויות התחייבויות בגין חכירה

במדידת ההתחייבויות בגין חכירות, החברה היוונה תשלומי חכירה תוך שימוש בשיעור הריבית התוספתי הנומינלי ליום 1 בינואר 2019. טווח שיעורי ההיוון בו נעשה שימוש למדידת התחייבות בגין חכירה נע בין 0.8% ל- 5.0% נומינלי (ממוצע משוקלל של כ- 2.4%). טווח זה מושפע מהבדלים באורך תקופת החכירה, שוני בקבוצת הנכסים וכדומה.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך) 2.8 תקנים חדשים שיושמו (המשך)

2.8.2. פרשנות של דיווח כספי בינלאומי IFRIC 23, עמדות מס לא וודאיות

הפרשנות מבהירה כיצד ליישם את דרישות ההכרה והמדידה של IAS 12 כאשר קיימת אי וודאיות לגבי עמדות מס. בהתאם לפרשנות, במסגרת קביעת הכנסה חייבת (הפסד) לצורך מס, בסיסי המס, הפסדים מועברים לצורך מס, זיכויי מס שלא נוצלו ושיעורי המס במקרה של אי וודאיות, על הישות להעריך האם צפוי (probable) שרשות המס תקבל את עמדת המס שננקטה על ידה. ככל שצפוי שרשות המס תקבל את עמדת המס שננקטה הישות, הישות תכיר בהשלכות המס על הדוחות הכספיים בהתאם לאותה עמדת מס. מאידך, כאשר לא צפוי שרשות המס תקבל את עמדת המס שננקטה, על ישות לשקף את אי הוודאיות בספרים באמצעות שימוש באחת מהשיטות הבאות: הסכום הסביר ביותר (most likely outcome) או תוחלת הסכום הצפוי (the expected value). הפרשנות מבהירה כי כאשר בוחנים האם צפוי או לא צפוי שרשות המס תקבל את עמדת המס שננקטה על ידי הישות, יש להניח שרשות המס תבחן את הסכומים

שיש לה זכות לכך וכן שהיא מודעת לכל המידע הרלוונטי בבחינה זו. כמו כן, בהתאם לפרשנות יש להתחשב בשינויים בנסיבות או במידע חדש אשר עשויים לשנות הערכה זו. בנוסף, הפרשנות מדגישה את הצורך במתן גילויים בדבר שיקול הדעת של הישות והנחות שהונחו לגבי עמדות מס לא וודאיות. הפרשנות יושמה בגישת ההשפעה המצטברת. ליישום הפרשנות לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

2.8.3. תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 28, השקעות בחברות כלולות ועסקאות משותפות:

זכויות לזמן ארוך בחברות כלולות או בעסקאות משותפות

התיקון מבהיר כי עבור זכויות לזמן ארוך אשר במהותן, מהוות חלק מההשקעה נטו של הישות בחברה הכלולה או בעסקה משותפת, היישום תחילה את דרישת IFRS 9 ולאחר מכן תיישם את ההוראות של תקן חשבונאות בינלאומי IAS 28 בגין יתרה של אותן זכויות. כך שהזכויות לזמן ארוך תהיינה הן בתחולת IFRS 9 והן בתחולת IAS 28. ליישום הפרשנות לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

כללי המדיניות החשבונאית המפורטים להלן יושמו בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות מאוחדים אלה על ידי ישויות הקבוצה.

3.1. בסיס האיחוד

3.1.1. צירופי עסקים

הקבוצה מיישמת לכל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method).

3.1.1.1. מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת. שליטה מתקיימת כאשר הקבוצה חשופה, או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת.

3.1.1.2. הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונית בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הקבוצה, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל התחייבויות שניטלו.

3.1.1.3. עלויות הקשורות לרכישה שהתהוו לרוכשת בגין צירוף עסקים כגון: עמלות למתווכים, עמלות ייעוץ, עמלות משפטיות, הערכת שווי ועמלות אחרות בגין שירותים מקצועיים או שירותי ייעוץ, למעט אלו הקשורות בהנפקת מכשירי חוב או הון בקשר עם צירוף העסקים, מוכרות כהוצאות בתקופה שבה השירותים מתקבלים.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.1 בסיס איחוד (המשך)

3.1.1 צירופי עסקים (המשך)

3.1.2 חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי החברה. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום אובדן השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

3.1.3 עסקאות שבוטלו באיחוד

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים והפסדים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות ועם עסקאות משותפות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו.

3.2 עסקאות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבע הפעילות של הקבוצה לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ בתאריך הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הסעיפים הכספיים הינו ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהוא מתואם לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה. הפרשי שער הנובעים מתרגום מחדש מוכרים ברווח והפסד. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

3.3 מכשירים פיננסיים

3.3.1 הכרה ומדידה לראשונה בנכסים פיננסיים

הקבוצה מכירה לראשונה בהלוואות וחייבים ובפיקדונות במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים הנרכשים בדרך הרגילה (regular way purchase), לרבות נכסים אשר יועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד, מוכרים לראשונה במועד קשירת העסקה (trade date) בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר, משמע המועד בו התחייבה הקבוצה לקנות או למכור את הנכס. נכסים פיננסיים נמדדים לראשונה לפי שווי הוגן. לאחר ההכרה לראשונה הקבוצה מודדת נכסים פיננסיים בשווי הוגן או בעלות מופחתת כמפורט להלן.

3.3.1.1 נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת

נכס פיננסי נמדד לאחר ההכרה לראשונה בעלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית ובניכוי הפסד מירידות ערך, אם הוא מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו להחזיק בנכסים כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים, ואם על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, הוא מניב בתאריכים ספציפיים תזרימי מזומנים המהווים תשלומי קרן וריבית בלבד וכן הקבוצה לא בחרה לייעדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד כדי להפחית או לבטל חוסר עקביות חשבונאית (accounting mismatch). נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת כוללים מזומנים ושווי מזומנים, לקוחות, חייבים ויתרות חובה, פיקדונות לזמן ארוך, הלוואות ויתרות חובה לזמן ארוך.

מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר, אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.3 מכשירים פיננסיים (המשך)

3.3.1 הכרה ומדידה לראשונה בנכסים פיננסיים (המשך)

3.3.1.2 נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן:

כל הנכסים הפיננסיים שאינם נמדדים בעלות מופחתת, נמדדים לאחר ההכרה לראשונה בשווי הוגן, כאשר כל השינויים בשווי ההוגן נזקפים לרווח והפסד.

3.3.1.3 גריעת נכסים פיננסיים:

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של הקבוצה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר הקבוצה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי עוברים למעשה.

כל זכות, בנכסים פיננסיים שהועברו, אשר נוצרה או נשמרה על ידי הקבוצה מוכרת בנפרד כנכס או התחייבות.

מכירות נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה (regular way sale), מוכרות במועד קשירת העסקה (trade date), משמע, במועד בו התחייבה הקבוצה למכור את הנכס.

3.3.2 התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים כוללות: הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים, אגרות חוב, ספקים וזכאים אחרים ופיקדונות מצרכני גז.

3.3.2.1 הכרה לראשונה בהתחייבויות פיננסיות:

הקבוצה מכירה לראשונה במכשירי חוב שהונפקו במועד היווצרותם. יתר ההתחייבויות הפיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה (trade date) בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה בשווי הוגן בניכוי כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

3.3.2.2 גריעת התחייבויות פיננסיות:

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות הקבוצה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

3.3.2.3 קיזוז מכשירים פיננסיים:

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקוזזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי כאשר לקבוצה קיימת באופן מיידי (currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

3.3.3 מכשירים פיננסיים נגזרים

הקבוצה מחזיקה מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע חוץ, סיכונים ריבית, סיכונים תנודות במחירי הנפט וסיכונים מרווח זיקוק. נגזרים מוכרים לראשונה בשווי הוגן; עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים הנגזרים בשווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן מטופלים כמתואר להלן:

3.3.3.1 גידור כלכלי:

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים לגידור כלכלי של נכסים והתחייבויות פיננסיים הנקובים במטבע חוץ ומחירי סחורות. השינויים בשווי ההוגן של נגזרים על מחירי סחורות ומרווחי זיקוק מסווגים במסגרת עלות המכר ובמסגרת ההכנסות, בהתאמה. כמו כן, השינויים בשווי ההוגן של נגזרים על מט"ח בגין פריטים תפעוליים מסווגים במסגרת עלות המכירות ובמסגרת ההכנסות, בהתאמה. לפרטים בדבר שינוי מדיניות חשבונאית של סיווג הפרשי שער ושינויים בשווי הוגן של נגזרים ראה ביאור 2.7.2.

ביאור 3- עיקרי המדיניות החשבונאית(המשך)

3.3 מכשירים פיננסיים (המשך)

3.3.3 מכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

3.3.3.2 נגזרים שאינם משמשים לגידור:

שינויים בשווי ההוגן של נגזרים, שאינם משמשים לגידור נזקפים לרווח והפסד, כהכנסות או הוצאות מימון. בכלל זה מיישמת הקבוצה טיפול חשבונאי כאמור לגבי שינויים בשווי ההוגן של כתבי אופציה שתוספת המימוש בגינם אינה קבועה.

3.3.3.3 נגזרים משובצים שהופרדו:

נגזרים משובצים מופרדים מהחוזה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר הדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזה המארח ושל הנגזר המשובץ, (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר ו- (ג) המכשיר המשובץ אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד. החברה אינה מפרידה נגזרים משובצים בחוזה מארח שהוא נכס פיננסי. במקום זאת, המכשיר הפיננסי נבחן בכללותו ומסווג כאמור בסעיף 3.3 לעיל. שינויים בשווי ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים לרווח והפסד, כהכנסות או הוצאות מימון.

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיים צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערך בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית או ירידת המדד בפועל.

3.3.4 הון מניות

3.3.4.1 מניות רגילות:

עלויות תוספתיות המתייחסות ישירות להנפקת מניות רגילות וכתבי אופציה למניות, מוצגות כהפחתה מההון, בניכוי השפעת המס.

3.3.4.2 מניות באוצר:

כאשר הון מניות, שהוכר בהון העצמי נרכש מחדש על ידי הקבוצה, סכום התמורה ששולם, הכולל עלויות ישירות בניכוי השפעת המס, מנוכה מההון. **המניות שנרכשו מחדש מסווגות כמניות באוצר.** כאשר מניות באוצר נמכרות או מונפקות מחדש, סכום התמורה שהתקבלה מוכרת כגידול בהון והעודף או הגרעון שנובעים מהעסקה נזקף להון.

3.4 רכוש קבוע

3.4.1 הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך. העלות של מספר פריטי רכוש קבוע (קרקע, מבנים ומיכלי גז) נקבעה לפי שוויים ההוגן ליום 1 בינואר 2007, מועד המעבר ל- IFRS (עלות נחשבת). העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר עבודה ישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הצידוד המתייחס, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

חלקי חילוף, ציוד עזר וציוד גיבוי מסווגים כרכוש קבוע כאשר הם עומדים בהגדרת רכוש קבוע בהתאם ל- IAS 16, אחרת הם מסווגים כמלאי.

פריט רכוש קבוע, שנרכש תמורת פריט לא כספי אחר במסגרת עסקה בעלת מהות מסחרית, מוכר לפי שווי הוגן.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע.

ביאור 3- עיקרי המדיניות החשבונאית(המשך)

3.4 רכוש קבוע (המשך)

3.4.1 הכרה ומדידה (המשך)

רווח או הפסד מגרעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגרעת הנכס לערך בספרים, ומוכרים נטו בסעיף הכנסות אחרות או הוצאות אחרות, לפי העניין, בדוח רווח והפסד.

מקדמות על חשבון רכישת רכוש קבוע מוצגות במסגרת סעיף הרכוש הקבוע.

3.4.2 עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרות כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית הגלומה בהן תזרום אל הקבוצה ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריט רכוש קבוע שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

3.4.2.1 פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר שלו.

נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריט הרכוש הקבוע. עד ליום 31 בדצמבר 2018 נכסים חכורים בחכירות מימוניות לרבות קרקעות מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ואורך החיים השימושיים של הנכסים אלא אם צפוי באופן סביר שהקבוצה תקבל בעלות על הנכס בתום תקופת החכירה. קרקעות בבעלות אינן מופחתות.

3.5 רכוש קבוע

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואתיות הינו כדלקמן:

שנות הפחתה

25-70	מתקני זיקוק ופיצוח
25-33	תחנת כח
10-50 (בעיקר 50)	מבנים, מבני עזר ודרכי גישה
3-70 (בעיקר 10-14)	מיכלים, מכונות, ציוד ונכסים ניידים
5-15	כלי רכב
3-7	מחשבים וציוד תקשורת
3-20	ריהוט וציוד משרדי
לפי תקופת החכירה (כולל אופציה)	קרקעות בחכירה מימונית
הקצר מבין תקופת השכירות לבין אורך החיים השימושיים.	שיפורים במושכר

עודף העלות שנוצר במסגרת השקעה בחברות בנות, ויוחס לנכסים ספציפיים מופחת לפי יתרת תקופת הפחתתם במועד שבו יוחס עודף העלות.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

3.6 נכסים בלתי מוחשיים

3.6.1 מוניטין

מוניטין שנוצר כתוצאה מרכישה של חברות בנות מוצג במסגרת נכסים בלתי מוחשיים. למידע בדבר מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה ראה סעיף 3.1.1.2 לעיל. בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו. לפרטים בדבר ירידת ערך של מוניטין שיוחס לפז"א ראה ביאור 13.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.6 נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

3.6.2. נכסים בלתי מוחשיים אחרים, שנרכשו על ידי הקבוצה, בעלי אורך חיים מוגדר, נמדדים לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. סעיף נכסים בלתי מוחשיים כולל, בין היתר, הסכם לרכישת גז טבעי בחברת הבת, פז"א, במחירים מסוימים. הסכום המוצג בדוח על המצב הכספי כנכס בלתי מוחשי, שמהווה חלק מעודף העלות שנוצר בעת רכישת פז"א הינו היוון ההפרש בין מחיר חוזה הגז הטבעי, לבין עלות הגז הצפויה לפי מחירי הגז הטבעי של משרד האנרגיה, בהתאם לכמויות הגז הצפויות, כפי שחושב בעת רכישת פז"א, על ידי מערכי השווי שייחסו את עודף העלות ברכישה.

3.6.3. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או למותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

3.6.4. הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר (למעט הסכם גז טבעי כמפורט להלן), על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים, מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש. מוניטין אינו מופחת באופן שיטתי אלא נבחן לפחות אחת לשנה לצורך ירידת ערך.

3.7. נכסים בלתי מוחשיים

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות הינו כדלקמן:

שנות הפחתה	
20-5 (בעיקר 20)	הוצאות נדחות
18-5	זכויות הובלה והפצה
30-10	תמלוגים בגין ידע
25-20	זכויות מים וחשמל
5-3	תוכנה
3	התקנים ברכבים

האומדנים בדבר שיטת ההפחתה, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

3.8. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק (על ידי הקבוצה כבעלים או על ידי חוכר בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך:

1. שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים או למטרות מנהליות; או
2. מכירה במהלך העסקים הרגיל.

כמו כן, חלק מהנדל"ן המושכרים, אותם חוכרת הקבוצה מסווגים ומטופלים כנדל"ן להשקעה.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות בתוספת עלויות עסקה.

נדל"ן להשקעה מתייחס בעיקרו לקרקעות אשר אינן מופחתות. הנדל"ן להשקעה נמדד לפי העלות בניכוי פחת שנצבר, והפסדים מירידת ערך, אם קיימים. רווח או הפסד מגרעת נדל"ן להשקעה נקבעים לפי השוואת התמורה מגרעת הנכס לערכו בספרים למועד הדיווח הכספי האחרון ומוכרים בסעיף הכנסות אחרות או הוצאות אחרות, לפי העניין, בדוח רווח והפסד.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.9.

חכירות

מדיניות חשבונאית המיושמת החל מיום 1 בינואר 2019

קביעה אם הסדר מכיל חכירה

במועד ההתקשרות בחכירה, הקבוצה קובעת אם ההסדר מהווה חכירה או מכיל חכירה, תוך בחינה האם ההסדר מעביר זכות לשלוט בשימוש בנכס מזוהה לתקופת זמן בתמורה לתשלום. בעת ההערכה האם הסדר מעביר את הזכות לשלוט בשימוש בנכס מזוהה, הקבוצה מעריכה האם לאורך תקופת החכירה יש לה את שתי הזכויות הבאות:

(א) הזכות להשיג למעשה את כל ההטבות הכלכליות משימוש בנכס המזוהה; וכן

(ב) הזכות לכוון את השימוש בנכס המזוהה.

עבור חוזי חכירה הכוללים רכיבים שאינם רכיבי חכירה, כגון שירותים או תחזוקה, הקשורים לרכיב חכירה, הקבוצה בחרה לטפל בחוזה כרכיב חכירה אחד ללא הפרדת הרכיבים.

נכסים חכורים והתחייבויות בגין חכירה

חוזים המקנים לקבוצה שליטה בשימוש בנכס בגין חכירה במשך תקופת זמן עבור תמורה, מטופלים כחכירות. בעת ההכרה לראשונה הקבוצה מכירה בהתחייבות בסכום הערך הנוכחי של תשלומי החכירה העתידיים (תשלומים אלו אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים מסוימים, ובמקביל מכירה הקבוצה בנכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו, ובתוספת עלויות ישירות שהתהוו בחכירה.

מכיוון ששיעור הריבית הגלום בחכירה לא ניתן לקביעה בנקל, נעשה שימוש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר.

לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למודל העלות, ומופחת לאורך תקופת החכירה או אורך חייו השימושיים של הנכס כמוקדם ביניהם.

הקבוצה בחרה ליישם את ההקלה הפרקטית לפיה חכירות לטווח קצר של עד שנה ו/או חכירות בהן נכס הבסיס הוא בעל ערך נמוך, מטופלות באופן בו דמי החכירה נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה, ללא הכרה בנכס ו/או התחייבות בדוח על המצב הכספי.

תקופת החכירה

תקופת החכירה נקבעת כתקופה שבה החכירה אינה ניתנת לביטול, יחד עם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך או לבטל את החכירה אם ודאי באופן סביר שהחוכר יממש או לא יממש את האופציה, בהתאמה.

תשלומי חכירה משתנים

תשלומי חכירה משתנים שתלויים במדד או בשער, נמדדים לראשונה על ידי שימוש במדד או בשער הקיים במועד תחילת החכירה ונכללים במדידה של התחייבות החכירה. כאשר חל שינוי בתזרים המזומנים של דמי חכירה עתידיים הנובע מהשינוי במדד או בשער, יתרת ההתחייבות מעודכנת כנגד נכס זכות השימוש.

תשלומי חכירה משתנים אחרים שאינם נכללים במדידת ההתחייבות, נזקפים לרווח והפסד במועד שבו התנאים לתשלומים אלו מתקיימים.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.9 חכירות (המשך)

הפחתת נכס זכות שימוש

לאחר מועד תחילת החכירה, נכס זכות שימוש נמדד בשיטת העלות, בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו ומתואם בגין מדידות מחדש של ההתחייבות בגין החכירה. הפחת מחושב על בסיס קו-ישר על פני אורך החיים השימושיים או תקופת החכירה החוזית, כמוקדם מבניהם.

להלן תקופות ההפחתה בחלוקה לסוגי החכירות:

תחנות דלק	-	0-99 שנים
משרדים	-	0-10 שנים
חכירת מיכלים	-	4-9 שנים
חכירת רכבים וציוד אחר	-	1-5 שנים

הערכה מחדש של התחייבות בגין חכירה

בעת התרחשות אירוע משמעותי או שינוי משמעותי בנסיבות אשר בשליטת הקבוצה ואשר השפיע על ההחלטה אם ודאי באופן סביר שהקבוצה תממש אופציה, שלא נכללה קודם לכן בקביעת תקופת החכירה, או לא תממש אופציה שנכללה קודם לכן בקביעת תקופת החכירה, הקבוצה מודדת מחדש את התחייבות החכירה בהתאם לתשלומי החכירה המעודכנים תוך שימוש בריבית היוון מעודכן. השינוי בערך בספרים של ההתחייבות מוכר כנגד הנכס זכות שימוש, או מוכר ברווח והפסד אם הערך בספרים של נכס זכות השימוש הופחת במלואו.

תיקוני חכירה

הקבוצה מטפלת בתיקון כחכירה נפרדת במקרים בהם תיקון חכירה מגדיל את היקף החכירה על ידי הוספת זכות להשתמש בנכס בסיס אחד או יותר, וכן התמורה בגין החכירה גדלה בסכום התואם את המחיר הנפרד עבור הגידול בהיקף ותיאומים מתאימים כלשהם למחיר נפרד זה, על מנת לשקף את הנסיבות של החוזה.

ביתר המקרים, במועד התחילה של תיקון החכירה, הקבוצה מקצה את התמורה בחוזה המעודכן בין רכיבי החוזה, קובעת את תקופת החכירה המתוקנת ומודדת את התחייבות החכירה על ידי היוון תשלומי החכירה המעודכנים באמצעות שיעור היוון מעודכן.

עבור תיקוני חכירה שמקטינים את היקף החכירה, הקבוצה מכירה בקיטון בערך בספרים של נכס זכות השימוש על מנת לשקף את הביטול החלקי או המלא של החכירה, ומכירה ברווח או הפסד הנובע מהפער בין הקיטון בנכס זכות השימוש למדידה מחדש של ההתחייבות בגין החכירה ברווח והפסד.

עבור תיקוני חכירה אחרים, הקבוצה מודדת מחדש את ההתחייבות בגין חכירה כנגד נכס זכות השימוש.

חכירות משנה

בחכירות בהן הקבוצה מחכירה את נכס הבסיס בחכירת משנה, הקבוצה בוחנת את סיווג חכירת המשנה כחכירה מימונית או תפעולית, ביחס לזכות השימוש שהתקבלה מהחכירה הראשית. הקבוצה בחנה חכירות משנה הקיימות במועד היישום לראשונה בהתאם ליתרת תנאיהן החוזיים נכון לאותו מועד.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.10.

נכסים חכירים

מכירה וחכירה בחזרה

הקבוצה מיישמת את הוראות IFRS 15 על מנת לקבוע האם העברת נכס מטופלת כמכירה. במקרים בהם העברת הנכס מקיימת את ההוראות לטיפול כמכירה בהתאם ל- IFRS 15, הקבוצה מודדת את נכס זכות השימוש, הנובע מהחכירה בחזרה, לפי החלק היחסי של הערך בספרים הקודם של הנכס, שמתייחס לזכות השימוש שנותרה בידי הקבוצה. בהתאם, הקבוצה מכירה רק בסכום של רווח או הפסד כלשהו המתייחס לזכויות שהועברו.

במקרים בהם העברת הנכס אינה מקיימת את ההוראות לטיפול כמכירה בהתאם ל- IFRS 15, הקבוצה ממשיכה להכיר בנכס שהועבר ומכירה בהתחייבות פיננסית בהתאם ל- IFRS 9, בסכום השווה לתקבולים שהועברו.

נכסים המוחכרים על ידי הקבוצה

חכירות שבהן הקבוצה מחכירה נכסים מסווגות כחכירה תפעולית או מימונית. הסיווג של חכירה כמימונית או תפעולית תלוי במהות העסקה ומבוצע במועד ההתקשרות בחכירה ומוערך מחדש רק אם יש תיקון בתנאי החכירה. שינויים באומדנים כגון אורך חייו הכלכליים של הנכס או ערך השייר, או שינויים בנסיבות, אינם גורמים לסיווג חדש של החכירה.

במקרים בהם הסדר מכיל רכיבים שמהווים חכירה ורכיבים שאינם מהווים חכירה, הקבוצה מיישמת את הוראות IFRS 15 לצורך הקצאת התמורה בחוזה לרכיביו השונים.

א. חכירות מימוניות

חכירות מסווגות כחכירות מימוניות אם הן מעבירות למעשה את כל הסיכונים וההטבות הנלווים לבעלות על הנכס המוחכר. במועד ההכרה לראשונה, מוצגים הנכסים המוחזקים בחכירה מימונית כחייבים בסכום השווה להשקעה נטו בחכירה. היוון תשלומי החכירה נעשה על ידי שימוש בשיעור ההיוון הגלום בחכירה.

כאשר הקבוצה מחכירה נכסים בחכירת משנה, אם שיעור ההיוון הגלום בחכירת המשנה אינו ניתן לקביעה בנקל, הקבוצה משתמשת בשיעור ההיוון המשמש לחכירה הראשית, המותאם בגין עלויות ישירות ראשוניות הקשורות לחכירת המשנה.

עלויות ישירות ראשוניות נכללות במדידה לראשונה של החייבים ומקטינות את סכום ההכנסה המוכרת על פני תקופת החכירה.

במועד התחילה, תשלומי החכירה הנכללים במדידה של ההשקעה נטו בחכירה כוללים תשלומים קבועים בניכוי תמריצי חכירה כלשהם העומדים לתשלום, תשלומי חכירה משתנים שתלויים במדד או בשער, ערבויות כלשהן לערך שייר המסופקות למחכיר, מחיר המימוש של אופציית רכישה אם ודאי באופן סביר שהחוכר יממש אופציה זו וכן תשלומי קנסות לביטול החכירה.

בתקופות עוקבות, הקבוצה מכירה בהכנסות מימון על פני תקופת החכירה. כמו כן, הקבוצה מקצה את תשלומי החכירה כנגד יתרת החייבים בגין החכירה המימונית וכנגד הכנסות המימון בתקופה.

ב. חכירות תפעוליות

חכירות שאינן מעבירות למעשה את כל הסיכונים וההטבות הנלווים לבעלות על נכס הבסיס מסווגות כחכירות תפעוליות.

הקבוצה מכירה בתשלומי חכירה מחכירות תפעוליות כהכנסה על בסיס קו ישר לאורך תקופת החכירה. עלויות ישירות ראשוניות שהתהוו בהשגת חכירות תפעוליות מתווספות לערך בספרים של נכס הבסיס, ומוכרות כהוצאה לאורך תקופת החכירה לפי אותו בסיס כמו ההכנסה מהחכירה.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך) 3.10 נכסים חכורים (המשך)

מדיניות חשבונאית שיושמה בתקופות שקדמו ליום 1 בינואר 2019

קרקעות בחכירה מהוונות ממנהל מקרקעי ישראל, בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים בדוח על המצב הכספי של הקבוצה. תשלומים במסגרת חכירה תפעולית למעט דמי חכירה מותנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. דמי חכירה ששולמו מראש למינהל מקרקעי ישראל בגין חכירות של קרקעות המסווגות כחכירות תפעוליות, מוצגים בדוח על המצב הכספי כדמי חכירה ששולמו מראש, ונזקפים גם הם לרווח והפסד לאורך תקופת החכירה. תקופת החכירה מביאה בחשבון אופציה להארכת תקופת החכירה, במידה ובמועד ההתקשרות בחכירה היה וודאי באופן סביר שהאופציה תמומש.

בחכירה של קרקע ומבנים, מרכיבי הקרקע והמבנים נבחנים בנפרד לצרכי סיווג החכירות, כאשר שיקול משמעותי בסיווג מרכיב הקרקע הינו העובדה כי קרקע בדרך כלל בעלת אורך חיים בלתי מוגדר.

3.11 מלאי

המלאי מוצג לפי העלות או ערך מימוש נטו, כנמוך שבהם. ערך המימוש נטו של מלאי הנפט הגולמי ומלאי התזקינים נקבע על בסיס מחירי המכירה בניכוי הוצאות מכירה צפויות של התזקינים ושל הוצאות הייצור הצפויות לנפט הגולמי. עלות המלאי כוללת את כל עלויות הרכישה, עלויות ההמרה והייצור ועלויות אחרות שהתהוו בהבאת המלאי למיקומו ולמצבו הנוכחיים. במקרה של מלאי בתהליך ייצור ומלאי מוצרים גמורים, כוללת העלות את החלק המיוחס של תקורות הייצור, המבוסס על קיבולת נורמלית. ערך המימוש נטו הוא אומדן מחיר המכירה במהלך העסקים הרגיל, בניכוי אומדן העלות להשלמה ואומדן העלויות הדרושות לביצוע המכירה. מחירי המימוש נטו נקבעים לכל אחד מסוגי המלאי באופן ספציפי.

העלות נקבעה כדלקמן:

מלאי חומרי גלם	לפי שיטת "נכנס ראשון יוצא ראשון".
תוצרת גמורה	בעיקר לפי "שיטת נכנס ראשון יוצא ראשון".
מלאי שמנים	לפי שיטת "ממוצע משוקלל נע".
מלאי גז	בעיקר על בסיס עלות הגז שהינה על בסיס שיטת "נכנס ראשון יוצא ראשון" ועלות המילוי והשינוע הממוצעת.
מלאי מוצרי מזון ונוחות	בעיקר לפי "ממוצע משוקלל נע".
מכשירים, חלפים ומוצרים אחרים	בעיקר לפי "שיטת ממוצע משוקלל נע".

3.12 היוון עלויות אשראי

נכס כשיר הינו נכס אשר נדרש פרק זמן מהותי כדי להכינו לשימוש המיועד לו או למכירתו.

עלויות אשראי ספציפי ולא ספציפי מהוונות לנכסים כשירים במהלך התקופה הנדרשת להשלמה והקמה עד למועד בו הם מוכנים לשימוש המיועד או למכירתם. עלויות אשראי אחרות נזקפות עם התהוותן להוצאות מימון ברווח או הפסד.

3.13 ירידת ערך

3.13.1 נכסים פיננסיים שאינם נגזרים - מדיניות חשבונאית המיושמת החל מיום 1 בינואר 2018

נכסים פיננסיים

בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IFRS – 9, הקבוצה מכירה בהפרשה להפסדי אשראי חזויים בעיקר בגין יתרות לקוחות, בסכום השווה להפסדי האשראי החזויים לאורך כל חי המכשיר (בעיקר לתקופות שאינם עולות על שנה). הפסדי אשראי חזויים מהווים אומדן משוקלל הסתברויות של הפסדי אשראי. הפסדי אשראי נמדדים לפי הערך הנוכחי של הפער בין תזרימי המזומנים שהקבוצה זכאית להם לפי החוזה לבין תזרימי המזומנים שהקבוצה צופה לקבל. הפסדי האשראי החזויים מהווים לפי שיעור הריבית האפקטיבית של הנכס הפיננסי.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.13 ירידת ערך (המשך)

3.13.1 נכסים פיננסיים שאינם נגזרים - מדיניות חשבונאית המיושמת החל מיום 1 בינואר 2018 (המשך)

בכל מועד דיווח, לצורך מדידת ההפרשה להפסדי אשראי חזויים, הקבוצה מעריכה את סיכון האשראי של הנכס הפיננסי, תוך הבאה בחשבון של מידע סביר וניתן לביסוס, שהינו רלוונטי וניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים. מידע כאמור כולל מידע כמותי ואיכותי, וכן ניתוח, בהתבסס על ניסיון העבר של הקבוצה ועל הערכת האשראי המדווחת, והוא כולל מידע צופה פני עתיד.

הפרשה להפסדי אשראי חזויים בגין נכס פיננסי הנמדד בעלות מופחת, מוצגת בניכוי מהערך בספרים ברוטו של הנכס הפיננסי ונזקפת, ככלל, לרווח והפסד לסעיף הוצאות הנהלה וכלליות.

הערך בספרים ברוטו של נכס פיננסי נמחק במלואו או בחלקו כאשר אין ציפיות סבירות להשבה. זה בדרך כלל המקרה כאשר הקבוצה קובעת כי לחייב אין נכסים או מקורות הכנסה שעשויים להניב תזרימי מזומנים מספיקים על מנת לשלם את הסכומים הכפופים למחיקה. עם זאת, נכסים פיננסיים שנמחקו עשויים עדיין להיות כפופים לפעולות אכיפה על מנת לקיים את נהלי הקבוצה להחזר סכומים. מחיקה מהווה אירוע גריעה.

נכסים פיננסיים שאינם נגזרים - מדיניות חשבונאית שיושמה בתקופות שקדמו ליום 1 בינואר 2018

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי יתרות לקוחות, הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה קולקטיבית. יתרות הלקוחות שהינן משמעותיות באופן פרטני נבחנות ספציפית לירידת ערך. יתרות לקוחות אלה אשר בגינן לא זוהתה ירידת ערך ספציפית מקובצות יחדיו ולגביהן נבחנת קיומה של ירידת ערך קולקטיבית במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה. לגבי יתרות הלקוחות שאינן משמעותיות באופן פרטני, מבוצעת בחינה קולקטיבית לירידת ערך על ידי קיבוצן בהתאם למאפייני סיכון דומים.

בבחינה קולקטיבית של ירידת ערך הקבוצה עושה שימוש במגמות היסטוריות של ההסתברות להפרה, עיתוי קבלת ההחזר וסך ההפסד בפועל, בהתאם לשיקול דעת ההנהלה בדבר השאלה האם ההפסדים בפועל צפויים להיות גדולים או קטנים יותר בהשוואה להפסדים העולים מהמגמות ההיסטוריות לאור המצב הכלכלי ותנאי האשראי הקיימים.

נכסים פיננסיים - מדיניות חשבונאית שיושמה בתקופות שקדמו ליום 1 בינואר 2018

ירידת ערך של נכס פיננסי שאינו מוצג בשווי הוגן דרך רווח והפסד או בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר נבחנת כאשר קיימת ראיה אובייקטיבית לכך שאירוע הפסד התרחש לאחר מועד ההכרה לראשונה בנכס ואירוע הפסד זה השפיע באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של הנכס הניתן לאמידה מהימנה. ראיה אובייקטיבית לכך שחלה ירידת ערך של נכסים פיננסיים עשויה לכלול: הפרת חוזה על ידי חייב; ארגון מחדש של סכום המגיע לקבוצה המתבסס על תנאים אשר הקבוצה לא היתה שוקלת במקרים אחרים; קיום סממנים לכך שחייב או מנפיק חוב יפשוט רגל; שינויים שליליים בסטאטוס התשלומים של לווים; שינויים בסביבה הכלכלית שמעידים על חדלות פירעון של מנפיקי חוב או היעלמות שוק פעיל עבור נייר ערך; מידע נצפה שמצביע על כך שקיימת ירידה הניתנת למדידה בתזרים מזומנים צפוי מקבוצה של נכסים פיננסיים.

3.13.1.1 ראיות לירידת ערך של מכשירי חוב:

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי הלוואות, יתרות לקוחות, חייבים אחרים והשקעות אחרות הנמדדות בעלות מופחתת הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה קולקטיבית. ההלוואות והחייבים שהינן משמעותיות באופן פרטני נבחנים ספציפית לירידת ערך. יתרות הלקוחות, ההלוואות, החייבים וההשקעות האחרות הנמדדות בעלות מופחתת אשר בגינן לא זוהתה ירידת ערך ספציפית מקובצים יחדיו ולגביהם נבחנת קיומה של ירידת ערך קולקטיבית במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה. לגבי יתרות הלקוחות, ההלוואות, החייבים והשקעות אחרות הנמדדות בעלות מופחתת שאינן משמעותיות באופן פרטני, מבוצעת בחינה קולקטיבית לירידת ערך על ידי קיבוצן בהתאם למאפייני סיכון דומים.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.13 ירידת ערך (המשך)

3.13.1 נכסים פיננסיים - מדיניות חשבונאית שיושמה (המשך)

בבחינה קולקטיבית של ירידת ערך הקבוצה עושה שימוש במגמות היסטוריות של ההסתברות להפרה, עיתוי קבלת ההחזר וסך ההפסד בפועל, בהתאם לשיקול דעת ההנהלה בדבר השאלה האם ההפסדים בפועל צפויים להיות גדולים או קטנים יותר בהשוואה להפסדים העולים מהמגמות ההיסטוריות לאור המצב הכלכלי ותנאי האשראי הקיימים.

3.13.1.2 טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת:

הפסד מירידת ערך של נכס פיננסי, הנמדד בעלות מופחתת, מחושב כהפרש בין ערך הנכס בספרים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, מהוון בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס. הפסדים מזקפים לדוח רווח והפסד ומוצגים כהפרשה להפסד כנגד יתרת הנכס הפיננסי הנמדד בעלות מופחתת. הכנסת ריבית בגין נכסים שערכם נפגם מוכרת באמצעות שימוש בשיעור הריבית ששימש להיוון תזרימי המזומנים העתידיים לצורך מדידת ההפסד מירידת ערך.

3.13.1.3 ביטול הפסד מירידת ערך:

הפסד מירידת ערך מבטל כאשר ניתן ליחסו באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך (כגון פירעון על ידי החייב). ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים הנמדדים לפי עלות מופחתת, נזקף לרווח והפסד.

3.13.2 נכסים שאינם פיננסיים

3.13.2.1 עיתוי בחינת ירידת הערך:

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הקבוצה, שאינם מלאי ונכסי מס נדחים, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים, כאמור, מחושב אומדן סכום בר ההשבה של הנכס. בתקופות עוקבות, מבצעת הקבוצה, אחת לשנה בתאריך קבוע עבור כל יחידה מניבת מזומנים הכוללת מוניטין, הערכה של הסכום בר ההשבה או באופן תכוף יותר, אם קיימים סימנים לירידת ערך.

3.13.2.2 קביעת יחידות מניבות מזומנים והקצאת מוניטין ליחידות מניבות מזומנים:

למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים אחרים ובקבוצות נכסים אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). למטרת בחינת ירידת ערך של מוניטין, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין מקובצות כך שהרמה בה נבחנת ירידת ערך של מוניטין משקפת את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב לצרכי דיווח פנימי אך בכל מקרה אינה גדולה ממגזר פעילות. במקרים בהם לא קיים מעקב על המוניטין לצרכי הנהלה פנימיים, המוניטין מוקצה למגזרי פעילות ולא ליחידה מניבת מזומנים (או קבוצות יחידות מניבות מזומנים) הקטנה ממגזר פעילות. מוניטין שנרכש במסגרת צירוף עסקים מוקצה ליחידות מניבות מזומנים, לרבות אלו הקיימות בקבוצה גם ערב צירוף העסקים, אשר צפויות להניב הטבות מהאנרגיה של הצירוף.

3.13.2.3 מדידת סכום בר השבה:

הסכום בר השבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי שימוש לבין שווי הוגן, בניכוי עלויות מימוש. בקביעת שווי השימוש, מהוונת הקבוצה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון המשקף את הערכות משתתפי השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס או ליחידה מניבת המזומנים, בגינם לא הותאמו תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע מהנכס או מהיחידה מניבת המזומנים.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.13 ירידת ערך (המשך)

3.13.2 נכסים שאינם פיננסיים (המשך)

3.13.2.4 הכרה בהפסד מירידת ערך:

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של היחידה מניבת מזומנים אליה הנכס משתייך עולה על הסכום בר השבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת ערך שמוכרים לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

3.13.3 השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות

השקעה בחברה כלולה או בעסקה משותפת נבחנת לירידת ערך כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך (כמפורט בסעיף 3.10.1 לעיל). מוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה הכלולה או בעסקה המשותפת, אינו מוכר כנכס נפרד ולכן אינו נבחן בנפרד לירידת ערך. במידה וקיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על כך שיתכן שנפגם ערכה של ההשקעה, הקבוצה מבצעת הערכה של הסכום בר השבה של ההשקעה שהינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה.

3.14 הטבות לעובדים

הטבות לאחר סיום העסקה

3.14.1 בקבוצה קיימות מספר תכניות הטבה לאחר העסקה. התכניות ממומנות בדרך כלל על ידי הפקדות לחברות ביטוח או לקרנות המנוהלות בידי נאמן, קרנות פנסיה וגמל והן מסווגות כתכניות הפקדה מוגדרת וכן כתכניות הטבה מוגדרת.

3.14.1.1 תכניות להפקדה מוגדרת:

תוכנית להפקדה מוגדרת הינה תוכנית לאחר סיום העסקה שלפיה הקבוצה משלמת תשלומים קבועים לישות נפרדת מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים. מחויבויות הקבוצה להפקיד בתכנית הפקדה מוגדרת, נזקפות כהוצאה לרווח והפסד בתקופות שבמהלכן סיפקו העובדים שירותים קשורים.

3.14.1.2 תכניות להטבה מוגדרת:

תכנית להטבה מוגדרת הינה תוכנית הטבה לאחר סיום העסקה שאינה תוכנית להפקדה מוגדרת. מחויבות נטו של הקבוצה, המתייחסת לתכנית הטבה מוגדרת בגין הטבות לאחר סיום העסקה, מחושבת לגבי כל תכנית בנפרד על ידי אומדן הסכום העתידי של ההטבה שיגיע לעובד בתמורה לשירותיו, בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הטבה זו מוצגת לפי ערך נוכחי בניכוי השווי ההוגן של נכסי התכנית. הקבוצה קובעת את הריבית נטו על ההתחייבות (נכס), נטו בגין הטבה מוגדרת על ידי הכפלת ההתחייבות (נכס), נטו בגין הטבה מוגדרת בשיעור ההיוון ששימש למדידת ההתחייבות בגין הטבה מוגדרת, כפי ששניהם נקבעו בתחילת תקופת הדיווח השנתית. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן הינו שקל ושמועד פירעון דומה לתנאי המחויבות של הקבוצה. החישובים נערכים מידי שנה על ידי אקטואר מוסמך לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה.

מדידה מחדש של ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת כוללת רווחים והפסדים אקטואריים, תשואה על נכסי תוכנית (למעט ריבית), וכן שינוי כלשהו בהשפעה על תקרת הנכסים (ככל שרלוונטי, למעט ריבית). מדידות מחדש נזקפות מידי, דרך רווח כולל אחר ישירות לעודפים. עלויות ריבית בגין מחויבות להטבה מוגדרת, הכנסות ריבית בגין נכסי התוכנית שנזקפו לרווח והפסד, מוצגות בסעיפי הכנסות והוצאות מימון בהתאמה.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.14 הטבות לעובדים (המשך)

3.14.2 תכנית להטבה מוגדרת (המשך)

החברה מקזזת נכס המתייחס לתכנית הטבה אחת מול התחייבות המתייחסת לתכנית אחרת רק כאשר יש זכות הניתנת לאכיפה משפטית להשתמש בעודף התכנית האחת כדי לסלק מחויבות בגין התכנית האחרת, וכן יש כוונה לסלק את המחויבות על בסיס נטו או לממש את העודף בתכנית אחת ולסלק את המחויבות שלה בגין התכנית האחרת בו זמנית.

3.14.2 הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך

המחויבות נטו של הקבוצה בגין הטבות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתכניות הטבה לאחר סיום העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי ומנוכה ממנו השווי ההוגן של נכסים המתייחסים למחויבות זו. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות

צמודות באיכות גבוהה שהמטבע שלהן הינו שקל, ושמועד הפירעון שלהן דומה לתנאי המחויבויות של הקבוצה. החישוב נעשה לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה. רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים לרווח והפסד בתקופה בה הם נוצרו.

3.14.3 הטבות עובד לטווח קצר

מחויבויות בגין הטבות לעובדים לזמן קצר נמדדות על בסיס לא מהוון, וההוצאה נזקפת בעת שניתן השירות המתייחס או במקרה של היעדרויות שאינן נצברות (כמו חופשת לידה) - בעת ההיעדרות בפועל. הפרשה בגין הטבות לעובדים לזמן קצר בגין בונוס במזומן או תכנית השתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד בעבר וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום. סיווג הטבות לעובדים לצורכי מדידה, כהטבות לטווח קצר או כהטבות אחרות לטווח ארוך נקבע בהתאם לתחזית הקבוצה לסילוק המלא של ההטבות.

3.14.4 עסקאות תשלומים מבוססי מניות

השווי ההוגן במועד ההענקה של כתבי אופציה לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול ביתרת העודפים על פני התקופה בה מושגת זכאות העובדים לכתבי האופציה. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות מותאם על מנת לשקף את כתבי האופציה למניות אשר צפויים להבשיל.

3.15 הפרשות

הפרשה מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה באופן מהימן, וכאשר צפוי כי יידרש תזרים שלילי של הטבות כלכליות לסילוק המחויבות.

3.15.1 אחריות

הפרשה לאחריות מוכרת כאשר המוצרים או השרות, בגינם ניתנה האחריות, נמכרים. ההפרשה נערכה על פי הערכת ההנהלה המבוססת על נתונים היסטוריים ועל שקלול כל התוצאות האפשריות בהסתברויות שלהן.

3.15.2 שיקום אתר ואיכות סביבה

בהתאם למדיניות המוצהרת של הקבוצה לשימור הסביבה ובהתאם לדרישות החוק, מוכרת בחברה הפרשה לשיקום תחנות דלק בהן נמצאו מי תהום מזוהמים וההוצאה המתייחסת, במועד בו התגלה הזיהום במי התהום.

בפז"א מוכרת הפרשה לצורך ניהול מערך איכות הסביבה של פז"א תוך מניעת זיהומים ממתקני החברה ותוך הגנה מיטבית על הסביבה.

בחברות בנות אחרות עלויות שוטפות להפעלת והחזקת מתקנים למניעת זיהום סביבה והפרשות צפויות המתייחסות לשיקום סביבתי, הנובע מפעילות שוטפת או מפעילות עבר, נזקפות לרווח והפסד.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך) 3.15 הפרשות (המשך)

3.15.3 תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, ויותר סביר מאשר לא (More likely than not) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי.

3.16 הכנסות - מדיניות חשבונאית המיושמת החל מיום 1 בינואר 2018

3.16.1 הכנסות

הקבוצה מכירה בהכנסות כאשר הלקוח משיג שליטה על הסחורה או השירות שהובטחו. ההכנסה נמדדת לפי סכום התמורה לו החברה מצפה להיות זכאית בתמורה להעברת סחורות או שירותים שהובטחו ללקוח, מלבד סכומים שנגבו לטובת צדדים שלישיים.

זיהוי חוזה

הקבוצה מטפלת בחוזה עם לקוח רק כאשר מתקיימים כל התנאים הבאים:

- (א) הצדדים לחוזה אישרו את החוזה (בכתב, בעל פה או בהתאם לפרקטיקות עסקיות נהוגות אחרות) והם מחויבים לקיים את המחויבויות המיוחסות להם;
- (ב) הקבוצה יכולה לזהות את הזכויות של כל צד לגבי המוצרים או השירותים אשר יועברו;
- (ג) הקבוצה יכולה לזהות את תנאי התשלום עבור הסחורות או השירותים אשר יועברו;
- (ד) לחוזה יש מהות מסחרית (כלומר הסיכון, העיתוי והסכום של תזרימי המזומנים העתידיים של הישות חזויים להשתנות כתוצאה מהחוזה); וכן
- (ה) צפוי שהקבוצה תגבה את התמורה לה היא זכאית עבור הסחורות או השירותים אשר יועברו ללקוח.

קביעת מחיר העסקה

מחיר העסקה הוא סכום התמורה לו הקבוצה מצפה להיות זכאית בתמורה להעברת סחורות או שירותים שהובטחו ללקוח, מלבד סכומים שנגבו לטובת צדדים שלישיים. בעת קביעת מחיר העסקה הקבוצה מביאה בחשבון את ההשפעות של כל הבאים: תמורה משתנה, קיומו של רכיב מימון משמעותי בחוזה, תמורה שלא במזומן ותמורה שיש לשלם ללקוח.

תמורה משתנה

מחיר העסקה כולל סכומים קבועים וסכומים שעשויים להשתנות כתוצאה מהנחות, החזרים, זיכויים, ויתורים על מחיר, תמריצים, בונוסים בגין ביצועים, קנסות, תביעות ומחלוקות וכן שינויים בחוזה שהתמורה בגינם טרם הוסכמה על ידי הצדדים.

הקבוצה כוללת במחיר העסקה את סכום התמורה המשתנה, או את חלקו, רק כאשר צפוי ברמה גבוהה כי ביטול משמעותי של סכום ההכנסות המצטברות שהוכרו לא יתרחש כאשר אי הודאות הקשורה לתמורה המשתנה תתברר לאחר מכן. בסוף כל תקופת דיווח, מעדכנת הקבוצה במידת הצורך את אומדן סכום התמורה המשתנה שנכלל בתמורת העסקה.

עלויות חוזה

עלויות תוספתיות של השגת חוזה עם לקוח כגון עמלות מכירה לסוכנים, מוכרות כנס כ אשר צפוי כי הקבוצה תשיב עלויות אלו. עלויות להשגת חוזה שהיו מתהוות ללא קשר אם החוזה הושג מוכרות כהוצאה בעת התהוותן, אלא אם ניתן לחייב את הלקוח בגין עלויות אלה.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.16. הכנסות - מדיניות חשבונאית המיושמת החל מיום 1 בינואר 2018 (המשך)

3.16.1 הכנסות (המשך)

עלויות שהתהוו לקיום חוזה עם לקוח אשר אינן בתחולה של תקן אחר, מוכרות כנכס כאשר הן: מתייחסות במישרין לחוזה שהקבוצה יכולה לזהות באופן ספציפי; הן מייצרות או משפרות את משאבי הקבוצה שישמשו לקיום מחויבות ביצוע בעתיד; וכן צפוי שהעלויות יושבו. בכל מקרה אחר, עלויות כאמור מוכרות כהוצאה בעת התהוותן.

הקבוצה מכירה בנכס הנובע מהעלויות שהתהוו להקמת תשתיות למכירת גפ"מ הואיל ועלויות אלו מתייחסות במישרין לחוזה, או לחוזה צפוי, שהחברה יכולה לזהות באופן ספציפי, העלויות מייצרות או משפרות את המשאבים של החברה שישמשו לקיום (או להמשך קיום) מחויבויות ביצוע בעתיד וכן חזוי שהעלויות יושבו. הנכס האמור מופחת לאורך תקופת ההטבות הכלכליות החזויות. כמו כן, החברה מכירה בהתחייבות בגין חוזה (הכנסות מראש) בהתייחס לדמי חיבור המתקבלים מלקוחות פרטיים לאספקת הגפ"מ. החברה מכירה בהכנסה כאשר סחורות או שירותים עתידיים אלה מועברים ללקוח.

ספק עיקרי או סוכן

כאשר צד אחר מעורב בהספקת סחורות או שירותים ללקוח, הקבוצה בוחנת האם מהות ההבטחה שלה היא מחויבות ביצוע לספק את הסחורות או השירותים המוגדרים בעצמה כלומר הקבוצה היא ספק עיקרי ולכן מכירה בהכנסות בסכום ברוטו של התמורה, או לארגן שצד אחר יספק סחורות או שירותים אלה כלומר הקבוצה היא סוכן ולכן מכירה בהכנסה בסכום העמלה נטו.

הקבוצה היא ספק עיקרי כאשר היא שולטת על הסחורה או השירות שהובטחו טרם העברתם ללקוח. אינדיקטורים לכך שהקבוצה שולטת על הסחורה או השירות לפני העברתם ללקוח כוללים, בין היתר, את הבאים: הקבוצה היא האחראית העיקרית לקיום ההבטחות בחוזה; לקבוצה יש סיכון מלאי לפני שהסחורה או השירות הועברו ללקוח; וכן, לקבוצה יש שיקול דעת בקביעת מחירים עבור הסחורה או השירות.

3.16.2 מכירת סחורות

ההכנסה ממכירת סחורות נמדדת על פי השווי ההוגן של התמורה שנתקבלה או העומדת להתקבל, בניכוי החזרות והנחות, הנחות מסחריות והנחות כמות. במקרים, בהם תקופת האשראי היא קצרה ומהווה את האשראי המקובל בענף, התמורה העתידית אינה מהוונת. הקבוצה מכירה בהכנסה כאשר הסיכונים המשמעותיים וההנאות מהבעלות על הסחורה עוברים לקונה, קבלת התמורה צפויה, קיימת אפשרות להעריך באופן מהימן את אפשרות החזרת הסחורה והעלויות שהתהוו או שיתהוו בגין העסקה ניתנת לאמידה באופן מהימן, כאשר אין להנהלה מעורבות נמשכת עם הסחורה וכן כאשר ההכנסה ניתנת למדידה באופן מהימן. עיתוי העברת הסיכונים והתשואות משתנה בהתאם לתנאים הספציפיים של חוזה המכירה.

לגבי מכירת מוצרים בישראל, העברת הסיכונים והתשואות מתקיימת, בדרך כלל, כאשר המוצרים מגיעים למחסניו ומיכליו של הלקוח, ואולם לגבי משלוחים בינלאומיים מסוימים מתקיימת ההעברה כאשר הסחורה מועמסת על כלי התחבורה של המוביל או בהתאם להסכם.

3.16.3 שירותים

הכנסה משירותים שהוענקו נזקפת לרווח והפסד באופן יחסי לשלב השלמת העסקה, במועד הדיווח. אומדן שלב השלמה מחושב בהתייחס לסקירת העבודה שבוצעה.

3.16.4 עמלות

כאשר הקבוצה פועלת, במסגרת עסקה, כסוכן ולא כספק עיקרי, מוכרת ההכנסה בגובה סכום העמלה נטו.

3.16.5 הכנסות מדמי שכירות

הכנסות מדמי שכירות מוכרות ברווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, על פני תקופת החכירה. עלויות החוזה נרשמו כהוצאה בדוח רווח והפסד במועד התהוותן.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

3.17. עלויות סביבתיות

עלויות שוטפות להפעלה ולהחזקה של מתקנים למניעת זיהום הסביבה והפרשות צפויות לעלויות, המתייחסות לשיקום סביבתי הנובע מפעילות שוטפת או מפעילות עבר, נזקפות לדוח רווח והפסד. עלויות הקמת מתקנים למניעת זיהום סביבתי, המגדילות את אורך החיים או יעילות המתקן או מקטינות או מונעות את זיהום הסביבה, נזקפות לעלות הרכוש הקבוע ומופחתות בהתאם למדיניות הפחת הנהוגה בחברה.

3.18. הכנסות והוצאות מימון

הכנסות מימון כוללות הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו, הכנסות מדיבידנדים, רווחים משינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ורווחים ממכשירים נגזרים המוכרים ברווח והפסד. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, לפי שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לקבוצה הזכות לקבלת תשלום.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית ומדד בגין הלוואות שנתקבלו, שינויים בערך הזמן של הפרשות, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, הפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים (למעט הפסדים בגין ירידת ערך לקוחות המוצגים במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות), והפסדים ממכשירים נגזרים המוכרים ברווח והפסד. עלויות אשראי, שאינן מהוונות על נכסים כשירים, נזקפות לדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

הכנסות/הוצאות הפרשי שער בגין פריטים כספיים תפעוליים הנקובים במט"ח מסווגים בסעיפים הרלוונטיים ברווח התפעולי בהתאם למהות הפריטים בגינם נוצרו רווחים/הפסדים אלו. יתר הפרשי השר מסווגים במסגרת הכנסות/הוצאות מימון בהתאמה.

בדוחות על תזרימי המזומנים, ריבית שהתקבלה ודיבידנדים שהתקבלו מוצגים במסגרת תזרימי מזומנים מפעילות השקעה. ריביות ששולמו ודיבידנדים ששולמו מוצגים במסגרת תזרימי מזומנים מפעילות מימון.

3.19. הוצאות מסים על ההכנסה

מסים על הכנסה כוללים מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד או נזקפים ישירות להון או לרווח כולל אחר במידה והם נובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר.

3.19.1. מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק או נחקק למעשה למועד הדיווח. מסים שוטפים כוללים גם מסים בגין שנים קודמות וגם תוספות מסים בגין חלוקת דיבידנדים.

3.19.2. קיצוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים

הקבוצה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים שוטפים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיצוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, וכן קיימת כוונה לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

3.19.3. עמדות מס לא וודאיות

הפרשה בגין עמדות מס לא וודאיות, לרבות הוצאות מס וריבית נוספות, מוכרת כאשר יותר צפוי מאשר לא, כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך) 3.19 הוצאות מיסים על ההכנסות (המשך)

3.19.4 מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי ההפרשים הזמניים הבאים: ההכרה לראשונה במוניטין, ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס, וכן הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות, בהסדרים משותפים ובחברות כלולות, במידה ואין זה צפוי שהם יתהפכו בעתיד הנראה לעין, ובמידה והקבוצה שולטת במועד היפוך ההפרשה.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל את ההפרשים הזמניים. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

3.19.5 קיזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

החברה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס באותה חברה נישומה, או בחברות שונות, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

3.19.6 תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד

הקבוצה עשויה להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים על ידי חברות הקבוצה. תוספת מס זו לא נכללה בדוחות הכספיים, כאשר מדיניות חברות הקבוצה היא שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לחברה המקבלת, בעתיד הנראה לעין.

3.19.7 עסקאות בין חברתיות

מס נדחה בגין עסקאות בין חברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

3.20 נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה

נכסים לא שוטפים מסווגים כנכסים המוחזקים למכירה, אם צפוי ברמה גבוהה שהשבתם תהיה בעיקר באמצעות עסקת מכירה ולא באמצעות שימוש מתמשך. מיד לפני סיווגם כמוחזקים למכירה נמדדים הנכסים על פי המדיניות החשבונאית של הקבוצה. לאחר מכן נמדדים הנכסים לפי הנמוך מבין הערך בספרים והשווי ההוגן, בניכוי עלויות מכירה.

3.21 תקנים חדשים, תיקונים לתקנים ופרשנויות שטרם אומצו

3.21.1 תיקון ל- IAS 1 (להלן - "התקן"), הצגת דוחות כספיים: סיווג התחייבויות כשוטפות או בלתי שוטפות

התיקון מחליף דרישות סיווג מסוימות של התחייבויות כשוטפות או בלתי שוטפות. כך למשל, על פי התיקון, התחייבות תסווג כבלתי שוטפת כאשר לישות יש זכות לדחות את התשלום לתקופה של לפחות 12 חודשים לאחר תקופת הדיווח, אשר הינה "בעלת מהות" וקיימת לסוף תקופת הדיווח. זכות קיימת לתאריך הדיווח רק אם ישות עומדת בתנאים לדחיית התשלום נכון למועד זה. בנוסף, התיקון מבהיר כי זכות ההמרה של התחייבות תשפיע על סיווגה כשוטפת או בלתי שוטפת, אלא אם כן רכיב ההמרה הינו הוני. התיקון ייכנס לתוקף לתקופת דיווח המתחילות מיום 1 בינואר 2022.

ליישום התקן לא צפויה השפעה על הדוחות הכספיים של החברה.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך) 3.21 קנים חדשים, תיקונים לתקנים ופרשנויות שטרם אומצו (המשך)

3.21.2. תיקון ל- IFRS 3, צירופי עסקים

התיקון מבהיר האם עסקה לרכישת פעילות מהווה עסקה לרכישת "עסק" או לרכישת קבוצת נכסים. לצורך בחינה זו, התווספה האפשרות לבחור להשתמש במבחן הריכוזיות כך שבמידה ובאופן מהותי מלוא השווי ההוגן של הנכסים שנרכשו מיוחס לקבוצה של נכסים דומים הניתנים לזיהוי או לנכס מזוהה בודד, יהיה מדובר ברכישת נכסים. בנוסף, הובהרו הדרישות המינימאליות להגדרתו של עסק, כמו למשל הדרישה שהתהליכים הנרכשים יהיו משמעותיים כך שעל מנת שיהיה מדובר בעסק, תכלול הפעילות לכל הפחות אלמנט תשומה אחד ותהליך משמעותי אחד, אשר ביחד תורמים באופן משמעותי ליכולת של הפעילות לייצר תפוקות. בנוסף, צומצמה ההתייחסות לאלמנט התפוקות הנדרש על מנת לעמוד בהגדרת עסק והתווספו דוגמאות להמחשת הבחינה האמורה.

להערכת הקבוצה ליישום התיקון עשויה להיות השפעה על עסקאות עתידיות. הבחינה עבור נכסים שמגיעים לכדי הגדרת "עסק" תיבחן בנפרד עבור כל עסקה.

ביאור 4 - קביעת שווי הוגן

כחלק מכללי המדיניות החשבונאית ודרישות הגילוי, נדרשת הקבוצה לקבוע את השווי ההוגן של נכסים והתחייבויות פיננסיים ושאינם פיננסיים. ערכי השווי ההוגן נקבעו לצרכי מדידה ו/או גילוי על בסיס השיטות המתוארות להלן. מידע נוסף לגבי ההנחות ששימשו בקביעת ערכי השווי ההוגן ניתן בביאורים המתייחסים לאותו נכס או התחייבות.

4.1. רכוש קבוע

עלות הנחשבת של פריטי רכוש קבוע מסוימים וכן רכוש קבוע שהוכר במסגרת צירוף עסקים, מבוסס על שוויים בשוק ביום ביצוע ההערכה. שווי השוק של פריטי רכוש קבוע כאמור הינו אומדן הסכום שבו ניתן היה למכור את הרכוש הקבוע ביום ביצוע ההערכה, בעסקה בין קונה מרצון למוכר מרצון, הפועלים בצורה מושכלת.

4.2. נכסים בלתי מוחשיים

השווי ההוגן של נכסים בלתי מוחשיים אשר נרכשו בצירוף עסקים מבוסס על הערך המהוון של תזרימי המזומנים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכסים וממכירתם.

4.3. מלאי

השווי ההוגן של מלאי, נקבע על בסיס אומדן מחיר המכירה של המלאי במהלך העסקים הרגיל, בניכוי אומדן העלויות להשלמתו ולמכירתו, וכן מרווח סביר המבוסס על המאמצים הנדרשים להשלמת ולמכירת המלאי.

4.4. השקעה במניות לא סחירות הנמדדת בשווי הוגן דרך רווח והפסד

למידע נוסף לגבי היררכיית שווי הוגן ותהליכי הערכה המיושמים בחברה בנוגע להשקעה זו, ראה ביאור 30.5.2.

4.5. מכשירים פיננסיים בעלות מופחתת

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים בעלות מופחתת, נאמד במועד ההכרה הראשוני תוך שימוש בטכניקת היוון תזרימי מזומנים עתידיים, המהווים לפי ריבית השוק למועד המדידה. בתקופות עוקבות, נאמד השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים בעלות מופחתת, לצורך מתן גילוי בלבד תוך שימוש בטכניקת היוון תזרימי מזומנים עתידיים, המהווים לפי ריבית השוק למועד המדידה. למידע נוסף לגבי היררכיית שווי הוגן ראה ביאור 30.5.2.

ביאור 4 - קביעת שווי הוגן (המשך)

4.6. מכשירים נגזרים

השווי ההוגן של חוזי אקדמה (Forward) על מטבע חוץ מבוסס על מחירם המצוטט (Quoted price) באם זמין. בהעדר מחיר מצוטט כאמור, נאמד השווי ההוגן על בסיס היוון ההפרש בין מחיר ה-Forward הנקוב בחוזה לבין מחיר ה-Forward הנוכחי בגין יתרת התקופה של החוזה עד לפדיון, תוך שימוש בריביות שוק מתאימות למכשירים דומים, כולל ההתאמות הנדרשות בגין סיכוני האשראי של הצדדים.

השווי ההוגן של נגזרים על נפט גולמי (Futures) מבוסס על מחירי השוק הרשומים שלהם אשר מפורסמים בבורסת הסחורות בלונדון. השווי ההוגן של נגזרי מטבע חוץ מסוג בפמן מחושבים באמצעות מודלים מקובלים תוך שימוש בנתוני שוק מתאימים ממערכת רויטרס. התאמת השווי לסיכון האשראי מחושבת על סמך שיעור חדלות הפרעון של החברה והמוסדות הפיננסיים ושיעור השבה בעת חדלות הפרעון (Recovery Rate). למידע נוסף לגבי היררכיית שווי הוגן, ראה ביאור 30.5.2.

4.7. התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

לגבי אגרות חוב הנסחרות בבורסה נקבע השווי ההוגן, לצורך מתן גילוי, על פי ציטוט מחירי האגרות בבורסה.

לגבי אגרות חוב שאינן נסחרות בבורסה, השווי ההוגן, אשר נקבע לצורך מתן גילוי, מחושב על בסיס תזרימי המזומנים העתידיים בגין מרכיב הקרן והריבית, המהווים על פי שיעור ריבית השוק למועד הדיווח.

4.8. עסקאות תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן של כתבי אופציה לעובדים נמדד באמצעות מודל בלק אנד שולס. הנחות המודל כוללות את מחיר המניה למועד המדידה, מחיר המימוש של המכשיר, תנודתיות צפויה (על בסיס הממוצע המשוקלל של התנודתיות ההיסטורית במניות החברה, על פני התקופה הצפויה של האופציות), אורך החיים הצפוי של המכשירים (על בסיס ניסיון העבר וההתנהגות הכללית של המחזיקים בכתב האופציה), דיבידנדים צפויים ושיעור ריבית חסרת סיכון (על בסיס אגרות חוב ממשלתיות). תנאי שירות אינם נלקחים בחשבון בעת קביעת השווי ההוגן.

לפרטים נוספים ראה ביאור 21.

ביאור 5 - ישויות הקבוצה (*)

שעור הבעלות והצבעה ליום 31 בדצמבר 2017	שעור הבעלות והצבעה ליום 31 בדצמבר 2018	שעור הבעלות והצבעה ליום 31 בדצמבר 2019	
100	100	100	פז בית זיקוק אשדוד בע"מ (בז"א ו/או פז"א)
100	100	100	תעשיות פז ושירותים (נפט) בע"מ
			חברות מוחזקות של פז תעשיות ושירותים (נפט) בע"מ:
100	100	100	פזגז בע"מ (וחברות מאוחדות שלה)
100	100	100	פז שמנים וכימיקלים בע"מ (וחברה מאוחדת שלה)
100	100	100	פזויט בע"מ
100	100	100	פזקר בע"מ (וחברה מאוחדת שלה)
100	100	100	שרותי תעופה בע"מ
100	100	100	נכסי תעופה בע"מ
100	100	100	פזגז חברה לשיווק נפט בע"מ
100	100	100	פגנם בע"מ
100	100	100	מפעלי גלילות בע"מ
			חברות מוחזקות בחטיבת קו"מ ונדל"ן:
100	100	-	פזומט מקבוצת פז בע"מ (**)
100	100	100	תחנת דלק וסיכה נתניה בע"מ
100	100	100	פז מוביל הובלת דלק בע"מ
100	100	100	פז השלום עמק שרה בע"מ
100	100	100	רמה רחובות תחנת דלק בע"מ
100	100	100	תחנת תדלוק צ.ק. בע"מ
100	100	100	ניתוב תחנות תדלוק בע"מ
100	100	100	נכסי תחנות בע"מ
100	100	100	נתיב סוכני פז בע"מ
100	100	100	נתיב שפ בע"מ
100	100	100	החברה הלאומית לשיווק נפט בע"מ
51	51	51	שער הגיא מ.פ. בע"מ (***)
74	74	-	תחנת תדלוק צורים בע"מ (****)
			חברות כלולות
40	40	40	תחנת דלק השומר בע"מ
8	17	25	בית הכרם אנרגיה בע"מ
			עסקאות משותפות
50	50	-	פזניב יריד המזרח בע"מ (***)
50	50	50	גיא עירון בע"מ
50	50	50	און דלק סיכה ורחיצה בע"מ
50	50	50	כפר אביב תחנת דלק בע"מ
50	50	50	מעוז תחנת בנזין בע"מ
50	50	50	נוה עתלית בע"מ
50	50	50	קניון שוקת בע"מ
43.5	43.5	43.5	סולפז בע"מ (מוחזקת על ידי פזגז בע"מ)

* כל החברות לעיל מאוגדות ופועלות בישראל

** פזומט מוזגה לתוך פז החל מיום 1 בינואר 2019. לפרטים נוספים ראה ביאור 28.1.3

*** החברה לא פעילה החל משנת 2019

**** במהלך 2019 הושבו מניות החברה לבעלי המניות הקודמים במסגרת ביטול ההסכם בשל אי התקיימות תנאי מתלה

ביאור 6 - מזומנים ושווי מזומנים

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
24	29	מזומנים בבנקים
1,340	1,359	פיקדונות לפי דרישה
1,364	1,388	סה"כ

חשיפת הקבוצה לסיכון אשראי, שיעור ריבית, סיכון מטבע וניתוח רגישות לנכסים ולהתחייבויות הפיננסיים מפורטת בביאור 30, בדבר מכשירים פיננסיים.

ביאור 7 - לקוחות וחייבים אחרים

7.1. לקוחות

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
1,723	1,656	סה"כ לקוחות
35	29	בניכוי- הפרשה להפסדי אשראי חזויים
1,688	1,627	

עיקר חובות הלקוחות השוטפים אינם נושאים ריבית.
לפרטים בדבר הצמדה ראה ביאור 30.4.6.

7.2. חייבים אחרים

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
65	66	הרכב -
3	3	הוצאות מראש
11	9	מוסדות ממשלתיים
23	23	מקדמות לספקים
15	35	הכנסות לקבל
117	136	אחרים
45	15	בתוספת - חלויות שוטפות של הלוואות ויתרות חובה לזמן ארוך
162	151	

לקוחות וחייבים אחרים המסווגים כנכסים שוטפים ממומשים במסגרת המחזור התפעולי של הקבוצה.
לפרטים בדבר הצמדה ראה ביאור 30.4.6.

ביאור 7 - לקוחות וחייבים אחרים (המשך)

7.3. הלואאות שניתנו ויתרות חובה לזמן ארוך

7.3.1. הרכב:

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
הלואאות למפעילי תחנות תדלוק, סוכנים ואחרים	112	126
לקוחות לזמן ארוך	20	25
הוצאות מראש	16	49
השקעות במניות לא סחירות	5	10
יתרות חובה לזמן ארוך בגין עובדים	9	9
	162	219
בניכוי הפרשה לירידת ערך	25	8
בניכוי חלויות שוטפות	15	45
	122	166

עיקר ההלוואות למפעילי תחנות תדלוק, סוכנים ואחרים צמודות מדד ונושאים ריבית של 0%-6.5% (ליום 31 בדצמבר 2018: 7%-0%).

לפרטים בדבר הצמדה ראה ביאור 30.4.6.

7.3.2. מועדי מימוש ליום 31 בדצמבר 2019:

במיליוני ש"ח	2020	2021	2022	2023	2024 ואילך	לא נקבע מועד פרעון	נכסים לא פיננסיים	סה"כ
הלואאות למפעילי תחנות תדלוק, סוכנים ואחרים	13	4	10	5	53	27	-	112
יתרות חובה אחרות	1	1	1	1	*	28	18	50
לזמן ארוך	14	5	11	6	53	55	18	162

למידע נוסף בגין לקוחות וחייבים המהווים צדדים קשורים ובעלי עניין ראה ביאור 34, בדבר צדדים קשורים ובעלי עניין.

חשיפת הקבוצה לסיכונים אשראי ולסיכונים מטבע והפסדים בגין ירידת ערך המתייחסת ללקוחות וחייבים אחרים מפורטת בביאור 30, בדבר מכשירים פיננסיים.

ביאור 7ב - פיקדון בנאמנות עבור הטבות עובדים

בשנת 2009 נחתמה סדרה של הסכמים קיבוציים במסגרתם הוחלט על פירוק חברה לפנסיה מוקדמת אשדוד בע"מ (להלן: "פמ"א" - חברה ייעודית שהוקמה במסגרת הסכם פרישה מוקדמת משנת 2006 ותכליתה הייתה החזקת כספים שנועדו להבטיח את זכויות הפרישה של העובדים שעברו מבז"ן לחברה), ביטול הסכם הלוואה בין החברה לפמ"א והחלפת הבטוחה לכספי הפרישה שהוחזקו בפמ"א בנאמנות אצל חברת עדעד חברה לנאמנויות בע"מ. במועד חתימת ההסכם הופקדו לפיקדון בנאמנות סך של 64 מיליון ש"ח.

ביום 24 בינואר 2018 הגיע מועד פקיעת הפיקדון המקורי על פי ההסכם ובמועד זה התבצע חישוב מחדש של הסכום הנדרש להפקיד בנאמנות ויתרת הסכום שנדרש להשיב לחברה. התחשיב החדש אושר ונחתם על ידי החברה, ועד העובדים וההסתדרות והועבר לנאמן. בהתאם להסכם הנאמנות הנאמן הפקיד את סכום הבטוחה החדש בפיקדון והעביר את היתרה בסך של כ- 39 מיליוני ש"ח לחברה.

נכון לתאריך הדוח על המצב הכספי עומדת יתרת הפיקדון על 30 מיליוני ש"ח.

ביאור 7 - פיקדונות בבנקים

כחלק מהערכות החברה לפרעון אג"ח סדרה ג' הפקידה החברה במהלך השנים 2015-2018 סך של כ- 2,897 מיליוני ש"ח בפיקדונות לזמן ארוך בבנקים שמועד פרעונם חל במאי 2019. בחודש מאי 2019 נפרעו הפיקדונות הנ"ל כנגד פרעון אגרות החוב.

ביאור 8 - מלאי

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
חומרי גלם, עזר וחומרי צריכה	397	477
מוצרי נפט ותוצרת גמורה	523	413
מוצרי מזון ונוחות	11	20
מכשירים, חלפים ומוצרים אחרים	28	24
	<u>959</u>	<u>934</u>

מלאי ליום 31 בדצמבר 2019 הינו לאחר הפרשה לירידת ערך בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח אשר נזקפה לעלות המכר. (ליום 31 בדצמבר 2018: 81 מיליוני ש"ח).

ביאור 9 - חברות מוחזקות

9.1. חברות כלולות

9.1.1. נתונים כספיים לגבי חברות כלולות שאינן מהותיות

הנתונים הכספיים להלן מוצגים תוך התאמה לשיעורי הבעלות המוחזקים בידי הקבוצה:

במיליוני ש"ח	ערך בספרים של ליום 31 בדצמבר 2019	ערך בספרים של ליום 31 בדצמבר 2018	חלק הקבוצה ברווח מפעילות נמשכת ורווח כולל 2018	חלק הקבוצה ברווח מפעילות נמשכת ורווח כולל 2019
חברות כלולות	17	17	*	*

*סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

9.1.2. פרטים נוספים בדבר הלוואות וערבויות לחברות כלולות ודיבידנדים מחברות כלולות

ליום 31 בדצמבר 2019 ו-2018 יתרת הלוואות לחברות כלולות נמוכה מ-0.5 מיליוני ש"ח. לא הועמדו ערבויות לחברות כלולות. כמו כן, לא נתקבלו דיבידנדים מחברות כלולות במהלך השנים 2018-2019.

ביאור 9 - חברות מוחזקות (המשך)

9.2. עסקאות משותפות

9.2.1. נתונים כספיים לגבי עסקאות משותפות שאינן מהותיות כל אחת בפני עצמה

הנתונים הכספיים להלן מוצגים תוך התאמה לשיעורי הבעלות המוחזקים בידי הקבוצה:

חלק הקבוצה ברווח מפעילות נמשכת ורווח כולל 2018	חלק הקבוצה ברווח מפעילות נמשכת ורווח כולל 2019	ערך בספרים של ההשקעות ליום 31 בדצמבר 2018	ערך בספרים של ההשקעות ליום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
*	3	12	20	עסקאות משותפות

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

9.2.2. פרטים נוספים בדבר הלוואות וערבויות לעסקאות משותפות ודיבידנדים מעסקאות משותפות

ליום 31 בדצמבר 2019 העמידה החברה לעסקאות המשותפות הנ"ל הלוואות בסך של כ-6 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - כ-6 מיליוני ש"ח). לא הועמדו ערבויות לעסקאות המשותפות הנ"ל. כמו כן, נתקבלו דיבידנדים מהעסקאות המשותפות הנ"ל בסכום הנמוך מ-0.5 מיליוני ש"ח בשנים 2019 ו-2018.

9.3. פרטים בדבר דיבידנדים מחברות מאוחדות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
419	229	165	מחברות מאוחדות

ביאור 10 - השקעות

פילוח לפי סיווג ההשקעה

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
41	*	מכשירים נגזרים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
41	*	

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

בשנת 2019 לא התקבלו דיבידנדים בגין ההשקעה במניות לא סחירות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד (בשנת 2018 התקבלו כ-11 מיליוני ש"ח).

לפרטים בדבר היררכיית השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנ"ל, ראה ביאור 30.5.2.

ביאור 11 - רכוש קבוע

11.1.

במיליוני ש"ח	קרקע ובנינים	מכונות, ציוד ומכשירים	מכונות וציוד בית זיקוק	עבודות בהקמה וחלקי חילוף	התקנות ושיפורים במושכר	כלי רכב	ריהוט משרדי, ציוד ואביזרים	מחשוב חומרה ותוכנה	סך הכל
עלות או עלות נחשבת									
יתרה ליום 1 בינואר 2019 (1)	2,431	1,869	4,417	344	45	98	81	357	9,642
תוספות	11	50	131	58	-	18	1	26	295
גריעות	(8)	(9)	-	(2)	(2)	(8)	-	-	(29)
יציאה מאיחוד חברה בת	(8)	-	-	-	-	-	-	-	(8)
העברה לנכסי זכות שימוש (IFRS16) (2)	(112)	-	-	-	-	-	-	-	(112)
מיון עבודות בהקמה שהסתיימו	22	26	32	(82)	-	-	-	1	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	2,336	1,936	4,580	318	43	108	82	384	9,788
יתרה ליום 1 בינואר 2018 (1)	2,475	1,859	4,194	440	45	103	80	342	9,538
תוספות	46	52	108	95	-	15	1	23	340
גריעות	(116)	(91)	-	-	-	(20)	-	(9)	(236)
מיון עבודות בהקמה שהסתיימו	26	49	115	(191)	-	-	-	1	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	2,431	1,869	4,417	344	45	98	81	357	9,642

- (1) לפרטים בדבר סיווג והתאמה לא מהותית של מספרי ההשוואה מרכוש קבוע לנדל"ן להשקעה ראה ביאור 2.7.1
- (2) ראה ביאור 2.8.1 בדבר יישום לראשונה של IFRS 16, חכירות. בהתאם לשיטת המעבר שנבחרה מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

ביאור 11 - רכוש קבוע (המשך)

11.1 (המשך)

במיליוני ש"ח	קרקע ובנינים	מכונות, ציוד ומכשירים	מכונות וציוד בית זיקוק	עבודות בהקמה וחלקי חילוף	התקנות ושיפורים במושכר	כלי רכב	ריהוט משרדי, ציוד ואביזרים	מחשוב חומרה ותוכנה	סך הכל
פחת שנצבר									
יתרה ליום 1 בינואר 2019 (1)	688	1,256	1,846	33	25	60	64	296	4,268
פחת לשנה	35	68	200	10	6	10	3	16	348
גריעות	(5)	(6)	-	-	(2)	(6)	-	-	(19)
יציאה מאיחוד חברה בת	(2)	-	-	-	-	-	-	-	(2)
העברה לנכסי זכות שימוש (IFRS16) (2)	(26)	-	-	-	-	-	-	-	(26)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	690	1,318	2,046	43	29	64	67	312	4,569
יתרה ליום 1 בינואר 2018 (1)	771	1,271	1,651	26	23	62	62	288	4,154
פחת לשנה	34	75	195	7	2	11	2	17	343
גריעות	(117)	(90)	-	-	-	(13)	-	(9)	(229)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	688	1,256	1,846	33	25	60	64	296	4,268
הערך בספרים	1,704	588	2,543	414	22	41	18	54	5,384
ליום 1 בינואר 2018	1,743	613	2,571	311	20	38	17	61	5,374
ליום 31 בדצמבר 2018	1,646	618	2,534	275	14	44	15	72	5,219
ליום 31 בדצמבר 2019									

(1) לפרטים בדבר סיווג והתאמה לא מהותית של מספרי ההשוואה מרכוש קבוע לנדל"ן להשקעה ראה ביאור 2.7.1

(2) ראה ביאור 2.8.1 בדבר יישום לראשונה של IFRS 16, חכירות. בהתאם לשיטת המעבר שנבחרה מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

ביאור 11 - רכוש קבוע (המשך)

11.2. בטחונות

ליום 31 בדצמבר 2019 אין לקבוצה רכוש קבוע משועבד.

11.3. רכישת רכוש קבוע באשראי

ליום 31 בדצמבר 2019 לקבוצה רכישות רכוש קבוע באשראי בסך של כ-22 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 כ-19 מיליוני ש"ח).

11.4. עלויות אשראי שהונו

בשנים 2017-2019 לא הונו עלויות אשראי לנכסים כשירים.

11.5. פרטים בדבר מקרקעין המשמשים את הקבוצה כרכוש קבוע

הקבוצה חוכרת קרקעות בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל לתקופות של 49 שנים (וזאת לאחר שחוזי החכירה הראשונים של 49 שנים הסתיימו, והקבוצה חידשה את החכירה ל-49 שנים נוספות). כמו כן, הקבוצה חוכרת קרקעות בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל לתקופות של 98 שנים (49 שנות חכירה + אופציית הארכה ל-49 שנים נוספות).

ביום 1 בינואר 2019, בעקבות יישום תקן IFRS 16, חכירות, בוצע שינוי סווג של פריטי רכוש קבוע שסווגו קודם לכן כנכסים בחכירה מימונית לסעיף נכסי זכות שימוש.

למידע בדבר נכסי זכות שימוש שהוכרו בגין חכירות בהן הקבוצה היא החוכרת, ראה ביאור 32 בדבר חכירות.

במהלך שנת 2017 בוצע בפז"א שיפוץ תקופתי במתקני היצור, שנערך מדי 4 עד 5 שנים. עלות השיפוץ הסתכמה בכ-207 מיליוני ש"ח (כולל היוון עלויות בסך של כ-56 מיליוני ש"ח), ומופחתת בדוחות הכספיים של החברה עד למועד השיפוץ הבא. עלות זו כוללת גם את עלות השיפוץ של המתקנים החדשים שהוקמו בשנת 2012.

בנוסף, אחת לכ-20 שנה מתבצע שיפוץ רב שנתי בפצ"ק (פצחן קטליטי), שבוצע אף הוא במהלך שנת 2017, בעלות של כ-44 מיליוני ש"ח, שתופחת בדוחות הכספיים עד למועד השיפוץ הרב שנתי הבא של הפצ"ק.

ביאור 12 - נדל"ן להשקעה

קרקעות ומבנים 2018	קרקעות ומבנים 2019	במיליוני ש"ח
333	346	עלות:
-	32	יתרה ליום 1 בינואר (1)
13	10	תוספות הנובעות מחכירות חדשות (IFRS 16) (2)
-	(2)	רכישות
346	386	גריעות
42	47	פחת:
(*)	(*)	יתרה ליום 1 בינואר (1)
-	4	גריעות
5	5	פחת בגין חכירות (IFRS 16) (2)
47	56	פחת לשנה
299	330	יתרה ליום 31 בדצמבר
439	490	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר (3)

*סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

- 1 לפרטים בדבר התאמה לא מהותית של מספרי ההשוואה של הנדל"ן להשקעה ראה ביאור 2.7.1
- 2 ראה ביאור 2.8.1 בדבר יישום לראשונה של IFRS 16, חכירות. בהתאם לשיטת המעבר שנבחרה מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.
- 3 השווי ההוגן של נכסי הנדל"ן המסווגים כנדל"ן להשקעה נאמד תוך שימוש בטכניקת היוון ההכנסות מדמי שכירות ו/או גישת ההשוואה, לפי העניין. הנדל"ן להשקעה נמדד בהתאם לרמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן.

שיעורי ההיוון השנתיים נעים בין 7% - 9%. הערכות השווי לנדל"ן להשקעה, לרבות אפשרויות הניצול של זכויות בנייה נוספות, נערכו בדומה להערכת נכסי מקרקעין עסקיים רגילים (בעיקר מסחריים), בהתאם למידע שנאסף על ידי המעריך, באופן עצמאי, וכן בהתאם למידע שהועבר על ידי החברה לגבי השימוש, הסכמי שכירות, גובה דמי השכירות, היקף השטחים הפנויים (קיימים מעט כאלה), ההכנסות וההוצאות מניהול. החברה עורכת הערכות שווי לנדל"ן להשקעה אחת לשנה.

השווי ההוגן של הנדל"ן רגיש לתנאי השוק, לפעילות החברה בתחום, ולגובה ריבית ההיוון, כך שכל שריבית ההיוון לפיה מחושב השווי ההוגן של הנדל"ן גבוהה יותר, עודף השווי ההוגן על הערך בספרים, פוחת.

ביאור 13 - נכסים בלתי מוחשיים

13.1.

במיליוני ש"ח	מוניטין	הסכמי הפעלה	רכוש בלתי מוחשי אחר	סך הכל
יתרה ליום 1 בינואר 2019	660	384	38	1,082
תוספות	-	6	7	13
גרועות	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	660	390	45	1,095
יתרה ליום 1 בינואר 2018	660	384	30	1,074
תוספות	-	-	8	8
גרועות	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	660	384	38	1,082
פחת והפחתות				
יתרה ליום 1 בינואר 2019	22	294	23	339
הפחתה	566	20	5	591
גרועות	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	588	314	28	930
יתרה ליום 1 בינואר 2018	22	273	21	316
הפחתה	-	21	2	23
גרועות	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	22	294	23	339
הערך בספרים				
ליום 1 בינואר 2018	638	111	9	758
ליום 31 בדצמבר 2018	638	90	15	743
ליום 31 בדצמבר 2019	72	76	17	165

13.2. הפחתות והפסד מירידת ערך

ההפחתה השוטפת בגין כל הנכסים הבלתי מוחשיים, נזקפת לרווח והפסד, כמפורט להלן:
ירידת ערך של מוניטין המיוחס לבית זיקוק- במסגרת סעיף ירידת ערך מוניטין בדוח רווח והפסד.
הפחתת הסכמי הפעלה, זכויות הפצה ורכוש בלתי מוחשי אחר נזקפים להוצאות מכירה ושיווק.

13.3. בדיקת ירידת ערך ליחידה מניבת מזומנים הכוללת מוניטין

לצורך בדיקת ירידת ערך, יוחס המוניטין לחברות במגזרים השונים של הקבוצה, המהוות את הרמה הנמוכה ביותר בקבוצה, במסגרתן נערך מעקב אחר המוניטין לצרכי ניהול פנימיים.

הערך בספרים של המוניטין שיוחס לכל מגזר הינו כלהלן:

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
זיקוק ולוגיסטיקה (ראה 13.4 להלן)	-	566
תעשייה ושירותים	66	66
נדל"ן	6	6
	72	638

ביאור 13 - נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 36, ירידת ערך נכסים, בחנה החברה את הסכום בר ההשבה של מגזר הזיקוק ליום 31 בדצמבר 2019 בהתבסס על שווי השימוש שלו ו/או שווי ההוגן (ביכוי עלויות מכירה) הגבוה מבין השניים. ההערכה בוצעה בעזרת מעריך שווי בלתי תלוי, אשר קבע כי שווי השימוש גבוה מהשווי ההוגן. על פי הערכה זו, הערך בספרים של היחידה גבוה מהסכום בר ההשבה שלה ולפיכך החברה הפחיתה בשנת 2019 את המוניטין שיוחס לבית הזיקוק אשדוד בסכום של 566 מיליוני ש"ח.

שווי השימוש נקבע על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים שינבעו מהיחידה מניבת המזומנים והתבסס בין היתר על תחזית רב שנתית של תזרימי המזומנים הצפויים וכן על תחזית מרווחי זיקוק אשר הוכנה על ידי חברת הייעוץ Argus, בהתאמות מסוימות.

בקביעת הסכום בר ההשבה של מגזר הזיקוק נלקח שיעור היוון דולרי של כ- 10.1% לפני מס וכ-9% לאחר מס, המבטא ריבית חסרת סיכון של כ- 2.07% ותשואה נדרשת על ההון העצמי של כ- 13.4% בהנחת מינוף נורמטיבי של 41% משווי הנכסים.

ביאור 14 - הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים

ביאור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של הלוואות ואשראי נושאי ריבית של הקבוצה, מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכונים ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ניתן בביאור 30, בדבר מכשירים פיננסיים.

14.1. התחייבויות שוטפות

14.1.1. ההרכב:

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
הלוואות לזמן קצר	6	5
ריבית לשלם	6	5
משיכות יתר	1	-
אגרות חוב לזמן קצר	-	1
	13	11
חלויות שוטפות של אגרות חוב לזמן ארוך	194	3,037
סך הלוואות ואשראי לזמן קצר	207	3,048

ההלוואות לזמן קצר נושאות ריבית 1.5%-1.75% (ליום 31 בדצמבר 2018: 1.5%-1.75%).

ליום 31.12.2019 לא קיימות אגרות חוב לזמן קצר (ליום 31 בדצמבר 2018: 5.9%-6.1%).

לפרטים בדבר הנפקת סדרות אגרות חוב סדרה ה' וסדרה ו', ראה ביאור 14.7.

לפרטים בדבר הנפקת סדרת אגרות חוב סדרה ז', ראה ביאור 14.8.

לפרטים בדבר הנפקת סדרת אגרות חוב סדרה ח' ראה ביאור 14.9.

לפרטים בדבר הצמדה ראה ביאור 30.4.6.

ביאור 14 - הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים (המשך)

14.2. התחייבויות שאינן שוטפות

במיליוני ש"ח

14.2.1. ההרכב:

אגרות חוב	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
אגרות חוב לפי עלות מופחתת	3,847	6,468
בניכוי חלויות שוטפות	194	3,037
	3,653	3,431
התחייבויות אחרות לזמן ארוך:		
התחייבויות לדמי הרשאה	50	50
יתרות אחרות לזמן ארוך	1	1
סך התחייבויות אחרות לזמן ארוך	51	51
בניכוי חלויות שוטפות	1	1
	50	50
סך התחייבויות שאינן שוטפות	3,703	3,481

לפרטים נוספים בדבר שיעורי ריבית ותנאי הצמדה של אגרות חוב ראה ביאור 14.3 וביאור 30.4.6.

ביאור 14 - הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים (המשך)

14.3. פרטים נוספים בדבר אגרות חוב שהנפיקה החברה:

סדרה	מועד הנפקה	שם חברה מדרגת	דירוג	סך שווי נקוב במועד ההנפקה (במיליוני ש"ח)	ערך בספרים ליום 31.12.19* (במיליוני ש"ח)	סוג הריבית	ריבית נקובה	מועדי תשלומי ריבית	מועדי תשלומי קרן	בסיס הצמדה
סדרה ד'	12 ביוני 2014 והרחבה ביום 2 בפברואר 2016	מעלות	AA-	1,445	1,447	ריבית רבעונית משתנה	בנק ישראל +1.65%	ארבע פעמים בשנה ב: 28 בפברואר, 31 במאי, 31 באוגוסט ו-30 בנובמבר, בין השנים 2014-2024	תשלום אחד ביום 31 במאי 2024	אין
סדרה ה'	דצמבר 2016	מעלות	AA-	408	409	ריבית חצי שנתית קבועה	2.96%	פעמיים בשנה ב: 31 במאי ו-30 בנובמבר, בין השנים 2017-2022	תשלום אחד ביום 30 בנובמבר 2022	אין
סדרה ו'	דצמבר 2016	מעלות	AA-	723	551	ריבית חצי שנתית קבועה צמודת מדד	1.94%	פעמיים בשנה ב: 31 במאי ו-30 בנובמבר, בין השנים 2017-2028	פעם בשנה ביום 30 בנובמבר בין השנים 2017-2028	מדד המחירים לצרכן אוקטובר 2016
סדרה ז'	דצמבר 2017, הרחבה ביולי 2018 והרחבה באפריל 2019	מעלות	AA-	1,460	1,479	ריבית חצי שנתית קבועה צמודת מדד	1.23%	פעמיים בשנה ב: 31 במאי ו-בנובמבר בין השנים 2018-2030	פעם בשנה ביום 30 בנובמבר בין השנים 2020-2030	מדד המחירים לצרכן אוקטובר 2017

* לא כולל הוצאות הנפקה בסך של כ-24 מיליוני ש"ח ופרמיה נטו בסך כ-9 מיליוני ש"ח.

ביאור 14 - הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים (המשך)

14.4. ביום 1 באפריל 2015 העלתה מעלות את דירוג החברה ופז"א (לרבות אגרות החוב) לרמה של ilAA(-) עם תחזית דרוג יציבה. בחודש מרץ 2018 אישרה מעלות את הדירוג ובחודש יוני 2018, במסגרת הרחבת אג"ח סדרה ז', אישרה מעלות את הדירוג.

ביום 31 במרץ 2019 אישרה מעלות את דירוג החברה (לרבות אגרות החוב של החברה ושל פז"א) ברמה של ilAA(-) עם תחזית דירוג יציבה. ביום 17 באפריל 2019 אישרה מעלות את הדירוג ברמה של ilAA(-) עם תחזית דירוג יציבה.

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 4 בפברואר 2020, במסגרת הרחבה נוספת של אג"ח סדרה ז' והנפקה של סדרת אגרות חוב חדשה סדרה ח' כמפורט להלן, אישרה מעלות את דירוג החברה ופז"א (לרבות אגרות החוב) ברמה של ilAA(-) עם תחזית דירוג יציבה.

14.5. **פדיון אג"ח סדרה ג':** ביום 26 במאי 2019 בוצע פידיון סופי של אגרות חוב (סדרה ג') בהיקף של כ-2,976 מיליוני ש"ח מתוך תמורת פירעון פיקדונות בבנקים שיועדו למימון פירעון אגרות חוב אלה, בהיקף של כ-2,900 מיליוני ש"ח.

14.6. הנפקת אג"ח סדרה ד':

14.6.1. ביום 12 ביוני 2014 הקצתה החברה 751,657,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ד') במסגרת הנפקה לציבור, על פי דוח הצעת מדף שפרסמה החברה בחודש יוני 2014, מכח תשקיף המדף של החברה שהיה בתוקף. אגרות החוב (סדרה ד') מעניקות ריבית שנתית בשיעור של ריבית בנק ישראל בתוספת מרווח של 1.65%. הריבית משולמת כל רבעון והקצן תפרע בתשלום אחד בסוף חודש מאי 2024. התמורה ברוטו שהתקבלה במסגרת ההנפקה הסתכמה לכ- 752 מיליוני ש"ח והתמורה נטו, בניכוי הוצאות הנפקה, הסתכמה בכ-743 מיליוני ש"ח. תמורת ההנפקה שימשה למיחזור חוב קיים ולפעילות העסקית השוטפת של החברה. אגרות החוב דורגו על ידי מעלות וקיבלו דרוג של ilA(+) עם תחזית דרוג יציבה.

14.6.2. ביום 2 בפברואר 2016, הקצתה החברה 692,941,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ד') נוספים על פי דוח הצעת מדף שפרסמה החברה ביום 1 בפברואר 2016 מכח תשקיף המדף של החברה שהיה בתוקף, באותם תנאים של אגרות החוב (סדרה ד') הקיימות במחזור. התמורה ברוטו שהתקבלה מההנפקה הנוספת הסתכמה בכ-689 מיליוני ש"ח והתמורה נטו בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה בכ-682 מיליוני ש"ח. תמורת ההנפקה שימשה למיחזור חוב פיננסי קיים ולפעילות העסקית השוטפת של החברה. אגרות החוב דורגו על ידי מעלות וקיבלו דרוג של ilAA(-) עם תחזית דרוג יציבה.

14.6.3. לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 28 בפברואר 2020, ביצעה החברה פדיון מוקדם של חלק מיתרת אגרות החוב (סדרה ד') בהיקף של כ-750 מיליוני ש"ח.

14.7. הנפקת אג"ח סדרה ה' וסדרה ו'

14.7.1. הנפקת אג"ח סדרה ה':

ביום 1 בדצמבר 2016 הקצתה החברה 408,394,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ה') במסגרת הנפקה לציבור, על פי דוח הצעת מדף שפרסמה החברה ביום 29 בנובמבר 2016. אגרות חוב (סדרה ה') מעניקות ריבית שנתית קבועה (לא צמודה) בשיעור של 2.96%. הריבית משולמת כל חצי שנה והקצן תיפרע בתשלום אחד ביום 30 בנובמבר 2022.

התמורה ברוטו שהתקבלה במסגרת ההנפקה הסתכמה בכ-408 מיליוני ש"ח והתמורה נטו בניכוי הוצאות ההנפקה הסתכמה בכ-405 מיליוני ש"ח. תמורת ההנפקה שימשה למיחזור חוב פיננסי קיים ולפעילות העסקית השוטפת של החברה.

אגרות החוב דורגו על ידי מעלות וקיבלו דירוג של ilAA(-) עם תחזית דירוג יציבה.

ביאור 14 - הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים (המשך)

14.7.2. הנפקת אג"ח סדרה ו':

ביום 1 בדצמבר 2016 הקצתה החברה 722,604,000 ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה ו') במסגרת הנפקה לציבור, על פי דוח הצעת מדף שפרסמה החברה ביום 29 בנובמבר 2016. אגרות החוב (סדרה ו') מעניקות ריבית שנתית קבועה צמודה למדד בשיעור של 1.94%. הריבית משולמת כל חצי שנה והקרן נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים שווים ביום 30 בנובמבר בין השנים 2017-2028. התמורה ברוטו שהתקבלה במסגרת ההנפקה הסתכמה בכ-723 מיליוני ש"ח והתמורה נטו בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה בכ-717 מיליוני ש"ח. תמורת ההנפקה שימשה למיחזור חוב פיננסי קיים ולפעילותה השוטפת של החברה. אגרות החוב דורגו על ידי מעלות וקיבלו דירוג של ilAA(-) עם תחזית דירוג יציבה. הנפקת אג"ח סדרה ז':

14.8. הנפקת אג"ח סדרה ז':

14.8.1. ביום 13 בדצמבר 2017 הקצתה החברה 400,070,000 ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה ז') במסגרת הנפקה לציבור, על פי דוח הצעת מדף שפרסמה החברה ביום 12 בדצמבר 2017. אגרות החוב (סדרה ז') מעניקות ריבית שנתית קבועה צמודה למדד בשיעור של 1.23%. הריבית משולמת כל חצי שנה והקרן תיפרע ב-11 תשלומים שנתיים ביום 30 בנובמבר בין השנים 2020-2030. 10 תשלומים יהיו בשיעור 9% מהערך הנקוב של קרן אגרות החוב (סדרה ז') והתשלום האחרון יהיה בשיעור 10% מהערך הנקוב של קרן אגרות החוב (סדרה ז'). התמורה ברוטו שהתקבלה במסגרת ההנפקה הסתכמה בכ-400 מיליוני ש"ח והתמורה נטו בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה בכ-396 מיליוני ש"ח. תמורת ההנפקה משמשת למיחזור חוב פיננסי קיים ולפעילותה השוטפת של החברה. אגרות החוב דורגו על ידי מעלות וקיבלו דירוג של ilAA(-) עם תחזית דירוג יציבה.

14.8.2. ביום 28 ביוני 2018 גייסה החברה, בדרך של הרחבת סדרת אגרות חוב (סדרה ז'), סך של כ-647 מיליוני ש"ח. התמורה נטו בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה בסך של כ-640 מיליוני ש"ח. אגרות החוב קבלו דרוג של ilAA(-) על ידי סטנדרט & פורס מעלות בע"מ. תמורת ההנפקה התקבלה ביום 1 ביולי 2018 ושימשה את החברה להגדלת היקף הפקדונות הבנקאיים העומדים לרשותה, אשר ישמשו את החברה לפרעון אגרות חוב סדרה ג' במאי 2019.

14.8.3. ביום 21 באפריל 2019 גייסה החברה, בדרך של הרחבת סדרת אגרות חוב (סדרה ז') סך של כ-411 מיליוני ש"ח. הערך הנקוב של ההנפקה הסתכמה בכ-400 מיליוני ש"ח. התמורה נטו בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה בכ-408 מיליוני ש"ח. אגרות החוב קיבלו דירוג של ilAA(-) עם תחזית דירוג יציבה. תמורת ההנפקה שימשה את החברה למימון פעילותה העיסוקית השוטפת ובין היתר גם למיחזור חוב פיננסי קיים.

14.8.4. לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 5 בפברואר 2020, גייסה החברה, בדרך של הרחבת סדרת אגרות חוב (סדרה ז'), סך של כ-299 מיליוני ש"ח. התמורה נטו בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה בסך של כ-296 מיליוני ש"ח. אגרות החוב קבלו דרוג של ilAA(-) על ידי סטנדרט & פורס מעלות בע"מ. תמורת ההנפקה שימשה בעיקר לפדיון מוקדם חלקי של אגרות חוב סדרה ד'.

14.9. הנפקת אגרות חוב סדרה ח'

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 5 בפברואר 2020, הקצתה החברה 864,615,000 ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה ח') במסגרת הנפקה לציבור, על פי דוח הצעת מדף שפרסמה החברה ביום 4 בפברואר 2020. אגרות החוב (סדרה ח') מעניקות ריבית שנתית קבועה לא צמודה בשיעור של 2.43%. הריבית משולמת כל חצי שנה והקרן תיפרע ב-7 תשלומים שנתיים ביום 30 בנובמבר בין השנים 2025

ביאור 14 - הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים (המשך) 14.9 הנפקת אגרות חוב סדרה ח' (המשך)

עד 2031. 6 תשלומים יהיו בשיעור 14.3% מהערך הנקוב של קרן אגרות החוב (סדרה ח') והתשלום האחרון יהיה בשיעור 14.2% מהערך הנקוב של קרן אגרות החוב (סדרה ח'). התמורה נטו בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה בסך של כ- 856 מיליוני ש"ח. אגרות החוב קבלו דרוג של ilAA (-) על ידי סטנדרט & פורס מעלות בע"מ. תמורת ההנפקה שימשה בעיקר לפדיון מוקדם חלקי של אגרות חוב סדרה ד'.

14.10. החברה רשאית, על פי שיקול דעתה הבלעדי, לבצע בכל עת פדיון מוקדם ביוזמתה, מלא או חלקי, של אגרות החוב (סדרה ד', ה', ו', ז' ו-ח'), ובמקרה שכזה יחולו ההוראות המפורטות בשטרי הנאמנות לאגרות החוב.

ביום 14 בינואר 2020 הודיעה החברה על כוונתה לבצע פדיון חלקי בסך של 750 מיליוני ש"ח של אגרות החוב (סדרה ד') אשר בוצעה ביום 28 בפברואר 2020 מתוך תמורת ההנפקה שהתקבלה מהרחבת אגרות חוב (סדרה ז') והנפקת סדרה חדשה של אגרות חוב (סדרה ח') כמפורט לעיל.

14.11. אמות מידה פיננסיות

במסגרת הנפקת אגרות חוב סדרה ד', ה', ו', ז' ו-ח' נקבעו מקרים מסוימים בהם קיימת זכות להעמדה לפירעון מיידי של אגרות החוב כאמור, לרבות: אם יתמנה לחברה על ידי בית משפט מפרק, לרבות מפרק זמני, או אם ינתן לחברה על ידי בית המשפט צו פירוק, לרבות צו פירוק זמני; אם ימונה כונס נכסים לחברה ו/או לנכסיה המהותיים כולם או מקצתם; אם החברה תפסיק את תשלומיה; אם יוטל עיקול או ימומש שיעבוד על חלק מהותי או על כל נכסי החברה; אם תוגש בקשה להקפאת הליכים כנגד החברה; אם החברה תחוסל או תימחק מכל סיבה שהיא; אם החברה תפר הפרה יסודית את תנאי אגרות החוב ושטר הנאמנות, ועוד. לגבי חלק מהעילות נקבעו מועדים שונים אשר עד אליהם יכולה החברה לתקן את ההפרה.

במסגרת הנפקת אגרות חוב (סדרה ד') כאמור בביאור 14.6 לעיל, נוספו עילות לפרעון שעיקרן מפורטות להלן: אם ההון העצמי של החברה יפחת מסך של 1.7 מיליארד ש"ח במשך שלושה רבעונים רצופים ו/או אם היחס בין החוב הפיננסי (מאוחד) של החברה לבין סך ההון העצמי והחוב (CAP) (מאוחד) של החברה (כהגדרתם בשטר הנאמנות של אגרות החוב (סדרה ד')) יעלה על שיעור של 77% במשך שלושה רבעונים רצופים ו/או אם החברה תבצע חלוקת דיבידנד ו/או רכישה עצמית של מניותיה שבעקבותיה יפחת ההון העצמי של החברה אל מתחת ל- 2 מיליארד ש"ח ו/או אם הועברה השליטה בחברה ללא אישור ראש הממשלה ושר האוצר ו/או כל רגולטור אחר שיידרש בהתאם להיתר השליטה בבז"א ו/או אם בוצע מיזוג ללא קבלת אישור מוקדם של אסיפת מחזיקי אגרות החוב (סדרה ד') אלא אם כן הצהירה החברה הקולטת, 10 ימי עסקים לפחות לפני המיזוג, כי לא קיים חשש סביר כי לא יהיה ביכולתה של החברה הקולטת לקיים את התחייבויותיה עפ"י שטר הנאמנות ו/או אם אגרות החוב תפסקנה להיות מדורגות לתקופה העולה על 60 יום והפסקת הדירוג אינה תלויה בחברה בלבד ו/או אם סדרה אחרת של אגרות חוב שהנפיקה החברה או הלוואה בהיקף העולה על 150 מיליון ש"ח או הלוואות בהיקף מצטבר העולה על 150 מיליון ש"ח שהועמדו לחברה על ידי מוסדות פיננסיים הועמדו לפירעון מיידי ו/או אם עודכן דירוג אגרות החוב (סדרה ד') באופן שהדירוג החדש יעמוד על דירוג של +BBB או דירוג נמוך ממנו (לפי דירוג מעלות או דירוג מקביל לו של חברת דירוג אחרת כמפורט בשטר הנאמנות). לגבי חלק מהעילות נקבעו מועדים שונים אשר עד אליהם יכולה החברה לתקן את ההפרה.

במסגרת הנפקת אגרות חוב (סדרה ה') אגרות חוב (סדרה ו') ואגרות חוב (סדרה ז') ואגרות חוב (סדרה ח') כאמור בביאורים 14.7-14.9 לעיל, עודכנו חלק מהעילות לפרעון בהתייחס לאגרות חוב (סדרות ה', ו', ז' ו-ח') שעיקרן מפורטות להלן: אם ההון העצמי של החברה יפחת מסך של 1.9 מיליארד ש"ח במשך שלושה רבעונים רצופים ו/או אם היחס בין החוב הפיננסי (מאוחד) של החברה לבין סך ההון העצמי והחוב

ביאור 14 - הלואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים (המשך) 14.11 אמות מידה פיננסיות (המשך)

(CAP) (מאוחד) של החברה (כהגדרתם בשטר הנאמנות של אגרות החוב (סדרה ה', ו' ו-ז') יעלה על שיעור של 75% במשך שלושה רבעונים רצופים (יצוין כי במסגרת הנפקת אגרות החוב (סדרה ח') עודכנה התקופה לשני רבעונים רצופים) ו/או אם החברה תבצע חלוקת דיבידנד ו/או רכישה עצמית של מניותיה שבעקבותיה יפחת ההון העצמי של החברה אל מתחת ל- 2.3 מיליארד ש"ח ו/או אם סדרה אחרת של אגרות חוב שהנפיקה החברה לציבור הועמדה לפירעון מיידי. ככלל, עיקרי העילות שלא עודכנו נותרו כמו העילות המפורטות ביחס לאגרות חוב (סדרות ד').

יצוין כי, בשטר הנאמנות של אגרות החוב (סדרה ד') נקבעו הוראות לגבי העלאת שיעור הריבית על אגרות החוב במקרה שדירוג אגרות החוב ירד מדירוג של ilA (לפי דירוג מעלות או דירוג מקביל לו של חברת דירוג אחרת כמפורט בשטר הנאמנות). עוד יצוין כי בשטרי הנאמנות של אגרות החוב (סדרה ה'), אגרות החוב (סדרה ו'), אגרות החוב (סדרה ז') ואגרות החוב (סדרה ח') נקבעו הוראות לגבי העלאת שיעור הריבית על אגרות החוב במקרה שדירוג אגרות החוב ירד מדירוג של ilA+ (לפי דירוג מעלות או דירוג מקביל לו של חברת דירוג אחרת כמפורט בשטר הנאמנות).

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 לא התקיים אף אחד מהאירועים המקנים זכות להעמדה לפירעון מיידי של אגרות החוב כאמור.

ביאור 15 - ספקים

מתוך יתרת הספקים, סך של כ- 1,620 מיליוני ש"ח וכ- 2,039 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 ו-2018, בהתאמה, מהווים חובות פתוחים של ספקים.

אשראי הספקים אינו נושא ריבית. יצוין כי לחברה הסכם עם ספק נפט לפיו ניתן להאריך את ימי האשראי תמורת ריבית בתנאי שוק. הוצאות המימון בגין אשראי הספקים אינן מהותיות לחברה.

לפרטים בדבר הצמדה ראה ביאור 30.4.6.

למידע נוסף בדבר ספקים המהווים צדדים קשורים ובעלי עניין, ראה ביאור 34 בדבר צדדים קשורים ובעלי עניין.

לחשיפת הקבוצה לסיכונים מטבע ונזילות בגין ספקים, ראה ביאור 30 בדבר מכשירים פיננסיים.

ביאור 16 - זכאים אחרים

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
פיקדונות ומקדמות מצרכני גז	184	185
עובדים ומוסדות בגין עובדים	75	72
מוסדות ממשלתיים	307	182
לקוחות זכאים	40	30
זכאים אחרים	18	62
נגזרים	5	7
	<u>629</u>	<u>538</u>

מרבית הזכאים האחרים אינם נושאים ריבית. לפרטים בדבר הצמדה ראה ביאור 30.4.6. למידע נוסף בדבר זכאים המהווים צדדים קשורים ובעלי עניין, ראה ביאור 34 בדבר צדדים קשורים ובעלי עניין. לחשיפת הקבוצה לסיכונים מטבע ונזילות בגין חלק מיתרות הזכאים, ראה ביאור 30 בדבר מכשירים פיננסיים.

ביאור 17 - הפרשות

סך הכל	תביעות משפטיות	איכות סביבה	במיליוני ש"ח
24	17	7	יתרה ליום 1 בינואר 2019
18	12	6	הפרשות שנוצרו במהלך התקופה
(14)	(8)	(6)	הפרשות שמומשו ו/או בוטלו במהלך התקופה
28	21	7	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

שיקום אתר ואיכות הסביבה

החברה הפרישה בספריה בשל הוצאות צפויות בנושא איכות סביבה ושיקום נזקים סביבתיים, בכל הקשור לטיפול בזיהומי מי תהום, באיכות האוויר והקרקע, פינוי פסולת מסוכנת, ביצוע סקרים וכו'. הסכום שהעריכה החברה מבוסס על הערכות הנהלה והערכות מומחים של החברה, להערכת הנהלת החברה ההפרשה משקפת באופן נאות את ההוצאות הצפויות, כפי שאלה ידועות לחברה במועד הדוח, בתחום איכות הסביבה.

תביעות משפטיות

במהלך העסקים השוטף מוגשות כנגד חברות הקבוצה תביעות משפטיות. לדעת הנהלת חברות הקבוצה, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות באשר לסיכוי התביעות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות בסך של כ- 21 מיליוני ש"ח, במקום בו נדרשו הפרשות לכיסוי החשיפה כתוצאה מתביעות כאמור. ראה גם ביאור 33.

ביאור 18 - הטבות לעובדים

18.1. הטבות לעובדים כוללות הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות לטווח קצר וכן תשלומים מבוססי מניות.

באשר להטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, לקבוצה תוכניות הטבה מוגדרות בגין היא מפקידה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות.

כמו כן, לחברה תוכנית הפקדה מוגדרת בגין חלק מעובדיה אשר חל לגביהם סעיף 14 חוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג 1963.

בהתאם להסכמי עבודה בפז"א מחושבת ההתחייבות בגין הטבות לאחר סיום העסקה באופן בו בגין שנות הוותק שבין 20 ל- 30 שנה משולמת תוספת פיצויים של 50% לכל שנת עבודה ובגין שנות הוותק שמעל 30 שנה משולמת תוספת פיצויים של 100% לכל שנת עבודה. חלק מהעובדים המועסקים על פי חוזה עבודה אישי זכאים במקרים מסויימים להשלמת פיצויי הפיטורים ל- 200%. נכון למועד הדוח נותר עובד אחד מקבוצה זו שטרם פרש.

עובדי וגמלאי פז"א זכאים, פרט לתשלומי הפנסיה ו/או הפיצויים, כל גמלאי לפי בחירתו, להטבות נוספות שעיקרן שי לחג. החברה הפרישה, בהסתמך על חוות דעת אקטואר, עבור גמלאי החברה ועבור העובדים בהתחשב ביתרת התקופה עד מועד יציאתם לגמלאות.

בהתאם להסכמי השכר עם העובדים בגין חלק מהעובדים, לפז"א התחייבות לתשלום פיצוי לעובדים במועד הגיעם לגיל פרישה בגין ימי מחלה שלא נוצלו. הפיצוי בגין ימי המחלה שלא נוצלו הינו בגובה של 20% מיתרת ימי המחלה הצבורים עד תקרה של 250 יום. פז"א הפרישה בהסתמך על חוות דעת אקטואר עבור ימי מחלה שלא נוצלו.

ביאור 18 – הטבות לעובדים (המשך)

18.2. **הרכב**

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
סך ערך נוכחי של מחויבויות בגין תוכניות הטבה מוגדרת	106	98
בניכוי שווי הוגן של נכסי התוכניות	(30)	(35)
התחייבות שהוכרה בגין תוכניות הטבה מוגדרת, נטו	76	63
סך הטבות לעובדים מוצג בסעיפים הבאים:	76	63
יעודה לפיצויים במסגרת סעיף הלוואות שניתנו ויתרות חובה לזמן ארוך	(2)	(2)
הטבות לעובדים לזמן ארוך	78	65
	76	63

18.3. **תוכניות להטבה מוגדרת**

18.3.1. **התנועה בגין תוכניות הטבה מוגדרת**

במיליוני ש"ח	2019	2018
התחייבות בגין תוכניות הטבה מוגדרת ליום 1 בינואר	98	105
הוצאה (הכנסה) שנזקפה לרווח והפסד:		
עלויות שרות שוטף	4	3
עלויות שרות עבר	-	-
עלויות ריבית	3	3
הוכר ברווח כולל אחר:		
הפסדים (רווחים) אקטואריים שנבעו משינויים בהנחות דמוגרפיות	1	-
הפסדים (רווחים) אקטואריים שנבעו משינויים בהנחות פיננסיות	11	(4)
הפסדים (רווחים) אקטואריים אחרים	(*)	(*)
תנועות נוספות:		
הטבות ששולמו	(11)	(9)
יתרה ליום 31 בדצמבר	106	98

* סכומים נמוכים מ-0.5 מיליון ש"ח.

18.3.2. **התנועה בנכסי תוכניות הטבה מוגדרת**

במיליוני ש"ח	2019	2018
שווי הוגן של נכסי התוכניות ליום 1 בינואר	35	41
הכנסה (הוצאה) שנזקפה לרווח והפסד:		
הכנסות ריבית	1	1
הוכר ברווח כולל אחר:		
רווחים (הפסדים) אקטואריים אחרים	(*)	(*)
תנועות נוספות:		
סכומים שהופקדו	(*)	(*)
הטבות ששולמו	(6)	(7)
שווי הוגן של נכסי התוכניות ליום 31 בדצמבר	30	35

* סכומים נמוכים מ-0.5 מיליון ש"ח.

ביאור 18 - הטבות לעובדים (המשך)

18.3. תוכניות להטבה מוגדרת (המשך)

18.3.3. התשואה בפועל

באחוזים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
התשואה בפועל על נכסי תוכניות הטבה מוגדרת	3.49	1.33	3.08

18.3.4. הנחות אקטואריות וניתוח רגישות של הנחות אקטואריות

ההנחות האקטואריות העיקריות למועד הדיווח (לפי ממוצע משוקלל):

באחוזים	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
שיעור ההיוון (נומינלי) ביום 31 בדצמבר	1.82	3.25	2.73
שיעור עליות שכר עתידיות (נומינלי)	1.76	1.83	1.80

ההנחות בדבר שיעור התמורה העתידי מבוססות על נתונים סטטיסטיים שפורסמו ועל לוחות תמורה מקובלים.

שינויים אפשריים באופן סביר בתאריך הדיווח לאחת מההנחות האקטואריות, בהנחה שיתר ההנחות נותרות ללא שינוי, משפיעים על המחויבות להטבה מוגדרת כדלקמן:

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019 גידול באחוז אחד	ליום 31 בדצמבר 2019 קיטון באחוז אחד
שיעור עליות שכר עתידיות	4.9	(4.2)
שיעור ריבית להיוון	(7.7)	9.4

18.3.5. השפעת התוכנית על תזרימי המזומנים העתידיים של הקבוצה

אומדן הקבוצה להפקדות הצפויות בשנת 2020 בתכנית הטבה מוגדרת ממומנת הינו כ- 0.4 מיליוני ש"ח.

אומדן הקבוצה לאורך חיי התוכנית (לפי ממוצע משוקלל) לסוף תקופת הדיווח הינו 6 שנים (לשנת 2018 - 6 שנים).

18.4. תוכנית הפקדה מוגדרת

במיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
הסכום שהוכר כהוצאה בגין תוכנית להפקדה מוגדרת	9	9	9

ביאור 19 - הון וקרנות

19.1. הון מניות ופרמיה על מניות

מניות רגילות 2018	מניות רגילות 2019	
50,835,800	50,895,240	הון מניות מונפק ונפרע ליום 31 בדצמבר (מניות רגילות בנות 5 ש"ח ע.ג. כל אחת)*
50,969,175	50,963,570	הון מונפק ונפרע בדילול מלא*
150,000,000	150,000,000	הון רשום

* לא כולל 2,461,551 מניות רדומות (2018: 2,473,439 מניות רדומות).

במהלך שנת 2018 מומשו 4,043 אופציות ל- 1,032 מניות בנות 5 ש"ח ע.ג. ללא תמורה.

באשר להקצאת מניות ואופציות לעובדים, ראה ביאור 21, בדבר תשלומים מבוססי מניות.

19.2. קרן תרגום של פעילות חוץ

קרן התרגום כוללת את כל הפרשי מטבע החוץ הנובעים מתרגום דוחות כספיים של פז"א, אשר מטבע הפעילות שלה עד ליום 31 בדצמבר 2008 היה דולר.

19.3. מניות באוצר

קרן מניות באוצר כוללת את עלות מניות החברה המוחזקות בידי החברה. ליום 31 בדצמבר 2019 ו-2018 החזיקה הקבוצה 2,461,551 ו- 2,473,439 מניות של החברה, בהתאמה. הזכויות הצמודות למניות באוצר אשר מוחזקות על ידי החברה, מושעות עד להנפקתן מחדש.

ביום 20 במאי 2015 אימצה החברה תכנית רכישה עצמית של מניות החברה על פיה החברה היתה רשאית לרכוש עד 22,000 מניות רגילות של החברה בתקופות ובתנאים שנקבעו בתוכנית הרכישה העצמית (להלן: "תוכנית הרכישה"). תוכנית הרכישה נועדה לצורך רכישת מניות החברה, שתוחזקנה כמניות רדומות לצורך הקצאתן לנאמן בגין יחידות למניות חסומות (RSU), שיבשילו וימומשו למניות בהתאם לתכנית תגמול הוני שאישרה החברה, כאמור בביאור 21 להלן.

בהתאם לתנאי תכנית הרכישה ובהמשך להקצאת יחידות מניה חסומות (RSU) למנהלים בחברה נרכשו במהלך שנת 2015 16,964 מניות (חלף 22,000 מניות).

במהלך השנים 2017-2019 הבשילו 28,020 יחידות מניה חסומות (RSU) למניות והחברה הקצתה לעובדים 28,020 מניות מתוך מאגר המניות הרדומות שלה.

19.4. דיבידנדים

הדיבידנדים הבאים הוכרזו ושולמו על ידי החברה:

בגין שנת 2017 - ביום 17 במרץ 2018 החליט דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד במזומן בסכום כולל של 400 מיליוני ש"ח, שמהווים כ- 39.3 ש"ח למניה. הדיבידנד שולם בחודש אפריל 2018.

בגין שנת 2018 - ביום 20 במרץ 2019 החליט דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד במזומן בסכום כולל של 280 מיליוני ש"ח, שמהווים כ- 27.5 ש"ח למניה. הדיבידנד שולם בחודש אפריל 2019.

ביאור 20 - רווח (הפסד) למניה

20.1. רווח (הפסד) בסיסי למניה

חישוב הרווח הבסיסי למניה ליום 31 בדצמבר 2019 התבסס על ההפסד המיוחס לבעלי המניות הרגילות בסך של 262 מיליוני ש"ח (2018: רווח בסך של 401 מיליוני ש"ח, 2017: רווח בסך של 572 מיליוני ש"ח) מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות המחושב באופן הבא:

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות:

מניות רגילות 5 ש"ח ע.נ.	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
יתרה ליום 1 בינואר	10,167,160	10,158,106	10,149,045
השפעת אופציות שמומשו למניות	-	516	733
השפעת מניות חסומות שהבשילו מתוכנית RSU	5,944	3,963	4,055
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו	10,173,104	10,162,585	10,153,833
לצורך חישוב רווח (הפסד) בסיסי למניה			

20.2. רווח (הפסד) מדולל למניה

חישוב הרווח (הפסד) המדולל למניה ליום 31 בדצמבר 2019 התבסס על ההפסד המיוחס לבעלי המניות הרגילות בתחשיב ההפסד הבסיסי למניה מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות המחושב באופן הבא:

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות:

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש לצורך חישוב רווח בסיסי למניה	10,173,104	10,162,585	10,153,833
השפעת כתבי אופציה למניות	-	530	1,333
השפעת מניות חסומות שהוקצו לנאמן	13,666	13,337	22,676
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש לצורך חישוב רווח (הפסד) מדולל למניה	10,186,770	10,176,452	10,177,842

לימים 31 בדצמבר 2019, 2018 ו-2017 לא היו כתבי אופציה שלא נכללו בחישוב הממוצע המשוקלל.

ביאור 21 - תשלומים מבוססי מניות

21.1. בחברה היו קיימות שתי תוכניות אופציות: תוכנית אופציות משנת 2006 ותוכנית אופציות 2009. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 לא נשארו אופציות מתוכניות אלה.

21.2. **התנועה בכתבי אופציה והממוצע המשוקלל של מחיר המימוש**

מספר כתבי האופציה 2017	מספר כתבי האופציה 2018	מספר כתבי האופציה 2019	
7,593	4,043	-	ליום 1 בינואר
(3,550)	(4,043)	-	מומשו במשך התקופה (1)
4,043	-	-	ליום 31 בדצמבר

(1) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה ביום מימוש כתבי האופציה, בגין כתבי אופציה שמומשו בשנת 2018 היה 501.3 ש"ח (2017: 599.60 ש"ח).

21.3. **תכנית מניות 2015-RSU**

במהלך חודש יוני 2015 הקצתה החברה 16,964 יחידות RSU שהיו ניתנים למימוש לעד 16,964 מניות רגילות בנות 5 ש"ח כל אחת, מתוכם הוקצו למנכ"ל החברה 2,316 יחידות RSU. הענקת ה-RSU לפי התוכנית היתה במסלול רווח הון עם נאמן תחת סעיף 102 לפקודת מס הכנסה. סה"כ השווי ההוגן של יחידות המניה החסומות שהוענקו מסתכם בכ-10 מיליוני ש"ח.

במהלך שנת 2019 לא רשמה החברה הוצאה בגין תכנית זו. בשנת 2018 רשמה החברה הוצאה בסך של כ-1 מיליון ש"ח ובשנת 2017 הוצאה בסך של כ-3 מיליוני ש"ח בגין התכנית. ההוצאה נזקפה כנגד יתרת עודפים. במהלך השנים 2015-2018 בוטלו 832 יחידות RSU בעקבות פרישת עובדים.

במהלך השנים 2017-2018 הבשילו 16,132 יחידות RSU למניות והחברה הקצתה לעובדים 16,132 מניות מתוך מאגר המניות הרדומות שלה.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 ו-2018 לא נשארו מניות חסומות שלא הובשלו מתוכנית 2015.

21.4. **תכנית מניות 2017-RSU**

ביום 24 במאי 2017, אישר דירקטוריון החברה, לאחר אישור ועדת התגמול של החברה, תכנית להענקת תגמול הוני מסוג יחידות למניות חסומות (RSU), המאפשרת לחברה להקצות עד 35,535 יחידות למניות חסומות (RSU) לכ-1,600 עובדים ומנהלים בחברה, לרבות לנושאי משרה בכירה (שאינם דירקטורים) ולמנכ"ל דאז, אשר ימומשו אוטומטית לעד 35,535 מניות רגילות של החברה בנות 5 ש"ח ע.נ כל אחת. ה-RSU הוענקו ללא תמורה ובעת מימוש ה-RSU למניות לא תשולם כל תמורה נוספת. על פי התוכנית, 50% מה-RSU יבשילו ויהיו ניתנים למימוש בחלוף שנתיים ממועד הקצאתן ו-50% יבשילו בחלוף שלוש שנים מיום הקצאתם, ובסך הכל שתי מנות, וזאת בתנאי שהעובד יהיה מועסק על ידי החברה או חברת בת במועד ההבשלה ובכפוף לעמידה ביעד שנקבע. לנושאי משרה המניות יהיו ניתנות למימוש בתנאי שהחברה תעמוד ביעד פיננסי שנקבע.

ביום 1 ביולי 2017 העניקה החברה 29,569 יחידות למניות חסומות (RSU) ל-1,358 עובדים ומנהלים בחברה (לרבות לנושאי משרה בכירה בחברה שאינם דירקטורים ולמעט למנכ"ל החברה דאז) ששווים ההוגן מסתכם בכ-18 מיליוני ש"ח.

במהלך השנים 2018-2019 העניקה החברה 1,786 יחידות למניות חסומות (RSU) ל-6 עובדים ומנהלים בחברה, ששווים ההוגן מסתכם בכ-1 מיליון ש"ח.

במהלך שנים 2019-2018 רשמה החברה הוצאה בסך של כ-5 מיליוני ש"ח בכל שנה בגין התכנית. במהלך שנת 2017 רשמה החברה הוצאה בסך של כ-3 מיליוני ש"ח בגין התכנית. ההוצאות נזקפו כנגד יתרת עודפים.

ביאור 21- תשלומים מבוססי מניות (המשך)

21.4 תכנית מניות RSU-2017 (המשך)

במהלך שנת 2019 הבשילו 11,888 יחידות מניה חסומות ל-11,888 מניות רגילות של החברה.

במהלך השנים 2019-2017 בעקבות פרישת עובדים בוטלו 5,801 יחידות RSU.

יתרת ה-RSU ליום 31 בדצמבר 2019 מתוכנית 2017 מסתכמת ב-13,666 יחידות (ביום 31 בדצמבר 2018: 26,675 יחידות RSU).

ביאור 22 - הכנסות

22.1 הכנסות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	
16,307	18,904	17,809	במיליוני ש"ח
(6,152)	(5,986)	(6,292)	מכירות מוצרי נפט**
10,155	12,918	11,517	בניכוי בלו
773	819	863	סה"כ מכירות מוצרי נפט, נטו
			מוצרי ילו והשכרת נכסים במתחמי תחנות
			הכנסות משירותים, מכירת חשמל, עמלות
232	277	213	ואחרות
49	49	49	דמי שימוש קבועים
59	56	54	התקנה ומכשור
1,113	1,201	1,179	
11,268	14,119	12,696	

*סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

**מוצרי נפט כוללים תזקיני נפט גולמי, שמנים, כימיקלים, מוצרי בידוד ואיטום.

22.2 בשנים 2019 ו-2018 אין מכירות ללקוח מהותי בהיקף שעולה על 10% ממחזור המכירות המאוחד (בשנת 2017: כולל הכנסות מלקוח מהותי בסך של כ-1,271 מיליוני ש"ח).

הכנסות הקבוצה ממכירותיה ללקוח זה נכללו במגזר קמעונאות ומסחר. ראה גם ביאור 29.

ביאור 23 - עלות המכירות והשירותים

במיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
חומרי גלם ומוצרי נפט	9,528	10,947	7,938
הפסד (רווח) מעסקאות בנגזרים על נפט גולמי	72	(48)	40
מוצרי מזון וצריכה	571	541	516
עלויות חלפים ומוצרים אחרים	31	26	21
סה"כ עלות החומר	10,202	11,466	8,515
שכר עבודה	173	173	147
פחת והפחתות	245	239	220
פחת בגין נכסי זכות שימוש (1)	25	-	-
עבודות חוץ	19	24	36
עלויות אחרות	30	31	31
תמלוגים ודמי הרשאה	5	11	17
אחזקה, שכירות, מיסים וביטוחים	166	160	154
הוצאות תשתית וניפוק	67	82	93
חשמל, גז טבעי ומים לייצור	158	180	148
סה"כ הוצאות בעלות המכירות	888	900	846
סה"כ עלות המכירות	11,090	12,366	9,361
לפי מקורות הכנסה:			
מוצרים שיוצרו בידי התאגיד	9,622	10,475	7,654
מוצרים אחרים	1,468	1,891	1,707
	11,090	12,366	9,361

(1) לפרטים בדבר השפעת היישום לראשונה של IFRS 16 בדבר חכירות ראה ביאור 2.8.1

ביאור 24 - הוצאות מכירה ושיווק

במיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
שכר עבודה והוצאות נלוות	188	185	178
עמלות ששולמו	113	110	107
פרסום וקידום מכירות	50	49	44
פחת והפחתות	118	122	119
פחת בגין נכסי זכות שימוש (1)	177	-	-
דמי חכירה והפעלה, שכירות ואחזקת מבנים	149	330	331
הובלות	64	66	70
אחזקת רכב	34	36	34
הוצאות ייצוא	26	35	24
הוצאות מכירה ושיווק אחרות	22	32	28
	941	965	935

(1) לפרטים בדבר השפעת היישום לראשונה של IFRS 16 בדבר חכירות ראה ביאור 2.8.1

ביאור 25 - הוצאות הנהלה וכלליות

במיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
שכר עבודה והוצאות נילות	82	84	102
הוצאות שכירות, מסים ואחזקה	13	11	13
אחזקת רכב	4	6	5
ייעוץ מקצועי	40	22	23
תקשוב ותקשורת	17	14	15
דמי ניהול	7	5	6
הפסדי אשראי חזויים	1	2	3
הוצאות אחרות	8	10	9
פחת והפחתות	16	11	15
פחת בגין נכסי זכות שימוש (1)	1	-	-
	<u>189</u>	<u>165</u>	<u>191</u>

(1) לפרטים בדבר השפעת היישום לראשונה של IFRS 16 בדבר חכירות ראה ביאור 2.8.1

ביאור 26 - הכנסות אחרות, נטו

במיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
הפסד (רווח) הון ממימוש נכסים, נטו	(4)	1	-
הכנסות מדמי ניהול	(1)	(1)	(1)
הוצאות (הכנסות) אחרות, נטו	18	(3)	14
	<u>13</u>	<u>(3)</u>	<u>13</u>

ביאור 27 - הכנסות והוצאות מימון

נזקפו לרווח והפסד

במיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר **2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר **2017
הכנסות ריבית מפיקדונות בבנקים, הלוואות ואחרים	19	30	29
רווח נטו משינוי בשערי חליפין	2	-	1
הכנסות מימון בגין הטבות לעובדים	1	*	1
שערור ודיבידנד שהתקבל מנכס פיננסי המוצג בשווי הוגן דרך	1	10	67
רווח והפסד	-	3	-
הכנסות נטו מנגזרים ונכסים פיננסיים	23	43	98
הכנסות מימון שנזקפו לרווח והפסד	117	153	130
הוצאות ריבית על התחייבויות פיננסיות הנמדדות לפי עלות מופחתת	-	1	-
הפסד נטו משינוי בשערי חליפין	1	3	1
שינוי נטו בשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים	3	2	3
הוצאות מימון בגין הטבות לעובדים	29	-	-
הוצאות מימון התחייבות בגין חכירה (1)	150	159	134
הוצאות מימון שנזקפו לרווח והפסד	127	116	36
הוצאות מימון נטו שנזקפו לרווח והפסד			

*סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

**לפרטים בדבר שינוי מדיניות חשבונאית בקשר עם הצגת הפרשי שער ראה ביאור 2.7.2.

(1) לפרטים בדבר השפעת היישום לראשונה של IFRS 16 בדבר חכירות ראה ביאור 2.8.1

ביאור 28 - מסים על הכנסה

28.1. פרטים בדבר סביבת המס בה פועלת הקבוצה

28.1.1. שיעור מס חברות

להלן שיעורי המס הרלוונטיים לחברה ולחברות הקבוצה (למעט פז"א כאמור להלן) בשנים 2017-2019:

בשנים 2019 ו-2018 - 23%. בשנת 2017 - 24%.

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו - 2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות, החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%. כמו כן, ביום 22 בדצמבר 2016 אישרה מליאת הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל- 23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

עם השלמת הפרוייקטים שבוצעו בפז"א בשנים 2011 ו-2012, גדל כושר הזיקוק של בית הזיקוק. בנוסף, קיבלה פז"א החלטה אסטרטגית לפיה פז"א תייצא לפחות 25% מהכנסותיה החל משנת 2013. מתוקף כך, עומדת פז"א בתנאים שנקבעו בחוק עידוד השקעות הון, התשי"ט-1959 וזכאית מכח היותה מפעל מועדף להטבת שיעור מס מופחת, בשיעור של 12.5% בשנת 2013 ובשיעור של 16% משנת 2014 ואילך.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים לעיל.

28.1.2. הטבות מתוקף החוק לעידוד השקעות הון

28.1.2.1. תיקון החוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט - 1959

ביום 29 בדצמבר 2010 אושר בכנסת חוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011-2012, אשר במסגרתו תוקן החוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט - 1959 (להלן: "התיקון"). תוקפו של התיקון לחוק הוא מיום 1 בינואר 2011 והוראותיו יחולו ביחס להכנסה מועדפת או שהופקה או שנצמחה בידי חברה מועדפת, כהגדרתן בתיקון לחוק, בשנת 2011 ואילך. במסגרת התיקון נקבע כי למסלול המענקים יהיו זכאיות חברות באזור פיתוח א' בלבד והן יהיו זכאיות ליהנות הן ממסלול זה והן ממסלול הטבות המס במקביל. כמו כן בוטלו מסלולי הטבות המס הקיימים (מסלול הפטור ממס, מסלול "אירלנד" ומסלול "אסטרטגי") ובמקומם נקבעו שני מסלולי מס חדשים, מפעל מועדף, שעיקרם שיעור מס אחיד ומופחת על כלל הכנסות החברה הזכאיות להטבות.

ביום 5 באוגוסט 2013, עבר בכנסת חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג - 2013, אשר קבע העלאת שיעורי המס על הכנסה מועדפת החל משנת המס 2014 כדלקמן: 9% באזור פיתוח א' ו-16% בשאר הארץ. ביום 21 בדצמבר 2016 עבר בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018) התשע"ז-2016 אשר במסגרתו הופחת שיעור המס למפעל מועדף הממוקם באזור פיתוח א' משיעור של 9% לשיעור של 7.5% על הכנסה מועדפת החל משנת 2017. בנוסף, מפעל העומד בהגדרת "מפעל מועדף מיוחד", זכאי לתקופת הטבות של 10 שנים רצופות, לשיעור מס מופחת של 5% באזור פיתוח א' ו-8% בשאר הארץ. עוד נקבע בתיקון, כי לא יחול מס על דיבידנד שיחולק מתוך הכנסה מועדפת לבעלת מניות שהיא חברה תושבת ישראל. על דיבידנד שיחולק מתוך הכנסה מועדפת לבעל מניות יחיד או לתושב חוץ בכפוף לאמנות למניעת כפל מס, יחול מס בשיעור של 20%.

חלק מהחברות המאוחדות הינן "חברות תעשייתיות" כמוגדר בחוק עידוד התעשייה (מסים), התשכ"ט - 1969, ובהתאם לכך הן זכאיות להטבות אשר העיקרית שבהן היא פחת בשיעורים מוגדלים.

ביאור 28 - מסים על הכנסה (המשך)

28.1. פרטים בדבר סביבת המס בה פועלת הקבוצה (המשך)

28.1.3. בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה בחודש אוגוסט 2018, הוחלט על מיזוג חברת הבת "פזומט מקבוצת פז בע"מ" לתוך פז, החל מיום 1 בינואר 2019, במטרה לייעל את תהליכי העבודה ולהביא להתייעלות כוללת ולחיסכון בהוצאות. ביום 19 בדצמבר 2018 נרשם המיזוג ברשם החברות. המיזוג הוא שינוי מבני בלבד ופעילות פזומט נמשכת במסגרת פעילותה של החברה. המהלך קיבל את אישור רשות המיסים ללא חבות במס בהתאם לסעיף 103ג לפקודה. החלטת המיסוי כוללת מספר תנאים שאינם מהותיים לחברה למיזוג.

28.2. מרכיבי הוצאות (הכנסות) מסים על הכנסה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
109	128	95	הוצאות (הכנסות) מסים שוטפים
(*)	(3)	3	בגין התקופה השוטפת
109	125	98	התאמות בגין שנים קודמות, נטו
48	(19)	(63)	הוצאות (הכנסות) מסים נדחים
48	(19)	(63)	יצירה והיפוך של הפרשים זמניים
157	106	35	סך הוצאות מיסים על הכנסה

28.3. התאמה בין המס התיאורטי על הרווח לפני מסים על הכנסה לבין הוצאות המסים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
732	510	(227)	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
24%	23%	23%	שיעור המס העיקרי של החברה
176	117	(52)	מס מחושב לפי שיעור המס העיקרי של החברה
(3)	(3)	*	תוספת (חסכון) בחבות המס בגין:
1	*	*	הכנסות פטורות
-	(3)	3	הוצאות לא מוכרות
(17)	(4)	85	מסים בגין שנים קודמות
-	(1)	(1)	הכנסות (הוצאות) מס בשיעור מס מיוחד והפרשים
157	106	35	זמניים בגין שנים קודמות
			הפרשים אחרים
			סך הוצאות מיסים על הכנסה
			* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

ביאור 28- מסים על הכנסה (המשך)

28.4. נכסי והתחייבויות מסים נדחים שהוכרו

המסים הנדחים מחושבים לפי שיעור מס הצפוי לחול במועד ההיפוך כמפורט לעיל.

נכסי והתחייבויות מסים נדחים מיוחסים לפריטים הבאים:

במיליוני ש"ח	רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה	הטבות לעובדים	מכשירים פיננסיים	ניכויים והפסדים להעברה לצרכי מס	רכוש אחר	אחרים	סך הכל
יתרת (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2019	(574)	15	25	213	33	11	(277)
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד שינויים שנזקפו לקרנות הון ולרווח כולל אחר	(4)	(4)	20	(7)	49	9	63
יתרת (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2019	(578)	14	45	206	82	20	(211)

במיליוני ש"ח	רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה	הטבות לעובדים	מכשירים פיננסיים	ניכויים והפסדים להעברה לצרכי מס	רכוש אחר	אחרים	סך הכל
יתרת (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2018	(583)	15	42	217	34	(21)	(296)
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד שינויים שנזקפו לקרנות הון ולרווח כולל אחר	9	*	(17)	(4)	(1)	32	19
יתרת (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2018	(574)	15	25	213	33	11	(277)

*סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

ביאור 28- מסים על הכנסה (המשך)

28.5. הפסדים וניכויים לצורכי מס להעברה לשנים הבאות

לקבוצה הפסדים לצורכי מס וניכוי בשל אינפלציה המועברים לשנה הבאה ומגיעים למועד הדיווח לכדי סכום של 1,280 מיליוני ש"ח (2018: כ- 1,325 מיליוני ש"ח).

יתרות ההפסדים והניכויים המועברים לשנה הבאה צמודים למדד עד לסוף שנת 2007.

יתרת ההפסדים כאמור שבגינם לא נזקפו מסים נדחים הינה כ- 5 מיליוני ש"ח (2018: כ- 4 מיליוני ש"ח).

הפרש ראלי מניירות ערך סחירים שלא הותר לניכוי בשנת הדוח וניתן להעברה לשנים הבאות מסתכם למועד הדיווח 41 מיליוני ש"ח מותאמים. הפרש זה יותר לניכוי בשנים הבאות, כשהוא צמוד למדד עד לסוף שנת 2007, רק כנגד הכנסה מניירות ערך סחירים, אם תהיה באותן שנים. יתרת הפרש הריאלי כאמור שבגינה לא נזקפו מסים נדחים הינה 41 מיליוני ש"ח.

בנוסף, לקבוצה הפסדי הון מועברים בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח (2018: כ- 1 מיליוני ש"ח), עליהם לא נוצרו מסים נדחים.

28.6. שומות מס

לחברה שומות מס סופיות עד וכולל השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017.

למרביית חברות הבנות שומות מס הנחשבות כסופיות עד וכולל השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014. ביום 31 בדצמבר 2018 קיבלה פזגז בע"מ, חברה נכדה בבעלות מלאה של החברה, שומות מס לפי מיטב השפיטה בגין שנת המס 2013 מאת רשות המיסים בסך של כ- 64 מיליוני ש"ח כולל הפרשי הצמדה, ריבית וקנסות נכון ליום 31 בדצמבר 2018. חלק מסכום שומות המס נוגע לחברות בנות שמוזגו לתוך פזגז בסוף שנת 2013. כמו כן קיבלה פזגז דרישה להכרה בפקדנות מצרכנים כהכנסה, לרבות בגין שנות מס קודמות, וזאת בניגוד להסכמי שומה לשנים קודמות שנערכו עם פקיד השומה, בין היתר, לגבי אי התרת הוצאות מסוימות כהוצאה שוטפת, פרישת ההוצאה על פני תקופה של 25 שנים ואי התרת הוצאות מימון כהוצאה שוטפת.

פזגז הגישה את השגותיה על שומה זו ביום 6 במרץ 2019. במהלך הדיונים מול רשות המיסים הגיעה פזגז להסכמות על מרבית הסוגיות. ביום 30 בדצמבר 2019 נחתם הסכם שומות לשנת 2014 וביום 5 במרץ 2020 נחתם הסכם שומות לשנים 2013, 2015 ו-2017 על כלל הסוגיות, למעט סוגית יתרת הפקדונות שהתקבלו מצרכנים ועומדת ליום 31 בדצמבר 2013. יתרה זו נותרה במחלוקת ובגינה קיבלה פזגז צו לפי מיטב השפיטה. סכום המחלוקת כאמור מול פקיד השומה הינו בסך של כ- 8.5 מיליון ש"ח (כולל ריבית והפרשי הצמדה). להערכת החברה ובהסתמך על יועציה המקצועיים לפזגז טענות טובות כנגד עמדת רשות המיסים ולפיכך לא נרשמה הפרשה בספרים בגין סכום זה.

ביאור 29 - דיווח מגזרי

29.1. לקבוצה היו שלושה מגזרים בני דיווח כמפורט להלן, אשר מהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות.

ביום 6 בפברואר 2019 הודיעה החברה כי במהלך שנת 2019 היא תחל לבחון את תוצאות הנדל"ן שלה באופן עצמאי, בבחינה ובראייה נפרדת מזו של פעילות הקמעונאות והמסחר (קו"מ). זאת, על מנת שניתן יהיה לשקף, לנהל ולמדוד את התשומה הכלכלית של כל אחד מתחומי הפעילות בנפרד ובאופן מיטבי יותר, להקצות משאבים בדרך מתאימה יותר ולהגדיל את המיקוד הניהולי הנפרד בכל אחד מתחומי הפעילות האמורים. השינוי נעשה גם על רקע שינויים אפשריים בסביבה העסקית של החברה.

בהתאם לכך, החל מהדוח לרבעון השני של שנת 2019, חל שינוי בדיווח המגזרי של החברה, כך שפעילות הנדל"ן פוצלה למגזר ולתחום פעילות נפרד מזה של מגזר הקמעונאות והמסחר.

מספרי ההשוואה של המגזרים הוצגו מחדש על מנת לשקף את פעילות מגזר הנדל"ן גם בתקופות ההשוואה.

פעילויות החברה בתחום הנדל"ן כוללות מיצוי מיטבי של פוטנציאל הנדל"ן, בעיקר בנכסים שבבעלות החברה (לרבות נכסים בחכירה ראשית) תוך קידום סטאטוס תכנוני להשבתת המקרקעין, להגדלת זכויות, לשינויי ייעוד ושימושים; הקמה, הרחבה ופיתוח של מתחמי תדלוק ומתחמים קמעונאיים, לצורך הבטחת מתן מענה למגוון של תועלות והצעות ערך ללקוח על הדרך; רישוי והסדרה סטטוטורית של מקרקעין לצד הגנה על נכסי החברה, השכרת נדל"ן מניב לצד ג' לצד מכלול הטיפול בניהול הנכס, לרבות הגבייה והתשלומים בזיקה לנכסים, תוך ניהול וטיפול הקשר עם השוכרים. שדרוג תשתיות תחנות התדלוק והמתחמים, בחינת אתרים פוטנציאליים לרכישת ולהקמת תחנות תדלוק ומתחמים מסחריים; ניהול הקשר, לרבות חידוש הסכמים עם בעלי זכויות המשכירים נכסים לחברה, ניהול חברות משותפות עם בעלי זכויות נוספים בתחנות תדלוק בבעלות משותפת.

כאמור לעיל, החברה פועלת למימוש מיטבי של הפוטנציאל הטמון במקרקעיה ובמסגרת זו יוזמת תכניות בניין עיר חדשות, שתכליתן הגדלת זכויות בניה והוספת שימושים לצד תחנה או חלק תחנה של זכויות נכסי נדל"ן שברובם אינם בליבת העסקים שלה. ניצול זכויות הבניה של החברה מותנה בכדאיות כלכלית, התלויה במידה רבה בנתוני הנכס וסביבתו, רמת הביקוש לנכסים דומים, השימושים הקיימים והמותרים בנכס ועלויות השבתת הנכס ומימוש הזכויות, לרבות היטלי השבחה ותשלומים לרשות מקרקעי ישראל. השבתת נכסי הנדל"ן כרוכה לרוב בהליך תכנוני ממושך ולעיתים מחייבת בהסדרים עם צדדים שלישיים. בכוונת החברה להמשיך ולפתח ולהשביח את נכסי המקרקעין שבבעלותה, בעלי הפוטנציאל הנדל"ני הגבוה, בין השאר באמצעות שינוי הייעוד לתעסוקה, מגורים ומסחר.

נוכח שינויים עתידיים בצריכת הדלקים לתחבורה ובהרגלי הצריכה בכלל, החברה תבחן באופן שיטתי את השימושים האלטרנטיביים שניתן לעשות בנדל"ן שבבעלותה וזאת על מנת למקסם את התשואה העתידית מהנדל"ן האמור.

הכנסות המגזר נובעות מהשכרת נכסי נדל"ן לצדדים שלישיים, וכן הכנסות בגין דמי שכירות ראויים מהשכרת הקרקעות של מתחמי התחנות שבבעלות החברה למגזר הקו"מ. ההכנסות מדמי השכירות הראויים מתבטלות במסגרת ההתאמות למאחד. דמי השכירות הראויים חושבו ככלל תוך הישענות על דמי שימוש ראויים כפי שהותוו בהערכות השווי השמאיות המבוססות על היקפי כמויות המכירה של מוצרי הדלק בתחנה ועל מחזורי המכירות בחנויות הנוחות.

יחידות אסטרטגיות אלו כוללות מגוון מוצרים ושירותים אשר מנוהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. עבור כל יחידה עסקית אסטרטגית, סוקר מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי לפחות אחת לרבעון את הדוחות הניהוליים הפנימיים.

כללי החשבונאות שיושמו בדיווח המגזרי תואמים את כללי החשבונאות המקובלים שאומצו לצורך העריכה וההצגה של הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה.

ביאור 29- דיווח מגזרי (המשך)

תוצאות המגזר המדווחות למקבל ההחלטות התפעוליות הראשי כוללות פריטים המיוחסים ישירות למגזר ופריטים אשר ניתן לייחסם על בסיס סביר. פריטים שלא הוקצו מורכבים בעיקר מעלויות הנהלה וכלליות.

יציאות הוניות של המגזר הן סך העלויות שהתהוו במהלך התקופה לשם רכישת רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים.

המגזרים ותחומי הפעילות בדוחות הכספיים הם:

פז קמעונאות ומסחר (להלן: "פז-קו"מ") – מגזר זה כולל שלושה תחומים המופעלים בחברה עצמה ובמספר חברות בנות. תחום הפעילות הראשון הינו תחום הקמעונאות, העוסק בשיווק, הפצה והובלה של מוצרי נפט בתחנות התדלוק ובשיווק, הפצה והובלה של מוצרי מזון ומוצרי נוחות בחנויות הנוחות yellow. התחום השני הינו תחום התפעול, העוסק במתן שירותי הנדסה ותחזוקה לתשתיות וציוד החברה בתחנות הציבוריות וללקוחות הסחר, ניהול המלאי להקמה ואחזקה של מתחמי התדלוק, חנויות הנוחות והמתחמים הקמעונאיים. התחום השלישי הינו תחום הסחר העוסק בשיווק ישיר של דלקים ללקוחות מוסדיים, לרשות הפלשתיאית, לתעשייה וללקוחות גדולים אחרים ועוסק גם בשיווק דלקים לצי רכב.

פז נדל"ן – מגזר זה פועל למיצוי הפוטנציאל הנדל"ני לרבות על ידי שינוי ייעוד והשבחת המקרקעין שבבעלות ו/או בחכירת החברה. מגזר זה פועל באמצעות שתי זרועות: האחת תפעול ונדל"ן והשניה ייזום נדל"ן המתמקד בהרחבת הבסיס הקמעונאי של החברה על ידי איתור ופיתוח קרקעות לצורך הקמת תחנות תדלוק, חנויות נוחות ומתחמים קמעונאיים נוספים. הזרוע השניה כאמור עוסקת גם בניהול שוטף של הסכמים הכרוכים בפעילות זו ובהשכרת נכסים.

פז תעשיות ושירותים (להלן: "פז-תעשיות") – מגזר זה כולל את פז תעשיות ושירותים, המחזיקה במישרין ובעקיפין בחברות הבנות: פזגז, פזקר, פז שמנים וכימיקלים, פז שירותי תעופה ופז נכסי תעופה. פז-תעשיות מתמקדת באמצעות היחידות השונות בייצור, ביבוא, באיסון, בשיווק, במכירת מוצרים, ביצוא, במיחזור ובפיתוח מוצרים חדשים.

פז זיקוק ולוגיסטיקה (להלן: "פז-זיקוק") – מגזר זה כולל את חברת הבת פז בית זיקוק אשדוד בע"מ (להלן: "פז"א") ועוסק בניהול בית הזיקוק שבבעלותה הממוקם באשדוד, בייבוא נפט גולמי ומוצריו, בייצור תזקיני נפט, ביצור חשמל וקיטור לשימוש עצמי וביצור חשמל למכירה ללקוחות חיצוניים. פז-זיקוק מרכזת את השירותים הלוגיסטיים בקבוצת פז לרבות איסון דלקים וניפוק (בחצרי בית הזיקוק, במתקני האחסון והניפוק בחיפה ומחוצה להם), הזרמה ושירותי רכש לחלק מיחידות הקבוצה. כל המלאי של הנפט הגולמי ומוצריו, למעט מלאי תפעולי בתחנות התדלוק, מנוהל על ידי פז-זיקוק.

מטה החברה מרכז את מתן השירותים לכל קבוצת פז בתחומי הכספים, יעוץ משפטי, משאבי אנוש, מערכות מידע ותכנון אסטרטגי, ותומך בהשגת המטרות של המגזרים הנ"ל.

ביאור 29 – דיווח מגזרי (המשך)

29.2. מידע אודות פעילות המגזרים ברי הדיווח מוצג בטבלאות להלן, רווחי המגזר נמדדו בהתבסס על הרווח התפעולי של המגזר, בהתאם למידע שנכלל בדוחות הנסקרים על ידי מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי. תמחור בין מגזרי נקבע בהתבסס על מחירי עסקאות במהלך העסקים הרגיל.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019: (מבוקר)

התאמות למאוחד	סה"כ מאוחד	זיקוק	תעשייה ושירותים	נדל"ן	קמעונאות ומסחר	במיליוני ש"ח
-	12,696	4,190	1,158	49	7,299	הכנסות מחיצוניים
(5,819)	-	5,200	301	141	177	הכנסות ממכירות בין המגזרים
(5,819)	12,696	9,390	*1,459	190	7,476	הכנסות המגזר
-	562	(65)	*206	105	316	תוצאות המגזר
	(99)					הוצאות נטו שלא הוקצו
	463					רווח תפעולי מאוחד לפני ירידת ערך
	(566)					ירידת ערך של מוניטין המיוחס לבית הזיקוק
	(103)					הפסד תפעולי
	127					הוצאות מימון, נטו
	3					חלק ברווחים של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
	(227)					רווח לפני מסים על ההכנסה
	561	237	54	61	209	פחת והפחתות
	21					פחת והפחתות בלתי מוקצה
	582					סה"כ פחת והפחתות
		172	260	166	525	EBITDA
	313	161	36	34	82	יציאות הוניות

*נתוני מגזר התעשייה ושירותים כוללים הכנסות של פזגז בסך של 881 מיליוני ש"ח ורווח תפעולי בסך של 122 מיליוני ש"ח

ביאור 29 – דיווח מגזרי (המשך) 29.2 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018: (מבוקר) (*)

במיליוני ש"ח	קמעונאות ומסחר	נדל"ן	תעשייה ושירותים	זיקוק	התאמות למאוחד	סה"כ מאוחד
הכנסות מחיצוניים	7,573	52	1,167	5,327	-	14,119
הכנסות ממכירות בין המגזרים	224	130	422	5,257	(6,033)	-
הכנסות המגזר	7,797	182	**1,589	10,584	(6,033)	14,119
תוצאות המגזר	305	107	**194	99	-	705
הוצאות נטו שלא הוקצו						(79)
רווח תפעולי מאוחד						626
הוצאות מימון, נטו						116
חלק ברווחים של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני						***
רווח לפני מסים על ההכנסה						510
פחת והפחתות	76	32	46	208		362
פחת והפחתות בלתי מוקצה						10
סה"כ פחת והפחתות						372
EBITDA	381	139	240	307		
יציאות הוניות	96	78	37	161		372

* לפרטים בדבר שינוי מדיניות חשבונאית בקשר עם הצגת הפרשי שער ראה ביאור 2.7.2

** נתוני מגזר התעשייה ושירותים כוללים הכנסות של פזגז בסך של 1,019 מיליוני ש"ח ורווח תפעולי בסך של 128 מיליוני ש"ח

*** סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

ביאור 29 – דיווח מגזרי (המשך) 29.2 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017: (מבוקר) (*)

במיליוני ש"ח	קמעונאות ומסחר	נדל"ן	תעשייה ושירותים	זיקוק	התאמות למאחד	סה"כ מאחד
הכנסות מחיצוניים	6,478	45	1,117	3,628	-	11,268
הכנסות ממכירות בין המגזרים	153	120	461	4,195	(4,929)	-
הכנסות המגזר	6,631	165	**1,578	7,823	(4,929)	11,268
תוצאות המגזר	319	96	**206	246	-	867
הוצאות נטו שלא הוקצו						(99)
רווח תפעולי מאוחד						768
הוצאות מימון, נטו						36
חלק ברווחים של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני						-
רווח לפני מסים על ההכנסה						732
פחת והפחתות	73	31	47	190		341
פחת והפחתות בלתי מוקצה						13
סה"כ פחת והפחתות						354
EBITDA	392	127	253	436		
יציאות הוניות	108	46	26	417		597

*לפרטים בדבר שינוי מדיניות חשבונאית בקשר עם הצגת הפרשי שער ראה ביאור 2.7.2

**נתוני מגזר התעשייה ושירותים כוללים הכנסות של פגז בסך של 1,066 מיליוני ש"ח ורווח תפעולי בסך של 135 מיליוני ש"ח.

29.3. הכנסות הקבוצה ממכירות ללקוחות חיצוניים בחלוקה לאזורים גיאוגרפיים הן כדלקמן:

במיליוני ש"ח	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
מכירות בשוק המקומי	7,978	8,768	7,213
מכירות מחוץ לישראל*	4,718	5,351	4,055
סה"כ הכנסות במאחד	12,696	14,119	11,268

* כולל מכירות תזקיני נפט של פז"א לסוחרים. תזקיני הנפט נטענים לאוניות בנמל אשדוד ויעדן במועד המכירה אינו מוגדר סופית.

בנוסף, כולל מכירות לרשות הפלשתינאית, מכירות דס"ל לחברות תעופה ומכירות אחרות.

ביאור 29 – דיווח מגזרי (המשך)

29.4 הכנסות מחוזים עם לקוחות

בטבלה הבאה מוצגות הכנסות הקבוצה לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019, לפי סוגי הכנסה. כמו כן, הטבלה כוללת התאמה של ההכנסות המפוצלות למגזרים בני הדיווח של הקבוצה, לפי המגזר המוכר ללקוח החיצוני.

ההכנסות נטו הן הכנסות המגזר מחיצוניים בלבד לאחר נטרול ההכנסות בין מגזריות בקבוצה.

סה"כ מאוחד	התאמות למאוחד	זיקוק	תעשייה ושרותים	נדל"ן	קמעונאות ומסחר	במיליוני ש"ח
11,502	(5,631)	9,221	1,299	-	6,613	סה"כ מכירות מוצרי נפט
1,194	(188)	169	160	190	863	מוצרי יילו והכנסות אחרות *
12,696	(5,819)	9,390	1,459	190	7,476	סה"כ הכנסות המגזר
-	(5,819)	(5,200)	(301)	(141)	(177)	הכנסות ממכירות בין מגזרים
12,696	-	4,190	1,158	49	7,299	סה"כ הכנסות המגזר מחיצוניים
7,978						מכירות בשוק המקומי מחוץ לישראל**
4,718						
12,696						סה"כ

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018:

סה"כ מאוחד	התאמות למאוחד	זיקוק	תעשייה ושרותים	נדל"ן	קמעונאות ומסחר	במיליוני ש"ח
12,930	(5,853)	10,377	1,432	-	6,974	סה"כ מכירות מוצרי נפט
1,189	(180)	207	157	182	823	מוצרי יילו והכנסות אחרות *
14,119	(6,033)	10,584	1,589	182	7,797	סה"כ הכנסות המגזר
-	6,033	(5,257)	(422)	(130)	(224)	הכנסות ממכירות בין מגזרים
14,119	-	5,327	1,167	52	7,573	סה"כ הכנסות המגזר מחיצוניים
8,768						מכירות בשוק המקומי מחוץ לישראל**
5,351						
14,119						סה"כ

* הסכום אינו כולל מחזור מכירות באמצעות זכיינים.

** כולל מכירות תזקיני נפט של פז"א לסוחרים. תזקיני הנפט נטענים לאוניות בנמל אשדוד ויעדן במועד המכירה אינו מוגדר סופית. בנוסף, כולל מכירות לרשות הפלשתינאית, מכירות דס"ל לחברות תעופה ומכירות אחרות.

ביאור 30 - מכשירים פיננסיים

30.1 כללי

30.1.1 הקבוצה חשופה לסיכונים הבאים הנובעים משימוש במכשירים פיננסיים:

- סיכון אשראי
- סיכון נזילות
- סיכון שוק

בביאור זה ניתן מידע כמותי ואיכותי בדבר החשיפה של הקבוצה לכל אחד מהסיכונים שלעיל, מטרות הקבוצה, מדיניות ותהליכים לגבי מדידה וניהול של הסיכון.

30.1.2 לחברה קיימת חשיפה במהלך העסקים הרגיל לסיכונים מדד, ריבית, אשראי, מטבע וסחורות. פעילותה של החברה בתחום רכישת נפט גולמי, זיקוקו ומכירת מוצריו בשוק המקומי ובשוק הבינלאומי מעמידה בפני ההנהלה צורך ליטול סיכונים שוק הנובעים משינויים במחירי הנפט הגולמי והמוצרים המופקים ממנו, משינויים בשער החליפין של הש"ח לעומת הדולר של ארה"ב וכן משינויים בשיעורי הריבית והאינפלציה.

30.1.3 המצב הביטחוני והמדיני בארץ ובעולם משפיע גם הוא באופן ישיר ועקיף על מצבם הפיננסי ואיתנותם של לקוחות החברה, על רמת הנזילות ועל כושר החזר החובות שלהם.

30.1.4 מדיניות ניהול הסיכונים של החברה מכוונת לשמש כלי בידי ההנהלה להשגת יעדיה העסקיים על ידי הערכת התוצאות האפשריות של החשיפה והגבלתן בהתאם לקריטריונים שנקבעים על ידי דירקטוריון החברה.

30.1.5 קריטריונים אלו, בכל הנוגע לשימוש במכשירים פיננסיים, מתבססים על הערכת הסיכון בהתחשב בתחזיות לגבי התפתחויות במחירים, בשער החליפין, בשיעורי ריבית ובאינפלציה.

30.1.6 ניהול סיכונים השוק הקשורים לחשיפות בתחום הנפט הגולמי ומוצריו בקבוצה הינם באחריות מנהל מגזר הזיקוק והלוגיסטיקה, בפיקוח שוטף של דירקטוריון פז"א ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי דירקטוריון החברה.

30.1.7 ניהול הסיכונים הקשורים לחשיפה מטבעית הינו בפיקוח של דירקטוריון החברה, שמנחה את הנהלת החברה לבצע פעולות שוטפות לשמירה על מאזני ההצמדה בהתאם למדיניות שנקבעה על ידי דירקטוריון החברה. יו"ר דירקטוריון החברה ומנכ"ל החברה מקבלים דיווח על חשיפות אלה מדי חודש.

30.1.8 לפרטים בדבר ניהול הסיכונים הקשורים בכל הנוגע לחשיפת אשראי הלקוחות – ראה ביאור 30.2 להלן.

30.1.9 ניהול הסיכונים בחברות הקבוצה נעשה על ידי המנכ"לים / מנהלי היחידות השונות ומנהלי הכספים של החברות. האחריות על ריכוז ניהול סיכונים הקבוצה הינה היועצת המשפטית הראשית ומזכירת החברה, עו"ד יפעת פוגל. ניהול הסיכונים מתבצע בפיקוח ועדת הכספים של החברה ועל פי המדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון בהתאם לתהליך המתבצע בחברה במסגרת תוכנית ניהול סיכונים (Enterprise Risk Management).

30.2 סיכון אשראי

30.2.1 סיכון אשראי הוא סיכון להפסד כספי שיגרם לקבוצה בעיקר מחובות של לקוחות וחייבים אחרים שלא יעמדו בהתחייבויותיהם החוזיות לקבוצה.

הפעילות העסקית של החברה כרוכה בניהול סיכונים, לרבות סיכונים פיננסיים. ניהול הסיכונים הפיננסיים הכרחי לשמירה על יציבות הקבוצה, השאת רווחים ותמיכה בהשגת היעדים העסקיים.

מתן אשראי ללקוחות הקבוצה ובפרט ללקוחות הסחר ומפעילי תחנות עצמאיים הינו פעילות ליבה מרכזית של הקבוצה. הקבוצה מעניקה אשראי גם ללקוחות עסקיים הרוכשים ממנה שמנים, ממסים וחומרי איטום, ועוד.

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.2 סיכון אשראי (המשך)

30.2.1 (המשך)

בהתאם, אחד מן הסיכונים הפיננסיים המרכזיים שהחברה מנהלת הינו סיכון האשראי. סיכון אשראי הוא סיכון להפסד כספי שיגרם לקבוצה בעיקר עקב אי עמידה של לקוחות וחייבים אחרים בהתחייבויותיהם החוזיות לקבוצה. במסגרת פעילות החברה בשיווק הישיר, מעניקה החברה לחלק מלקוחותיה הגדולים אשראים בהיקפים כספיים משמעותיים ללא בטחונות ו/או ללא בטחונות מלאים ולפיכך היא חשופה לאי פירעון האשראים. לקוחות השיווק הישיר כוללים לקוחות כגון הרשות הפלשתינאית, מפעלי תעשייה, חברות תובלה, קיבוצים, מושבים, חברות תעופה, קבלני תשתית, גופים מוסדיים וממשלתיים ועוד.

לא קיים ריכוז גיאוגרפי של סיכון אשראי, למעט לרשות הפלשתינאית.

האטה כלכלית עלולה להביא לפגיעה בכושר ההחזר של לקוחות החברה, לירידה במוסר התשלומים, לירידה בצריכה הפרטית ובפעילות העסקית שעשויה לגרום לירידה בהכנסות החברה וברווחיותה.

30.2.2. על מנת להתמודד ולהקטין את החשיפה של החברה לסיכונים האשראי כמתואר לעיל, החברה עוקבת אחר מצבם הפיננסי של לקוחותיה, נמצאת בתהליך שוטף של חיזוק וטיוב הביטחונות מלקוחותיה ומתאימה את היקף המכירות והאשראים בהתאם לרמת הסיכון אותה היא מייחסת ללקוחותיה. החשיפה של הקבוצה לסיכונים אשראי מושפעת בעיקר מהאפיון הספציפי של כל לקוח.

סיכונים האשראי בקבוצה מנוהלים בשלושה רבדים המשלימים אחד את השני:

רובד ראשון – היחידות העסקיות – היחידות המסחריות האחראיות על הפעילות העסקית וההסכמים מול הלקוחות והן אחראיות בין היתר על ההתחשבות והגבייה מול הלקוחות, ועוקבות כי הלקוחות פורעים את חובם לחברה במועד.

רובד שני – ועדות אשראי וועדת חובות קשים – בהתאם לנהלי הקבוצה בחברה פועלות מספר ועדות אשראי בהתאם לגודל ולהיקף האשראי של הלקוחות, אשר מתכנסות באופן תדיר, מאשרות אשראים חדשים והגדלת מסגרות אשראי, ובוחנות בין היתר את: סיכון החשיפה מול הלקוחות, ניצול המסגרת, רמת הרווחיות, היתרה הממוצעת והמקסימלית לתקופה, מוסר התשלומים, ניסיון לאורך שנים וכו'. עוד מקבלות הוועדות עדכונים עסקיים ממנהלי היחידות לגבי מצב הלקוחות.

החברה מעסיקה קצין אשראי קבוצתי בחטיבה הפיננסית שתפקידו לעקוב אחר היקפי האשראי ולרכז את הנתונים והחלטות בוועדות השונות שמתכנסות: ועדות אשראי יחידתיות, ועדת אשראי בראשות מנהלת הכספים הראשית של הקבוצה וועדת אשראי עליונה בראשות מנכ"ל החברה.

לחברה מערכת ממוחשבת לניהול אשראי המתריעה על חריגות ממסגרות האשראי המאושרות על ידי משלוח התראות למנכ"ל הקבוצה, לסמנכ"ל היחידה העסקית ולקצין האשראי הקבוצתי.

רובד שלישי – ועדת הכספים בכובעה כוועדת אשראי של הדירקטוריון, קובעת את מדיניות החברה בנושא ניהול סיכונים אשראי ומקיימת מעקב רבעוני אחרי לקוחות בהתאם למדרג סמכויות. אחת לשנה דנה ועדת האשראי באופן מרוכז בכל האשראים ללקוחות ולאחרים העולים על סכום מסוים שקבע הדירקטוריון בחלוקה לפי ענפים, וקובעת הנחיות בעניינים אלו.

30.2.3. תנאי האשראי ללקוחות נקבעים על ידי מנהלי היחידות, ועדות האשראי השונות של החברה, או על ידי ועדת הבקורת והכספים של החברה ובמידת הצורך אף דירקטוריון החברה, וזאת בהתאם לגובה מסגרת האשראי והיקף הביטחונות של הלקוח, על פי קריטריונים שנקבעו בקבוצה. לכל לקוח נקבעת מסגרת אשראי על פי תחזית הצריכה החודשית של הלקוח, כפי שעולה מהסכם ההתקשרות איתו, בהתחשב בלקוח, חוסנו הפיננסי, הענף בו הוא פועל, בתנאי התשלום של הלקוח ובמחירי הדלקים. ככלל, מסגרת האשראי אמורה להיות מותאמת באופן שוטף להיקף הפעילות של הלקוח ולרמת הביטחונות. לצורך כך נבחנים אחוזי הניצול של המסגרת ומעודכנים לפחות אחת לרבעון. לקוחות שאינם עומדים באמות המידה של הקבוצה לגבי איכות האשראי יכולים להתקשר עם הקבוצה על בסיס מזומן בלבד.

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.2 סיכון אשראי (המשך)

החברה שואפת, ככלל, לקבל מהלקוחות ביטחונות כנגד מתן האשראי, וזאת במטרה לשמש כגיבוי נוסף במקרה בו הלקוח לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי החברה. החברה נוהגת לקבל בטחונות מסוגים שונים כגון שיעבודים על נכסים, ערבויות בנקאיות, ערבויות צד ג', שטרי חוב וכן לבצע ביטוח אשראי על חלק מאשראי הלקוחות.

30.2.4. החברה נוהגת מידי רבעון לאמוד, להעריך ולעדכן את גובה ההפרשה לחובות הלקוחות ואת ההפרשה לירידת ערך נכסים פיננסיים בהתאם לניסיון העבר, ניתוח מצבם של הלקוחות החייבים באופן פרטני וכן בהתאם לתחזיות כלכליות והערכות לגבי הענפים העיסוקיים בהם פועלים הלקוחות.

הפרשה להפסדי אשראי חזויים מחושבת באופן ספציפי על חובות לקוחות, שגבייתם מוטלת בספק, על סמך הערכת הסיכון וההפסד שעלול לבוע לחברה עקב אי עמידה (או אי עמידה מלאה) בחובות של אותם לקוחות, בהתחשב בביטחונות שהעמידו ועל פי הערכת ההנהלה. במקרים בהם מתנהל הליך משפטי מול החייבים מבוססת ההערכה גם על חוות דעת יועציה המשפטיים של החברה. בקביעת נאותות ההפרשות מתבססת ההנהלה, בין היתר, על המידע שבידה, בדבר מצבם הכספי של החייבים, ניסיון העבר שיש לחברה ביחס ליכולת הגביה מאותם לקוחות, משך התקופה שבו עומד החוב, היקף פעילותם של הלקוחות והערכת הביטחונות שהתקבלו מהם.

הקבוצה בוחנת בצורה קולקטיבית את ירידת הערך של הלקוחות על ידי קיבוצים בהתאם למאפייני סיכון דומים. לשם כך, נעשה שימוש במטריצת הפרשות המתבססת בין היתר על גיול חובות הלקוחות על מנת למדוד את הפסדי האשראי החזויים בין היתר גם מלקוחות פרטיים (אשר יתרתם מורכבת מכמות גדולה של חשבונות חוב קטנים). חישוב שיעורי הכשל מבוסס על שיקול הסבירויות של חייב לאירועי כשל שונים החל מגבייה מלאה של החוב ועד למחיקתו. שיעורי הכשל מחושבים בנפרד עבור חשיפות לסיכון אשראי בפילוחים שונים, בחלוקה המבוססת על מאפייני סיכון האשראי הבאים: גיול החוב ותקופת הפיגור, איזור גיאוגרפי, משך ההתקשרות עם הלקוח וסוג המוצר שנרכש. סך החובות האבודים בקבוצה היה בהיקף שאינו מהותי לחברה.

30.2.5. **הרשות הפלשתינאית** הינה, נכון לשנת 2019, הלקוח הגדול ביותר של החברה. על פי הסכם שחתמה החברה עם הרשות הפלשתינאית החברה מחויבת לספק לרשות כ-50% מתצרוכת הדלקים וכ-85% מתצרוכת הגז"מ בשטחי הגדה המערבית ועזה. תוקף ההסכם הוא עד ליום 31 בדצמבר 2020. במסגרת ההסכם נקבעו הסדרים לגבי תנאי התשלום והיקפי האשראי. להבטחת התשלום, התחייבה הרשות הפלשתינאית לאפשר לחברה לגבות את המגיע לה מכספי המיסים הקשורים לדלק המוחזקים עבור הרשות על ידי ממשלת ישראל. להערכת החברה, כספים אלה מכסים חלק מיתרת חוב האשראי של הרשות לחברה. יצוין כי החברה מעמידה לרשות אשראים בהיקפים משמעותיים והחברה אינה יכולה להעריך את היכולת ואת משך הזמן שידרש על מנת לגבות את הכספים מממשלת ישראל, אם וככל שהחברה תדרוש את הכספים. הרשות לא העמידה לטובת החברה בטוחות נוספות. לפרטים בדבר ההסכם לאספקה לרשות הפלשתינאית ראה ביאור 31.2 להלן.

החברה עוקבת אחר עמידת הרשות בתקרת מסגרת האשראי המאושרת. יצוין כי החברה מספקת דלקים לרשות החל משנת 2006, ובמשך כל אורך תקופה זו, מעל 13 שנה, מתקיימת ככלל גביה רציפה ולא היה מקרה של אי עמידה בתשלומים על-ידי הרשות לחברה. כל חריגה ממסגרת האשראי או ממועדי התשלום אושרה מראש בין הצדדים ועל פי נהלי החברה במוסדות המוסמכים.

כאמור לעיל, בשנת 2019 הרשות הפלשתינאית היתה הלקוח הגדול ביותר של החברה (אך לא מהותי). להערכת החברה אין לה תלות בלקוח זה. זאת, מכיוון שבמקרה של ביטול ההסכם עם הרשות הפלשתינאית תוכל החברה להגדיל את מכירות מוצרי הנפט העודפים של פז"א לחברות דלק (בשל קרבת בז"א לאזור מרבית הצריכה בישראל) ו/או לייצא (ללא מע"מ ובלו). עם זאת, סביר להניח, כי במקרה של ביטול ההסכם עם הרשות הפלשתינאית, תיפגע רווחיות החברה. כמו כן, לאור ניסיון העבר ואופן ניהול מערך היחסים מול הרשות, חשיבות הדלקים ברשות וההתחייבות שקיבלה החברה מהרשות, החברה רואה באשראי זה חשיפה מנוהלת שאינה מהותית בהתחשב בהיקף הנכסים וההון של החברה.

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.2 סיכון אשראי (המשך)

30.2.6. חשיפה לסיכון אשראי

הערך בספרים של הנכסים הפיננסיים מייצג את חשיפת האשראי המרבית, בהתעלם מערכם בספרים של בטוחות או חיזוקי אשראי אחרים כלשהם. החשיפה המרבית לסיכון האשראי למועד הדיווח, הייתה כדלקמן:

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר (הערך בספרים) 2019	ליום 31 בדצמבר (הערך בספרים) 2018
לקוחות	1,627	1,688
הלוואות וחייבים	177	223
פקדון בנאמנות עבור הטבות לעובדים	30	30
פיקדונות בבנקים	-	2,897
מזומנים ושויי מזומנים	1,388	1,364
מכשירים פיננסיים נגזרים	*	41
	3,222	6,243

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

פילוח לקוחות ליום 31 בדצמבר אשר לגביהם קיים ריכוז סיכון אשראי, כדלקמן:

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
לקוחות עסקיים	1,448	1,474
הפרשה להפסדי אשראי חזויים	(27)	*(32)
לקוחות עסקיים, נטו	1,421	1,442
לקוחות מוסדיים	61	128
הפרשה להפסדי אשראי חזויים	(2)	*(2)
לקוחות מוסדיים, נטו	59	126
לקוחות פרטיים	148	121
הפרשה להפסדי אשראי חזויים	(1)	(1)
לקוחות פרטיים, נטו	147	120

* סווג מחדש.

סך המכירות ללקוחות אלה הסתכמו כדלקמן:

במיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
עסקיים	9,121	10,488	8,060
מוסדיים	349	410	363
פרטיים	3,226	3,221	2,845
	12,696	14,119	11,268

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.2 סיכון אשראי (המשך)

30.2.6 חשיפה לסיכון אשראי (המשך)

גילוי חובות והפרשה לירידת ערך:

להלן גילוי חובות של לקוחות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
1,531	1,598	1,540	אינם בפיגור
85	80	78	פיגור של 0-120 יום
3	3	2	פיגור של 120 יום ועד שנה
49	42	36	פיגור של מעל לשנה
1,668	1,723	1,656	
28	35	29	בניכוי הפרשה להפסדי אשראי חזויים
1,640	1,688	1,627	סה"כ, נטו

התנועה בהפרשה לירידת ערך בגין יתרות לקוחות במשך השנה הייתה כדלקמן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
28	28	35	יתרה ליום 1 בינואר
-	7	-	השפעת יישום לראשונה של IFRS 9
-	-	(6)	שינוי סיווג להפרשה לירידת ערך בגין הלואות
2	1	*	הפסד שהוכר מירידת ערך
(2)	(1)	(*)	הפרשות שהוכרו כחובות אבודים
28	35	29	יתרה ליום 31 בדצמבר

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

חשבונות ההפרשות לירידת ערך משמשים להכרה בהפסדים מירידת ערך, אלא אם הקבוצה משוכנעת שאין כל סיכוי לגבות את סכום החוב ואז מקוזז הסכום שאינו ניתן לגביה ישירות כנגד הנכס הפיננסי (בדבר שימוש באומדנים ראה ביאור 2.5).

30.3. סיכון נזילות

סיכון נזילות הוא הסיכון שהקבוצה תתקשה לעמוד במחויבויות הקשורות בהתחייבויותיה הפיננסיות בהגיע מועד תשלומן. גישת הקבוצה לניהול סיכונים הנזילות שלה היא להבטיח, ככל הניתן, את מידת הנזילות המספקת לעמידה בהתחייבויותיה במועד, בתנאים רגילים ובתנאי לחץ מבלי שיגרמו לה הפסדים בלתי רצויים או פגיעה במוניטין.

התנודות במחירי הנפט משפיעים על היקף ההון החוזר של הקבוצה כאשר ירידת מחירי הנפט מקטינה את היקף ההון החוזר הנדרש לפעילות הקבוצה, משפרת את יחסיה הפיננסיים ומוזילה את עלויות המימון שלה.

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.3 סיכון נזילות (המשך)

30.3.1. להלן מועדי הפירעון החוזיים של התחייבויות פיננסיות, כולל אומדן תשלומי ריבית:

שנה חמישית ואילך	שנה רביעית	שנה שלישית	שנה שניה	עד שנה	תזרים מזומנים חוזי	הערך בספרים	במיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019:
התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים							
-	-	-	-	7	7	7	הלוואות לזמן קצר ומשיכות יתר
-	-	-	-	1,747	1,747	1,747	ספקים
-	-	-	-	272	272	272	זכאים אחרים
2,774	241	665	260	263	4,203	3,853	אגרות חוב כולל חלויות שוטפות
*	5	5	5	5	*	50	התחייבות לדמי הרשאה*
435	175	144	167	181	1,102	1,102	התחייבויות בגין חכירה
-	-	-	-	1	1	1	יתרות אחרות לזמן ארוך
התחייבויות פיננסיות - מכשירים נגזרים							
-	-	-	-	5	5	5	

שנה חמישית ואילך	שנה רביעית	שנה שלישית	שנה שניה	עד שנה	תזרים מזומנים חוזים	הערך בספרים	במיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018:
התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים							
-	-	-	-	5	5	5	הלוואות לזמן קצר
-	-	-	-	2,231	2,231	2,231	ספקים
-	-	-	-	317	317	317	זכאים אחרים
2,661	624	218	221	3,130	6,854	6,474	אגרות חוב כולל חלויות שוטפות
*	4	4	4	4	*	50	התחייבות לדמי הרשאה
-	-	-	-	1	1	1	יתרות אחרות לזמן ארוך
התחייבויות פיננסיות - מכשירים נגזרים							
-	-	-	-	6	6	6	

*התחייבות שנתית של 5 מיליוני ש"ח ללא מועד סיום. ראה גם ביאור 31.3.

30.4. סיכונים שוק

30.4.1. כללי

סיכון שוק הוא הסיכון ששינויים במחירי שוק, כגון שערי חליפין של מטבע חוץ, מדד המחירים לצרכן, שיעורי ריבית ומחירים של מכשירים הונניים ושל סחורות ישפיעו על הכנסות הקבוצה או על ערך החזקותיה במכשירים פיננסיים. מטרת ניהול סיכונים השוק הינה לנהל ולפקח על החשיפה לסיכונים שוק במסגרת פרמטרים מקובלים, תוך כדי מיקסום התשואה.

במהלך העסקים הרגיל קונה ומוכרת הקבוצה נגזרים וכן לוקחת על עצמה התחייבויות פיננסיות לצורך ניהול סיכונים שוק. העסקאות האמורות מתבצעות בהתאם לקווים המנחים שנקבעו על ידי הדירקטוריון. לרוב, משתמשת החברה בנגזרים, לצורך ניהול תנודתיות ברווח או בהפסד, המהווים הגנה כלכלית.

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.4 סיכוני שוק (המשך)

30.4.2. סיכוני מטבע

30.4.2.1. מרבית פעילות הקבוצה הינה בשוק הדלקים ועל כן חלק מנכסיה והתחייבויותיה השוטפים מושפעים משער הדולר, בעוד שדוחותיה הכספיים נמדדים ומוצגים בשקלים חדשים. מסיבות אלה חשופה הקבוצה לסיכונים הנובעים משינויים בשערי החליפין בין הדולר לבין השקל החדש. הקבוצה מנהלת את החשיפה המטבעית, הנובעת מתנוודות שערי החליפין של מטבע חוץ בגין נכסים, התחייבויות ותזרימי מזומנים הנקובים במטבע חוץ. מדיניות הקבוצה הינה להימנע מחשיפה מאזנית מטבעית ולהגן על מרבית חשיפה זו. הקבוצה פועלת לאיזון החשיפה המטבעית בעיקר באמצעות לקיחה ופירעון של הלוואות דולריות ופיקדונות, וכן על ידי שימוש במכשירים פיננסיים שונים, כגון חוזי אקדמה (FORWARDS). עם זאת, אין וודאות שהקבוצה לא תהיה חשופה לשינויים בשער המטבעות. הקבוצה אינה מגינה על השחיקה במרווחים כתוצאה מהתחזקות השקל לעומת הדולר.

נכון למועד פרסום דוח זה, לקבוצה מדיניות של שמירה על איזון מטבעי מאזני המאפשרת, מעת לעת, להיכנס לחשיפה מטבעית בהיקפים של עד 100 מיליוני דולר, בהתאם לשיקולי ההנהלה (לעניין זה מרבית מלאי הדלקים נחשב לפריט דולרי), למעט עסקאות ספציפיות המאושרות על ידי הדירקטוריון מעת לעת ובהתאם לצרכי החברה.

30.4.2.2. עסקאות מטבע עתידיות ליום 31 בדצמבר 2019:

מטבע לקבל	מטבע לשלם	מועד פקיעה	שווי הוגן מיליוני ש"ח
התחייבויות שוטפות	דולר	שקל חדש	1/2020
			*2

עסקאות מטבע עתידיות ליום 31 בדצמבר 2018:

מטבע לקבל	מטבע לשלם	מועד פקיעה	שווי הוגן מיליוני ש"ח
התחייבויות שוטפות	דולר	שקל חדש	1-2/2019
			*4

ככל ששער החליפין גבוה מעל שער המימוש יוצר לחברה רווח אשר יקבל ביטוי בתוצאות הכספיות לאורך תקופת העסקאות. העסקאות הנ"ל מהוות הגנה כלכלית ולפיכך הן עומדות כנגד נכסי בסיס דולריים הצפויים לחברה ובתקופות הבאות יקבלו ביטוי בתוצאות הכספיות במקביל למימוש נכסי הבסיס.

*ליום 31 בדצמבר 2019 לחברה עסקאות הגנה על כ- 149 מיליון דולר (ליום 31 בדצמבר 2018 כ- 241 מיליוני דולר).

30.4.2.3. ניתוח רגישות:

התחזקות הדולר אל מול השקל, מגדילה או מקטינה את הרווח לתקופה ואת ההון בסכומים המוצגים להלן. ניתוח זה נעשה בהנחה שכל שאר המשתנים, ובמיוחד שערי הריבית, ישארו קבועים ומתעלם מהשפעת המס. הניתוח לגבי שנת 2018 נעשה בהתאם לאותו בסיס.

השפעה על רווח (הפסד) ליום 31 בדצמבר 2018	השפעה על רווח (הפסד) ליום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
(7) 7	(2) 2	עליה בשער החליפין של הדולר כנגד השקל ב-5% ירידה בשער החליפין של הדולר כנגד השקל ב-5%

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.4 סיכוני שוק (המשך)

30.4.3. סיכוני מחירי סחורות

החברה מחזיקה מלאי נפט גולמי ומוצרי נפט שערכם משתנה בהתאם לשינוי במחירי הנפט הגולמי בעולם ולשינוי במחירי מוצרי הנפט באגן הים התיכון. לחברה אין יכולת השפעה על מחירים אלו. מחירי הנפט הגולמי ומרווחי הזיקוק האינדיקטיביים (שהינם הפער בין עלות הנפט הגולמי ובין התמורה ממכירת תמהיל המוצרים המתקבל מזיקוקו) נקבעים בשוק העולמי, מאופיינים בתנודתיות גדולה ומהווים את הפרמטרים העיקריים לקביעת מחירי מוצרי הנפט. לפיכך, מוצרים אלה חשופים לתנודתיות גדולה, אשר לא ניתן לצפותה מראש ולהיערך לה ברמה שתאפשר מניעה מוחלטת של הפסדים מירידת ערכי מלאי נפט גולמי ומוצרים, המוחזקים על ידי הקבוצה, בטווחי זמן בהם יש ירידה במחירים אלה בעולם. אי הלימה בין שינויים שחלים במחירי הנפט הגולמי לבין שינויים שחלים במחירי מוצרי הנפט, גורמים לתנודתיות גבוהה במרווחי הזיקוק. החברה פועלת לשיכון מסוים של השפעת התנודתיות במרווחי הזיקוק על תוצאותיה באמצעות גידור חלקי של מרווח הזיקוק או חלקים ממנו, מעת לעת.

שינויים במחירים ובמרווחי הזיקוק, שימשכו תקופות זמן ממושכות עשויים להשפיע באופן מהותי על תוצאות פז-זיקוק וכתוצאה מכך על תוצאות החברה בכללותה. במקרה של ירידה מהותית במרווחי הזיקוק נפגעות התוצאות העסקיות והכספיות של הקבוצה.

30.4.3.1. החשיפה למחירי הנפט הגולמי נוצרת בעת קביעת המחיר לנפט הגולמי הנרכש על ידי פז"א ומתקיימת עד למועד קביעת מחירי מכירה למוצרים המופקים מנפט זה. לחברה מדיניות אחזקת מלאי לא מוגן בהיקף שלא יעלה על 250 אלף טון אך לא יותר מ-300 מיליוני דולר. מדיניות החברה היא לנהל את היקף המלאי הלא מוגן באופן גמיש, בהתאם למצב השוק ולהערכותיה לצפי שינויי מחיר. למועד דוח זה מלאי שבבעלות פז"א בהיקף של כ-92 אלף טון אינו מוגן בנוסף למלאי המשמש לצריכה עצמית ואובדנים. מחיר הנפט הגולמי של יתרת המלאי שבבעלות פז"א, מוגן מפני הפרשי העיתוי שבין מועד רכישת הגלם לבין מועד מכירת המוצרים, בעיקר באמצעות חוזים עתידיים. בשנת 2019 רשמה החברה רווחים מעליית ערך מלאי בלתי מוגן אשר מומש במהלך התקופה, בסך של כ-40 מיליוני ש"ח. בשנת 2018 רשמה החברה הפסדים מירידת ערך מלאי בלתי מוגן אשר מומש במהלך התקופה, בסך של כ-34 מיליוני ש"ח. בשנת 2017 רשמה החברה רווחים מעליית ערך מלאי בלתי מוגן שמומש בסך של כ-22 מיליוני ש"ח.

חשוב לציין, כי גם על המלאי המוגדר כמוגן, לא ניתן להגן באופן מלא כנגד הסיכון הנובע מתנודות מחירי הנפט הגולמי, כיון שהמלאי המוגן חשוף לפערים בין סוג הנפט הגולמי שפז"א רוכשת (נכס הבסיס) לבין נגזר ההגנה, וכן להשפעת ציפיות השוק לעליה (Contango) או לירידה (Backwardation) של מחירי הנפט הגולמי.

החברה מבצעת הגנות חלקיות על מנת להגן על פערים אלה.

30.4.3.2. כאמור, כדי לצמצם את החשיפה לסיכונים אלה, עושה החברה עסקאות גידור כלכלי באמצעות שימוש במכשירים פיננסיים, כולל מכשירים נגזרים (להלן: "נגזרים"). עסקאות הגידור נעשות באמצעות תאגידים בנקאיים וחברות בינלאומיות ולפיכך, לדעת החברה, לא צפוי סיכון אשראי מהותי בגינן. החברה מבצעת עסקאות בנגזרים של נפט גולמי ותזקיקים הנסחרים בבורסות בחו"ל, בגינן מעמידה החברה בטחונות (MARGIN) לפי המקובל בשווקים אלו.

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.4 סיכויי שוק (המשך)

30.4.3 סיכויי מחירי סחורות (המשך)

30.4.3.3. מכשירים פיננסיים נגזרים המשמשים להגנה על סיכויי השפעת שינויים במחיר הנפט הגולמי ומוצריו ליום 31 בדצמבר 2019:

שווי הוגן מיליוני ש"ח	
(2)	חוזים עתידיים ונגזרים על מחיר הנפט ומרווח זיקוק, נטו
	מכשירים פיננסיים נגזרים המשמשים להגנה על סיכויי השפעת שינויים במחיר הנפט הגולמי ומוצריו ליום 31 בדצמבר 2018:
שווי הוגן מיליוני ש"ח	
39	חוזים עתידיים ונגזרים על מחיר הנפט ומרווח זיקוק, נטו

30.4.3.4. ניתוח רגישות השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים המשמשים להגנה על סיכויי סחורות:

עליה במחיר העתידי של הנפט הגולמי במועד הדיווח, הייתה מקטינה את הרווח לתקופה ואת ההון בסכומים המוצגים להלן. ניתוח זה נעשה בהנחה ששאר המשתנים נשארו קבועים. הניתוח לגבי שנת 2018 נעשה בהתאם לאותו בסיס:

במיליוני ש"ח	השפעה על רווח (הפסד) ליום 31 בדצמבר 2019	השפעה על רווח (הפסד) ליום 31 בדצמבר 2018
עליה של 5% במחיר העתידי של הנפט הגולמי	(18)	(6)
ירידה של 5% במחיר העתידי של הנפט הגולמי	18	6

30.4.4. סיכויי ריבית

במועד דוח זה, חלק מאגרות החוב של החברה, נושא ריבית משתנה שיקלית.

לפיכך חשופה הקבוצה לשינויים בשיעורי הריבית.

שינויים מהותיים בשיעורי הריבית עלולים להשפיע על היקף התחייבויותיה של הקבוצה כלפי תאגידים בנקאיים ועל תוצאותיה הכספיות.

30.4.4.1. סוג ריבית:

להלן פירוט בדבר סוג הריבית של המכשירים הפיננסיים נושאי הריבית של הקבוצה:

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
מכשירים בריבית קבועה		
התחייבויות פיננסיות	(2,435)	(2,082)
נכסים פיננסיים	*	1,089
	(2,435)	(993)
מכשירים בריבית משתנה		
התחייבויות פיננסיות	(1,642)	(4,663)
נכסים פיננסיים	1,442	2,807
	(200)	(1,856)

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.4 סיכויי שוק (המשך)

30.4.4.2. ניתוח רגישות תזרים מזומנים לגבי מכשירים בשיעורי ריבית משתנים:

שינוי של 1% בשיעורי הריבית במועד הדיווח, היה מגדיל או מקטין את הרווח לתקופה ואת ההון בסכומים המוצגים להלן. ניתוח זה נעשה בהנחה שיתר המשתנים, ובמיוחד שערי מטבע חוץ, נשארו קבועים. הניתוח לגבי שנת 2018 נעשה בהתאם לאותו בסיס.

ליום 31 בדצמבר 2018 1% קיטון בשיעור הריבית	ליום 31 בדצמבר 2018 1% גידול בשיעור הריבית	ליום 31 בדצמבר 2019 1% קיטון בשיעור הריבית	ליום 31 בדצמבר 2019 1% גידול בשיעור הריבית	במיליוני ש"ח
16	(16)	*	(*)	מכשירים משתנה ברית
16	(16)	*	(*)	עליה (ירידה) רגישות תזרים המזומנים (נטו)

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

30.4.5. סיכויי מדד המחירים לצרכן (להלן: "המדד")

30.4.5.1. למועד הדוח הכספי לחברה ישנה חשיפה לשינויים במדד לגבי התחייבויות נטו בסך של כ- 2,500 מיליוני ש"ח, שנובעים בעיקר מיתרת אגרות חוב (סדרה ו' וסדרה ז') צמודות למדד. הסכום אינו כולל התחייבויות בגין חכירות הצמודות למדד.

עליה משמעותית במדד, עלולה להביא להגדלת הוצאות המימון של החברה בעתיד.

30.4.5.2. ניתוח רגישות מדד המחירים לצרכן:

עליה במדד המחירים לצרכן, הייתה מקטינה את הרווח לתקופה ואת ההון בסכומים המוצגים להלן. ניתוח זה נעשה בהנחה שכל שאר המשתנים, ובמיוחד שיעורי הריבית, נשארו קבועים. הניתוח לגבי שנת 2018 נעשה בהתאם לאותו בסיס.

השפעה על רווח (הפסד) ליום 31 בדצמבר 2018	השפעה על רווח (הפסד) ליום 31 בדצמבר 2019*	במיליוני ש"ח
(12)	(24)	עליה במדד המחירים לצרכן ב-1%

* לא כולל התחייבויות בגין חכירות צמודות למדד

לירידה במדד המחירים לצרכן בשיעור דומה ליום 31 בדצמבר הייתה השפעה זהה, אם כי בכיוון הפוך, ובאותם סכומים, בהנחה שכל שאר המשתנים נשארו קבועים.

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.4 סיכומי שוק (המשך)

30.4.6 דוח לפי בסיסי הצמדה:

דוח לפי בסיסי הצמדה ליום 31 בדצמבר 2019 (במיליוני ש"ח)

נכסים	שקל לא צמוד	שקל למדד המחירים	שקל צמוד		פריטים אחרים	סה"כ
			חץ דולר	מטבע	חץ אחר	
מזומנים ושוי מזומנים	1,377	-	11	-	-	1,388
לקוחות	1,417	-	209	1	-	1,627
חייבים ויתרות חובה	43	-	30	-	78	151
מלאי*	-	-	-	-	959	959
השקעות אחרות, לרבות נגזרים	-	-	-	-	**	**
נכסי מסים שוטפים	-	-	-	-	51	51
סה"כ נכסים שוטפים	2,837	-	250	1	1,088	4,176
הלוואות ויתרות חובה לזמן ארוך	86	48	-	-	18	152
השקעות בחברות מוחזקות	-	-	-	-	-	-
המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	-	-	-	-	37	37
הלוואות לחברות מוחזקות	7	-	-	-	-	7
המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	-	-	-	-	330	330
נדל"ן להשקעה, נטו	-	-	-	-	5,219	5,219
רכוש קבוע, נטו	-	-	-	-	1,195	1,195
נכסי זכות שימוש	-	-	-	-	165	165
נכסים בלתי מוחשיים, נטו	-	-	-	-	16	16
נכסי מסים נדחים	93	48	-	-	6,980	7,121
סה"כ נכסים שאינם שוטפים	2,930	48	250	1	8,068	11,297
סה"כ נכסים התחייבויות						
הלוואות ואשראי לזמן קצר	10	197	-	-	-	207
ספקים	419	-	1,320	8	-	1,747
זכאים אחרים, לרבות נגזרים	99	334	24	-	353	810
התחייבויות מסים שוטפים	-	-	-	-	3	3
הפרשות	-	-	-	-	28	28
סה"כ התחייבויות שוטפות	528	531	1,344	8	384	2,795
אגרות חוב	1,820	1,833	-	-	-	3,653
התחייבות בגין חכירה	2	814	105	-	-	921
התחייבויות אחרות לזמן ארוך	3	47	-	-	-	50
הטבות לעובדים	-	-	-	-	78	78
התחייבויות מסים נדחים	-	-	-	-	227	227
סה"כ התחייבויות שאינן שוטפות	1,825	2,694	105	-	305	4,929
סה"כ התחייבויות	2,353	3,225	1,449	8	689	7,724
סה"כ הון עצמי	-	-	-	-	3,573	3,573
סה"כ התחייבויות הון	2,353	3,225	1,449	8	4,262	11,297
סה"כ יתרות מאזניות נטו	577	(3,177)	(1,199)	(7)	3,806	-

* מרבית המלאי התפעולי (מוצרי נפט) מתומחר בדולרים ועומד כנגד התחייבויות דולריות.

** סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.4 סיכוני שוק (המשך)

30.4.6 דוח לפי בסיסי הצמדה (המשך)

דוח לפי בסיסי הצמדה ליום 31 בדצמבר 2018 (במיליוני ש"ח)

נכסים	שקל לא צמוד	שקל צמוד למדד המחירים	מטבע חוץ דולר	מטבע חוץ אחר	פריטים אחרים	סה"כ
מזומנים ושווי מזומנים	1,315	-	49	-	-	1,364
פקדונות בבנקים לזמן קצר	2,347	550	-	-	-	2,897
לקוחות	1,435	-	252	1	-	1,688
חייבים ויתרות חובה	44	35	3	-	80	162
מלאי*	-	-	-	-	934	934
השקעות אחרות, לרבות נגזרים	-	-	41	-	-	41
נכסי מסים שוטפים	-	-	-	-	55	55
סה"כ נכסים שוטפים	5,141	585	345	1	1,069	7,141
הלוואות ויתרות חובה לזמן ארוך	101	42	1	-	52	196
השקעות בחברות מוחזקות	-	-	-	-	29	29
המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	-	-	-	-	-	-
הלוואות לחברות מוחזקות	7	-	-	-	-	7
המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	-	-	-	-	299	299
נדל"ן להשקעה, נטו	-	-	-	-	5,374	5,374
רכוש קבוע, נטו	-	-	-	-	743	743
נכסים בלתי מוחשיים, נטו	-	-	-	-	19	19
דמי חכירה ששולמו מראש	-	-	-	-	18	18
נכסי מסים נדחים	-	-	-	-	-	-
סה"כ נכסים שאינם שוטפים	108	42	1	-	6,534	6,685
סה"כ נכסים	5,249	627	346	1	7,603	13,826
התחייבויות						
הלוואות ואשראי לזמן קצר	2,984	64	-	-	-	3,048
ספקים	446	-	1,772	13	-	2,231
זכאים אחרים, לרבות נגזרים	100	183	41	-	214	538
התחייבויות מסים שוטפים	-	-	-	-	7	7
הפרשות	-	-	-	-	24	24
סה"כ התחייבויות שוטפות	3,530	247	1,813	13	245	5,848
אגרות חוב	1,815	1,616	-	-	-	3,431
התחייבויות אחרות לזמן ארוך	3	47	-	-	-	50
הטבות לעובדים	-	-	-	-	65	65
התחייבויות מסים נדחים	-	-	-	-	295	295
סה"כ התחייבויות שאינן שוטפות	1,818	1,663	-	-	360	3,841
סה"כ התחייבויות	5,348	1,910	1,813	13	605	9,689
סה"כ הון עצמי	-	-	-	-	4,137	4,137
סה"כ התחייבויות הון	5,348	1,910	1,813	13	4,742	13,826
סה"כ יתרות מאזניות נטו	(99)	(1,283)	(1,467)	(12)	2,861	-

* מרבית המלאי התפעולי (מוצרי נפט) מתומחר בדולרים ועומד כנגד התחייבויות דולריות.

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.5. שווי הוגן

30.5.1 **מכשירים פיננסיים שנמדדים בשווי הוגן לצורכי גילוי בלבד**

הערך בספרים של נכסים והתחייבויות פיננסיים מסוימים לרבות מזומנים ושווי מזומנים, לקוחות, חייבים אחרים, השקעות אחרות לזמן קצר, נגזרים, פיקדונות לזמן ארוך, הלוואות ואשראי לזמן קצר, ספקים וזכאים אחרים תואם או קרוב לשווי ההוגן שלהם.

השווי ההוגן של יתר הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים והערכים בספרים המוצגים בדוח על המצב הכספי, הינם כדלקמן:

במיליוני ש"ח	שיעור הריבית ונתונים אחרים ששימשו בקביעת השווי ההוגן	ליום 31 בדצמבר 2019 ערך בספרים	ליום 31 בדצמבר 2019 ערך בספרים	ליום 31 בדצמבר 2018 ערך בספרים	ליום 31 בדצמבר 2018 ערך בספרים
נכסים שאינם שוטפים					
הלוואות למפעילים וסוכנים	צמוד + 2%	87	89	118	120
התחייבויות שאינן שוטפות					
אג"ח (כולל חלויות שוטפות וריבית צבורה)	שווי בורסה	3,853	4,075	6,473	6,544

הנכסים הפיננסיים נמדדו בהתאם לרמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן ואגרות החוב ברמה 1 בהיררכיית השווי ההוגן.

30.5.2 **היררכיית שווי הוגן של מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן**

הטבלה להלן מציגה ניתוח של המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן, תוך שימוש בשיטת הערכה.

הרמות השונות הוגדרו כדלקמן:

רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.

רמה 2: נתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.

רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019 רמה 1	ליום 31 בדצמבר 2019 רמה 2	ליום 31 בדצמבר 2019 רמה 3	סה"כ
נכסים פיננסיים שיועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד:				
מכשירים נגזרים	*	-	-	*
השקעה במניות לא סחירות	-	-	5	5
	*	-	5	5
התחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:				
מכשירים נגזרים	3	2	-	5
	3	2	-	5

*סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

ביאור 30 – מכשירים פיננסיים (המשך)

30.5 שווי הוגן (המשך)

30.5.2 היררכיית שווי הוגן של מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

סה"כ	ליום 31 בדצמבר 2018 רמה 3	ליום 31 בדצמבר 2018 רמה 2	ליום 31 בדצמבר 2018 רמה 1	במיליוני ש"ח
				נכסים פיננסיים בשווי הוגן
				דרך רווח והפסד:
41	-	-	41	מכשירים נגזרים
10	10	-	-	השקעה במניות לא סחירות
51	10	-	41	
				התחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
6	-	4	2	מכשירים נגזרים
6	-	4	2	

30.5.2.1. מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן

הטבלה להלן מציגה התאמה בין יתרת הפתיחה לבין יתרת הסגירה בהתייחס למכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן:

במיליוני ש"ח	השקעה במניות לא סחירות 2019	השקעה במניות לא סחירות 2018
יתרה ליום 1 בינואר	-	146
מימוש השקעה	-	(146)
יתרה ליום 31 בדצמבר	-	-

ביאור 31 - התקשרויות

31.1 מכירות פז"א ללקוחותיה בשוק המקומי מתבצעות בעיקר על פי הזמנות חודשיות. פז"א חתמה על הסכמי מסגרת כלליים עם חלק מלקוחותיה בהם נקבע אופן ביצוע ההזמנות, התנאים הכלליים לביצוע המכירה, נוסחאות המחיר, תנאי תשלום ובטחונות. היקף ההזמנות החודשי נקבע לרוב במועד ההזמנה. כמו כן, פז"א התחייבה בהסכמים שנתיים כלפי חלק מלקוחותיה, לאספקת מוצרים ללקוחות שהתחייבו מראש לרכוש כמויות מוגדרות מדי חודש בחודשו.

31.2 **הסכם בין החברה לבין הרשות הפלשתינאית:**

בהמשך להסכם קודם מיום 29 בספטמבר 2006 ותוספת לו מחודש דצמבר 2007, שנחתמו גם על ידי הממשלה הפלשתינאית הנוכחית (להלן: "ההסכם"), מזכר הבנות מיום 30 בדצמבר 2010, ומזכר הבנות מחודש מאי 2012, מזכר הבנות מיום 30 בספטמבר 2014 ומזכר הבנות מיום 31 בדצמבר 2016:

בחודש דצמבר 2018 חתמה החברה על הסכם עם הרשות הפלשתינאית (להלן בסעיף זה: "הרשות") לאספקת כ- 50% מתצרוכת הדלקים וכ- 85% מתצרוכת הגפ"מ בשטחי הגדה המערבית ועזה בתנאים דומים לתנאי ההסכמים הקודמים כאמור. תוקף ההסכם הוא החל מיום 1 בינואר 2019 ועד ליום 31 בדצמבר 2020 והוא ניתן לביטול בהודעה מוקדמת של שני הצדדים בת 90 ימים.

במסגרת ההסכם התחייבה החברה, בין היתר, לספק לרשות שירותי תחזוקה, ציוד והדרכה בתנאים הקבועים בהסכם. עוד נקבעו בהסכם הסדרים לגבי תנאי התשלום והיקף האשראי.

לפרטים נוספים על סיכון האשראי של החברה ראה ביאור ביאור 30 לעיל.

יצוין כי בשנת 2019 סיפקה החברה לפחות 50% מצריכת מוצרי הנפט וכ- 80% מצריכת הגפ"מ, הן לגדה המערבית והן לרצועת עזה.

ביאור 31 - התקשרויות (המשך)

31.3. הסכם הרשאה פז"א:

ביום 27 ביולי 2006 נחתם בין המדינה לבין בז"ן תיקון להסכם הרשאה (להלן: "**התיקון להסכם ההרשאה**"). על פי התיקון להסכם ההרשאה כל שינוי יעוד או ניצול של המקרקעין שהועברו לפז"א על פי הסכם הפיצול (להלן: "**מקרקעי פז"א**") יהיה טעון הסכמה של החשב הכללי, מנכ"ל משרד האנרגיה ומנהל רשות מקרקעי ישראל, שעשויה להיות מותנית בתנאים וכרוכה בתשלום. כל הפרה של תנאים אלו או אי קבלת ההסכמות הנדרשות, תזכה את המדינה באפשרות לקחת מיד, בחזרה, את כל הזכויות במקרקעי פז"א, לגביהם בוצעה ההפרה. יצוין, כי נרשמה זיקת הנאה לטובת המדינה על מקרקעי פז"א, בדבר התחייבויות פז"א כאמור. כמו כן, פז"א התחייבה כי התחייבויות אלה תיכללנה במסגרת כל הסכם עתידי בינה לבין צד ג' כלשהו, בנוגע להעברת זכויות מסוג כלשהו במקרקעי פז"א. פז"א התחייבה להמנע מביצוע כל עסקה במקרקעי פז"א אלא אם כן הצד השני לעסקה יקבל על עצמו את התחייבויות פז"א כאמור לעיל. נרשמה הערת אזהרה על מקרקעי פז"א בדבר התחייבות זו.

על פי התיקון להסכם ההרשאה, פז"א תשלם למדינה תשלומים שנתיים, הנעים בין 0.75 מיליוני דולר לבין 2.9 מיליוני דולר, אשר ייקבעו בהתאם לגובה הרווח השנתי לפני מס של פז"א (שיוגדר וימדד לפי דוחות כספיים מאוחדים) (להלן בסעיף זה: "**הרווח השנתי**"), כמפורט להלן: סכום שנתי קבוע של 0.75 מיליוני דולר, וסכומים שנתיים נוספים כדלקמן:

8% מהרווח השנתי לפני מס בתחום רווח של 0-10 מיליוני דולר; ובנוסף, 10% מהרווח השנתי לפני מס בתחום רווח של 10-17.5 מיליוני דולר; ובנוסף, 12% מהרווח השנתי לפני מס בתחום רווח של 17.5-22.5 מיליוני דולר. בכל מקרה הסכום השנתי של התשלומים לא יעלה על סכום של 2.9 מיליוני דולר. כל הסכומים יתורגמו לש"ח בהתאם לשער חליפין מינימלי של 4.8 ש"ח לדולר ויהיו צמודים למדד (מדד בסיס מאי 2002). עוד יצוין, כי על פז"א לשלם למדינה מקדמה כספית רבעונית, לא יאוחר מתום החודש הראשון של כל רבעון, בשיעור של 20% מהתשלום השנתי שחושב לשנה הקודמת. פז"א הפרישה בספריה בגין הערך הנוכחי של הרכיב הקבוע (0.75 מיליוני דולר) סך המסתכם, נכון ליום 31 בדצמבר 2019, בכ- 50 מיליוני ש"ח.

בין פז"א לבין המדינה התגלעה מחלוקת בקשר עם תשלום ביתר של דמי הרשאה לשנת 2016 ו-2018, בהתאם לתיקון להסכם ההרשאה. זאת לאור פרשנות שגויה שנותנת המדינה להוראות ההסדר. בחודש מאי 2019, הגישה פז"א תביעה נגד המדינה להשבת הסכום ששולם ביתר בגין השנים הנ"ל, העומד על סך של כ- 2 מיליון ש"ח. בחודש נובמבר 2019 הגישה המדינה כתב הגנה וכתב תביעה שכנגד נגד פז"א בגין תשלומים בחסר לכאורה בגין השנים 2016 ו-2018 בסך של כ- 4 מיליון ש"ח. התיק נקבע לדיון לחודש מרץ 2020 והצדדים הופנו לתיאום ישיבת מהו"ת לצורך בדיקה האם התיק מתאים להליך גישור. על פי הערכת יועציה המשפטיים של פז"א, לאור השלב המקדמי אין אפשרות להעריך את סיכויי התביעה והתביעה שכנגד.

31.4. תנאי מיזוג פז"א בפז:

ביום 27 לספטמבר 2006 קיבלו החברה ופז"א את אישור הממונה על התחרות לרכישת בית זיקוק אשדוד על-ידי החברה. בהתאם לתנאי המיזוג:

31.4.1. על פז נכסי תעופה בע"מ, בעלת חוות מיכלי האחסון בשדה התעופה בן גוריון, יחולו הוראות פרק ד' לחוק התחרות הכלכלית והחובות החלות על בעל מונופולין לרבות איסור על סירוב בלתי סביר לספק את שירותיה, התנית מתן שירות בתנאים שאינם נוגעים לנושא ההתקשרות, קביעת תנאי התקשרות שונים לעסקאות דומות, עריכת הבחנה בין לקוחותיה על פי זהותם וכיוצא בזה.

ביאור 31 - התקשרויות (המשך)

31.4 תנאי מיזוג פז"א בפז (המשך)

פז"א לא תוכל לחתום על הסכמים לשיתוף פעולה בכל ענין שהוא עם בית הזיקוק בחיפה או עם בית זיקוק אחר שיוקם בישראל, ללא אישור רשות התחרות. ביום 23 בנובמבר 2006 אישרה רשות התחרות לפז ולחברות הקשורות בה (למעט פז"א) לבצע רכישות שוטפות של מוצרי זיקוק מוגמרים מבז"ן. ההיתר ניתן לרכישות במתכונת המקובלת בבתי זיקוק לנפט בע"מ (להלן: "בז"ן").

יחד עם זאת, פז"א תוכל להתקשר בהסכם עם בית זיקוק אחר בישראל / בז"ן לרכישת או לאספקת חומרי זינה, ובלבד שההתקשרות היא כורח למתן פתרון מיידי לתקלות ייצור, והיא אינה חורגת בהיקפה ובמשכה ממתן פתרון מיידי לתקלות הייצור.

ההסכם להעברת חומרי ביניים בין בז"ן לבין פז"א מיום 9 במרץ 2006 אינו טעון אישור לפי סעיף זה. ביום 10 באפריל 2011 אישרה רשות התחרות הסכם שעניינו אספקת חומרי ביניים בין פז"א לבין כרמל אולפנים (שהינה חברת בת של בז"ן).

בחודש מרץ 2009 אישרה רשות התחרות הסדר בין שני בתי הזיקוק, לפיו יעמיד כל אחד מבתי הזיקוק כמות חודשית קבועה של סולר תחבורה ושל בנזין 95 לרשות בית הזיקוק האחר ולבעלותו (להלן: "ההסדר"). פז"א מעמידה את הכמות לרשות בז"ן במתקני קמ"ד/תש"ן בדרום הארץ ואילו בז"ן מעמידה את הכמות לרשות פז"א על ידי הזרמתו למתקני פז במפרץ חיפה. ההסדר מוארך מעת לעת כאשר לגבי הפעילות בשנים 2015 ו-2016 התנתה רשות התחרות את הארכת ההסדר במתן אפשרות לכל יבואן תזקינים שירצה להשתתף בהסדר בכמות חודשית קבועה וזהה לאורך כל השנה.

בניגוד לעמדת פז"א, לפיה ההסדר מעודד תחרות ומאפשר לפז"א לספק תזקינים בצפון ולבז"ן לספק תזקינים בדרום, והכל תוך חסכון בעלויות הזרמה והובלה, הרי שלאחר שימוע שנערך לפז"א, בחודש אוגוסט 2016 הודיעה רשות התחרות כי היא סבורה שההסדר מעלה חששות תחרותיים ועל כן, פז"א נדרשת להגיש בקשה לפטור מהסדר כובל. רשות התחרות ציינה בהודעתה לפז"א כי היא רואה בהסדר תועלת תחרותית ולכן תיטה להעניק להסדר פטור, ככל שיתבקש, לתקופה של מספר שנים.

בחודש ספטמבר 2016 הגישה פז"א בקשה לפטור מהסדר כובל. ביום 21 בדצמבר 2016 ניתן להסדר פטור בתנאים מאישור הסדר כובל לתקופה של 6 שנים, החל מיום 1 בינואר 2017 ועד ליום 31 בדצמבר 2022, לכמות חודשית מקסימלית של 27,500 קו"ב בנזין 95 ושל 25,000 קו"ב סולר תחבורה, אשר תיקבע על ידי בתי הזיקוק אחת לשנה (להלן: "הפטור"). עוד קבעה רשות התחרות שכל יבואן תזקינים יוכל להודיע לפז"א ולבז"ן על רצונו להשתתף בהסדר ביחס לתקופה בת שנה המצויה בהסדר ובלבד שיתחייב להעמיד לרשות בז"ן כמות זהה (בהתאם לנוסחה שנקבעה בפטור) במתקני קמ"ד / תש"ן בדרום הארץ או במתקני דלק בפי גלילות, בהתאם לבקשת בז"ן.

בחודש נובמבר 2019, הודיעה רשות התחרות לפז"א ולבז"ן כי הממונה שוקלת להפעיל את סמכותה לפי סעיף 15א(ז) לחוק התחרות הכלכלית (להלן: "החוק"), ולקבוע כי לאחר מועד פקיעת החלטת הפטור, וכן כל הסדר כובל שבמסגרתו יבקשו הצדדים לבצע עסקאות להחלפת תזקינים מסוג בנזין 95 וסולר לתחבורה לא יחסו תחת פטור סוג כלשהו הקבוע בכללי ההגבלים העסקיים, ויצטרכו להיות מובאים לאישור ביה"ד לתחרות, או לקבל פטור מאישור כזה, מאת הממונה. פז"א ובז"ן השיבו לרשות כי לשיטתן לא מתקיימים בהסדרי החלפת תזקינים טעמים מיוחדים המעלים חשש מיוחד להפעלת הסמכות החריגה, וההיפך הוא הנכון. ההסדרים הם מסוג ההסדרים שעלילות פגיעתם בתחרות נמוכה מלכתחילה. לפיכך, הוצע לרשות, לנוכח העובדה כי בכל מקרה תישמר לממונה הסמכות לדרוש בכל עת בחינה של ההסדרים, שהצדדים יודיעו לרשות על שינויים בהסדר או שהממונה תודיע כי סמכותה מכוח סעיף 15א(ז) לחוק יכול ותופעל במקרה של שינוי מהותי בנסיבות או בשוק.

ביאור 31 - התקשרויות (המשך) 31.4 תנאי מיזוג פז"א בפז (המשך)

- 31.4.2. רשות התחרות מצאה לנכון להגביל את אפשרויות ההתקשרות של פז עם תחנות תדלוק נוספות.
- 31.4.3. בכל הקשור לאספקת גפ"מ, על פז"א חל איסור להפלות ו/או להתנות אספקת גפ"מ ו/או שירותי ניפוק בתנאים, אשר מטבעם או לפי תנאי מסחר מקובלים, אינם נוגעים לנושא ההתקשרות ו/או ברכישת מוצרים אחרים ממנה ו/או מכל אדם אחר הקשור בה.
- פז"א יכולה למכור לחברת פזגז רק כמויות בהתאם לכמויות שפז"א מכרה לפזגז בחודש הקלנדרי המקביל בשנה הקודמת.
- תקיים הפרדה תאגידית וחשבונאית מלאה בין עסקי פז"א ו/או פז מצד אחד לבין עסקי פזגז.
- יצוין, כי החברה פנתה לרשות התחרות בבקשה לבטל את תנאי המיזוג הנוגעים להקצבות הגפ"מ של פזגז. טרם התקבלה החלטת רשות התחרות.
- 31.4.4. פז"א לא תוכל להתקשר בכל הסדר לרכישה, שכירות, חכירה או הפעלה של תשתית הנחוצה לקיומה, הפעלתה או פיתוחה של פעילות יבוא מוצרי נפט או גפ"מ לישראל, לרבות מתקן הולכה, פריקה, אחסון או ניפוק של מוצרי נפט או גפ"מ, או לקבלת זכות כזו, ולא תחל בביצוע הסדר כזה, אלא באישור הממונה על התחרות שיינתן מראש. בנוסף פז"א לא תתקשר בהסדר כזה ביחס לתשתית הנחוצה לפעילות של בית זיקוק אחר בישראל ללא אישור מראש של רשות התחרות.

31.5 הסכמים לרכישת גז טבעי

31.5.1 הסכם ים תטיס

פז"א היתה קשורה בהסכם לרכישת גז טבעי (שנחתם על ידי בז"ן בחודש ספטמבר 2004 טרם הפיצול) עם חברת Noble Energy Mediterranean Ltd, דלק קידוחים (שותפות מוגבלת), דלק השקעות ונכסים בע"מ, ואבנר חיפושי נפט בע"מ (מאגר ים תטיס) (להלן: "**הסכם ים תטיס**" או "**שותפות ים תטיס**", לפי הענין). תקופת הסכם ים תטיס היא למוקדם מבין: 10 שנים ממועד תחילת אספקת הגז הטבעי, או עד למועד רכישת מלוא כמות הגז שהוגדרה בהסכם ים תטיס. בהמשך, תוקן הסכם ים תטיס בנוגע להיקפי האספקה לפז"א. עד לחודש ספטמבר 2016, צרכה פז"א גז טבעי שחלקו סופק בהתאם לתנאי הסכם ים תטיס. אספקת הגז בוצעה בפועל ממאגר תמר. הסכם ים תטיס הסתיים.

31.5.2 הסכם תמר

ביום 2 באפריל 2012 נחתם הסכם לאספקת גז טבעי בין פז"א לבין השותפים בפרויקט תמר (להלן: "**הסכם תמר**" או "**שותפות מאגר תמר**", בהתאמה לפי הענין), לפיו רוכשת פז"א משותפות מאגר תמר גז טבעי לצרכי הפעלת מתקנים קיימים של פז"א, לרבות הפעלת תחנות כוח הפועלות בשיטת קו - גנרציה.

על פי הסכם תמר תספק שותפות תמר לפז"א גז טבעי בהיקף כולל של עד כ- 111,800,000 MMBTU בכל תקופת הסכם תמר ("**הכמות החוזית הכוללת**"). תקופת האספקה הינה 15 שנים או עד אשר פז"א תצרוך את הכמות החוזית הכוללת, לפי המוקדם מביניהם (להלן: "**תקופת האספקה**"). לצדדים

קיימת זכות להאריך את תקופת האספקה לתקופה של עד שנה נוספת, אם עד לאותו מועד טרם נצרכה הכמות החוזית הכוללת. תקופת האספקה החלה בחודש אפריל 2013.

הסכם תמר כולל הסכמות נוספות המקובלות בהסכמים מסוג זה כגון: מנגנוני פיצוי במקרה של אספקה בחסר, מנגנון תשלום TAKE OR PAY בעבור כמות שנתית מינימלית של גז בהיקף ובהתאם למנגנון שנקבעו בהסכם תמר, איכות הגז, תקרת אחריות, מנגנון בורות ועוד. כמו כן, כולל הסכם תמר הסדרים למקרה של שינויים ברגולציה ו/או מיסוי נוסף על שותפות מאגר תמר.

ביאור 31 - התקשרויות (המשך)

31.5 הסכמים לרכישת גז טבעי (המשך)

31.5.2 הסכם תמר (המשך)

מחיר הגז שנקבע בהסכם תמר צמוד לתעריף ייצור החשמל, כפי שנקבע מעת לעת על ידי הרשות לשירותים ציבוריים חשמל (להלן: "רשות החשמל") וכולל "מחיר רצפה".

בהתאם להחלטת רשות החשמל מחודש יוני 2012, בחודש פברואר 2013 נחתם תיקון להסכם תמר לפיו ניתנה לפז"א האופציה להקטין את הכמות השנתית המינימלית של גז טבעי אותה התחייבה פז"א לרכוש או לשלם בעבורה (Take or Pay), כך שזו תעמוד על 50% מהכמות השנתית הממוצעת שפז"א צרכה בפועל בשלוש השנים שקדמו להודעה על מימוש האופציה, בכפוף להתאמות המפורטות בהסכם תמר. עם הקטנת הכמות השנתית המינימלית כאמור, יופחתו בהתאם יתר כמויות הגז הטבעי שנקבעו בהסכם תמר.

ביום 28 בדצמבר 2015 התקבלה החלטת רשות התחרות לפיה ניתן פטור בתנאים להסדרים כובלים, שנחתמו בין השותפים במאגר הגז תמר לבין צרכני גז טבעי (שפז"א הינה אחת מהם) (להלן: "החלטת הממונה").

בהתאם להחלטת הממונה, מימוש זכות הצרכנים (ובכללם פז"א) להודיע לשותפים בפרויקט תמר על הפחתת כמות הגז הטבעי הנקובה בתניה ה-Take Or Pay (עד לכמות השווה למחצית מכמות הצריכה השנתית הממוצעת שלהם בשלוש השנים שקדמו למועד ההודעה), תתאפשר במהלך תקופה שסיומה מאוחר יותר מבין התקופות כדלהלן: (א) התקופה שמיום 1 בינואר 2020 ועד ליום 31 בדצמבר 2022 (במקום התקופה שמיום 1 בינואר 2018 ועד ליום 31 בדצמבר 2020, הקבועה בהסכם), או, (ב) התקופה שראשיתה בתחילת השנה החמישית (במקום השנה הרביעית הקבועה בהסכם) ממועד אספקת הגז הטבעי וסיומה בתום השנה השביעית כאמור.

בעקבות החלטת הממונה, פז"א תפעל מול שותפות מאגר תמר לתיקון ההסכם שנחתם בינה לבין שותפות מאגר תמר.

החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה את ההשפעה של החלטת הממונה על החברה והיא תלויה, בעיקר, במצב השוק כפי שיהיה בשנים הרלוונטיות למימוש הזכות להודיע על הפחתת כמות רכישת הגז הטבעי ממאגר תמר.

בחודש נובמבר 2012 חתמו פז"א ושותפות מאגר תמר על הסכם לפיו תספק שותפות מאגר תמר לפז"א קונדנסט (נוזל לוואי המופק מקידוחי גז טבעי) ממאגר תמר, שמשמש כחומר גלם בתהליך הזיקוק בבז"א. ההסכם הינו לחמש שנים ממועד התחלת אספקת הקונדנסט. אספקת הקונדנסט החלה בחודש אפריל 2013 בד בבד עם תחילת הזרמת הגז הטבעי ממאגר תמר. בהתאם להסכם, התמורה שמשולמת לשותפות מאגר תמר נקבעה על פי מחירי הברנט בניכוי מרווח שנקבע בהסכם. כמו כן, קובע ההסכם כמויות לרבות מגבלות יומיות, חודשיות ושנתיות. בחודש נובמבר 2016 הסכימו הצדדים על תיקון מסחרי להסכם, שאין בו כדי להשפיע באופן מהותי על החברה, ועל הארכת ההסכם בחמש שנים.

בחודש ספטמבר 2014 נחתם בין פז"א לבין שותפות מאגר תמר הסכם Spot לרכישת כמויות גז טבעי נוספות, אשר יסופקו לפז"א, לפי בקשתה, במקרה בו יעמדו לרשות שותפות מאגר תמר כמויות גז טבעי עודפות. ההסכם נחתם לתקופה של 90 יום, שתתארך אוטומטית בכל פעם לתקופה זהה, עם אפשרות לביטול ההסכם בהודעה בת 7 ימים. ההסכם אינו כולל התחייבות לאספקת ו/או לרכישת כמויות כלשהן.

ביאור 31 - התקשרויות (המשך) 31.5 הסכמים לרכישת גז טבעי (המשך)

31.5.3. הסכם לוויתן

בחודש נובמבר 2016 נחתם הסכם לאספקת גז טבעי בין פז"א לבין השותפים בפרויקט לוויתן (להלן: "המוכרים" ו"פרויקט לוויתן" או "מאגר לוויתן", בהתאמה) לפיו תרכוש פז"א מהמוכרים גז טבעי לצורך הפעלת מתקני פז"א (להלן: "ההסכם").

על פי ההסכם התחייבו המוכרים לספק לפז"א גז טבעי בהיקף כולל של כ- BCM 3.12 (מיליארד מטר מעוקב) בכל תקופת ההסכם (להלן: "הכמות החוזית הכוללת"), בהתאם לתנאים המפורטים בהסכם.

תקופת ההסכם תחל במועד חתימת ההסכם וצפויה להסתיים במועד בו פז"א תצרוך את הכמות החוזית הכוללת או בחלוף 15 שנים ממועד הזרמת הגז הטבעי בכמויות מסחריות ממאגר לוויתן לפז"א, לפי המוקדם ביניהם. לצדדים קיימת זכות להאריך את תקופת ההסכם בתקופה של עד שנה נוספת או עד למועד צריכת הכמות החוזית הכוללת, לפי המוקדם. ההסכם כולל, בין היתר, מנגנון תשלום Take or Pay בעבור כמות שנתית מינימלית של גז טבעי בהיקף ובהתאם למנגנון שנקבע בהסכם (להלן: "הכמות השנתית המינימלית").

לפז"א תהיה אופציה להקטין את הכמות השנתית המינימלית לכמות השווה ל-50% מהכמות השנתית הממוצעת אותה צרכה בפועל ב-3 השנים שקדמו למועד ההודעה על מימוש האופציה, בכפוף להתאמות שנקבעו בהסכם (להלן: "הפחתת כמות הרכישה"). הפחתת כמות הרכישה תתאפשר בכל עת במהלך התקופה שראשיתה במועד המאוחר מבין המועדים שלהלן וסופה בתום 3 שנים ממועד זה: (1) בחלוף 4 שנים מהמועד בו אישר הממונה על ענייני הנפט את העברת הזכויות בחזקות כריש ותנין בהתאם למתווה הגז שאושר על ידי הממשלה; (2) בחלוף 5 שנים ממועד תחילת הזרמת הגז הטבעי מפרויקט לוויתן לפז"א. ההודעה על מימוש האופציה להפחתת כמות הרכישה תיכנס לתוקף 12 חודשים ממועד מתן ההודעה כאמור. עם הפחתת כמות הרכישה יופחתו בהתאמה יתר הכמויות שנקבעו בהסכם.

בהסכם נקבע כי מחיר הגז הטבעי יוצמד בחלקו למחיר חבית ברנט (Brent) ובחלקו לתעריף יצור החשמל, כפי שיקבע מעת לעת על-ידי רשות החשמל, וכולל "מחיר רצפה".

להערכת החברה, ההיקף הכספי הכולל של ההסכם בכל תקופת ההסכם (וזאת בהתבסס על הערכה לגבי המחיר וכמות הגז הטבעי שתרכוש פז"א במהלך תקופת ההסכם), עשוי להסתכם בכ-700 מיליוני דולר ארה"ב, בהנחה שפז"א תצרוך את הכמות החוזית הכוללת. מובהר כי ההיקף הכספי בפועל ייגזר

ממכלול גורמים, לרבות כמויות הגז הטבעי שתירכשנה בפועל על-ידי פז"א, מחיר חבית ברנט (Brent) ותעריף יצור החשמל.

ביום 4 במאי 2017 התקבלה הודעת השותפים בפרויקט לוויתן על התקיימותם של כל התנאים המתלים שנקבעו בהסכם.

בחודש ינואר 2020, החלה פז"א לצרוך גז טבעי ממאגר לוויתן.

31.6. התקשרויות לשירותי איחסון ומילוי:

פזגז שוכרת מק.צ.א.א. בהסכמים ארוכי טווח, קיבולת אחסון גפ"מ של 3,000 טון. קיבולת זו נועדה לאפשר לפזגז אחסון של גפ"מ מיובא. תקופת השכירות מסתיימת בין השנים 2021 עד 2024 (בהתאם לתקופת שכירות המיכלים מק.צ.א.א.). בחודש מרץ 2019 הועברה פעילות ק.צ.א.א. לחברת קו צינור אירופה אסיה בע"מ, חברה בבעלות מלאה של המדינה (להלן: "ק.צ.א.א." או "הגורם המפעיל"). הגורם המפעיל קיבל על עצמו את חובות וזכויות ק.צ.א.א. להערכת החברה, אין באמור כדי להשפיע על פעילותה השוטפת של פזגז.

ביאור 31 - התקשרויות (המשך)

31.6 התקשרויות לשירותי אחסון ומילוי (המשך)

פזגז מייבאת גפ"מ לישראל ומקבלת שירותי פריקה ואחסון (להלן: "שירותי ניטול") מק.צ.א.א. וזאת על פי ההסכם שנחתם בין הצדדים ואשר תוקפו היה עד לחודש מרץ 2017. על פי הסכם זה, התחייבה ק.צ.א.א. לספק לפזגז שירותי ניטול של גפ"מ ופזגז התחייבה לרכוש את שירותי הניטול בכמות מינימלית ובתעריפים הקבועים בהסכם.

בחודש יוני 2017 נחתם בין פזגז לבין ק.צ.א.א. הסכם חדש לשירותי ניטול לתקופה של 5 שנים נוספות, וזאת עד ליום 31 במרץ 2022 (להלן: "ההסכם החדש"). ההסכם החדש דומה בתנאיו המסחריים להסכם הקודם. יחד עם זאת, קיימת בהסכם החדש חלופה שנתית, לפי בחירת פזגז, לקבלת שירותי הניטול ללא התחייבות לכמויות ולתשלום על פי מחירון.

בנוסף, בחודש מרץ 2013 נחתם בין פזגז לבין ק.צ.א.א. הסכם לשירותי מילוי מיכלי גז מיטלטלים לתקופה של 14 שנים שתוקפו הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2025 (להלן: "הסכם המילוי"). בהסכם המילוי התחייבה פזגז לרכוש את שירותי המילוי בכמות שנתית מינימלית ובתעריפים הקבועים בהסכם. לפזגז תלות תפעולית בק.צ.א.א. בכל הנוגע לשירותי ניטול, אחסון וניפוק גפ"מ.

31.7 על פי צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (החלת החוק על גפ"מ), התש"ע – 2010 והתיקון לו משנת 2013, מוטל פיקוח ברמת דיווח על רווחיות ומחירים של גפ"מ, לפי פרק ז' לחוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996.

בחודש מאי 2013 התקבל במשרדי פזגז מכתב ממשד האנרגיה ממנו עולה כי בהמשך לפיקוח ברמת דיווח על רווחיות ומחירים של גפ"מ שהוטל על פזגז וחברות גפ"מ אחרות, שוקלים מנהל מינהל הדלק והגז והמפקחת על המחירים במשרד האנרגיה, להמליץ להטיל פיקוח על מחירי גפ"מ במכירה באמצעות מרכזיות ובאמצעות מיכלים למגזר הפרטי. בשלב זה אין באפשרות פזגז להעריך את ההשלכות של הטלת הפיקוח כאמור, אם וככל שיוטל.

31.8 צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (קביעת רמת פיקוח ומחירים מרביים לפיקדון בעד ציוד גז), התשע"ו - 2015 (להלן: "הצו") קובע, בין היתר, כי ספק גז רשאי לגבות, מצרכן גז ביתי חדש, פיקדון מרבי שסכומו, להערכת החברה, מהווה כמחצית מערך כינון הציוד המושאל לצרכן הגז הביתי. עוד קובע הצו מנגנון לעדכון הפיקדון ואת הדרך לחישוב הפיקדון שיוחזר לצרכן הגז. בנוסף קובע הצו כי במקרה בו נגנב מצרכן גז ציוד גז או הושחת ציוד גז יהיה רשאי ספק הגז לגבות מצרכן הגז תעריפי פיקדון גבוהים יותר.

31.9 בחודש יוני 2019 פורסמו ברשומות תיקונים לצו הבלו על דלק (הטלת בלו) ולצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין. בהתאם לנוסח הצווים המתוקן ימוסו שמני בסיס, ממסים וחומרים נוספים העשויים להחליף סולר לבעירה או לשמש למהילה עם סולר (למעט בעת מכירה למפעל פטור כהגדרתו בצווים). מועד כניסתו המקורי של התיקון לתוקף היה ינואר 2020, בחודש דצמבר 2019 פורסמו ברשומות תיקונים לצו הבלו על דלק (הטלת בלו) ולצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין המורים על דחית מועד כניסת התיקונים לתוקף לחודש יולי 2020. התיקונים עלולים לפגוע באופן מהותי ברווחיותה של פז שמנים, ובהתאם, פז שמנים בוחנת אפשרויות וחלופות להתמודדות עם השלכותיהם. מאידך, לתיקונים עשויה להיות השפעה חיובית על פעילות הסחר והזיקוק של החברה.

31.10 הסכמים עם ספקי חומרי גלם:

בחודש דצמבר 2018 נחתם הסכם מסגרת בין פז"א לבין ספק נפט גולמי (להלן: "הספק") לרכישה של 12 עד 24 מטעני נפט גולמי לשנה, בגודל של 80,000 טון עד 130,000 טון, תוך הקניית גמישות תפעולית ומימונית מקסימלית לפז"א וזאת עד לחודש דצמבר 2020. בנוסף, כולל ההסכם אפשרות להארכת תנאי האשראי הקבועים בהסכם בכ-20 יום וזאת בתמורה לריבית שוק.

ביאור 31 - התקשרויות (המשך) 31.10 הסכמים עם ספקי חומרי גלם (המשך)

לפגז הסכם מסגרת לייבוא גפ"מ מספק יחיד עם חברת סחר בינלאומית, שתוקפו הוארך בחודש מאי 2019 בשנתיים נוספות ועד לתום עד לתום שנת 2022 ללא שינוי בתנאי ההסכם. ההסכם הינו הסכם מסגרת, על פיו מזמינה פזגז, מידי חודש בחודשו, את כמות הגפ"מ הנדרשת לה לחודש העוקב. אספקת הגפ"מ מבוצעת לנמל ק.צ.א.א. באשקלון באמצעות אוניות צובר המיועדות להובלת גפ"מ. בשנת 2019 ייבאה פזגז גפ"מ מספק אחד בלבד.

31.11. ערבויות:

ערבויות בגין חובות, ערבויות בנקאיות וערבויות אחרות (מיליוני ש"ח):

ערבויות בגין חובות	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
תחנות דלק, ספקים ואחרים	181	183
ערבויות בנקאיות	54	54
סה"כ	235	237

בנוסף, הקבוצה נתנה ערבויות בסכומים בלתי מוגבלים, לבנקים ולאחרים.

בנוסף, לפז"א אשראי דוקומנטרי בגין יבוא חומרי גלם וציוד בהיקף של כ-137 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018: כ-741 מיליוני ש"ח) אשר נכלל ביתרת הספקים (בשנת 2018 סכום של 340 מיליוני ש"ח נכלל באשראי ספקים).

(*) כולל ערבות בגין עסקת גידור בסך 35 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018- 37 מיליוני ש"ח).

ביאור 32 - חכירות

32.1. חכירות בהן הקבוצה היא החוכרת

החל מיום 1 בינואר 2019 הקבוצה יישמה את תקן IFRS16, חכירות. במסגרת הסכמי החכירה הקבוצה חוכרת את הפריטים הבאים:

א. **תחנות** - החברה קשורה בהסכמי חכירה בנוגע לתחנות תדלוק ובהסכם שכירות בנוגע למבנים שבשימוש. דמי החכירה והשכירות מבוססים בחלקם על תשלומים קבועים ובחלקם על הערכה תקופתית של סכום החכירה. התשלומים צמודים בחלקם לדולר של ארה"ב, בחלקם למדד, בחלקם למדד תשומות הבניה, בחלקם לכמות המכירות או למרווח השיווק ובחלקם לא צמודים. כמו כן, חברות מאוחדות קשורות בהסכמי חכירה ושכירות.

ב. **כלי רכב** - הקבוצה חוכרת כלי רכב ממספר חברות ליסינג שונות לתקופה של שלוש עד חמש שנים, ומעת לעת משנה את כמות הרכבים על-פי צרכיה השוטפים. כלי הרכב החכורים מזהים באמצעות מספרי רישוי ורישיונות רכב, כאשר לחברות הליסינג אין יכולת החלפה של כלי הרכב, למעט במקרים של ליקויים. הרכבים החכורים משמשים את עובדי החברה. החברה טיפלה בהסדר שבינה ובין חברות הליסינג כהסדר חכירה שבתחולת IFRS 16 ובהסדר שבינה ובין עובדיה כהסדר שבתחולת תקן IAS 19. לחברה אין אופציות הארכה ו/או ביטול בהסכמים עם חברות הליסינג אשר וודאי באופן סביר שימושו.

ג. **מיכלי אחסון** - הקבוצה חוכרת 2 מיכלי אחסון מקצא"א בנפח 96,000 מ"ק כ"א לתקופה של 14 שנים. התקופה החוזית של הסכמי החכירה הנ"ל מסתיימת ביום 16 בדצמבר 2024. לחברה קיימת שתי תקופות אופציה, למשך שלוש שנים נוספות כ"א, להארכת הסכמי החכירה. סך התשלומים בגין תקופת ההסכם שולמו מראש ולכן לא קיימת התחייבות בגין החכירה.

בנוסף, הקבוצה חוכרת 4 מיכלי אחסון מקצא"א לתקופה של חמש עד עשר שנים. התקופה החוזית של הסכמי החכירה הנ"ל מסתיימת ביום 31 בדצמבר 2028.

ביאור 31 - התקשרויות (המשך)

32.1 חכירות בהן הקבוצה היא החוכרת (המשך)

ד. **מבנים ושטחי אחסון** - הקבוצה חוכרת מבנים ושטחי אחסון לתקופות שונות. בחלק מחוזי החכירה קיימת אופציה להארכת ההסכם. הקבוצה לוקחת בחשבון את תקופת האופציה לצורך חישוב הסכום המהווה של הנכס וההתחייבות, תוך בחינת סבירות מימוש האופציה, בתנאים הזהים לאלו של ההסכמים הקיימים אלא אם נאמר אחרת בחוזה.

32.1.1 נכס זכות שימוש

במיליוני ש"ח	תחנות	מיכלים	ליסינג	מבנים ומשרדים	סה"כ
יתרה ליום 1 בינואר 2019					
הכרה בנכסי זכות שימוש ביישום	959	141	18	25	1,143
לראשונה של IFRS 16					
העברה מהוצאות מראש ביום 1.1.19	19	32	-	4	55
העברה מרכוש קבוע ביום 1.1.19	78	-	-	-	78
העברה לנדל"ן להשקעה ביום 1.1.19	(30)	-	-	-	(30)
פחת בגין נכסי זכות שימוש	(161)	(21)	(8)	(13)	(203)
תוספות במהלך התקופה	146	-	10	3	159
גריעות במהלך התקופה	(23)	-	(1)	-	(24)
אחר (בעיקר הפרשי הצמדה)	25	(8)	-	-	17
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	1,013	144	19	19	1,195

32.1.2 התחייבות בגין חכירה

ניתוח מועדי פירעון של התחייבויות בגין חכירה של הקבוצה:

במיליוני ש"ח	2019
עד שנה	181
בין שנה לחמש שנים	498
מעל חמש שנים	423
סה"כ	1,102
חלויות שוטפות של התחייבות בגין חכירה	181
התחייבויות לזמן ארוך בגין חכירה	921

32.1.3 סכומים שהוכרו ברווח והפסד

במיליוני ש"ח	2019
הוצאות ריבית בגין התחייבות חכירה	29
הוצאות המתייחסות לתשלומי חכירה משתנים שלא נכללו במדידת ההתחייבות בגין חכירה	20
הוצאות המתייחסות לחכירה לטווח קצר	37
הוצאות פחת בגין נכסי זכות שימוש	203
	289

32.2 חכירות בהן הקבוצה היא המחכירה

הקבוצה מחכירה מספר מבנים מסחריים לגופים חיצוניים. הסכמי החכירה הם לתקופה ממוצעת של 4 שנים, שאינם ניתנים לביטול. חידוש החוזים בתום התקופה כפוף להסכמת הקבוצה והסכמת החוכרים. להלן סכומים שנכללו בדוחות רווח והפסד של הקבוצה המתייחסים להסכמי חכירות תפעוליות בהם הקבוצה היא המחכיר, לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019:

במיליוני ש"ח	2019	2018
הכנסות מחכירה תפעולית	43	44
הכנסות מתשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בשער	3	2
סה"כ	46	46

ביאור 32 - התקשרויות (המשך) 32.2 חכירות בהן הקבוצה היא המחכירה (המשך)

ניתוח מועדי פירעון של תקבולים (לא מהוונים) בגין חכירות תפעוליות

במיליוני ש"ח	2019	2018
עד שנה	36	37
משנה ועד חמש שנים	63	61
מעל לחמש שנים	5	7
סה"כ	104	105

ביאור 33 - התחייבויות תלויות

33.1 תביעות משפטיות

33.1.1 במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד חברות הקבוצה תביעות משפטיות או תלויים ועומדים נגדן הליכים משפטיים שונים לרבות דרישות כספיות אשר טרם התגבשו לכדי תביעות משפטיות (להלן בסעיף זה: "תביעות משפטיות"). לדעת הנהלות חברות הקבוצה המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה כתוצאה מהתביעות המשפטיות כאמור.

הסכום הכולל ליום 31 בדצמבר 2019 של התביעות המשפטיות שהוגשו נגד חברות הקבוצה בנושאים שונים, ואשר ההסתברות להתממשותן אינה צפויה, הסתכם בסך כולל של כ- 208 מיליוני ש"ח.

הסך הנ"ל וכל הסכומים בביאור זה אינם צמודים למדד המחירים לצרכן והינם לפני תוספת ריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה.

קבוצת תביעות	מהות התביעות	סך הפרשה מיליוני ש"ח	סך התביעות מיליוני ש"ח
הסדרים כובלים	בעיקר תביעות הצהרתיות לביטול הסכמים להפעלת תחנות תדלוק, בטענה שמדובר בהסדר כובל ו/או הכולל תנאים מקפחים בחוזה אחיד	5	31
הליכים מול רשויות מקומיות וכתבי אישום	בעיקר מחלוקות בגין שומות ארנונה, אגרות והיטלים שוטפים ורטוראקטיביים. כתבי אישום בגין העדר רישיון עסק, חריגות והיתרי בניה	3 (א)	8 (ב)
תביעות ייצוגיות	בקשות שונות להכרה בתביעות כייצוגיות כנגד החברה וחברות בנות שלה, בין היתר, בטענות לכאורה בדבר: אי עמידה בהוראות החוק, פגיעה באיכות הסביבה, גביית תשלומים שונים, הטעיית צרכנים וכדומה	4	45 (ג)
תביעות שונות	בעיקר תביעות או דרישות כספיות	14 (ד)	150
סה"כ		26	234 (ה)

הערות

- (א) ההפרשה נכללת במסגרת ספקים בדוח על המצב הכספי.
- (ב) סך התביעות אינו כולל תביעות שבהן סכום התביעות יתבטא בהשקעות ברכוש קבוע.
- (ג) בתביעות בהן לא ניתן להעריך את סכום התביעה הספציפי של הקבוצה חושב סכום התביעה לפי חלקה היחסי של הקבוצה בשוק הרלוונטי. תביעות שלא הוגדר בהן סכום התביעה או שלא ניתן להעריך את חלקה היחסי של הקבוצה בסכום התביעה לא כלולות בסך התביעות, כך בין היתר, סכום זה אינו כולל תביעה ובקשה להכיר בתביעה כייצוגית בגין זיהום אוויר במפרץ חיפה בסך 14.4 מיליארדי ש"ח (כנגד חברות תעשייתיות במפרץ חיפה ביניהן גם החברה ופז שמנים). בתביעה זו, להערכת החברה, בהתבסס על חוות דעת היועצים המשפטיים, בשים לב לשלב הראשוני בו מצוי ההליך, ניתן להעריך כי סיכויי התביעה להתקבל נמוכים מ-50%.
- (ד) סכום ההפרשה כולל סך של כ-2 מיליוני ש"ח שנכלל במסגרת ספקים.
- (ה) מתוך סכום החשיפה, סך של כ-60 מיליוני ש"ח הן תביעות ייצוגיות ואחרות שבשלב זה לא ניתן להעריך את סיכוייהן.

ביאור 33 - התחייבויות תלויות (המשך)

33.2. התחייבויות תלויות אחרות

33.2.1. איכות סביבה:

33.2.1.1. עד כה התגלה חשד לזיהום או זיהום בפועל של מי תהום בכ- 33 תחנות תדלוק של החברה. פעילויות הבדיקה והשיקום, ככל שנדרשות, מתואמות עם רשות המים והמשרד להגנת הסביבה. החברה פועלת לשיקום של מי התהום ב-11 תחנות תדלוק. ב-17 תחנות תדלוק נדרש דיגום תקופתי בלבד שמתבצע באופן שוטף, וב-5 תחנות תדלוק מתקיימת עדיין בדיקה של החברה, בתיאום עם רשות המים, בדבר היקף הזיהום של מי התהום.

בנוסף, במספר תחנות תדלוק שהוקמו לפני כניסתן לתוקף של תקנות המים (מניעת זיהום מים) (תחנות דלק), התשנ"ז-1997, נמצא בסביבת התחנה זיהום קרקע ברמות שונות. החברה פועלת לפנות את הקרקע ו/או לשקם את הקרקע בסביבת תחנות תדלוק אלה. החברה מעריכה את עלויות השיקום של תחנת תדלוק, במקרה של זיהום קרקע בלבד (ללא זיהום מי תהום), כלא מהותיות.

יצוין כי ייתכן שהחברה תידרש לבצע השקעות ולהוציא הוצאות כספיות בהיקפים רחבים יותר, בקשר ל-11 תחנות התדלוק בהן נדרשת החברה לטפל בזיהום במי תהום ו/או בקשר ליתרת תחנות התדלוק שנמצאות עדיין בבדיקה, כאמור לעיל, זאת בשל היעדר וודאות לגבי היקף הזיהום במי התהום (בתחנות התדלוק שבבדיקה) ודרישות הרשויות לגבי רמת הניקיון שתידרש לצורך קבלת אישור בדבר סיום השיקום.

33.2.1.2. באזור התעשייה אשדוד אותרו, מאז שנות השמונים, מספר מוקדי זיהום העלולים לסכן את איכות מי התהום, בין היתר, מדלקים שמקורם במתקנים שונים המצויים באיזור מוקדי הזיהום ובכללם בית זיקוק אשדוד. פז"א מטפלת בזיהום מי תהום (עדשת דלק צפה) שהתגלה בשטח שמתחת לאיזורי הייצור בבז"א. בין היתר באמצעות מספר קידוחי ניקוז אשר יצרו שפלה הידרולוגית ואשר מונעים את התפשטות הזיהום לשטחים אחרים. בשנים 2006-2007 הגיעה פז"א לסיכום עם רשות המים, לפיו פז"א מבצעת מעקב הידרולוגי באמצעות כ-37 קידוחי ניטור ושאובה. פז"א מעבירה את תוצאות הקידוחים לרשות המים ולמשרד להגנת הסביבה. תוצאות הקידוחים מעידות על צמצום ניכר של העדשה שאינה מתפשטת לקידוחי הניטור הפריפריאליים בבית הזיקוק. פז"א מעריכה כי המשך הטיפול במי התהום באיזור בית הזיקוק בשנים הבאות יהיה כפי שסוכם עם רשות המים, ובתיאום עם המשרד להגנת הסביבה. עלויות השאובה והמעקב ההידרולוגי, בהתאם לסיכום עם רשות המים, הסתכמו בשנים האחרונות בסכומים שאינם מהותיים לחברה. פז"א מעריכה שגם בשנים הבאות יסתכמו העלויות בסכום שנתי דומה.

33.2.1.3. במתקן חיפה, המופעל על ידי פז"א, מצויה מזה עשרות שנים עדשת דלק תת קרקעית רדודה. להערכת החברה, עדשת הדלק נובעת ככל הנראה מפעילות הדלקים שהתקיימה במקום בעבר הרחוק. הטיפול בנושא העדשה מבוצע בהתאם לדרישות ומתודולוגיה שקבעו המשרד להגנת הסביבה ורשות המים. כך בוצעו, בין היתר, סקר קרקע היסטורי וקידוחי ניטור לאיתור גודל העדשה, מהם עלה כי גבולות העדשה אינם חורגים מגבולות שטח מתקן חיפה. החברה מבצעת פעילות שאובה של העדשה, אשר עשויה להמשיך מספר שנים ואשר עלותה אינה צפויה להיות מהותית לחברה.

33.2.1.4. בבדיקות שבוצעו במהלך שנת 2005 בקרקע של מתקני נכסי-תעופה בנתב"ג, התגלה זיהום קרקע בעומק של 1 מטר. במי התהום לא התגלה זיהום. נכסי-תעופה פועלת בהתאם להנחיות המשרד להגנת הסביבה בקשר לזיהום זה וביצעה סקר קרקע וקידוח בארות לניטור מי תהום. לאור ממצאי ניטור מי התהום, החל משנת 2014 נדרשת נכסי-תעופה לבצע בדיקות אחת לשנה, חלף פעמיים בשנה.

ביאור 33 - התחייבויות תלויות (המשך)

33.2 התחייבויות תלויות אחרות (המשך)

33.2.1 איכות הסביבה (המשך)

33.2.1.4 (המשך)

בהתאם לממצאי סקרי קרקע, שבוצעו במהלך השנים 2008-2010, התגלתה עדשת דלק ישנה בקרקע שבחזקתה של שרותי-תעופה בשדה דב. שרותי-תעופה ביצעה עבודות שיקום לקרקע ולמי התהום. שרותי-תעופה מסרה את החזקה בקרקע לרשות מקרקעי ישראל, על פי הוראתה, במסגרת פינוי שדה דב.

33.2.2 כנגד החברה וחברות בנות שלה הוגשו תביעות ודרישות תשלום המכוסות והמטופלות על ידי חברות ביטוח. להערכת החברה, אין לה חשיפה בגין תביעות ודרישות אלה למעט סכומי ההשתתפות העצמית בגין.

33.2.3 ביום 30 באפריל 2018 הומצאו לחברה החלטת וועדת המחירים במשרד האנרגיה (להלן: "ההחלטה"), וצו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מרביים בתחנות תדלוק), (תיקון) התשע"ח - 2018 (להלן: "הצו") הקובעים, בין היתר, כי: מרווח השינוק לליטר בנזין 95 לתדלוק עצמי (להלן: "מרווח השינוק") יעמוד על סך של כ - 55.6 אג' לליטר (לא כולל מע"מ) - ירידה של כ- 4.7 אג' לליטר (לא כולל מע"מ) לעומת מרווח השינוק שהיה ידוע ערב פרסום הצו;

התוספת בעד שירות מלא לליטר בנזין 95 תעמוד על סך של 21 אג' לליטר (כולל מע"מ) - העלאה של כ- 1 אג' לליטר (כולל מע"מ) לעומת התוספת הידועה ערב פרסום הצו; מחיר בנזין 95 בשער בתי הזיקוק (מחיר CIF) יתורגם לשקלים לפי שער החליפין היציג שיתפרסם על ידי בנק ישראל ביום שקדם לשני ימי העבודה האחרונים לפי יום העדכון, מוכפל במקדם בגובה 1.009; ומרווח השינוק יעודכן על פי סל תשומות שהומלץ על ידי הוועדה - זאת במקום הצמדת מרווח השינוק למדד המחירים לצרכן ערב פרסום הצו [כך, בין היתר, החל מיום 1 בספטמבר 2018 יוטל מקדם התייעלות שנתי של 0.39% (לעומת מקדם ההתייעלות שנתי ערב התיקון לצו שהיה 1%)]. מועדי העדכון שונו והם יהיו מעתה מרץ וספטמבר.

כן החליטה ועדת המחירים לבחון האם יש מקום לשינויים רגולטוריים באופי הפיקוח על מחיר בנזין 95 כגון: הסרה מפיקוח של עמלת השירות בעד תדלוק מלא, בחינת החרגת פיקוח על תחנות תדלוק חדשות, שיטת פיקוח אחרת במקטעים שונים של מחירי הדלק וכו'. לאחר מכן, הנושא יובא לדיון בפני וועדת המחירים. ההחלטה והצו פגעו וצפויים לפגוע לרעה בתוצאותיה הכספיות של החברה. החברה פעלה ופועלת למזעור הפגיעה האמורה, בין היתר, באמצעות הפחתת הוצאות השינוק בפועל, לרבות הפחתת הנחות, הורדת דמי השכירות, הקטנת עלויות תפעוליות ופעולות להגדלת המכירות.

33.2.4 בחודש אוגוסט 2015 פורסמה החלטה מס' 4 (989) של רשות החשמל, שעניינה קביעת תעריפים לשירותי ניהול של מערכת החשמל (תעריפים מערכתיים) לכלל היצרנים הפרטיים (להלן: "ההחלטה"). בעקבות ההחלטה קטנו ההכנסות של פז"א ממכירת חשמל וזאת בשל העברה של עלויות מסוימות, המוכרות לחברת החשמל, מרכיב היצור לתעריף שירותי ניהול המערכת. כמו כן, על פי ההחלטה, נדרשה פז"א לשלם בגין שירותי ניהול המערכת, שסופקו על ידי חברת החשמל, לשתי תחנות הכוח המופעלות על ידה, סך של כ- 46 מיליוני ש"ח למועד הדרישה בגין התקופה שמחודש יוני 2013 ועד לחודש ספטמבר 2015 (להלן: "החייב הרטרואקטיבי").

בחודש ספטמבר 2015 הגישה פז"א, כמו גם יצרני חשמל אחרים, עתירה לבג"צ כנגד ההחלטה. בחודש ינואר 2017 דחה בג"צ את הסעדים המבוקשים בעתירת פז"א ובחלק מעתירות יצרני חשמל אחרים, ונתן צו על תנאי בכל הנוגע לחלק מהחייב הרטרואקטיבי (המתייחס לשנים 2013 ו- 2014).

בחודש ינואר 2018 ניתן תוקף של פסק דין להסכם הפשרה שנחתם בין הצדדים, במסגרתו העתירה שהגישה פז"א, כמו גם עתירות אחרות שהוגשו, נדחו. המשמעות של הסכם הפשרה לגבי פז"א הינה הפחתה של סכום הדרישה הרטרואקטיבית בגין התקופה שמחודש יוני 2013 ועד חודש ספטמבר 2015 מסך של 46 מיליוני ש"ח למועד הדרישה לסך של כ- 29 מיליוני ש"ח. הסכום בהתאם להסכם הפשרה שולם במלואו במהלך שנת 2018.

ביאור 33 - התחייבויות תלויות (המשך)

33.2 התחייבויות תלויות אחרות (המשך)

33.2.5 דוח רשות התחרות בעניין בחינת התחרות הגאוגרפית של תחנות תדלוק:

ביום 9 ביולי 2017 התפרסמה טיוטה להערות הציבור של דוח רשות התחרות (להלן: "הרשות") שעניינו: "תחרות גאוגרפית בתחנות תדלוק: הקשר בין מבנה שוק למחירי בנזין" (להלן: "הדוח").

על פי הדוח, מניתוח של הרשות, עולה לכאורה תמונה כללית של העדר תחרות משמעותית בין ארבע חברות הדלק הגדולות, קיומם של חסמי כניסה גבוהים בדמות רגולציה נרחבת ומחסור בשטחים וקרקעות בהם ניתן להקים תחנות תדלוק עבור שחקנים חדשים.

לאור האמור לעיל, ממליצה הרשות כלהלן:

1. ליצור מתווה הדרגתי לכניסתן של חברות דלק קטנות וחדשות במקום תחנות התדלוק הקיימות - באזורים בהם קיימת ריכוזיות של חברת דלק גדולה, כך שחברת דלק גדולה לא תוכל להתקשר בכל סוג של הסכם מבלי לקבל תחילה היתר פרטני מהרשות.
2. באזורים בהם ישנה נוכחות של חברת דלק גדולה אחת, ממליצה הרשות כי המדינה תשקוד במיוחד על איתור קרקעות להקמת תחנות תדלוק חדשות ותקצה אותן לחברות דלק קטנות.
3. עמדת הרשות היא שהסכמים של חברות הדלק לענין תחנות תדלוק (לרבות הסכמים לאספקה בלעדית עם מפעלי תחנות והסכמי שכירות במקרקעין) עלולים להיחשב כהסדרים כובלים. הרשות סבורה כי יש לנקוט מדיניות אחידה לגבי הסכמים אנכיים של חברות דלק בנוגע לתחנות תדלוק, ולתחום את משך ההתקשרות של הסכמי הבלעדיות לתקופה של עד 3 שנים, למעט הסכמים בהם חברת הדלק נושאת בעלויות שיפוץ תחנת התדלוק או בעלויות ההקמה של תחנת התדלוק, שאז תעמוד תקופת הבלעדיות על עד 6 שנים.

בד בבד ממליצה הרשות לבטל את ההסדרים הפרטניים שנקבעו בצו השכירויות (צו מוסכם בין הממונה על התחרות לבין דלק, מחודש נובמבר 2003), בתנאי המיזוג שבין החברה לבין פז"א, מחודש יוני 2006 ובחוק משק הדלק (קידום התחרות), התשמ"ד-1994.

בחודש מרץ 2018 העבירה החברה (במסגרת הליכי שימוע בכתב) את התייחסותה לטיטות הדו"ח וזאת על אף שהרשות לא פרסמה ו/או העבירה לחברה את כל המידע, המסמכים והנתונים העומדים בבסיס הדו"ח.

במסגרת המענה מטעמה, הנתמך בחוות דעת כלכליות ומשפטיות, הצביעה החברה על שורה של שגגות מהותיות בעבודת הרשות, הן ביחס לנתוני הבסיס ששימשו את הרשות, הן ביחס לניתוח הנתונים, והן ביחס לממצאים האמפיריים שנתקבלו בגדרם. כמו כן, הצביעה החברה על שורה של פגמים משפטיים בעבודת הרשות ובכלל זה, טענה שבדוח לא מוצג הבסיס המשפטי לחלק מן ההמלצות מרחיקות הלכת הקבועות בו, וכן שהמלצות אלו חורגות באופן מהותי מסמכותה של הרשות, בפרט שעה שהן מבקשות לאיין זכויות קנייניות של החברה בחלק מתחנות התדלוק, ללא הסמכה כנדרש ולשיטתה של החברה, אף בניגוד לדיון. בנוסף, הצביעה החברה על הפגמים שנפלו בעבודת הרשות, בכל הנוגע להעדר ניתוח לפי חוק התחרות הכלכלית וכן שההמלצות עצמן מנותקות מהניתוח הכלכלי המוצג בדו"ח.

במסגרת שימוע בעל פה שנערך לחברה בחודש יוני 2018, חזרה החברה על טענותיה שפורטו במענה בכתב. טרם התקבלה עמדת הרשות לטענות החברה.

ביאור 34 - צדדים קשורים ובעלי עניין

34.1. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים)

34.1.1. תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון לשעבר של החברה, מר יצחק עזר:

ביום 21 בספטמבר 2016 מינה דירקטוריון החברה את מר יצחק עזר כיו"ר דירקטוריון החברה. מר עזר כיהן כדירקטור בחברה מאז שנת 2005 ועד ליום 2 באוקטובר 2018.

תנאי הכהונה וההעסקה של מר עזר כיו"ר הדירקטוריון אושרו באסיפת בעלי המניות של החברה והיו כדלקמן: מר עזר הועסק בהיקף של 50% משרה, כיו"ר פעיל ובהתאם לצרכי החברה, בשכר חודשי בסך של 100,000 ש"ח לחודש, בתוספת מע"מ כחוק, כנגד חשבונית מס. השכר היה צמוד למדד המחירים לצרכן הידוע בסוף חודש אוגוסט 2016. התשלום עודכן על פי מדד המחירים לצרכן הידוע במועד ביצוע כל תשלום ביחס למדד הבסיס. במקרה של ירידה במדד, התשלום החודשי לא הופחת, אך הירידה נלקחה בחשבון והופחתה מכל עליה עתידית. בנוסף היה זכאי מר עזר למכשיר סלולרי, כולל הוצאות אחזקה, רכב צמוד ההולם את מעמדו ומקביל לקבוצה 6 במועד אישור ההתקשרות, כולל הוצאות אחזקת הרכב, וכן החזר הוצאות הקשורות במילוי תפקידו ללא תקרה כגון: הוצאות אש"ל, אירוח, נסיעות לחו"ל במילוי תפקידו וכיו"ב וזאת כנגד המצאת חשבוניות מס כדין. הוסכם כי החברה רשאית לבחון את אישור ההוצאות מעת לעת, ולרבות להביאן לאישור ועדת התגמול.

לכל אחד מהצדדים היתה הזכות להודיע, בכל עת, על רצונו בסיום העסקת מר עזר כיו"ר דירקטוריון החברה, וזאת בהודעה מוקדמת בת 3 חודשים. תנאי הכהונה של מר עזר לא השתנו בגין כהונה או אי כהונה כדירקטור בחברות בנות פרטיות של החברה. מר עזר העמיד את שירותיו כיו"ר הדירקטוריון כ"עצמאי". בהתאם לכך, הוסכם בי בין החברה לבין מר עזר לא חלו יחסי עובד-מעביד. מר עזר (בעצמו או באמצעות חברה בשליטתו) נשא בכל תשלום מס ותשלומי חובה על פי דין, בגין כל תשלום וטובת הנאה שקיבל על פי תנאי כהונתו והעסקתו. ביום 2 באוקטובר 2018 הודיע מר עזר על התפטרותו לאלתר מתפקידו כיו"ר הדירקטוריון ומחברותו בדירקטוריון החברה. הגמול ששולם למר עזר בגין כהונתו בשנת 2018 כיו"ר הדירקטוריון הסתכם בסך של כ-980 אלפי ש"ח.

34.1.2. תנאי ההעסקה של מנכ"ל החברה לשעבר, מר יונה פוגל:

בהתאם להסכם ההעסקה שנחתם עם מנכ"ל החברה, מר יונה פוגל, כפי שתוקן בחודש יוני 2015 (כמפורט להלן), למנכ"ל ישולם שכר חודשי בסך של 168,903 ש"ח לחודש ברוטו, צמוד למדד המחירים לצרכן של חודש יוני 2015. החל מחודש יולי 2016 התווסף לשכר האמור שיעור נוסף של 5% מהמשכורת החודשית ברוטו, כפי שהיתה בגין חודש יוני 2016.

ביום 25 ביוני 2015 אישרה האסיפה הכללית, לאחר אישור ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, תיקון בתנאי הכהונה והעסקה של מנכ"ל החברה שכלל העלאת המשכורת החודשית של המנכ"ל (כאמור לעיל) שכנגדה הסכים מנכ"ל החברה כי עבור תקופת עבודתו מיום 1 ביולי 2015 ואילך, הפרשות החברה להסדר הפנסיוני בגין פיצויי פיטורים יבואו במקום מלוא פיצויי פיטורים וזאת על פי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג - 1963.

בהתאם לתנאי העסקת המנכ"ל, אם הרווח החשבונאי הנקי של החברה בשנה מסוימת יעלה על 300 מיליוני ש"ח (להלן: "תנאי הסף"), יהיה זכאי המנכ"ל לתשלום מענק שנתי בשיעור השווה ל-2% מההפרש בין הרווח החשבונאי הנקי המאוחד של החברה באותה שנה לבין תנאי הסף, ועד לתקרה של 2 מיליוני ש"ח. במקרה בו הרווח החשבונאי הנקי המאוחד של החברה בשנה רלוונטית פחת מתנאי הסף, ההחלטה על עצם תשלום המענק והיקפו הינה בשיקול דעתו המוחלט של דירקטוריון החברה, ובכפוף לכל דין.

בהתאם לרווח החשבונאי הנקי של החברה בשנת 2019 מנכ"ל החברה לשעבר אינו זכאי למענק שנתי בגין שנת 2019.

ביאור 34 - צדדים קשורים ובעלי עניין (המשך)

34.1 הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) (המשך) 34.1.2. תנאי ההעסקה של מנכ"ל החברה לשעבר, מר יונה פוגל (המשך)

בהסכם נקבעה תקופת הודעה מוקדמת לסיום יחסי עובד מעביד של שלושה חודשים מראש.

מנכ"ל החברה היוצא היה זכאי להפרשות סוציאליות, לביטוח מנהלים ולקרן השתלמות כמקובל ועל פי דין ולהחזר הוצאות בארץ ובחו"ל במסגרת מילוי תפקידו. המנכ"ל זכאי לרכב מהחברה (קבוצה 6 לפחות).

ביום 19 בספטמבר 2019 אישר דירקטוריון החברה את פרישתו של מנכ"ל החברה, מר יונה פוגל, בהתאם לבקשתו. מר פוגל סיים את העסקתו ביום 31 בדצמבר 2019.

ביום 30 באוקטובר 2019 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה, לאחר אישור דירקטוריון החברה וועדת הגמול, תשלום מענק פרישה מיוחד למר יונה פוגל בסך 3 מיליוני ש"ח.

34.1.3. תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון מר אברהם ביגר:

ביום 20 במרץ 2019 מונה מר אברהם ביגר כיו"ר הדירקטוריון של החברה.

תנאי הכהונה וההעסקה של מר ביגר כיו"ר הדירקטוריון אושרו באסיפת בעלי המניות של החברה והינם כדלקמן:

מר ביגר מועסק בהיקף של 50% משרה, כיו"ר פעיל ובהתאם לצרכי החברה, בשכר חודשי בסך של 100,000 ש"ח לחודש, בתוספת מע"מ כחוק, כנגד חשבונית מס. השכר צמוד למדד המחירים לצרכן הידוע בסוף חודש מרץ 2019. התשלום יעודכן על פי מדד המחירים לצרכן הידוע במועד ביצוע כל תשלום ביחס למדד הבסיס. במקרה של ירידה במדד, התשלום החודשי לא יפחת, אך הירידה תילקח בחשבון ותופחת מכל עליה עתידית. בנוסף זכאי מר ביגר למכשיר סלולרי, כולל הוצאות אחזקה, שווי שימוש ברכב ההולם את מעמדו ומקביל לקבוצה 6 במועד אישור ההתקשרות, כולל הוצאות אחזקת הרכב. סכום השווי הנ"ל עומד על כ-95 אלפי ש"ח בשנה. בנוסף זכאי מר ביגר להחזר הוצאות הקשורות במילוי תפקידו ללא תקרה כגון: הוצאות אש"ל, אירוח, נסיעות לחו"ל במילוי תפקידו וכיו"ב וזאת כנגד המצאת חשבוניות מס כדין. הוסכם כי החברה רשאית לבחון את אישור ההוצאות מעת לעת, ולרבות להביאן לאישור ועדת התגמול.

תנאי הכהונה וההעסקה הינם לתקופה בלתי קצובה וכל עוד מר ביגר מכהן כיו"ר דירקטוריון החברה. לכל אחד מהצדדים תהיה הזכות להודיע, בכל עת, על רצונו בסיום העסקת מר ביגר כיו"ר דירקטוריון החברה, וזאת בהודעה מוקדמת בת 3 חודשים. תנאי הכהונה של מר ביגר לא ישתנו בגין כהונה או אי כהונה כדירקטור בחברות בנות פרטיות של החברה. מר ביגר יעמיד את שירותיו כיו"ר הדירקטוריון כ"עצמאי". בהתאם לכך, הוסכם בי בין החברה לבין מר ביגר לא יחולו יחסי עובד-מעביד. תשלום התמורה יכול שייעשה למר ביגר עצמו או לחברה בשליטתו, לפי בחירתו. מר ביגר (בעצמו או באמצעות חברה בשליטתו) יישא בכל תשלום מס ותשלומי חובה על פי דין, בגין כל תשלום וטובת הנאה שיקבל על פי תנאי כהונתו והעסקתו.

בשנת 2019, בגין כהונתו כיו"ר החברה, הסתכם הגמול ששולם למר ביגר בסך של כ-1,029 אלפי ש"ח.

34.1.4. תנאי ההעסקה של מנכ"ל החברה מר ניר שטרן:

מר ניר שטרן מונה כמנכ"ל החברה החל מיום 22 בינואר 2020.

כפוף לאישור אסיפת בעלי המניות שתתכנס ביום 1 באפריל 2020, למנכ"ל ישולם שכר חודשי בסך של 150,000 ש"ח לחודש ברוטו, אשר צמוד במלואו (כלפי מעלה בלבד) לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן הידוע של חודש ינואר 2020. במקרה של ירידת מדד, המשכורת החודשית לא תשתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד.

ביאור 34 - צדדים קשורים ובעלי עניין (המשך)

34.1 הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) (המשך)

34.1.4 תנאי העסקה של מנכ"ל החברה מר ניר שטרן (המשך)

מר שטרן יהיה זכאי לתנאים סוציאליים כמקובל וכן לפיצויי פיטורין בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין. כל צד יוכל להביא את ההתקשרות לידי סיום בכל עת ומכל סיבה שהיא, בהודעה מוקדמת בכתב מראש של שלושה חודשים. ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים להאריך את תקופת ההודעה המוקדמת בתקופה שלא תעלה על 3 חודשים נוספים.

עם סיום העסקתו בחברה וכלל שעבד בפועל 24 חודשים ומעלה, יהיה מר שטרן זכאי למענק הסתגלות בשווי של 6 משכורות חודשיות.

החברה תעמיד לרשות מר שטרן רכב הולם ותישא בכל ההוצאות הכרוכות בשימוש ברכב ובאחזקתו כולל גילום רכב. כמו כן תישא בהוצאות תקשורת (טלפון סלולרי כולל גילום ומיני לעיתון יומי וכלכלי) וכן החזר הוצאות סבירות שיוציא בפועל במסגרת תפקידו, לרבות הוצאות בגין נסיעה לחו"ל, אש"ל ואירוח, וזאת כנגד הצגת קבלות ובהתאם לנוהלי החברה.

מר שטרן יהיה זכאי למענק שנתי בהתאם למדיניות הגמול, בכפוף לאישורה על ידי האסיפה הכללית, עד לתקרה של 12.5 משכורות חודשיות. סכום המענק ישתנה מדי שנה בהתאם לקריטריונים ועמידה בתנאי סף שנקבעו בהסכם.

34.1.5 החברה העניקה כתבי פטור ושיפוי לדירקטורים ולנושאי משרה, ורוכשת פוליסה לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה, לרבות למנכ"ל החברה והכל בהתאם לתקנון החברה והוראות הדין.

34.1.6 הטבות בגין העסקת אנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) כוללות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	
סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	במיליוני ש"ח
5	1	5	1	3	1	הטבות לעובדים לטווח קצר
-	1	-	1	4	1	הטבות בגין פיטורין
-	1	-	1	-	1	הטבות אחרות לטווח ארוך
*	1	*	1	-	-	תשלומים מבוססי מניות
5		5		7		

* פחות מ- 0.5 מיליוני ש"ח.

ביאור 34 - צדדים קשורים ובעלי עניין (המשך)

34.1.7.

הטבות בגין אנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) שאינם מועסקים בחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	
2	8	2	11	3	9	סך הטבות בגין דירקטורים שאינם מועסקים
						סך הטבות בגין אנשי מפתח
1	1	1	1	1	1	ניהוליים שאינם מועסקים
3	9	3	12	4	10	

34.2.

עסקאות עם צדדים קשורים ובעלי עניין

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2017 (סכומי העסקאות)	לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2018 (סכומי העסקאות)	לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2019 (סכומי העסקאות)	צד קשור / בעל עניין במיליוני ש"ח
-	-	-	בעל שליטה לשעבר
(13)	(15)	(15)	צדדים בעלי השפעה מהותית או שליטה משותפת בחברה
(3)	(3)	*	עלות המכר
(2)	(6)	(4)	הוצאות מכירה ושיווק
(18)	(24)	(19)	הוצאות הנהלה וכלליות
-	-	-	סה"כ
-	-	-	חברות כלולות ואחרות
(1)	(2)	(6)	מכירות
-	-	-	עלות המכר
7	*	1	הוצאות מכירה ושיווק
(*)	*	*	הוצאות הנהלה וכלליות
6	(2)	(5)	הכנסות אחרות
*	-	-	הכנסות (הוצאות) מימון
(*)	-	-	סה"כ
*	-	-	צדדים קשורים אחרים
-	-	-	הכנסות אחרות
-	-	-	הכנסות (הוצאות) מימון
-	-	-	סה"כ

* פחות מ- 0.5 מיליוני ש"ח.

ביאור 34 - צדדים קשורים ובעלי עניין (המשך)

34.3.

יתרות מאזניות עם צדדים קשורים ובעלי עניין

סכומי היתרות ליום 31 בדצמבר 2018	סכומי היתרות ליום 31 בדצמבר 2019	צד קשור / בעל עניין במיליוני ש"ח
		צדדים בעלי השפעה מהותית או שליטה משותפת בחברה
10	2	חייבים ויתרות חובה (1)
(1)	(2)	ספקים
9	-	סה"כ
		חברות כלולות ואחרות
1	1	לקוחות חייבים ויתרות חובה
7	7	הלוואות שניתנו ושטרי הון לזמן ארוך
-	-	ספקים
	(5)	זכאים
*	*	הלוואות לזמן ארוך
8	3	סה"כ
		צדדים קשורים אחרים
(*)	(1)	ספקים (2)
(*)	(1)	סה"כ

* פחות מ- 0.5 מיליוני ש"ח.

(1) היתרה הגבוהה ביותר במהלך תקופת הדו"ח (על בסיס יתרות סגירה חודשיות) הייתה 14 מיליוני ש"ח.

(2) היתרה הגבוהה ביותר במהלך תקופת הדו"ח (על בסיס יתרות סגירה חודשיות) הייתה 8 מיליון ש"ח.

לקבוצה עסקאות של מכירות תזקי נפט לצדדים קשורים ובעלי עניין. עסקאות אלו מתבצעות במהלך העסקים הרגיל, במחירי שוק ובתנאי אשראי שאינם שונים מהותית מלקוחות אחרים. המידע הכספי הניתן לעיל אינו כולל את העסקאות הנ"ל עם אותם גופים.

ביאור 35 - אירועים מהותיים לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי

מגפת הקורונה:

בחודש ינואר 2020 התפרץ בעולם ובארץ נגיף הקורונה. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים הנגיף התפשט בכל העולם לרבות במדינת ישראל. בחודש מרץ 2020 הכריז ארגון הבריאות העולמי על המגפה כפנדמיה (מגפה עולמית).

הממשלות בעולם וגם בישראל הטילו הגבלות שונות על הציבור במטרה לצמצם את התפשטות הנגיף. בין היתר, הוטלו מגבלות תנועה לרבות – מגבלות על תעופה, מגבלות על התקהלויות, סגירת קניונים מקומות בילוי וחנויות, הגבלות על עבודה והגעת עובדים למקומות עבודה, בידוד אזרחים ועוד. בישראל החל מחודש מרץ 2020 הוטלו מגבלות שונות על תנועת אזרחים ועל הפעילות במגזר הפרטי העסקי והציבורי.

החברה עוקבת באופן רציף אחר התפשטותו של נגיף הקורונה ברחבי העולם ובארץ ואחר הצעדים הננקטים על-ידי הממשלה ובוחנת את השלכות הפוטנציאליות על פעילותה העסקית, כפי שיפורט להלן:

1. במהלך הרבעון הראשון 2020, הסביבה התחרותית העולמית בתחום הפעילות של החברה, לצד השפעות התפשטות נגיף הקורונה והירידה החדה במחיר הנפט, המשיכו להוביל לכך שמרווחי הזיקוק בעולם נשארו ברמות נמוכות. לירידה במחיר חבית הנפט שהנו חומר גלם עיקרי בפעילות החברה השפעה שלילית מהותית על שווי המלאי הבלתי מוגן בבית הזיקוק, והשפעה חיובית שבאה לידי ביטוי בקיטון בעלויות הצריכה והאובדנים בהפעלת בית הזיקוק ובהקטנת הוצאות המימון.

ביאור 35 - אירועים מהותיים לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

2. מגבלות התעבורה והתעופה העולמית (אזרחית ויבשתית) הביאו לירידה משמעותית בהיקף הטיסות לחו"ל ומחו"ל לישראל, ובהתאם, לירידה בביקושים לדס"ל, באופן שבמהלך חודש מרץ 2020 ובפרט – לקראת סופו, חל קיטון משמעותי במכירות הדס"ל ובהיקף שירותי התדלוק שמספקת החברה בנתב"ג, באופן שמשפיע לרעה על תוצאותיה של החברה, וימשיך להשפיע לרעה כאמור ככל שמצב זה ימשך (או יוחמר).

3. ההנחיות בדבר הגבלות על תנועה והתקהלות בישראל שהוחמרו החל מן המחצית השנייה של חודש מרץ 2020, הביאו לצמצום התנועה ולקיטון בביקושים לדלקים בתחנות התדלוק של החברה (בנזין וסולר) ולירידה משמעותית בכמויות הנמכרות בתחנות.

4. כל המתואר לעיל בנוגע לירידה בהיקף הצריכה והמכירה של דלקים מביא לירידה משמעותית בתפוקות ובכמויות המיוצרות בבז"א, לשחיקה במרווחי הזיקוק ולפגיעה ברווחיות הקבוצה. לענין זה יצוין, כי גם לאחר צמצום התפוקות בבז"א, הכמויות המיוצרות בבית הזיקוק עולות על הביקושים ועודף התזקיקים מאוחסן בשלב זה במתקני בית הזיקוק.

5. במהלך חודש מרץ 2020 פזקר ופז שמנים החלו לצמצם את היקף הפעילות והייצור בהתאם לביקושים הפוחתים.

6. בנוסף, החלה החברה לקבל פניות, דרישות ובקשות מצד שוכרים במתחמי התדלוק (בעלי חנויות, מסעדות וכיו"ב), ומצד לקוחות להפחתה/צמצום בדמי השכירות ובתשלומים המשולמים על ידם ו/או להפחתת הזמנות וכמויות של מוצרים שהוזמנו, ו/או לדחיית תשלומים.

7. מאידך, לא חלה בשלב זה ירידה במכירות חנויות YELLOW, וכן חלה עליה מסויימת במכירות גפ"מ על-ידי פזגז.

לאור כל האמור, צופה החברה כי ככל שלא יהיה שינוי מהותי במרווחי הזיקוק במחיר הנפט ובכמויות המכירה בשוק, פז"א עלולה לרשום הפסד נקי מדווח של כ- 100-120 מיליון ש"ח בדוחות הכספיים שלה לרבעון הראשון לשנת 2020. כמו כן, מכירת הדס"ל ופעילות התדלוק באמצעות שירותי תעופה הופסקו כמעט באופן מלא אך השפעתן על תוצאות החברה ברבעון הראשון של שנת 2020 אינן מהותיות.

כמו כן, לאור אי הוודאות הקיימת והחמרה הולכת וגוברת של הצעדים הננקטים בישראל, החברה אינה יכולה להעריך את ההשלכות המלאות של התפשטות הנגיף על התוצאות הכספיות המלאות שלה. עם זאת, ככל שהמגמות המתוארות לעיל תימשכנה, התנועה ברכבים ובתעופה תקטן, הצריכה הפרטית תקטן, היקף התפוקה והייצור בבית הזיקוק יקטן וכיו"ב, תיתכן פגיעה משמעותית בתוצאות הפעילות ותזרים המזומנים של החברה.

החברה בוחנת מגוון פעולות להקטנת ההשפעות הפוטנציאליות של נגיף הקורונה ונקטה שורה של צעדים על מנת להקטין את הסיכון לפגיעה בפעילות השוטפת שלה. החברה הוציאה שורת הנחיות לעובדיה על מנת להקטין את סיכויי ההדבקה של עובדי החברה, שעלולים לפגוע באספקת הדלקים והסחורה למתחמי החברה ובשירותים שהיא נותנת ללקוחותיה. במסגרת זו, מרבית עובדי המטה של החברה עברו לעבוד מן הבית, החברה הוציאה חלק מעובדיה לחופשה ללא תשלום, וחלק אחר מן העובדים עברו לעבוד בחלקיות משרה. החברה בוחנת אפשרות לנקיטת צעדים שונים בקשר עם תשלומים שעליה לשלם למשכירים ולספקים חיצוניים.

ביאור 35 - אירועים מהותיים לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

מאידך, כמפעילת שירותים חיוניים במשק, נערכת החברה להמשך הפעלה סדירה של מתחמי התדלוק וחנויות הנוחות, המשך אספקה סדירה של גפ"מ באמצעות פז גז, וכן להמשך עבודה רציפה של בית הזיקוק.

בנוסף לאמור, החברה בוחנת באופן שוטף את סיכוני האשראי הכוללים של לקוחותיה. להערכת החברה, בשלב זה אין לחברה סיכון אשראי משמעותי. החברה תמשיך לבצע מעקב הדוק אחר חובות הלקוחות בדגש על הרשות הפלסטיאית ולקוחות בענפי התעופה וההסעות וכו'.

יצוין, כי החברה סיימה את שנת 2019 עם יתרת מזומנים של כ-1.4 מיליארד ש"ח וכי במסגרת הנפקת האג"ח שבוצעה על ידי החברה ביום 5 בפברואר 2020 גויס על ידי החברה סכום של כ-1.1 מיליארד ש"ח אשר חלקו (כ-750 מליון ש"ח) שימש לפדיון מוקדם של אג"ח ד' של החברה, וביתרת הסכום בסך של 350 מליון ש"ח טרם נעשה שימוש.

התפשטותו של נגיף הקורונה במדינת ישראל ומחוצה לה, אינה בשליטת החברה, ולפיכך אין לחברה יכולת לצפות את ההשלכות במלואן. הערכות החברה נכון למועד זה, עשויות שלא להתממש באופן מלא או חלקי. בשל קצב ההתפתחויות המהיר של האירועים, החברה תמשיך לעקוב אחר השלכות התפשטות נגיף הקורונה ותוסיף לדווח ככל שיידרש.

פרק ד'

פרטים נוספים על התאגיד

תוכן עניינים

1.	תקנה 9 ד - דוח מצבת התחייבויות לפי מועדי פירעון.....	3
2.	תקנה 10 א - תמצית דוחות על הרווח הכולל בכל אחד מהרבעונים.....	3
3.	תקנה 10 ג - שימוש בתמורת ניירות הערך.....	3
4.	תקנה 11 - רשימת השקעות בחברות בת מהותיות.....	4
5.	תקנה 12 - שינויים בהשקעות בחברות בת מהותיות.....	4
6.	תקנה 13 - הכנסות של חברות בת מהותיות והכנסות מהן - במיליוני ש"ח.....	4
7.	תקנה 20 - מסחר בבורסה.....	5
8.	תקנה 21 - תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה בחברה.....	5
9.	תקנה 21א - השליטה בחברה.....	8
10.	תקנה 22 - עסקאות עם בעלי שליטה לשעבר.....	9
11.	תקנה 24 - החזקות בעלי עניין.....	9
12.	תקנה 24 א - הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים.....	9
13.	תקנה 24 ב - מרשם בעלי המניות של התאגיד.....	9
14.	תקנה 25 א - מען רשום.....	9
15.	תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד.....	9
16.	תקנה 26 א - נושאי משרה בכירה.....	13
17.	תקנה 26 ב - מורשי חתימה עצמאיים.....	21
18.	תקנה 27 - רואה-החשבון של התאגיד.....	21
19.	תקנה 28 - שינוי בתזכיר או בתקנון.....	21
20.	תקנה 29 - המלצות והחלטות הדירקטורים.....	21
21.	תקנה 29 א - החלטות החברה.....	22

1. **תקנה 9 ד - דוח מצבת התחייבויות לפי מועדי פירעון**

דוח מצבת התחייבויות לפי מועדי פירעון מדווח בנפרד במקביל לדוח זה.

2. **תקנה 10 א - תמצית דוחות על הרווח הכולל בכל אחד מהרבעונים**

תמצית דוחות מאוחדים על הרווח הכולל לפי רבעונים לשנת 2019 במיליוני ש"ח

סה"כ לשנת 2018	סה"כ לשנת 2019	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	
404	(262)	(522)	126	49	85	רווח לתקופה
4	(9)	(9)	-	-	-	מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת
408	(271)	(531)	126	49	85	סך הכל רווח כולל
405	(271)	(531)	126	49	85	מיוחס לבעלים של החברה
3	-	-	-	-	-	זכויות מיעוט
408	(271)	(531)	126	49	85	סך הכל רווח כולל אחר

3. **תקנה 10 ג - שימוש בתמורת ניירות הערך**

על פי תשקיף מדף מיום 17 באוגוסט 2016 ודוח הצעת מדף מיום 12 בדצמבר 2017, הנפיקה החברה סדרת אגרות חוב חדשה - אגרות חוב (סדרה ז'). תמורת ההנפקה שימשה ומשמשת את החברה, בין היתר, למחזור חוב פיננסי קיים ולפעילותה העסקית השוטפת של החברה. לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים מיום 12 בדצמבר 2017 (אסמכתא מס' 2017-01-115797) ומיום 13 בדצמבר 2017 (אסמכתא מס' 2017-01-116232).

ביום 28 ביוני 2018 גייסה החברה, בדרך של הרחבת סדרת אגרות חוב (סדרה ז'), סך של כ-647 מיליוני ש"ח. התמורה נטו בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה בסך של כ-640 מיליוני ש"ח. תמורת ההנפקה שימשה את החברה להגדלת היקף הפיקדונות הבנקאיים העומדים לרשותה, אשר ישמשו את החברה לפירעון אגרות חוב סדרה ג' במאי 2019. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מתקן מיום 1 ביולי 2018 אסמכתא מס' 2018-01-062863) וכן סעיף 7 להלן. כמו כן לענין זה ראו ביאור 14 בדוח הכספי של החברה.

ביום 21 באפריל 2019 גייסה החברה, בדרך של הרחבת סדרה של אגרות חוב (סדרה ז'), סך של כ-400 מיליוני ש"ח. התמורה נטו בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה בסך של כ-411 מיליוני ש"ח. תמורת ההנפקה שימשה את החברה למימון פעילותה העסקית השוטפת ובין היתר, למיחזור חוב פיננסי קיים. לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים מיום 21 באפריל 2019 ומיום 22 באפריל 2019 (אסמכתאות מס' 2019-01-036399 ו-2019-01-036498 בהתאמה) וכן סעיף 7 להלן. כמו כן לענין זה ראו ביאור 14 בדוח הכספי של החברה.

ביום 26 במאי 2019, בוצע פידיון סופי של אגרות חוב (סדרה ג'). לפרטים נוספים ראה סעיף 5 לדוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019.

ביום 5 בפברואר 2020 גייסה החברה, בדרך של הרחבת סדרת אגרות חוב (סדרה ז'), סך של כ-229 מיליוני ש"ח. התמורה ברוטו בניכוי הוצאות הנפקה הסתכמה בכ-296 מיליוני ש"ח. באותו היום הקצתה החברה בדרך של הנפקה של סדרת אגרות חוב חדשה (סדרה ח') סך של 864,615,000 ש"ח ע.ב. אגרות חוב (סדרה ח') בתמורה ברוטו בכך של כ-856 מיליוני ש"ח. תמורת ההנפקות כאמור בפסקה זאת, שימשה, בין היתר, לפידיון המוקדם והחלקי של אגרות חוב (סדרה ד') של החברה שבוצע ביום 28 בפברואר 2020. לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים מיום 5 בפברואר 2020, דיווח מתקן מיום 6 בפברואר 2020 ודיווח מיום 6 בפברואר 2020 (אסמכתאות מס' 2020-01-011554, 2020-01-011770 ו-2020-01-011761 בהתאמה).

ביום 28 בפברואר 2020, בוצע פדיון מוקדם חלקי של אגרות חוב (סדרה ד'). לפרטים נוספים ראה

דיווחים מידיים של החברה מימים 4 בפברואר 2020 ו-1 במרץ 2020 (אסמכתאות מס' - 2020-01-011128, 2020-01-017542 ו-2020-01-017539 בהתאמה) וכמו כן, סעיף 4 לדוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד לשנת 2019.

לפרטים נוספים ראה נספח ב' לדוח הדירקטוריון ותקנה 20 להלן.

4. תקנה 11 - רשימת השקעות בחברות בת מהותיות

שם חברת הבת / במיליוני ש"ח	עלות המניות בספרים	סה"כ השקעה ליום 31.12.19	הלוואות (2)
פז בית זיקוק אשדוד בע"מ	2,873	2,155	428
פז תעשיות ושירותים (נפט) בע"מ	*333	457	-
פזגז בע"מ (1)	*88	126	190

* הנתונים מבוססים על הערכה.

(1) חברת בת במישרין ובעקיפין, של פז תעשיות ושירותים (נפט) בע"מ, משתייכת לחטיבת התעשיות והשירותים.
(2) כולל יתרות חייבים שוטפים ומקדמות ע"ח תשלומים.

שם חברת הבת	הון מונפק	שיעור אחזקות בהון/בהצבעה במישרין ובעקיפין	סמכות למינוי דירקטורים
פז בית זיקוק אשדוד בע"מ	17,679 מניות רגילות ב' בנות 1 ש"ח ע.ב. כ"א. 1 מניות רגילות א' בנות 1 ש"ח ע.ב. כ"א.	100%	100%
פז תעשיות ושירותים (נפט) בע"מ	85,592,718 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ב. כ"א.	100%	100%
פזגז בע"מ	50 מניות רגילות א' בנות 1 ש"ח ע.ב. כ"א; 50 מניות רגילות ב' בנות 1 ש"ח ע.ב. כ"א.	100%	100%

5. תקנה 12 - שינויים בהשקעות בחברות בת מהותיות

בשנת 2019 לא היו שינויים בהשקעות בחברות בת מהותיות.

6. תקנה 13 - הכנסות של חברות בת מהותיות והכנסות מהן - במיליוני ש"ח

שם חברת הבת	רווח (הפסד) כולל 2019	דיבידנדים שחולקו לחברת האם בקבוצת פז 2019	ריבית שנתקבלה בפז 2019	דמי ניהול שנתקבלו בפז 2019	דיבידנדים שחברת האם זכאית לקבלם לאחר תאריך המאזן
פז בית זיקוק אשדוד בע"מ	(90)	-	27	13	-
פז תעשיות ושירותים (נפט) בע"מ (1)	154	154	-	-	56
פזגז בע"מ (2)	89	94	4	1	-

(1) חברת החזקות המחזיקה במניות של חברות בנות שהעיקריות בהן הן: פזגז, פז נכסי-תעופה, פז שירותי-תעופה, פז שמנים ופזקר. הנתונים מאוחדים.
(2) חברה בת, במישרין ובעקיפין, של פז תעשיות ושירותים (נפט) בע"מ, משתייכת לחטיבת התעשיות והשירותים. דיבידנד שחולק מחברה זו, חולק לפז תעשיות ושירותים (נפט) בע"מ וזו חילקה דיבידנד לחברה. כמו כן, הרווח של החברה הנ"ל כלול ברווחי פז תעשיות ושירותים (נפט) בע"מ.

לעניין ריבית ודמי ניהול לאחר יום 31 בדצמבר 2019 - יצוין, כי מידי רבעון ובמהלך העסקים הרגיל החברה מחייבת / מזכה את החברות הבנות בריבית, הפרשי הצמדה ודמי ניהול.

7. **תקנה 20 - מסחר בבורסה**

הנפקת אגרות חוב (סדרה ז')

ביום 28 ביוני 2018 ביצעה החברה הנפקה בדרך של הרחבת סדרה של אגרות חוב (סדרה ז'), על פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 27 ביוני 2018 (אסמכתא מס' 2018-01-61852) ועל פי תשקיף מדף של החברה מיום 17 באוגוסט 2016 (אסמכתא מס' 2016-01-104116). סה"כ הוקצו 659,511,000 ש"ח ע.ב. אגרות חוב (סדרה ז') בתמורה ברוטו בסך של 646,980,291 ש"ח. תמורת ההנפקה התקבלה ביום 1 ביולי 2018. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 1 יולי 2018 (אסמכתא מס' 2018-01-062863). החברה הפקידה 650 מיליוני ש"ח בפקדון שישמש אותה לפירעון אגרות החוב (סדרה ג') שבוצע בחודש מאי 2019.

ביום 21 באפריל 2019 ביצעה החברה הנפקה בדרך של הרחבת סדרה של אגרות חוב (סדרה ז'), על פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 18 באפריל 2019 (אסמכתא מס' 2019-01-035844) ועל פי תשקיף מדף של החברה מיום 17 באוגוסט 2016 שתוקפו הוארך ביום 9 באוגוסט 2018 ועד ליום 16 באוגוסט 2019 על פי היתר רשות ניירות ערך (אסמכתאות מס' 2016-01-104116 ו- 2018-01-074509 בהתאמה). סה"כ הוקצו 400,000,000 ש"ח ע.ב. אגרות חוב (סדרה ז') בתמורה ברוטו בסך של 411,200,000 ש"ח. תמורת ההנפקה התקבלה ביום 22 באפריל 2019. לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים מיום 21 באפריל 2019 ומיום 22 באפריל 2019 (אסמכתאות מס' 2019-01-036399 ו- 2019-01-036498 בהתאמה). תמורת ההנפקה שימשה את החברה למימון פעילותה העסקית השוטפת ובין היתר, למיחזור חוב פיננסי קיים.

ביום 26 במאי 2019, בוצע פידיון סופי של אגרות חוב (סדרה ג'). לפרטים נוספים ראה סעיף 5 לדוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019.

ביום 5 בפברואר 2020 ביצעה החברה הנפקה בדרך של הרחבת סדרה של אגרות חוב (סדרה ז') והנפקה של סדרת אגרות חוב חדשה (סדרה ח'), על פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 4 בפברואר 2020 (אסמכתא מס' 2020-01-011122) ועל פי תשקיף מדף של החברה מיום 27 בנובמבר 2019 (אסמכתא מס' 2019-01-115084). החברה גייסה אגרות חוב (סדרה ז') - סך של כ- 299 מיליוני ש"ח בתמורה ברוטו בסך של 296 מיליוני ש"ח. באותו היום הקצתה החברה בדרך של הנפקת אגרות חוב (סדרה ח') חדשה סך של 864,615,000 ש"ח ע.ב. אגרות חוב (סדרה ח') בתמורה ברוטו בסך של 856 מיליוני ש"ח. תמורת ההנפקה התקבלה ביום 6 בפברואר 2020. לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים מיום 5 בפברואר 2020, דיווח מתקן מיום 6 בפברואר ומיום 6 בפברואר 2020 (אסמכתאות מס' 2020-01-011554, 2020-01-011770 ו- 2020-01-011761 בהתאמה). תמורת ההנפקה שימשה, בין היתר, לפידיון המוקדם והחלקי של אגרות חוב (סדרה ד') של החברה שבוצע ביום 28 בפברואר 2020.

ביום 28 בפברואר 2020, בוצע פדיון מוקדם חלקי של אגרות חוב (סדרה ד'). לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים של החברה מימים 4 בפברואר 2020 ו- 1 במרץ 2020 (אסמכתאות מס' 2020-01-011128, 2020-01-017542 ו- 2020-01-017539 בהתאמה) וכמו כן, סעיף 4 לדוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד לשנת 2019.

מימוש אופציות והבשלת יחידות למניות חסומות

בשנת הדיווח לא נרשמו למסחר מניות הנובעות ממימושי אופציות שהוענקו לעובדים במסגרת תכנית אופציות של החברה וכן מהבשלה למניות של יחידות למניות חסומות (RSU) שהוענקו לעובדים במסגרת תכנית להענקת יחידות למניות חסומות של החברה. לפרטים נוספים בדבר תכנית אלה, ראה ביאור 21 לדוחות הכספיים השנתיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019. לפרטים על מימוש אופציות עובדים, ראה ביאור 19 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019.

8. **תקנה 21 - תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה בחברה**

להלן פירוט התגמולים שניתנו בשנת 2019, לכל אחד מחמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר, מבין

נושאי המשרה הבכירה בחברה או בתאגיד שבשליטתה וכן ליו"ר דירקטוריון החברה, מר אברהם ביגר, שהחל לכהן כדירקטור ביום 11 במרץ 2019 וכיו"ר ביום 20 במרץ 2019, ואשר ניתנו לכל אחד מהם בקשר עם כהונתו בחברה או בתאגיד שבשליטתה, כפי שהוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2019 (הנתונים מבטאים עלות מעביד לשנת 2019, באלפי ש"ח):

שם	תפקיד מקבל התגמולים	היקף המשרה (%) מקבל התגמולים	שיעור החזקה בהון התאגיד (%) מקבל התגמולים	שכר התגמולים	מענק בגין 2018	מענק בגין (בעבור שירותים) 2019	תשלום מבוסס מניות ³ (בעבור שירותים)	דמי ניהול (בעבור שירותים)	אחר (בעבור שירותים)	סה"כ	סה"כ ללא תשלום מבוסס מניות
אברהם ביגר	יו"ר הדירקטוריון	50%		-	-	-	-	1,029	-	1,029	1,029
יונה פוגל (סעיף 8.1.2)	מנכ"ל החברה לשעבר	100%	0.12%	3,868	-	3,000	-	-	-	6,868	6,868
מלאכי אלפר (סעיף 8.1.3)	סמנכ"ל בחברה, מנכ"ל חטיבת הזיקוק והלוגיסטיקה, מנכ"ל ודירקטור בפז בית זיקוק אשדוד בע"מ	100%	-	1,703	160	-	200	-	-	2,063	1,863
יורם איל (סעיף 8.1.5)	סמנכ"ל קמעונאות ומסחר	100%	-	1,275	154	-	140	-	-	1,569	1,429
אמיר ארז (סעיף 8.1.6)	מנכ"ל פזגז	100%	-	1,263	152	-	139	-	-	1,554	1,415
ישראל קלפר	סמנכ"ל סחר ומנכ"ל פז שרותי ונכסי תעופה	100%		1,273	143		113			1,529	1,416

8.1. להלן פירוט אודות תנאי ההתקשרות עם נושאי המשרה הבכירה המופיעים בטבלה שלעיל:

8.1.1 מר אברהם ביגר, מכהן כדירקטור בחברה החל מיום 11 במרץ 2019 וכיו"ר דירקטוריון מיום 20 במרץ 2019. ביום 01 באוגוסט 2019 אישרה האסיפה הכללית המיוחדת את תנאי כהונתו והעסקתו של אברהם ביגר כיו"ר הדירקטוריון, החל ממועד מינוי כיו"ר דירקטוריון החברה (20 במרץ 2019). לפרטים בדבר תנאי כהונתו והעסקתו ראה דיווח מידי של החברה מיום 11 ביולי 2019 (אסמכתא מס': 01-2019-060033).

8.1.2 יונה פוגל, מנכ"ל החברה לשעבר, הועסק בחברה מיום 1 באוקטובר 2007 ועד ליום 31 בדצמבר 2019. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידים של החברה מיום 19 בספטמבר 2019 (אסמכתאות מס': 01-2019-060033).

- 1 הסכום המצוין בטבלה הינו מענק שאושר ושולם בשנת 2019 בגין שנת 2018 ולאחר מועד אישור הדוחות הכספיים לשנת 2018. לפרטים ראה סעיף 8.1.9 להלן. מנכ"ל החברה לשעבר היה זכאי למענק בגין שנת 2018 בסך של 2 מיליון ש"ח אשר הוכר בדוחות הכספיים לשנת 2018 ועל כן המענק לשנת 2018 ביחס למנכ"ל לא נכלל בטבלה לעיל. המענק למנכ"ל החברה לשעבר שנכלל בטבלה הינו מענק פרישה מיוחד שאושר לו על ידי האסיפה הכללית המיוחדת ביום 30 באוקטובר 2019, לפרטים נוספים ראה סעיף 20.5.6 להלן.
- 2 לפרטים ראה סעיף 8.1.9 להלן.
- 3 לפרטים ראה סעיף 8.1.8 להלן.

081318 ו- 081345-01-2019). ביום 30 באוקטובר 2019, אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות את מענק הפרישה המיוחד למנכ"ל החברה בסך של 3 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים של החברה מימים 23 בספטמבר 2019 ומימים 30 באוקטובר 2019 (אסמכתאות מס'- 01-2019-081963 ו- 106378-01-2019 בהתאמה). לצד התנאים המפורטים בסעיף 8.1.7 להלן, יונה פוגל היה זכאי לביטוח חיים ובריאות עד לסך של 50,000 ש"ח לשנה (צמוד למדד המחירים לצרכן).

לפירוט נוסף בדבר תנאי העסקת מנכ"ל החברה לשעבר, ראה ביאור 34.1.2 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019, דוח מידי מיום 29 ביולי 2013 (אסמכתא מס'- 102693-01-2013) ודוח מידי מיום 16 ביוני 2015 (אסמכתא מס'- 049212-01-2015).

8.1.3 מלאכי אלפר הועסק בחברה כסמנכ"ל, מנהל חטיבת הזיקוק והלוגיסטיקה וכמנכ"ל פז בית זיקוק אשדוד בע"מ החל מיום 1 במרץ 2008. ביום 5 בינואר 2020 סיים את תפקידו. לפרטים בדבר תנאי העסקתו ראה סעיפים 8.1.4 עד 8.1.8 להלן.

8.1.4 יורם איל הועסק בחברה החל מיום 1 בפברואר 2002. החל מיום 1 בינואר 2008 ועד ליום 31 בינואר 2020 כיהן יורם איל כסמנכ"ל קמעונאות ומסחר. לפרטים בדבר תנאי העסקתו ראה סעיפים 8.1.8.1.7 ו-8.1.8 להלן.

8.1.5 אמיר ארז מועסק בחברה החל מיום 1 בינואר 2008. החל מיום 1 במאי 2013 מכהן אמיר ארז כמנכ"ל פזגז בע"מ. לפרטים בדבר תנאי העסקתו ראה סעיפים 8.1.8.1.7 ו-8.1.8 להלן. ביום 8 בינואר 2020 הודיע אמיר ארז לחברה על רצונו לסיים את העסקתו בה.

8.1.6 ישראל קלפר מועסק בחברה החל מחודש ינואר 1995. מכהן כסמנכ"ל סחר וסיטונאות החל מיום 1 בפברואר 2018 וכמנכ"ל פז שירותי תעופה בע"מ ופז נכסי תעופה בע"מ החל מיום 1 בפברואר 2018.

8.1.7 הסכמי ההעסקה של נושאי המשרה המפורטים בסעיפים 8.1.2 עד 8.1.6 לעיל (לעיל ולהלן: "**חמשת נושאי המשרה**") כוללים את התנאים הבאים: כל אחד מהצדדים יוכל לסיים את ההתקשרות, בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה מוקדמת בת שלושה חודשים בכתב (למעט לגבי יורם איל, שתקופת ההודעה המוקדמת לגביו הינה בת חודשיים, ולמעט ישראל קלפר שתקופת ההודעה המוקדמת לגביו הינה בת חמישה חודשים) ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. לחברה (או לתאגיד בשליטתה) שמורה הזכות שלא לנצל את תקופת ההודעה המוקדמת במלואה או בחלקה ולשלם לחמשת נושאי המשרה עבור התקופה שלא נדרשה. יצוין, כי לאחר תאריך הדוח, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה להעמיד את תקופת ההודעה המוקדמת של מר יורם איל, מר מלאכי אלפר ומר אמיר ארז אשר ביקשו לסיים את העסקתם בחברה על 6 חודשים. משכורתם של חמשת נושאי המשרה צמודה למדד המחירים לצרכן. בהתאם להסכם העסקתו, היה רשאי מלאכי אלפר לצבור לפדיון כמות ימי חופשה העולה על המכסה שנקבעה לעניין זה במדיניות התגמול (60 יום). הסכם ההעסקה של מלאכי אלפר קדם למועד אישורה לראשונה של מדיניות התגמול של החברה, שאינה גורעת מתוקפם של הסכמים קיימים. עם סיום העסקתם זכאים חמשת נושאי המשרה לפיצויי פיטורין לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין [כאשר אמיר ארז ויורם איל זכאים לפיצויי פיטורין לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מהיום הראשון לכהונתם בחברה או בתאגיד בשליטת החברה, ואילו יונה פוגל ישראל קלפר ומלאכי אלפר זכאים לפיצויי פיטורין לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין החל ממשכורתם בגין חודש יולי 2015 ואילך (כאשר עבור תקופת ההעסקה שקדמה לכך יהיו זכאים לפיצויי פיטורין על פי סעיף 12 לחוק פיצויי פיטורין)]. חמשת נושאי המשרה זכאים להפרשות סוציאליות ולתנאים נלווים כנהוג (לרבות רכב לצורך מילוי תפקידם) וכן, למימון הוצאות מסוימות כפי שאושרו בחברה. תקופת הגבלת התחרות של יונה פוגל ומלאכי אלפר הינה בת 18 חודשים ממועד הפסקת העבודה בחברה או בתאגיד בשליטתה. תקופת הגבלת התחרות של אמיר ארז, יורם איל וישראל קלפר הינה בת 12 חודשים ממועד הפסקת העבודה.

8.1.8 במסגרת תגמול הוני שאושר לעובדי החברה, החברה הקצתה ביום 1 ביולי 2017 לארבעת נושאי המשרה (מלאכי אלפר, יורם איל, אמיר ארז וישראל קלפר) למעט יונה פוגל מנכ"ל החברה לשעבר יחידות מניות חסומות (RSU) והכל בהתאם למתאר שפורסם על ידי החברה ביום 24 במאי 2017 (להלן: "**התגמול ההוני משנת 2017**"). לפרטים בדבר תכנית התגמול ההוני משנת 2017, ראה מתאר הצעת ניירות ערך לעובדים שפורסם על ידי החברה בדוח מידי מיום 24 במאי 2017 (אסמכתא מס'- 043519-01-2017).

לפרטים בדבר כמות יחידות ה-RSU שהוקצו לארבעת נושאי המשרה כאמור במסגרת התגמול ההוני משנת 2017 ראה דוח מידי מיום 2 ביולי 2017 (אסמכתא מס'- 055732-01-2017). לגבי ארבעת נושאי המשרה כאמור נרשמה הוצאה בספרים בגין שנת 2019 בעקבות התגמול ההוני לשנת 2017. ראה ביאור 21 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

8.1.9 ביום 16 במאי 2019, אישר דירקטוריון החברה, לאחר אישור ועדת התגמול של החברה, מענק בגין שנת 2018 לנושאי משרה בחברה, לרבות לארבעת נושאי המשרה (מלאכי אלפר, יורם אייל, אמיר ארז וישראל קלפר), בגובה של עד 2.02 משכורות חודשיות, לכל אחד מנושאי המשרה, וזאת בהתאם למדיניות התגמול הישנה של החברה (כהגדרתה להלן).

בכפוף לעמידה בתנאי הסף, המענק השנתי נגזר מתוצאת הרווח הנקי השנתי של החברה (30% לנושא משרה ממונה על יחידה עסקית או 60% לנושא משרה שאינו ממונה על יחידה עסקית); רווח תפעולי של היחידה העסקית עליה ממונה נושא המשרה ככל שרלוונטי (30%); מדדים אישיים (20%) והערכה אישית (20%); לאור מועד אישור המענק בגין שנת 2018, העלויות בגינו לא הוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2018 והוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2019.

לפרטים בדבר מדיניות התגמול בענין תנאי הכהונה וההעסקה של נושאי המשרה בחברה, שאושרה לתקופה של שלוש שנים החל מיום 3 בספטמבר 2016 ראה דוח מידי של החברה מיום 20 ביולי 2016 (אסמכתא מס'- 086617-01-2016) (להלן: "מדיניות התגמול הישנה של החברה").

לפרטים בדבר מדיניות התגמול בענין תנאי הכהונה וההעסקה של נושאי המשרה בחברה, שאושרה לתקופה של שלוש שנים החל מיום 30 באוקטובר 2019 ראה דוח מידי של החברה מיום 23 בספטמבר 2019 (אסמכתא מס'- 081963-01-2019) (להלן: "מדיניות התגמול החדשה של החברה").

בהתאם למדיניות התגמול הישנה של החברה, החברה רשאית לאשר מענק שנתי לנושאי המשרה על בסיס תוצאות החברה וביצועיה והישגי נושאי המשרה ובכפוף לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון. נכון למועד פרסום הדוח, טרם התקבלה החלטה בחברה ביחס לתשלום מענק לנושאי משרה בגין שנת 2019 ולגובהו. החברה צפויה לקיים את הדיון במענקים לנושאי משרה לאחר אישור הדוחות הכספיים לשנת 2019, כנהוג בחברה.

8.1.10 העלות הכוללת של גמול והוצאות נלוות, שאינן חורגות מן המקובל, בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, אשר שולמו על ידי החברה לחברי הדירקטוריון (למעט ליו"ר הדירקטוריון מר אברהם ביגר): אפרים צדקה עד ליום 31 במרץ 2019, מנחם ברנר, מאירה גיט, אריק שור, רויטל אבירם, עמיקם שפרן, אריק שטיינברג, אליעזר שקדי (עד ליום 20 במרץ 2019) עוזד גילת, אברהם ביגר מיום 11 במרץ 2019, לשנת 2019 הסתכמו בסך של כ-2,919 אלפי ש"ח.

9. תקנה 21א - השליטה בחברה

9.1 החל מיום 18 בספטמבר 2016, החברה היא חברה ללא גרעין שליטה.

9.2 ביום 18 בספטמבר 2016 נכנס לתוקפו היתר שליטה, מיום 23 באוגוסט 2016, שניתן לחברה במקרה שהחברה תהיה חברה ללא גרעין שליטה, בקשר עם השליטה והאחזקה באמצעי השליטה בפז בית זיקוק אשדוד בע"מ, חברה בבעלות מלאה של החברה (להלן: "פז"א"), וזאת על פי חוק החברות הממשלתיות, התשל"ה - 1975 וצו החברות הממשלתיות (הכרזה על אינטרסים חיוניים למדינה בבית זיקוק לנפט - אשדוד בע"מ), התשס"ו - 2006 (להלן: "היתר השליטה"). לפרטים נוספים אודות היתר השליטה, הוראותיו וכניסתו לתוקף ראה דוחות מידיים של החברה מיום 24 באוגוסט 2016 (אסמכתא מס'- 109279-01-2016), מיום 18 בספטמבר 2016 (אסמכתא מס'- 124645-01-2016) ומיום 29 בספטמבר 2016 (אסמכתא מס'- 058170-01-2016) וסעיף 5.18.1 לפרק א' - תיאור עסקי התאגיד.

9.3. לפני כניסתו לתוקף של היתר השליטה, בעלי השליטה בחברה היו בינו אחזקות בע"מ (להלן: "בינו"), דולפין אנרגיות בע"מ (להלן: "דולפין") ואינסטנז הולדינגס בע"מ (להלן: "אינסטנז") (להלן: "בעלי השליטה לשעבר"), בין מכח החזקות במניות החברה ובין מכח הסכמים ביניהן⁴. ביום 30 במרץ 2017 חדלו בעלי השליטה לשעבר בחברה מלהיות בעלי עניין בחברה באופן שהחזקותיהם במצטבר פחתו מ-5% מאמצעי השליטה בחברה. לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים מיום 27 במרץ 2017 (אסמכתא מס'- 2017-01-025009) ומיום 2 באפריל 2017 (אסמכתאות מס'- 2017-01-029164, 2017-01-029170 ו- 2017-01-029173).

9.4. לפרטים נוספים אודות עסקאות מהותיות במניות החברה על ידי בעלי השליטה לשעבר, לפי מיטב ידיעת החברה, ראה סעיף 1.3.4 לפרק א' - תיאור עסקי התאגיד.

10. **תקנה 22 - עסקאות עם בעלי שליטה**

כאמור בסעיף 9 לעיל, החל מיום 18 בספטמבר 2016 החברה הינה חברה ללא גרעין שליטה.

11. **תקנה 24 - החזקות בעלי ענין**

11.1. לפרטים, למיטב ידיעת החברה, אודות החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה במניות וניירות ערך אחרים של החברה, ראה דוח מידי מיום 7 בינואר 2020 (אסמכתא מס'- 2020-01-002737).

12. **תקנה 24 א - הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים**

לפרטים ראה ביאורים 19 ו-21 לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019.

13. **תקנה 24 ב - מרשם בעלי המניות של התאגיד**

לעניין מרשם בעלי מניות של החברה ראה דוח מידי מיום 5 במרץ 2020 (אסמכתא מס'- 2020-01-018787).

14. **תקנה 25 א - מען רשום**

כתובת: יורו פארק, בניין הולנד, קיבוץ יקום 60972

טלפון: 09-8631103

פקס: 09-8631320

כתובת דוא"ל: yifatf@paz.co.il

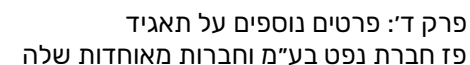
15. **תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד**

15.1. ביום 24 בדצמבר 2018 מונה מר אריק שטיינברג לכהונה כיו"ר זמני של החברה עד לשיבת הדירקטוריון בה מונה יו"ר דירקטוריון קבוע לחברה (בישיבת דירקטוריון שהתכנסה בסמוך לאחר מינוי דירקטור עשירי לחברה ביום 20 במרץ 2019). לפרטים נוספים ראה דיווחים מידיים של החברה מיום 24 בדצמבר 2018 ומיום 20 במרץ 2019 (אסמכתאות מס'- 2018-01-118114 ו- 2019-01-023268).

15.2. ביום 28 בינואר 2019 הודיע מר אפרים צדקה כי נבחר לכהן כדח"צ בחברת דלק קידוחים שותפות מוגבלת החל מיום 1 באפריל 2019 ולכן סיים את כהונתו בחברה ביום 1 באפריל 2019. מר צדקה כיהן כדח"צ בחברה החל מיום 4.8.2010 והיה אמור לסיים תשע שנות כהונה כדח"צ בחברה ביום 3.8.2019.

4 לפרטים נוספים אודות בעלי השליטה לשעבר ביחס לתקופה בה היו בעלי השליטה בחברה ראה סעיפים 9 ו-11 לפרק ד' לדוח התקופתי של החברה לשנת 2016 שפורסם ביום 20 במרץ 2017 (אסמכתא מס'- 2017-01-022780).

- לפרטים נוספים ראה דיווח מידי של החברה מיום 29 בינואר 2018 (אסמכתא מס' - 2019-01-008398).
- 15.3. ביום 4 בפברואר 2019 הוקמה ועדת אסטרטגיה והשקעות. לפרטים אודות חבריה ראה טבלת פרטים אודות הדירקטורים המכהנים בתאגיד להלן.
- 15.4. ביום 11 במרץ 2019 מונה מר אברהם ביגר לכהונה כדירקטור רגיל בחברה. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 11 במרץ 2019 (אסמכתא מס' - 2019-01-020109).
- 15.5. ביום 20 במרץ 2019 הודיע מר אליעזר שקדי על התפטרותו לאלתר מדירקטוריון החברה. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 20 במרץ 2019 (אסמכתא מס' - 2019-01-023094).
- 15.6. ביום 20 במרץ 2019 חדל מר אריק שטיינברג לכהן כיו"ר זמני של החברה. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 20 במרץ 2019 (אסמכתא מס' - 2019-01-023268).
- 15.7. ביום 20 במרץ 2019 מונה מר אברהם ביגר לכהונה כיו"ר של החברה. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 20 במרץ 2019 (אסמכתא מס' - 2019-01-023250).
- 15.8. ביום 27 במאי 2019, מינתה ועדת הביקורת והכספים של החברה, את גב' מאירה גיט, המכהנת כדח"צית בחברה, ליו"ר ועדת הביקורת והכספים ביושבה כועדת הכספים של החברה.
- 15.9. ביום 28 ביולי 2019 הוקמה ועדת ארגון ומבנה, לפרטים אודות חבריה ראה טבלת פרטים אודות הדירקטורים המכהנים בתאגיד להלן.
- 15.10. ביום 13 באוגוסט 2019, מינתה ועדת התגמול של החברה, את מר עודד גילת, המכהן כדח"צ בחברה, ליו"ר ועדת התגמול של החברה.
- 15.11. ביום 21 באוגוסט 2019, מינתה ועדת הביקורת והכספים של החברה, את מר עודד גילת, המכהן כדח"צ בחברה, ליו"ר ועדת הביקורת והכספים ביושבה כועדת הביקורת של החברה.
- 15.12. ביום 21 באוגוסט 2019, מינתה ועדת המינויים של החברה, את מר עמי שפרן, המכהן כדח"צ בחברה, ליו"ר ועדת המינויים של החברה.
- 15.13. ביום 19 בספטמבר 2019, החליט דירקטוריון החברה על הפרדת ועדות הביקורת והכספים לשתי ועדות נפרדות (ועדת ביקורת וועדת כספים).
- 15.14. ביום 19 בספטמבר 2019 הוקמה ועדת איתור למנכ"ל אשר עם חבריה נמנו הדירקטורים אברהם ביגר (יו"ר), אריק שור, אריק שטיינברג ועמי שפרן. עם מינויו של מר ניר שטרן למנכ"ל החברה ביום 19 בדצמבר 2019, הסתיימה עבודת הועדה.
- 15.15. ביום 20 בנובמבר 2019, החליט דירקטוריון החברה שלא למנות באסיפה הכללית לשנת 2019, דירקטורים נוספים לדירקטוריון - כך שמספר הדירקטורים בדירקטוריון החברה ימשיך לעמוד על שמונה (8) חברים, בשלב זה. במהלך שנת 2020, יבחן הדירקטוריון את נושא הרכב ומבנה הדירקטוריון, ובפרט את מספר הדירקטורים המתאים לכהן בדירקטוריון החברה ויפעל למילוי המקומות בהתאם.

שם:	רויטל אבירם	אריק שור	מנחם ברנר	מאירה גיט	אפרים צדקה ⁵
ת.ז.	054907472	53978557	010835486	04052841	046002747
תאריך לידה:	4.8.1957	30.1.1956	12.8.1944	11.7.1946	10.7.1946
מען:	בזל 17 ג' הרצליה	הרקפת 9, תל מונד	מיכאל נאמן 18, תל-אביב	שד' ח"ן 46, תל-אביב	אריה דולצ'ין 5, תל אביב
מדינות:	ישראלית	ישראלית	ישראלית, ארה"ב	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	ועדת ביקורת, ועדת כספים וועדת תגמול.	חבר ועדות- אסטרטגיה, ארגון ומבנה ותגמול.	לא	יו"ר ועדת כספים, חברת ועדות- ביקורת, תגמול ומינויים.	עד ליום 31 במרץ 2019- יו"ר ועדת ביקורת וכספים, יו"ר ועדת תגמול ויו"ר ועדת מינויים,
דח"צ	לא	לא	לא	כן (דירקטורית חיצונית מומחית)	כן (דירקטור חיצוני מומחה)
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה של החברה או של בעל עניין בה:	דירקטורית בלתי תלויה בחברה. חברת ועדות- ביקורת, כספים ותגמול. דירקטורית בחברות בנות- פזגז בע"מ, פז שמנים וכימיקלים בע"מ ופזקר בע"מ.	דירקטור בלתי תלוי בחברה. חבר ועדות-אסטרטגיה והשקעות, ארגון ומבנה ותגמול. יו"ר דירקטוריון בחברה בת- פזגז בע"מ.	דירקטור בלתי תלוי בחברה. דירקטור בחברה בת- פז בית זיקוק אשדוד בע"מ. חבר בוועדת חשיפות של פז בית זיקוק אשדוד בע"מ.	דירקטורית חיצונית. יו"ר ועדת כספים (החל מיום 27.5.19), חברת וועדות- ביקורת, תגמול ומינויים.	עד ליום 31 במרץ 2019- דירקטור חיצוני, יו"ר ועדת ביקורת וכספים, יו"ר ועדת תגמול, יו"ר ועדת מינויים.
שנת תחילת כהונה כדירקטור	2016	2016	2014	2015	2010
השכלה:	- רואת חשבון ועורכת דין. - תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה- האוניברסיטה העברית. - תואר שני במנהל עסקים- האוניברסיטה העברית. - תואר ראשון במשפטים- המרכז הבינתחומי הרצליה.	- תואר ראשון במדעי המחשב הטכניון - תואר ראשון בהנדסה אזרחית- הטכניון.	- תואר ראשון כלכלה וצירוף בין חוגי- האוניברסיטה העברית - תואר שני מנהל עסקים (התמחות מימון), אוניברסיטת קורנל, ארה"ב - דוקטורט במימון וכלכלה, אוניברסיטת קורנל, ארה"ב.	- תואר ראשון בכלכלה ומדעי המדינה האוניברסיטה העברית; - קורס דירקטורים, לה"ב.	- תואר ראשון כלכלה וסטטיסטיקה אוניברסיטת תל אביב. - PHD דוקטורט בכלכלה אוניברסיטת MIT ארה"ב.

⁵ אפרים צדקה חדל לכהן כנושא משרה בפז ביום 1.4.2019.

שם:	רויטל אבירם	אריק שור	מנחם ברנר	מאירה גיט	אפרים צדקה ⁵
התעסקות בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם משמש כדירקטור:	- שותפה ומייסדת ברוזנרם פיתוח עסקי בע"מ; - (עד יוני 2018) שותפה במשרד עו"ד רוזנצוויג ואבירם; - מיולי 2018 שותפה במשרד אבירם ושות' עורכי דין; - <u>דירקטורית בחברות הבאות:</u> - דירקטור מהציבור בקרדן נדל"ן יזום ופיתוח בע"מ; - רוזנרם פיתוח עסקי בע"מ; - דירקטור מהציבור בקנביט פארמסוטיקלס בע"מ.	- עד ליום 14.1.2016 מנכ"ל תנובה; - מנכ"ל ויו"ר באריק שור השקעות בע"מ (חברה באחזקה מלאה); - החל מפברואר 2017 - יו"ר דירקטוריון חברת תדביק בע"מ; - החל ממאי 2016 - יו"ר נכסי אפיקים אגש"ח בע"מ; - החל מספטמבר 2016 - יו"ר חברת אפימילק אגש"ח בע"מ; - יו"ר אפיקים רכב חשמלי בע"מ; - החל מאפריל 2018 - יו"ר מ.א.א. ניהול והשקעות בע"מ; - החל מאפריל 2018 - דירקטור חיצוני בעמיעד מערכות סינון בע"מ; - החל מדצמבר 2018 - דירקטור חיצוני ביקבי רמת הגולן. - החל מפברואר 2019 - יו"ר חברת מוצרי מעברות בע"מ.	- פרופסור למימון באוניברסיטת ניו-יורק, ארה"ב. - עד יוני 2018 דירקטור במגא טובה בע"מ. - יועץ בתחום הנגזרים לקוגנום בע"מ - החל מחודש מאי 2017 ועד מאי 2020 דח"צ באשטרום נכסים בע"מ	-	- פרופ' אמריטוס לכלכלה; <u>דירקטור בחברות הבאות:</u> - עד שנת 2018 א.צ. ארץ רץ בע"מ (חברה בהחזקה מלאה); - ארצדקה בע"מ; - רבד בע"מ (דירקטור בלתי תלוי); עתידים חברה לתעשיות עתירות מדע; - מרכז עלית לספורט באוניברסיטת תל אביב; - יו"ר הוועד המנהל של המרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר; - עד שנת 2018 חבר המועצה המנהלית של בנק ישראל; - יו"ר הוועד המנהל וחבר הנאמנים של מרכז מורשת יהדות בבל; - עד שנת 2017 דירקטור באשרא החברה הישראלית לביטוח סיכוני סחר חוץ בע"מ; - עד 2015 דירקטור חיצוני בבנק לאומי לישראל בע"מ.
קירבה משפחתית עם בעל עניין אחר בחברה (אם יש):	אין	אין	אין	אין	אין
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן	כן	כן	כן	כן

פרק ד': פרטים נוספים על תאגיד
פז חברת נפט בע"מ וחברות מאוחדות שלה

שם:	עמיקם שפרן	אריה (יהודה) שטיינברג	אליעזר שקדי ⁶	עודד גילת	אברהם ביגר
ת.ז.	061519153	59222661	054898903	006865976	006668552
תאריך לידה:	9.9.1954	28 בינואר 1965	16.8.1957	5.3.1945	7.8.1946
מען:	רמב"ם 82 רעננה	רחוב האצ"ל 19, רמת השרון	אלי כהן 11/45, תל אביב	יהודה גור 8, חיפה	נהרדעא 5, תל אביב
נתינות:	ישראלית	ישראלית.	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	יו"ר ועדת מינויים (החל מיום 21.8.19), חבר וועדות - ביקורת, כספים, תגמול וארגון ומבנה.	חבר ועדת אסטרטגיה וועדת ארגון ומבנה		יו"ר ועדת תגמול (החל מיום 13.8.19), יו"ר ועדת ביקורת (החל מיום 21.8.19). חבר ועדות - כספים, מינויים ואסטרטגיה והשקעות.	יו"ר ועדת ארגון ומבנה
דח"צ	כן	לא	לא	כן	לא
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה של החברה או של בעל עניין בה:	דירקטור חיצוני. יו"ר ועדת מינויים (החל מיום 21.8.19), חבר וועדות - ביקורת, כספים, תגמול וארגון ומבנה. דירקטור בחברות בנות - פז שמנים וכימיקלים בע"מ ופזקר בע"מ.	מיום 24 בדצמבר 2018 ועד ליום 20 במרץ 2019 יו"ר דירקטוריון זמני. חבר ועדות - אסטרטגיה והשקעות וארגון ומבנה. דירקטור בחברה בת - פז בית זיקוק אשדוד בע"מ.	דירקטור בחברה בין התאריכים 16 באוקטובר 2018 עד ה- 20 במרץ 2019.	דירקטור חיצוני. יו"ר ועדת תגמול (החל מיום 13.8.19), יו"ר ועדת ביקורת (החל מיום 21.8.19) חבר ועדות - כספים, מינויים ואסטרטגיה.	דירקטור בחברה החל מיום 11.3.2019 יו"ר דירקטוריון החברה החל מיום 20 במרץ 2019. יו"ר ועדות - אסטרטגיה והשקעות וארגון ומבנה. דירקטור בחברה בת - פז בית זיקוק אשדוד בע"מ.
שנת תחילת כהונה כדירקטור	2017	2018	2018	2018	2019
השכלה:	- תואר ראשון הנדסת חשמל - אוניברסיטת בן גוריון בנגב; - תואר שני מנהל עסקים - אוניברסיטת תל אביב.	לימודים לתואר ראשון בכלכלה, אוניברסיטת תל אביב (ללא תואר).	- תואר ראשון במתמטיקה ומחשבים - אוניברסיטת בן גוריון בנגב; - תואר שני בניהול מערכות - אוניברסיטת Naval postgraduate School מונטריי, קליפורניה, ארה"ב.	- תואר ראשון במדעים בהנדסה כימית - הטכניון; - תואר שני במדעים בהנדסה כימית - הטכניון; - חבר נבחרת הדירקטורים של רשות החברות הממשלתיות; - בוגר תכנית מנהלים	- תואר ראשון בכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים; - תואר שני במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

⁶ אליעזר שקדי חדל לכהן כדירקטור בחברה ביום 20.3.2019.

שם:	עמיקם שפרן	אריה (יהודה) שטיינברג	אליעזר שקדי ⁶	עודד גילת	אברהם ביגר
				בכירים בית הספר לניהול רפאל בע"מ, חיפה; - קורס דירקטורים הפקולטה לניהול להב אוניברסיטת תל אביב.	
התעסקות בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם משמש כדירקטור:	דירקטור בחברות: - קומיוניטייק טכנולוגיות בע"מ - אל סייט בע"מ; - ווטרופול סקויריטי סולושנס בע"מ; - היירייזטק בע"מ; - אורורה סטאר בע"מ (מנכ"ל ובעל מניות); - ייעוץ לחברות וגופים בארץ ובחו"ל; - הקמת "המרכז לטכנולוגיות סייבר" באוניברסיטת אריאל וחברות בחבר הנאמנים של המוסד; - השתתפות בוועדות ציבוריות וממשלתיות(ר' הוועדה הציבורית להגדרת מקצועות הגנת הסייבר במסגרת מטה הסייבר הלאומי במשרד ראה"מ, חבר בוועדה הציבורית לבחינת תקציב הבטחון שמינה ראה"מ ועוד)עד סוף 2011 ראש אגף התקשוב בצה"ל.	- דירקטור בלתי תלוי בפרטנר תקשורת בע"מ; - דירקטור בלתי תלוי בלאומי פרטנרס. - יו"ר ב- Softwheel בע"מ - יו"ר חבר הנאמנים ויו"ר ועדת מינויים במכללה האקדמית תל אביב יפו.	מעורבות בסטארט-אפים חברתיים וחינוכיים בהתנדבות: - נשיא "מסע" ישראלי; - נשיא עמותת "לוחמים ללא גבולות"; חבר ועד מנהל ב"שנקר. הנדסה. עיצוב. אומנות; - חבר ועד מנהל בעמותת פוש; - חבר ועד מנהל בחמד"ע; - חבר ועד מנהל במוזיאון מדעטק; - חבר ועדה מייעצת בעמותת אתנה. - דירקטור חיצוני בגילת רשתות לוויין בע"מ; דירקטור בסטארט-אפים חברתיים וחינוכיים בהתנדבות: - יו"ר חברת שמיים עסק חברתי בע"מ; - יו"ר אגודת הידידים של פצועי צה"ל; - דירקטור בהישג עמותה לצמצום פערים חברתיים בישראל; - דירקטור בתלמ"א; - דירקטור בקמאטק	- דירקטור בלתי תלוי בפלרם (1990) תעשיות בע"מ - עד 2018 דירקטור בתע"ש מערכות בע"מ, יו"ר ועדת עסקים ושיווק, חבר וועדת היגוי להפרטה, חבר וועדת ביקורת, וועדת כספים וחבר וועדת בטיחות בתע"ש מערכות בע"מ. - עד 2016 דירקטור בתעשייה הצבאית לישראל (תע"ש), יו"ר ועדת עסקים ושיווק חבר ועדת היגוי להפרטה, חבר וועדת ביקורת וועדת כספים וחבר ועדת בטיחות בתע"ש.	יו"ר דירקטוריון: - רקח תעשיות פרמצבטיות בע"מ (החל משנת 2014); - פי.סי.בי. טכנולוגיות בע"מ (החל משנת 2018); - גאיה דריפ בע"מ (החל משנת 2020). דירקטור בחברות: - סמל"ת סוכנות מכוניות לים התיכון בע"מ (החל משנת 2011); - מגל מערכות בטחון בע"מ (החל משנת 2014). דירקטור חיצוני - מגדל אחזקות בע"מ (עד ליום 11.3.2019); - מכון ויצמן למדע (החל משנת 2016); - נשיא קרן רשות הטבע והגנים (עד שנת 2019); - יו"ר ומייסד ביגר השקעות בע"מ (החל משנת 2010 ועד היום); ביגרים (1998) בע"מ (החל משנת 2010);

פרק ד': פרטים נוספים על תאגיד
פז חברת נפט בע"מ וחברות מאוחדות שלה

שם:	עמיקם שפרן	אריה (יהודה) שטיינברג	אליעזר שקדי ⁶	עודד גילת	אברהם ביגר
			- עד 2014 - מנכ"ל אל על.		
קירבה משפחתית עם בעל עניין אחר בחברה (אם יש):	אין	אין	אין	אין	אין
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן	כן	כן	כן	כן

16. תקנה 26 א - נושאי משרה בכירה

שם:	יונה פוגל ⁷	מלאכי אלפר	יורם איל	ישראל קלפר	אורי כחלון
ת.ז.	052102001	055934921	023737695	55897631	055611602
תאריך לידה:	26.3.1954	8.6.1959	11.4.1968	7.6.1959	11.3.1959
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, החברה קשורה של החברה או של בעל עניין בה:	מנכ"ל החברה עד ליום 31.12.2019, יו"ר דירקטוריון בחברות בנות של החברה עד ליום 1.10.2019: פז בית זיקוק אשדוד בע"מ, פז תעשיות ושירותים (נפט) בע"מ, פזגז בע"מ, פז שמנים בע"מ ופזקר בע"מ ובנוסף מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברות בנות נוספות של החברה.	סמנכ"ל בחברה, מנכ"ל חטיבת הזיקוק והלוגיסטיקה, מנכ"ל ודירקטור בפז בית זיקוק אשדוד בע"מ (חברת בת של החברה) עד ליום 5.1.2020.	סמנכ"ל קמעונאות ומסחר בחברה עד ליום 31.1.2020, כיהן כדירקטור בחברות של החברה עד ליום 5.11.2019.	סמנכ"ל סחר וסיטונאות. מנכ"ל פז שירותי תעופה בע"מ (החל מיום 1 בפברואר 2018). מנכ"ל פז נכסי תעופה בע"מ (החל מיום 1 בפברואר 2018). מכהן כדירקטור בפזגז בע"מ וכן מכהן כיו"ר דירקטוריון וכדירקטור בחברות בנות של החברה. ממלא מקום מנכ"ל (החל מיום 1 בינואר 2020 ועד ליום 20 בינואר 2020).	סמנכ"ל מערך נדל"ן ותפעול. מכהן כדירקטור בחברות בנות של החברה.

⁷ יונה פוגל כיהן כמנכ"ל החברה עד ליום 31.12.2019.

שם:	יונה פוגל ⁷	מלאכי אלפר	יורם איל	ישראל קלפר	אורי כחלון
השכלה:	תואר ראשון בפסיכולוגיה מאוניברסיטת בר אילן. תואר שני, מוסמך בפסיכולוגיה, מהאוניברסיטה העברית בירושלים.	תואר ראשון בהנדסת כימית מהטכניון, בוגר לימודי מנהל עסקים למהנדסים באוניברסיטת חיפה, AMP תכנית הניהול המתקדם באוניברסיטת הרווארד.	תואר ראשון במנהל עסקים ממכללת דרבי.	תואר ראשון במדעי החברה והרוח באוניברסיטה הפתוחה. תואר ראשון במשפטים ממכללת שערי משפט. תואר שני במנהל עסקים ממכללת דרבי.	תואר ראשון במנהל עסקים מהמכללה האקדמית לישראל.
התעסקות בחמש השנים האחרונות:	מנכ"ל פז חברת נפט בע"מ עד ליום 31.12.2019. חבר במכון הישראלי לאנרגיה עד ליום 1.1.2020; חבר הנאמנים של המסלול האקדמי המכללה למנהל עד ליום 18.2.2018. שותף באופק דן (2015) שותפות מוגבלת. יו"ר אפ"י תחרות השיווק והפרסום האפקטיבי. דירקטור בחברות בנות של החברה. דירקטור ביופז בע"מ (חברה בהחזקה מלאה. אינה פעילה). דירקטור בי.כ. גרמניה 2013 בע"מ (עד שנת 2017) דירקטור בשופרסל פיננסים בע"מ עד 21.3.2018.	סמנכ"ל בחברה, מנכ"ל חטיבת הזיקוק והלוגיסטיקה, מנכ"ל פז בית זיקוק אשדוד בע"מ, דירקטור בפז בית זיקוק אשדוד בע"מ (חברת בת בהחזקה מלאה של החברה) עד ליום 5 בינואר 2020, נשיא האגודה הישראלית להנדסה כימית.	סמנכ"ל קמעונאות ומסחר עד ליום 31.1.2020. דירקטור בחברות בנות של החברה עד ליום 5.11.2019.	סמנכ"ל סחר וסיטונאות, מנכ"ל פז שירותי תעופה בע"מ, ומנכ"ל פז נכסי תעופה בע"מ.	סמנכ"ל מערך נדל"ן ותפעול בחברה. דירקטור בחברות בנות של החברה.
מועד תחילת כהונה	1.10.2007	1.3.2008	1.1.2008	1.9.2010	25.3.2012
האם בעל ענין / קירבה משפחתית לנושא משרה	לא	לא	לא	לא	לא

פרק ד': פרטים נוספים על תאגיד
פז חברת נפט בע"מ וחברות מאוחדות שלה

שם:	יונה פוגל'	מלאכי אלפר	יורם איל	ישראל קלפר	אורי כחלון
בכירה או לבעל ענין אחר בתאגיד					

שם:	שמואל (לולי) גוטשל	פנינית קולין - מס	שרונה נובק	אמיר ארז	אילן יפת
ת.ז.	056175060	023894736	029267994	022468342	057957631
תאריך לידה:	14.12.1959	2.01.1969	17.04.1972	30.06.1966	1.1.1963
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה של החברה או של בעל עניין בה:	מנכ"ל פז שירותי תעופה בע"מ (עד ליום 1 בפברואר 2018). מנכ"ל פז נכסי תעופה בע"מ (עד ליום 1 בפברואר 2018). החל מיום 1 בפברואר 2018 ועד ליום 15.3.2020 מנכ"ל פז שמנים וכימיקלים בע"מ, פז שמנים וכימיקלים (שיווק ומסחר) בע"מ ופזויט בע"מ. החל מיום 1 בפברואר 2018 מנכ"ל פזקר בע"מ ופזקר שיווק 1993 בע"מ. החל מיום 1.4.2020 סמנכ"ל תפעול בפז.	המבקרת הפנימית.	עד ליום 20 בינואר 2019, סמנכ"ל, מנהלת כספים ראשית (CFO) של קבוצת פז ומכהנת כדירקטורית בחברות הבנות הבאות: פז בית זיקוק אשדוד בע"מ, פזגז בע"מ ופז תעשיות ושירותים (נפט) בע"מ. כמו כן, מכהנת כדירקטורית בחברות בנות נוספות של החברה.	מנכ"ל פזגז בע"מ וכן, מכהן כיו"ר דירקטוריון וכדירקטור בחברות בנות של פזגז בע"מ. ביום 8 בינואר 2020 הודיע אמיר ארז לחברה על רצונו לסיים את העסקתו בה.	חשב החברה וכן מכהן כדירקטור בחברות בנות של החברה.
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב; תואר שני במנהל ציבורי מאוניברסיטת AUM, ארה"ב; קואצ'ר ומגשר - המי"ל.	תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מהאוניברסיטה העברית בירושלים. תואר שני M.B.A במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית בירושלים. תעודת רו"ח.	תואר ראשון בחשבונאות ומנהל עסקים מהמכללה למנהל. תואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. תעודת רו"ח.	תואר ראשון במשפטים ומנהל עסקים, מהמרכז הבינתחומי, הרצליה.	רו"ח מהמכללה למנהל בחיפה.
התעסקות בחמש השנים האחרונות:	החל מיום 1 בפברואר 2018 מנכ"ל פז שמנים וכימיקלים	מבקרת הפנים של החברה.	עד ליום 20 בינואר 2019, סמנכ"ל, מנהלת כספים	מנכ"ל פזגז בע"מ החל מה- 1.5.2013 בעלים של חברת	חשב ראשי בחברה. דירקטור בחברות בנות של החברה.

שם:	שמואל (לולי) גוטשל	פנינית קולין - מס	שרונה נובק	אמיר ארז	אילן יפת
	בע"מ, פז שמנים וכימיקלים (שיווק ומסחר) בע"מ, פזיט בע"מ, פזקר בע"מ, ופזקר שיווק 1993 בע"מ. עד ליום 1 בפברואר 2018 מנכ"ל פז שירותי תעופה בע"מ ומנכ"ל פז נכסי תעופה בע"מ.		ראשית של הקבוצה (CFO). דירקטורית בחברות בנות של החברה. כיהנה כ- Corporate Controller בצ'ק פוינט טכנולוגיות תכנה בע"מ (עד נובמבר 2012).	גמדא ארז בע"מ (חברה בבעלות מלאה)	
מועד תחילת כהונה	30.10.2005	1.7.2013	1.4.2013	1.5.2013	1.8.2006
האם בעל ענין / קירבה משפחתית לנושא משרה בכירה או לבעל ענין אחר בתאגיד	לא	לא	לא	לא	לא

שם:	מירי שאול	יפעת פוגל	מיכל לשם	ניר שטרן	עמית כרמל	עינת שחר יציב
ת.ז.	038701751	038582367	27862721	028466837	038889762	029020914
תאריך לידה:	29.2.76	28.1.1976	30.7.1970	26.3.1971	14.6.1976	16.11.1971
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה של החברה או של בעל עניין בה:	סמנכ"לית תקשורת ורגולציה עד ליום 30.11.2019.	החל מיום 2 באוקטובר 2018 סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית של הקבוצה ואחראית על ניהול סיכוני הקבוצה ⁸ . החל מיום 11 באוקטובר 2018 מזכירת החברה. דירקטורית בחברות	החל מיום 28 בינואר 2019, סמנכ"לית כספים ראשית של הקבוצה (CFO). דירקטורית בחברות בנות של החברה.	מנכ"ל החברה מיום 22 בינואר 2020.	מנכ"ל בית זיקוק אשדוד בע"מ.	סמנכ"ל הון אנושי ומנהל החל מיום 1.4.2020

8 לעניין מדיניות ואחריות ניהול הסיכונים בקבוצה ראה ביאור 30.1 לדוחות הכספים של החברה ליום 31.12.2018.

שם:	מירי שאול	יפעת פוגל	מיכל לשם	ניר שטרן	עמית כרמל	עינת שחר יציב
		בנות של החברה.				
השכלה:	תואר ראשון במדעי המדינה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. בעלת תואר שני בלימודי משפטים מאוניברסיטת בר אילן.	עו"ד, תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב תואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב	רו"ח, בוגר חשבונאות ומנהל עסקים מהמכללה האקדמית המכללה למינהל	תואר ראשון בכלכלה ומינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. תואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת מנצ'סטר	תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב	תואר ראשון בסוציולוגיה וחינוך מאוניברסיטת חיפה תואר שני בסוציולוגיה ארגונית מאוניברסיטת תל אביב
התעסקות בחמש השנים האחרונות:	סמנכ"ל תקשורת רגולציה ודוברת החברה עד ליום 30.11.2019. מנהלת רגולציה ודוברת של החברה (החל מחודש פברואר 2013).	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית של הקבוצה, אחראית על ניהול סיכוני הקבוצה (החל מיום 2.10.2018) ומזכירת החברה (החל מיום 11.10.2018). מרצה מן החוץ – החוג לכלכלה ומנהל עסקים, אוניברסיטת אריאל. עד לשנת 2018 – סמנכ"ל רגולציה ויועצת משפטית ראשית, אקסלנס השקעות בע"מ.	סמנכ"לית כספים ראשית של הקבוצה (CFO) (החל מיום 28.1.2019). מיום 8.1.2020 דירקטורית ביושור חברה לביטוח בע"מ. עד שנת 2018 מבקרת ראשית ומשנה למנכ"ל קבוצת מגדל עד אוגוסט 2018 דח"צ ויו"ר ועדת מאזן בחברת מטריקס אי.טי. בע"מ עד שנת 2014 סמנכ"ל מנהלת תחום אסטרטגיה ובקרה בחברת מגדל.	מנכ"ל סלקום עד חודש דצמבר 2019.	סמנכ"ל סחר מבצעים רכש והתקשרויות פז בית זיקוק אשדוד	מנהלת הון אנושי ומנהל בחברה החל מיום 1.11.2010
מועד תחילת כהונה	19.3.2015	1.10.2018	28.1.2019	22.1.2020	5.1.2020	1.4.2020
האם בעל ענין / קירבה משפחתית לנושא משרה בכירה או לבעל ענין אחר בתאגיד	לא	לא	לא	לא	לא	לא

16.1. במהלך שנת 2019 סיימו/החלו נושאי משרה בכירה בחברה את תפקידם בחברה כמפורט להלן:

- 16.1.1. ביום 28 בינואר 2019, החלה רו"ח' מיכל לשם לכהן כסמנכ"לית כספים ראשית של החברה. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מיום 27 בדצמבר 2018 (אסמכתא מס' 2018-01-119380).
- 16.1.2. ביום 19 בספטמבר 2019, אישר דירקטוריון החברה את פרישתו של מנכ"ל החברה, מר יונה פוגל, בהתאם לבקשתו. מר יונה פוגל סיים את העסקתו ביום 31 בדצמבר 2019. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידים של החברה מיום 19 בספטמבר 2019 (אסמכתאות מס': 2019-01-081318 ו- 2019-01-081345).
- 16.1.3. ביום 30.11.2019 סיימה מירי שאול, סמנכ"לית תקשורת ורגולציה את תפקידה בחברה.
- 16.1.4. ביום 31 בינואר 2020 סיים מר יורם אייל, סמנכ"ל קמעונאות את תפקידו בחברה.
- 16.1.5. ביום 5 בינואר 2020 סיים מר מלאכי אלפר, מנכ"ל בית זיקוק אשדוד בע"מ וסמנכ"ל חטיבת הזיקוק והלוגיסטיקה את תפקידו האמור בחברה.
- 16.1.6. ביום 8 בינואר 2020 הודיע מר אמיר ארז, מנכ"ל פזגז בע"מ, סמנכ"ל בפז, על רצונו לסיים את העסקתו בחברה.

17. **תקנה 26 ב - מורשי חתימה עצמאיים**

נכון למועד דוח זה, אין בחברה מורשי חתימה עצמאיים, כהגדרתם בחוק ניירות ערך.

18. **תקנה 27 - רואה-החשבון של התאגיד**

רו"ח סומך חייקין ושות',
מרח' הארבעה 17, ת.ד. 609, תל אביב 61006.

19. **תקנה 28 - שינוי בתזכיר או בתקנון**

ביום 1 באוגוסט 2019, אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות החברה תיקון לתקנון החברה שעניינו הוספת הוראת שעה בקשר להארכת תקופת הכהונה של שלושה דירקטורים בחברה עד ליום 31 באוגוסט 2020. לפרטים נוספים ראה דוחות מיידיים של החברה מיום 1 באוגוסט 2019 (אסמכתא מס' - 2019-01-066630 ואסמכתא מס' - 2019-01-066633), יום 22 ביולי 2019 (אסמכתא מס' - 2019-01-063396), יום 11 ביולי 2019 (אסמכתא מס' - 2019-01-060033), יום 26 ביוני 2019 (אסמכתא מס' - 2019-01-053904) ומיום 12 ביוני 2019 (אסמכתא מס' - 2019-01-049944).

20. **תקנה 29 - המלצות והחלטות הדירקטורים**

20.1. תשלום דיבידנד או ביצוע חלוקה, כהגדרתה בחוק החברות, בדרך אחרת, או חלוקת מניות הטבה

להחלטות החברה בדבר חלוקת דיבידנד ראה סעיף 1.4 לפרק א' - תיאור עסקי התאגיד.

20.2. מדיניות חלוקת דיבידנד

להחלטת החברה בדבר מדיניות חלוקת דיבידנד ראה סעיף 1.4.3 לפרק א' - תיאור עסקי התאגיד.

20.3. שינוי ההון הרשום או המונפק של התאגיד

למעט כתוצאה ממימוש אופציות למניות החברה והבשלת יחידות למניות (RSU) על ידי עובדים כאמור בביאור 19 ו- 21.4 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019, במהלך שנת 2019 לא היו שינויים בהון הרשום או המונפק של התאגיד.

20.4. שינוי תקנון החברה

ראה סעיף 19 לעיל.

20.5. החלטות אסיפה כללית מיוחדת

20.5.1. ביום 15 בפברואר 2018, אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות את מינויה של גב' מאירה גיט כדירקטורית חיצונית לתקופת כהונה שניה של שלוש שנים החל מיום 11 במרץ 2018. לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיוחדת מיום 26 בדצמבר 2018 (אסמכתא מס' - 2018-01-120516) וכן דוח מדי של החברה מיום 15 בפברואר 2018 (אסמכתא מס' - 2018-01-012894).

20.5.2. ביום 16 באוקטובר 2018, אישרה האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של החברה, בין היתר, את ההחלטות המפורטות להלן. לפרטים נוספים ראה דוח מדי של החברה מיום 16 באוקטובר 2018 (אסמכתא מס' - 2018-01-093373): (1) למנות את מר עודד גילת כדירקטור חיצוני בחברה, לתקופת כהונה של 3 שנים שתחל ביום 26 בנובמבר 2018; (2) למנות את מר אליעזר שקדי כדירקטור בחברה, לתקופת כהונה אשר תחל במועד אישור האסיפה ותסתיים במועד האסיפה הכללית השנתית של החברה שתתקיים בשנת 2021. לפרטים נוספים ראה דוח מדי של החברה מיום 16 באוקטובר 2018 (אסמכתא מס' - 2018-01-093388); למנות את מר אריק שטיינברג כדירקטור בחברה, לתקופת כהונה אשר תחל במועד אישור

האסיפה ותסתיים במועד האסיפה הכללית השנתית של החברה שתתקיים בשנת 2021. לפרטים נוספים ראה דוח מידי של החברה מיום 16 באוקטובר 2018 (אסמכתא מס' - 093391-01-2018).

20.5.3 ביום 3 בדצמבר 2018, אישרה האסיפה הכללית של החברה תיקונים לתקנון החברה שעניינם הגדלת מספר הדירקטורים המירבי בחברה מתשעה דירקטורים לעשרה דירקטורים ותיקונים משלימים לתקנון החברה הנובעים מהגדלת מספר הדירקטורים כאמור. לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 29 באוקטובר 2018 אסמכתא מס' - 097894-01-2018).

20.5.4 ביום 11 במרץ 2019 אישרה האסיפה הכללית המיוחדת את מינויו של מר אברהם ביגר כדירקטור רגיל בחברה לתקופת כהונה אשר תחל במועד אישור האסיפה ותסתיים במועד האסיפה הכללית השנתית של החברה שתתקיים בשנת 2021. לפרטים נוספים ראה דוח משלים בדבר זימון אסיפה כללית מיוחדת מיום 14 בפברואר 2019 (אסמכתא מס' - 014616-01-2019) וכן דוח מידי מיום 11 במרץ 2019 אסמכתא מס' - 01-2019-020115).

20.5.5 ביום 1 באוגוסט 2019, אישרה האסיפה הכללית המיוחדת של בעלי מניות החברה את ההחלטות המפורטות להלן. לפרטים נוספים ראה דוחות מיידים של החברה מיום 1 באוגוסט 2019 (אסמכתא מס' - 01-2019-066630 ואסמכתא מס' - 01-2019-066633), 22 ביולי 2019 (אסמכתא מס' - 01-2019-063396), יום 11 ביולי 2019 (אסמכתא מס' - 01-2019-060033), יום 26 ביוני 2019 (אסמכתא מס' - 01-2019-053904) ומיום 12 ביוני 2019 (אסמכתא מס' - 01-2019-049944): (1) תיקון לתקנון החברה שעניינו הוספת הוראת שעה בקשר להארכת תקופת כהונה של שלושה דירקטורים בחברה עד ליום 31 באוגוסט 2020. (2) את תנאי כהונה והעסקה של מר אברהם ביגר, בגין כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברה, החל מיום מינויו לתפקיד (20 במרץ 2019).

20.5.6 ביום 30 באוקטובר 2019, אישרה האסיפה הכללית המיוחדת של בעלי מניות החברה את ההחלטות להלן: (1) תיקונים במדיניות תגמול לנושאי משרה בחברה; ו- (2) מענק פרישה מיוחד למנכ"ל החברה היוצא, בסך של 3 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים ראה דוחות מיידים של החברה מיום 23 בספטמבר 2019, 24 ו- 30 באוקטובר 2019 (אסמכתאות מס' - 081963-01-2019, אסמכתא מס' - 104749-01-2019 ו- 01-2019-106378 בהתאמה).

20.5.7 ביום 1 באפריל 2020 צפויה להתכנס אסיפה כללית מיוחדת לאישור: (1) תיקונים נדרשים במדיניות תגמול לנושאי משרה ביחס לתנאי כהונת מנכ"ל; (2) תנאי כהונה והעסקה של מנכ"ל החברה מר ניר שטרן; ו- (3) אישור תשלום גמול לשיבה לדירקטורים המכהנים בחברה בעבור השתתפות בחברות הבנות של החברה. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי של החברה מיום 20 בפברואר 2020 (אסמכתא מס' - 015139-01-2020).

21. תקנה 29 א - החלטות החברה

21.1 תקנה 29 א (3): עסקאות הטעונות אישורים מיוחדים

אין עסקאות כאמור בתקנה 29א(3).

21.2 תקנה 29א(4): פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי נושא משרה

21.2.1 התחייבות החברה לפטור לנושאי משרה בחברה - משנת 2006:

ביום 13 בנובמבר 2006, אישרה החברה מתן פטור מראש לנושאי המשרה בחברה, שיכהנו בחברה מעת לעת, מכל אחריות כלפיה, בשל נזק שיגרם לה עקב הפרת חובת הזהירות של נושא המשרה כלפי החברה, בתוקף היותו נושא משרה בחברה ובלבד שפעל בתום לב והכל בכפוף להוראות חוק החברות. הפטור האמור לא יחול ביחס לאחריות של נושא משרה, המכהן כדירקטור בחברה, עקב הפרת חובת הזהירות בחלוקה, כמשמעה בחוק החברות.

בנוסף, חברות בנות של החברה נותנות, מעת לעת, לנושאי משרה בהן, כתבי פטור בדומה לאלו שניתנו על

ידי החברה.

21.2.2. התחייבות מראש לשיפוי נושאי המשרה בחברה – משנת 2006:

(א) ביום 13 בנובמבר 2006 אישרה החברה התחייבות לשפות את נושאי המשרה שלה שיכהנו בחברה מעת לעת, בגין כל חבות או הוצאה, כמפורט להלן, שתוטל עליהם עקב פעולה שעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה, ובלבד שההתחייבות לשיפוי בגין החבות הכספית תוגבל לאירועים המפורטים להלן:

(1) חבות כספית שהוטלה על נושא משרה לטובת אדם אחר על פי פסק דין, לרבות פסק דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר בידי בית משפט.

(2) הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שהוציא נושא המשרה או שחויב בהן בידי בית המשפט, בהליך שהוגש נגדו בידי החברה או בשמה או בידי אדם אחר, או באישום פלילי ממנו זוכה, או באישום פלילי שבו הורשע בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית.

(3) הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שהוציא נושא המשרה עקב חקירה או הליך שהתנהל נגדו בידי רשות המוסמכת לנהל חקירה או הליך, ואשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו ובלי שהוטלה עליו חבות כספית כחלופה להליך פלילי, או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית, והכל בהתאם להוראות סעיף 260 לחוק החברות.

(ב) סכום השיפוי הוגבל, ביחס למסכת אירועים אחת, לסך של עשרה מיליוני דולר ארה"ב, ובלבד שסכום השיפוי הכולל לכל נושאי המשרה, בגין מסכת אירועים אחת, לא יעלה על סכום השווה לארבעים אחוזים מסך ההון העצמי של החברה לפי הדוח הכספי השנתי האחרון של החברה, שפורסם לפני מועד השיפוי.

אם וככל שסך כל סכומי החבות הכספית שהוטלה על נושאי משרה ו/או הוצאות משפטיות שנשאו בהם נושאי משרה, בכל רגע נתון, ושביניהם הם זכאים לשיפוי על פי כתב השיפוי, באחד מן העניינים נושא השיפוי, יעלה על סכום השיפוי הכולל או על יתרת סכום השיפוי הכולל, שתהיה קיימת באותה עת, יחולק סכום השיפוי הכולל (או יתרתו - לפי הענין) בין נושאי המשרה הרלבנטיים, באופן שסכום השיפוי שיקבל כל אחד מהם בפועל יחושב על פי היחס שבין הסכום שזכאי כל אחד מנושאי המשרה לקבל לבין סך כל הסכומים שזכאים כל נושאי המשרה לקבל בגין אותו ענין.

(ג) ההתחייבות לשיפוי תהיה תקפה הן ביחס להליכים שינקטו נגד נושא המשרה תוך כדי כהונתו האמורה והן ביחס להליכים שינקטו כנגדו לאחר מועד סיום כהונה, ובלבד שהם מתייחסים לפעולות שנעשו על ידי נושא המשרה במהלך התקופה בה כיהן כנושא משרה, בין במישרין ובין בעקיפין, תוך כדי או עקב היותו נושא משרה בחברה.

(ד) במקרה שבו יקבלו נושאי המשרה שיפוי מאת המבטח, במסגרת פוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה שרכשה החברה, בגין העניין נושא השיפוי, יינתן השיפוי על ידי החברה, בגובה ההפרש בין סכום החבות הכספית שהוטלה על נושאי המשרה לרבות ההוצאות המשפטיות, לבין הסכום שהתקבל מאת המבטח בגין אותו עניין, ובלבד שסכום השיפוי שהחברה התחייבה בו לא יעלה על סכום השיפוי הכולל.

(ה) נושא המשרה יהיה זכאי לשיפוי בגין מעשה או מחדל בקשר עם אחת מהפעולות ו/או העניינים הבאים (בסעיף זה "**החברה**" - לרבות חברות בנות, בנושאים הקשורים אליהן, ולרבות חברות אחרות בהן פועל נושא המשרה כנציג החברה): כל עסקה כמשמעותה בסעיף 1 לחוק החברות; הנפקה של ניירות ערך של החברה על פי תשקיף וכל תיקון לתשקיף כאמור; כל הנושאים שהיו טעונים גילוי בתשקיף, לרבות בכל טיוטה שלו, אשר התרחשו לפני תאריך התשקיף, בתקופה שבה פורסם התשקיף, ועד גמר התקופה להגשת הזמנות, ואשר לא ניתן להם גילוי כנדרש על פי דין, וכן כל הנושאים שהיו טעונים גילוי בדיווחים מאוחרים יותר שנתנה החברה (להלן: "**דיווח חסר או מטעה**"); דיווח חסר או פרט מטעה בדוחות כספיים, בדוחות תקופתיים, בדוחות מידיים, ובדוחות אחרים בהם חייבת החברה

כחברה ציבורית על פי דיני ניירות ערך או על פי כל דין אחר; חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה בגין תביעה של צדדים שלישיים נגד נושא המשרה בגין גילוי חסר או מטעה, בכתב או בעל פה, למשקיעים קיימים ו/או פוטנציאליים בחברה, לרבות במקרה של מיזוג החברה עם חברה אחרת; מימוש ערבות אישית שנתן נושא המשרה לחברה כערובה להתחייבויות ו/או להצהרות החברה; אי קיום הליכי בדיקת נאותות מלאים ו/או אי קיום הליכים נאותים בהשקעות של החברה, אשר גרר את אובדן ההשקעה באופן מלא או חלקי ו/או לפגיעה בעסקי החברה ו/או להפרה של התחייבות כלפי צד שלישי; כיסוי השתתפות עצמית במקרה של הפעלת ביטוח אחריות נושאי משרה; פעולות בקשר להשקעות שמבצעת החברה בתאגידים שונים, לפני או אחרי ביצוע ההשקעה, לצורך התקשרות בעסקה, ביצועה, פיתוחה, מעקב ופיקוח עליה; פעולות מכירה, קניה או החזקת ניירות ערך סחירים או השקעות אחרות עבור או בשם החברה; חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה בגין פעולות, בהן נטל חלק, אל מול מוסדות ממשלה, מוסדות הבורסה ומוסדות הרשות לניירות ערך; פעולות של החברה בקשר לפתיחה ו/או חידוש ו/או הפקדה ו/או סגירה של חשבונות בנקים; דיווח או הודעה המוגשים (או לפי העניין - אשר אמורים היו להיות מוגשים) בשם החברה, על פי חוק החברות ו/או הוראת דין אחרת, ובכלל זה דיני המס; יצירת שעבודים, בטחונות או קבלת הלוואות; פעולות הקשורות לניהול, יעוץ או שירותים אחרים שמעניקה החברה לחברות הבנות; פעולות בקשר להשקעות שהחברה בודקת ו/או מבצעת, לרבות פעולות השקעה שביצע נושא המשרה בשם החברה או כנושא משרה בתאגיד נושא ההשקעה; פעולות הקשורות ברכישת או מכירת חברות, גופים משפטיים ו/או נכסים ו/או זכויות, בישראל ומחוץ לישראל; שינוי מבנה החברה או ארגונה מחדש, לרבות מיזוג, פיצול, שינוי הון, הקמת חברות, פירוק או מכירתן; פעולות בקשר ליחסי עבודה ויחסי מסחר, בכלל זה עם עובדים, שוכרים, משכירים, קבלנים עצמאיים, לקוחות, ספקים ונותני שירותים למיניהם; התבטאות, אמירה לרבות הבעת עמדה או דעה שנעשתה על ידי נושא המשרה במהלך ומכח תפקידו בחברה; פעולות בקשר לרכישת בית הזיקוק באשדוד, לרבות אך לא רק, ביצוע בדיקות נאותות, הערכות שווי, ניהול משא ומתן והתקשרות בהסכמים ומסמכים אחרים עם המוכרת ועם רשויות רגולטוריות שונות, ניהול משא ומתן והתקשרות בהסכם המימון לרכישת בית הזיקוק באשדוד; הנפקה פרטית של אגרות חוב (סדרה א') למשקיעים מוסדיים, לרבות ביצוע פעולות הכרוכות בהנפקה פרטית זו; מתן מידע וסיוע בעריכת דוח דירוג לאגרות החוב (סדרה א') של החברה, למעלות החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע"מ; פעולות בקשר להנפקה הראשונה לציבור של החברה בבורסה לניירות ערך בתל אביב לרבות אך לא רק, כתיבת טיוטות תשקיף ותשקיף סופי, עריכת דוחות כספיים ודוחות כספיים פרופורמה, ניהול משא ומתן עם רשויות רגולטוריות שונות, ביניהן רשות ניירות ערך, עריכת מצגות ופגישות במהלך מכרז לגופים המוסדיים, התקשרות בהסכמים עם נאמנים לאגרות החוב, חתמים וגורמים אחרים, בקשר להנפקה האמורה; הקצאה פרטית לבעלי מניות בחברה; אימוץ תוכנית אופציות למניות לעובדים בכירים בחברה ותוכנית למניות לעובדי החברה.

בנוסף, חברות בנות של החברה נותנות, מעת לעת, לנושאי משרה בהן, כתבי שיפוי מראש בדומה לאלו שניתנו על ידי החברה.

21.2.3. התחייבות מראש לשיפוי נושאי המשרה בחברה - מהשנים 2012 ו- 2013

ביום 4 ביולי 2012, אישרה אסיפת בעלי המניות של החברה, לאחר קבלת אישור דירקטוריון החברה ואישור ועדת הביקורת והכספים לכך, הענקת כתב שיפוי חדש, לדירקטורים ולנושאי משרה המכהנים בחברה ו/או שיכהנו מעת לעת בחברה. כן אישרה אסיפת בעלי המניות, לאחר אישור ועדת הביקורת והכספים ודירקטוריון החברה, מתן כתב שיפוי חדש לנושאי משרה בחברה ו/או בחברות בנות (לרבות דירקטורים) המכהנים ו/או שיכהנו בה מעת לעת, אשר הם ו/או קרוביהם הינם בעלי שליטה בחברה ו/או אשר לבעלי השליטה בחברה עשוי להיות עניין אישי בהענקתם. לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים מיום 23 במאי 2012 (אסמכתא מס'- 2012-01-133305), מיום 27 ביוני 2012 (אסמכתא מס'- 2012-01-167871) ומיום 4 ביולי 2012 (אסמכתא מס'- 2012-01-176637).

ביום 3 ביולי 2013 אישרה האסיפה הכללית של החברה, כתב שיפוי לדירקטוריון לשעבר הדר בינו שמואלי, מבעלי השליטה לשעבר בחברה, בנוסח זהה לאלו שקיבלו יתר הדירקטורים ונושאי המשרה בחברה. לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים מיום 22 במאי 2013 (אסמכתא מס'- 2013-01-068431) ומיום 3 ביולי 2013 (אסמכתא מס'- 2013-01-082578).

21.2.4. ביום 25 ביוני 2015 אישרה מחדש והאריכה האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה, לאחר קבלת אישור דירקטוריון החברה ואישור ועדת התגמול לכך, את כתב השיפוי לנושאי משרה בחברה ו/או בחברות הבנות (לרבות דירקטורים), המכהנים ו/או שיכהנו בה מעת לעת אשר הם ו/או קרוביהם הינם בעלי שליטה בחברה במועד זה ו/או אשר לבעלי השליטה בחברה עשוי להיות עניין אישי במתן כתב שיפוי להם באותם תנאים של כתב השיפוי הנוכחי הקיים בחברה משנת 2012. לפרטים נוספים ראה דוחות מידיים מיום 20 במאי 2015 (אסמכתא מס' 2015-01-023637) ומיום 25 ביוני 2015 (אסמכתא מס' 2015-01-057006).

21.2.5. צדיק בינו, גיל בינו והדר בינו שמואלי, שהיו מבעלי השליטה בחברה, סיימו את כהונתם כדירקטורים בחברה ביום 18 בספטמבר 2016.

21.2.6. פוליסת ביטוח נושאי משרה

21.2.7. בהתאם למדיניות התגמול של החברה, בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי ענין) התש"ס - 2000, החברה תהיה רשאית להתקשר בפוליסה לביטוח חבות נושאי משרה (כולל דירקטורים ומנכ"ל החברה), של החברה וחברות בנות שלה, למספר תקופות ביטוח (כל פעם לתקופת ביטוח אחת). במהלך תקופת מדיניות התגמול, והכל במסגרת התנאים המפורטים להלן⁹:

(א) הפרמיה השנתית בעבור פוליסת הביטוח אינה עולה על 375,000 דולר ארה"ב ובהתייחסות שנתית (החל מתקופת הביטוח שהחלה ביום 1 באפריל 2019) של עד 20% לשנה, בגין גבול אחריות של עד 250 מיליוני דולר לתביעה ובמצטבר.

(ב) ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו את חידוש פוליסת הביטוח לתקופת ביטוח חדשה וקבעו כי לא חלו שינויים מהותיים בתנאי הביטוח, למעט אפשרות להגדלה של גבול האחריות ככל שהגידול בדמי הביטוח אינו עולה על השיעור המפורט בסעיף (א) לעיל.

לפרטים בדבר מדיניות התגמול של החברה, שאושרה לתקופה של שלוש שנים החל מיום 30 באוקטובר 2019 ראה דוחות מיידים של החברה מיום 23 בספטמבר 2019, 24 ו- 30 באוקטובר 2019 (אסמכתאות מס' 2019-01-081963, אסמכתא מס' 2019-01-104749 ו- 2019-01-106378 בהתאמה).

יצוין, כי הפוליסות לביטוח חבות נושאי משרה, שצוינו לעיל, כוללות גם כיסוי לחבות החברה (לרבות דירקטורים ונושאי משרה בחברה ובחברות הבנות) בגין תביעות בדיני ניירות ערך וכי הפוליסות כאמור לעיל כפופות לסעיף קדימות לטובת נושאי המשרה לפיו זכות נושאי המשרה לקבלת שיפוי על פי הפוליסות קודמת לזכותה של החברה.

22. פניות מבעלי מניות

22.1. ביום 4 באוקטובר 2018, נשלחה לחברה פניית נוקד קפיטל בע"מ, אשר לטענתה, מחזיקה ב-2% מהון המניות של החברה. לפרטים נוספים ראה דוח מידי של החברה מיום 7 באוקטובר 2018 (אסמכתא מס' 2018-01-088540).

22.2. ביום 8 באוקטובר 2018, פנתה מיטב דש השקעות בע"מ, בעלת עניין בחברה, לדירקטוריון החברה בדרישה לכנס אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של החברה שעל סדר יומה תיקון תקנון החברה באופן שמספר הדירקטורים המכהנים בחברה לא יפחת מעשרה דירקטורים ובהתאם, מינוי דירקטור נוסף לצורך עמידה בהוראות התקנון המעודכן. לפרטים נוספים ראה דוח מידי של החברה מיום 9 באוקטובר 2018 (אסמכתא מס' 2018-01-090316).

⁹ יצוין, כי תנאים אלה אושרו באסיפה הכללית של החברה מיום 30 באוקטובר 2019 כעסקת מסגרת וכתיקון למדיניות התגמול. לפרטים נוספים ראה דוחות מיידים של החברה מיום 23 בספטמבר 2019, 24 ו- 30 באוקטובר 2019 (אסמכתאות מס' 2019-01-081963, אסמכתא מס' 2019-01-104749 ו- 2019-01-106378 בהתאמה).

22.3. ביום 7 בפברואר 2019 נשלחה לחברה בקשת פסגות בית השקעות בע"מ (להלן: "פסגות"), בעלת מניות (גוף מוסדי) בחברה המחזיקה (באמצעות גופים בשליטתה), נכון ליום 11 בפברואר 2019, למעלה מ-1% מהונה המונפק והנפרע של החברה, להוסיף על סדר יומה של האסיפה מועמד נוסף מטעמה לכהונת דירקטור רגיל בחברה וזאת בהתאם להוראות סעיף 66(ב) לחוק החברות ותקנון החברה. לפרטים נוספים ראה דו"ח משלים בדבר זימון אסיפה כללית מיוחדת מיום 14 בפברואר 2019 (אסמכתא מס' 014616-01-2019).

23. סקר ממשל תאגידי

בחודש אוקטובר 2018, התקבל בחברה נוסח סופי של סקר ממשל תאגידי שנערך על ידי חברת "אנטרופי יעוץ ממשל תאגידי בע"מ" עבור החברה, לבקשתה, במהלך השנה החולפת. הערכת אנטרופי את הממשל התאגידי של החברה, נכון למועד הדו"ח - אוגוסט 2018, עומדת על "Reasonable +", בהתאם לסרגל הדירוגים המופיע במודל אנטרופי, המציב את החברה בדירוג ממשל תאגידי גבוה קרי - שהוא מעל הממוצע ביחס לקבוצות ההשוואה הרלבנטיות, כפי שעולה מהתרשים להלן.

במסגרת הסקר נסקרו ונבחנו מכלול מרכיבי הממשל התאגידי בחברה, בהתאם למודל אנטרופי ממשל תאגידי, ונמצאו ברובם טובה ומעל הממוצע בשוק. בחלק מהמרכיבים ניתנו המלצות לשיפור, שיבחנו לביצוע על ידי דירקטוריון החברה.

פז חברת נפט בע"מ

תאריך: 25 במרץ 2020

שמות החותמים ותפקידם:

1. אברהם ביגר, יו"ר הדירקטוריון.
2. ניר שטרן, מנכ"ל החברה.

שאלון ממשל תאגידי

לא נכון	נכון	
		עצמאות הדירקטוריון
	✓	1. בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו שני דירקטורים חיצוניים אינה עולה על 90 ימים, כאמור בסעיף 363א(ב)(10) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר בשנת הדיווח (ובכלל זה גם תקופת כהונה שאושרה בדיעבד, תוך הפרדה בין הדירקטורים החיצוניים השונים): דירקטור א': פרופ' אפרים צדקה . ² דירקטור ב': מאירה גיט . ³ דירקטור ג': עמיקם שפרן . ⁴ דירקטור ה': עודד גילת . ⁵ מספר הדירקטורים החיצוניים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 3 .
	✓	2. שיעור ⁶ הדירקטורים הבלתי תלויים ⁷ המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 6 שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים שנקבע בתקנון ⁸ התאגיד ⁹ : 3 . ¹⁰ × לא רלוונטי (לא נקבעה הוראה בתקנון).
	✓	3. בשנת הדיווח נערכה בדיקה עם הדירקטורים החיצוניים והדירקטורים הבלתי תלויים ונמצא כי הם קיימו בשנת הדיווח את הוראת סעיף 240(ב) ו-ו(י) לחוק החברות לעניין היעדר זיקה של הדירקטורים החיצוניים והבלתי תלויים המכהנים בתאגיד וכן מתקיימים בהם התנאים הנדרשים לכהונה כדירקטור חיצוני (או בלתי תלוי).
	✓	4. כל הדירקטורים אשר כיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, אינם כפופים ¹¹ למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין (למעט דירקטור שהוא נציג עובדים, אם קיימת בתאגיד נציגות לעובדים). אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, הדירקטור כפוף למנהל הכללי כאמור) - יצוין שיעור הדירקטורים שלא עמדו במגבלה האמורה: _____.
	✓	5. כל הדירקטורים שהודיעו על קיומו של ענין אישי שלהם באישור עסקה שעל סדר יומה של הישיבה, לא נכחו בדיון ולא השתתפו בהצבעה כאמור (למעט דיון ו/או הצבעה בנסיבות המתקיימות לפי סעיף 278(ב) לחוק החברות): אם תשובתכם הינה "לא נכון" - האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו בהתאם להוראות סעיף 278(א) סיפא: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה). יצוין שיעור הישיבות בהם דירקטורים כאמור נכחו בדיון ו/או השתתפו בהצבעה למעט בנסיבות כאמור בס"ק א:
		6. בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו), שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה אחר בתאגיד, לא נכח בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל שליטה ו/או קרובו ו/או מי מטעמו שאינו חבר דירקטוריון ו/או נושא משרה בכירה בתאגיד נכח בישיבות הדירקטוריון כאמור) - יצוינו הפרטים הבאים לגבי נוכחות כל אדם נוסף בישיבות הדירקטוריון כאמור: זהות: _____. תפקיד בתאגיד (ככל וקיים): _____. פירוט הזיקה לבעל השליטה (אם מי שנכח אינו בעל השליטה עצמו): _____. האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה). שיעור נוכחותו ¹² בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח לשם הצגת נושא מסוים על ידו: _____, נוכחות אחרת: _____ ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
		שירות וכישורי הדירקטורים
	✓	7. בתקנון התאגיד לא קיימת הוראה המגבילה את האפשרות לסיים מידית את כהונתם של כלל הדירקטורים בתאגיד, שאינם דירקטורים חיצוניים (לעניין זה - קביעה ברוב רגיל אינה נחשבת מגבלה) ¹³ . אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, קיימת מגבלה כאמור) יצוין ¹⁴
		א. פרק הזמן שנקבע בתקנון לכהונת דירקטור: 3 שנים
		ב. הרוב הדרוש שנקבע בתקנון לסיום כהונתם של הדירקטורים: לא רלוונטי (דירקטוריון מדורג).
		ג. מנין חוקי שנקבע בתקנון באסיפה הכללית לשם סיום כהונתם של הדירקטורים: לא רלוונטי (דירקטוריון מדורג).
		ד. הרוב הדרוש לשינוי הוראות אלו בתקנון: רוב רגיל.
	✓	8. התאגיד דאג לעריכת תוכנית הכשרה לדירקטורים חדשים, בתחום עסקי התאגיד והדירקטורים, וכן דאג לעריכת תכנית המשך להכשרת דירקטורים מכהנים, המותאמת, בין השאר, לתפקיד שהדירקטור ממלא בתאגיד. ☒ אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין האם התוכנית הופעלה בשנת הדיווח: x כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)
	✓	9. א. בתאגיד נקבע מספר מזערי נדרש של דירקטורים בדירקטוריון שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין המספר המזערי שנקבע: 2 .
	-----	ב. מספר הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח -

- 1 פורסם במסגרת הצעות חקיקה לשיפור הדוחות ביום 16.3.2014.
- 2 אפרים צדקה חדל לכהן כדח"צ ביום 1.4.2019.
- 3 מונתה לתקופת כהונה שניה כדח"צ בחברה החל מה- 11.3.2018.
- 4 מונה לכהן כדח"צ בחברה ביום 2.11.2017.
- 5 מונה לכהן כדח"צ בחברה ביום 26.11.2018.
- 6 בשאלון זה, "שיעור" - מספר מסוים מתוך הסך הכל. כך לדוגמה 3/8.
- 7 לרבות "דירקטורים חיצוניים" כהגדרתם בחוק החברות.
- 8 לענין שאלה זו - "תקנון" לרבות על פי הוראת דין ספציפית החלה על התאגיד (לדוגמא בתאגיד בנקאי - הוראות המפקח על הבנקים).
- 9 חברת איגרות חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.
- 10 בהתאם לתקנון החברה כפי שתוקן ביום 27.11.2016 (אסמכתא מס' 2016-01-082347) בחברה יכהנו לפחות 3 דירקטורים חיצוניים.
- 11 לעניין שאלה זו - עצם כהונה כדירקטור בתאגיד מוחזק הנמצא בשליטת התאגיד, לא ייחשב כ"כפיפות", מאידך, כהונת דירקטור בתאגיד המוחזק שבשליטת התאגיד ייחשב "ככפיפות" לעניין שאלה זו.
- 12 תוך הפרדה בין בעל השליטה, קרובו ו/או מי מטעמו.
- 13 חברת איגרות חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.
- 14 ראה תיקון בסעיף 20 לתקנון החברה כפי שתוקן ביום 1.8.2019 (אסמכתא מס' 2019-01-049944)) שעניינו הוספת הוראת שעה בקשר להארכת תקופת הכהונה של שלושה דירקטורים בחברה עד ליום 31 באוגוסט 2020.

לא נכון	נכון	
		בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ¹⁵ : 8 ¹⁶ . בעלי כשירות מקצועית: 0 . במקרה שהיו שינויים במספר הדירקטורים כאמור בשנת הדיווח, יינתן הנתון של המספר הנמוך ביותר (למעט בתקופת זמן של 60 ימים מקרות השינוי) של דירקטורים מכל סוג שניהנו בשנת הדיווח.
	✓	10 א. בכל שנת הדיווח כלל הרכב הדירקטוריון חברים משני המינים. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין פרק הזמן (בימים) בו לא התקיים האמור: _____. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו דירקטורים משני המינים אינה עולה על 60 ימים, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד דירקטורים משני המינים: _____. ב. מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: גברים: 6 ¹⁷ , נשים: 2 .
		ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)
		11. א. מספר ישיבות הדירקטוריון שהתקיימו במהלך כל רבעון בשנת הדיווח: רבעון ראשון (שנת 2019): 7 ¹⁸ רבעון שני: 7 ¹⁹ רבעון שלישי: 8 ²⁰ רבעון רביעי: 6 ²¹ ב. לצד כל אחד משמות הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, יצוין שיעור ²² השתתפותו בישיבות הדירקטוריון (בס"ק זה - לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון בהן הוא חבר, וכמצוין להלן) שהתקיימו במהלך שנת הדיווח (ובהתייחס לתקופת כהונתו): (יש להוסיף שורות נוספות לפי מספר הדירקטורים).

שיעור השתתפותו בישיבות						שם הדירקטור
ועדות דירקטוריון נוספות בהן הוא חבר (תוך ציון שם הוועדה) שיעור השתתפותו בוועדת מינויים, ועדת אסטרטגיה, ועדת איתור, ועדת ארגון ומבנה ²⁶	ועדת תגמול ²⁵	הוועדה לבחינת הדוחות כספיים ²⁴	ועדת ביקורת ²³	הדירקטוריון		
100% בוועדת מינויים	100% ²⁹	100%	100%	100% ²⁸	100%	אפרים צדקה ²⁷
לא חבר בוועדות	לא חבר ועדה	לא חבר ועדה	לא חבר ועדה	100%	100%	מנחם ברנר
95% בוועדת מינויים	100%	100%	100%	100%	100%	מאירה גיט
100% בוועדת אסטרטגיה 71% בוועדת איתור 87% בוועדת ארגון ומבנה	לא כיהן כחבר ועדה בשנת הדוח	לא חבר ועדה	לא חבר ועדה	86%		אריק שור ³⁰
לא חברה בוועדות	100%	100%	100%	96%		רויטל אבירם
100% בוועדת מינויים 100% בוועדת אסטרטגיה 100% בוועדת איתור 100% בוועדת ארגון ומבנה	100%	100%	100%	100%		עמיקם שפרן
50% בוועדת אסטרטגיה 100% בוועדת איתור 70% בוועדת ארגון ומבנה	לא חבר ועדה	לא חבר ועדה	לא חבר ועדה	92%		אריק שטיינברג
לא חבר בוועדות	לא חבר ועדה	לא חבר ועדה	לא חבר ועדה	100% ³²		אליעזר שקד ³¹
100% בוועדת מינויים, 100% בוועדת אסטרטגיה	100%	100%	100%	100%		עודד גילת
100% בוועדת אסטרטגיה	לא חבר ועדה	לא חבר ועדה	לא חבר ועדה	100%		אברהם ביגר ³³

- 15 לאחר הערכת הדירקטוריון, בהתאם להוראות תקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו - 2005.
- 16 בשנת הדיווח מספר הדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית עמד על 10 דירקטורים.
- 17 נכון למועד פרסום הדוח, מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: גברים 6 נשים 2.
- 18 כולל 2 ישיבות טלפוניות של הדירקטוריון.
- 19 כולל 2 החלטות בכתב וישיבה 1 טלפונית של הדירקטוריון.
- 20 כולל 3 ישיבות טלפוניות של הדירקטוריון.
- 21 כולל 1 החלטה בכתב וישיבה 1 טלפונית של הדירקטוריון.
- 22 ראה ה"ש 6.
- 23 לגבי דירקטור החבר בוועדה זו. ועדת הביקורת שימשה גם כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים עד ליום 19 בספטמבר 2019. בבחינת שיעור ההשתתפות נעשתה הבחנה בין נושאי ועדת ביקורת לבין נושאי ועדה לבחינת הדוחות הכספיים.
- 24 לגבי דירקטור החבר בוועדה זו. ועדת הביקורת שימשה גם כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים עד ליום 19 בספטמבר 2019. בבחינת שיעור ההשתתפות נעשתה הבחנה בין נושאי ועדת ביקורת לבין נושאי ועדה לבחינת הדוחות הכספיים.
- 25 לגבי דירקטור החבר בוועדה זו.
- 26 לגבי דירקטור החבר בוועדה זו.
- 27 אפרים צדקה חדל לכהן כדח"צ בחברה ביום 1.4.2019.
- 28 אפרים צדקה השתתף בכל ישיבות הדירקטוריון עד סיום כהונתו ביום 1.4.2019.
- 29 אפרים צדקה השתתף בכל ישיבות ועדת התגמול עד סיום כהונתו ביום 1.4.2019.
- 30 אריק שור מונה כחבר ועדת תגמול ב- 22.1.2020
- 31 אליעזר שקדי התפטר מדירקטוריון החברה ביום 20.3.2019.
- 32 אליעזר שקדי השתתף בכל ישיבות הדירקטוריון עד (ולא כולל) מועד התפטרותו ביום 20.3.2019.
- 33 אברהם ביגר מונה על ידי האסיפה הכללית בתאריך 11.3.2019.

שיעור השתתפותו בישיבות					שם הדירקטור
ועדת דירקטוריון נוספות בהן הוא חבר (תוך ציון שם הוועדה) שיעור השתתפותו בוועדת מינויים, ועדת אסטרטגיה, ועדת איתור, ועדת ארגון ומבנה ²⁶	ועדת תגמול ²⁵	הוועדה לבחינת הדוחות כספיים ²⁴	ועדת ביקורת ²³	הדירקטוריון	
100% בוועדת איתור 100% בוועדת ארגון ומבנה					

נכון	לא נכון	
	✓	12. בשנת הדיווח קיים הדירקטוריון דיון אחד לפחות לעניין ניהול עסקי התאגיד בידי המנהל הכללי ונושאי המשרה הכפופים לו, בלא נוכחותם וניתנה להם הזדמנות להביע את עמדתם.
		הפרדה בין תפקידי המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון
	✓	13. בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון אינה עולה על 60 ימים כאמור בסעיף 363א.2 (לחוק החברות), ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון כאמור.
	✓	14. בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד מנהל כללי. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל אינה עולה על 90 ימים כאמור בסעיף 363א.6 (לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל כאמור: _____.
	-----	15. בתאגיד בו מכהן יו"ר הדירקטוריון גם כמנכ"ל התאגיד ו/או מפעיל את סמכויותיו, כפל הכהונה אושר בהתאם להוראות סעיף 121(ג) לחוק החברות ³⁴ . ☐ לא רלוונטי (ככל שלא מתקיים בתאגיד כפל כהונה כאמור).
	✓	16. המנכ"ל <u>אינו</u> קרוב של יו"ר הדירקטוריון. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, המנכ"ל הינו קרוב של יו"ר הדירקטוריון) -
	-----	א. תצוין הקרבה המשפחתית בין הצדדים: _____.
	-----	ב. הכהונה אושרה בהתאם לסעיף 121(ג) לחוק החברות ³⁵ : כן לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)
		17. בעל שליטה או קרובו <u>אינו</u> מכהן כמנכ"ל או כנושא משרה בכירה בתאגיד, למעט כדירקטור. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
		ועדת הביקורת
	-----	18. בוועדת הביקורת <u>לא כיהן</u> בשנת הדיווח -
		א. בעל השליטה או קרובו. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	ב. יו"ר הדירקטוריון.
	✓	ג. דירקטור המועסק על ידי התאגיד או על ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.
	✓	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.
		ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	19. מי שאינו רשאי להיות חבר בוועדת ביקורת, ובכלל זה בעל שליטה או קרובו, לא נכח בשנת הדיווח בישיבות ועדת הביקורת, למעט בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	20. מנין חוקי לדיון ולקבלת החלטות בכל ישיבות ועדת הביקורת שהתקיימו בשנת הדיווח היה רוב של חברי הוועדה, כאשר רוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ואחד מהם לפחות היה דירקטור חיצוני. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין שיעור הישיבות בהן לא התקיימה הדרישה כאמור : _____.
	✓	21. ועדת הביקורת קיימה בשנת הדיווח ישיבה אחת לפחות בנוכחות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר ובלא נוכחות של נושאי משרה בתאגיד שאינם חברי הוועדה, לעניין ליקויים בניהול העסקי של התאגיד.
	✓	22. בכל ישיבות ועדת הביקורת בה נכח מי שאינו רשאי להיות חבר הוועדה, היה זה באישור יו"ר הוועדה ו/או לבקשת הוועדה (למעט לגבי היועץ המשפטי ומזכיר התאגיד שאינו בעל שליטה או קרובו) (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	23. בשנת הדיווח היו בתוקף הסדרים שקבעה ועדת הביקורת לגבי אופן הטיפול בתלונות של עובדי התאגיד בקשר לליקויים בניהול עסקיו ולגבי ההגנה שניתנן לעובדים שהתלוננו כאמור.
	✓	24. ועדת הביקורת (ו/או הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו ביחס לדוחות הכספיים בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים.
		תפקידי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (להלן - הוועדה) בעבודתה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים
	-----	25. א. יצוין פרק הזמן (בימים) אותו קבע הדירקטוריון כזמן סביר להעברת המלצות הוועדה לקראת הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: 2 ימי עסקים .
	-----	ב. מספר הימים שחלפו בפועל בין מועד העברת ההמלצות לדירקטוריון למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2019): 2 ימי עסקים . דוח רבעון שני: 1 ימי עסקים . דוח רבעון שלישי: 2 ימי עסקים . דוח שנתי: 0 ימי עסקים .
	-----	ג. מספר הימים שחלפו בין מועד העברת טיוטת הדוחות הכספיים לדירקטורים למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון: 5 ימי עסקים . דוח רבעון שני: 9 ימי עסקים . דוח רבעון שלישי: 5 ימי עסקים .

34 בחברת איגרות חוב – אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.

35 בחברת איגרות חוב – אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.

לא נכון	נכון	
		דוח שנתי: 5 ימי עסקים.
	✓	26. רואה החשבון המבקר של התאגיד השתתף בכל ישיבות הועדה והדירקטוריון, בה נדונו הדוחות הכספיים של התאגיד המתייחסים לתקופות הנכללות בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון", יצוין שיעור השתתפותו: _____
-----	-----	27. בוועדה התקיימו בכל שנת הדיווח ועד לפרסום הדוח השנתי, כל התנאים המפורטים להלן:
	✓	א. מספר חבריה לא פחת משלושה (במועד הדיון בוועדה לאישור הדוחות כאמור).
	✓	ב. התקיימו בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115(ב) ו- (ג) לחוק החברות (לענין כהונת חברי ועדת ביקורת).
	✓	ג. יו"ר הועדה הוא דירקטור חיצוני.
	✓	ד. כל חבריה דירקטורים ורוב חבריה דירקטורים בלתי תלויים.
	✓	ה. לכל חבריה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	✓	ו. חברי הוועדה נתנו הצהרה עובר למינוים.
	✓	ז. המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדה היה רוב חבריה ובלבד שרוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפחות.
-----	-----	אם תשובתכם הנה "לא נכון" לגבי אחד או יותר מסעיפי המשנה של שאלה זו, יצוין ביחס לאיזה דוח (תקופתי/רבעוני) לא התקיים התנאי האמור וכן התנאי שלא התקיים: _____.
		ועדת תגמול
	✓	28. הועדה מנתה, בשנת הדיווח, לפחות שלושה חברים והדירקטורים החיצוניים היוו בה רוב (במועד הדיון בוועדה).
	✓	□ לא רלוונטי (לא התקיים דיון).
	✓	29. תנאי כהונתם והעסקתם של כל חברי ועדת התגמול בשנת הדיווח הינם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.
-----	-----	30. בוועדת התגמול לא כיהן בשנת הדיווח -
		א. בעל השליטה או קרובו. □ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	ב. יו"ר הדירקטוריון.
	✓	ג. דירקטור המועסק על ידי התאגיד או על ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.
	✓	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או לתאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.
	✓	ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. □ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	✓	31. בעל שליטה או קרובו לא נכחו בשנת הדיווח בישיבות ועדת התגמול, למעט אם קבע יו"ר הועדה כי מי מהם נדרש לשם הצגת נושא מסוים. (בתאגיד אין בעל שליטה)
	✓	32. ועדת התגמול והדירקטוריון לא עשו שימוש בסמכותם לפי סעיפים 267א(ג), 272(ג)(3) ו-272(ג1)(1) (ג) לאישור עסקה או מדיניות תגמול, למרות התנגדותה של האסיפה הכללית. אם תשובתכם הנה "לא נכון" יצוין - סוג העסקה שאושרה כאמור: _____ מספר הפעמים בהן נעשה שימוש בסמכותם בשנת הדיווח: _____
		מבקר פנים
	✓	33. יו"ר הדירקטוריון או מנכ"ל התאגיד הוא הממונה הארגוני על המבקר הפנימי בתאגיד.
	✓	34. יו"ר הדירקטוריון או ועדת הביקורת אישרו את תכנית העבודה בשנת הדיווח. בנוסף, יפורטו נושאי הביקורת בהם עסק המבקר הפנימי בשנת הדיווח: אבטחת מידע לרבות סייבר, איכות השירות, מניעת אובדנים, סוגיות בייצור ובמלאים, ציות לחוק הגנת הצרכן, סוגיות בניהול חשבונות, רישיונות עסק. כמו כן ניתנה התייחסות גם לסוגיות בתחום הבטיחות, איכות הסביבה וממשל תאגיד.
-----	-----	35. היקף העסקת המבקר הפנימי בתאגיד בשנת הדיווח (בשעות): 6,050 שעות.
	✓	בשנת הדיווח התקיים דיון (בוועדת הביקורת או בדירקטוריון) בממצאי המבקר הפנימי.
	✓	36. המבקר הפנימי אינו בעל ענין בתאגיד, קרובו, רו"ח מבקר או מי מטעמו וכן אינו מקיים קשרים עסקיים מהותיים עם התאגיד, בעל השליטה בו, קרובו או תאגידים בשליטתם.
		עסקאות עם בעלי עניין
		37. בעל השליטה או קרובו (לרבות חברה שבשליטתו) אינו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל השליטה או קרובו מועסק על ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול) יצוין - מספר הקרובים (לרבות בעל השליטה) המועסקים על-ידי התאגיד (לרבות חברות שבשליטתם ו/או באמצעות חברות ניהול): - האם הסכמי העסקה ו/או שירותי הניהול כאמור אושרו בידי האורגים הקבועים בדיון: □ כן
-----	-----	□ לא □ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
		38. למיטב ידיעת התאגיד, לבעל השליטה אין עסקים נוספים בתחום פעילותו של התאגיד (בתחום אחד או יותר). אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין האם נקבע הסדר לתיחום פעילויות בין התאגיד ובעל השליטה בו: □ כן □ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה) □ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).

יו"ר הדירקטוריון: **אברהם ביגר** _____ יו"ר הועדה לבחינת הדוחות הכספיים): **מאירה גיט** _____

תאריך החתימה: 25 במרץ 2020

פרק ה'

פז חברת נפט בע"מ: נתונים כספיים מתוך הדוחות
הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה ליום
31 לדצמבר 2019

מידע כספי נפרד

ליום 31 בדצמבר 2019

תוכן העניינים

עמודים

2	דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים של מידע כספי נפרד
3	נתונים על המצב הכספי
5	נתונים על רווח והפסד
6	נתונים על הרווח הכולל
7	נתונים על תזרימי מזומנים
9	מידע נוסף למידע הכספי הנפרד

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד
בעלי המניות של פז חברת נפט בע"מ
יורופארק, איזור תעשייה יקום

א.נ.,

**הנדון: דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים על מידע כספי נפרד לפי תקנה 9' לתקנות
ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970**

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי תקנה 9' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970 של פז חברת נפט בע"מ (להלן - "החברה") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 ואשר נכלל בפרק ה' לדוח התקופתי של החברה. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שיושמו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות תקנה 9' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970.

סומך חייקין
רואי חשבון

25 במרס 2020

במיליוני ש"ח	מידע נוסף	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
נכסים			
מזומנים ושווי מזומנים	2.1	1,353	1,295
לקוחות	2.2	1,200	1,166
חייבים אחרים	2.3	635	628
פקדונות בבנקים לזמן קצר		-	2,897
מלאי		23	25
נכסי מסים שוטפים		33	25
סה"כ נכסים שוטפים		3,244	6,036
הלוואות שניתנו ויתרות חובה לזמן ארוך	2.4	105	124
דמי חכירה ששולמו מראש		-	19
יתרה בגין חברות מאוחדות		2,669	3,285
השקעות בחברות כלולות		37	29
הלוואות לחברות מוחזקות		217	223
נדל"ן להשקעה (1)		306	273
רכוש קבוע, נטו (1)		1,566	1,659
נכסי זכות שימוש		1,021	-
נכסים בלתי מוחשיים, נטו		76	76
סה"כ נכסים שאינם שוטפים		5,997	5,688
סה"כ נכסים		9,241	11,724

(1) לפרטים על התאמה לא מהותית של מספרי השוואה ראה ביאור 1.3 להלן.

במיליוני ש"ח	מידע נוסף	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
התחייבויות			
הלוואות ואשראי לזמן קצר	2.5	200	3,042
ספקים	2.6	287	268
זכאים אחרים	2.7	410	702
חלויות שוטפות של התחייבות בגין חכירה		153	-
הפרשות		21	16
סה"כ התחייבויות שוטפות		1,071	4,028
אגרות חוב		3,653	3,431
התחייבות לזמן ארוך בגין חכירה		804	-
התחייבויות אחרות לזמן ארוך		30	31
הטבות לעובדים		5	5
התחייבויות מסים נדחים	2.9	110	105
סה"כ התחייבויות שאינן שוטפות		4,602	3,572
סה"כ התחייבויות		5,673	7,600
הון			
הון מניות		194	194
מניות באוצר		(187)	(188)
קרנות הון		1,818	1,829
יתרת עודפים		2,089	2,635
		3,914	4,470
קרן הפרשי תרגום		(346)	(346)
סה"כ הון המיוחס לבעלים של החברה		3,568	4,124
סה"כ התחייבויות והון		9,241	11,724

מיכל לשם
סמנכ"לית
כספים ראשית

ניר שטרן
מנהל כללי

אברהם ביגר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור המידע הכספי הנפרד: 25 במרץ 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	מידע נוסף	במיליוני ש"ח
6,634	7,800	7,521		הכנסות
5,541	6,699	6,379		עלות המכר
1,093	1,101	1,142		רווח גולמי
698	710	718		הוצאות מכירה ושיווק
111	86	108		הוצאות הנהלה וכלליות
(3)	-	16		הוצאות (הכנסות) אחרות, נטו
806	796	842		סה"כ הוצאות תפעול
287	305	300		רווח תפעולי
117	78	55		הכנסות מימון
122	153	136		הוצאות מימון
5	75	81		הוצאות מימון, נטו
282	230	219		רווח לאחר הוצאות מימון, נטו
357	219	(428)		רווח (הפסד) מחברות מוחזקות
639	449	(209)		רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
67	48	53	2.9	הוצאות מסים על הכנסה
572	401	(262)		רווח (הפסד) לשנה המיוחס לבעלים של החברה

מיליוני ש"ח	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
רווח (הפסד) לשנה המיוחס לבעלים של החברה	(262)	401	572
פריטי (הפסד) רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת	*	*	*
מסים בגין פריטי (הפסד) רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד	*	*	*
סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס	*	*	*
סה"כ רווח (הפסד) כולל לשנה המיוחס לבעלים של החברה	(262)	401	572

* נמוך מ- 0.5 מיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 דצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 דצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 דצמבר 2019	במיליוני ש"ח
572	401	(262)	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
103	99	114	רווח (הפסד) לשנה המיוחס לבעלים של החברה
-	-	170	התאמות:
5	75	81	פחת והפחתות
1	1	(3)	פחת נכסי זכות שימוש
-	-	-	הוצאות מימון, נטו
6	6	5	רווח ממכירת רכוש קבוע
(357)	(219)	428	רווח הון ממכירת חברה מוחזקת
67	48	53	עסקאות תשלום מבוסס מניות
397	411	586	(רווח) הפסד מחברות מוחזקות
			הוצאות מסים על הכנסה
			רווח לשנה לאחר התאמות לרווח
(3)	(3)	2	(גידול) קיטון במלאי
(62)	1,054	29	(גידול) קיטון בלקוחות וחייבים אחרים
20	(791)	(19)	קיטון (גידול) בספקים וזכאים אחרים
(2)	(1)	-	גידול (קיטון) בהטבות לעובדים
(4)	(22)	5	גידול (קיטון) בהפרשות
(51)	237	17	
(77)	(39)	(48)	מס הכנסה ששולם
269	609	555	מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת
32	39	40	תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
4	25	1	ריבית שנתקבלה
-	146	-	תמורה ממכירת רכוש קבוע ונכסים מוחזקים למכירה
(21)	(1)	-	תמורה ממימוש נכס פיננסי
			מתן הלוואות למפעילי תחנות תדלוק, סוכנים, עובדים, חברות דלק ואחרים
34	18	13	פירעון הלוואות למפעילי תחנות תדלוק, סוכנים, עובדים, חברות דלק ואחרים
(134)	(155)	(97)	השקעה ברכוש קבוע ונדל"ן להשקעה
-	-	(10)	השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(48)	17	9	פרעון (מתן) הלוואות לחברות מוחזקות
(8)	-	-	(הפקדת פיקדון) תקבולים מפקידון
-	(26)	-	בנאמנות לטובת רוכשים
429	238	165	מסים ששולמו על רווח הון
(7)	(3)	-	דיבידנד שהתקבל מחברות מוחזקות והשקעות אחרות
(400)	(650)	2,906	השקעה בחברות מוחזקות
346	(5)	(10)	פירעון (הפקדת) פקדונות בבנקים
227	(357)	3,017	קיטון ביתרות חובה עם חברות מוחזקות
			מזומנים נטו שנבעו (ששימשו לפעילות) מפעילות השקעה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
396	640	408	תזרימי מזומנים מפעילות מימון
(60)	(60)	(3,036)	הנפקת אג"ח נטו, בניכוי הוצאות הנפקה
1	-	-	פירעון אג"ח
(300)	(400)	(280)	גידול (קיטון) באשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים
-	-	(160)	דיבידנדים ששולמו
-	-	(23)	פרעון התחייבות בגין חכירה
1	-	-	ריבית ששולמה בגין התחייבות בגין חכירה
(6)	(27)	(317)	רכישת מניות באוצר
(128)	(135)	(106)	שינוי ביתרות זכות עם חברות מוחזקות
(96)	18	(3,514)	ריבית ששולמה
400	270	58	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
625	1,025	1,295	גידול נטו במזומנים ושווי מזומנים
1,025	1,295	1,353	מזומנים ושווי מזומנים לתחילת תקופה
			מזומנים ושווי מזומנים לסוף תקופה

1. כללי

1.1. להלן נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים של קבוצת פז ליום 31 בדצמבר 2019, המפורסמים במסגרת הדוחות התקופתיים (להלן: "דוחות כספיים מאוחדים"), המיוחסים לפז חברת נפט בע"מ עצמה (להלן: "מידע כספי נפרד"), המוצגים בהתאם לתקנה 9ג (להלן: "התקנה") והתוספת העשירית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים) התש"ל - 1970 (להלן: "התוספת העשירית") בעניין מידע כספי נפרד של התאגיד.

יש לקרוא את המידע הכספי הנפרד ביחד עם הדוחות הכספיים המאוחדים.

במידע כספי נפרד זה – חברות בנות/חברות מאוחדות/חברות מוחזקות כהגדרתן בביאור 1.2 לדוחות הכספיים המאוחדים.

1.2. עיקרי המדיניות החשבונאית שיושמה במידע הכספי הנפרד

המדיניות החשבונאית שפורטה בביאור 3 לדוחות הכספיים המאוחדים, יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות במידע הכספי הנפרד, לרבות האופן בו סווגו הנתונים הכספיים במסגרת הדוחות הכספיים המאוחדים, בשינויים המתחייבים מהאמור להלן:

1.2.1. נתונים על המצב הכספי כוללים מידע בדבר סכומי הנכסים וההתחייבויות הכלולים בדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה (למעט בגין חברות מוחזקות), תוך פירוט לפי סוגי הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, יתרה בגין חברות מוחזקות כוללת מידע בדבר סכום נטו, בהתבסס על הדוחות הכספיים המאוחדים, המיוחס לבעלי החברה עצמה, של סך הנכסים בניכוי סך ההתחייבויות, בגין חברות מוחזקות, לרבות מוניטין.

1.2.2. נתונים על הרווח והפסד והרווח הכולל כוללים מידע בדבר סכומי ההכנסות וההוצאות הכלולים בדוחות הכספיים המאוחדים, בפילוח בין רווח או הפסד ורווח כולל אחר, המיוחסים לחברה עצמה (למעט בגין חברות מוחזקות), תוך פירוט לפי סוגי ההכנסות וההוצאות. כמו כן, רווח או הפסד בגין חברות מוחזקות כולל מידע בדבר סכום נטו, בהתבסס על הדוחות הכספיים המאוחדים המיוחס לבעלי החברה עצמה, של סך ההכנסות בניכוי סך ההוצאות בגין תוצאות פעילות של חברות מוחזקות.

1.2.3. נתונים על תזרימי המזומנים כוללים פירוט סכומי תזרימי המזומנים הכלולים בדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה (למעט בגין חברות מוחזקות), כשהם לקוחים מתוך הדוח על תזרימי המזומנים המאוחד, בפילוח לפי תזרימי מפעילות שוטפת, פעילות השקעה ופעילות מימון תוך פירוט מרכיביהם. תזרימי מזומנים בגין פעילות שוטפת, פעילות השקעה ופעילות מימון בגין עסקאות עם חברות מוחזקות מוצגים בנטו, במסגרת הפעילות המתייחסת, בהתאם למהות העסקה.

1.2.4. רווחים והפסדים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות בגין החברה לחברות מוחזקות שלה, הוצגו במסגרת היתרה בגין חברות מוחזקות ובמסגרת הרווח בגין חברות מוחזקות.

ביאור 1 – כללי (המשך)**1.3. התאמה לא מהותית של מספרי השוואה**

במסגרת השינוי בתחומי הפעילות של הקבוצה והקמת מגזר נדל"ן נפרד, בחנה החברה את נכסי הנדל"ן שבבעלותה ואת אלו שבחכירה והגיעה למסקנה שחלק מנכסי הנדל"ן המופיעים בסעיף רכוש קבוע ונכסי זכות שימוש כוללים רכיבים שניתנים להפרדה העונים להגדרת נדלן להשקעה מאחר והם מוחזקים על מנת להניב הכנסות שכירות ו/או לשם עליית ערך הונית.

לאור זאת, בדוחות כספיים אלו תיקנה החברה את אופן ההצגה בדוח על המצב הכספי להצגה נפרדת של נכסים אלו כנדל"ן להשקעה, כולל הצגה מחדש של מספרי השוואה שבמסגרתה מוינו ליום 31 לדצמבר 2018 267 מיליוני ש"ח (היתרה שהייתה קיימת טרם המיזן ליום 31 לדצמבר 2018 הינה 6 מיליוני ש"ח). להצגה מחדש של מספרי השוואה לא היתה השפעה כלל על ההון העצמי והרווח והפסד של החברה. החברה בחנה את מהותיות השינוי באופן הצגת הנדל"ן להשקעה ביחס לתקופות הדיווח הרלוונטיות והגיעה למסקנה, לאחר בחינת הפרמטרים הכמותיים והאיכותיים, כי אין בה בכדי להשפיע על אופן קבלת ההחלטות הכלכליות ו/או ניתוח הדוחות הכספיים האמורים על ידי המשתמשים בדוחות הכספיים ועל כן, לא מדובר בשינוי מהותי המצריך פרסום מחדש של דוחות כספיים נפרדים מתוקנים של הקבוצה.

2. **מידע נוסף**2.1. **מזומנים ושווי מזומנים**

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
13	7	מזומנים בבנקים
1,282	1,346	פקדונות
1,295	1,353	

2.2. **לקוחות**

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
1,194	1,223	הרכב -
28	23	סה"כ לקוחות
1,166	1,200	בניכוי הפרשה להפסדי אשראי חזויים

עיקר חובות הלקוחות השוטפים אינם נושאים ריבית.

2.3. **חייבים אחרים**

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
81	70	הרכב -
504	551	הכנסות לקבל, הוצאות מראש, מקדמות לספקים ואחרים
43	14	חברות מוחזקות*
628	635	חלויות שוטפות של הלוואות ויתרות חובה לזמן ארוך

* החל משנת 2016 וכחלק ממהלך עסקים שוטף פז משלמת לפז"א מקדמות על חשבון רכישות מוצרים כנגד תשלום ריבית בהתאם לתנאים המסחריים הנהוגים בפז"א.

2.4. **הלוואות שניתנו ויתרות חובה לזמן ארוך**2.4.1. **הרכב:**

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
124	110	הלוואות למפעילי תחנות תדלוק, סוכנים ואחרים
25	20	לקוחות וחייבים לזמן ארוך
13	6	הוצאות מראש
3	3	חברות מוחזקות
10	5	השקעות אחרות
175	144	
8	25	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
43	14	בניכוי חלויות שוטפות
124	105	סה"כ הלוואות ויתרות חובה לזמן ארוך

עיקר ההלוואות למפעילי תחנות תדלוק, סוכנים ואחרים נושאים ריבית של 0%-7% (ליום 31 בדצמבר 2018: 0%-7%). לקוחות חייבים לזמן ארוך נושאים ריבית של 0%-7% (ליום 31 בדצמבר 2018: 0%-7%).

2 מידע נוסף (המשך) 2.4 הלוואות שניתנו ויתרות חובה לזמן ארוך (המשך)

2.4.2. מועדי מימוש ליום 31 בדצמבר 2019:

במיליוני ש"ח	2020	2021	2022	2023	2024 ואילך	לא נקבע מועד פירעון	נכסים לא פיננסים	סה"כ
הלוואות למפעלי תחנות תדלוק, סוכנים ואחרים	11	4	10	5	53	27	-	110
לקוחות לזמן ארוך	-	1	*	*	1	18	-	20
הוצאות מראש	-	-	-	-	-	-	6	6
חברות מוחזקות	-	-	-	-	-	3	-	3
השקעות אחרות	-	-	-	-	-	5	-	5
	11	5	10	5	54	53	6	144

* נמוך מ- 0.5 מיליוני ש"ח

2.5. הלוואות ואשראי לזמן קצר

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
הרכב- ריבית לשלם (2.96%-1.23%)	6	6
	6	6
חלויות שוטפות של התחייבויות לזמן ארוך	194	3,036
	194	3,036
סך הלוואות ואשראי לזמן קצר	200	3,042

2.6. ספקים

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
חובות פתוחים*	268	251
הוצאות לשלם	19	17
	287	268

היתרות אינן צמודות.

* כולל יתרות עם צדדים קשורים בסכום של כ-70 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - 70 מיליון ש"ח).

2.7. זכאים אחרים

במיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018
עובדים ומוסדות בגין עובדים מוסדות ממשלתיים	23	21
	299	265
מקדמות מלקוחות וזכאים ואחרים חברות כלולות וקשורות	36	18
	52	398
	410	702

עיקר היתרות של הזכאים האחרים אינן נושאות ריבית ואינן צמודות.

2.8 מכשירים פיננסיים (המשך)

2.8.1 סיכון נזילות (המשך)

2.8 מכשירים פיננסיים

2.8.1 סיכון נזילות

להלן מועדי הפירעון החוזיים של התחייבויות פיננסיות, כולל אומדן תשלומי ריבית:

ליום 31 בדצמבר 2019 מעל חמש שנים	ליום 31 בדצמבר 2019 שנה רביעית	ליום 31 בדצמבר 2019 שנה שלישית	ליום 31 בדצמבר 2019 שנה שנייה	ליום 31 בדצמבר 2019 עד שנה	ליום 31 בדצמבר 2019 תזרים מזומנים חוזי	ליום 31 בדצמבר 2019 הערך בספרים	במיליוני ש"ח
							התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים
-	-	-	-	*	*	*	הלוואות לזמן קצר
-	-	-	-	287	287	287	ספקים
-	-	-	-	81	81	81	זכאים אחרים
-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לשלם
2,774	241	665	260	263	4,203	3,853	אגרות חוב כולל חלויות שוטפות
381	158	123	142	153	957	957	התחייבות בגין חכירה
-	-	-	-	1	1	1	יתרות אחרות לזמן ארוך

* נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2018 מעל חמש שנים	ליום 31 בדצמבר 2018 שנה רביעית	ליום 31 בדצמבר 2018 שנה שלישית	ליום 31 בדצמבר 2018 שנה שנייה	ליום 31 בדצמבר 2018 עד שנה	ליום 31 בדצמבר 2018 תזרים מזומנים חוזי	ליום 31 בדצמבר 2018 הערך בספרים	במיליוני ש"ח
							התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים
-	-	-	-	*	*	*	הלוואות לזמן קצר
-	-	-	-	268	268	268	ספקים
-	-	-	-	424	424	424	זכאים אחרים
-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לשלם
2,661	624	218	221	3,129	6,853	6,473	אגרות חוב כולל חלויות שוטפות
-	-	-	-	*	*	*	יתרות אחרות לזמן ארוך

* נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

2.9. מסים על ההכנסה

2.9.1. מרכיבי הוצאות מסים על הכנסה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 דצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 דצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 דצמבר 2019	במיליוני ש"ח
			הוצאות (הכנסות) מסים שוטפים
52	79	44	בגין התקופה השוטפת
-	(2)	3	התאמות בגין שנים קודמות, נטו
52	77	47	
			הוצאות (הכנסות) מסים נדחים
15	(29)	6	יצירה והיפוך של הפרשים זמניים
-	-	-	שינוי בשיעורי המס
15	(29)	6	
67	48	53	סך הוצאות מסים על הכנסה

2.9.2. נכסי והתחייבויות מסים נדחים שהוכרו:

במיליוני ש"ח	רכוש קבוע	הטבות לעובדים	ניכויים והפסדים להעברה לצרכי מס	אחרים	סך הכל
יתרת נכס (התחייבות)					
מס נדחה ליום 1 בינואר 2018	(116)	6	2	(28)	(136)
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	(4)	*	(1)	36	31
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2018	(120)	6	1	8	(105)
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	(3)	(4)	-	2	(5)
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2019	(123)	2	1	10	(110)

2.9.3. לחברה שומות מס סופיות עד לשנת 2017 כולל.

2.9.4. בהתאם לאישור רשות המיסים, החברה קלטה בדרך של מיזוג את חברת הבת פזומט החל מיום 1.1.2019.

2.10. התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

2.10.1. הסכמי אשראי

לחברה הסכם אשראי עם חברות הקבוצה לפיו תעניק החברה הלוואות מעת לעת ועל פי שיקול דעתה של החברה לחברות הקבוצה. תנאי האשראי שיחולו על הלוואות אלה הם על פי פקודת מס הכנסה והתקנות שהוצאו מכוחה.

2.10.2. הסכמים למתן/קבלת שירותים עם חברות בקבוצה

2.10.2.1. החברה התקשרה בהסכם למתן וקבלת שירותים עם חברת פז"א אשר על פיו מחייבות החברות אחת את השנייה עבור שירותים שניתנים על ידן כגון: שירותי שיווק מוצרי דלק, שירותי רכישת נפט וחומרי ביניים, שירותי מחשוב, שירותי כספים, שירותי כוח אדם וייעוץ משפטי, שירותי לוגיסטיקה, ניהול מלאי ותשתיות, ניהול מתקני חיפה ושירותי רכש.

2.10 התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות (המשך)

2.10.2.2. החברה התקשרה בהסכם עם חברת הבת ניתוב לקבלת שירותי כוח אדם להפעלת תחנות תדלוק וחנויות נוחות.

2.10.2.3. החברה התקשרה בהסכם עם חברת הבת פזמוביל לקבלת שירותי הובלת דלקים ואספקת מוצרי מזון ונוחות לחנויות ילו.

2.10.2.4. החברה התקשרה בהסכם עם חברת הבת פזגז לאספקת גפ"מ לרשות פלסטינאית ולהקמת עמדות תדלוק בגפ"מ בתחנות התדלוק של החברה.

2.10.2.5. החברה התקשרה בהסכם עם מספר חברות בקבוצה להשכרת מקרקעין.

2.10.3 דיבידנד

במהלך שנת 2019 הכריזו חברות מוחזקות על חלוקת דיבידנד לחברה, סך הדיבידנד שהוכרז והתקבל עמד על כ- 165 מיליון ש"ח (בשנת 2018 סך של 229 מיליון ש"ח הוכרז והתקבל). למידע נוסף בדבר חברות מוחזקות ראה ביאור 9 בדוחות המאוחדים.

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 23 בפברואר 2020, הכריזה וחילקה חברה מוחזקת דיבידנד נוסף בסך של כ-56 מיליון ש"ח.

2.10.4. יתרת ההתחייבויות אחרות לזמן ארוך כוללות הלוואות מחברות מוחזקות.

2.10.5. להלן פירוט העסקאות עם חברות מאוחדות הכלולות בספרי החברה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	במיליוני ש"ח
149	221	177	הכנסות
4,743	5,747	5,573	עלות המכר
86	88	101	הוצאות מכירה, הנהלה וכלליות
31	26	22	הכנסות מימון
*	*	34	הוצאות מימון

* נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח

2.11 התחייבויות תלויות

ראה ביאור 33.1.1, לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר הליכים משפטיים והתחייבויות תלויות אחרות.

2.12 דיבידנדים

בדבר דיבידנדים שהכריזה ושילמה החברה במהלך השנים 2019 ו-2018 ראה ביאור 19.4 לדוחות הכספיים המאוחדים.

2.13 ארועים מהותיים לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי

בדבר מגפת הקורונה שהתפשטה בארץ, ראה ביאור 35 לדוחות הכספיים המאוחדים.

פרק ו'

דוח שנתי בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על
הדיווח הכספי ועל הגילוי לפי תקנה 9ב (א)

דוח שנתי בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי לפי תקנה 9ב(א)

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון של פז חברת נפט בע"מ (להלן – **התאגיד**), אחראית לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד.

לעניין זה, חברי ההנהלה הם:

1. ניר שטרן, מנהל כללי (החל מיום 22 בינואר 2020)
2. יונה פוגל, מנהל כללי (עד ליום 31 בדצמבר 2019)
3. מיכל לשם, סמנכ"לית, מנהלת כספים ראשית
4. מלאכי אלפר, סמנכ"ל ומנכ"ל חטיבת הזיקוק והלוגיסטיקה (עד ליום 5.1.2020)
5. עמית כרמל, סמנכ"ל ומנכ"ל חטיבת הזיקוק והלוגיסטיקה (החל מיום 5.1.2020)
6. יפעת פוגל, סמנכ"לית, יועצת משפטית ראשית ומזכירת החברה
7. יורם איל, סמנכ"ל קמעונאות (עד ליום 31.1.2020)
8. ישראל קלפר, סמנכ"ל סיטונאות ומנכ"ל פז שרותי תעופה ופז נכסי תעופה
9. אורי כחלון, סמנכ"ל מערך נדל"ן ותפעול
10. אמיר ארז, מנכ"ל פזגז
11. שמואל גוטשל, מנכ"ל פז שמנים ומנכ"ל פזקר
12. מירי שאול, סמנכ"לית תקשורת ורגולציה (עד ליום 30.11.2019)

בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי כוללת בקרות ונהלים הקיימים בתאגיד, אשר תוכננו בידי המנהל הכללי ונושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או תחת פיקוחם, או בידי מי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, בפיקוח דירקטוריון התאגיד, אשר נועדו לספק מידה סבירה של ביטחון בהתייחס למהימנות הדיווח הכספי ולהכנת הדוחות בהתאם להוראות הדין, ולהבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלות בדוחות שהוא מפרסם על פי הוראות הדין נאסף, מעובד, מסוכם ומדווח במועד ובמתכונת הקבועים בדין.

הבקרה הפנימית כוללת, בין השאר, בקרות ונהלים שתוכננו להבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלותו כאמור, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד, לרבות למנהל הכללי ולנושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או למי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, וזאת כדי לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

בשל המגבלות המבניות שלה, בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית או השמטת מידע בדוחות תימנע או תתגלה.

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, ביצעה בדיקה והערכה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד והאפקטיביות שלה. הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי שביצעה ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון כללה:

מיפוי וזיהוי החברות, החשבונות והתהליכים העסקיים אשר החברה רואה אותם כמהותיים מאד לדיווח הכספי והגילוי, בחינת בקרות מפתח ובדיקת אפקטיביות הבקרות. רכיבי הבקרה הפנימית כללו בקרות על תהליך עריכת הדוחות הכספיים, בקרות על תהליך המלאי, בקרות על תהליך הרכוש קבוע, בקרות על תהליך המכירות, בקרות ברמת הארגון ובקרות כלליות של מערכות מידע.

בהתבסס על הערכת האפקטיביות שביצעה ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון כמפורט לעיל, הדירקטוריון והנהלת התאגיד הגיעו למסקנה, כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד ליום 31 בדצמבר 2019 היא אפקטיבית.

הצהרות מנהלים:

(א) הצהרת מנהל כללי לפי תקנה 9(ב)(ד)(1) לתקנות הדוחות:

הצהרת מנהל כללי

אני, ניר שטרן, מצהיר כי:

- (1) בחנתי את הדוח התקופתי של פז חברת נפט בע"מ (להלן - **התאגיד**) לשנת 2019 (להלן - **הדוחות**).
- (2) לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות.
- (3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות.
- (4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון ולוועדת הכספים והביקורת של דירקטוריון התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;
- (5) אני, לבד או יחד עם האחרים בתאגיד:
 - (א) קבעתי בקורות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקורות ונהלים תחת פיקוחי, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע - 2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן-
 - (ב) קבעתי בקורות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקורות ונהלים תחת פיקוחי, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;
 - (ג) הערכתי את האפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, והצגתי בדוח זה את מסקנות הדירקטוריון והנהלה לגבי האפקטיביות של הבקרה הפנימית כאמור למועד הדוחות.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

25 במרץ, 2020

ניר שטרן
מנהל כללי

(ב) הצהרת נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים לפי תקנה 9(ב)(ד)(2) לתקנות הדוחות:

הצהרת נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים

אני, מיכל לשם, מצהירה כי:

(1) בחנתי את הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות של פז חברת נפט בע"מ (להלן - **התאגיד**) לשנת 2019 (להלן - **הדוחות**).

(2) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחסם לתקופת הדוחות.

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות.

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת והכספים של דירקטוריון התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות, העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן-

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם האחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקרות ונהלים תחת פיקוחי, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע - 2010, ככל שהוא רלוונטי לדוחות הכספיים ולמידע כספי אחר הכלול בדוחות, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן-

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקרות ונהלים תחת פיקוחנו, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) הערכתי את האפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות למועד הדוחות. מסקנותיי לגבי הערכתי כאמור הובאו לפני הדירקטוריון והנהלה ומשולבות בדוח זה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

25 במרץ, 2020

מיכל לשם
סמנכ"לית כספים ראשית